

Miscellaneous notes and extracts on the Temple, the Fathers, prophecy, Church history, doctrinal issues, etc.

Author: Isaac Newton

Source: Yahuda Ms. 14, National Library of Israel, Jerusalem, Israel

Published online: October 2012

<1r>

Ezek 40 &c schematîs illustrata.

Cap 40.1. In vigesimo quinto anno transmigrationis nostræ, in exordio anni, decima [die] mensis [primi] anno a percussione civitatis quartodecimo, in ipsa hac die facta est super me manus domini ² et - ^[1] "adduxit me illuc" in visionibus domini adduxit me in terram Israel. Et dimisit | ^{posuit} me super montem valde excelsum super quem erat [ædificum templi cum atrijs suis apparens] quasi edificium ^c civitatis | ad ^{d[2]} austrum. | ^e regione.

3 Et | ^{ad}duxit me illuc, et ecce vir, cujus erat species quasi species ^{e[3]} aeris, et in manu ejus [erat] funiculus lineus & calamus mensuræ, & stabat in porta.

4 Et locutus est ad me vir. Fili hominis vide oculis tuis et auribus tuis audi & pone cor tuum in omnia quæ ego ostendam tibi quoniam ut [ ] ostenda_m | ^{ntur} tibi adductus est huc, ^{f[4]} ^{annunciare} | et ^{annunciabis} omnia quæ tu vides domini Israel.

5 Et ecce ^{muris} | ^{peribolus} extra donum per circuitum & in manu viri calamus mensuræ sex ^{g[5]} cubitorum ^c [magnorum] per cubitum & palmum [in singulis cubitis]

Et mensus est ^{ædificij} | ^{muri} latitudinem [AX] calamo uno & altitudinem calamo uno.

6 Tunc Et venit ad portam quæ respiciebat Orientem & ascendit per ^{h[6]} [septem] gradus ejus, et mensus est limen portæ calamo uno in latitudinem [BC] ^{k[7]}

<2r>

7 Et thalamum [Ianitoribus destinatum] uno calamo in longum DE et uno calamo in latum [EV]. Et [a^[8] vestibulum] inter thalamos quinque cubitis [EF. ^{b[9]} Et thalamum secundum calamo uno in latum TF et

calamo uno in longum Fg, & vestibulum cubitis quinque GH. et thalamum tertium calamo uno in longum HI et calamo uno in latum HQ] Et limen portæ juxta vestibulum portæ intrinsecus calamo uno [KL

8. 9. mensus est vestibulum portæ ^[10] cubitis [MN] et ^{frontes} | ^{postes} ejus duobus cubitis [OP] ^{d[11]} Et vestibulum portæ [erat] intrinsecus [respectu frontium]

10 Et thalami portæ [erant] ad orientem [vestibuli], tres hinc et tres inde mensura una trium, et mensura una [interjacentium duorum] ^{e[12]} postium | vestibolorum hinc et inde.

11 Et redeundo mensus est ^{f[13]} latitudinem Ostij Portæ decemcubitis [CY] & longitudinem [muri] portæ tridecim cubitis DZ

12 Et marginem ante thalamos cubiti unius [hinc] et cubiti unius marginem inde. Et Thalami erant sex cubitorum hinc EV et sex cubitorum inde [kh]

13 Et mensus est portam a tecto thalami [extrinsecus] ad tectum ejus [extrinsecus] latitudinem viginti quinque cubitorum Vh, ostium VT contra ostium hg.

14 Et fecit ^{fornaces} | ^{postesg[14]} sexaginta cubitorum, BC, KL, OP, V, T, S, &c et ad postem Atrij [erant] portæ & undique per circuitum, VT, SR, Pc, ef, gh, Bt.

15. Et ^h a facie portæ introitus Bt usque ad faciem vestibuli portæ interioris PC quinquaginta cubiti.

16 Et [erant] finestræ ^k clausæ in thalamis et in postibus eorum intra portam undique Et similiter in vestibulis etiam finestræ undique intrinsecus, & supra postes palmæ

17 Et ^{introduxit} | ^{adduxit} me ad atrium exterius et ecce cubicula et ^{l[15]} intercolumnium pavementum fornicatum factum in atrio undique triginta cubicula in pavimento 18. Et pavementum [erat] ad [utrumque] humerum portarum XQ hinc & ^{d{e}}inde. E regione longitudinis portarum [erat] pavementum inferiùs.

19 Et mensus est latitudinem a facie portæ inferioris usque ad faciem Atrij interioris extrinsecus, centum cubitos.

20. Et ^{m[16]} adduxit me ad Aquilonem et ecce porta respiciens Aquilonem in Atrio exteriore. Mensus est longitudinem ejus et latitudinem ejus.

21 Et thalamos ejus tres hinc et tres inde et ^{arcus} | ^{postes} ejus et vestibulum ejus Et fuit secundum mensuram portæ primæ. Quinquaginta cubitorum longitudo ejus & latitudo quinque et viginti cubitorum. Et fenestræ erant ei et vestibulis ejus & Palmæ ejus secundum mensuram portæ orientalis

22 Et in gradibus septem ascendunt in eam et vestibulum ejus erat ante eos

23 Et [erat] porta atrij interioris contra [hanc] portam Aquilonis ^{n[17]} sicut [in portis] ad Orientem. Et mensus est a porta ad portam centum cubitos

24 Et adduxit me ad austrum et ecce porta respiciens Austrum et mensus est ^{o[18]} thalamos ejus et postes ejus et vestibula ejus juxta mensuras superiores. 25 Et Fenestræ erant ei et vestibulis ejus in circuitu sicut fenestræ istæ. Quinquaginta cubitorum [erat] longitudo [portæ] hujus Et latitudo quinque et viginti cubitorum.

26 Et gradus septem erant gradus ejus et vestibulum ejus ante eos. Et palmæ ej una hinc et una undein poste ejus.

27 Et [e regione erat] porta atrij interioris respiciens austrum. Et mensus est a porta [atrij exterioris] ad portam [illam] australem centum cubitos.

<3r>

28. Et adduxit me ad Atrium interius in porta austri. Et mensus est portam Austri secundum mensuras easdem. ²⁹ et thalamos et postes ejus et vestibula **{illeg}** [ejus] et latitudo viginti quinque cubitorum.

30 a^[19] Et vestibula circum circa longitudinis 25 cubitorum et latitudini 5 cubitorum.

31 Et vestibulum ejus [erant] versus ad atrius exterius. Et palmæ [erant] in postibus | ad postes ejus. Et gradus octo [erant] gradus ejus

32 Et adduxit me ad b^[20] Atrium interius versus Orientem, et mensus est portam [orientalem] secundum mensuras easdem ³³ et thalamos ejus et postes ejus et vestibulum ejus secundum mensuras istas et fenestræ erant ei & vestibulis ejus undique. Longitudo [ejus] quinquaginta cubitorum et latitudo quinque et viginti cubitorum.

34 Et vestibulum ejus erat versus Atrium exterius & palmæ erant in postibus ejus hinc et inde.

35 Et adduxit me ad portam Aquilonis & mensus est [eam] secundum mensuras superiores istas, ³⁶ thalamos ejus et postes ejus et vestibula ejus. Et fenestræ erant ei c^[21] & vestibulis ejus circum circa. Longitudo [ejus] quinquaginta cubitorum & latitudo quinque et viginti cubitorum

37 Et d^[22] vestibula ejus erant versus atrium exterius et palmæ erant in postibus ejus hinc et inde. Et octo gradus erant gradus ejus. ³⁸ Et per sungula cubicula ostium in postibus portarum. Ibi lavabunt holocaustum

39 Et in vestibulo portæ duæ mensæ hinc & duæ mensæ inde ut ad eas mactetur holocaustum & sacrificium pro peccato & sacrificium pro delicto.

40 Et ad latus | humerum exterius in | ad gradu [qui est] ad ostium portæ Aquilonis erant duæ mensæ & ad humerum alterum vestibuli portæ, duæ mensæ.

41 Quatuor mensæ hinc est et quatuor mensæ inde ad humerum | latus portæ; octo mensæ super quas mactabunt [sacrificia]

42 Et quatuor mensæ ad holocaustum erant de lapidibus dolatis longitudinis cubiti unius & dimidij & latitudinis cubiti unius & dimidij et altitudinis cubiti unius, super quas etiam ponent vasa in quibus mactabunt holocaustum & sacrificium

43 Et Et h^[23] unci palmæ unius [latitudine] dispositi [erant] intra [portam] per circuitum.

44 [24] [25] [26] Et introduxit me in atrium interius. Et ecce duæ exedre in atrio interiore k^[27] unum ad latus portæ Aquilonis et facies ^l ejus versus austrum, unum ad latus portæ a^[28] m austri et facies [ejus] versus Aquilonem

45 Et dixit ad me: hoc cubiculum quod respicit meridiem est sacerdotum qui excubant in custodiam Templi, ⁴⁶ et cubiculum quod respicit Aquilonem sacerdotum est qui excubant in curam | custodiam Altaris. Isti sunt filij Sadoc qui accedunt de filiis Levi ad Dominum ut ministrent ei.

<3v>

Heb in loco altitudinis, id est altissimo.

Ita Buxtorfius

Vnde superior quisque thalamus superabat inferiorem latitudine cubiti unius, ita ut parietis latitudines illæ calcabiles seu retractiones fuerint cubitales. His addantur posteriores latitudines thalamorum et thalami infimi latitudo tota erit 5 cubitorum, ea medij sex cubitorum ea supremi septem, omninò ut in templo Solomonis describitur

Cum itaque latitudo infimi thalami ultra alam seu retractionem parietis fuerit quatuor cubitorum et ea supremi cubitorum sex, ea medij erat cubitorum quinque et retractiones erant cubitales quæ additæ ulterioribus illis latitudinibus efficiunt totam latitudinem internam infimi thalami quinque cubitorum medij sex et supremi septem, omninò ut in templo Solomonis describitur Reg.

priori modo longitudines thalamorum duplæ erunt latitudinum circiter, et thalami sex ad australe templi latus totidem ad boreale latus et tres ad occidentale, idque in singulis tabulatis collocandi sunt idque in singulis tabulatis ita ut omnium numerus sit nonaginta;; posteriori modo thalami quadrati erunt quam proximè. Vtraque

<4r>

47. Et mensus est Atrium longitudine centum cubitorum & latitudine centum cubitorum per quadratum. et altare ante faciem templi.

48. Et adduxit me ad vestibulum templi et mensus est Postem {utrumque} Vestibulis quinque cubitis hinc et quinque cubitis inde

Cap 41

1. Et adduxit me ad Templum et mensus est postes,^c sex cubitos latitudinis {hinc} et sex cubitos latitudinis inde, ^d latitudinem [parietis] tabernaculi

2 Et latitudo ostij decem cubitorum erat et latera ostij quinque cubitorum hinc & quinque cubitorum inde et mensus longitudinem ipsius [templi] cubitorum quadraginta et latitudinem cubitorum viginti.

3 Et introgressus intrinsecus mensus est postem ostij Adyti duorum cubitorum & ostium sex cubitorum [inter postes] & latitudinem ostij [lignei] septem cubitorum.

4 Et mensus est longitudinem ipsius [Adyti] viginti cubitorum & latitudinem ejus viginti cubitorum ante templum. Et dixit ad me, Hoc est sanctum sanctorum.

5 Et mensus est parietem Domus^e sex cubitorum & ulteriorem latitudinem gazophylacij lateralis quatuor cubitorum undique per circuitum Domus.

6 Et gazophylacia lateralia , gazophylacium supra gazophylacium erant ^f tria, & [in circuitu] triginta duabus vicibus

Et^g retractiones erant in pariete domus ad gazophylacia undique ut [illa incumbendo] contineretur sed non tenebantur in pariete domus [ingrediente contignatione] Et dilatatis erat et ^{ambitus} | ^{circuitus} superiùs et

adhuc superiùs ad gazophylacia nam ambitus domus erat unus supra alium circum domum undique Idcirco latitudo loci superius [augebatur | ^{major erat}] et sic augebatur ab infimo [gazophylacio] per medium

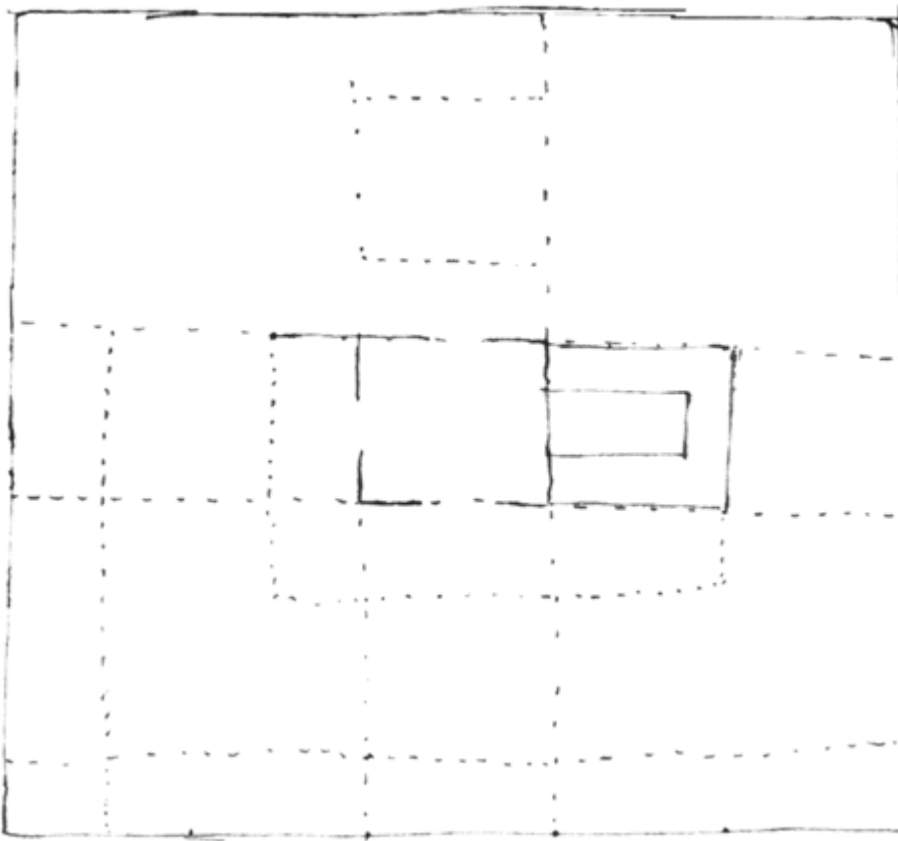
8 Et vidi in altitudine [summa] ad summitatem loci undique fundamenta gazophylaciorum lateralium ^h mensuræ calami sex cubitorum ad usque alas [parietis]

9 Et latitudo parietis gazophylaciorum forinsecus erat quinque cubitorum. Et spatium relictum erat k inter gazophylacia lateralialia quæ erant intrinsecus.

Et [secundum lineam quæ tendit] { } inter gazophylacia latitudo erat viginti cubitorum in circuitum domus undique

11 Et ostia gazophylaciorum erant versus spatium relictum ostium unum versus aquilonem & ostium aliud versus Austrum. Et latitudo spatij relictæ erat quinque cubitorum {per circuitum}

<5r>

interioris in exterius, ita ut latitudo. Atrij exterioris inter portas duas Orientales latitudo Atrij exterioris sit centum cubitorum, inter duas boreales totidem et inter duas australes etiam totidem. (vers 19, 23, 27.) Itaque portarum duarum longitudines et intervallum conjunctim efficiunt distantiam duecentorum pedum undique inter murum externum et septum Atrij interioris, et hæc est latitudo tota Atrij exterioris, præterquam ad occidentem ubi Templum stabat. Ibi dempta latitudine loci separati restat tantum latitudo centum cubitorum. ut etiam habet Ezekiel c 41.15.

Similes erant areæ structuram

Mosis Solomonis et Ezekielis præterquam quod in Structura Mosaica deerant Porticus Atrium exterius et exedræ. Æquales insuper sunt areæ structurarum Solomonis et Ezekielis (quantum sentio) et duplo longiores duploque latiores quam areæ Mosaicæ. Atrium Sacerdotum quod apud Moses duplo longior erat quam latior, Ezekiel distinxit in duo quadrata centum cubitos longa totidemque lata quorum unum vocat atrium interius alterum locum separatum. Et in loco seperato templum collocat Tabernaculi proculdubio situs optimus erat ut quo in Atrio relinqueretur spatium quadratum ad orientem et ambulatorium ejusdem ubique latitudinis ad reliqua tria latera. Addantur Porticus ad orientale latum et exedræ triginta æquales in circuitu reliquorum trium laterum. Et manebit ambulatorium illud ejusdem ubique latitudinis congruenter Ezekielis descriptioni qui facit exedras et mensuras omnes in loco Separato per illa tria latera æquales, cap 41.5, 10, 11) & facit etiam orientale latus loci separati transire per orientale latus non publice sed Templi ipsius v 13. Denique Atrium exterius quadratum est latera singula habens 500 cubitos longa (cap 42 20) et atrio interiori concentricum existens

<5v>

Porro in Templo Apocalypticum habentur etiam Arca c 11.19 Altare (c 11.1) Phialæ aureæ, Thuribula, Buccinæ & Lyræ ut olim in < insertion from f 6r > Templo, et sacra perinde peragantur ad {Alt. Thun.} ( ) < text from f 5v resumes > Habetur etiam liber in manu sedentis supra thronum id est liber legis ad latera Arcæ ubi < insertion from f 6r > reponeretur in templo ( ) < text from f 5v resumes > Testimonium etiam in Arca suppletur per testes duos {illeg} quorum cordibus Lex Dei scripta est. < insertion from f 6r > Nam Tabulas testimonij typum esse testium < text from f 5v resumes > duorum quis absurdum putet {qui} lampades Angelorum et candelabra {ecclesiarum} typos esse < insertion from f 6r > consideret < text from f 5v resumes > in Templo Solomonis. ( ) Habetur etiam sacrificium iuge in Agno significatum qui apparet tanquam cæsus {8} Et quoniam cædes Agni Ad Altare erat impia et ab impijs perpetrabatur, hæc omittitur et Ponitur Agnus in medio Throni id est in Adyto ^C ut simul significet summum {nosterum} sacerdotem qui intraverat in Adytum cæli ipsius Heb. 9. . Cæterorum sacerdotum Turmæ viginti quatuor (1 Chron 24) una cum Levitarum sibi subjectorum turmis totidem (cap 25 & 26) habentur in corporibus mysticis Presbyterorum viginti quatuor, sedentium proxime circa thronum id est in Atrio Sacerdotum, et extra hos id est in Atrio exteriori habetur reliquus omnis populus in Animalibus depictus quæ stant ad Atrij latera quatuor. Animal enim multitudinis typus est et maxime hic ubi oculis plenissimum apparet ad instar densæ hominum multitudinis de super ex atrio sacerdotum spectatæ. Porro Presbyteros et Animalia in his atrijs esse concedendum est quia Deum adorant et hæc Atria sunt loca adorantium. atrium interius quidem Sacerdotum, exterius verò Populi ut notum est. Hæc {deo} Atria vero Angelus apud Ioannem satis depinxit ubi iubetur mensurare Templum Dei et sacrarium | Altare et adorantes in eo, sed atrium quod est foris templum ejicere foras. Hoc atrium ejiciendum est exterius illud in quo populus adorabat, alterum atrium ubi dixit ostium apertum esse in cælo seque jussum esse illuc ascendere (c. 4.1.) Ascendendum erat qui Templum stetit in vertice Montis Moriæ Sion quod θυσιαστηριον sacrarium < insertion from f 6r > seu Atrium sacrificiorum dicitur est interius. θυσιαστηριον quod verto Sacrarium vel Atrium sacrificiorum hic vulgo redditur Altare malè quia sancti adorant in 20. Adorant autem non in altari sed in atrio. < text from f 5v resumes > . Et quoniam in cælum patebat aditus per ostium sequitur etiam cælum illud clausum fuisse muro in quo esset illud ostium. Et locus muro clausus Atrium est. Murus Atrij exterioris dividebat inter locum sanctum et profanum Ezek. 42.20 Et locus Sanctus < insertion from f 6r > typus est cæli et cælum dicitur in hac prophetia per eandem < text from f 5v resumes > < text from f 5v resumes > figuram qua populus sanctus dicitur cælestis. Vbi Deus colitur cælum est Quicquid igitur apperere {aut} fieri dicitur in cælo, intellige fieri his Atrijs, ut ubi pax in cælo est ad semihoram & ubi mulier sole amicta et Dracus rufus visi {sunt} in cælo et bellum geritur in cælo inter Michaellem et Draconem c 12 Vbi angeli septem plagarum apparent in cælo c 15 Vbi populus multus in cælo clamat Allelujah et de cælo aperto exercitus {enim} {ingressor} equi albi {cum} cap 19

<6r>

Et similiter quicquid extra cælum est, aut in terra vel mari intellige esse extra sanctuarium, in terra Iudæorum, in mari adjacente mediterraneo. Omnia sic intellige ac si in Iudæa Vis esses et ibi videres quæ Iohannes refert. Vt Phialam infusam in ipsum fluvium Euphratem, in terram Iudæam in mare mediterraneum, in fluvios Iudæorum [Angelum descendentem de cælo id est de sanctuario et ponentem pedem suum dextrum supra mare mediterraneum et sinistrum supra terram Iudæam] Draconem de cælo id est de loco sanctuarij dejici ad incolas terræ Iudææ et maris mediterranei, et mox mulierem de sanctuario exeuntem ibi presequi, & hanc volare in eremum aliquem Iudææ cap {12} et ibi pasci et Mercatores esse illius regionis qui pascunt Meretricem (cap 18) id est Tyrios. Ignem Altaris (Apoc 8) in terram Iudæam extra sanctuarium dejici eo quod de cælo deijciuntur. Hoc modo servanda est scena visionem per totam Apocalypsim usque ad ultimum iudicium. Apoc. 20.11 Tunc enim Thronus Dei mutatur Et hæc terra in qua fuit Thronus Thronus et scena prior aufugit Apoc 20.11. Eousque igitur servetur scena in Iudæa et idea visionem multo clarior formabitur quam alias. multæque occurrent circumstantiæ ad rectam prophetiæ plurimum interpretationem facientes. Vt si mercatores Apocalyptici sunt Tyrj, tunc Tyrus est typus horum Mercatorum et quæ de Tyro mystice dicuntur (Isa 23.17, 18 Ezek 27 & 28) de his intelligenda sunt. Rursus quia mare ad occidentem erat Iudææ et ideo judæi vulgariter dicebant Mare pro Occidente situm (ut tam in versione 70 quam in Hebræo multis in locis videre licet) colligo Mare & terram cum incolis suis significare populos occidentales et orientales Ad hæc quia mulier fugit a sanctuario in eremum

[Editorial Note 1]

Scena visionum Apocalypticarum Iudæa est, et principaliter Templum cum Atrijs ejus. Ibi enim consessus est ille augustus Dei et ecclæsiæ capite quarto descriptus **{illeg}**

<6v>

argumento est hanc paulatim deflectere a verò cultu Dei.

<7r>

And in like manner in the Apocalyps by the Man-child of which the woman in travail was delivered is to be understood not a single person but a Kingdome brought forth the Church at her delivery from persecution, & consisting of the same persons with the C. A woman & her child are things of the same kind & therefore as the one here represents a multitude so should the other The one a body politick of a male kind the other a body ecclesiastick of a female.

Prophetarum sermo mysticus in collatione mundi politici cum mundo naturali et partium unius cum alterius partibus analogis fundatur. Per mundum politicum regnum et vel regnorum dynastiarum & societatum quotquot considerantur congeriem. Hic per machinam cæli ac terræ et hujus partes pro diversis earum qualitatibus & circumstantijs per cælestia aerea terrestria, marina; stellas, insectarum agmina arbores, arundines; angelos aves, bestias, pisces, & quæ his affinia sunt significantur. Et speciatim Sol.

Sol significat

Sacrificia fiunt coram Domino Exod 29. 24, 25, 42.

Incensum Altaris coram Domino Exod 30.8 Candelabrum

[Editorial Note 2]

1. A wall on the out side round the Temple one reed broad & 1 reed high & 500 reeds long on each side Ezek 40.5 & 42.20

2. In this wall 3 Gates 1 East (c 40.6.) 1 North (v. 20.) 1 South (v 24.) Each 50 cubits thick from the outside front at the wall to the inside front (v 15, 21, 25)

3. Over against the outward gates were three gates of the inward court equal & like to the former (v 28 29) & distant from them 100 cubits (v 19, 23, 27

4. The arches of inward court were toward the outward (v. 31, 34, 37) & of the outward toward the inward (v) & the inward court was foursquare each side 100 cubits long v 47

Tabernaculum fuit quasi 30 cub. longa & 10 lata. Atrium Tabernaculi 400 longa 50 lata. Templum Solomonis et Ezekielis 60 longum præter 20 in **{in}** po**{illeg}** 20 latum Atrium internum Ezekielis 200 latum 200 longum

Altare (c 6 & 14.8) Phialæ, Lyræ, Thuribulum aureum, sacra peracta Atria in quibus hæc fiunt. sacerdotes et Populi. Agnus cæsus.

Per cælum igitur intelligitur regio Templi muro clausa . Et recte nam cælum est ubi Deus est et a populo cælesti adoratur. Murus Atrij exterioris dirimebat locum sanctum a loco profano (Ezek) adeoque cæli hujus limes est. In hoc muro igitur fuit ostium illud per quod Ioanni patuit introitus in cælum.

<7v>

Et olim Ezekiel in Caldæa degens spiritu correptus fuit & quasi in Iudæam translatus ut omnia videret perinde ac si fuisset in illa regione (cap 8, 9, 10, 11 & rursus cap 40 &c.) Ita factum est in visionibus Apocalypticis Ioannes in spiritu quasi in Iudæam translatus fuit viditque omnia quasi in illa regione verè constitisset, Ibi vidit Templum et quæ in eo erant, Montem Sion vicinum Fluvium Euphratem, Mare puta mediterraneum cæteraque omnia quæ in visionibus sint usque ad ultimum iudicium descripsit Nam scena visionum {constans} est. Vnde et nos si visionum rectam ideam formare velimus, fingere debemus Iudæam a nobis videri et omnia nobis apparere perinde ac si verè acta essent in illa regione, idque non hac tempestate ubi Iudæa desolata est sed olim Tempore Ioannis vel potius stante Templo Solomonis. Nam Templum illud est quod Ioannes vidit in hac rerum scena imaginari debemus in Templo esse < insertion from f 8r > et in Atrijs ejus. Nam

< text from f 7v resumes >

Inprimis igitur consessum illum augustum Dei Ecclesiæque capite quarto descriptum ut Ezekiel postquam Angelus Templum et Atria ejus dimensus fuisset vidit Deum ingredientem in Templum et audivit eum loquentem e Templo: Fili hominis, Locus solij mei et locus vestigiorum pedum meorum ubi habito in medio filiorum Israel in æternum &c Sic etiam Thronus ille Dei quem Ioannes vidit erat in Templo. Id constat ex verbis. Exivit –

<8r>

[[Editorial Note 3](#)]

sedebat in cathedra Mosis. Super Cath. — — Mat 23.2 Mores sedentium improbat auctoritatem Cathedræ a Mose derivatam agnoscit. Vt impijs Gentium Regibus {obediendum erat} sic {etiam} Iudicibus et Rectoribus populi Iudaici obediendum erat. En

Ponuntur autem

Templum Solomonis proximè cingebat Atrium sacerdotum dein Atrium populi

Templi Solomonis atria fuerunt duo, interius quod etiam Atrium sacerdotum dicebatur, et exterius 1 Reg. 6.36. Paral. 4.9. & 2 Reg 21.5. Dimensiones et formæ Atriorum et situs Templi in ipsis (Nam de his disputatur) haud difficulter colligitur ex Mose et Ezekiel collatis. Tabernaculum Mosaicum erat quasi decem cubitos latum et triginta longum. Templum a Solomone constructum et ab Ezekiele descriptum fuit duplo latius et duplo longius præter porticum quæ in Tabernaculo {defuit} duplicata etiam fuit in {utrisque} longitudo loci sancti et longitudo sancti sanctorum. Sed et Atrij sacerdotum a Mose extructi longitudinem et latitudinem Ezekiel duplicavit. Et Portici Solomonis longitudinem et latitudinem equavit. Similes ergo fuerunt areæ omnium trium structurarum (præterquam quod in Mosaica deerant Atrium exterius et portici) & illæ Solomonis et Ezek insuper inter se æquales erant ac secundum linearem mensuram duplo majores quam Mosaica. Vnde dimensiones

Iam vero Atrium Exterius apud Ezekielem quadratum erat et undique muro cingebatur. quinque cubitos alta totidem lata et in singulis lateribus quingentos longa cap 40.5 & 42.20. Atrium alterum Atrio Tabernaculi respondens Ezekiel distinguit in duo æqualia quadrata unum in quo templum stat, alterum in quo Altare: Illud vocat locum separatum hoc atrium interius. Vtriusque longitudo et latitudo erat centum cubitorum cap 40.47 & 41.13, 14. Et atrium interius idem habebat centrum cum atrio exteriori, ita ut Altare in centro utriusque staret. Nam in medio cujusque lateris horum atriorum præterquam ad occidentem portæ erant, omnes inter se similes & æquale et cubitos quinquaginta longæ (cap < insertion from f 7v > 40.15, 21, 25, 28, 29, 33, 36) < text from f 8r resumes > procurrente longitudine trium portarum a muro Atrij exterioris versus Atrium interius et longitudine aliorum trium a septo Atrij

<8v>

Here the Prophet by the woman plainly understands the Church first labouring under affliction, then rejoycing after deliverance & victory over her enemies & by her Man–Child, those who then mourned for her & now rejoyce with her, all the sons of the Church, the whole Nation which Zion laboured to bring forth by victory over her enemies. The woman & her manchild are one & the same people represented by a woman as they are the church of God & by a Man–child as they are a kingdome new born by victory over their enemies.

Bitter. Gall, Wormwood. fire. blood.

To aggravate the sharpness of any affliction the expression of bitterness is frequently used & sometimes this bitterness is aggravated by expressions from gall or wormwood [Of bitterness see

Exod 1.14 Deut 32.24. 2 King. 14.26. Isa 24.9. Amos 8.10 Lament 1.4.

Gall Deut 32.32 Act 8.23 Ier 8.14 Lament 3.9.

Wormwood Prov 5.4 Ier 9.15, & 23.15. Lament. 3.15, 19 Deut 29.18.

Cry or weep bitterly Gen 27.34 Isa 22.4 Ier 31.15 Ezek 27.30.

bitter of soul 1 Sam. 22.2 Prov 31.6 Iob 7.11

bitterness of death Eccles 7.26. 1 Sam 15.32.

sword will be bitterness

bitter wine or water Isa 24.9 Grapes of Gall Deut 32.32. Water of Gall Ier 8.14. / I should therefore rather conceive that a beast is put to signify a kingdom or because the one is a body natural the other a body politick. For this reason a woman is put to signify the church, her Man-child a Christian Kingdom, the Lamb.

Coronantur Presbyteri et in thronis sedent quod Sacerdotes supremi erant causarum omnium Iudices. Deut 17, etiam tempore Regum quoad causas peccantium in Legem Mosaicam 2 Chron 19. et deinceps ad tempora Christi Act 5 21{, 22} & 6.12 & 7.58 & 24.6. Nam primum obtinebant locum in supremo illo consistorio dicto Sinedrim quod teste Christo

<9r>

Of Idolatry

The Israelites were Idolatrous in Egypt Ioshu 24.14   sacrificing there to Dæmons Levit 17.7

When Moses stayed in the Mount their hearts turned back again into Egypt Act 7.39. & they made them a Calf & worshipped it, but yet with respect to god supposing they had worshipped him by it, for when they were to worship it Aaron made proclamation & said To morrow is a feast to the Lord. Exod. 32.5. And when they said these be thy God which brought the out of the land of Egypt, that is, which shewed the wonders in Egypt divided the red sea for them to pass through & caused Pharoh to be drowned therein, & guided them in their journey by a cloud in the day & pillar of fire in the night, appearing afterward in that terrible form on Mount Sina, it is not to be imagined that they could mean that the Calf or any other such image in Egypt had done these things but rather that God who a few days before had told them from ye mount that he brought them out of Egypt Exod: 20.2. And when Moses had declared to them & they beleived on Exod 4.31 & 5.21 & 14.10, 31. & 20.19 Note that God was angry with Aaron for this Levit 9 20 And therefore Aaron sinned grievously though he proclaimed the worship to be done to the Lord.

In the Israelites committing of Idolatry at Shittim Num 25.2. they are said to have sacrificed to Dæmons Deutr 32.17. For that sacrificing to Dæ was when they grew luxurious after God had led them through ye wilderness & fed them with honey, Oyle, Butter, milk, wine &c vers 10, 12, 13, 14, 15. And therefore must be at Shittim.

The Ephod which Gideon made & placed in his city Ophrah Iudges 8.27 was doubtless intended for the worship of the true God in imitation of the hight Priests Ephod, For Gideon had lately seen an angel of God & was commanded by God himself to destroy the worship of Baal & did accordingly, Iudges 6. insomuch that the Israelites turned not again to go a whoring after the Heathen Gods till after Gideons death. Iudges 8.33. And yet of this Ephod it is said that all Israel thither (to Ophrah) a whoring after it & that it became a snare unto Gideon & to his house Iudges 8 27

Micah his Idolatry related Iudges 17 was in worshipping Images with respect to the true God. For of the silver of which the Images were made his Mother said that she had wholly dedicated it unto the Lord from her hand for her son to make a graven Image & a molten Image vers 3. And in imitation the true worship at Shiloh he made him an Ephod & Teraphim & procured a Levite to be his Priest saying now I know the Lord will do me good {seeing I} have a Levite to my Priest. vers 13. And the <9v> Danites when they lodging in Micahs hosue met with the Levite & knew him to be his Priest said ask Counsel we pray the of God cap 18 vers 5 So that doubtles the worship pf the true God was intended in these Images. And yet he was an Idolater for the Images are termed his Gods c 17 v 5, & c 18. v 24 & the story is related with this character that in those days there was no king in Israel but every man did that which was right in his own eyes c 17, v 6.

It is not probable that Solomon to whom God appeared twice 1 King 11.9, & who was the wisest of men & understood the nature of all trees beasts, foules, creeping things, & fishes, 1 King 4.33. could be so little a Philosopher as to think that images made of Gold or wood or stone were deities But if he beleived that God had appointed Angells to execute his will in the goverment of this world I see not why his heathen wives by telling stories of the acts & wonders of their Gods might not in time perswade him to think that Dæmons or the souls of men departed (such as was Baal or Belus &c) had the like power, & were delighted in having images dedicated to them & worship payed to ^{those} | ^{their} images. And thous notwithstanding his wisdome he might be perswaded to become an Idolater as is related of him 1 Kings 11.7, 33.

<11r>

Every Spirit that confesseth that Iesus christ is come in the flesh is of God 1. Iohn 4.2.

In this was manifested the love of God towards us, becaus that God sent his onely begotten son into the world — to be the propitiation for our Sins, — & the saviour of the world. 1 Iohn 4.{9}, 10, 14.

Who is he that overcometh the world but he that beleiveth that Iesus is the Son of God? 1 Iohn 5.5.

This (Iesus) is the true God as eternall life. 1 Iohn 5.20

That which was from the beginning which we have heard which we have seen with our eyes which we have looked upon, & our hands have handled of the word of life (for the life was manifested & we have seen it — & shew unto you that eternall life which was with the Father & was manifested unto us) that which we have seen & heard declare we unto you. {Iohn} 1.1.

God _ hath in these last days spoken unto us by his son whom he hath appointed heir of all things, by whom also he made the worlds, who being the brightnes of his glory & the express image of his person, & upholding all things by the word of his power, when he had by himself purged our sins, sat down on the right hand of the majesty on high. Hebr 1.1.

Once in the end of the world hath Christ appeared to put away sin by the sacrifice of himself. Hebr: 9.26.

we see Iesus who was made a little lower then the Angels, for the suffering of death crowned with glory & honour. For it became him, for whome & by whome are all things – to make the captain of their salvation perfect through sufferings. Hebr 2.10.

For as much as the children are partakers of flesh & blood, he laso himself likewise took part of the same, that {through death} he might destroy him that hath the power of death, that is the devil {—} For verily he took not on him the nature of Angels but he took {him} the seed of Abraham. Wherefore in all things it behoved him to be made like unto his brethren that he might be a faithfull hight Priest to make {reconci}liation for the sins of the people. For in that he himself hath suffered being tempted he is able to succour them that are tempted. Hebr 2.14

In the beginning was the word, & the word was with God & the word was God, All things were made by him, & without him was not any thing made that was made. — He was in the world & the world was made by him, & the world knew him not. — And the word was made flesh & dwell among as we beheld his glory as the glory of the onely begotten son of the Father.

pag 230. 233. 237. 251, 252, 253, 254. 260 & sequentia. 269. 272. 298. 306. 316. 319. 324, 327. 331. 337. 339. 344, 345. 381. 383. 384.

446, 450, 483 capitulum 56 totum. 489 capitulum 66 totum

Ex Iustini Martyris Dialogo cum Tryphonico adversus Iudæos.

Christus autem, Dixit Trypho, etiamsi genitus sit & alicubi maneat, ignotus est, nec se ipse novit, neque vim ullam habet, quoad Elias veniat eumque inungat et omnibus enunciet. p 3. c 2. F

Iustinus Prophetias aliquot de adventu Christi e veteri Testamento contra Thryphonem proferens; Hæc quidem, inquit, verba et talia, cum inquam, a Prophetis Tryphon commemorata sint, alia ad priorem Christi adventum pertinent in quo et inglorius et deformis et mortalis, quemadmodum prædictus erat fore extitit: alia ad posteriorem referuntur cum in majestate et in nubibus veniet, populusque vester intuebitur et cognoscent eum quem pupugerunt. p 5. c 1. B.

And afterwards, having recited the 7 first verses of the third chapter of Mich. he adds in explication of them Doctores Iudæorum sunt rationis expertes nec intelligunt id quod omnibus verbis et sermonibus demonstratum est, duos ejus (christi) adventus prædictos esse, unum in quo patibilis sine gloria et honore esse crucique suffigeretur, alterum in quo cum gloria ext cælis exhibebitur. p 29. G

Quid ais, inquit Tryphon, in monte sancto Dei hereditario jure quicquam nostrum possessurum esse neminem? Non hoc dico, Non hoc dico, inquam (Iustinus), sed eos qui christum exagitarunt et exagitant nec resipiscunt, nihil in monte sancto Dei esse possessuros. Gentes autem quæ ei crediderint pœnitentiaque se a sceleribus quæ admiserunt revocaverint, cum Patriarchis, Prophetis ac bonis omnibus qui ex Iacobo nati sunt hereditatem consequentur, etiamsi Sabbata minimè agent, nec præputia sibi præcidant, nec festos dies agent. eæ, inquam, plane sanctam Dei hereditatem adipiscentur. To prove this he quotes Isa 62.10 to 63.6. p 7. G.

Si verbum, ait Iustinus, et ratio cogit confiteri duos Christi adventus qui a vatibus prædicti sint fore, unum in quo et naturam ad patiendum idoneam habebat et ignominia afficiatur deformisque videatur: alteram in quo clarus et iudex omnium veniet quemadmodum supra multis locis demonstratum est: nonne verbum Dei prædixisse intelligemus, Eliam horribilis et magni diei, id est, alterius ejus adventus præcursorem fore & prænuncium? Cùm maximè respondisset Trypho Noster igitur Dominus, inquit Iustinus, hoc etiam ipsum in præceptis suis futurum tradidit, cum Eliam etiam venturum esse dixisset, idque nos futurum tum scimus cùm in gloria et majestate ex cælis venturus est Dominus noster Iesus Christus: cujus etiam prioris adventus præco fuit Dei spiritus qui in Elia fuerat, in Ioanne propheta qui Iudæus fuit, quo mortuo nemo Propheta apud vos extitit. — Itaque Christus noster tum in Terris, ijs qui Eliam ante Christum venire debere dicerent, ita respondit: Elias quidam {veniet} <12v> restituetque omnia, Dico autem vobis Eliam venisse jam neque eum agnoverunt sed in eum fecerunt quæcumque voluerunt: Scriptumque est intellexisse tum discipulos hæc quæ diceret de Ioanne intelligi. Hoc loco Tryphon, Hoc etiam ambiguum mihi videris dicere, Propheticum spiritum qui in Elia fuerit in Ioanne insedis. Ad æc Iustinus, Non videtur tibi in Iesu Navæ filio quem populo ducem post se Moses reliquit idem contigisse? Cum Mosi Deus imperavit ut manus Iesu imponeret cùm ei dixisset Deus, Ego quoque de spiritu qui in te est in eum transferam. p 13. F.

Testimonium de Millenio p 23 G. vide in M. Medo p 533 translaturum.

Hic enim eximius et præcipuus ac præcipuus est sacerdos perpetuusque Rex Christus Dei filius, cujus in altero adventu nolite putare Esaïam dicere aut alios Prophetas, sacrificia cruenta vel libationes in ara offerri sed veras spiritualesque & laudes et gratiarum actiones. p 32. A.

Duos ejus adventus prophetæ prædixerunt, unum qui jam evenit quasi inlgorij patibilisque hominis, alterum cum ex cælis in majestate unà cum suo angelorum exercitu ut prædictum est veniet, cum etiam hominum corpora excitabit: tumque bonorum corpora immortalitate donabit improborum verò in æterno sensu cum malis genijs in ignem æternum conjiciet. Hoc autem fere prædictum esse docebimus his Ezechielis verbis, Commissura cum commissura jungetur, & os cum osse carnesque renascentur omneque genu flectetur Domino, et lingua omnis eum laudabit. Apolog 2. p 49. C

Agnus ille quem assum jussu Dei esse oportebat passionis supplicijque crucis quo Christus afficiendus erat, fuit significatio. Agni enim qui assus redditur carnes dum, ut ita dicam, assantur, speciem crucis præferunt. Vnum enim rectum Verum ab infimis partibus ad caput pervenit, numque rursus quod per dorsum pertinet cui agni pedes conjunguntur. Hirci etiam duo qui in jejunio similes esse jussi sunt quorum unus pro peccato erat, alter immolabatur, duplicis Christi adventus erant prænunciij. — Et vacca quæ pro ijs qui Elephantia expiarentur, immolari jussa est, figura erat et quoddam quasi simulachrum Panis Eucharistiæ — Dial p 11. E.

Erat enim pascha Christus qui post immolatus est quemadmodum Esaïas exposuit his verbis, Ipse tanquam ovis ad cædem raptus est. Hoc etiam literarum sanctarum monumentis proditum est vis cum die Paschatis comprehendisse itemque eum die Paschatis cruci suffixistis. Vt autem eos qui erant in Egypto, Paschatis id est agni sanguis liberavit sic etiam Christi sanguis a Monte eos qui crediderunt liberabit. Dial. p 30. C.

As Ioshua (Iesus) overcame Amaleek through the holding up Moses Rod in <13r> form of a Cross, so Iesus christ conquers all his enemies through the cross. pag 23 D, E.

Atque etiam figura et signo quod contra mordentes muniebat Israelitico populo Serpentis erectio facta videtur salutis credentium causa, quod jam tum per eum qui in crucem agendus erat mors quæ serpenti eventura erat prædicebatur salus autem ijs promittebatur qui ab illo mordebantur, et ad eum qui filium suum quem cruci suffixum dicimus in mundum misit, confugiebant. Neque enim in serpentem credere nos propheticus per Mosem docebat, cum eum etiam diris devotum esse initio a Deo demonstret, et apud Esaïam interfectum iri ut hostem magno gladio, qui Christus est, significet. p 25. F.

Si hoc [mysterium crucis] non intelligatur, dicite quamobrem æneum serpentem Moses pro signo statuit intuerique eum jussit eos qui morderentur, ijque curabantur quos serpens mordebat, quæ cum ipse jussisset nullius omninò simulacrum fieri voluit. — Quemadmodum ergo Deus signum per æneum serpentem fieri jussit, et nulli culpæ affinis est, sic etiam in lege devotio et detestatio constituta est in eos homines qui in crucem aguntur, nec verò jam in christum Dei constituta est detestatio per quem ijs omnibus qui devotione degna gesserunt salutem dat — &c — The hanging on a tree was therefore in the law made to be most accursed because Christ was to take upon himself the curs due to mankind for their sins. p 26. D. E

As the changing of Abrams name to Abraham & of Sara to Sarra (Gen 17) was a type of their multiplication, so the changing of Auses the son of Nava his name to Iesus (Numb 13.8 & 14.6) was not without a mystery, videlicet: to typify the name of the Messiah who was to turn again their captivity & lead them into the temporall land. And as it was not the lawgiver Moses but his successor Iesus which had them into the land so it must not be the works of the laws but of the gospel, that must lead us thither p 30. F, G.

Vt Iesu nomine Navæ filium et virtutes et res quasdem, quæ res qas dominus noster facturus erat prædicerent, gessisse dixi: sic nunc doceo eam quæ temporibus Iesu sacerdotis Babylone patefactio extitit prædictionem esse eorum quæ a sacerdote nostro et Deo et Christo omnium parentis filio gerenda erant. — Quemadmodum enim Iesus ille qui a propheta sacerdos dicitur sordidis vestibus amictus apparuit propterea quod ipse uxorem mericem accepisse dictus est, torrisque avulsus ab igne appellatus est, quod veniam peccatorum accepit, objurgato etiam ejus adversario diabolo: sic nos et ijs qui Iesu nomine ut unus homo omnes futuri sumus propter rerum omnium parentem Deum <13v> unigenij ejus filij nomine sordidis vestibus, id est peccatis exutis et detractis, illius vocationis verbo inflammati et incensi, pontificium sacerdotaleque verum genus

sumus, ut etiam Deus ipse testis est, qui ait, In omni loco in gentibus hostias acceptas gratasque immolari. Neque verò a quoquam Deus hostias accipit nisi a suis sacerdotibus. p 31 F.

Vt ille [Iesus Navæ filius] populum in terram sanctam introduxit, non Moses atque ut idem hæreditario jure eam inter eos qui secum introierant divisit: sic etiam Iesus christus populi dispersionem convertet bonamque terram viritim dividet, quanquam non jam eodem modo; ille enim hæreditatem quæ ad tempus duraret eis dedit, quod nec Christus Deus esset nec Dei filius. Hic autem post sanctam resurrectionem æternam nobis dabit possessionem. &c 30 G.

When the Philistines being plagued for the Ark sent it back in a new cart the heifers without being guided, went not to that place from whence the Ark was taken but into the field of a certain man called Ioshua & there stayed of their own accord which shows a providence in it to print out his name by whose virtue the glory of Israel should be restored p 35 H

Of the thre angels that appeared to Abraham one was the second person of the Trinity videlicet he that talked with Abraham promising him a Son & communing with him when the other two angels went toward Sodom, & leaving Abraham went to Sodom & besides the other two Angels communed with Lot saying Hast tee, escape thither, for I cannot do any thing till thou be come thither Gen 19.22 & of whome it is said, that the Lord rained upon Sodom & Gomorrah brimstone & fire from the Lord out of heaven (i.e God the son rained fire from God the father,) And who is called the Lord Gen 18.1, 13, 17, 20, 22, 33 & ch 19. v 16, 18, 24, 27. & a man Gen 18.2 p 15. C, D, E, F, G.

Scriptum est, Dixit Dominus domino meo sde ad dextram meam dum ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum, Ps: 110 | ^{109.1}. Et, Solium tuum Deus perpetuum est, virga æquitatis, virga regni tui. Dilexisti justitiam et malitiam odisti ob eamque causam unxit te Deus Deus tuus oleo lætitiæ majore copia quam socios tuos Ps 144 (145) Num igitur alium quendam deum ac dominum dici a spiritu sancto præter rerum parentem ejusque Christum p. 15 G.

Soe Gen 31.11, 13, see ch 35.1, 8 {&} 28.13. The Angel of God spoke unto Iacob in a dream saying — I am the God of Bethel where thou annointedst the pillar & where thou vowed a vow unto me. Here the son of God is called an angel of God. p 16 F

So Gen 32.24, 30 Of the man that wrastled with Iacob, Iacob said, I have seen God face to face & my life is preserved. And so it was God which appeared to Moses in the bush. Gen chap. 2 totum. And this God is called the Angel of the Lord vers 1. Therefore here by the angel he signifies Administratorem Dei {cælestis} supra eum non est alius significat. Aliud etiam vobis testimonium <14r> qui etiam angelus vocetur, quod hominibus nunciet ea omnia quæ eis nunciari velit hujus universitatis effector, præter quem non est alius Deus. p 15. A. D.

Vobis persuadere conabor hunc qui Abrahamo Iacobo et Mosi visus esse dicitur, scriptusque est Deus, diversum esse ab eo Deo qui omnia condidit: numero, dico, non consilio et dententia. Neque enim quicquam eum fecisse unquam censeo nisi quod etiam is qui mundum effecit et præter quem non est alius Deus, voluerit et facere et loqui. p 15. F.

Is ipse – Dominus est, qui a Domino qui in cælis habitat 2. E. Mundi effectore potestatem acceperat ijs supplicijs afficiendi Sodomos et Gomorra nos quæ scriptura enumerat his verbis, Dominus pluit in Vrbes Sodomorum et Gomorranorum sulphur et ignem a Domino e cælo. p 16. C

Si angelum et Deum tum Moses viderit, non parens mundi Deus erit is qui se Mosi Deum Abrahami et Deum Isaaci et Deum Iacobi esse dixit, sed is quem demonstratum vobis esse dicitis Abrahamo et Iacobo apparuisse, qui voluntati Effectoris universi morem gerit, et in Sodomorum Supplicio eodemmodo ejusdem voluntati obtemperavit. Itaque si ita est ut dicitis, nemo homo in quo vel particula rationis et mentis insit, ausit dicere, et mundi effectorem et parentem, relictis ijs omnibus quæ supra cælum sunt, in parva terræ particula apparuisse. p 17. B.

Quod si in tot figuris Deum illi Abrahamo Iacobo et Mosi apparuisse scimus, quonam modo dubitamus nec credimus hunc etiam hominem consilio Patris ex virgine nasci potuisse? p 21 D.

Iustine quotes Isa 7. vers 15, 16. Butyrum et mel comedet antequàm ipse sciat malum improbare et bonum eligere. Quod antequam notionem boni aut mali puer habeat, mala improbat ut bonum eligat: quia priusquam puer patrem aut matrem vocare possit vim Damasci accipiet spoliæque Samariæ coram rege Assyriorum; et deseretur terra quam tu detestaris a conspectu duorum regum. And vim Damasci capiet spoliæque Samariæ he expounds of the Magi offering him gifts Matth 2. p 12 & 21, H.

Et die quo in crucem agendus erat — precabatur his verbis, Pater si fieri potest hoc poculum me prætereat. Deinde hoc precatur non ut ego volo sed ut tu, his declarans factum se esse hominem verè patibilem. p 27, D.

Vnum Discipulorum suorum qui Patris ipsius enunciatione filium Dei christum ipsum esse agnovisset, cum antea Simon diceretur Petrum appellavit: filiumque Dei eundem scriptum in ejus Apostolorum Commentarijs habentes et filium ipsum dicentes esse ante omnia quæ condita sunt, intelleximus et ex Patre ejus potestate et concilio processe [in mundum] p 27 F.

<14v>

Spiritus sancti virtutes quæ in Isaiah 11.2, 3 enumeratæ sunt, non quòd ipse ejs egeret, in eum venisse sermo propheticus commemorat, sed quod in eo quietem facturæ sunt, id est finem in eo facturæ deinceps Prophetarum pristino more qui in genere vestro celebretur, id quod vobis oculis videre licet. p 24 F. Nec quod Baptismo ei opus esset quemadmodum nec natus est nec cruci suffixus quod hæc desideret, sed generis hominum causa. p 24 H.

Quod petebat ut anima sua e gladio, ex ore leonis et ex manu canis eriperetur (Psal) ac servaretur, hoc petebat ut nemo animam suam dominatu teneret, ut cum mors appropinquat idem a Deo petamus qui in honesta omnia avertere potest ne malus genius animam nostram rapiat. Manere autem animos vobis demonstravi ex eo etiam quod Samuelis animus ab ea quæ Pythone afflata erat, Saulis rogatu revocatus est. Videntur autem omnes etiam animi eorum qui ita justus sunt & prophetæ in potestatem venisse talium virtutum qualem fuisse in illa Pythonissa res ipsa declarat. Itaque hic docet nos etiam per filium suum, omni ratione contendere nè id fiat, et in morte petere ne in tale dæmonium animi nostri incidant. Etenim cum in Cruce spiritum ederet, dixit, Pater tibi in manus commendo spiritum meum p 28 H.

Multi Christiani hoc etiam tempore curant, ejectis expulsisque ex corporibus hominum Dæmonibus, i.e. A:D. 162. Iust Apolog 1. p 39 B.

Qui sibi persuadent et credunt vera esse hæc quæ a nobis dicuntur ac dicuntur seque ita vivere posse promittunt, ij primùm et precari et petere a Deo præteritorum superiorumque peccatorum remissionem jejunantes docentur, nobis unà cum ejs et precantibus et jejunantibus. Deinde ducuntur a nobis ubi ut aqua, eoque ut ita dicam regenerationis renovationisque genere quo etiam nos psi renovati sumus, renascuntur. Patris enim omnium, Dominique Dei, et conservatoris nostri Iesu christi, ac spiritus sancti nomine aqua abluuntur et expiantur. Iustinus M. Apol 2. p 50. H – Vocatur porro lavacrum hoc Illustratio quod eorum qui æc discunt mens illustretur. Iesu enim Christi qui Pontio Pilato Præto in crucem sublatus est, et spiritus sancti qui ea quæ ad Christum pertinent omnia per propheticas prædictiones nomine is qui illuminatur expiari solet. p 51 A. Nos autem postquam ita abluimus expiavimusque eum qui credidit et assensus est, eum ad eos qui fratres dicuntur ducimus eum in locum quo convenerunt comprecandi causa contentis animis & pro se et pro eo qui illustratus est omnibusque alijs qui ubique sunt, ut et veritatis discipuli et reipsa bonæ sanctæque vitæ cultores et præceptorum custodes possimus <15r> inveniri, ut æternam salutem adipiscamur. Sub finem precum nos inter nos osculo salutamus: deinde ei qui præpositus est fratribus panis offertur, & poculum aqua et vino temperatum, quæ cum accepit, laudem et gloriam omnium parenti, Filij Spiritusque sancti nomine tribuit, gratiasque diu agit quod ab eo his dignus sit habitus: Quibus rite perfectis precibus et gratiarum actioni populus omnis qui adest benedicit dicens, Amen. Amen autem Hebraico sermoni idem quod fiat significat. Posteaquam et is qui præest gratias egit et populus omnis benedixit ij qui apud nos Diaconi dicuntur dant unicuique eorum qui adsunt, percipiendum panem vinum et aquam quæ cum gratiarum actione consecrata sunt, et ad eos qui absunt præferunt. Atque cibus hic apud nos Eucharistia nominatur, qua nemini alij participare licet nisi ei qui et vera esse credit quæ nos dicimus et expiatus est levacro quod in remissionem peccatorum regenerationemque datur et ita vivit ut christus tradidit. Neque enim hæc communem usitatumque panem usitatamque potionem capimus sed quemadmodum per Dei verbum homo factus Iesus Christus Conservator noster et carnem et sanguinem pro salute nostra habuit, sic etiam cibum qui

per preces sermonis quem ab eo accepimus consecratus est, et quo sanguis carnesque nostræ communione aluntur Iesu Christi ejus qui homo factus est et carnem et sanguinem esse accepimus. Apostoli enim in commentarijs suis, quæ Evangelia dicuntur, ita sibi christum præcepisse tradiderunt eum accepto pane cum gratias egisset, dixisse, Hoc facite in memoriam mei, hic est sanguis meus sibi que Solis dedisse. – Nos autem postea deinceps hæc inter nos semper recolimus et admonemus, et qui opes habemus, egentibus omnibus subvenimus et unà semper sumus. In omnibus quibus utimur Parentem omnium per filium suum Iesum christum spiritumque sanctum laudamus. Die qui Solis dicitur omnes qui in oppidis vel agris movantur unum in locum conveniunt commentariaque Apostolorum vel Prophetarum scripta leguntur quamdiu hora patitur. Deinde ubi is qui legit destitit, is qui præest admonet et hortatur ut ea quæ lecta sunt bona imitemur: tum surgimus omnes ac comprecamur conclusisque nostris precibus panis jam utdixi vinumque et aqua offeruntur, Tumque is qui primum locum tenet eodem modo preces gratiarumque actionem pro virili mittit, populusque benedicit dicens Amen et ijs quæ cum gratiarum actione consecrata sunt unusquisque participat. Eademque ad eos qui absunt Diaconis dantur præferenda. Quibus copiae suppetunt ij si volunt suo quisque arbitrato quod vult largitur: quodque colligitur & cogitur apud eum qui preest reponitur, Isque pupillis & viduis ijsque quos morbus aliave causa inopes fecit, et ijs qui in vinculis sunt, & hospitibus omninoque omnibus qui aliqua indigentia premuntur, subvenit. Die autem Solis omnes publicè convenimus <15v> quod is primus est dies in quo Deus tenebras et materiam cum mutasset mundum effecit: et quod eodem Die Iesus Christus Conservator noster a mortuis excitatus est. Pridiè enim Saturni eum in crucem sustulerunt, et postridiè Saturni qui Solis dies est, cùm Apostolis discipulisque suis apparuisset hæc illis tradidit quæ vobis quoque considerata permittimus Iustinus Martyris Apolog 2. p 51 F et & sequentia.

Iudæi, cùm in Mosis libris apertè scriptum habeant. [Et locus est Angelus Dei cum Mose in flamma ignis ex fumo et dixit ego sum Deus Abrahami, Deus Isaaci et Deus Iacobi] tamen rerum omnium Parentem effectoremque hæc dixisse volunt. Itaque propheticus spiritus eos reprehendit his verbis [Israel autem me non cognovit et populus me ignoravit] Et rursus Iesus ut iam dixi cum apud eos esset Nemo inquit novit patrem nisi filius neu filium nisi pater atque ij quibus patefecerit filius. Iudæi ergo qui semper omnium parentem cum Mose verba fecisse, — a prophetico spiritu et ab ipso Christo Iure reprehenduntur quod nec patrem nec filium cognoverint. Qui enim filium patrem esse censent nec Patrem scire coarguuntur nec Patri omnium filium esse cognoscere; qui cùm etiam verbum primigenjum Dei sit, Deus quoque est. Iustini M. Apolog 2 p 51 D.

Orpheus qui primus multitudinem Deorum Ethnicis tradidit sic cecinit in jurib. Iurandis.

[29]Te Testor cælum magni sapientis Origo,
Teque Patris verbum, primum quod protulit ore,
Cùm propria mundi machinam rationem creavit.

Munus quo e Cælo a Deo in Sanctos homines delapsum est quod spiritum sanctum Prophetæ nominant, Plato, ne Prophetarum doctrinam sequi videretur, virtutem appellat. Sic cum Menone disputans (in Disputatione quam De recordatione instituit) dicit Virtutem nec naturæ inesse nec doctrina comparari sed divino munere sive mente ad eos pervenire ad quos venit Iustinus in orat. parænetica p 60 D.

Sibylla Conservatoris nostri Iesu Christi adventum apertè planèque prædicat. — Valeat apud vos ad persuadendum faciendamque fidem antiquissimæ Sibyllæ auctoritas cujus libri in orbe terrarum extant quæ et divino numine afflata oraculis vos docet eos non esse Deos qui dicuntur & Iesu Christi futurum adventum, omniaque quæ ipse facturus est apertè planèque prædixit. — Quod siquis est qui existimet se ab antiquissimis philosophis qui clarissimi apud vos habiti sunt, rationem de Deo didicisse, is Acmonem & Hermetem audiat, &c. Iust. Apolog 2. p 61 G, H.

Iustini Martyr in his Apology to the Roman Emperor saith that by the holy spirit which came upon the Virgin & caused her conception is to be understood the word or Son of God contrary to the tenour of the Scripture.

<16r>

ex scripturis proferam, quo docebo Deum principio ante omnes creaturas vim genuisse quandam ex se rationis participem quæ etiam domini gloria, filius, sapientia, angelus, Deus, Dominus et Verbum, & dux exercitus (ut cum humana figura Iesu Nave filio apparuit: Dominus procreavit me initio viarum suarum ad

opera sua, ante æternitatem initio me fundavit &c Proverb 8.22 to 36. Here he is represented by wisdom p 17 D. E.

So Gen 1.26. Let us make man in our own image. Where note that this was a præfigurative speech of gods incarnation, for then man was truly in his image. & Gen 3.22. Behold the man is becom as own of us. p 17. G

Genus ejus quis exponet, quòd vita ejus a terra aufertur. Isa 53.8. In splendoribus sanctorum ex utero ante Luciferum te genui. Iuravit Dominus nec eum pœnitebit, tu es sacerdos in perpetuum ordinis Melchisedechi. Psal see also Ps 72 totum p 18 A, E.

Quod ais, inquit Tryphon, hunc Christum cùm ante secula Deus esset deinde hominem fieri voluisse, nec hominem ab homine genitum esse, non solum admirabile sed etiam stultum mihi videtur esse. Scio, inquit Iustinus, orationem meam admirabilem videri ijs qui generis vestri sunt — Sunt nonnulli vestri generis homines qui eum christum esse fatentur, hominem tamen ab hominibus genitum esse pronunciant; quibus ego non assentior. p 13. D. E.

non deficiet princeps ex Iuda nec dux de femore ejus quoad veniat cui repositum est: ipse gentium expectatio erit, deligans ad vitem pullum suum et ad vineam pullum asinæ suæ. Abluet in vino tunicam suam et in uvæ sanguine pallium suum. Gen 49.10. Defuisse ac desijisse unquam in genere vestro prophetam aut principem ex quo principatum accepit ad illud tempus cum hic Iesus christus et extitit et mortem perpassus est ne impudenter quidem dicere audebitis aut potestis dicere. Etenim cùm Herodem quo regnante passus est Ascalonitanum fuisse dicatis, tamen in genere vestro Pontificem fuisse dicitis. — Et cùm Babylonem populus Iudæorum abductus est tum cùm regio vastata est sacraque vasa sublata et direpta sunt non desijt apud vos prophetia, qui populi vestri Dominus Dux et Princeps erat. Spiritus enim sanctus qui in prophetis inerat, et reges vobis unxit, et constituit. — Quod autem Iacobus ait [et ipse spes erit gentium] quodam integumento duos ejus adventus significavit, gentesque in eum credituras. — Illud autem [deligans ad vitem pullum suum &c] significat quod gentes quæ prius instar pullorum effrætæ fuere, accepto verbi ejus jugo dorsum supponerent ad perferenda omnia —. Ad Zach 9 et Mat etiam referre potest. p 14 E

Tum Tryphon, Rem, inquit, incredibilem et quæ ferè fieri non potest docere conaris, Deum voluisse nasci & hominem fieri. Si hoc inquit I{eshus} <16v> humanis rationibus aut argumentis docere conarer audire jam me non deberetis. Nunc cùm scripturas ipsas ad hoc confirmandum tam multas sæpissimè proferens vos rogem ut eas intelligatis — &c. p 19. E.

Ego autem multas scripturas eos ex illorum interpretatione amputasse quæ planè hunc ipsum qui cruci suffixus est et Deum esse et hominem et in crucem actum esse et mortuum docent vobis velim persuadeatis — Ab interpretationibus quidem quibus Esdras legem de Paschate exposuit hæc abstulerunt, Dixitque Esdras populo, Pascha hoc conservator noster est nostrumque perfugium, & si cogitetis atque vobis in animum veniat, fore ut eum in signo abjectum redamus: deinde in eo spem nostram collocabimus, non deseratur locus hic in omne tempus ait Dominus exercituum. Quod si ei [non] credatis nec verba ejus docentis & prædicantis audiat, irrisioni eritis omnibus nationibus. Ex verbis Hieremiæ hæc amputarunt, Recordatus est dominus Deus mortuorum Israelis qui in terra aggeris sepulti sunt, descenditque ad eos nunciatum illis servatorem suum. Ex 95 etiam Psalmo Davidis hæc pauca verba exciderunt [a ligno.] cùm enim scriptum esset Dicite in nationibus Dominus a ligno [vel per lignum] regnavit. p 20. F G.

The Angel which god Promised should go before the Israelites to bring them into Canaan, commanding them to obey him becaus his name was in him Iustin interprets to be Iesus Navæ filius or Ioshua. p 21. D.

De christo hæc loquitur Iustinus: Qui ex utero virgineo primigenius creaturarum omnium filius caro verè factus nascitur p 23 F. Quod sit Deus illi qui universi conditoris adminstrator est. p. 16, Deus Dei angelus et administrator 16, F. Deus et Homo p 20 F. Vis quædam rationis particeps quam Deus ex se ante omnes creaturas genuit p 17. D. Deus Dei filius p 31 G. Verbum quod est primum quod ex Deo natum est. Apolog 2. p 44. D. Solus propriè Dei filius natus, verbum ejus et primigenius ac potestas. Apol 2. p 44 G. Propriè præter communem ortum ex Deo Dei verbum natum Apol 2 p 44 F. Dei verbum inseparabili potestate Apol 2 p 61 G. Primigenius eorum omnium quæ condita sunt. Dial p 37. B. Deus qui Patris consilio ejus ejus filius et angelus est ex eo quod ejus voluntati morem gerat et inserviat p 34. G. Dominus cujus in Cælis Dominus est, ut Pater et Deus causa cur et ipse sit et potens et Dominus et Deus. p 35 A. Verbum sanctum et

incomprehensibile. Epist. ad Diognetem p 2. D. Deus Abrahami Isaaci et Iacobi p 17. B. Principium ante omnia quæ effecta sunt, a Deo generatum. p 17 H

<17r>

Cum ait, Pluit Dominus ignem a Domino e cælo, (Gen) Duos numero esse propheticus sermo declarat, unum qui sit in terra qui se dixit delapsum esse it sodomorum clamorem cerneret, alterum qui in in cælis erat qui ejus etiam Domini qui in terra erat Dominus est, ut Pater et Deus causa cur et ipse sit & potens & Dominus et Deus. p 35 A.

Christus dicitur Angelus magni concilij & Vir ab Ezechiele, & quasi filius hominis a Daniele, & puer ab Esaiah, Et christus et Deus adoratione venerationeque dignus, & David et Christus et Lapis a multis & Sapientia Solomone et Iosephus et Iudas et Stella a Mose, et Oriens a Zacharia, et patibilis et Iacobus et Israel rursus ab Isaiah, & virga et flos et lapis angularis p 34. C.

Cùm ascendit Deus ab Abrahamo, vel descendit Dominus ut turrim videret quam filij hominum ædificaverant, vel cum Deus Nochi arcam occlusit foris, nolite putare Deum ipsum qui origine caret descendisse aut ascendisse aliquo ex loco. Neque enim pater qui exprimi oratione non potest oratione non potest rerumque omnium Dominus aliquo pervenit vel alicubi ambulat, aut dormit aut surgit: sed in quacunque regione manet, acriter cernens acriter audiens, non oculis neque auribus sed vi quadam quam explicare nemo potest et intuetur omnia et omnia cognoscit nec quisquam nostrum eum latet: nec movetur, nec a loco totoque mundo separari comprehendique potest. Quonam igitur pacto hic vel cum quoquam locutus est vel alieni visus vel in minima terræ particula apparuit, cum ne gloriam quidem ejus qui ab eo missus erat, in Monte Sina populus cernere posset, nec Moses ipse in tabernaculum quod fixerat introire potuisset nisi a Dei gloria impletus fuisset? Nec verò sacerdos ante Templum stare potuerit cum Arcam Solomon Hjerosolyma in ædem quam ipse ædificaverat portavit? Non igitur Abrahamus aut Isaacus aut Iacobus aut alius homo omnium prorsus et ipsius Christi patrem vidit sed illum Deum qui ejus consilio ejus filius et angelus est ex eo quod ejus voluntati morem gerat et inserviat, quem eundem hominem etiam fieri per virginem Mariam voluit. — Alioqui nisi ita intelligamus scripturas cogemur confiteri parentem Dominumque rerum omnium non fuisse tum in cæs cum a Mose dictum est Dominus pluit in Civitatem Sodomam ignem et Sulphur a Domino e Cælo. p 34. F.

Cùm ait, Videbo cælos, opera manuum tuarum, ( ) nisi ejus verborum vim audio non intelligenter audiam, quemadmodum doctores vestri (Iudæi) volunt qui manus pedes digitos & animum ut concretum animal rerum parentem, ingenitumque Deum habere censent iidemque ob eam causam Abrahamo et Iacobo ipsum patrem apparuisse docent. p 31. A.

<17v>

Quæ a vobis vestrisque sacerdotibus fiunt, [Deus] improbat his verbis. Sacrificiaque vestra e manibus vestris non accipiam: quod ab oriente Sole ad occidentem nomen meum gloria affectum est in gentibus: vos autem illud detestamini. Malach: 1. 10, 11, 12. — Decipere vosmet ipsos et vos et doctores vestros qui ita interpretamini locum quem modo protuli, ut dicatis eorum qui tum ex genere vestro dispersi essent, preces et hostias mundas gratasque in omni loco fieri teste scriptura: vos inquam in eo falli & dare operam ut omni ex parte vosmetipsos captetis, agnoscite. Primum quidem ne nunc quidem ex ortu solis ad occasum genus vestrum pertinet sed nationes sunt in quibus nemo adhuc generis vestri habitavit. Neque enim ullum est omninò genus hominum sive Barbarorum sive græcorum sive eorum qui quovis nomine appellantur aut eorum qui plaustis pro domibus utuntur, aut eorum qui donorum usum non norunt, vel in tabernaculis eorum qui pecora pascunt, habitant, apud quos non Iesu qui cruci suffixus est, nomine preces et Eucharistiæ rerum omnium parenti et effectori fiant. p 31. F, G, H.

Iacobi nuptiæ simulachra quædam rei quam Christus perfecturus erat, fuerunt. Sorores enim duas nefas erat Iacobum uxores dicere servijt autem Laban pro filiabus deceptusque in minore natu rursus 7 annis in familatu fuit. Sed Lia quidem populus vester et synagoga erat Rachel autem nostra Ecclesia ac pro his et utriusque ancillis ad hoc tempus servit christus. &c. p 36. C.

Illud quoque ante docui, Deum non esse causam cur ij quorum peccata ante cognita sunt, sive angeli sive homines, improbi efficiantur, sed sua quisque culpa tales sunt qualis quisque videbitur. p 37. F.

Regnum undecimi cornu 3 $\frac{1}{2}$ tempora Iustinus exponit de futuro post ascensionem Domini. p 9. C. Et ait quod Christus Hominis specie et figura in summis altissimisque nubibus videbitur quemadmodum Daniel tradidit (Dan 7.9, 10, 13, 14.) cum angelorum multitudine.

Hereticos dicit esse Marcianos, Valentinianos, Basilidianos, & Saturnelianos p 10. C.

Iustin reades Isa 53.9. Thus, Sepulchrum ejus sublatum est de medio, Daboque divites pro ejus morte p 26 H.

Doce, inquit Tryphon alium Deum præter effectorem universi a prophetico spiritu esse positum et prædicatum, ita tamen ut provideas ne Solem et Lunam proferas. — Tum Tryphon, Vobis, inquit, persuadere conabor, esse atque dici Deum atque Dominum alium præter universi parentem

<19r>

Tertullian (AD 210) contra Iudæos saith Britannorum inaccessa Romanis loca subduntur Christo. **{illeg}** in Ezeck Hom 4 saith (AD 212) Terra Britanniae consensit in religionem christi.

The Papists pray Emitte quæsumus, Sanctus Pater, spiritum sanctum Paracletum tum de cælis in hanc pinguedinem Olivæ (i.e. Oyle), ad refectionem corporum et sanationem animarum. See more in Iewels defense of the Apologies of the Church of Engl. pag 24

The Canonists say Papa potest dispensare contra Ius Divinum (16.9.1. Quicumque in Gloss) contra Ius Naturæ (15.9.6. Autoritate in Gloss) de omnibus præceptis veteris et Novi Testamenti (Summa Angel in dictione Papæ.) &c

That the Holy ghost is God appeares by Acts 5.3,4,9. 1 Cor. 3.16. compared with Cor 6.19.20. Acts 2.17. 1 Cor. 12.3. Math 12.31,32. & 28.19. Iohn 14.17,26. & 15.26. & 16.7.

That the son is God.

But one God Exod 20.3. Deutr 6.4. Iohn 10.30 which yet compare with Iohn 17.21,22.

That the father Son & holy ghost are three distinct persons. Iohn 5. {12 to **{illeg}** 37}. & Iohn 6 38 Iohn 8.16,17,18,29

In the Councel of Oxford it was decried thus. Venalitem missarum districtè inhibem{us}, Wee strictly forbid the sale of Masses. Constitution {Othonis} Legatione **{illeg}** 145.

The Papists pray to the Virgin Mother, to remember that she is the Mother and to command her Sonn and to use a motherly Authority over him. Iewells defense of the Apologie pag 361.

They say there is but one mediator of Salvation, Christ, but many mediators of intercession the Martyrs. And yet they pray to the V. Mary Salva omnes qui {te} glorificant: & they supplicate a blessing per merita et preces suæ piæ Matris. Also to Tho{mas} a Becket: Tu per Thomæ sanguinem quem pro te impendit, fac nos Christe {scandere quo} Thomas ascendit. Iewel pag 362.

{Epiphanius} {rep}orted certain words of Saint Paul uttered by way of Prophecy {erunt mortuis cultum} divinum præstantes, quemadmodum etiam in Israel co{luerunt} **{illeg}**

<19v>

Cardinal Bembus in an Epistle to the Emperor Charles calleth the V. Mary Dominam Deam nostram. Their great Hercules Lipomanus in a marginall note writeth Ecce quam potentissima est sancta Dei genetrix, et quamodo nullus salvus fieri possit nisi per eam

Pope Nicholas said Constat Summum Pontificem a pio Principe Const{anti} no Deum appellatum (Dist 96. Satis evidenter). One in the Councell of Later{an} said to the Pope Tu es alter Deus in Terris (Christ. Marcel in Conc Latera {Sessio}) In the Pope own decretals it is noted in the Margin Papa non est homo (In sexto de Electione) And in the Gloss upon the Popes Clementines Papa est stupor Mundi (De elect fundamenta in Gloss) & again Nec Deus es nec homo quasi neuter es inter utrumque (Clement in proæmio in Gloss.) and again credere dominum Deum nostrum Papam non potuisse statuere prout statuit hæreticum censetur. (Extravag Iohan 22 Cum inter Gloss Parisijs A.D. 1513.{})s

The virgin Mary called a Goddess & Queen (Missal. Paris p 205 & p 165) & mistress of the whole world, who as Mother may command Christ (Missall Paris Miss de B. M. p 18) The depth & mystery of Roman Mass p. 73.

Pagans affirmed their wood and stones even after they had consecrated them into their Gods to be no more then seats & domicills of wood and stone where Their God did love to appear (Arnob l: 6. Porphy. apud Euseb de præp. Evang. p 6 Edit. Steph. Celsus apud Orig l: 7. p 37. Athanas. oratio cont. Gent. p 17 edit comelin.

If there be no transubstantiation, never was Pagan Idolatry so bad as the Roman, as wven Iesuites sometimes confess. Coster. Enchirid. de Eucahr. c. 8. § Decima pag 301. Edit Colon Agripp. 1587.

Note. The papists excuse their worship of the Vr. Mary from Idolatry only by saying she is a creature: But did not the Heathens know the souls of men departed to be creatures. And the less is their excuse for giving that Honour which is onely to God, to that which they knew to be a creature

The Psalm which David sang to God they sing to the V. Mary.

They have also a particular Mass appointed in honour of her. Miss Paris. Missa de Maria p. 18.

The Roman priests pretend that they are after the order of Melkizedak. (& yet sacrifice the mass often, whereas there is mention made of his {offer}ing but once they sacrifice the flesh & blood of {their} god (which is more like Arons order), his sacrifice is not exprest &c) They must {illeg} Alter & that of Stone, and that consecrated by a great variety of {illeg} <20r> by saying this is my body do these 10 miracles 1 To turn the bread into nothing, or which is wors into the body of christ. 2 To make the accidents subsist by themselves, [that is become substances]. 3 To contract Christs body into the quantity of the least crumb of bread. 4 To make Christs body be in divers places at once [totum in toto et totum in qualibet parte] 5 To fasten christs body to the accidents And as many more in the wine [I may ad to make christs body translated in instanti without passing through intermediate places or removing from its own place, or els to be new produced i.e. created.] Thus is it transubstantiated? be the priest never so bad so his intention be to have it transubstantiated at the speaking of the said words Then he offers this sacrifices liveles moveless body of christ to god the father.

Can any man beleive that this which the priest says is my body i.e. the wafer is in heaven? &c

After Gregory the great sometimes whole sets of Popes as their own Authors confess (Luitprand l. 2. c 13. Baron. ad Ann 908.) were advanced to the Popedom by known whores. Sometimes being magitians they advanced themselves to it by their own art (Fascic. tempor. de Serg. fol. 71.) & oftner by murder (Card. Bemb. in vita Hildebrand) & poison. Cardinall Bembo sayth that Greg. 7, who first raised popes above kings, had an honest fellow friend Brasutus who to make him room somewhat sooner dispatch this way many of his predecessors. Ibid. And these Villains or as they call them, incarnate devills (Concil: Const: Sess: 11.) thronging in by twenties & thirties, one upon another & sometimes two or thre together (i.e. collaterally) make up that succession that the present Church of Rom so much stands on. Some of them out of infirmity as Marcellin and Liberius, others out of Ignorance & ill persuasions as Zepherinus, Felix, Anastasius Honorius, Iohn 20, Iohn 23 &c sided with Hereticks.

{At} The first desire of raising Rome prevailed with Sozimus Boniface & Celestin otherwise good Bishops & then with Gr. the great.

Missa a dimittendo non communicantes.

The Pope at some day in the yeare appeares upon the high Altar to be seen & worshiped by all the people as a God

At first the Pope was elected by the people and clergy of Rome & confirmd {illeg} by the Emperor or his deputy the Exarch of Ravenna. Then about the {illeg} {by} the Emperor Constantine 4 granted Boniface 2 this privelege {illeg} of the people & clergy should be good without his con{illeg} 40 yeares after they grow seditions against the Emperor & <20v> by anathematising him expell him wholly out of Italy. Then A.D 712 the Emperour Philip for adhering to the opinion of the Monothelites who asserted but one will in christ, was excommunicated and at the same time the Pope caused the Images of the father which were present in the first six generall Councells to be painted in the Porch of Saint Peeter, which the Greeks opposed contending that no Images were to be indured in christian churches. About 4 yeares after Leo Isaurus 3, caused all Images throughout the Empire to be abolished, & earnestly commanded Gregory 2 to do the same. the Pope opposes, & thereupon a sedition being raised at Ravenna, the Exarch Paulus (the Emperors deputy) together with his son was killed by the seditious multitude. Yet the Emperor proceeds & sends another Exarch to govern in Italy. And the pope anathematising the Emperor deprives him of both Church communion and Empire, but being to weak of himself calls, the Lombards to his assistance who streight beseig Ravenna & take it and thrust the Emperor out of all Iurisdiction in Italy. Afterward Luitprand king of the Lombards challenges (against the Popes consent) that part of Italy which he had taken from the Emperor, & proceeding further to take the neighbouring cities round about Rome & to biseige Rome it self, the Pope calls in Charles Martel præfect of the king{'s house'} in France who draws him from the seige & thus frees the Pope who in recompense granted him the contries formerly taken from the Greek Emperor. Pipin succeds Charles & the Pope makes him king of France absolving the people from the faith & allegiance to their king Chilperic A.D. 753. The Lombards under their king Aistulphus yet struggling against the Pope are overthrown in a battel by Pipin A. D. 755. And A. D. 756 Pipin again conquers ther & gives the Exarchate to the Pope.

Silvester Prierias late master of Pope Leos Palace, (contra Lutherum) saith. Indulgentiæ Autoritate Scripturæ non innotuere nobis, sed autoritate Ecclesiæ Romanæ, Romanorumque Pontificum, quæ major est. And adds A doctrina Romanæ Ecclesiæ et Romani Pontificis S. Scriptura robur et auctoritatem trahit.

Pop{ish} Doctors Alphonsus de Castro (adversus Hæres li 6 de Euchar Sect ult.) & Iohn Gerson (de communione Laicorum) tell us that {the}cup in the Sacrament was taken away becaus of the danger of {illeg} the carrying from place to place: the filling of the cupps {illeg} of mens beards; the reserving for the sick; the turning of {illeg} <21r> into vinegre, the engendring of flees, the corruption or putrefaction, the lothsomeness that may happen for so many to drink of one cup the impossibility of providing one cup that may be sufficient to serve all the people; in some places wine is deare; in some places wine will be ^{froze} | ^{frozen}.

Cardinall Cusanus (ad Bohemos Epist 2) saith. Scripturæ adaptæ sunt ad tempus et variè intelliguntur: Ita ut uno tempore secundum currentem universalem ritum exponantur: mutato ritu interum sententia mutetur.

Their Gloss upon the decrees (De Consc Dist. 1. Non oportet in Glossa) say of the old Church. Clerici euntes ad Tumulos mortuorum portabant secum sacramenta Corporis et Sanguinis Christi, et super tumulos ea distribuebant. Et hæc consuetudo facta fuit a Gentibus.

Cardinal Bembus in Epis ad Carolum 5. Concil Trident sess. 2. calleth the Virgin Mary Dominam et Deam Nostram. The whole Church of Rome were once taught to pray to her, Thou art the Queen of Heaven: Thou arte the Lady of Angells; command thy son: shew thy selfe to be the mother.

For evincing the authority of the Emperour Charles magnus his book reporting the decrees of the council of Franckford concerning the adoratiō of Images see Iewells Defense of the Apologie of the Ch. of England. part 6 pag 773.

Testimonies that the use of Images was not in the first ages. see Epiphanius ad Iohan Hierusolymitan. Apud Hieron. Tom 2. videlicet his tearing of an Image. Item Lactantius Cap. 19. Lib 2. Et Tertullian de Idololatria. Et August de fide et Symbolo ca 7. Concil. Nicen 2. Action 6 ubi Theodori Ancyrae Episcopi verba citantur. Et Epiphanius alibi. See Defence of Apologie pag 554.

Pipin king of France yeilded the exarch of Ravenna to the Pope, held his stirrup & led his hors by the bridle A. D. 752. Iohn 13 made a decree that the Emperor should be crowned by the Pope AD 964. Iohn 14 brought under the Roman church the Kingdom of Poole AD 973 Stephen 9 obtained Millain. Vrban 2 set foot in Spain AD 1090. Vnder Innocent 2 the kingdom of Sicily was made part of Saint Peters Patrimony AD 1140. Eugenius 3 subdued Norway to the Papal profession {AD 1152}. Alexander 3 decreed that none should be called king of Eng{land} {unles} he were first nominated and called of the Pope AD 1180. {illeg} the Armenians submitted themselves to the Papal <22r> Iurisdiction A D 1185. Vnder Vrban 2. Livonia came under their yoke A D 1187. Vnder Innocent 3 the kingdom of Arragon was made tributary to the Pope A D 1216. And the country of Romandiola and Bononia {under} Nicholas 3 A D 1280. And Boniface 8 A D 1300 did one day shew himself in his Pontificals as Pope and another in his Imperial Robes as Emperor

Numb 14 34. Ezech 4.5, 6. Gen. &c days are put for yeares & weeks for seven of yeares.

A D 1100 Paschal held a council at Rome against the Bishop of Florence who affirmed Antichrist then to be born. Epistol. Leodiens contra Paschal 2. Ecce solutus est Satanas habens iram magnam.

The Sibil prophesied that christ name should contein 888 as doth Ἰησοῦς. Saint Augustine speaks of verses which goe under the name of Sybil, the first letters whereof do make this title both in greek & Latin Ἰησοῦς χριστὸς υἱὸς θεοῦ σωτὴρ. Iesus Christus filius Deī salvator. August. contra Iudæos & Pagan cap 16.

First A D 817 the Emperor was excluded by Stephanus 4 from the Election of the Pope but not from his consecration. Then cam Paschal 1 who deprived the Emperor of all right either in electing or consecrating the Pope.

Cardinall was a common name in Saint Augustines time to the eminenter offices of any sort. Thus Saint Augustine de baptism li: 1. ca: 6 calls the ringleading Donatists cardinales Donatistas. Dist 71. C 5 Gregory giveth license to the Bishop of Naples ad Gratianum cardinandum & dist 74. c 6. the same Gregorie licenseth the Bishop of Siracuse Constituire Presbyterum cardinalem to make one Cosmus a Presbiter Cardinal there so that Cardinals at first was in other churches then Rome

Saint Augustine Epist 23 Sacramenta ex similitudine ipsarum rerum homina habent, secundum quendam modum sacramentum corporis Christi corpus Christi est &c. & Comment i Psalm 3 Christus corporis sui figuram discipulis commendavit (a type). Quid paras dentem & ventrem crede et manducasti. And secundum præsentiam majestatis semper habet {illeg} christum; secundum præsentiam carnis recte dictum est discipulis, Me {illeg} habebitis. And Bernard saith Vsque hodie eadem caro {illeg} sed spiritualiter non carnaliter exhibetur &c. lib 1 de sacr. cap 47 And again cibus {illeg} sed mentis, iste est panis angelorum qui nescit putresce {illeg} sed tendit in excelsum. Serm. in cænæ Domini

<22v>

Some Christians (as the Manichees) worshipped the Sun supposing it to be {illeg}ist from the metaphoricall expressions taken from it (as that that he is the Sun of righteousness. See Saint Augustin in Psalm 93. Præfat. &c And in Psalm 103 pag 250 K. he saith Talis est dementia hominum, quasi adorandum aliquid dicatur, cum dicitur Sol Christum significat.

Marcellina worshipped the Image of christ —

Tiberius propounded Christ to the Senate to be deified.

D. Augustini opera impressa Parissijs in officina {illeg} D. Hieronymi opera ibidem 1533

<24r>

The jurisdiction of the bishop of Thessalonica was very large For ths city as Theodore tells us, was seated in the provinc of Macedonia & was the capital of Thessaly Achaia & many other Provinces which were under the administration of the Præfect of Illyricum It included old Epire & Dacia ripensis extending from the mediterranean sea to the Danube

The jurisdiction of the Pope extended also over the provinces of Italy & Sicily as may be gathered from Decretal Epistles directed to the bishops of Beneventum Aquileia, Ravenna, Millain & other cities. And particularly Pope Innocent I in his decretal epistle to Decentius bishop of Eugubium in Italy A.C. 406 represents that none but Peter ..... not of the Nicene.

In exercising this jurisdiction Pope Zosimus A. C. 417 cited Proculus bishop of Marseils to appeare before a Council at Rome for illegitimate ordinations & condemned him as he mentions in several of his Epistles Pope Boniface I A. C. 419, upon a complaint of the Clergy of Valentia against Maximus a bishop, summoned the Bishops of all Gallia & the seven Provinces to convene in a council against him & saith in his epistle to them that his predecessors had done the like. And Pope Leo I called a general council of all the Provinces of Spain to meet in Gallæcia against the Manichees & Priscillianists as he mentions in his decretal Epistle to Turribius a Spanish Bishop. And in his decretal epistle to the bishops of Sicily he ordeins that because Provincial Councils were to be held twice every year three of those bishops should annually for ever on the third of the calends of October meet ^{at} ⁱⁿ Rome. Quoniam adjuvante gratia dei, saith he, facitius poterit provideri, ut in ecclesijs Christi nulla scandala nulli nascantur errores: cum coram beatissimo Apostolo Petro semper in communione tractatum fuerit, ut omnia instituta canonumque decreta apud Domini sacerdotes inviolata permaneant. Thus he made Sicily a part of the Province of Rome. And in his decretal Epistle to Anastasius bishop of Thessalonica he ordained that he should hold two Provincial Councils every year & refer the harder causes to the sea of Rome. And that if upon any extraordinary occasion it should be necessary to call a Council, he should not be troublesome to the bishops under him but be content with two bishops out of every Province & not detain them above 15 days. And in the same Epistle he thus describes the subordination of all the Churches to the Sea of Rome in the form of government then set up. De qua forma, saith he, Episcoporum quoque ..... imponere.

In those Epistles the words of Christ, Thou art Peter, & upon this rock I will build my church & feed my sheep are frequently inculcated, notwithstanding that these sayings were fulfilled in the person of Peter by his preaching to the Churches of the gentiles in the conversion of Cornelius which was done by Peters means. In the same decretal Epistles the bishoprie of Rome is every where called the Apostolic Sea & the chair of Peter; & yet Peter was an Apostle of the circumcision, & staid with his Churches in Iudea till they were forced to fly into Syria Asia minor & other places by the wars of the Romans upon the Iews And as the gospel came from the Churches of the circumcision so those Churches {contued} above the Churches of the uncircumcision till after the death of Peter The Apostles were jointly & severally bishops of the Church Catholic & made other men bishops of single cities, not condescending to take upon them the inferior office of a single bishop. None of them became bishops of Ierusalem or Antioch. Iohn staid long in Asia but was not bishop of any of the seven Churches. When Peter came to Rome he found the Christians of the uncircumcision under a bishop of the uncircumcision & this bishop was not the Apostle Paul who had been preaching there before but an inferior person when Clemens succeeded in Peters life time, & Peter still continued his care over the Churches of the circumcision as is manifest by his epistles to those churches scattered in Asia. There were Churches of the circumcision in Asia but Peter wrote only to the churches of the circumcision & after {his} death the bishop of Rome was not head of the Churches. For the Apostle Iohn who lived in Asia minor continued {illeg} the Churches for 30 years together after the death of Peter. And the seven Churches {of} Asia are in the Apocalyps made a type of the Church of Christ in opposition to the whore of Babylon seated upon seven hills.

[Editorial Note 4]

And in his decretal Epistles to Nicetas bishop of {Aquileia} he commands him to call a Council of the bishops of that Province {against} the Pelagians, which might ratify all the synodal decrees which had been {ratified} by the Sea of Rome against this heresy.

To be added

All the Articles for Smiths work iron steel & small coal may be allowed, deducting $\frac{1}{4}$ ^{us} per pound weight of money

In the same decretal epistles the authority of the Council of Nice is also frequently alledged: but when Pope Zosimus A. C. 417 received an appeal from a Council of the African bishops & alledged the authority of the Council of Nice for what he did: the African bishops sent to the bishops of Alexandria & Antioch for copies of the Acts of that Council & thereby detected the fraud & preserved their liberty for a time. But upon a dispute between the bishops of Arles & Viena about superiority, when Pope Leo I in a Council at Rome had passed sentence against the bishop of Arles he took occasion from thence to procure the following Edict from the Emperor Valentinian for establishing the authority of his see over all the Churches of the western Empire.

By this Edict the new dominion of the Pope was not only confirmed in Europe but propagated also in Africa

After the publication of this Edict Pope Leo wrote a Decretal Epistle to the Bishops of Africa Mauritania & these bishops owned the bishop of Rome to be head of all the Churches & refused to enter into a dispute with Vandals without him & the Churches in his communion. And all the bishops of the province of Arles in their letter to Pope Leo A. C. 450 in petitioning the Pope for a restitution of the privileges of their Metropolitan say that per beatum Petrum Apostolorum principem sacrosanta Ecclesia Romana tenebat supra omnes totius mundi ecclesias principatum. And Ceretius Salonus & Veranus three bishops of Gallia in their Epistle to the same Pope Leo, say, Magna præterea et ineffabili quadam nos peculiares – tui gratulatione succrescimus quod illa specialis doctrinæ vestræ pagina ita per omnium ecclesiarum conventicula celebratur, ut vere consona omnium sententia declaretur merito illic principatum sedis Apostolicæ constitutum unde adhuc Apostolici spiritus oracula reserentur.

While this Ecclesiastical dominion was rising up, the northern barbarous nations invaded the western Empire & founded several kingdoms therein of different religions from the Church of Rome, But these kingdoms by degrees embraced the Roman Catholick faith & at the same time submitted to the Popes authority

[Editorial Note 5]

Freight of goods from London 20. 15. 0

Books & paper 12. 4. 11 4. 12. 5

Land carriage of Dyes 2. 15. 11

Brushes 1. 8. 8

Small necessities 16. 6. 10.

Fees for Warrants 3. 17. 6

Freight of goods from London 20. 15. 0 25. 19. 10

Books & paper 12. 4. 11 12. 14. 11

Brushes 1. 8. 8 2. 8. 8

Fees of Clerks of Council Pix 1707. 0. 0 23. 0. 0.

1. The {word} God is no where in the scriptures used to signify more then one of the thre persons at once.
2. The word God put absolutly without particular restriction to the Son or Holy ghost doth always signify the Father from one end of the scriptures to the other.
3. When ever it is said in the scriptures that there is but one God, it is meant of the Father
4. When, after some heretiques had taken Christ for a meare man & others for the Supreme God, Saint Iohn in his Gospel indeavoured to state his nature so that men might have from thence a right apprehension of him & avoyd those hæresies & to that end call him the word or λογος: we must suppose that {he inten}ded that {ter}me in the same sence that it was taken in the world before he used it when in like manner applied to an intelligent being. For if the Apostles had not used words as they found them how could they expect to have been rightly understood. Now the term λογος befor Saint Iohn wrote, was {generally} used in the sense of the Platonists, when applied to an intelligent being, & the Arrians understand it in the same sence, & therefore theirs is the true sense of Saint Iohn.
5. The son in several places confesseth his dependance on the will of the father.
6. The son confesseth the father greather then him calls him his God, &c
- 7 The Son acknowl{ed}g{e}th the original præscience of all future things to be in the father onely.
- 8 There is no where made mention of a humane soul in our saviour besides the word, by the mediation of which the word should be incarnate. But the word it self was made flesh & took upon him the {form} of a servant.
9. It was the son of God which he sent into the {world} & not a humane soul that suffered for us. If {there} had been such a human soul in our Saviour it would havebee{n} a thing of too great consequence to have been wholly omitted by the Apostles.
10. It is a proper epithete of the father to be called almighty. For by God almighty we always understand the Father. yet this is not to limit the power of the Son, For he doth whatsoever he seeth the Father {do}, but to acknowledg that all power is originally in the Father & & that the son hath no power in him but what he derives from the father for he professes that of himself he can do nothing.
- 11 The son in all things submits his will to the will of the father. which would be unreasonable if he were equall to the father.
- 12 The union between him & the father he interprets to be like that of the saints one with another. That is in agreement of will & counsel.
- 13

Nº. 31

Eusebius primus generalem Ecclesiæ Historiam conscripsit. in Præmio.

Our saviours Geneaology in Matthew is natural, in Luke legal. For Matthew who descended of Solomon married Estha & begat of her one son onely Iacob & died. After which Melchi who descended of Nathan {marrieth} Estha & begets of her Heli. So that Iacob & Heli were brothers by the mother. Then Heli dying without children, his brother Iacob & takes his wife & begets of her Ioseph who was espoused to the Virgin mary of the same tribe. Cap 6. lub 1. Note that between Melchi & Heli should succeed Levi & Matthat. Also

that he saith our Saviours kinsfolks according to the flesh {delivered} this {per} a truth. & that Eusebius had this from the historian Aphricanus.

Iosephus ^{cap} | lib. 18 Antiquitates. relates that Iohn Baptist was a ^{very good} | ^{most just} man exhorting the Iews to virtue & Iustice, & devotion & union through Baptism &c And the people flocking to hear him Herod out of Iealousy put him into the Prison Macherunta where he was beheaded for reproving the incestuous marriage of Herodias Herods brother Philips wife {&} daughter to Aretas king of Arabia. For this Aretas make{s wars} with him in which Herod lost his army. which some of the Iews interpreted as judgment for his killing Iohn Baptist. In cap 13 Iosephus writes thus of our Saviour. Fuit autem in ijsdem temporibus Iesus sapiens vir, si tamen virum eum nominare fas est. Erat enim mirabilium operum effector, doctorque hominum eorum qui libenter quæ vera sunt audiunt. Et multos quid{em} Iudeorum multos etiam ex gentilibus sibi adjunxit. Christus hic erat. Hunc accusatione primorum nostræ gentis virorum, cum Pilatus in crucem agendum esse decrevisset non deserunt hi qui ab initio eum dilexerant apparuit enim eis tertio die iterum vivus secundum quod divinitus inspirati Prophetæ vel hæc vel alia de eo innumera miracula futura esse prædixerant. Sed et in hodiernum diem Christianorum, qui ab ipso nuncupati sunt et nomen perseverant et genus.

Abgar king of Edessa being diseased & hearing of our saviours fame invites him to Edessa by a letter. Our saviour answers that he must finish what he came into the world for & go to his Father, & then he would send one of his disciples to cure him. Then AD 43 Saint Thomas sends Thatthæus to Edessa & cures him & tells him that on the morrow he would tell him Quare Iesus missus est a Patre — et quomodo se humiliavit et deposita majestate parvi fecit deitatem suam ita ut in crucem ageretur et in infernum descenderet, et disrumperet sepem, quam a seculis nemo disruperat et mortuos suscicaret. Qui descendit quidem solus ascendit autem cum grandi multitudine ad Patrem suum . Eusebius adds that this relation is taken out of the Archives of Edessa & translated faithfully out of the Syriack tongue. lib 1. cap 15

Iesus prædicavit ferè per 4 annos lib 1. cap 13.

Iacobus Iustus frater Domini, filius Iosephi, Episcopus primus Hierusolomitanus erat unus e septem primi diaconis. lib 2. cap 1.

De resurrectione a mortuis Domini et salvatoris nostri Iesu christi, quæ in omnem locum fuerat pervulgata, Pilatus Tiberio Principi refert <26v> Sed et de cæteris mirabilibus ejus, et ut post mortem cùm resurrexisset aquam plurimis jam Deus esse crederetur. Tiberius quæ compererat retulit ad Senatum. Senatus autem sprevisse dicitur pro eo quod non sibi priùs hujus rei indicium fuerit delatum, sed auctoritatem suam prævenerit vulgi sententia. — Tertullianus in Apologetico suo adversum Gentes hoc modo retulit. Vetus erat decretum nequis deus ab Imperatore consecraretur nisi a Senatu probatus. — Tiberius ergo cujus tempore nomen Christia-num in Seculum intravit, annunciata sibi ex Syria Palæstina, quæ illic veritatem istius divinitatis revelaverant, detulit ad Senatum cum prærogativa suffragij sui. Senatus quia non ipse probaverat, respuit. Cæsar in sententia mansit, comminatus periculum accusatoribus christianorum. Eus lib 2. cap 2

Philo Iudæus commended he in the time of Claudius went to Rome to see Peter & afterwards wrote many things concerning our religion. lib 2. cap 5, 6, 16, 17.

Simon Magus lib 2 cap. 13.

Herodis Historia lib 2 cap 9, 10. Et Pilati cap 8.

qui sub Apostolis ex Israelitis credebant, Iudaicis adhuc institutionibus et legis observationibus inhærebant: videlicet: tempore Philonis Iudæi AD 71 aut paulo post. Euseb lib 2. cap 16.

Philo Iudæus saith of Christians in Grece, Barbary & Egypt, especially about Alexandria Est autem, inquit, in singulis locis consecrata orationi domus, quæ appellatur Σεμνεῖον vel μοναζήριον — in quo honestæ et castæ vitæ mysteria celebrant, nihil illuc prorsus quod ad cibum potumque pertinet inferentes, vel ad reliqua humani corporis ministeria, sed legis tantum libros et volumina Prophetarum, hymnosquoque in Deum et similia. And a little after Continentiam verò velut fundamentum quoddam primò in animò collocant, & ita demum reliquas super hanc pergunt ædificare virtutes. Cibum potumque nullus eorum capit ante solis

occasum, videlicet tempus lucis cum philosophiæ studijs curam verò corporis cum noctu sociantes — Qui in profundiore intelligentia sacrorum voluminum conversantur tanquam copiosis dapibus inhiantes expleri nequeunt, ita ut nec quarto jam nec quinto sed sexto demum die non tam desideratum quàm necessarium corpori indulgeant cibum. And a little after. Seorsim quidem viri, seorsim etiam in iisdem locis fæminæ congregantur et vigilias [sicut apud nos fieri moris est] peragunt, et maximè diebus illis cum passionis dominicæ celebratur, [cum in jejunijs pernoctare et lectionibus sanctis auditum præbere consuevimus] Et unus ex omnibus consurgens in medio Psalmum honestis modulis concinat eique præcinenti unum versiculum omnis multitudo respondet. Addit etiam quomodo sacerdotes exhibeant officia sua, vel quæ sit supra omnia Episcopalis apicis sedes. Philo Iud. De vita contemplativa supplicum. Euseb cap 17 lib 2.

Hierapolites Episcopus nomine Papias dicit quod Petrus in prima Epistola sua quam de urbe Roma scripsit, meminerit Marci, in qua tropicè Romam Babylonia nominavit: cum dicit: Salutat vos ea quæ in Babylone est electa Ecclesia, et Marcus filius meus. Euseb lib 1. cap. 16.

Post Martyrium Iacobi iusti, Episcopi Hierusalunitani (quod descriptum et confirmatum testimonijs Clementij et Egesippi vide lib 2 cap 13) & continuò secutum excidium Hierusalem traditur Apostolos superstites {et} cæteros domini discipulos in unum e locis omnibus convenisse, et uno <27r> consensu Simeonem Cleopæ filium decrevisse (cujus mentio in Evangelijs facta est) ut episcopatus Hierusolymitani sedem susciperet. Consobrinus is secundum carnem Salvatoris fuisse dicebatur, quia Cleopam fratrem fuisse Ioseph Egesippus contestatus est. lib. 3. c 12 Hic 120 annorum senex crucis supplicium sub Trajano Cæsare apud Atticum Consularem. lib 3 cap 32. Quo defuncto Iustus – quidem ex hisqui de circumcissione ad didem Christi venerant Episcopatum suscepit. Quibus temporibus apud Asiam supereratadhuc et florebat ex Apostolorum discipulis Polycarpus Smyrnæorum Ecclesiæ Episcopus, Et Papias similiter apud Hierapolim sacerdotium gerens. lib 3 cap 36.

Ægyptius quidam fidem sibi Prophetæ magica arte conscivit & continuò ad 30000 virorum congregans & ductans eos per desertum pervenit ad montem Olivetti paratus inde irruere in Hierusolyma, ut tyrannidi suæ subjugaret. Sed Felix, congressione facta, in fugam vertit – ut refert Iosephus lib 2 Hist. Compare this with Acts 21.38. Euseb lib 2 cap 22.

Cùm Petrus Romæ prædicaret, Romani Marcum discipulum ejus precibus exorant uti ea quæ verbo prædicabat – scripturæ traderet, quo domi forisque in hujusmodi verbi meditationibus permanerent; Nec primè ab obsecrando desistunt quàm impetrarent. Et hæc fuit causa scribendi quod secundum Marcum dicitur Evangelium. Petrus, ubi comperit, factum confirmavit et in perpetuum legendum scripturam Ecclesijs tradidit. Clemens in sexto disputationum libro hæc ita gesta esse describit. lib. 1 c 16 & lib 6. c 11 Cui simile dat testimonium etiam Hierapolites Episcopus nomine Papias: qui et hoc dicit quod Petrus in prima Epistola sua, quam de urbe Roma scripsit meminerit Marci, in qua tropicè Romam Babylona nominavit cum dicit salutat vos ea quæ in Babylone est electa Ecclesia et Marcus filius meus. lib 1. c 16. Hunc Marcum tradent primùm in Ægyptum perrexisse et inibi Evangelium quod ipse scripserat prædicasse, & ipsum primùm Ecclesiam apud Alexandriam constituisse. lib 1. c 17.

Post Marcum Annianus sacerdotium Alexandriæ, primo Neronis A.D. 54, suscepit lib 2. c 25. Iacobi Iusti, Episcopi Hierusol: habetur illa Epistola quæ prima scribitur inter Catholicas. Sciendum tamen quod a nonnullis non recipiatur nec facilè quis antiquorum meminerit ejus; sicut ne illius quidem quæ dicitur Iudæ, quæ et ipsa est una de septem. Nos tamen scimus etiam istas cum cæteris ab omnibus penè ecclesijs recipi. lib 2. c 24.

Dionysius Corinthiorum Episcopus testatur Petrum et Paulum simul adventantes et in Ecclesia Corinthiorum docuisse, et per omnem Italiam, atque in Roma docentes etiam martyrio pariter uno eodemque tempore coronatos fuisse. Euseb lib 2. c 26.

Thomas sortitus est Parthos, Matthæus Æthiopiam, Bartholomæus Indiam citeriorem, Andreas Scythiam, Ioannes Asiam, unde apud Ephesum commoratus est defunctus, Petrus Pontum, Galatiam, Bithyniam, Cappadociam (1 Pet. 1.1) & confines Provincias, Iudæis dumtaxat prædicans circumdisseprehenditur, tandemque Romæ, capite inverso, crucifigitur. Hæc ita enarrat Origenes in 3 lib Explanationum Genesis. Eus. l. 3. c 1,2.

Ioannes tempore Domitiani (AD 90) in Pathmon relegatur l 3. c 18, et 20 mortuo redit Ephesum, et permansit apud eos usque ad Tempora Trajani. lib 3 cap 23. Vide ibid testimonia Irenæi et Clementis.

Irenæus scribens de computo nominis Antichristi, li. 5 adversus hæreses, ait Neque enim multum temporis est quod revelata est (Apocalypsis) sed pene nostra ætate. In fine etenim Domitiani principatus exorta est. In tantum vero per idem tempus fidei nostræ instituta florebant, ut etiam nonnulli alieni a religione nostra scriptores historiarum suarum tradiderunt monumentis vel de persecutionibus illius temporis, vel etiam de martyrijs. Qui etiam diligenter explorato tempore designant, 15 anno Domitiani, cum alijs Flaviam in Pontiam deportatam. lib 3. cap 18. & lib 5. cap 8.

Petri Epist 1 ab omnibus veteribus recepta est, et Pauli 14 sunt Epistolæ quæ in autoritate habentur, licet sciam apud latinos de epistola quæ ad Hebræos scribitur haberi dubitationem. Et libellus Hermæ qui dicitur Pastoris, cujus Paulus in Epistolis suis meminit a plurimis non est receptus, ab alijs autem necessarius iudicatus est propter eos qui primis ad fidem institutionibus imbuuntur. Vnde et in nonnullis Ecclesijs legitur, Et multi veterum scriptorum usi sunt testimonijs ejus. l: 3. c: 3.

Lucas Evangelium sibi ab autoptis traditum scripsit et actus Apostolorum quos oculis inspexerat. Tradunt autem quod Evangelium suum ex Pauli ore descripserit, et ipsum sit quod Apostolus suum Evangelium soleat nominare cum dicit: Secundum Evangelium meum. Sicut et Marcus quæ ex ore Petri fuerant prædicata conscripsit. l 3 c 4.

Matthæus primò Hebræis prædicaverat, verum cum pararet transire ad gentes, patria lingua scripturam composuit, et ea quæ prædicaverat comprehendens dereliquit his ad memoriam, a quibus proficiscebatur ut gentibus prædicaret. Post hunc Lucæ et Marci Evangelium secundum prædictas causas æditur. Iohannem verò tradunt usque ad ultimum penè vitæ suæ tempus absque ullius scripturæ indicijs evangelium prædicasse Sed cum prædictorum trium Evangeliorum etiam notitia ad ipsum pervenisset, probasse quidem dicitur fidem et veritatem doctorum deesse tamen videns aliqua et ea maximè quæ primo prædicationis suæ tempore dominus gesserat, suum etiam Evangelium scripsit. lib 3. c 24.

De prima Epistola Ioannis nemo unquam dubitavit, de reliquis vero duabus, et de Revelatione, etiam nunc anceps habetur sententia. Vt ergo omnem novi Testamenti canonem designemus, primo ponantur 4 Evangelia dein Actus Apostolorum, tun Pauli Epistolæ, et prima Petri atque prima Iohannis. Hæc sunt de quibus nulla unquam extitit dubitatio. Sequantur de quibus a nonnullis dubitatum est Revelatio, Epist Iacobi, & Iudæ, et secunda Petri ac Ioannis (sive Theologi sive Præsbyteri) secunda, tertiaque. Post hæc jam scriptura est quæ dicitur Actus Pauli, & libellus Pastoris, & Revelatio Petri <28r> de quibus quàm maxime dubitatur. Fertur Etiam Barnabæ Epistola et Doctrina quæ dicitur Apostolorum, et Evangelium secundum Hebræos. lib 3. c 25.

Libellus qui dicitur Actus Petri, & Evangelium ejus, et prædicatio vel revelatio ejus non habentur in canonicis, sed ne aliquis quidem veterum ut eorum testimonijs invenitur. lib 3. cap 3.

Clemens in Epistola ad Corinthios meminit epistolæ Pauli ad Hebræos et utitur ejus testimonijs, unde constat quod Apostolus tanquam Hebræis mittendam patrio eam sermone conscripserit; et, ut quidam tradunt, Lucam Evangelistam alij autem hunc ipsum Clementem interpretatum esse; Quod et magis verum est quia et stylus ipse Epistolæ Clementis cum hac concordat et sensus utriusque similitudinem ferunt. lib 3. c 38.

Papiæ (de quo supra) feruntur quinque libri qui adtitulantur verborum dominicorum explanatio. Horum facit et Irenæus mentionem per hæc verba: Hæc autem et Papias Ioannis Auditor Polycarpi vero condiscipulus et sodalis, vir unus ex antiquis protestatur in primo libro suo: quinque enim volumina conscripsit. Papias vero de se ita indicat; Non pigebit autem nos tibi omnia quæ quondam a præsbyteris didicimus et benè retinemus exponere. – Neque enim his qui hominum præcepta sed qui domini mandata memorabant ab ipsa veritate suscepta. Quod si quando advenisset aliquis ex his qui secuti sunt Apostolos, ab ipso sedulo expiscabar quid Andreas, Petrus, Philippus, Thomas Iacobus, Ioannes, Matthæus vel alius quis ex discipulis domini, quæve Aristion vel Ioannes Presbyter cæterique discipuli dicebant. Nec enim tantum mihi librorum lectiones prodesse credebam quantum vivæ vocis præsentis magisterium. [Nota quod quidam Asiani scribunt duo esse apud Ephesum sepulchra et utrumque Ioannis appellari.] Papias etiam frequenter nominatim in Commentarijs suis a Ioanne et Aristione traditum sibi de singulis quibusque commemorat. Dicit miraculum de Iusto Barsaba et alia plurima a majoribus sibi tradita, et novas quasdam Parabolas Salvatoris, et doctrinam incognitam magisque fabulosam mille annos futuros post resurrectionem quibus corporaliter regnum christi in hac terra

futurum sit. — Et multis post se Ecclesiasticis viris erroris hujus præbuit causas, auctoritatem dogmati tantum ex vetustate tribuens, non etiam ex ratione dictorum, sicut Irenæo, & si quis alius eum in hac parte visus est sequi. Alia quoque quamplurima supra memorati Aristionis refert tanquam ei ex verbis domini tradita, et Ioannis presbyteri, quæ si quis vult plenius noscere ipsos ejus relegat libellos. De Matthæo autem dixit Papias quod scripsit hebræo sermone. Interpretatus est autem ea quæ scripsit unusquisque sicut potuit. De Marco autem sic: Narrabat Presbyter quod Marcus interpretis fuerit Petri et quæcunque meminerit ab eo dicta conscripserit. Non tamen per ordinem ea quæ a domino dicta <28v> sunt vel facta digesserit quia non ipse auditor domini fuerit vel sectator, sed novissime Petro adhæsit ad usum ac ministerium prædicandi non ad conscribendos domini sermones. Itaque nihil peccavit Marcus in eo quod ita quædam scripserit quasi qui sparsim audita recordarivideatur. Et hoc solum satis egit nequid ex auditis omitteret aut aliquid falsum scriberet Euseb lib 3. cap 39

De Epistola ad Hebræos Clemens ita disserit, quod manifestè Pauli sit Apostoli scripta sit autem Hebræo sermone tanquam Hebræis; a Luca vero qui erat Pauli discipulus, interpretata in Græcum, unde et stylus ejus magis similis videtur libello illi quem Lucas de Apostolorum actibus scripsit. Quod autem superscriptionem solitam inibi non habet, i.e. Paulus Apostolus, Clemens dicit esse quia præjudicatum Hebræis erat de Pauli nomine ne ejus dicta susciperent, et idcirco prudenter declinasse ne statim in principio Pauli nomine inspecto, lectio ejus repudiaretur. Fuit etiam Paulus Apostolus gentium non Hebræorum. Euseb lib 6. cap 11

Ireneus ait Matthæum Hebræis propria eorum lingua conscriptum edidisse evangelium cum Paulus et Petrus in Vrbe Roma evangelizarent atque Ecclesiæ inibi fundamenta solidarent. Post quorum exitum Marcus discipulus et interpretis Petri Evangelium quod ibi prædicaverat digessit in libro. Posthæc Ioannes discipulus domini qui et supra pectus ejus recubuit edidit Evangelium apud Ephesum urbem Asiæ positus. Et in quinto de Revelatione Ioannis scribens et de numero nominis Antichristi, hæc refert. Cùm igitur hæc ita se habeant et in omnibus rectis et antiquis exemplaribus iste numerus inveniatur, sed et illi hæc eadem contestentur qui Iohannem viderunt in corpore positum & verbum domini prædicantem, quia numerus Bestiæ secundum Græcorum computum et literas quæ in eodem conscribuntur — &c Meminit autem primæ Epistole Ioannis et primæ Petri plurimaque ex ipsis sumit exempla. Necnon et libellus qui dicitur Pastoris amplectitur dicens Benè ergo refert scriptura quæ dicit primò omnium credendum esse quia unus est Deus qui omnia creavit atque composuit. Narrat etiam historiam 72 Interpretum. Euseb lib 5. cap 8

Dionysius Alexandrinus Apocalypsin a spiritu sancto proficisse credidit, sed a Ioanne Presbytero et non Apostolo scriptum. lib 7. c 23 At Iustinus Martyr (Euseb l 4. cap 18.) & Origenes (Euseb. l: 6. c 18) Iohanni Apostolo tribuunt. Vide etiam ibidem sententiam Origenis de alijs libris veteris et novi Testamenti.

<29r>

Theophilus Antiochiæ Episcopus testatur de Revelatione Ioannis lib 4. c 24

Melito Episcopus Sardinensi nunc catalogum veteris Testamenti adhibuit. Gen. Exod. Levit Numb Deutr. Ios. Iud. Ruth. Kings 4. Paralip. 2. Psal Prov. Wisdom. Ecclesiastes. Canticles. Iob. Isa, Ier. 12 Prophetæ minores. Dan, Ezek Esdras (forte Ezra).

<29v>

Paulo ante obsidium Hyerosolymæ Ecclesia divinitus monetur migrare inde ad oppidum quoddam Pellam nomine trans Iordanem. lib 3. c 5. Sequitur Excidij Historia, c 6, & prodigia antecedentia c 8, Et exclamatio hominis plebei, væ væ Hierosolymis. ibid. Iosephi historici fides et {elegantia} apud Imperatores et Regem Agrippam, qui 60 Epistolis de historiæ ejus veritate testatus est. cap 9 & 10.

Interficitur Posteritas David. l 3. c 19.

Hæretici Ebionij l 3. c 27. Cerinthij c 28, Nicolaitæ c 29. Cerinthus post resurrectionem terrenum dixit futurum esse regnum Christi in Hierusalem et homines in carne iterum concupiscentijs et vitijs subjectam conversationem habituros. Contra fidem quoque scripturarum quosdam mille annos designant in quibus et alia multa corruptionis opera et nuptiarum festivitates. dicit futuras ad eos qui libidini sunt dediti decipiendos: ut ait Gaius in disputationum suarum dialogo. Sed et Dionysius cum de Ioannis Revelatione dissereret, et quædam secundum ea quæ antiquitus Ecclesiæ tradita fuerant, disputaret, Cerinthi ait, hæresin fuisse ut

affirmaret terrenum futurum esse Christi regnum: Et quia erat ventri et gulæ ac libidini deditus, ea futura decernebat quæ sibi propria libido dictabat. Euseb l 3. c 28. Et hinc veterum nonnulli qui Apocalypsin non admittebant, dixerunt a Cerintho scriptam esse lib 7. c 23.

Clemens ait Petrum et Philippum uxores habuisse et filias etiam viris nuptum dedisse. lib 3 c 30

Tempora Apostolica desinunt in Simeone circa AD 107. Et tum errores Ecclesiam invadere incipiunt. l 3. c. 32.

Ignatius apud Antiochiam post Petrum secunda successione Episcopus, existente Evodio primo l 3. c 22) cum ad Martyrium per Asiam navigaret, singulas quasque digrediens civitates Ecclesiæ populos — edocebat in fide persistere et observare se ab heræticorum contagijs qui tunc primum copiosius cœperant pullulare & ut tenaciùs Apostolorum traditionibus inhærerent, quas traditiones cautelæ gratia, et nequid apud posteros maneret incerti etiam scriptas se asserit reliquisse. Denique cùm Smyrnam venisset ubi Polycarpus erat scribit inde unam Epist ad Ephesios eorumque pastorem, aliam Magnesiae civitati aliam Ecclesiæ quæ est Trallis. Scripsit et ad Romanam Ecclesiam. Sed et ad Polycarpum velut Apostolicum virum datis literis Antiochenam ei Ecclesiam præcipuè commendat. Ad Smyrnæos sanè scribens utitur verbis quibusdam, unde assumptis nescimus, quibus hæc de salvatore proloquitur. Ego autem post resurrectionem quoque in carne eum scio fuisse & credo. Nam et cum venisset ad Petrum cæterosque, ait eis Accedite et videte quia non sum Dæmonium incorporeum. lib 3. c 36. Post Ignatium Heros rexit Ecclesiam Antiochenam. c 37. Et in hoc tempore

<30r>

Regionem vestram alieni devorant Isa. 17. i.e possident Chal. Par. Gladius devorat Isa. 1.20. Syrij devorant Isa. 9.12 Excoquam ad purum scoriæ tuam & 30 auferam omne stannum tuum Isa 1.25 i.e. defæcabo rebelles tuos ad puritatem usque & auferam sceleratos tuos omnes. Vers. Septuag & Syr. & Chald. Par. & Arab. / X Cedri Libani sublimes et quercus Basan Isa 2.13. i.e super reges populorum fortes et super principes provinciarum Chal. Par. ib. Naves Tarsis Isa. 2.16. i.e Insulæ maris. Chal. Par. Ye beat my people to pieces & grind the faces of the poor. Is 2.15 i.e. ye make poor my people. Chal. Par. Metals & pretious stones signify men Isa 1.25 Gates of a City for her magistrates Isa. 3.26. A garden for a grove of an Idol temple Isa 1.29, 30. X A vineyard for Israel. The Vineyard of the Lord of hosts is the house of Israel & the men of Iudah his pleasant plant. Isa 5.7. Hell or hades is the grave Isa. 5.14. 14.9 Lambs are the just. Chald Par in Isa 5.17. Deserts are put for the possessions of the wicked Isa. 17. X A forreign invading kingdom compared to a lyon that carrieth away the pray Isa 5.29 X Flies & bees put for people & desolate valleys or torrents of valleys for the streets of cities Chal. Par. In Isa 7.18, 19. X smiting for smiting with war Isa. 9.13 & 14.6 & 19.22 & alibi & therefor a sore for a plague of war. X A bird moving the wing for a king {m}aking war & her nest for his seat Isa. 10.14. X Trees for men Isa 10.33, 34. The indignation ceases at the return of the captivity Isa. 12.1 X The [political] heavens shaken & earth moved & sun moon & starrs smitten al the fall of old Babylon by the hand of the medes. Isa 13.9, 10, 11, 13. Babylon the seat of Arabians & sheperds Isa 13.20. X Ascending above the clouds & starrs Isa. 14.13, 14. X Fatness of flesh shal wax lean. i.e the riches of his glory shall pass away. Chal. Par. in Isa. 17.4. Blowing a trumpet & lifting up an ensign for proclaiming war Isa. 18.3 X Rivers for people Chal. Par. in Is 18.7. X Driving from a station or place for driving from dignity. Is. 22.19 & Chal. Par. Fastening a nail in a sure place & removing it from thence for establishing a Prince in a sure Throne & for dethroning him Isa 22.23, 25 See the 70. The Lord turneth the earth upside down & scattereth its inhabitants — the foundations of the earth do shake — the earth is moved exceedingly Isa. 24.1, 18, 19 This is opposite to God's making the earth so fast that it cannot be moved <30v> Foundations of buildings are Princes Isa. 28.16 Singing with joy in the night of the great Feast Isa. 30.29. X Dens are uninhabited buildings Isa 32.14 God the first & the last Isa 41.4 & 43.10 & 44.6. & 48.12 Fire for war Isa 42.25 & 50.11 & Chal. Par. ib. Water for the spirit Isa 44.3 NB Two edged sword of the mouth to stay Leviathan Isa 27.1. & 49.2. NB The Pallm bearing multitude out of all nations coming out of tribulation alludes to Isaiah 49.6, 8, 9, 10. Living waters from Ierusalem Isa. 2.3. Zion a stone hewn out of a rock Isa 51.1. Dan. 2. X Light is put for the law & judgment Isa 51.4 . Rain for the word of god Isa 55.10, 11 X A place & a name for a dignity Isa 56.5. A whores bed a type of spiritual fornication Isa 57.7, 8. Apoc. 2 Gates of a City fore Elders Isa. 60.18. Potters vessels for men Isa 64.8. — Wildernes for the desolation of gods people Isa 64.10. Apoc 11

Villalpandus the most eminent commentator on Ezekiel's Temple: yet out in many things. For 1 he makes the reed to be six common cubits & a hand breadth over. But Ezekiel make the reed six great cubits each being a common cubits & a hand breadth, So the Hebrew & Septuagint call it a reed of six cubits by the cubit & a hand breadth Ezek 40.4. & a reed of six great cubits cap 41.8 & the little chambers in the gate are one while said to be a reed cap 40.7 another while six cubits vers 12. Et ipsa ratio suadet ut mensura communis dividatur regulariter. Citat quidem Villalpandus autores quosdam in suam sententiam sed ipse ipse solus in hac re plus omnibus illis intellexerit. Hic error in Longitudine calami turbavit omnia. Sed dicit sex cubitos vulgares cum totidem palmis faciunt septem cubitos. Cur itaque non dicitur arundinem fuisse septem cubitorum? Resp. ob vitandas fractiones in sequentibus.

Secundo mensuras quasdam quas in fundo accommodare non potuit extendit is in altum, ut 60 cubitos frontium in porta cap 40 14 et

quasi angelus parietes perpendiculares scanderet ad tantas altitudines, qui tamen more hominis ibat pedibus & solo insistens nullas altitudines plusquam arundinis unius metiretur. Et hoc animadverso ruunt ea omnia quæ de altitudinibus ædificiorum {commentus}{commeatus} est.

Tertio Atria illa multa quæ Villalpandus excogitavit, nullum aliud habent fundamentum quam versu 19 cap 40 jam legitur in Hebræo et Latino quod Angelus mensus est latitudinem a facie portæ extimæ orientalis ad faciem oppositæ portæ centum cubitos ad orientem et ad aquilonem. Quia dicitur ad Orientem et ad Aquilonem, ille mensuras geminavit quasi Angelus primo mensurasset distantiam unam in linea orientali deinde alteram in boreali. At distantia inter portam illam orientalem et faciem Atrij interioris nullibi est ad aquilonem. Vnica {sa}tum mensuratur distantia inter duas portas ut etiam sequentibus colligi potest vers 23 & 27 ubi similia repetuntur. Illud et ad Aquilonem pertinet ad sequentem periodum et legi debet. Et duxit me ad aquilonem Sic olim legebant Septuaginta et lectio vera est quia Ezekiel jam ducitur de porta orientali ad portam borealem, et ubi ducitur de loco in locum solet id exprimere. Corruit igitur Atriorum perplexa illa multiplicitas. Et ut corruat necesse est quia ædificia tota plicia ab illo excogitata tollunt omnem prospectum Atrij intimi ubi sacrificia fiunt.

Quartò Fundantur alia quædam Villalpandi excogitata in versu 30 capitis 30 Et tamen versus ille olim deerat in exemplari interpretum Septuaginta, et nihil aliud est quam corrupta repetitio verborum ultimum præcedentis commatis posito scilicet quinque pro viginti quinque. Consule textum Hebræum et ita esse senties.

sexto quæ excogitavit Author ille de forma cubiculorum in medio parietum Templi, fundata sunt in verbis latini interpretis <32v> et erat interior domus in lateribus domus. cap 41. v. 8. sed vox hebræa מנח quæ hic vertitur interior significat spatium liberum et vacuum, locum ædificijs vacuum, aream & mox versu 11 usurpatur pro area illa significanda quam ostia cellarum hinc inde spectabant, quæque dicitur quinque cubitos lata in circuitu Templi. Et quod proximè in Hebræo jam legitur בית domus septuaginta vertebant ἀναμείσον adeoque legebant בין inter. Lege ergo בין cum septuaginta, et textus sic vertetur verbatim. Et quod vacuum, [erat] inter lateralia quæ ad domum. Id est: quod ædificiorum vacuum restabat erat platea inter cellas laterales quæ adiacebant domui. Vel ut septuaginta breviter vertunt Spatium relictum erat inter lateralia domus.

Quinto. Quæ de cantoribus et janua orientali vers 44 cap 40 in Hebræo jam leguntur non occurrunt in Septuaginta, & sensum valde perturbatum reddunt. Vbi jam legitur cantores et orientalis septuaginta legebant duo et australis. Et certè cantoribus sedes non dabatur in Atrio interiore in loco utique nobiliore quàm {principibus} sacerdotum (demptis Altaris et Templi curatoribus duobus) conceditur. Et hic planè non agitur de portis ad Aquilonem et Orientem sed de portis sibi mutuo respondentibus ad Aquilonem et Austrum. juxta quas utique Propheta dicit duas exedras sibi ex adverso respondentes quarum hæc Notum illa Aquilonem spectet. Porrò Ezekiel ubi ducitur de loco in locum, solet id exprimere. Ducitur jam in Atrium interius. Et id expressum erat in exemplari interpretum septuaginta sed in nostris exemplaribus non habetur. Lege ergo cum septuaginta Et eduxit me in Atrium interius [vel per januam interiùs ut in Hebræo jam legitur] et ecce duæ exedrae in Atrio interiore una a tergo januæ borealis respiciens ad austrum, altera a tergo januæ australis respiciens ad boream. Hic sensus clarus et perspicuus est. Villalpandus perturbatam et minimè intelligibilem

versionem latinam sequitur et in ea perplexius exposita fundat inventa sua de exedrijs cantorum in ipsa fronte Atrij interioris quibus omnis sacrificiorum ex altero Atrio prospectus intercipitur.

<33r>

Sexto in Ezek 41.6. In Hebræo est Et lateralìa, laterale contra laterale, errant tria, et triginta, פְּעֻמִּים duabus vicibus. Id est secundum altitudinem tria, [Ezek 41.16. 1 Reg. 6.6) secundum longitudinem triginta (Ioseph Antiq. l. 8, c. 3) idque duabus vicibus seu duplici serie nam laterale contra laterale stare dicitur vide Ezek 41.11. Cum Hebræo consentit versio septuaginta quæ sic se habet Et lateralìa, l{atera}le contra laterale, τριάκοντα τῶν δῖς triginta {ter} dupliciter. Hieronymus verò habet bis triginta tria et locum intelligit quasi sexaginta sex lateralìa in longum disposita erant. Villalpandus versionem Hieronymi seculus fingit sexaginta sex, in triplici serie secundum altitudinem ac duplici secundum latitudinem, ita ut in una serie sint tantum undecim lateralìa.

Denique alia Villalpandi commenta fundantur in versione Vulgata cap 42.3, ubi legitur Porticus juncta porticui triplici. Sed in Hebræo est Porticus contra porticum in triplo, ide est in serie triplici a fundo. Et congruenter Septuaginta vertunt ἀντιπρόσωποι στοῶν τρισσά. Porticus triplices hinc inde ex adverso se invicem spectantes. Sunt et alij quidam Villalpandi lapsus, ut ubi fenestrarum obliquitatem interpretatus est de fenestris oblique reticulatis, quæpotius de parietum obliquitate quæ fenestræ ad pluris luminis intromissionem latiores fiunt intus: ut ubi cubiculorum & per quæ sacerdotes etiam quotidie transeunt eundo de Atrio interiore in exedras suas ut vestes ibi exuant antequam eant in Atrium exterius. Verum ex dictis abunde satis patet Villalpandum nil nisi somnium nobis dedisse.

Cæterum ut veterem lectionem Hebraicam mediante potissimam versionem Septuaginta eruere conarer maximè adductus sum quia textus hebraicus defectu vocalium Et nimia multarum literarum similitudine magis obnoxius est corruptionibus quam græcus. Id satis intelligent qui in textu Hebr. conferent eadem nomina diversis in locis repetita ut in Ezra 2 et Nehem 7 & multo magis in Nehem 11 & 1 Chron 9 nec non in 1 Chron 6 a versu 54 & Iosh. 21 a versu 10. Fieri igitur vix potuit quin in textum hebraicum a tempore septuaginta interpretum per incuriam librariorum corruptiones haud paucas irreperent <33v> Versiones aliæ non nisi post annos quingentos et amplius factæ sunt ubi exemplaria multo magis scatebant erroribus, ubi antiquus sermo Hebraicus dudum cœperat, ubi Templū tam secundi quam primi cujus illud Ezekielis simile fuit, idea omnis e mente hominum exciderat, Textum Hebraicum præfero quidem versionibus universis Sed versionum hic est usus ut colligamus quomodo textus ille se habebat in exemplaribus quibus singuli interpretes usi sunt. Nam si per parvas apicum textus hodierni mutationes pervenire possimus ad textum versionem cuius congruentem habebimus textum exemplaris quo interpretis usus est. Et exemplar omnium antiquissimum quo septuaginta usi sunt debet esse maximæ authoritatis, præsertim ubi sensum reddit clarum et perspicuum qui in hodiernis exemplaribus turbatus est. Rem dignam faceret quisquis per totam scripturam variantes lectiones hoc modo e versione 70 colligeret.

<34r>

Pharamundus circa an 419 laid the foundation of the kingdom of the Franks which his successors Clodius, Meroveus, Hilderic, & Clodovæus enlarged by degrees till they were masters of all Frances &c pag 66.

Gibolphus circa AD 425 væl 449 Valentiano regnante Romanas provincias infestavit, et successores fuere Vidomarus, Hunibolphus, Adelgerus, Theudo &c quorum regnum in Vindelicia et Norico Romanis Provinciis adeptis duravit ad an 725 quando Carlomannus vicit et ad du{illeg} dignitatem humiliavit. desijtque ducatus anno 788 Constituto Gerholdo Boiariæ Marchione post cujus obitum anno 798 reges habuere ex genti Francorum ad ann 904 circiter et postea duces (Bavariæ) ad nostrum quasi tempus perdurarunt. pag 241. Nota Austria pertinet ad Boiariam. Bohemia reges habet ab anno 1086.

Ermericus primus suevos in Hispaniam traduxit, Galleciamque occupavit postquam Vandali in Africam trajecissent. rexit annos 32 et diravut regnum usque ad an 584 circiter quando quando Andeca rex ultimus a Leovigildo Visigottorum a rege capitur et Suevorum regium Gottis subjicitur amisso paulatim gentis et autoritate et nomine. p 382.

Ostgotti in Italia ab Odoacro et successore Theodorico Anno 476. ad Tejam an   successerunt Longobardi ad an   Forte Alaric et Attila pro prioribus regibus in hoc regno haberi possint. p 576.

Visigotti in Gallia Lugdunensi et Aquitania ab anno 417 circiter ad annum   sub regibus Alarico, Aystulpho, Theoderico, Turismundo, Dictmaro, & Gundocaro qui vixit sub Theodosio juniore, et Theodoricus A.D 464 in pugna cum Attila obiit p 577.

Visigotti in Hispaniam AD 433 sub Athaulpho cum copijs Alarici jam mortui contrudunt et expulsis Vandalis et Alanis citeriorem Hispaniam occupant, dein an 584 adjunxerunt regnum suevorum in Gallecia et ad hunc usque diem Hispaniam tenuerunt.

Renosyndus paulo ante annum 676 (quo interfectus est) defecit a Bamba rege Hispanorum et Gothlandiam (corruptè Catelaniam) veterem Gothorum provinciam occupavit, duravitque regnum hoc (Arragoniæ dictum) ultra annum 1475 cum Ferdinandus jure hereditario adjunxit regnum Castiliæ et Legionis pag 587. Defecit tantum ab anno 789 ad Garciam filium Veramundi Castiliæ & Legionis Principis circa An 825 Et circa an 912 primò vocantur Reges Arragoniæ (prius Gothlandiæ)

AD 1018 Sanctius Major Rex Arragoniæ moriens Ferdinando Castellæ regnum Garciae Navarræ & Raymir Arragoniæ dedit: unde reges Navarræ | Arragoniæ processerunt Sanctius nupsit filiam ultimi Castellæ comitis, indeque rex Castellæ factus est dein Ferdinandus {fil} per matrimonium conjunxit Regna Castellæ et Asturiæ, et con <34v> perseverarunt ad annum   aut ultra. Regum autem Navarræ ad reges Franciæ per matrimonium Anno 1284 usque ad 1399 dein adjicitur regno Arragoniæ anno 1412. sed anno 1424 iter seperatum est tandemque ad Reges Franciæ transijt.

Godogesitus imperante Honorio, circa an 419 gentem suam Vandalorum ex Pannonijs in Italiani indeque in Galliam et in Hispaniam postremò duxit et ibi successor Modocisalus rexit ejusque successor Gensericus in Africam trajecit. ubi regnum ad annum 534 tenuerunt. 613.

Atharicus primus rex Burgundiorum dein Gaudisolus, Gundiochus, Chilpericus, Gundobaudes, Gundomarus, Gundomarus & Sigismundus qui vixit circa annum 521. Dein hoc ad Regnum Galliæ redactum est usque ad Caroli magni tempus qui creavit filium suum Carolotum regem Burgundiæ & usque ad Ioannem regum ultimum circa AD 1136 reges proprios habuit. [Postea Duces vel comites tantum fuere] Et ejus regni vestigia per duces et comites ad nostra usque tempora manere pag 615

Gepidærum Reges fuere Ardaricus sub Attila Trapestylā 541. Chorismus Thurismundus. Cunimundus sub Iustiniano. Turismundus. Vsdrius. Aspadius Narsetem contra Gothos iuvit et occidit Totilam. p 612

Kings of Portugal ab anno 1110 ad hunc usque diem p 81

Duces Hungariæ ab an 744 ad an 997 deinde reges.

Longobardi ad an 774. Britanni ad an 687 dein ab 837. Longobardi in Pannoniam migrā an 526 inde in Italiam 568 Pannonia Hunnis relictā. Boij ad 725 Reges Siciliae et Apuliae ab an 1078 circiter ad an . p 89, 100 521. Reges Hierusalem 1100 ad 1187. Reges Cypri pag 99. Reges Carnorum p 158. Duces Suevorum in Rhætia a Sumano Anno ad Chunradinum anno 1260. circiter. pag 383.

Styri Tauriscorum posteritas Bavarij Boiorum. Styria Carinthia Carniola a Tauriscis, Carnis, et Cranis: Provinciae sunt et ducatus in Alpibus Celticis Italiae vicinis. Bavaria est ducatus in Vindelicia. Boiorum duplex fuit regnum Vnum in ulteriori Austria (Bohemia) alterum in Vindelicia et Norico

De marcomannorum sedibus vid p 513 Attilae subditi fuere tandem in Daniam et Germaniam littoralem transiere.

<35r>

Visigotti in Hisp ab AD 433

Suevorum in Gallæcia ab 420 ad 584. Dein Gothlandiae vel Arragoniae reges 675.

Franci in Gal &c ab 419

Boiarij in vindeli{cia} et Norico Romanis Provincijs ab Anno 435 circiter ad 725.

Visigotti in Gallia Lugdunensi et Sequana ab 411 ad regnum Burgundionum quod duravit ad an 526. (vide pag 577 & 615).

Vandali in Africam anno 428 ad an 534.

Hunni dein Ostrogottitum Longobardi in Pannonia et Italia.

at which time the Saxons invading this Island parted it from the Roman Empire. This Kingdom ended AD 687 in Cadwallader

1 The Saxons who invading this Island under Hengist separated it from the Empire about AD 449

2 The Britains who at the same time were left under thier King Vortimer to defend themselves against the Saxons. Their Kingdom ended about AD 687 under Cadwallader. But within a while the number was made up again by the erecting of the present German Empire or .

3 The west-Goths in Spain who Anno 433 under their King Aistulphus with the forces of Alaric lately dead, pass out of Gallia Lugdunensis & take the nerer part of Spain from the Vandals & Alans & continue in possession of those kingdoms to this day.

4. The Suevians & Alans who under their king Ermeric pass into Spain & there seized upon Gallæcia about the same time that the Vandals departed into Africk This kingdom continued | lasted in the successors of Ermeric till about AD 584 when Andeca their last king was subdued by Leovigildus king of the west-goths. But in its stead not long after viz AD 675 circiter, the new kingdom of Catalonia or Arragon was erected which continued till Ferdinand fifth of Spain united it to his kingdoms (a.D. 1475) | hath continued almost to our time, excepting an interregnum from an 789 ad an 825.

<35v>

5 The Francks under Pharamund seize first upon Gallia Belgica about the yeare 419 & soon after upon Gallia Celtica, recting to themselves a kingdom which hath continued to this day.

6 The West Goths under Alaric AD 411 depart out of Italy after they had sacked Rome & seat themselves for a while in Gallia Celtica & Aquitania. & then passing into spain, the Burgundians under chilperic succeed in their relinquished seats & after a few yeares grow into one kingdom with those Goths which were left behind. This kingdom of the Burgundians lasted till A 526 when it was subdued by the Francks. [separated Burgundy again from] And continued under that Crown till the reign of Charles the great who made his son Carolotus king thereof & from that time for above 300 yeares together it enjoyed its proper kings till A 1136 when it was again united to that kingdom of France. But in its stead there was a new kindom of Portugal divided from Spain AD 1110 which hath continued ever since | under several changes continued almost to our age. Also for the interregnum from ann 520 to Carolotus there was a recompense made by seperating the kingdom of Austria from that of France which injoyed its proper kings from A 565 (to A 678 or 751) untill the reign of Pipin the Father of Charlemaign.

7 The Huns under Attila (who began his reign anno 445) overrrun Pannonia & Italy. But the sons of Attila after his death falling into dissention the east Goths under Theodoric subdue them in Pannonica & within a while after become masters of Italy also, subduing the Heruli which under Odoacer had newly seated themselves there. About AD 526 the Lombards pass in Pannonia & within a while make themselves masters thereof & AD 568 they remove from thence into Italy leaving Pannonia to the Hunns, who have ever since bein in possession thereof.

<36r>

Zosimus l 6 de prima Epist. Brit. Salvian.

Of the Vandals in Iornand. // Iulian & Libanius de Constantio. / De Longob. {dimiss. sent} De Martyropoli in diebus Mauritij. / De Angl: {in} Zosim. Procop. Oros. Isidorus.

Gildo Comes initio regni Honorij et Arcadij, simul ut defunctum Theodosium comperit, – Africam orientalis Imperij partibus jungere molitus est Oros l 7. c 36. Dicit præterea opinione de occasione defectionis sumpta a infantia Imperatorum.

Stilico Alaricum cunctamque Gothorum Gentem pro Pace optima et quibuscumque sedibus suppliciter & simpliciter orantem occulto fœdere fovens, publicè autem et belli et pacis copia negata ad terendam terrendamque republicam reservavit. Præterea gentes alias copijs viribusque intolerabiles quibus nunc Galliarum Hispaniarumque provinciæ premuntur hoc est Alanorum Suevorum Vandalorum ipsoque simul motu impulsorum Burgundionum, ultro in arma sollicitans deterso semel Romani nominis metu suscitavit eas interim ripas Rheni quater et pulsare Gallias voluit. — Itaque ubi Imperatori Honorio exercituique Romano hæc tantorum scelerum scena patefacta est, commoto justissime exercitu occisus est Stilico — Oros. l. 7. c. 38.

Anno ab Vrbe Condita MCLXIV irruptio Vrbis per Alaricum facta est. Interea ante biennium Romanæ irruptionis excitatæ per Stiliconem Gentes Alanorum Suevorum Vandalorum, multæque cum his aliæ, Francos proterunt Rhenum transeunt Gallias invadunt &c His per Gallias bacchantibus, apud Britannias Gratianus municeps ejusdem Insulæ tyrannus creatur & occiditur. Hujus loco Constantinus ex infima militia propter solam spem nominis sive metu virtutis eligitur qui continuo ut invasit imperium in Galliam transijt. Oros l 7. c 40.

Anno ab Vrbe Condita 1165 — Constantius Comes in Galliam cum exercitu profectus Constantinum Imperatorem apud Arelatum civitatem clausit cœpit occidit. Oros l 7 c 42

Anno ab Vrbe Condita 1168 Constantius Comes apud Arelatum Galliæ urbem consistens – Gothos narbona expulit, atque abire in Hispaniam coegit. – Gothis tunc Ataulphus rex præerat. Oros l 7. c 43.

Gothorum Reges. Alaric, Ataulphus, Segeric. Vallia Oros l 7.

Prosper ponit Constantinum occisum A.C 411, Gothos in Galliam transeuntes A.C. 412, in Hispaniam migrantes A.C. 415. Walliam regnatam A.C. 416.

Prosperi Chron. Edit: Pithoea Hæc habet. Anno Honorij a Patris obitu 10 Sæva Italiæ barbarici motus tempestas incubuit: siquidem Rhadagaisus Rex Gothorum Italiæ limitem vastarum transgreditur. Ex hoc Arriani, qui Romano pro{cul} <36v> fuerant orbe fugati, barbararum nationum, ad quas se contulere præsidio erigi cepere.

Ann 11 Multis ante vastatis urbibus Radagaisus occubuit &c

Ann 13 Diversarum gentium rabies Gallias dilacerare exorsa

Ann 14 Stilico occiditur.

Ann 15 Hac tempestate præ [in]valitudine Romanorum vires funditus attenuatæ Britannia.

An 16 Roma capta An 17 Constantinus occiditur. An 18 Rursum alia Galliarum prædatio, Gothis qui Alarico duce Romam ceperant Alpes transgredientibus

An 19 Valentia nobilissima Galliarum civitas a Gothis effringitur. An 20 Aquitania Gothis tradita. An 22 Gothi cum se iterum Autaupo perempto movissent Constantij repelluntur occursu.

Isidorus dicit Walliam regnasse 3 annos, & hortatu Honorij Wandalos Silingos Alanorum regnum, extincto Atace rege ipsorum delevisse, dein navigatione in Africam frustra tentata revertisse in Galliam data ei ab Imperatore ob meritum victoriæ secundâ Aquitaniâ cum quibusdam civitatibus confinium Provinciarum usque ad Oceanum. Honorij anno 25 obit Wallia.

In Burgundiorum fines assidue irruentes Hunni regionem illorum vastabant, Itaque Burgundiones adeo cuiquam sese committere statuerunt —

Extemplo igitur ad quendam Galliæ civitatem profecti postulant ab episcopo ut Christianum Baptismum suscipiant. Ille cum septem dies jejuna eos jussisset ac fidei rudimentis instituisset octavo tandem die Baptismo donatos dimisit. Exinde fidenti animo adversus Hunnos progressi sunt: nec spes eos fefellit. Etenim rege Hunnorum cui nomen erat Optar (Ὀυπταρος) præ nimia ciborum ingluvie nocte quadam suffocato Burgundiones in Hunnos duce destitutos subito irruentes paucique plurimos aggressi victoriam reportarunt. Cum enim ipsi tria duntaxat hominum millia essent Hunnorum 10 circiter millia interfecerunt. Ex eo tempore Burgundiorum gens Christiani religionem studiosissimè professa est. Socr l 7. c 31 Hoc erat circa Consulatum Theod 13 & Valentini 3. Sed fallitur de conversione Burg. ad Christianitatem nam Orosius cum scripsit Hist. testatus est omnes Burg. tunc ad Christianitatem conversos. Oros. l. 7. c ult.

Pugna Turcorum quæ Romanos in omnia mala conjecit erat in tempore Ioannis Papæ et Bezovius in Annal. refert ad annum 1276. Dicitque Melecum Azatini Sultani filium Turcarum Principem sub id tempus per insidias cæsum esse & Turci cum Imperium inde ad maximam perturbationem prolapsum.

— arbitrato suo viverent. Itaque Britanni sumptis armis & pro salute sua periclitati, civitates suas a barbaris imminentibus liberarunt. Itidem totus ille tractus Armorichus cæteræque Gallorum Provinciæ, Britannos imitata consimili se modo liberarunt ejectis romanis præsidibus, & propria quadam republica ex arbitrato suo constituta. Hæc Britannia Celticarumque gentium rebellio quo tempore Constantinus iste regnum usurpabat accidit. cum ipsius in imperandi secundi moti barbari hasce grassationes instituissent. Zos. l 6.

Decedenti Theodosio, duo filij succedere Arcadius natu major qui Orientis Et Honorius qui occidentis Imperium tenere, sic enim divisum erat jam dudum a Constantino ejusque filijs quo eo rem traduxit urbemque ante omnes longe clarissimum constituit & ab eo nominari voluit Procop De Bell Vand < insertion from f 37r > l 1. initio

< text from f 36v resumes >
<37r>

Interea Alarico morbo Visigothorum exercitus duce Adaulpho Galliam petijt, & Constantinus quem Britannia tyrannum diximus, bello superatus una cum liberis interijt: nec eam propterea Romani liberaverunt succedentibus continuo tyrannis. Procop De Bell. Vand. lib. 1.

Stiliconem perfidum dicit etiam Iornand. Get.

Constantinus tunc quidem Gallijs occupatis invasit Imperium. Hostes ejus sævientes filiumque ejus regno privare cupientes monachum fecerunt eum. Ipse sanus a Gallia revertens, statim filium suum Constantem ex Monacho Cæsarem ordinavit. Sed mox ipse apud Arelatum filius ejus apud Viennam regnum cum vita amiserunt. Iornand Get

Martyropolis in regione qua Sophene dicta est, ab Amida 240 ad Boream ventum prope Nymphium fluvium qui Persas a Romæis disternat. Proc De Bel. Pers. l 1.

Est Nymphius Fluvius prope Martyropolim, Ab Amida vero octoginta procul Stadijs. Procop De Bel. Pers. l. 1.

Idatius. Editio Sirmundi.

Indic 9 Cyro Coss: Hunni finibus suis egressi — Marcellin

P.C. Belisarij I incipit Bellum Gothicum in Italia. P.C Bellisarij II incipit obsidium Romæ [initio anni] & in proximo solvitur. Marcellin Chron edit Sirmondi.

Walamirus Theodemirus & Widemirus

Bellum cum Attila Iornandes in Get vocat atrox multiplex immane pertinax cui simile nulla unquam narrat antiquitas. Et sanguinem rivo comparat

Stilico Alemannos Suevos Vandalos Burgundiones suscitavit &c P. Diac Historia Romana l 13.

Interea rex Hunnorum Attila dum cun fratre Bleda regnum intra Pannonias Daciamque gereret, Macedoniam Mysiam Achaïam Thraciasque devastat Paul Diac lib 15

Κωνσταντῖνος μάχῃ ἡσσηθεὶς ξὺν τοῖς παισὶ θνήσκει. Βρετταννίαν μὲν τοὶ ῥωμαῖοι ἀνασώσασθαι οὐκέτι ἔσχον ἀλλ' οὗσα ὑπὸ τυράννοισι ἀπ' αὐτοῦ ἔμεινε. Procop Vand l 1. Constantinus bello superatus cum liberis interijt, Britanniam tamen Romani non ampliùs potuere recipere sed mansit ab eo tempore sub Tyrannis Insula

Honorius liberis ad Civitates Britannicas scriptis quibus eos hortabatur ut sibi caverent — in omni degebat ocio. Zos l 6.

Superioribus annis Vandali Suevis et Alanis permisti, superatis hisce locis nationes transalpinas vastarunt, edita ingenti cæde Procop. ib.

Vandali interea circa Mæotidem considentes, ubi fame pressi sunt in Germanos irruerunt qui nunc Franci dicuntur simulque Rhenum fluvium trajecerunt in societatem Alanos Gothicum et ipsum genus, adsciscentes: inde postea duce Godegisco in Hispaniam penetravere quæ primum ex Oceano e Romanorum ditione occurrit. Cum Godigischo Honorius convenit ut in hac sedes — haberet. Procop. Vand. l 1.

How the Lombards were tributary to the Eruli & then beat 'em & drove 'em to the side of the Danube. And then how the Eruli went into Italy & were afterwards dispersed see Procop de Bell. Got p 315 & sequ.

Alanorum & Gepidarum rex Resplendial. Marcomannorum Quadorum Salingorum (Suevi sunt) rex Hermaneric. Annal. Biorum. Idem ponit Goar regem Alanor{um} <37v> quando Radagaisus invadebat Italiam, Eumque Romanis associatum. Capitur Vrbs Romæ Cal Apr. Hæc Annal Boiorum lib 2

Vastatis urbibus hominibusque interfectis, solitudinem & raritatem bestiarum quoque & volatiliū pisciumque. Testis Illyricus est, testis Thracia, testis in quo ortus sum solum: ubi præter cælum & terram & crescentes vepres & condensa sylvarum cuncta perierunt. Iram quippe Dei Opt. Max. etiam bruta sentiunt animalia. Quid multis opus verbis? Romanus corrui Orbis: Occidens in Germaniam translatus est. Hæc Hieronymus apud Chron Biorum p 127 lib 2

Suevi occupant sedes a Vandalis in Hisp relictas, & inter cætera Lustianiam

Rustici in Gallia ulteriore, Battone Duce conspirant: a Romanis desciscunt Bagaudarum sibi nomen induunt. Nos a calceamento Rustico Bundoschucham vocitamus. Ætius capto Battone cæteris veniam dedit. — Eudoxius Medicus callidi ingenij vir, Bagaudæ author primarius aufugit ad Hunnos. Ita Galliæ Lugdunensis Belgicaque pacatæ sunt Romanoque juri redditæ. Hoc factum regnante Valentin 3 quando Ætius modo pepulerat Francos. Ante Carthaginem captam & Ante bellum triennale cum Gothis Hunnis axiliantibus. Annal. Boiorum.

Attila primo Aquileiam caput Venetiæ invadit, solo æquavit, mœnia dirui jussit ædificia incendit. Inde oppida Histriæ, Venetiæ, Galliæ togatæ, Insubrium, Veronam, Ticinum, Mediolanum, & alia pleraque opida simili clade strageque atterit. Plerique in Insulas Hadriatici sinus aufugiunt, ibi civitatem in medijs fluctibus condunt, a regione unde migravant Venetias appellatam. — Sidonius Apollinaris qui eo tempore has calamitates sensit res Attilæ scribere cœpit sed victus magnitudine obticuit. Annal Boiorum. l 2.

regnante Maximo Alemanni Suitones Rhenum juxta caput invadunt. — — Miles Genserici avidus prædæ in Campaniam incursat; Capuam evertit, Neapolim expugnat, Nola obsidet, urbes reliquas diripit — cum ingenti Captivorum numero, Africam repetit. Roma intra 46 annos ter spoliata.

— Vastatur Achivæ

Gentis, et Epirum nuper populatus inultam

Præsidet Illyrico: Iam quos obsedit amicus

Ingreditur muros. Illis responsa daturus

Quorum conjugibus potitur, natosque peremit^[30]

Quin et Aremoricum piratam Saxona tractus

Sperabat, cui pelle salum sulcare Britannum

Ludus et assuto glaucum mare findere lembo

Francus Germanum primum Belgamque secundam

Sternebat, Rhenumque ferox Alemanne bibebat

Romanis ripis, & utroque superbus in agro

Vel civis vel victor eras. Sed perdita

Terrarum spatia Princeps jam Maximus —^[31]

Images in Orientali Ecclesia circa annum 380 cœperunt adorari Sozomenus lib 5. cap 20. indicat, cùm Iulianus statuam Christi ab hæmorrhousa positam, deiecit; et Ethnicus eam in ignominiam Christianorum confregisset, fideles nonnullos fragmenta collegisse, ac in Ecclesia posuisse, atque ibi suo etiamnum tempore asservato fuisse scribit.

In Occidentali Ecclesia cœperunt templa pingi circa Annum 420 Hospitianus Vol 1. lib 2. pag 48

Gregorius Magnus superstitionum patronus Indulgentias certis temporibus templa visitantibus primus concessit. Balæo teste cent. 1. **{illeg}** script. Britannia cap 68. See Hospitianus Vol 1 lib 1 p 24.

Dicit Hospitianus, quod Gregorius magnus duarum præcipuè rerum quæ horribilem inclinationem et ruinam Ecclesiæ attulerunt autorem et quasi fundatorem fuiss{e} perhibetur, Invocationis nimirum hominum mortuorum, et sacri{ficiorum} pro mortuis. Epist dedic Tom 2.

Invocationem sanctorum, quæ ante in dubio erat a privatis tantum in usu et vix religioni, Syricius Papa pro orthodoxa amplexus est et Cænæ dominicæ quoque accomodavit (nimirum ut in actione Cænæ {im}petrent ut sancti sua merita et preces interponant inter Deum et homines. Postea Gregorius M. hanc opinionem canone suo confirmavit. Eoque tandem deventum est ut potior ratio et memoria sanctorum quàm **{illeg}** missa habita et celebrata fuit. Hospitianus Tom. 1 pag 148, 149.

Purgatorium esse Credidit Greg. Magn. **{illeg}** De quibusdam levibus culpis esse {ante} iudicium purgatorius ignis credendus est. Hospit Tom 1. pag {157}.

Item sacrificia pro {peccatis} approbavit Greg. Magn. Nam in **{illeg}** narrat; Frequenter {exemplo} ostensum seu visione revelatum {est,} animabus defunctorum multum prodesse pro eis sacrificia. **{illeg}**

In dialogis c{illeg}ritur Gr. mag. de vastatione Italiæ et Rom{æ} Longobardos, ita ut Diem Iudicij adesse putaret. Hospit Ibid.

Vitalianus {Cantiones}, Missas, cæteraque omnia in templis latinè fieri decrevit circa Annos 666. Hospit. Tom 1. pag 192.

<38v>

Gregorius Mag. primus est qui usum imaginum in templis palam propugnavit. Nempe cum Serenus Episcopus Massiliæ circa A.D 600 Images quod eas a suis adorari videret et e templis eiecit; graviter tulit Greg I et acriter illum reprehendit Epist 9. lib 9 Vbi ita scribit. Perlatum ad nos fuerat quod inconsiderato Zelo succensus, sanctorum Images, sub hac quasi excusatione, ne adorari debuissent, confregeris. Et quidem quia ea adorari vetuisses omninò laudavimus, fregisse verò reprehendimus. &c.

By the Authority & learning of this Gregory images (which at this time were but little in use, though pictures were more frequent in churches) began to be set up in many churches especially in Italy & (France). And their estimation grew so much that Boniface the fourth about the yeare 610 Pantheon Romæ hactenus occlusum, concessu Phocæ Imperatoris aperuit et pro Dijs Ethnicis Mariam sanctissimam Christi Matrem, et omnes sanctos et martyres, ethnico prorsus more, ibi imaginibus ac statu is coli instituit ut referunt Sigebertus, Regino et Platina. Hospitianus de Orig. Imag. Tom 3 lib 1 pag 56.

Afterwards the use of Images increased untill it begat the famous contention betw{een}{ixt} the Greks & Latins, about them.

lights were used in churches in the day time by some superstitious people before Greg. m. But Balæus Centur. 1. Script Britan. Ait Lumine in templis Gregorium hunc primò approbasse. Refert etiam Panthaleon in Chron. Confirmavit quoque hunc usum lucernarum et Lampadum in templis Sabinianus Pontifex Gregorij successor circa A.D. 605. Is decrevit ut lampades in templis continuè arderent. Platina in vita ejus. Supplementum Chronic Polydorus lib 6. cap 12. Cranz lib 2. cap 1. Metrop. Hospit Tom 3. lib 1. p 72

Holy water was in use long before Greg. m. videlicet first instituted by Alexander 1. Bishop of Rome A.D. 113. As Platina & Functius testify Hospit. Tom 3. lib 1. p 78

Greg. 1. was the first that would reliques of martyrs to {be} always used in the consecration of churches, & that diligent search should be made if there were the body of any other saint buried there Gilbertus Cognatus Narrat. Syl. lib 3.

Honorius Papa sine Permissu Heraclij Imperatoris ne tegulas quidem æneas quibus S. Petri Basilicam cooperuit a Romuli templo amovere ausus fuit Blondo auctore Decad 1. lib 9. Et Boniface Pantheon a Phoca impetravit. The first considerable increas of the Popes teritories was the Exarchate of Ravenna given by Pipin of France.

<39r>

Vigilius 1. was made Pope in the siege of Belisarius in Rome Greg mag. moritur Anno secundo Phocæ.

The Principles of the Waldenses see described in Æneæ Sylvij (sive Pij 2 Papæ) Historia Bohemica pag 103.

Greg. mag in lib 4 dialog. cap 58 dicit. Christi sanguinem jam non in manus infidelium sed in ora fidelium fundi. Therefore the Sacrament was then in both kinds.

The cloysterd life of Nuns, & strict interdicting their marriag began about Constantine Magn. his time or soon after & the marriage of Monks was first publicly interdicted by Cyricius circa A.D. 390. & afterward by the Council of Calcedon cap 16. Et in Matisconensi Synodo 1 AD 587 celebrata, cap 12. Conjugium Monachorum pro Stupro et fornicatione judicatur. Inque sexto universali Constantinopolitano Concilio, Monachus qui uxorem duxerit fornicatorum pœnis subjicitur.

Monks were made clergy men before Greg. mag. & confirmed in it by him.

Bellisarius AD 533 in Aphricam recuperandam mittitur.

Fames A.D. 539 per universam Italiam fuit.

A.D 542 Bellisarius adversus Ravennam & Vitigem duxit copias.

Iustiniani annis 6 et 7. Bellisarijs Bellum in Africa gessit

Bellisarius Romam cœpit anno 61 postquam a Gottis capta est.

Bellisarius erat consul Romæ cum Theodatus Rex Gottorum elegit Silverium Papam sine suffragijs clericorum, et postea minis et vi impulit ut omnes subscriberent. cum antea non regum sed imperatorum autoritas interveniret. Bellum vivente Theodato ab Imperatore indictum est ob non servata fœdera.*[32] Bellasarius autem capta omni Scicilia, Neopolique de Gottis recepta Romam venit

Greg. Magnus fecit ut super corpus beati Petri et beati Pauli Apostoli missæ celebrarentur. Eodem tempore dedicavit Ecclesiam Gottorum quæ fuit in Suburra, in nomine beatæ Agathæ martyris. Item Bonifacius tertius petijt a Phocate templum quod appellatur Pantheon. In quo fecit ecclesiam sanctæ Mariæ semper Virginis et omnium Martyrum. Anastasius de vitis Pontif. Rom.

Honorius A.D 626 built many churches & dedicated them to divers Martyrs Anastasius de vitis Pontif. Rom.

Gregorius Magn. Donatistas in Africa, Arianos in Hispania repressit, Agnoitas Alexandria ejecit. Gothos Hæresin Arianam relinquere coegit. Ioannis Patriarchæ Constantinopolitanæ audaciam fregit. Litanias, stationes, & Ecclesiasticum officium auxit Quatuor Concilijs Nicæno, Constantinopolitano, Ephesino, Chalcedonensi, tanquam quatuor Evangelijs honorem haberi voluit. Episcopus Sicilia, qui ex antiqua Ecclesiarum <39v> consuetudine Romam singulis triennijs conveniebant, 5 quoque semel venire indulsit. Testatus est Petrus Diaconus se spiritum sanctum columbæ specie in ejus capite sæpe vidisse. — Breviarium Chronologicum.

Claves (inquit Greg. magn. ad Childebertum regem Franciæ) S. Petri, in quibus de vinculis catenarum ejus inclusum est, excellentiæ vestræ direximus, quæ collo vestro suspensæ, a malis vos omnibus tueantur. Epist

6. lib 5. For in those days it was the mode to send for a gift the filings of Peters chains included in a golden Key taken from Saint Peters Altar. which by hanging it about their necks, might defend them from all evil. Brev. Chronolog. See Baronij Annal pag 23

Reccaredus K. of Spain sent gifts to Greg. mag. which Greg commends & returns him pia munuscula. lib 7. Epist 26. Ind 2.

De anima Trajani qua B. Gregorij precibus ab inferno liberata asseritur talis historia a nonnullis improbatur, a plerisque etiam viris doctis, ut vera supponitur, ab aliquibus etiam probatur ac defenditur; quibus nos libenter subscribimus. Breviar. Chron.

Of the Pantheon also Breviar Chronolog. speaks.

Iustus the Monk committing Simony, Greg. magn. after his death Commanded him to be buried in a dunghill. Afterward injoynd Copiosus another of the devouter monks to say mass dayly for him for 30 days together. At the end of which time dead man appeared to the monk & told him that hee was till then in a bad condition, but now well becaus to day he had received the < insertion from f 40r > communion < text from f 39v resumes > . And by this example it is become a custome to celebrate 30 masses for the dead, to deliver them out of Purgatory. Antonini Archiepiscopi Florentini Chronica. pars: 2. Tit 12 cap 3 pag 218. Et Greg: dialog lib 4. c 55. Baron Annal A.D. 590 sect 11.

When the Plague raged at Rome, Greg. magn. commanded a procession to be made about the city with latanies at Easter, & that the Image of the virgin Mary should be carried about before the Procession. Concerning which they affirm that the infection & distemper of the air gave way to the Image, as if not able to abide its presence, whence followed a wonderfull serenity & purity of the Air & then near the Image were heard the voyces of Angels singing. Regina Cæli lætare alleluya. &c And Gregory (who followd the Procession, added, Ora pro nobis Deum alleluya. And he saw an Angel wipe his bloody Sword & put it into the scabbard, whereby he knew that the plague was ceased. Antonini chron. pars 2 tit 12. cap 3. sect 2. pag 219. See also Theodoric de Apoldia lib 2 de vita B. Dom. cap 5 et 8. Et Sigon lib 1. De regno Ital. Et Canis. lib 5 de virg. Deip. cap 22.

<40r>

About the time of Greg. magn. Singing divine service after the Roman mode was brought into France & soon after into England.

Some of them report that to convince an incredulous woman of Transubstantiation converted a piece of the Bread into flesh by his prayere, & afterwards from flesh to the form of bread again. Antoninus Chron. pag 226. pars 2. tit 12. cap 3 sect 8.

At another time a monck dying excommunicate Gregory causeth his absolution to be read over his grave, And the night after the Monck appeared & declared that he was freed out of |ⁱⁿ Purgatory by the absolution. Antonini Chron. pars 2 pag 226

Some affirm that he added 4 days to lent to make up 40

In Gregories time the Pope had got the supreme power in Rome next under the Emperor Antonini chron: pars 2. tit 12. sect 16.

Bellisarius Romam ingressus est ante diem quartum vel Idus Decembris Anno undecimo Iustiniani A.D. 537. Baron Annal.

Agapetus Papa cùm non ex omnibus suis redditibus corradere tantùm pecuniæ posset quæ sibi a Theodato Gothorum Rege ad Imperatorem Iustinianum. Legatione fungenti ad iter conficiendum Constantinopolim satis esset, opus fuerit vasa sacra pignori dare ad pecuniam tunc necessariam comparandam. Baron Annal 356. Yet at this time the reverence & authority of the Pope was very great. ibid. Note this embassy was caused by Theodatus threatening to put the Senators & their wives & children to sword if they did not prevent the Emperors designed army from coming into Italy

Of Gregor magn. his faith in the 4 first councils see Baron Annal pag. 22. & Greg Rom 10. forte lib 1. Epist 24.

Procopius reckons the year 536 to be the first of the Gothick warr.

Greg. Cælibatum Clericorum in Concil Romano Anno decimo tertio Mauritij confirmavit Canone in his verbis confirmavit. Siquis presbiter aut diaconus uxorem duxerit Anathema sit. Baron. Annal. p 27.

Reccaredus who began his reign about the same time with Greg. magn. was the first Catholick King, his predecessors being all Arrians. It seems that the name of Catholick hath been ever since given to the Spaniards. For one of the Roman religion was then in Spain called a catholick.

Gregory first forbade the Presbiters signing the forehead in Baptism with oyle saying they were onely to annoynt the breast & the bishops afterward to annoynt the forehead according to the ancient custome, but afterward he indulged the Presbiter to annoynt the forehead.

Two civil warrs being concluded there breaks out a foreign war AD 366 . of three years standing

Ammian lib 30 saith that the Goths AD 373, transmissis Istro invasere Thracias <40v> or rather A.D. 376. Valentem vincunt A.D. 378 & Constantinopolim appropinquant But Theodosius in the first year of his reign AD 379 overcomes them with a very great slaughter, & they intreat for peace & themselves | supplices in amicitiam recepit. And about the same time Gratian overcomes the Alemans which infested Galatas occidentales. And so the Empire is again quieted.

Note. The Goths began to attempt something on the borders of Thrace AD 373. But were soon quiet again until AD 376 when broke out the Triennial war which was ended by Theodosius AD 379. And then they were quiet until AD 395 (the first year of Arcadius & Honorius when by the invitation of Stilico & they broke out again vehemently

Hellenism its external worship was not quite destroyed before Theodosius his time

The Collyridian Heresy was of those that worshipped the Virgin Mary as a Goddess & sacrificing offered a cheesecake (placentam sive Collyriden) to her. Epiphanius heres 78. Circa AD: 373. Baron Annal 373. 30

The {roth} of Rome from AD 606 downward see Downham p 37 In AD 710 he was so high as that the Greek emperor kissed his foot.

Bonifacius 4 Pantheon – consecravit 4 Idus Maij ejectis prius gentium simulachris lustratoque templo. Vnde postea virgo ad Martyres appellata est. Platina de vitis Pontif.

In ecclesiam S. Mariæ et omnium Martyrum vertit, ejectis simulachris gentium, perlustrato templo anno Christi 609 juxta Sigebertum.

Multas reliquias in eo (templo Pantheone) collocavit (Bonif 4.) Et in ea Ecclesia Phocas Imp. multa dona obtulit. Onuphrius Epitome Pont Rom.

Deo eode Pantheone meminit Beda Hist Ang l 2. c 4. & de Ratione temporum l 2

Bonifacius 4 creatus 18 sept AD 607, Pantheon, nobile Romæ Delumbrum a M. Agrippa ter consule erectum, & Iovi vindici consecratum, a Phoca impetrat et in honorem Dei Genetricis Mariæ et sanctorum Martyrum, post sexcentos triginta duos annos Deo consecrat titulo Dei genetricis ad Martyres: Ex Anast. Sedit. annos 6 mens 8. Breviar Chron

Bon 4 electus 17 Ian AD 608 sedit an 6 m 4 d 9. Pantheon consecravit &c. Cameracenas

In Pantheone omnium deorum imagines effictæ erant. Petrus de natalibus lib 10. c 1. vult ideo vocatum Pantheon quod exstructum fuerit in honorem Cybeles omnium deorum matris Circa annum vero 610 Bonifacius 4 a Phoca petijt et impetravit ut hoc templum sibi concederetur sicut Platina et Iacobus de Voragine in Lombardica historia narrant, Dedicavit Mariæ et om. sanctis 4 Idus Maij, statuitque ut singulis annis, 4 Idus maij celebraretur festum de Martyribus omnibus (all Saints) sicut in Calendis ejusdem mensis celebrabatur festum omnium Apostolorum. Templum verò SantæMariæ ad Martyres appellavit quod hodie sancta Maria rotunda dicitur a populo. Durandi Rationale lib 7. c 34 Petrus de Natal l 4 c 159. & l 10 c 1. Polydorus l 6. c 8. Beda l 2. c 4 Ang hist. et de Rat temp l 2. Regino l 1. Balæus et Platina in vita Bonifacij. Cum antem Romam ad hoc festum quotannis maximæ hominum multitudo conflueret et propter defectum victualium huic celebritati commodè vacare non possent, ideò Greg 4 Papa circa AD 834 festum hoc ad Novembris Calendas transtulit, ut post collectas in rerum abundantia <41r> celebraretur. — Non autem voluit Gregorius ut festum hoc in honorem solum Apostolorum et Martyrum celebraretur, sed generaliter omnium sanctorum sanctarum et Electorum, Trinitatis et angelorum, idque per universum mundum Durandi Ration l 7. c 34. Petrus de natal Et Polydorus ut supra. Cranzius in Metrop l 2. c 1. — Hoc ipso anno quo festum hoc primò institutum est a Bonifacio Mahometes — coronatus est rex Ægypti Africæ et Syriæ Damasci, et postea Saraceni, eo tempore quo Greg hoc festum transtulit ad Calendas Novembris totique Orbi Christiano Celebrandum obtrusit, in Italiam navigantes sacra et profana omnia diripuêre. A.D. 611 die sequenti instituitur festum omnium animarum ut saltem generalia suffragia pro illis fierent, Cujusmodi festum habuere etiam Ethnici Romani. Hospitanius de Origine Fastorum. Antonini Hist tit 13. c 1.

Maria Scot in chron anno 610. Sigebert anno 609 hoc factum esse dicit. — Illata illuc esse reper 28 curribus ossa sanctorum martyrum e diversis urbis cæmeterijs effossa solemniterque comportata ac decentissimè collocata. Sorani Martyrol. Roman. Celebratum fuit 13 Maij. Deinde Novemb 1.

Quomodo Tyrus post 70 annos a Nabuchadn: in statum pristinum restituta fuerit, Græcorum ac Phænicum historias prodidisse, ex B. Hieronym: asserit Hector Pintus super Isa cap 23. Annal Tornielli. An mundi 3448. 9.

Strabo ait l 16. Tyrus totam insulam esse nisi quod aggere continenti connectit{ur} quem Alexander construxit dum eam obsideret. Arrianus l 2 de expedit. Alex. & Curtius l 4. Diodor. Sic. l 17. describunt qua ratione fecerit hunc aggerem 4 stadiorum longum et 200 pedum latum. Tyrus, teste Hieremia (forte c 47.4) his 70 annis post Obsid Nebuchadn. sicut et Sidon habuere reges.

Tyrus tempore Salmanasaris et regis ipsorum Elulæi per 5 continuos annos obsidionem Assyriorum pertulit et contempsit, ut Iosephus ex Tyrijs Menandri Chronicis refert l 9 ante c. ult. in fin.

Hieremias c 25. v 22 cunctos reges Tyri et Sidonis numerat

Ægyptia captivitas annorum 40 accidit paulo post eversionem Tyri Ezek 29.18, 12. Et cum Ægyptis casuri Æthiopes et Lybyes auxiliarij c 30. v 4, 5.

AD 612: Cessantibus Persis Saraceni Invadunt Romanum imperium et vastant Syriam

Maomet post regnum 9 annorum moritur AD 630, vel 631.

AD 827. Saraceni Siciliam invadunt sub Euphemio profugo duce Imperatoris inde statim, nacta cuncta Sicilia, Calabriam et plerasque Italiæ partes invadunt et occupant et infestant. Ex Curopalata, ex quo Cedrenus. Eodem anno Saraceni vastant Hispaniam.

AD 843 Anno quo Greg 4 mortuus est Saraceni ingenti clade universam Campaniam et Sannites vastant, Beneventum capiunt ac tenent annos fere 20, Capuam exurunt, Et Italiam ferro et igne per annos ferè 30 devastant.

AD 846 Saraceni ex Africa instructa Classe venientes improvise agmine suburbia trans Tyberim posita deprædati sunt, et SS: Basilicas S. Petri et Pauli auro argento gemmisque locupletas spoliarunt. In Africam onusti præda redeuntes, naufragio periêre.

Sedes Regni Saracenorum erat Cordubæ in Hispania

AD 851. Ludovic. Lotharij Imperatoris filius Beneventum venit, eique saraceni omnes traditi sunt quos ad unum jugulari jussit. Leo Ostiensis L 1. Chr. Cassi l 31.

AD 876 Saraceni crudeliter grassantur per Italiam et Papa Ioan in Epistola ad Imperatorem quæritur quod e Principibus Christianis aliqui cùm Saracenis fœdus inierunt <41v> et iterum anno sequenti scribit ad imperatorem ut eorum fœdus dissolvat. Et auxilium petit, eo quod tanta erat eorum potentia ut, Sabinis depopulatis pro{x}imus immineret urbis interitus. Et post mittit legatos. Tandem cùm se ope des{illeg}tutum viderit, Saracenos jam urbem invasuros annua pensatione tributū pacat. AD 877

AD 879 Ioan Papa excommunicat Principes qui cum Saracenis fœinierant At orta in Ecclesia civili discordiâ, Saraceni universa depopulantur. Cum ijs Docibilis Dux Cajetanorum (populi Italici) Bellum init rupto fœdere quod ante cu{m} saracenis habuit. Sed cæsis multis Cajetanis, rursus fœdus ine{un}t et Garilianum ad habitandum ab eo directi sunt ubi annis ferè quadraginta innumera undique mala perpetrantes & perstiterunt. Ex Leone.

AD 884 Campaniæ pars finitima Saracenis ingentem passa est cladem

AD 915 Fœdus quod cum Saracenis Neopolitani Cajetani, alique exceptis Capuanis Imperator Constantinus Constantinop. per Legationem rupit, et junctio fœderatis Saracenos ad Garilianum tribus Mensibus obsedit qui fame cogente erumpentes et fugientes in proximos montes & Sylvas plærique cæsi reliqui omnes capti sunt. Leo Ostiens. in Chron. Cassin. Postea eodem anno Ioan Papa creat Berengarium imperatorem occid: mense Septembri ob auxilium ab eo impetratum et Saracenos profligatos.

AD 921 et 922 Angli quamplurimi religiosi ex more peregrinantes inter Angustias Alpium a Saracenis occisi sunt.

AD 944 Hugo Rex Itali mittit classem adversus Saracenos et eorum omnium naves exurit, quæ Saracenis Fraxineti commorantibus erant auxilio, capitque Fraxinetum Saracenis elapsis in proximos montes. Et paulo post, cum ijsdem ob metum Tyranni Berengarij fœdus init. Ex quo audaces redditi religiosos itinerantes ex more plurimos neci dare perseverant.

AD 951 Saraceni meatum Alpium obsidentes a viatoribus Romam petentibus tributum accipiunt et sic eos transire permittunt.

AD 961 E Creta Insula Saraceni, postquam per annos fere 40 occupaverant, penitus ejiciuntur a Nicephoro Phoca ejusque Germano Leone.

AD 963 Nicephorus primo sui anno contra Saracenos qui in Scicilia erant misit Manuelem, sed ipse cum exercitu interemptus est Saracenis animatis quod Hypolitus Episcopus Sciciliæ vaticinatus esset se non a Græcis sed Francis vincendos.

AD 964 Nicephorus Saracenis eripit Cyprum, Tarsum, et urbes plusquam centum.

AD 968 Nicephorus Legationem mittit ad Ottonem de pace ineunda spondens se Apuliam Et Calabriam provincias quas hactenus tenuerat dediturum Ottoni. Et Otto scribit ad suos Germanos se eadem æstate, si Græci paruerint, in Franciam dirigere per Fraxinetum ad destruendos Saracenos. Sed cum Græcus Imperator exercitum Othonis per fraudem delere conatus sit, anno sequente Græcos una cum Saracenis expellit Calabria et Apulia

AD 971 Otto, firmato fœdere cum Io. Græco Imp. recessurus ab Italia una cum conjugē Ravennam pervenit, et anno sequenti in Germaniam. Epitome Annal Baron.

<42r>

About the same time or soon after (namely in the beginning of the reign of Theod II) there was another great army of Barbarians in {France} wholly consumed not by a metaphorical but real storm of lighting & fiery

whirlewinds.

And if it may be thought any thing to our purpose to instance in an army overthrown not by a figurative but real storm, I might instance in that great one of Roilus

So in lib. 4 cap. 24 he describes the like practises of the heathens permitted by Vale{.} At Antioch when he resided there for some time

Sir / The kind proffer which you were pleased formerly to make to me about omitting the payments required by my being a member of your Society, my state suggests to me now to embrace, For the time draws near that I am to part with my Fellowship, & as my incomes contract, I find it will be convenient that I contract my expenses. This gives me occasion Sir to trouble you with the payment for the last half year which I have sent you by John Stiles the bearer hereof. The note which you sent in your last for Doctor Castle was delivered to him, & sometime after I took occasion to speake with him about his answer, but I know not whether he ever sent one.

Your humble Servant I.

Valentinianum etsi Authorem ² tolerationis ¹, eo quod esset suæ religionis tam impudenter excusatis ut Cum accusatione hyperbolica Valentem insectasse {credatur videatur} quis facile suspicatur fere cred{illeg}

And if it may be proper to mix with Armies overthrown by figurative storms others overthrown by reall ones I may add that great Army of Roilus which in the beginning of Theodosius junior was wholly consumed by lighting & fiery whirlwinds, & another of the Persians which was curbed about the same time by excessive rain & haile: Both which Theoderite thus remembers. ————— But this ex abundanti.

What was the extent of these five Provinces I cannot learn: but not to indulge too much to the large expressions of Historians, if we suppose them but equal to Armenia & Mesopotamia, or not so much, yet the whole may amount to the fourth part of the Empire; at least if further allowance be made for the restitution of the limits in other places.

No man ever doubted but that the day of Iudgment was described in the 20th chapter of this book, & if this Prophecy look so far downward as to the day of Iudgment why should we think it overlooks the intermediate ages? And then why should not the series of the Seales & Trumpets which is the most articulate & artificiall & largest of parts of the Prophecy be extended through all ages: especially since we have shewed it to be contemporary with all that precedes the 20th chapter.

for Of all former persecutions that of Decius is accounted much the greatest, & the rest being neither so universall nor sharp & yet that {I} to have lasted scarce two years. whereas this lasted 10.

<42v>

For they that frame such interpretations as make them in no age usefull to the church what do they but accuse God of impertinence & goe about (as much as in them less) to frustrate his counsels. / Concerning which I cannot but note that it was accomplished by the direst desolations, that (I believe) ever nation felt God reserving his most grievous scourge for the fountain of Apostacy & most griveous part of that scourge for the last place to try the utmost before would give over an incorrigible insensible people. For all former desolations were outdone by the Gothic & those very manifestly by the Lombardic A little before the Lombardic invasion there {came} a revelation to one in these words: Finis venit universæ carnis, finis venit universæ carnis, finis venit universæ carnis. This Gregory the great understanding of the end of the world made this comment upon it, Post illam Prophetiam mox ————— Vpon which place of Gregory Baronius writes thus

And lastly by the expression that the day shone not for a third part of it & the night likewise we are to understand the duration of the darkness of the third part of the sun moon & stars that is the duration of the obscurity or Eclips of the Western Empire: interpreting the day & night of one & the same time of obscurity called day in respect of the Sun & night in respect of the moon & starrs, For here the Sun moon & starrs shine

not alternately as in nature to constitute successive days & nights, but all together, & are darkned all together. Now of the western day & night of which the darknes was a third part the beginning must be at the beginning of the western Empire A. C. 395 for that was its sun & moon rise, & the end must be at the at the end of the darkness, not sooner becaus the darkness is a part of it nor later because that is the latest time of which the prophesy has hitherto taken a view. Further the beginning of this darkness was at the siege of Rome by the Goths in the third year of the war A.C 537 ineunte In the first year the war began only in Dalmatia & Sicily. In the second year it {began} in Italy but approached not Rome till the end of the second or beginning of the third year for then began the western dignities to be manifestly eclipsed. Mox over the end of the darknes I put in the year 607 when the bishop of Rome obteind the universall bishopric ⊗ < insertion from the bottom of the page > ⊗ not sooner because the Lombardie wars continued till the year 604, & left Rome & Italy in the lowest degree of obscurity, nor later because then Rome by that concession of Focas began again to be empress of the world & to irradiate the whole west by that Hermaphroditique luminary the Pope & by those stars the Cardinalls with the rest of his court, which from that time brake forth more & more out of the cloud till they outshone all other temporal potentates. Compute now & the whole lenght of the day & night from the beginning A.C. 395 ineunte to the end A.C. 607 currente is $212 \frac{1}{2}$ fere the third part of which is almost 71 years / Supposing therefore the desolation of Rome between the fall of the Temporall & rise of the spirituall Empire to be the time of Darkness, the lenght thereof will be about or $70 \frac{1}{2}$ years, <43r> beginning of this Trumpet A.C 536 iniunte or from the beginning of the siege of Rome A.C. ineunte to the Edict for the universal Bishopric promulgated by the Council at Rome A.C. 607 finiente. Also the whole day & night from the beginning A.C. 395 ineunte to the end A.C 607 ad finem vergente is between 212 & 213 | about 212 years, & the third part thereof between $70 \frac{2}{3}$ & 71 years | almost of 71 years. Wherefore the time that the day & night shone not was about the third part of the whole whole day & night. < text from f 42v resumes >

[Editorial Note 6]

<43v>

Gothi rege Autolpho Gallias ingrediuntur. Honor 9 & Teod 5 Consolibus biennio post captam Romam.

Tanta hostium et tam amplia cædes tam felix and incruenta victoria fuit, ut credas non bello ancipiti dimicatum sed solas impiorum pœnas expetitas. Nazarius Panegyri. Constant. Vide plura apud Baronium Ann 312 sec 38 & sequ.

Cum Maxentius [machinis præstigiæ magis quam subjectorum benevolentia confideret &c] omnem locum agrum & civitatem etiam quæ ipsius subiciebatur imperio, ingenti armatorum multitudine & infinitis copijs munivisset: Imperator Constantinus Dei auxilio nixus — primam secundam et tertiam tyranni aciem adoritur & omnibus primo impetu facile subactis universam prope Italarum peragat regionem. Euseb in vit. Constant 1. c 31.

Ecce fratres mei jam cernimus quod audiebamur: Novis quotidie et crebrescentibus malis mundus urgetur. Ex illa plebe innumerabili quanti remanseritis aspiciatis, et tamen adhuc quotidie flagella urgent repentini casus opprimunt, novæ nos et improvisæ clades affligunt. Greg. mag. Hom in Luc 21

Finis quodammodo tunc dici potuit advenisse Romani Occidentalis Imperij cum Longobardi Italiam invadentes rerum potiti sunt. Etenim post paucos Hexarchos Constantinopoli ab Imperatoribus in Italiam missos, qui Ravennæ considerare consuevere, iisdem diu prævalentibus Longobardis, Occidentis Imperium penitus collapsum est, neque usque ad Carolum magnum restitutum, ut tamen in Gallias fuerit ipsum translatum. Sane quidem quam durissima foret Longobardorum adventu grassatio, ejusmodi factis divinitus a [33] vaticinijs præsignata potest intelligi, quibus mundi ipsius interritus fuit creditus significari. ♦ Quid autem passa sit Longobardis Italia vel hoc uno collige argumento: Si teste Procopio cum iisdem amici essent Imperatoris et Laboranti Italiæ bello Gothico in auxilium Longobardi venientes longe deteriora hostibus perpetrarunt, ut opus fuerit eos dimittere: quid ab iisdem factum potest existimari cum jam hostes redditi hostili animo Italiam invaserunt? Sane quidem adeo — immensa ubique increbuerunt sub ipsis mala, ut non leves quæque personæ sed ipse b Gregorius Papa existimarit jam instare novissimum diem quo universi orbis conflagratio immineret. Baron Ann 567 sec 15, 16.

Locus Gregorij ad quem alludit hic est. mox post {eam} Proph{etiam} quod Finis venit {univ.} carnis
Ista |^{mos illa} Terribilia in cælum signa secuta sunt ut hastæ atque acies igneæ ab Aquilonis parte viderentur.
Mox effera Longobardorum gens de vagina suæ habitationis educta in nostram cervicem grassata est; atque
humanum genus quod in hac terra præ nimia multitudine quasi spissæ segetis more surrexerat succisum aruit:
nam depopulatæ urbes, eversa castra, concremata Ecclesiæ, destructa monasteria virorum & fœminarum,
desolata ab hominibus prædia atque ab omni cultore destituta in solitudine vacat terra, nullus hanc possessor
inhabitat; occuparunt bestię loca quæ prius multitudo hominum tenebat. Et quid in alijs mundi parti <43r>
bus agitur ignoro. Nam in hac terra, in qua nos vivimus, finem suum jam non nunciat, sed ostendit. [Alludit
ad prædictam prophetiam] Greg Dial. l 3c 38.

At ne quis putet mendax fuisse oraculum de fine universæ carnis prædictum sciat hisce verbis non seculi
consummationem significatam sed gentis Italiæ cladem: sicut olim deum per suum prophetam comminatum
fuisse constat, ubi ait^[34]: Hæc dicit Dominus deus terræ Israel. Finis venit: Venit finis super quatuor plagas
terræ: Nunc finis super te, &c. Sicut ergo finem universæ carnis minitante Propheta, non mundi est
demonstratus interritus, sed imminentes tantum clades præfiguratæ fuere, ita pariter eadem, quæ prædicta
sunt S. Redempto, accipienda erunt. Certe quidem finis quodammodo tunc diei potuit advenisse Romani Occ.
Imp. —

Viginti jam et septem annos ducimus quod in hac urbe inter Longobardorum gladios vivimus. Greg l 4 Epist
34.

[35] Qualiter enim et quotidianis gladijs & quantis Longobardorum incursionibus ecce jam per 35 trig.
quinque annorum longitudinem premimur nullis explere vocibus suggestionis valemus. Greg. lib 11. Epist 45
ad Phocam Imp. Indic 6 edit. Rom.

Ecce jam de illa omnes hujus sæculi potentes ablati sunt. Ecce populi defecerunt. Vbi enim Senatus? ubi jam
populus? contabuerunt ossa, consumptæ sunt carnes, omnis enim secularium dignitatum ordo extinctus est. Et
tamen ipsos nos paucos qui remansimus, adhuc quotidie gladij adhuc quotidie innumeræ tribulationes
premunt. — Vacua jam ardet Roma Quid autem ista de hominibus dicimus cum ruinis crebrescentibus ipsa
quoque destrui ædificia videmus. Postquam defecerunt homines etiam parietes cadunt. Iam ecce desolata,
ecce contrita, ecce gemitibus oppressa est. &c. Hæc autem quæ de Romanæ urbis contritione. dicimus in
cunctis facta mundi civitatibus scimus. Alia enim loca desolata sunt alia gladio consumpta, alia fame cruciata,
alia terræ hiatibus absorpta. Despiciamus ergo ex toto animo, hoc præsens sæculum vel extinctum.

Et ante — Destructæ urbes, eversa sunt castra, depopulati agri, in solitudinem terra redacta est, nullus in agris
incola, pene nullus in urbibus habitator remansit & tamen ipsæ parvæ generis humani reliquiæ adhuc quotidie
& sine cessatione feriuntur, & finem non habent flagella cælestis justitiæ Ipsa autem quæ aliquando mundi
domina esse videbatur qualis remanserit Roma conspiciamus. < insertion from f 42v > immensis doloribus
multipliciter attrita, desolatione civium impressione hostium frequentia < text from f 43r resumes > ruinarum
&c —

<44r>

In Epistola prima Alexandri Episcopi Alexandriae paulo ante concil Nicæn 1. (Ex Theod. l 1. C 4) Postquam
divinitatem filij patri coessentialem prolixè & strenuissimè asseruit, de spiritu sancto tantum dicit.

Ac præter istam piam de patre et filio sententiam, unum præterea spiritum sanctum, sicut nos docent sacræ
literæ, confitemur: qui non modò sanctos homines veteris testamenti sed etiam divinos novi testamenti
doctores innovavit. Concil Tom 2 pag 188.

In Concilio Lateranensi quarto Decret 3. AD 1215. Frid 2 Imp. Innocent 3 papa (Tomo 28 Concil pag 162) sic
statutum est. Catholici verò qui Crucis assumpto caractere ad hæreticorum exterminium se accinxerint,
illa gaudeant indulgentia, illoque sancto privilegio sint muniti quod accedentibus in terræ sanctæ subsidium
conceditur.

Anno (Hegyræ qui cœpit Martij AD 1057) 449, induit Chalifa Caijmus Biamrilla Principem Togrulbecum
veste imperiali, eumque coronavit, et torque atque armillis ornavit: scripsitque ei auctoritatem consignatam de

præfectura aulæ suæ. Et stabilitum ei fuit Imperium atque regnum: nec in utraque Iraca & Chorasana quisquam fuit reliquus qui litem ei moveret.

Anno 430 (qui cœpit Octob 3 1038) cœperunt principes Salgucidæ. Et primus quidem ex ijs inauguratus fuit Muhammed Abutalib Togrulbecus cujus fratres erant David Ghacarbucus, firus et Arcelanus. Atque hi filij erant Michaelis f. Salghuci f. Dacaci. Qui Dacacus vir fuit Turca animosus boni consilij et regiminis et rex Turcarum consilio ejus utebatur &c — Mortuo Michaelē Turcæ plures se xxxxx Togrulbeco qui ob incarceratione patris per regem Indiæ Chorosanæ & Mauranahar{æ}, ab eo cœperunt opidum Tusum, quod primum fuit quod in potestatem Salghucidarum venit. Postea anno 432 (qui cœpit 11 Sep 1040) victo eo rege universam Chorosanam occuparunt.

Anno 447 (qui cœpit 1 Apr. 1055) cœperunt Salghucidæ imperare Bagdadi. Vtpote Turca Basasaræus potens factus in Iraca cogitabat de occupanda arce imperiali, quod cum intellexisset Calipha, advocavit Togrulbecum, qui venit Bagdadum mense Ramadano et cœpit Melecrahimum regem Saracenorum, cujus oratio cessavit in fine Ramadani (i.e. in fine Dec 1055) Atque ita desiit imperium Boijtarum quod duravit annos 127. Fuitque Bagdadi stabilitum imperium Togrubeco. Anno autem sequenti duxit Calipha sororem Togrulbeci et cum Togr. Bagadi substitisset 13 menses & 13 dies, inde abijt petitem regionem Mausiliæ avehens secum balistas &c. Dein anno 449 inauguratur ut supra.

Anno 455 die veneris 23 Ramadani (i.e. AD 106{3}) obijt Togrulbecus cum annos regnasset 25 &c

Si Togrulbecus venit Bagdadum die 25 Ramadani, Tum die 9 vel 10 Dulkaida Anno 448 (id est Ian 19 vel 20 1057) abijt petitem regionem Mausiliæ

Chorasan is a country in the farthest part of Persia adjoyning upon India.

<44v>

Bagdadi	Cæsariæ, Cappadociæ & Iconij &c in Asia Minori	Alepi	Damasci
Togrulbecus 1038, 1057. Olbarsalanus Adaddaddaulas 1063 Melic Sjhaus Ghelaluddaulas 1071 Barcana 1093 uxor Barkiarucus 1094 fil Mahammedus Gaijattudinus 1105 frat Barkiaruci Mahmudus Abulcasemus fil. 1117	Sedijduddaulas 1080 Cæsaream a Romanis eripuit Abulmerhafus fil 1082 Posterij ejus continuò impararunt donec Sjarum cœpit Rex Mahmudus Adilus Nuridinus f. Zikæ	Siarfuddaulas 1079 a (Saraceno) {Isera} eripuit Tagjuddaulas rex Damasci 1085 Roduwanus 1095 frater Decaci filius Tagjuddaulæ Tagjuddaulas f{il} 1113 Lulus 1114 Bulgarus 1117 qui regnum tenuit per quinquennium	Tagjuddaulas Nisus 1079, frater Gjelaludauli a Sabbaco (saraceno) eripuit: Decacus 1095 fil Tagjud Ababacus 1104 Anno 1116 addhuc in vivis

Rev. 16.12. The water of Euphrates was dried up &c is explained by this history. Turca quidam nomine Ruslanus Abulharitus Mutaffirus, dictus et Basasaræus potens factus erat in Iraca, & prospero rerum successu usus, potitus erat regione, celebrisque factus terrori et timori erat Principibus Arabum & Barbarorum. Iamque nomine ejus orabatur in suggestis Iraca nec quicquam restabat Melecrahimo Boijtæ (Regi Bagdadi) præter

nudum titulum. Chalifa autem Caijmus Biamrilla cum intellexisset Basaseræum cogitare de occupanda arce imperiali, scripsit ad Togrulbecum qui in tractu Rajæ erat, opem ab eo petens, eumque hortans ut in Iracam veniret — Togrulbecus, ut Bagdadum venit secum adducens 18 Elephantesprehendit Melacrahimum et domicilium fixit in arce imperiali; atque ita desijt imperium Boijtarum quod duraverat annos 127.

The whole history in short is this.

Mahmud King of Chorasana India & Mauranahara upon a certain expedition into Mauranahara takes him to his assistance certain Turkish forces whose commander was Michael the father of Togrulbec & after his return commits to them the guard of Chorasana. But after a while grows jealous least they should make themselves master of the country. And after his death his son Masudus sends an army against them whereby they are overcome & thereupon Michael dies. But his son Togrulbec encounters them with better success vanquishing & pursuing them to Tusum which he takes. And this was the first town he became master of. &c.

Togrulbec a Turkish mercenary Commander upon a quarrel

<45r>

Togrulbeck a Turkish mercenary Commander, being set upon by Masudus king of Chorasana, India & Mauranahara, through several battells with various fortune at last makes himself master of all Chorasana about the yeare 1041. Which Country is the most Eastern part of Persia bordering upon India Not long after another Turk called Basaseræus grew powerful in Iraca, the dition of Bagdad & making himself master thereof, became a terrour to the Arabian Princes so that Melecrahimus Boijta Emperour of Bagdad enjoyed nothing more then a bare title. Whereupon Biamrill the Chalif of Bagdad understanding that Basaseræus intended to possess himself of the Imperial Tower, invited Togrulbec to his assistance [who was in Raja] . who accordingly coming to Bagdad, makes use of the occasion & apprehends Melacrahimus, & so puts an end to the empire of the Boijts after it had lasted 127 yeares, & in the yeare 1057 was solemnly inaugurated & crowned by the Calif according to the manner of the Emperors of Bagdad. Whereby the Empire was established to him, & his posterity. [His successors werw Olbarsalanus his brothers son AD 1063. Gjelaulluddanus son of Olbars. AD 1071. Barkiarucus son of Gjelaullud: AD 1094. Mahammedus brother of Bark. AD 1105. Mahmudus son of Maham. 1117 &c]

Not long After the Turkish princes spread their victories further westward. For in the yeare 1079. when Gjelaulluddaulus reigned at Bagdad his Brother Tagjuddaulus took from the Saracens the kingdoms of Damascus with the countries appertain{ing} to it {illeg} which was compre Damascus the Country of Decapolis bordering upon {illeg} & Sjarfuddaulas also obtained a grant from Gjelaulluddaulus to subdue for himself the other kingdoms of the Saracens whose metropolis was Aleppo watered by an arm of Euphr: which he did accordingly the same yeare. And the yeare following videlicet 1080 Sedjduddaulas took from the Romans Cæsaria & Cappadocia & established to himself a kingdom in the parts of Asia next Euphrates. His successor Soliman enlarged his borders to Nicæa of Bythinia but in the {illeg} was forced to retire again to Euphrates. And thus the Empire of the Turks at their first advancing from the East consisted of four Sultanies or Kingdoms all which bordered upon the river Euphrates, that of Bagdad lying beyond it & other thre on this side.

Scilix reconns a fift kingdom of Antioch. But this deserves not to be {remembered} amongst the rest being but small (for the Egyptian Saracens dominions, as he saith, extended to Laodecea) & {as} being remoter from Euphrates & not lasting above 14 yeares: whereas the other 4 continued distinct for many yeares. Their kings so far as they are recorded in Elmachinus I have exprest in this Table.

The Turks originally came from the northern Countries neare Bosphorus whence they were invited by the Saracens into Syria & to serve under them in their wars which {then {illeg}} with one another nor had they any possessions or certain habitation in these parts untill after the Saracenicall empire by intestine wars {becam} rent into the Kingdoms of Corasana, Bagdad, Ægypt, Damascus & Aleppo &c: Togrulbec one of the Turks Commanders upon a quarrel with

Circa annum domini 987 Russæ ad christianam religionem convertuntur {Elm}achini Saracen hist. lib 3.

Mense Dulkiada Princeps Bamaludus tradidit Halebum Vicario Munstansiri Domini Ægypti. Et Hasenus id ingressus est ut Præfectus 27 die Dulkiadæ

Bagdadi	Cæsarea taken from the Greeks together Cutlumes all Media a great part of Armenia Capadocia Pontus Bythinia & Asia minor	Aleppo with that part of Syria which joyneth to them	Damasco
Tangrolipix alias Selduck 1030 or Sadoc or Togra	Cutlu-muses Solyman Solyman Muhamet Masut	Malech the son of Abraham Tangrolipix his brother - doubtful	Ducat
Axan	Clizastlan Reucratine in tempore Alexij angeli Imp pag 55 [Clizastlan lived in the reign of the Emperors Emanuel, Alexiis – Andron. & Isaac	Zebune vide {clod}pag Bagdadi	Sanguinus 1131 aut paulo post above 4 yeares bef Iohn Emp Const. went with an army into Persia or 1144 Noradin 1146 Reigns 29 yeares Saladin sultan of Egypt 1173 or
Tangrolipix or Zadoc Dogrissa Aspasalemus Meleclas Belchiaroc in Aithonus perhaps a Greek Author.	Aladin 1202 fil Kai-Cosres Azatines Iathatines tempore Alexij & Theodori	Saladin between 1177, & 1185 circa 1181 A little after King Richards return into England Saladin dies & his kingdoms are rent	Saphadin alius, frat 1195 Sult Ægyp. Coradin 1209 fil Saph
[Zebune a turkish king in Armenia sub initio regni Reucratine. p 55] 1 Cursumes alias Corsantes Vngan – Chan K{e}i – Husreu 1202 Aladin	messot Kei-cubades 1262 Aladini Otoman magn. &c	Sephardin fil. Sal. circa 1195 Zebune forte hic. Norardin 1200 ad 1209.	Malachnesar rex totius Syriæ et Palestinæ Haalon the Tartar 1260 Haalon the Tartar 1260 took Aleppo & Damasco 1260.

Paulo post AD 1167 viz AD 1168 Saracon chief captain of Noradin king of Damasco was created Sultan of Egypt

Saracon Saladin 1169 Saphadin alius 1195 Meledin 1209 fil Saph Melechsala 1 1249 Mamalukes 1250 Selimus 1517

The successors of Togrulbec reigned in Asia until about the yeare 1202. When by an invasion of the Tartars from the north of Asia they were forced to leave their seat & pass into Asia Minor (possessed till then by the successors of Cutlumusus at least in some part or other thereof) under the leading of Sultan Aladin the Sun of Kei–Husreu (alias Cosroes) descended of the Selzuccian family, & there beating the Christians seized upon Cilicia with the neighbouring Countries & their first at Sebastia & after at Icomium erected their new kingdom. Iathatines Sultan of Icomium tempore Alexij et Theod. Imp. ut et Michael Palæol. in cujus imperio Tartari diripiunt Icomium & efficiunt Turcks tributarios dividing their king between Mesoot & Kes –

cubades giving to the first Amada Galatia &c to the other Icomium &c these were succeeded by Aladin 2 son of Kei–Cubades who again united the Kingdoms Hee dying without issue put an end to the Zelzuccian family & the Turks fell into many subdivision the head of one party being Ottoman the founder of the present Empire

<46r>

Not long after they spread their victories further westward. For in the year 1079 Tagjuddaulus nephew to Togrulbec took from the saracens Damascus with the Countries appertaining to it amongst which was the Country of Decapolis bordering upon Euphrates. And in the same year Sjarfuddaulas by permission of the King of Bagdad, conquered for himself the Kingdom of Aleppo which city is watered by an arm of the same River And the year following videlicet 1080 Sedjduddaulas took Cæsarea of Cappadocia from the Greeks & established to himself a kingdom in the parts of Asia bordering upon the same Euphrates.

And thus the Salghucians (or family of Togrulbec so called from his Grandfather Salghucus) at their first advancing from the East erected for themselves upon the confines of Euuphr a fourfold empire. That of Cæsarea continued in the posterity of Sedjduddaulas untill about the year 1202 when by that famous incursion of the Tartars into Syria from the North under the conduct of Zingis Aladin king of Bagdad with his Turks were forced to quit that Persia & passe over Euphrates into Asiaminor where he seized upon Cilicia with the neighbouring countries, most of which belonged to the Greeks & made first Sebastia & afterwards Iconium his imperial city

And those of Aleppo & Damascus continued till about the year 1260 but with various fortune. For about the year Aleppo was taken from the king thereof by the Christians & afterwards AD 1180 Both the kingdoms of Aleppo & Damascus were united under Saladin the Second Turkish sultan of Egypt but after his death they became divided again & continued <46v> so under their proper kings till the year 1260 when the Tartars advancing their victories on this side Euphratus under the conduct of subdued those kingdoms also. But as the Turks were thus forced to reced {from} the Tartars on the one hand so they gained upon the Greek Emperor on the other, presing continually further into Asia Minor untill the reign of the Salghucian family ended in Aladin 2 who died without issue about the year 1295. And then succeeded For Ottoman a favorite of the late Aladin & prince of the Oguzian family who from that time by his victories, laid the foundation of their present Empire, which was dayly enlarged on all sides under his successors untill Mahomet the second tooke Constantinople May 29 1453 & extinguished the Empire of the Greeks.

For fuller understanding the history of this Empire I have annexed

[Editorial Note 8]

<47v>

Pontifex inquit sigillatim de nomine cujuslibet confirmandi sibi Patrinum vel matrinam flexis genibus præsentati & summitate pollicis dextræ manus Chrismate intincta dicit: N. Signo Or Consigno te signo Cru†cis: quod dum dicit producit pollice signum Crucis in fontem illius; deinde prosequitur Et confirmo te Crismate salutis. In nomine Pa†tris, & Fi†lij, et spiritus † sancti. Pontificale Rom. Clem 8 de Confirmandis.

In ordinatione Presbyteri et Episcopi Pontifex (ante verba Sacramenti) cum oleo Catechumenorum inungit unicuique ambas manus simul junctas in modum Crucis, producendo cum pollice suo dextero in dictum oleum intincto duas lineas videlicet a pollice dextræ manus usque ad indicem sinistræ et a pollice sinistræ usque ad indicem dextræ unguendo mox totaliter Palmas, dicens dum quemlibet inungit. Consecrare et sanctificare digneris domine manus istas per istam unctionem et nostram bene†dictionem. Pontifex producit manu dextra signum crucis super manus illius quem ordinat et prosequitur &c — Hoc pro sacerdotibus

Pro Episcopo autem dum manus signat dicit Vngantur Manus istæ de oleo sanctificato et Chrismate sanctificationis sicut unxit Samuel David Regem et Prophetam ita ungantur et consecrentur. Et producens manus dextera ter signum crucis super manus electi dicit in nomine Dei Pa†tris fi†lij et Sp. † Sancti facientes imaginem sanctæ crucis &c.

Constantine in reverence of the cross made it his standard, ordered his Souldiers arms to be marked with it Sozom li 1 c 8. & that his souldiers should carry it upon their shoulders Cassiodor li 3. Trip cap 4. marked his money with it & his Images Sozom l {7} c 8 Hist Trip l 1. c 9 &c And in honour of it took away the custome of crucifying Sozom l 7. c 8 Trip l 1 c 8. And always used this sign as a defence from all hostile violence. Euseb de vit Const. l 1. c 22.

Chrysost Hom 54. Si quodcumque aliud facere ubique nobis signum victoriæ assistit. Propter hoc in domo et muris et in januis et in fronte et in mente cum multo inscribimus studio Sec. also Hom 55.

Theodosius & Valentinianus vetuere crucem humi pingi — ne incedentium conculcatione victoriæ ipsis trophæum injuria afficiatur.

Tertull de Corona militis. – Quandocumque nos conversatio exercet frontem crucis signaculo terimus.

S. Cyprian. l 4 epist 6 Muniatur frons ut signum Dei incolume servetur.

Origenes Homil 8 in diverso Evangelij locos. Immortale lava{crum} portemus in frontibus nostris cum viderint dæmones contremescent. Qui aurata capitolia non timent {cru}cem timent. Et paulo post cricues non solum in frontibus, in animabus quoque nostris habere debemus, ut cum sic fuerimus armati cacemus super Aspidem.

<47r>

Sozom l 5. c 2 ait Christianos in gravibus periculis constitutos cruce si signare consuevisse

Arnob ad Psalm 144. Docuit Dominus digitos nostros ad bellum, sive visibilium sive invisibilium senserimus hostem, nos digitis armemus frontem.

Lactant lib 4. c 24 monet Christum ijs omnibus prodesse qui signum crucis in fronte conscripserint. & plenius c 27.

S Ambros. lib de Isaac & anima c 8. Signaculum Christi in fronte est signaculum in corde.

S. Chrisostom orat adversus gentes. Omnes cruce se signant, inscribend in nobilissimum membrum nostrum. In fronte enim nostra quasi in columna quotidie figuratur.

S. Hieron Epist 8 ad Demetriadem cap 6. Crebro signaculo crucis munias frontem tuam Et Epist 22 ad Eustochium cap 16. Ad omnem actum et omnem incesum manus pingat crucem

S Aug serm 19 de sanctis. Hoc (crucis) signum ad coronam pervehit, hoc maleficia destruit et omnia dæmonum machinamenta ad nihilum redigit.

S. Hieron in Psalm 85 Muniar Crucis tuæ signo quod videntes potestates adversæ fugiant confusæ & discedant a me.

Syrillus Hyerosolymit Catechesi 4 Quod si aliquis id occultet, tu manifestè signa te fronte ut dæmones signum regis videntes, tremantes procul fugiant. Fac hoc signum et manducans et bibens, et sedens et stans & loquens et ambulans et in omni negotio.

Athanasius lib de incarnatione verbi. Signo crucis magica omnia compescuntur, veneficia inefficacia sunt, idola universa deseruntur, omnis irrationabilis voluptas conquiescit. Item, s. Antonium frequenter crucis

signo dæmones vicisse et fugasse, dicit Athanasius in vita illius.

S. Chrysost Homil 55 in Matth. Hoc signum et piscis et nostris temporibus venenorum vires extinxit, hoc feroces bestias repressit, hoc lethales serpentum morsus curavit.

S. Cyprian lib de Baptismo Christi in Cruce domini gloriamur cujus virtus omnia peragit Sacramenta, sine quo signo nihil aliud est sanctum, neque aliqua consecratio metetur effectum.

S Chrysost Hom 55 in c 16 Matth. Hoc signo crucis consecratur corpus dominicum, sanctificatur fons Baptismatis, incitiantur etiam Presbyteri et cæteri gradus Ecclesiastici, et omnia quæcumque sanctificantur, hoc signo dominicæ crucis, cum invocatione Christi nominis consecrantur.

S. August serm 19 de sanctis. Hoc signum præsidium est amicis, obstaculum est inimicis — Eodem mysterio fons regenerationis consecratur, ejusdem crucis signus per manus impositionem baptizati dona gratiarum accipiunt. Cum ejusdem crucis caractere Basilicæ dedicantur, altaria consecrantur, altaris sacramenta, cum interpositione dominicorum verborum conficiuntur. Sacerdotes et Levitæ per hoc idem ad sacros ordines promoventur. Et universaliter omnia Ecclesiæ sacramenta in hujus virtute perficiuntur. Item tract 8 in Evangel Ioannis Quid est quod omnes noverunt signum christi nisi crux christi. quod signum nisi adhibeatur, sive frontibus credentium, sive ipsi aquæ qua regenerantur si{ve} oleo quo Chrismate unguuntur, sive sacrificio quo aluntur, nihil eorum ritè <46v> perficitur.

Note. It is their practis & rule to make the cross with the right hand. Durant de ritibus Eccl. lib 2. c 45. n 10.

Also the signinig with it is most frequently in their foreheads.

S. Cypr. de Pass. Christi circa finem. Quicumque sint sacramentorum ministri, qualescunque sint manus, quæ vel mergunt accedentes ad baptismum, vel unguunt qualecunque pectus de quo sacra exeunt verba, operationis autoritas in figura crucis omnibus sacramentis largitur effectum.

S. Aug de Symbolo ad Catechumenos c. 1. Nondum quidem adhuc per sacrum baptisma renati estis, sed per crucis signum in utero sanctæ matris ecclesiæ jam concepti estis. Item in Psalm 30. can 5. Non sine causa signum suum Christus in fronte nobis figi voluit, tanquam sede pudoris ne Christo Opprobrio Christianus erubescat.

Baptizatus ante Baptismum inungitur in pectore et scapulis oleo catechumenorum, et post Baptisma inungitur sacro chrisma a presbyter in vertice capitis in forma crucis. Dionys de Ecclesiast. Hier. Tertul lib 1 adversus Marcionem. Et de Baptism. cap 7. Item signo crucis in fronte signatur. Dionys de Eccl Hier

It was once a custom to receive the sacrament with hands cross. Damascen lib 4. c 14

In extrema unctione omne membrum sanandum inungitur ut oculi propter visum aures propter auditum, nares propter olfactum, manus propter tactum, os propter gustum, pedes propter gressum renes propter concupiscentiam. Et hæc unctio tam curat morbos quam remittit peccata. Durantus cap 20.

Moneant Presbyteri sub pœna excommunicationis omnes illos qui crucem habuerunt et votum suum non sunt prosecuti quod crucem suam et propanant resumere, Et portent. Odonis episcopi Parisiensis, præceptum synodale 44.

<48r>

Confrequentant obsecrantes
Voce, votis, munere
Exteri necnon et orbis
Huc colonus advenit.

Fama nam terras in omnes
Præcucurrit proditrix
Hic patronos esse mundi
Quos precantes ambient.

Nemo puras hic rogando
Frustra conguessit preces,
Lætus hinc tersis revertit
Supplicator fletibus

Omne quod justum poposcit
Impetratum sentiens:
Tanta pro nostris periculi
Cura suffragantium est.

Prudentius Hymno in S. Martyres Hemiterium & Cheledonium Calagurritanorum.

Ejusdem Hymnus in B. Laurentium mart.

Vix fama nota est, abditis
Quam plena sanctis Roma sit,
Quam dives urbanum solum
Sacris sepulchris floreat.

Et paulo post de Laurentio.

Quæ sit potestas credita
Et muneris quantum datum
Probant Quiritum gaudia,
Quibus rogatus annuis.

Quod quisque supplex postulat
Fert impretratum prosperè
Poscunt, litantur, indicant,
Et tristis haud ullus redit.

Ceu præstò semper adsies
Tuosque alumnos urbicos
Lactante complexus sinu
Paterno amore nutrias.

{Hos inter,} o Christi decus
{Audi et Poetam rusti}cum
{Cordis faten}tem crimina
{Et facta} prodentem sua.

{Indignus} agnosco et scio
{quem} Christus ipse exaudiat,
Sed per p{a}tronos martyres
Potest medela{m} consequi

Audi benignus supplicem
Christi reum Prudentium
Et servientem corpori
Ablue vinclis seculi.

Ejusdem Hymnus in Eulaliam Virginem

Hic ubi marmore perspicuo
Atria luminat alma nitor
Et {pe}regrinus et indigena
Reliquias, cineresque sacros
Servat humus veneranda sinu.

Tecta corusca superrutilant
De laquearibus aureolis
Saxaque cæso solum variant
Floribus ut rosulenta putes
Prata rubescere multimodis.

Ejusdem Hymnus in octodecim martyres Cæsaraugustanos

Quum Deus dextram quatiens corusci
Nube subnixus veniet rubente,
Gentibus justam positurus æquo
Pondere libram.

Orbe de magno caput excitata
Obviam Christo properanter ibit
Civitas omnis pretiosa portans
Dona canistris.

Afra Carthago tua promet ossa
Ore facundo Cypriane doctor:
Corduba Ascisculum dabit, & Zoellum
Tresque coronas.

Tu tribus gemmis diadema pulchrum
Offeres Christo genetrix piorum
Tarraco, intexit cui Fructuosus
Sutile vinclum.

Nomen hoc gemmæ strophio illigatum est,
Emicant juxta lapides gemelli,
Ardet et splendor parilis duorum
Igne corusco.

Parva Felicis decus exhibebit
Artibus sanctis locuples Gerunda,
Nostra præstabit Calagurris ambos
Quos veneramur.

*[36] Barchinon claro Cucufate freta
Surget et Paulo speciosa Narbo
Teque præpollens Arelas habebit
Sancte Genesi.

Lusitanorum caput oppidorum
Vrbs adorataë cineres puellæ
Obviam Christo rapiens ad aram
Porriget ipsam

Sanguinem justi cui pastor hæret
Ferculum duplex, geminumque donum

Ferre Complutum gremio juvabit.
Membra duorum.

Ingeret Tingis sua Cassianum
Festa Massylum monumenta regum
Qui cinis gentes domitas coegit
Ad juga Christi.

Singulis paucae tribus aut duobus
Forsan & quinque aliquae placebunt,
Testibus Christi prius hostiarum
Pignore functae.

<48v>

{Tu} decem sanctos revehes, & octo
Caesaraugusta stud{ios}a Christi
Verticem flavis oleis revincta
Pacis honore

Sola in occursum numerosiores
Martyrum turbas domino parasti
Sola praedives pietate multa
Luce frueris

Vix parens orbis populosa Pœni,
Ipsa vix Roma in solio locata,
Te decus nostrum superare in isto
Munere digna est.

Omnibus portis sacer immolatus
Sanguis exclusit genus invidorum
Daemonum et nigras pepulit tenebras
Urbe piata

Nullus Vmbrarum latet intus horror:
Pulsa nam pestis populum refugit,
Christus in totis habitat plateis
Christus ubique est.

Et sub finem

Hæc sub Altari sita sempiterno
Lapsibus nostris veniam precatur
Turba —

Sterne te totam generosa sanctis
Civitas mecum tumulis, deinde
Mox resurgentes animas & artus
Tota sequeris.

Ejusdem Hymnus in Vincentium mart.

Adesto nunc et percipe
Voces precantum supplices
Nostri reatus efficax
Orator ad thronum patris.

Per te, per illum carcerem
Honoris augmentum tui,
Per vincla, flammæ, ungulas,
Per carceralem stipitem

Per fragmen illud testeum
Quo parta crevit gloria
Per quem trementes posterî
Exosculamur lectulum:

Misererestrarum precum,
Placatus ut Christus suis
Inclinet aurem prosperam
Noxas nec omnes imputet.

Si rite solemnem diem
Veneramur ore et pectore
Si sub tuorum gaudio
Vestigiorum sternimur:

Paulisper huc tu inlabere
Christi favorem deferens
Sensu gravati ut sentiant
Levamen indulgentiæ.

Ejusdem Hymnus in Fructuosum, Augurium et Eulogium Martyres Tarraconenses.

O triplex honor o triforme Culmen
Quo nostræ caput excitatur urbis
Cunctis urbibus eminens Hiberis

Exultare tribus libet Patronis
Quorum præsidio foventur omnes
Terrarum populi Pyrenearum

Circumstet chorus ex utroque sexu
Hæres virgo puer senex anicla
Vestrum psallite rite Fructuosum.

Laudens Augurium resultet Hymnus
Mistis Eulogium modis coaquans
Reddamus paribus pares camœnas

Hinc aurata sonent in arce tecta
Blandum littoris extet inde murmur,
Et carmen freta feriata pangant.

Olim tempus erit ruente mundo
Quum te Tarraco Fructuosus acri
Solvat supplicio, tegens ab igni.

Ejusdem carmen Heroicum in Cassianum martyre

Suggere siquod habes justum vel amabile votum,
Spes siqua tibi est, siquid intus æstuas.

Audit crede preces martyr prosperrimus omnes,
Ratasque reddit, quas videt probabiles.

Pareo, complector tumulum, lachrymas quoque fundo;
Altar tepescit ore, saxum pectore. —

Audior, urbem adeo, dextris successibus utor:
Domus revertor, Cassianum prædico.

Passio Hippolyti martyris ad Velerianum Episcopum, per eundem

Innumeros cineres sanctorum Romula in urbe
Vidimus, ô Christi Valeriane sacer.

Incisos tumulis titulos, et singula quæris,
Nomina difficile est ut replicare queam

Tantos justorum populos furor impius hausit,
Quem coleret patrios Troia Roma Deos

Plurima literulis signata sepulchra loquuntur
Martyris aut nomen, aut epigramma aliquod

Sunt et muta tamen tacitas claudentia tumbas,
Marmora, quæ solum sinificant {medium}

Quanta virum jaceant congestis corpora {acervis}
Nosse licet, quorum nomina nulla {legas.}

Sexaginta illic defossa mole sub una
Reliquias memini me didicisse hominum.

Quorum solus habet comperta vocabula Christus
Vtpote quos propriè junxit amicitiae. &c

Paulo post inducit Hippolytum sic alloquentem populos

—— Fugite o miseri execranda Novati
Schismata, catholicis reddite vos populis.

Vna fides vigeat, prisco quæ condita templo est,
Quam Paulus retinet quamque cathedra Petri

<49r>

Et post aliqua.

Talibus Hippolyti corpus mandatur opertis
Propter ubi apposita est ara dicata deo

Illa sacramenti donatrix mensa, eademque
Custos fida sui martyris apposita,

Servat ad æterni spem Iudicis ossa sepulchro
Pascit item sanctis Tybricolas dapibus

Mira loci pietas & prompta precantibus ara
Spes hominum placida prosperitate juvat

Hic corruptelis animique & corporis æger
Oravi quoties stratus opem merui

Quod lætor reditu, quod te venerande Sacerdos
Complecti licitum est, scribo quod hæc eadem,

Hippolyto scio ne debere, Deus cui Christus
Posse dedit, quod quis postulet annuere.

Ipsa illas animæ exuvias, quæ continet intus
Ædícula argento fulgurat ex solido.

Præfixit tabulas dives manus æquore levi,
Candentes recavum quale nitet speculum

Nec Parijs contenta aditus obducere saxis,
Addidit ornando clara talenta operi

Mane salutatum concurritur omnis adorat
Pubis. Eunt redeunt solis ad usque obitum.

Conglobat in cuneum Latios simul ac peregrinos
Permistim populos, relligionis amor.

Oscula perspicuo figunt impressa metallo
Balsama diffundunt, fletibus ora rigant

Iam cum se renovat decursis mensibus annus,
Natalemque diem passio festa refert:

Quanta putas studijs certantibus agmina cogi,
Quæve celebrando vota coire Deo?

Vrbs Augusta suos vomit, effunditque Quirites,
Vna et Patricios ambitione pari

Confundit plebeia phalanx umbonibus æquis
Discrimen procerum præcipitante fide

Nec minus Albanis acies se candida portis
Explicat, & longis ducitur ordinibus.

Exultant fremitus variarum hinc inde viarum
{Indigena} & Picens, plebs et Etrusca venit

Concurrit Samnitis atrox habitator & altæ
Campanus Capuæ, jamque Nolanus adest

Quisque sua lætus cum conjuge, dulcibus & cum
Pignoribus, rapidum carpere gestit iter

Vix capiunt patuli populorum gaudia campi
Hæret et in magnis densa cohors spatijs

Angustum tantis illud specus esse catervis
Haud dubium est ampla fauce licet pateat

Stat sed juxta aliud quod tanta frequentia templum
Tunc adeat cultu nobile regifico,

Parietibus celsum sublimibus, atque superba
Majestate potens, muneribusque opulens.

Ordo columnarum geminus laquearia tecti
Sustinet auratis suppositus trabibus

Et sub finem

Sic te pro populo, cujus tibi credita vita est
Orantem Christus audiat omnipotens.

Passio Apostolorum Petri et Pauli, per eundem
Dextra Petrum regio tectis tenet aureis receptum

& paulo post

Parte alia titulum Pauli via servat Ostiensis
Qua stringit annis cespitem sinistrum

Regia pompa loci est Princeps bonus has sacravit arces
Lusitque magnis ambitum talentis

Bactreolas trabibus sublevit, ut omnis aurulenta
Lux esset intus, ceu jubar sub ortu.

Subdidit et Parias fulvis laquearibus columnas
Distinguit illic quas quaternus ordo.

Tum camyros hyalo insigni variè cucurrit arcus
Sic prata vernis floribus resident.

Idem in Cyprianum martyrem.

Denique doctor humi est, idem quoque, martyr in supernis,
Instruit hic homines, illic pia dona dat patronus.

in †^[37] ipso condita turrium
Servat salutem virgo Quiritium:
Nec non et ipsos protegit advenas,
Puro ac fideli pectore supplices.

<49v>

{E}phræm Syrus in tractatu adversus vitiose viventes, p 92 sic incipit Serm.

Angor Fratres mei, & horreo ac contremesco, doloreque conficior dum illud Prophetæ animo revolve: Videte contemptores & admiramini et disperdimini. Ac primum quidem maxime ob meam imprudentiam atque ignorantiam: cùm omnem iniquitatis viam sim ingressus, omni genere peccati singula membra mea constricta teneat inimicus. Debuisssem sanè meipsum affligere atque deplangere, propter turpitudinem in qua versor, ac deinde aliorum satagere. Debuisssem prius trabem ex proprijs oculis evellere & sic aliorum festucas cernere. Cæterum qui nunc dominatur contemptus vehementi dolore me obruit atque demergit. Aspicio enim præsentis disciplinæ negligentiam et ferre nequeo, at cum Propheta doleo, qui ait: Vidi prævaricantes & tabescebam. Quæ enim nobis arma non intentavit inimicus, quibusque fraudibus ac dolis nos vincere & occupare non est conatus? Hei mihi; quis impudentia nobis mala non deploret? Verum ijs quæ dicuntur, attendite obsecro, qui hanc vitæ rationem delegistis et pertimescite. Cum enim angelicum feramus habitum una cum diabolo militiam gerimus, habitus quidem est angelicus et vita mundana. Numquid inter angelos in cælis contentiones vigent & æmulationes, sicut nunc inter monachos videmus? Radices quippe egit inter eos æmulatio et invidia atque obtrectatio. Diversimode sua singulis nobis miscuit venena hostis callidus, arteque ac dolo unumquemque nostrum supplantare studet: Hic quidem, inquit, jejunium recte observat, verum zelo

et invidia vincitur. Alius rursum a fœda atque absurda se concupiscentia continet, sed vana constrictus est gloria. Alius diligenter vigilias colit, sed detractationis malo irretitus est. Alius ab hoc vitio alienus est, verum inobedientia ac contradictione plenus. Alius a cibis temperat, verum inani jactantia & arrogantia demersus est. Alius in oratione patiens est ac potens. Sed indignatione atque iracundia superatur. Alius rursum paululum in recte agendo proficit sed adversus negligetiores extollitur Alios alio modo malitia ligatos tenet et non est qui intelligat. Propterea rixæ atque dissentiones sunt inter monachos. Hei mihi, quis non suspiret? quis non lugeat? Quo pacto angelicum hoc institutum ac ordinem confudimus? Reliquimus mundum; & quæ mundi sunt sapimus. Possessiones rejecimus & a contentionibus non cessamus. Reliquimus domos, et earum cura atque solitudine quotidie absumimur. Non adsunt opes, sed non abest superbia. Nuptias sprevimus & ab inani cupiditate non recedimus. Exterius humilitatem simulamus & animo honores appetimus. Videmur quidem paupertatis amatores & habendi cupiditate detinemur atque absorbemur. Ore quidem ac verbo paupertatem colimus: mente autem avaritiæ morbo laboramus. Quis igitur nostram <50r> conditionem atque institutum non doleat? Multis deinde prosequitur Syrus turpissimos mores juniorum monachorum: ac tandem sic pergit: Vnde liquidò constat nos ne ad exiguum quidem tempus externo vitæ instituto, dico sæculari renunciassse. Specie quidem et apparentia mundo renunciavimus: revera autem quæ mundi sunt curamus nec habemus quo nos excuseamus. Habitu monachi sumus, sed moribus crudeles quidem et inhumani. Habitu humiles, et moribus pestiferi ac scelerati. Habitu religiosi et moribus exitiosi. habitu amici et moribus inimici. habitu gratiosi, moribus odiosi. habitu exercitatores seduli, moribus ignavi athletæ. habitu sobrij, moribus prædones. habitu pudici, animo autem adulteri. habitu modesti, moribus et pectore vagabundi. habitu mites, moribus arrogantes. habitu consolatores moribus arrogantes. habitu consolatores, moribus contumeliosi. habitu consiliarij, moribus obtretratores. habitu simplices moribus difficiles & perniciosi. Habitu ab invidia alieni, moribus invidi et homicidæ. habitu defensores ac susceptores moribus autem proditores. Et unde quæso accidit nos tales esse? nisi inde quod mutuam inter nos dilectionem perfectam non habeamus? nisi quia pura inter nos non sit concordia? nisi quia vera in nobis humilitas non est? nisi quod præ oculis timorem Dei non constituamus? Quodque salutaria Dei præcepta despiciamus ac pro nostro {ea} arbitrio detorqueamus & pro nugis existimus? Hæc et alia multa Syrus, quæ omnia adducere nimium esset. Tandemque addit: Non putetis in cingulo ac veste longa consistere perfectionem monachi — aut quod capite incedas abraso, comamve nutrias. — Si molestiam sentiat ex dictis meis; me tamen vos commonuisse non pœnitet. Malo enim cauterijs vos in curando corpore uti quam ut illud totum computrescat. Neque vero putandum quia morbos vestros occultatis iccirco eos deum latere Dico enim vobis quæ a vobis occultè fiunt, mihi describere turpe esse. Nam si ea describere voluero, non persistetis sed aufugietis.

Hujusmodi plura vide forte apud Basil. M. in Constitutione Monach c 10, 11, 25. Nazianzenum in Apologetica Orat. 1. Orat 20 & 21 & 27 & 28 & 32. Chrysostom Hom 43 ad populum Antiochenum Tom. 5. & serm de inanis gloriæ cupiditate: inter didact & parænet eod. Tom. 5 D. August. l 3, 4, 5 de Civ Dei. Ambros super Luc lib 3 &c

Dabit hoc Suum signum scelestus ille, non quidem promiscue pro quolibet corporis membro ne hoc grave sit atque molestum ipsis, sed in dexteram manum & frontem insculpturus est homini characterem hunc suum impium: ne scilicet facultas sit homini dextera se signandi signo Christi Salvatoris nostri neque rursus in fronte ulla tenus tremendum sanctumque domini nomen imprimere queat neque <50v> {etiam} {glo}riosam atque formidabilem Salvatoris crucem insculpere. Novit quippe infelix ille per impressionem crucis domini potestatem sibi omnem adeptam iri. Quamobrem signat hominis dexteram quod ea scilicet cuncta nostra membra signemus. Similiterque frontem quod illa candelabri in modum lucernam lucis hoc est signaculum Salvatoris nostri in altum præferat — Draco signaculum suum loco signi crucis Salvatoris nostri modis omnibus machinabitur imprimere. Syrus de Antichris. p 221 Edit. Vossij. A.C 1616.

Chrysostomus Hom 45 De S. Meletio, describens quomodo Antiocheni Nomen Meletij imponebant, liberis addit; Ipsum enim nomen & ornamentum cognationis χ οἰκείας ἀσφάλειαν & ædium tutelam & ita nominatis salutem atque amoris solatium esse existimabant — illud in domum suam, veluti quendam thesaurum bonorum innumerabilium introducentes. Habebant utique hoc nomen tanquam φυγαδευτήριον instrumentum quoddam quo fugabatur quævis a ratione aliena affectio et cogitatio. Fuitque id adeo frequens ut ubique in bivijis in foro in agris & in vijs hoc nomen undique circumsonaret. Non ad nomen autem solum adeo fuistis affecti, sed ad ipsam etiam figuram corporis. Quomodo enim fecistis in nominibus hoc etiam fecistis in illius imagine: etenim in palis annulorum & in poculis et in phialis, & thalamorum parietibus, & ubique sacram illam multi expresserunt imaginem.

Cum Imperator Iulianus didicisset Cæsareæ Philippi: urbs est Phænices, quam Paneadem nominant, insignem esse statuam Christi quam mulier sanguinis profluvio, quo jam dudum laborabat, liberata, ibi dedicavit: ea subversa imaginem suam ejus loco posuit – Et hanc Christi statuam pagani trahentes per urbem confregerunt. Postea vero Christiani collectam in Ecclesia reposuerunt, ubi, etiamnum servatur. Sozom. l 5 c 21 Niceph l 10 c 30.

Eusebius l 7 c 18 hist Ecl. dicens se vidisse hanc æneam imaginem Christi: addit. Nec verò mirandum est Gentiles a servatore nostro beneficiis affectos hæc præstitisse; cum et Apostolorum Petri ac Pauli Christique ipsius pictas imaginem ad nostram usque memoriam servatas {in tabu}lis viderimus. Quippe prisci illi absque ullo discrimine cunctos de sebene meritos Gentili quadam consuetudine tanquam colere hujusmodi honoribus consueverant.

De picturis sanctorum in Ecclesijs vide Nazianz. Epist 49 ad Olympium Basil Orat in S. Barlaam in fine. Nyssen: Orat: in Theodorum initio. Evodius lib 2 de mirac. S. Stephani. Prudentium in hymno de S. Cassiano. ut et in eo de S. Hippolyto. Paulinum Epist 12 ad Severum & natal 10 S. Felicis. Augustinum l 1 de consensu Evangelistarum cap 10. & l 22 cap 73.

<51r>

ἑυχαρίστιαν προσφέρετε ἔντε ταῖς ἐκκλησίαις ὑμῶν ἧ ἐν τοῖς κοιμητηρίοις

Valentinianus junior supplicatione Sixti 3 Pontificis Romani [post an 431] obtulit imaginem auream cum duodecim portis & Apostolos duodecim et Salvatorem in gemmis pretiosissimis ornatam super confessionem [i.e. super Altarem] Beati Petri Apostoli. Anastas. Platina & alij in vit. Sixti — Fecit et Sixtus ipse Absidam super cancellos cum statua beati Laurentij Martyris argentea pensantem libras ducentas. Anastas. ib.

Valentinianus junior supplicatione Sixti Papæ posuit in Ecclesia B. Petri super Confessionem ejus i.e. super Altare, imaginem auream salvatoris gemmis pretiosissimis ornatam & duodecim Apostolorum Imagines in partem aureas Anastas. in vita Sixti, Platina alijque

Vestina femina illustris ultimo testamento ordinavit ut Basilica sanctorum martyrum Gervasij et Protasij ex ornamentis & margaritis, venditis justis æstimationibus construeretur. Eam ad perfectum constructam Innocentius papa dedicavit & multis insuper donarijs argenteis ornavit. Anastas in vit Innocentij.

Tertullianus de pudicitia ante medium his meminit Servatoris agnum ad Ovile ferentis in calice depictæ ab orthodoxis contra quos disputabat.

Titus (Episcopus Bostrensis) libellum ad Iulianum Imp. misit: testatusque est Christianos plebem gentilium numero adæquare quiescere tamen illos &c. Sozom. l 5. c 15

Sine legalibus observationibus convenite in cæmeterijs ad legendum sacros libros & canendum psalmos pro mortuis martyribus & sanctis omnibus qui a sæculo fuerunt, ac pro fratribus vestris qui in domino mortui sunt. Et antitypum regalis corporis Christi, acceptabilemque Eucharistiam offerte in Ecclesijs vestris et in cæmeterijs. Clem const. l 6. c 30

Inter supplicationes quæ in Celebratione Eucharistiæ fiebant, Auctor Constitutionum hanc inserit: Adhuc offerimus tibi pro omnibus sanctis qui a sæculo tibi placuerunt, patriarchis, prophetis, iustis, Apostolis, martyribus, confessoribus, Episcopis, Presbyteris, Diaconis, Subdiaconis, Lectoribus, cantoribus, virginibus, viduis, laicis, & pro omnibus quorum tu nosti nomina. Clem. Constitut. l. 8 c. 12.

In Suida consule Ουάλης (Valens). Hetius. Gratianus. Gregorius. (Greg. Naz. obit anno 13 Theodosij. Suidas in Gregorio). Demophilus. Diodorus monachus tempore Iuliani et Valentij Episcopus Tarsi Ciliciæ (Suid in Diodoro). Eunomius. Eusebius. Θεόδ. Theodosius socors & luxuriosus (Suid. in Theod. Theudericus rex Gothorum verbo Tyrannus revera rex {a nullis} precedentium inferior. Leontius Tripo <51v> {lis} Lydia Episcopus animo fuit ingenuo adversus omnes & libero Eusebiam Constantij uxorem & Constantium ipsum

reprehendit Suid. ex Philostorg. Leontius alter Antiochenus se castravit Leontius alter Antiochenus se castravit. Leontius et alius Antiochenus qui de Homousio disputavit cum Flaviano. Origenes Arij præcursor (Suid. in Crig.) Paphnutius, oratio ejus contra legem ut Clerici cum uxoribus rem non haberent in Concil. Nicæn. Severus, inquit Suidas in Severo, omnes senatûs Principes, & singularum Provinciarum nobilissimos et ditissimos quosque interfecit. Auri enim avidissimus fuit, ut fortitudinem vinceret avaritia. Σωτάδης Sotades Cretensis, Maronita a Dæmonio vexatus, iambographus scripsit * Phlyacas sive Cinædos lingua Ionica. Vsus est hoc genere etiam Alexander Aetolus, & Pyrrhus Mylesius & Theodoras & Timocharidas & Xenrchus. Sunt autem ejus genera plurima: veluti ad Inferos descensus, Priapus ad Belestichem, Amazon & alia: & Inclusæ et Redemptus, ut Athenæus ait in Dipnosophicis. Fuit et Sotades Atheniensis philosophus, qui scripsit de Mysterijs lib 1 (Suid in Sotade). Σταυροί, Crux apud Hieroglyphicæ Ægyptiarum peritos, significabat vitam futuram (Suid. in Σταυρ Σύνδικοι Advocati. Fortasse magistratus quispiam fuit post populi e Piræso reditu{m} in urbem constitutus ad quem publica bona referrentur. Iste ver fortis est: actiones apud sex viros instituit: apud Syndicos bona describit (Suid in Syndici) [est et συναγορὰς et παράκλητος advocatus causæ defensor sed παρακλητος etiam denotat deprecatorem, interecessorem, consolatorem, procuratorem. Advocatus fisci i.e. procurator, Thesaurarius. Ὑπόστασις: Suidas fuse interpretatur Hypostasin & Vsiam, ut individuum vel substantia & species, vel natura. Vide et Suidam in Ὀυσία.

<52r>

Traditionem de Trinitatis fide Petavius in Præfat Tom 2 probare conatur his argumentis.

1 Quod Patres qui Paulum Samosatenum damnarunt, testantur se fidem suam per traditionem ab Apostolis accepisse videlicet: esse unum Deum ingenitum &c. Et Filium genitum, unigenitum, Sapientiam, & Verbum ac virtutem Dei, ante sæcula non præcognitione sed substantia & Hypostasi. Deum &c

2 Quod Athanasius sæpius admoneat ut fidem a majoribus traditam ab Ario vexatam retineant, quam patres Nicæni scribendo repetierunt. Quodque hanc fidem dicit a Domino datam, ab Apostolis prædicatam a patribus custoditam.

3 Quod Basilius scribat: Pleraque mystica sine scripto internos habentur: inter quæ illud etiam de spiritu sancto recipi debet. Apostolicum vero, inquit, esse duco non scriptis quoque traditionibus inhærere.

4 Quod fidem hanc quam Basilius dicit Apostolos sine scripto tradidisse, Patres conservarint, ita ut in scriptis eorum elucescat. Vt hoc probet, percurrit singulorum scripta, testimonia quæque ex singulis adducens quæ huc spectant. Quæ quidem omnia ad hæc capita reduci possint

Hermas dicens unum esse Deum qui omnia creavit, & consummavit et fecit ex eo quod non erat ut essent omnia, deque patre et filio vel patre solo hæc scribens; postea lib. 3 in Similitudine quinta dum interrogasset Hermas quare Filius Dei in ista similitudine in servili loco ponitur? respondet Pastor In servili conditione non poni filium sed in magna potestate et imperio. Et in similitudine nona: Filius quidem Dei, inquit, omnis creatura antiquior est ita ut in consilio Patri suo adfuerit ad condendam creaturam.

Clemens Romanus Vocat Iesum sceptrum majestatis, τὸν κύριον cum articulo, splendorem majestatis, tresque personas describit dicens An non unum Deum habemus & unum Christum & unum sporotum gratiæ effusum in nos?

Ignatius (cujus epistulas partim truncatas, partim interpolatas, aut aliter mutatas esse docet Petavius, ut tuto citari nequeant) ut a Theodoro citatur vocat Christum ἐν ἄνθρωπῳ θεὸν & υἱὸν θεοῦ κατὰ θεότητα καὶ δύναμιν, Deum in homine & & filium Dei secum divinitatem et potentiam

<52v>

Aristides Athenienis, in Martyrologio Romano, memoratur Imperatore Hadriano præsentem Christum Iesum solum esse Deum, perorasse

Polycarpus tres personas simul nominat, dicens, Te glorifico per sempiternum Pontificem Iesum Christum dilectum filium tuum: per quem tibi cum ipso in spiritu sancto gloria nunc et futura sæcula seculorum. Amen.

Iustinus Martyr scribit Filium Dei proprie dictum, ac solum nominari filium & Verbum ante res omnes conditas a Patre genitum: Filium Dei et Deum in scripturis nominari & Dominum virtutum: Abrahamo Mosi et Patriarchis apparuisse, ab eis tanquam Deum adoratum, eoque nomine et quidem tetragrammato illic honestatum: Filium Dei agnitum esse – a Petro & in Apostolorum scriptis prædicari, qui creaturas omnes antecessit: et Tryphone –, quocum disputabat, minimè ferente Iesum vocari Deum tanquam alius esset Deus quam qui unus a Iudæis colitur rerum omnium colitur: copiose probat esse alterum in sacris libris, qui nominatur Deus & Dominus præter universorum opificem: & omnia illius nomina ijsdem e Scripturis colligit, inter quæ est θεὸς προσκυνητὸς Deus adorandus. Denique confutata eorum opinione qui filium non substantiam esse sed vim tantum internam et efficientiam Patris docebant ut lux est solis: statuit, Deum a Propheta & Angelum nuncupari non ita ut Solis lux Solo vocabulo numeratur: sed numero alterum quiddam esse: non tamen recisione tanquam Patris οὐσία substantia secetur uti cætera omnia divisa, atque secta, non sunt eadem atque erant ante sectionem, sed ut ab igne, verbi gratia, multi alij accenduntur ignes, eo a quo plures accensi sunt. nihil imminuto, sed eodem permanente

Irenæus lib 2 c 55, Cognoscent enim eum hi, quibus revelavit filius. Semper autem existens filius patri, olim & ab initio semper revelat Patrem & Angelis et Archangelis & Potestatibus & Virtutibus. Item lib. 4, c. 8. Et bene, inquit, qui dixit ipsum immensum Patrem in filio mensuratum. Mensura enim Patris Filius quoniam & capit eum.

Athenagoras Deum unum esse persuadet primùm; dein de verò huic esse filium & Verbum per quod omnia procreavit ac disposuit. Est, inquit, Filius Dei Verbum Patris in Idea et operatione. Ab ipso enim et per ipsum omnia facta sunt cum sit unum Pater et Filius, & sit in Patre filius & Pater <53r> in filio, unitate et virtute spiritus.

Theophilus Antiochensis lib 2 ad Autolicum, præter summum Deum. λόγον & σοφίαν enumerat.

Hippolytus Martyr Christum vocat κύριον ἀναμάρτητον Dominum impeccabilem et apud Theodoretum (Dialog. 1) hæc illius verba leguntur. Verbum erat Dei primogenitum e cælo ad Mariam delapsum & homo primogenitus in utero formatus; ut primogenitum verbum Dei primogenito conjunctum homini monstretur. Quæ Petavius e Collectionibus Anastasij de Hippolyto citat non appono, quod non videntur esse Hippolyti.

Origenes, Basilio referente, adorandæ Trinitatis Deitatem alicubi nominat: et alibi scribit quod Sacræ virtutes capaces sunt unigeniti et sancti spiritus Deitatis.

Quæ de Dionysijs duobus et Theognosto ex Athanasio producit Petavius, mitto: siquidem a sola Athanasij auctoritate pendeant, de qua alibi dicitur.

Mitto etiam commentitiam fidei confessionem quam Gregorius Nyssenus tanquam Gregorij Neocæsariensis describit, affirmans quod eandem, jubente B. Virgine Ioannes illum Evangelista docuit.

Methodius Christum docuit esse Dominum et Filium Dei, ὃς οὐχ ἄρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ.

Hactenus de Scriptoribus Græcis

E Latinis Tertullianus, vir multipliciter hæreticus, in scriptis suis describit Deum esse spiritum extensum et corporeum, hujus corporis filium partem esse ac derivationem totius non tamen a Patre divisum, hunc potentia fuisse in patre ab æterno ut mens interna, ut sermo internus seu facultas cogitandi. Tandem <53v> Pater ubi ea qua sermone seu mente sua in se conceperat, in substantias edere vellet et mundum creare, sermonem primo emittit & condit habentem in se rationes rerum condendarum, deinde ut res coram quoque in suis speciebus & substantijs constituerentur, sermo ulterius ad effectum generatus est, speciem & ornatum sumens, sonumque & vocem cùm dixit Deus Fiat Lux: Ex quo dicitur Filius Dei. Patrem præterea et filium et spiritum Sanctum statuit Statu Substantia et potestate unum esse id est non {eodem} numero nec æquales sed conformes sive unius Monarchiæ, congeneris substantiæ, conspirantis potestatis: eosdem enim ponit gradu specie et forma ab invicem differre, eorumque substantiam corpus esse seu spiritum corporeum, definies, statuit patrem quidem totam esse substantiam filium verò derivationem totius et portionem: sicut ipse profitetur: Quia Pater major me est: Hinc filium ex patris substantia genitum asserit, genitum tamen absque divisione Nam per patrem intelligit totam utriusque substantiam, tam illam portionem quæ filio Et Patri communis est quam reliquam omnem quæ solius est patris. Et hinc intelligi potest quo sensu hæc et similia

fatus est. Filium et Patrem numerari sine divisione duos esse sed indivisos Filium de substantia esse Patris. Trinitatem per consertos & connexos gradus decurrere a patre Trini <54r> tatem esse unius divinitatis patrem filium et spiritum sanctum æconomiae sacramentum custodiendum esse quæ unitatem in trinitatem disponit, tres dirigens, Patrem & Filium et Spiritum sanctum: tres autem non statu sed gradu, nec substantia, sed forma, nec potestate sed specie: unius autem substantiæ unius status & unius potestatis; quia unus Deus ex quo et gradus isti et formæ et species in nomine Patris et Filij et spiritus sancti deputantur.

Cyprianus Chistum sæpe nominat Deum, dicitque quod is Gentes baptizari jussit in plena et adunata Trinitate, eique Isaia verba illa tribuit: Quoniam in te Deus est et non est Deus alius præter te. Et in tractatu de Idolorum vanitate dicit. Vnus omnium dominus est Deus. Neque enim illa sublimitas potest habere consortem, cùm sola omnem teneat potestatem. & paulo post præter hunc Deum et Christum esse docens, hæc addit Hic est virtus Dei, hic ratio hic sapientia ejus & gloria, hic in virginem illabatur, carnem spiritu sancto cooperante, induitur; Deus cum homine miscetur, hic Deus noster hic Christus est.

<55r>

Zosimus having occasion to mention a sedition the Monks in relating the History of Chrysostom [A.C 400 circiter] gives them this description Hi legitimis nuptijs abstinent & tam in urbibus, quàm vicis, populosa collegia complent hominibus innuptis, nec ad bellum nec alium reipublicæ necessarium usum idoneis, nisi quod via quadam progressi ab eo tempore in hunc usque diem, magnam terræ partem ad se transtulerint; & sub prætextu quasi cum pauperibus omnia communicarent, omnes prope dixerim ad inopiam redigerint. Zos 1 5.

Temporibus Valeriani et Gallieni, Crocus ille Alamannorum rex commoto exercitu — universas Gallias pervagatur, cunctasque ædes quæ antiquitus fabricatæ fuerant a fundamentis subvertit (Greg. Tur. l 1 c 30) — tandem apud Arelatensem Galliarum urbem comprehensus, diversis affectus supplicijs, gladio verberatus interiit. c 32.

Consule Zosimum de Bellis sigilli 4 deque peste.

Origenes in Levit c 8 ait secundum Ecclesiæ observantiam etiam parvulis baptismum dari. Et alibi: Pro hoc et Ecclesia ab Apostolis traditionem suscepit etiam parvulis baptismum dare. Baron Thesaur Antiqu. Tom 1. c 41 Basilius. Greg: Naz. Greg Nyss. Orationes contra morem differendi Baptismum. Consil: Carthag: de baptizandis infant: sanctiones edidit. / Ex Ecclesiæ antiqua traditione ratum fuisse baptismum in nomine tantum Christi collatum scripsisse Stephanum Romanum Pontif. Cyprianus in Epist ad Iubaianum, licet ab eo dissenserit appertè testatur. Cyp: ad Iub: Ep 73.

Cum negligenter imperium Gallus administraret primum quidem scythæ nationibus sibi vicinis terrorem incutiebat deinde paulatim progressi ad ipsum usque mare sitas regiones populabantur: adeò quidem ut nulla gens Romanæ ditionis relinqueretur: sed omnia prope dixerim oppida non munita mænibus, & munitorum magna pars, caperentur. Nec minus bello ab omnibus partibus ingruente lues etiam pestilens in opidis atque vicis subsecuta, quicquid erathumani generis reliquum, absumpsit; quæ sanè nunquam superioribus sæculis tantam hominum stragem dederat. Rebus in hunc modum comparatis, cum Imperatores {remp.} defendere non possent, & omnia extra Romam posita negligenter, rursus Gothi & Borani et Vrugundi & Carpi civitates in Europa diripiebant, quicquid eis superabat sibi auferentes: Persæ vero Asiam invadebant, Mesopotamiam occupantes, & in ipsam progressi Syriam ad urbem Antiochenam usque, donec et illam totius Orientis metropolim caperent & incolis ejus partim cæsis partim in captivitatem abductis infinita cum præda domum discederent, omnibus tam privatis quam publicis civitatis ædificijs, nullo penitus resistente dirutis. — Scythis autem, quotquot erant in Europa, securè degentibus & jam in Asiam quoque transgressis, omniaque ad Cappadociam & Pesinuntem & Ephesum usque depopulatis: (ordinum Panonicorum dux militibus suis qui parum habebant animi ad resistendum prosperæ barbarorum fortunæ quanto poterat opere confirmatis) — improvisus Barbaros in ijs locis repertos aggressus est Cumque magnam eorum partem occidisset, milites in barbaricum transduxisset <55v> inopinato quicquid occurreret obtruncasset; præter omnem denique spem imperio Romano subjectos illorum furore liberasset a militibus suis imperator dictus est. — [Æmiliano mox occiso Initio regni Valeriani] Scythis suis ex sedibus egressis & præter hos Marcomannis quoque per irruptiones Romano Imperio loca populantibus ad extremum periculum Thessalonica redacta fuit: cujus obsidione vix magno labore soluta, fortiter hosti resistentibus ijs qui in urbe erant. tota Græcia

perturbationibus vexabatur. — Valerianus animadverso periculo quod imperio Romano cunctis ex partibus immineret, Gallienum filium imperij consortem facit, & rebus undique urgentibus ipse versus Orientem movet ut Persis resisteret, Europæos exercitus filio tradit, cohortatus eum cum ijs copijs irruentes undique barbaros oppugnaret. Gallienus Videns Germanicas gentes cæteris infestiores esse, quæ adcolas Rheni Gallica nationes acrius vexarent hanc partem sibi propugnandam ab hostibus sumebat; alijs qui per Italiam Illyricum Græciamque prædi agendis intenti essent, duces cum eorum locorum exercitibus bellum facere iussit. — Sed quod ingenti cum multitudine, perexiguas ipse copias habens, bellum gereret in angustum jam coactæ res ipsius erant. — Borani vero & Gotthi et Carpi & Vrugundi (nationum hæc nomina propter Istrum sedes habentium) nullam nec Italiæ nec Illyrici partem a continuis vexationibus immunem relinquebant omnia nemine resistente diripientes. Et quidem Borani in Asiam quoque semel atque iterum trajiciebant — et inter alia damna, Trapezuntem obsident urbem amplam et populosam, quæque præter consuetos milites alios decies mille receperant eaque expugnata ineffabilem barbari opum captivorumque copiam adepti sunt nam finitimi omnes in eam veluti locum munitum confluerant. — Dein Horum prospero successu excitati Scythæetiam in Asiam trajicunt & similia patrantur Nicomediam et Nicæam incedentes — cumque pestis invasisset exercitus Romanos in Oriente Eorumque majorem partem sustulisset Sapoires orientem aggressus in ditionem omnia redigebat.

[Editorial Note 9]

And in another Epistle written about the same time: Vastatis urbibus ——— translatus est. [38] as an eye witnes concerning the desolations about Trev{irs} the Chief City of Gallia. Exisa inquit, ter ——— perferebant.

in with like desolations which Isidorus thus touches upon

At the same time the Franks also brake into Gallia Lugdunensis — Britain. And while this torrent overwhelmed the west, Alaric with his Goths A.C. 408.

sufficisset.

And as the mortality was wonderfully great in the City, so was the calamity of those that survived whether Citizens or other Italians. as may be learned by the dispersion of them over the world Which Ierom then residing in a Monastery in Palæstine thus hints.

<56r>

Ex M. Camillo de Antichristo

Abbas Ioachimus in Ier 51, ante annos trecentos dicebat Viros Evangelicos suscitandos ad mysteria a finibus seculorum abscondita populis fidelibus Christianis in toto orbe dispersis revelanda. Camill l 1. c 1.

Vt Ἀντιβασιλεὺς Prorex seu Vicarius Regis. Ἀντιζράτηγος. Vicarius Imperatoris, Ἀνθύπατος Proconsul qui ad gubernandam Provinciam vice Consulis mittebatur. Ἀντανδρος succedaneus in alius viri locum substitutus, Ἀντιδιάκονος viceminister, Ἀντάδελφος vice fratris: sic Ἀντιχρίστος Prochristus. Et ut Ἀντάξιος æstimatione par, Ἀντερᾶςῆς rivalis, ἄντιθεος divinus: Ἀντίχριστος Rivalis Christi. Est igitur AntiChristus Christi Vicarius, Rivalis, adversarius. Neque vox ἄντι sic ambigūe accipitur sed sensum habet ex omnibus compositum: haud secus ac si quis Ἀντιβάσιλεα diceret perfidiose regnantem sub Prætextu Proregis, rege ipso nihil præter nomen retinente. Esti igitur Antichristus in sensu latissimo seu potius strictissimo Adversarius & Rivalis Christi sub specie Vicarij. Nam sicut Ἀντιβασιλεὺς esse nequit qui regium sibi arrogat, sic nequit esse ἀντιχρίστος qui nihil Christo proprium sibi arrogat. Certè hoc modo ex unoquoque et oppositionis & similitudinis & arrogationis sensu Antichristum definit 2 Thes 2 Hinc est quod Pseudoprophetæ dicantur Antichristi. Rev 16.13 & 19.20. 1 Iohn. 4.1 2 Peter. 2.1.

Tertullianus dixit Hæreticos alium fecisse Iesum alium Christum (Lib de Carne Christi.) & Idem ad Praxeanos: Viderint Antichristi qui negant Patrem & filium Negant enim Patrem dum eundem filium dicunt & negant filium dum eundem patrem credunt, dando illis quæ non sunt auferendo quæ sunt.

Tantum qui nunc tenet, teneat; donec de medio fit. Quis? nisi Romanus status cujus abscessio in decem reges dispersa Antichristum superinducet. Tertullian. lib. de Resur. Carnis. Est et alia major necessitas nobis orandi pro Imperatoribus, etiam pro omni statu Imperij rebusque Romanis, quod vim maximam universo orbi imminentem ipsamque clausulam seculi acerbitates horrendas comminantem, Romani Imperij commeatu scimus retardari. Tertull. Apolog c 32. Veniet {prædictum} Antichristus cū impleta fuerint tempora imperij Romani Cyrillus Catechesi 15. Non prius veniet Christus quàm regni Romani defectio fiat & appareat Antichristus. Ambrosius super loc 2 Thes 2. Re ipsa declarat lapsum ruinam brevi fore nisi quod incolumi urbe Roma nihil istiusmodi videtur esse metuendum. At verò cum caput illud orbis occiderit & ῥύμη esse caperit, quod Sibyllæ fore aiunt quis dubitet venisse jam finem rebus humanis orbique terrarum? Illa est etenim civitas quæ adhuc sustentat omnia precandusque nobis et adorandus est deus cæli si tamen statuta et placita ejus differri possunt ne citiùs quàm putemus Tyrannus ille abominandus veniat qui <56v> tantum facinus moliatur ac lumen illud effodiat, cujus territu mundus ipse lapsurus est. Lactantius l 7. c 30. Romanum Imperium quod nunc universas gentes tenet recedet & de medio fiet & tunc veniet Antichristus fons iniquitatis. Hieron. ad Abgas q 11. Quando de medio sublatum fuerit Romanum Imperium, tunc veniet Antichristus. Chrysostom super 5 l. Idem Augustinus, Theophylactus Oecumenius, Optatus, Milevitanus & alij docent.

P. Diaconus Imperium Romanum post depositionem Augustuli Anno urbis cond. 1229 finem esse assectum narrat. ✚[39] Irruentibus in Italiam Hunnis Vandalis ac Gothis, tum maxime Imperium cladibus multis affectum est, atque deletum Paulus Crinitus l 16. c 5. Nihil dicam amplius de Imperij Romani ruina & territu id enim humi prostratum jacet Machiavel. Histor. Flor. l. 1. Lipsius reliquias tantum Imperij in Germania & Austriaca domo vivere concedit ipsum Imperium olim sub Imperatoribus scissum divulgumque & caput alterum in Franciam aut Græciam translatum. Constantinus id fecit quod non ignoras & causam dedit Ruinæ. Quinimò novelli Catholici hoc argumento pressi concedunt Romanum Imperium corruisse negant tamen Antichristum venisse.

ὁ Κατέχων 2 Thess 2. qui tenet, hoc est Antichristum cohibendo vel potius orbem Imperando, Nihil aliud Κατέχων quàm Imperans | ^{Imperator} | Imperium. Isocratis ista sunt Κατέχειν τὰς ἀρχὰς imperia possidere occupare, Κατέχειν τὴν θάλασσαν maris imperium tenere, Κατέχειν τὴν Ἑλλάδα Græciam occupare.

τὸ λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα omnem potestatem terrestrem. Alludit enim ad Nomen Imperatorum quod in Actis toties Σεβαςδὸς Augustus legitur. Act 25, 21, 25.

[40] Cyrillus & Chrysostomus statuunt, Antichristi fore proprium ἀρπάζειν ἑαυτῷ τῆς ῥωμáιων βασιλείας ἐξουσίαν rapere sibi romani Imperij potestatem. Aquinatis est Imperium Romanum in Potestatem Pontificum de civili & temporali commutatum esse. Idem sensit Leo <57r> Papa, Dominicus a Scoto, Blasius, Viegas, alij. Bernardus scribit in Curia Romana malos non proficere sed bonos deficere & Papam non Petro sed Constantino succedere.

Sic et Babylon etiam apud Iohannem nostrum Romanæ urbis est. Tertullian. Lib 3 cont. Marcion.

Pontifices a (novis Imperatoribus) Galliarum regibus, Ravenna urbe, toto Exarchatu, agro Vrbiensi & Marchia Anconitana donabantur. Præter hæc Dei in mundo Vicarij a Carolo M. dicti et constituti neve ullius iudicio in posterum essent subjecti cavebatur. Vide Machiavel Florent. Hist l 1.

Montanus apud Epiphanium (Har 48) de se: Ego dominus Deus Omnipotens, conversans in homine. Item: neque Angelus neque legatus sed ego Dominus Deus Pater veni. Et Dositheus apud Origenem (c. Celsum l 1) conabatur persuadere se Christum esse.

De Simonianis Ignatius ad Trallianos: Fallacijs circumferentes nomen Christi et cauponantes sermonem Christi. / Solent [Hæretici] dicere: non omnia Apostolos scisse: eadem agitati dementia qua rursus convertunt, omnia quidem Apostolos scisse, sed non omnia tradidisse. Tertul de præscr. adv. Hæret. / Item: Veritas non

potest inveniri ab his qui nesciunt Traditionem. Non enim per literas traditam illam sed per vivam vocem Irenæus l 3. c 2.

Omnes quotquot sunt hæreses Deum quidem unum dicunt sed per sententiam malam immutant. Iren. l 1. c 19. Simon magus dixit semetipsum esse super omnia Deum Iren l 2. c 9. Et se in Iudæa nomine filij apparuisse in Samaria nomine Patris descendisse, alibi nomine spiritus Sancti se visendum præbuisse. Iren l 1 c 20. Basilides dixit se hominem ementitum non ἀληθῶς sed δοξαζικῶς seu opinione vel putativè in Iudæa passum Iren l 1 c 23. Basilidiani unam esse personam Patris & Filij et spiritus sancti commentiti sunt. Baron: Ad A.C. 120 sect 8. Hos Ignatius ad Trallianos sine dubio perstringit, quibus pater filius et Spiritus Sanctus erant idem ταυτὸν δὲ εἶναι πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον. Ad Philippenses, Deum ab Hæreticis ἓνα τριώνυμον dictum scribit. / Montanus multis post annis idem docebat auctore Tertulliano Epiphonio & Hieronymo. / Primùm in fidei regula discrepamus. Nos patrem et fil. & sp. stum in sua unumquemque persona ponimus licet substantia copulemus. Illi Sabellij dogma sectantes Trinitatem in unius personæ angustias cogunt. Hieronym Epist 54. Idem docuit Praxeas, Victorinus, Æschines, Noetus, Sabellius, Hermogenes, Priscilianus, P. Samosatenus, Monarchiani, Massaliani, Patropassiani, Severitæ, Theodosiani, Angelitæ, Damianistæ, alijque deum tribus nominibus distinctum fingeant. / Arius ratus erat Alexandrum Sabellij dogma introducere, Indeque atrox schisma. Socr l 1. c 5. / Ex his hæreticis desumpsisse videtur Lucianus in Philopatride quæ de christian{is} narrat. Rogante {Etherico} Christianum atque dicente: Quemnam igitur tibi jurabo Tryphon respondit: Deum alte regnantem, magnum æthereum atque <57v> æternum: filium Patris & spiritum Sanctum: Vnum ex tribus & ex uno tria. Græcè ἓν ἐκ τριῶν καὶ ἐξ ἑνὸς τρία. Paulò inferius ἓν τρία, τρία ἓν. Non τρεῖς sed τρία, inquit, nomina tantum intelligens non personas, quod verborum vi ipsa declarat. Viderant hoc Baronius, Et ut transferret ad confirmationem ὁμολογίου, mutavit vocem in margine quasi Lucianus non τρία sed τρεῖς scripsisset, ut oporteret si de personis locutus fuisset.

Quanti facerent Homousiani hujusmodi testimonium apud Patres Ecclesiæ, quale legitur apud Platonem in Pæandro, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος ἠνώθη τῷ δημιουργῶ Νῶ ὁμοούσιος γὰρ ἦν Dei verbum unitum est cum Mente fabricatrice Mundi. Erat enim coessentialis seu consubstantialis. Et tamen Plato nihil minùs quàm cum illis sentiebat.

Tres sunt qui testantur in cælo Pater, Sermo, & Spiritus Sanctus, & hi tres sunt unum. Non legitur in Syro. Non ab Ignatio, Iustino, Irænæo, Tertull. Origene, Athanas. Nazienzeno Didymo Chrysosto, Hilario, Augustino, Beda, alijsque. Primus forte legit Hieronymus.

Hæretici confundebant Patris et filij substantiam, unum dicentes esse Patrem & filium, suspitione sola & nominibus solis dividentes eos quos existimant unum. Origen in Math tract 19.

Multa Origeni periculosa ab Epiphonio, Hieronymo, Theophilo Suida & Apollinario impinguntur uti duos fuisse Christos, Christum purum esse & animatum hominem, perparvum esse cum patre collatum, putative mortuum &c. De spiritu pejus est locutus.

Ignatius ad Trallenses omnes Hæreses ad has 4 classes contraxit. Alij dicunt Iesum opinione natum opinione crucifixum. Alij vero quod non sit filius Architecti Alij quod ipse sit super omnia dues. Alij vero quod nudus homo. / Qui opinione passum dicunt ut Marcion statuentes alijque innumeri Deum esse statuunt Secundi generis fuere Cerdon & Marcion Statuentes opificem Mundi esse alium a summo Deo. Quarti generis Ebiontæ.

Pater tota substantia est, filius verò derivatio totius & portio, pater alius a filio dum filio major. Tertul Adv. Prax.

Quicquid Simon se esse dixerat hoc se Menander esse dicebat. Tertul de Præser ad Hære. c 46. Celitus se missum mentitus Simonis exemplo. Erat Menander Magus Simonis primogenitus. Saturnus, Basilides, Valentinus, Cerdo, Marcion, Apelles alijque Christum opinione natum carne e Syderibus aptatâ, in terris versatum opinione passum & mortuum docebant. Cerinthus etsi Christum a Iesu dividit, illum tamen, (auctore Irenæo l 1 c 25) post baptisma in Iesum descendisse ab ea principitate quæ est super omnia, figura Columbæ & tunc annunciasse incognitum patrem & virtutes perfecisse. NB. Hoc est plane negare Iesum esse Christum. Iohn 2.22

Iesus populari appellatione erat Christus. Ioseph. Antiq. lib 18. c 6. Matt 27.22. Christum Deum summum de cælo descendisse docent Cerinthus, Basilidiani, Valentiniani, Marcionitæ, Praxeani, Montanistæ, Massaliani, Sabelliani Noëtiani Priscilianistæ &c.

<58r>

Meretrix Apocalyptica est Ecclesia Apostatica quia omnis meretrix prius virgo.

Luciferum Calaritanum, (tradit Baronius ad An 336. sect 13) asseverasse Constantinum ideo Athanasium in Gallias amandasse quod transisset ad Arianam hæresin idque in eum declamare non destitisse. Idem Constantium filium palam professum esse: Nisi pater meus bene fecisset conferre se ad Arianos, non ejus filij regnaremus. / Desinit Camillus Osius ad Arianos defecisse omnes tradunt & Baronius virum multum laudanssic deflet lapsum ejus: Casu Osi plane miserabili Catholicus Orbis contremuit, concussæque sunt solidissimæ petræ. Bar. ad A.C. 357 sec 17, 18. Marcellus etiam a Catholicis defecit etsi non ad Arianos. Et sic tres præcipui viri Consilij Nicenæ sententiam mutarunt.

. Si alius venerit in nomine suo &c Ambrosius applicat ad Antichristum. Ambros in 2 Thes 2. Qui nunc tenet tenebit donec de medio fiat, — et tunc revelabitur ille iniquus &c. Post defectum regni Romani apparituum Antichristum dicit. Ambros ib.

<59r>

Of the wars in other places which Greg here touches upon those made by the Huns invading Illyricum occidentale & Orientale & Thrace (regions to the north east of Ro{me} as the seat of the Lombardie wars inclined to the north west) were next after the Lombardie the most grievous & lasting. It lasted from the yeare to the year & after a while brake forth again. But to retun to Rome

Zosimus adds further.

Of the Persians also Orosius in the next words writes: In ijsdem — whence it appears that the Empire was quiet from Persians During the reign of Theodosius, & for a long time after / These & what other wars there were at this time waged against the ^{Greeks} | ^{Romans} may in gen{eral} be referred to this Tr but the Lombardie are here chiefly {posited} at as being the direst & bring with them the utter extinction of the western empire. as they were the direst so they are here {illeg} {p}ointed at by / but the first place must be allowed to the Lombardic as being the direst & those by which the effects of this Tr were accomplished, that is the extinction of the western Empire, was accomplished

that was the time of its sun & moon rise For this Empire (as we shall explain hereafter) was the ten horned beast, & that year the time of his ascention out of the bottomless pit.

The succeeding depopulation of the west by the same Alaric is thus hinted by Socrates Alaricus — — ferroque vastarunt. But of this more in other places. Nor were these regions depopulated by Alaric only but by other barbarians before him as is to be collected out of Claudians in his poem de bello Gildoniano written A.C. 398,

Nam qua jam regio ——— damnis. Where note that that Illyricum is to be taken non a strict sense for Liburnia & Dalmatia, but extended also to Pannonia & perhaps to Noricum too; for so large was the word then used (vide Notitiam Imp. Rom.) & And Ierome informs us that Pannonia suffered as well as Dalmatia,

not to mention the many other Tyrants that took occasion from this shipwrack of the Empire to distract it. But this is so plain a similitude that Historians & men in common talk are wont to allude to it in describing much less desolation then these.

<59v>

Ex Itinerario Antonini. A Zeugmate ad Edessam 45 ^{mp}. A Samosata ad Edessam 12 ^{mp} Ab Antiochia Emessam 134 ^{mp}. [Zeugma 72 mp a Samosatis. Plin] A Carrhis Hierapolim 83 ^{mp}. A Cyrrho (Carrhis)

Emesam 151 ^{mp}. Ab Emesa Damascum 152 ^{mp} aliter 138 A Melitene ad Samosatam 90 ^{mp}. A Cæsana (per Artaxatam Corduzalabam Comanam Siricim &c) Melitenem 242 ^{mp}. A Cæsarea (eadem per Artaxatam & Coduzalabam). Anazarbum 212 ^{mp} [vel forte 178]

[Editorial Note 10]

<60v>

Iovius {Prf} Poet. Alaric ex regione Barbar. juxta Dalmatian et Pannoniam degebat. Sozon l 9 c 4 / narravimus nonnullæ etiam hic volente deo dicentur) Europ A Con Ad Alpes Iulias Ammian.

The Poet a little after thus briefly hints — So Synesius in Epist

Iugunthi = Alemanni Ammian l 28. Eunapius supplied. Burdugalense, {Buntinginianum}, / Chelatum a, Helat a &c Miyaph. Ameda = Hemit = Constantia = Carahemit. Mosul. / pas {cum} Gothis an 427. / Intilene, Sophene, Arsanice | ^{Arzacene}, Kardonene, Zabdicene Sidonius. Isidorus. Cassiodorus. Chron. Al{ex} Scriptores Byzantini Iulian. Consules post Attilam. . Number of Attilas Arms, number of the slain bellum Gothicum 18 an.

Sub id tempus, cum Alemanni crebri incursionibus Gallias infestarent Gratianus ad occiduas paterni Imperij partes reversus est quas ipse sibi ac fratri regendas retinuerat cum Illyricum & Orientis partes Theodosio tradidisset. Et ipse quid{em} ex animi sui sententia rem gessit adversus Alemannos: Theodosius verò bellum cum Barbaris Istrum accolentibus non minùs feliciter confecit. Sozom l 7. c 4

Iisdem temporibus divina quadam providentia barbaræ Gentes sub illius [Theodosij] ditionem redactæ sunt. Et Inter alios et Athanaricus Gothorum rex cum universo populo sese ei dedit. Socr: l 5. cap 10.

Ammianus in fine lib 31 dicit: Milites ac palatinos valentis, qui apud Hadrianopolim obsessi fuerant a Gothis saluta tandem obsidione digressos, alios in Daciam Philippopolim exindeque Serdicam aliam Macedoniae urbem alios in Macedoniam properasse, Valentem eo se recepissee existimantes. Yet Aurelius Victor & Zonaras affirm that Gratian delivered only the East & Thra{ce} to Theodosius. And in the times of Valens Mamertius the Præf. Prætorio governed Italy Afric & Illyricum teste Ammiano l 26.

Alaricus, Varano Cos: urbem Romam invasit partemque ejus cremavit incendio sextoque die quam ingressus fuerat, deprædata urbe egressus est. Marcellin

Radagaisus occiditur Arcadio et Probo Consolibus Marcellin

Constat vix tertiam evasisse exercitus [Valentis] partem. Nec ulla annalibus præter Cannensem pugnam, ita ad internecionem res legitur gesta. Amm l 31.

Eunomij Symbolum Theodosio traditum A. C. 380. Merobande 2 & Saturn. Consolibus mense Iunio Vide in Valesij Annotat: in lib 5 Hist. Socr cap 10.

Alaricus rex Gothorum Romam ingressus cùm intra et extra urbem cædes agerent omnibus indultum est qui ad sanctorum limina confugerunt. Idacius in Chron.

Valens Idolatriam permisit Theodorit l 4. c 24.

Gratianus [Theodosum Imperatorem renunciavit &] Imperij partem quam valens rexerat eidem attribuit. Theodorit l 5 c 6.

Historiam Roili Theodoritus narrat l 5. c 37. & similem de Persis ibidem narrat. Vtrumque tamen refert ad initium Theodosij II.

De divisione Imperij inter Constantini filios vide Orat. Iuliani 1, p 58 & seq. & p 64 orat 3. Eunapius Ædesio p 40. Zosim l 2 p 691. p

Gratiano Aug & Theodosio Consolibus Theodosius postquam de Scythicis gentibus triumphavit, expulsis continuo ab orthodoxorum Ecclesia arrianis qui eam per 40 ferme annos sub Arrianis Imp temerant nostris Catholicis Orthodoxis restituit. Marcellin chron.

Constantinus Gentilium templa nequaquam destruxerat sed occludi tantum præceperat Ejus quoque filij paternis institerunt vestigijs. At Iulianus impietatem renovavit. Iovinus denuo prohibuit. Valentinianus deinde major, iisdem usus legibus Europam gubernavit. Valens verò, alijs quidem omnibus permisit colere ut vellent iisque quos colerent observantiam exhibere: solis orthodoxis bellum inferens. Itaque quamdiu ille Imperium tenuit & in aris incendebantur thura: & libamenta ac sacrificia simulachris suis offerebant Pagani, & publicas epulas in foro celebrabant. Et Bacchi sacris in initiati cum caprinis pellibus cursitabant, canes discerpentes, furentesque & bacchantes & alia peragentes quibus Magistri ipsorum festus dies indicatur. Quæ omnia cum fieri reperisset fidelissimus Imperator Theodosius, funditus sustulit & perpetua oblivione texit. Theoderitus l 5. c 21. Pergit dein describere quomodo, cultu cohibito, imagines et Templa etiam dejicere cœpit Cynegius cum esset Præf. Præt. Quod primùm contigit Anno 381

Nota quod eodem capite fugatio dæmonis per aquam signo crucis sacratam habetur.

Cùm Roilus Scytharum hac illac vagantium Regulus, Istrum cum innumerabili exercitu transgressus Thraciam vastaret, ipsamque urbem regiam obsessurum & funditus eversurum esse minitaretur, fulminibus & igneis turbinibus cælitus immissis Deus illum exussit & universas ejus copias delevit. Nec absimile quiddam bello etiam Persico præstitit. Cum enim Persæ Romanos alibi occupatos cernentes rupto pacis fœdere in vicinas sibi provincias cum exercitu erupisset nec ullus adesset qui auxilium ferret: pacis enim fœdere confisus Imperator & duces & milites ad alia bella miserat: Deus misso imbre vehementissimo & ingenti grandine ulterius eos progredi vetuit & equorum cursum inhibuit — donec tandem Duces advenerunt. Theoderit l 5. c 37.

Stilicone & Aureliano Consolibus Gothi Alarico Radag. regibus ingrediuntur Italiam. Cassiodor. Chron.

Arcad 5 & Honor 5 Stiliconem Pollentiæ vincunt Gothi. Ibid.

Arc 6 & Probo Consolibus Vand. & Alan. Gallias intrant. Honor 8 & Theodos 3 ingrediuntur Hispan. Ibid.

Varano & Tertullo Consolibus Roma capitur. Honorio 9 & Theodos 5 Gothi rege Autaulpho Gallias intrant.

Fælice & Tauro Consolibus Ætius multis Francis cæsis, quam occupaverant propinquam Rheno partem recipit Galliarum. Rustico et Olybrio Consolibus Rex Alanorum Beorgor apud Bergomum a Patricio Ricimere peremptus est. Chron. Cassiod.

Patricio et Hypatio Consolibus Rex Theodoricus Romam cunctorum votis expetitus advenit & Senatum suum mira affabilitate tractans, Romanæ plebi donavit annonas atque admirandis mœnibus, deputata per annos singulos maxima pecuniæ quantitate subvenit: sub cujus felici Imperio plurimæ renovantur urbes, munitissima castella conduntur, consurgunt admiranda Palatia, magnisque ejus operibus antiqua miracula superantur. Chron. Cassiodori.

Theodoricus in Italiam mittitur a Zenone Imp. Iorn. Regn. Success.

Constans Illyricum, Italiamque & Africam; Delmatiam Thraciam Macedoniamque & Achaiam. Constantius a freto Propontidis Asiam atque orientem rexit Sext. Aurel. Victoris Hist. Epitome.

Constantini pars tantam cædem [militum Licinij] edidit ut de centum et triginta millium numero vix triginta millia evaderunt. Zos l 2.

Constantinus natu maximus cum minimo natu Constante, omnia trans Alpes sita & Italiam & Illyricum sortitus est. præterea Ponto Euxino finitima & Africæ quicquid ad Carthaginem pertinet. Constantio datum est quicquid esset in Asia & Oriente et Ægypto. Eant et Imperij quodammodo participes, Dalmatius a Constantino cæsar dictus & Constantius ejus frater & Anaballianus – quos tres mox sustulit Constantius. Zosim l 2.

Ante adventum Ataulphi in Gallias, Franci et Burgundiones Gallias crudeliter infestabant. Iorn. Get.

Wallia regnavit tribus annis tantum. Isidorus in Chron.

Per Theudericum dignitas urbis Romæ non parva est restituta muros enim ejus iste redintegravit ob quam causam a senatu instauratam statuam meruit. Isidorus in Chron

Ataulphus quinto anno regni sui exItalia transijt in Galliam. Isidorus

Alaricus obit ann primo Thoedosij 11 mox post captam urbem.

Quorundam delubrorum vestibula ejus mandato in quaque civitate nudata, portæque dirutæ. Aliorum tectum cum laquearibus, tegulis ablatis deturbatum. Aliorum insignia monumenta ex ære fabricata in foro Constantinopoleos omnibus palam proposita, ut intuentium oculis pro turpi spectaculo subjicerentur. Hic Pythius, illic Sminthius, in ipso circo tripodes Delphici, Heliconides Musæ in palatio Quinetiam eadem ipsa civitas Imperatoris nomine appellata, tota simulachris, quæ erant apud quasque gentes dijs consecrata, & ex ære artificiose elaborata, passim referta fuit. l 3. c 52 / Pergit dein Author (Vitæ sc. Constantini) describere eversionem duorum præcipuorum delubrorum suorum & statuarum ubique vastitatem reipsa intuerentur: alij ad salutare Dei verbum se totos conferre, alij licet non illud ipsum agerent patriam tamen et avitam inscitiam improbare & quos olim deos existimaverant risu et ludibrio insectari cœperunt. lib 3. c 55

[In Oratione Euseb de Laudibus Constantini habitur eadem eversio Delubri Veneris in monte Libano.] De cæteris dein templis addit: Omnino omnibus Imperio subjectis gentibus & Legionibus, Idolatriæ fores clausæ erant, repressumque quodvis Idolis sacrificandi genus. lib 4. c 23. (De eversione prædictorum duorum Templorum vide Socr. Hist l 1 c 14

Sozom lib 2 c 5. Eadem fere cum Eusebio de delubris loquitur.

Decijs persecutio annum et 3 menses duravit tantum Baron An 253 sec 48

<61r>

Ex Ignatij Epistolis

< insertion from the bottom of f 61r >

† Novi quosdam ministrorum Satanæ voluisse vos turbare, quorum alij asserunt Iesum opinione tantum et phantasia natum & opinione crucifixum; alij verò dicunt eum non esse filium Creatoris omnium; nonnulli verò quòd ipse est super omnia Deus; aliqui quod merus homo; alij veròquòd eadem caro non resurgit, & quod voluptuaria vita amplexenda est. Ad Tarcenses

Qui crucifixus est primogenitus est omnis creaturæ. Dicit enim Apostolus: Vnus Deus pater ex quo omnia unus Dominus Iesus Christus per quem omnia (1 Cor 8). Et; Vnum enim Deus, et unus Mediator Dei et hominum homo Iesus Christus (1 Tim 2) Et per ipsum creata sunt omnia et in ipso omnia constant, (Coloss 1)). Quod autem ipse sit super omnia Deus, et Pater et filius ipsius, dicit: Ascendo ad Patrem meum et Patrem vestrum, Deum meum et Deum vestrum, (Iohn 20)); et: Cum subjecta fuerint illi omnia tunc et ipse filius subjicietur ei qui sibi subjecit omnia: 1 Cor 15 Existens omnia in omnibus: <61v> Et alius profecto est qui subjicit illi omnia, & alius cui hæc subjecta sunt qui etiam cum omnibus subjicitur. Sed neque homo merus est per quem et in quo facta sunt omnia. Omnia enim per ipsum facta sunt. Quando faciebat cælos, unà ipsi aderam: Proverb: 8.27. Citat etiam Prov 8.,22 Dominus creavit me initium viarum suarum, in opera sua, ante secula me fundavit. Ibid.

Presbyteri subjecti estote Episcopo, Diaconi Presbyteris, populus Presbyteris et Diaconis. Ibid.

† Mihi autem in mentem venit ut dicam verum fuisse sermonem quem de te audieram cū Romæ apud beatum Anacletum (alias Cletum) Papam esses. cui nunc successit beatissimus Clemens Petri et Pauli auditor. Ad Mariam Cassobolitam

Hortatur ne contemnant adolescentiam Episcopi, et Samuelem, Danielelem, et Timotheum (1 Tim 4) juvenes in exempla proponit. — Siquis Episcopum contradicit non ad hominem sed ad Deum redit contumelia. — Siqui Episcopum appellant, et sine eo omnia faciunt, huiusmodi dicit ipse qui verus et primus Episcopus est: Quid me vocatis Domine, Domine, & non facitis quæ dico — Hortor ut hoc sit omnibus studium, in Dei concordantia omnia agere, Episcopo præsidente Dei loco, presbyteris loco senatus Apostolorum | ⁱ, Diaconis mihi suavissimis ut ijs quibus commissum est Iesu Christi ministerium, qui ante secula genitus fuit apud Patrem Deus verbum. & in consummatione seculorum idem permanet — Quemadmodum itaque Dominussine Patre nihil facit, Nec enim possum, inquit, facere a me ipso quicquam (Iohn 5.19) Sic et vos sine Episcopo, nec presbyter nec diaconus nec laicus. — Ad Magnesianos.

Omnes velut unus quispiam in templum Dei concurrite velut ad unum altare, ad unum Iesum Christum summum sacerdotem Dei ingeni. Ibid

— Vnus Deus est omnipotens qui seipsum manifestavit per Iesum Christum filium suum, qui est ipsius Verbum, non pronunciatum sed substantiale. Nec enim est articulati sermonis vox sed divinæ efficaciae genita essentia qui omnia grata et placita reddidit ei qui se miserat. Ibid

Non Sabbatizemus Iudaico more velut otio gaudentes; Qui enim non laborat non edat; Sed unisquisque nostrum sabbatizet spiritualiter, meditatione legis gaudens — opificium Dei amans —. At post Sabbatum omnis Christi amator dominicum celebret diem resurrectioni consecratum dominicæ, reginam et principem omnium dierum. Ibid.

Christus unum verum Deum , Patrem suum, annunciavit. Ibid.

Osores Dei et vos odisse oportet et super inimicos illius tabescere non autem percutere aut persequi illos ut faciunt gentes quæ ignorant Deum et Dominum, sed pro hostibus habere tales et ab ijs segregari. Commonefacere autem eos et ad pœnitentiam cohortari, si fortè audiant. Epist: ad Philadelphienses.

Vnus Calix qui pro omnibus nobis distributus est, unus panis qui omnibus fractus est, unum Altare omni Ecclesiæ, & unus Epis{c}opus cum Presbyterorum collegio & diaconis conservis meis. Quandoquidem et unus est ingeni Deus et Pater, & unus unigenitus filius Deus Verbum et homo, unus Paracletus spiritus veritatis, & una prædicatio, & fides una et unum Baptisma & una Ecclesia. Ibid.

Porrò Siquis hæc confiteatur (i.e. Christum esse filium Dei verè incarnatum) [Et quod Deus in humano corpore habitat verbum existens in illo sicut anima in corpore, & propter inhabitans verbum christum esse Deum sed non fuisse in christo animam humanam,] et dicat illegitimos concubitus bonum quoddam esse et finem beatitudinis constituat voluptatem ut is qui falso nominè Nicolaita dicitur, hic nec Dei nec Christi amator esse potest. Ibid Note that the words within the parenthesis [ ] are incoherent & seem to be foisted in, as a little before are the words [& Pauli] et aliorum apostolorum qui nuptijs operam dederunt, & a little after clerus una cum populo universo [militibus principibus et Cæsare] ipsi Episcopo pareant. For it appears not by any history that there were then any hæreticks that held Christ to be the Son of God incarnate without a humane soul (for Apollinaris Laodiceus was the first that taught it & was condemned for it, Euseb lib 11 c 20. Histor trip lib 9 cap 3.) & it is not likely that Ignatius would reprove a hæresy which none professed. Compare also this passage with others in Epist ad

Verè passus est, et non ut quidam increduli, quos pudet incarnationis et crucis dicunt quod non verè ex Virgine corpus assumpsit & quod sola opinione passus sit, obliti illius Evangelici dicti; Verbum caro factum est (Iohan 1.14) Et solvite templum hoc & triduo resuscitabo illud (Ioan 2.19) et si exaltatus fuero a terra

omnia traham ad meipsum (Ioan 12.32) Annon <62r> itaque verbum in carne habitavit Sapientia enim edificavit sibi domum (Prov 9 {1}) Verbum suum ipse templum quod solutum erat a Iudæis Christum oppugnantibus excitavit tertia die, Et verbum omnia ad se traxit ad obtinendam salutem æternam postquam caro ipsius exaltata est ad similitudinem ænei illius serpentis in eremo. Ego vero non mdo in carne venisse ipsum (verbum) cognosco ex nativitate et crucifixione ejus, sed et post resurrectionem scio eum in carne fuisse, et credo etiam nunc esse. Etenim — post resurrectionem ostendit seipsum illis quod verè et non per Phantasiam resurrexerat, et cum illis comedit et bibit quadraginta perpetuos dies, et ita cum carne videntibus illis assumptus est ad illum qui miserat eum, cum ipsa carne venturus iterum cum gloria et potestate. — Si verò sine corpore dicunt eum venturum in consummatione sæculi, quomodò ipsum videbunt qui pupugerunt illum ———. Si opinione sola in corpore fuit dominus, et phantasia crucifixus est, et ego opinione solùm vinctus sum. ——— Quid mihi prodest si quis me laudet et dominum meum blasphemet, non confitens ipsum Deum esse carne vestitum. Qui vero id non dicit, prorsus ipsum negavit cadaver circumferens ———. Nemo erret; Nisi crediderit Iesum Christum in Carne conversatum, et crucem illius confessus fuerit, et passionem et sanguinem quem affudit pro mundi salute, non assequetur vitam æternam. — Qui capit capiat, qui audit audiat. Ad Smyrnenses.

Nefandas hæreses et eos qui schismata faciunt fugite ut fontem malorum. Omnes Episcopum sequimini ut Christus patrem, et Presbyterorum collegium ut Apostolos. Diaconos revereamini ut ex Dei præcepto ministrantes. Sine Episcopo nemo quicquam eorum faciat quæ ad Ecclesiam spectant. Rata Eucharistia habeatur illa quæ sub Episcopo fuerit vel cui ipse concesserit. Vbi comparuerit Episcopus ibi et multitudo sit. — Non licet sine Episcopo baptizare, neque offerre, neque sacrificium immolare, neque Dochem celebrare (Epuli quoddam genus. Videtur id convivium idem fuisse cum eo quod Tertullianus in Apologetico suo, Agapen suo seculo appellatum scribit. See also Iude ver 12) ——— Honora Episcopum ut principem sacerdotum imaginem De referentem, Dei quidem propter principatum, Christi verò propter sacerdotium. Honorare oportet et regem; nec enim rege quisquam præstantior; nec episcopo, qui Deo consecratus est pro totius mundi salute, quicquam majus in Ecclesia. — Qui honorat Episcopum a Deo honorabitur sicut qui ignominia afficit illum a Deo punietur. Si enim jure censebatur pœna dignus qui adversus Regem insurgit — quanto putetis graviore subiacebit qui sine Episcopo quid volet agere, concordiam rumpens, et decentem rerum ordinem confundens? <62v> Sacerdotum enim est omnium bonorum quæ in hominibus sunt, Apex. Qui adversus illum fuerit, non hominem ignominia afficit sed Deum, & Christum Iesum primogenitum qui natura solus est summus sacerdos Patris. Omnia igitur vestra decenti ordine perficiantur in Christo. Laici Diaconis subjiciantur; Diaconi Presbyteris; Presbyteri Episcopo; Episcopus Christo, ut ipse Patri. Ibid.

Ad Polycarpum.

Vnitatis curam habe, qua nihil melius, precibus vaca sine intermissione, postula intellectum ampliorem quam habes; vigilia insomnem spiritum habens. — Bonos si amas discipulos nulla tibi est gratia; pestilentiores autem mansuetudine subige. — Prudens in omnibus esto ut serpens & simplex perpetuò ut columba. Propter hoc ut ex anima et corpore constitutus es ideo corporalis et spiritualis es, ea quæ palam oculis subjiuntur corrigas; quæ autem non videntur, postula ut ea tibi manifestentur, ne quicquam tibi desit et omnigratia abundes —. Expecta Christum filium Dei in tempore qui omni tempore caret, palpabilem omnemque contactum refugientem utpote incorporeum, propter nos vero in corpore tangibilem et palpabilem; omnibusque passionibus carentem ut Deum, propter nos verò passionibus obnoxium factum ut hominem, quas omnibus modis propter nos toleravit. — Crebriùs celebrentur conventus synodique. Siquis potest in castitate permanere ad honorem carnis dominicæ, vitet jactantiam; si gloriatus fuerit perijt, & si id ipsum statuatur sine Episcopo, corruptum est. — Decet, Beatissime Polycarpe, concilium cogere sanctum, et eligere siquem vehementer dilectum habetis et impigrum, ut possit divinus appellari cursor et hujusmodi creare ut in Syriam profectus laudibus celebret impigram charitatem vestram ad gloriam Dei.

Ad Antiochenos.

Abjicite omnem gentilem et Iudaicum errorem ut nec multitudinem introducatis Deorum, nec prætextu unius Dei negetis Christum Moses enim Dei famulus fidelis dicens: Dominus Deus tuus Deus unus est (Deutr. 6.4) & unum et solum prædicans Deum, continuò confessus est et Dominum nostrum, dicens; Dominus pluit super Sodomam & Gomorram a Domino ignem et Sulphur (Gen 19) Et rursus Dixit Deus; Faciamus hominem ad imaginem nostram. (Gen 1). Et: Fecit Deus hominem ad imaginem Dei fecit illum. Et deinde, Ad imaginem Dei fecit hominem. Et quod fieret homo, inquit: Prophetam vobis suscitabit Dominus <63r> e

fratribus vestris sicut me (Deut. 18.15, 18 & Acts 3.22.). / Prophetæ autem dicentes ex persona Dei: Ego Deus primus et ego post hæc; & præter me non est Deus (Isa 44.6) de Patre universorum dicunt. Et de domino nostro Iesu christo; Filius, inquit, datus est nobis cujus imperium super humerum ejus desuper, et vocabitur nomen ejus magni consilij angelus, admirabilis consiliarius, Deus fortis potestate præditus (Isa 9.6). Et de illius incarnatione: ecce virgo in utero concipiet et pariet filium Et vocabunt nomen ejus Emanuel (Isa 7

Mat 1) Et de passione tanquam ovis ad occisionem ductus est, et quasi agnus coram tondente ipsum obmutuit. (Isa 53.7. Acts 5)). Et: ego quasi agnus innocens qui ad Victimam ducitur (Ier 11 19.). §. Et Evangelistæ dicentes unum patrem solum verum Deum non reliquerunt ea quæ propria sunt Domino nostro sed scripserunt: In principio erat Verbum et Verbum apud Deum et Deus erat Verbum. Hoc erat in principio apud Deum, omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil quod factum est (Iohn 1.1.) Et de incarnatione ejus: Verbum, inquit, caro factum est, & habitavit in nobis (Ioan 1.8) — Apostoli verò dicentes quòd unus Deus est, iidem dixerunt quod unus est Mediator Dei et hominum (1 Tim 2). Nec de incarnatione nec de passione ejus erubuerunt. Quid enim inquit? Homo Iesus christus qui dedit semetipsum pro mundi vita et salute. Itaque qui annunciat unum et solum Deum ut tollat Christi Divinitatem, is est Diabolus, & hostis omnis justitiæ. Et qui confitetur christum non esse Filium ejus qui mundum fecit, sed alterius cujusdam ignoti præter eum quem lex annuntiavit et Prophetæ, instrumentum est ipsius Diaboli: et qui incarnationem rejicit et quem crucis pudet, propter quam vinctus sum, hic est Antichristus. Et qui Christum dicit nudum hominem maledictus est juxta Prophetam, cùm non id Deo confidat sed in homine. Ier 17.5.

Mulieres honorent viros suos ut propriam carnem nec ex nomine eos appellare audeant. [i.e. quia compellare quempiam proprio nomine præ se contemptum ferre videbatur. Vult itaque Ignatius ut appellent Dominos vel maritos.]

Cæsari subjecti estote in ijs in quibus subijci nullum animæ periculum est Principes nolite irritare ut exacerbentur, ne ansam detis eis qui illam contra nos quærunt.

Saluto sanctum Presbyterorum collegium, saluto sacros Diaconos — saluto Hypodiaconos, Lectores, Cantores, Ianitores, Laborantes, Exorcistas, Confessores, Saluto custodes sacrorum vestibulorum in christo Diaconissas. &c. [Olim Diaconissæ corpora fæminarum ad Baptisma venientium honestè nudabant, & eadem investiebant nequid inverecundius sacerdotum oculis ingrederetur, & vestibula januasque intra quas fæminæ orabant reclusæ, tempore sacrificij observabant; ut ex hoc loco patet. Vide et constitutiones Apostolicas per Clementem conscriptas. Hujusmodi fortè fuit Phœbe per quam missa est Epistola ad Corinthios. Sed hodie nullus est Diaconissarum usus.

<63v>

Ad Heronem Diaconum Antiochiæ.

Concordiæ erga cunctos curam habe: imbeciliores gesta, ut impleas legem Christi. Iejunijs et precibus vaca, at cave nè immodicè id agas ne ipse te dejicias: Vino et carnibus ne prorsus te abstineas — sed moderate usurpa, velut Deo suppeditante. — Lectioni attende ut non modo ipse leges noveris sed et alijs easdem interpreteris. — Quicumque dixerit quippiam præter ea quæ constituta sunt: tametsi fide dignus sit, quamvis jejundet, quamvis in virginitate degat, quamvis signa edat, quamvis prophetet, pro lupo illum habeas, quique sub ovina pelle exitium pestemque affert ovibus. Siquis crucem neget, quemque crucis pudeat, sit tibi ut ipse adversarius, tametsi omnia distribuat pauperibus, tametsi tradat corpus suum incendi sit tibi detestandus. — Siquis Christum dicat solum hominem, Iudæus est Christi interfector. — Nihil sine Episcopis facito. Sacerdotes enim sunt tu verò sacerdotum minister: baptizant, sacrificant, eligunt, manus imponunt tu verò illis ministras. — Synaxes ne negligas, omnes nominatim inquire. Longanimis esto ut prudentia in te cumuletur. — Ne omnibus credas, ne omnibus confidas, neque siquis blandiatur tibi. Multi enim sunt ministri Satanæ, et qui citò credit levis est corde. Memento Dei et non peccabis. Ne sis duplici animo in precatione tua; Beatus enim qui non ambigit. Credo enim — quod ostendet mihi Deus Heronem super Thronum meum. Præcipio tibi coram Deo universorum & coram Christo præsentem, & sancto spiritu & ministratorijs Angelorum ordinibus custodi depositum meum quod ego et Christus tibi commendavimus. Nec indignum te judica ijs quæ de te ostensa sunt a Deo. — Salutant te Episcopi, Onesimus, Bitus Demas, Polybius, Et omnes qui sunt in Philippis in christo, unde et hæc vobis scripsi.

Pax ab omnipotente Deo, & Christo Iesu Domino nostro unigenito ejus filio, qui tradidit semet ipsum pro peccatis nostris.

Ad Ephesios.

Verbum enim caro factum est, incorporeus in corpore, impassibilis in corpore passibili, immortalis in corpore mortali, vita in corruptione &c

Sanctus spiritus non sua sed Christi loquitur, nec a seipso sed a Domino, quemadmodum et Dominus ea quæ a Patre accepit annunciavit nobis. Sermo enim inquit quem audistis non est meus sed qui misit me Patris. Et de spiritu sancto: Non loquitur, inquit, a seipso sed quæcunque audierit a me (Iohn 16) Et de seipso loquitur ad Patrem: Glorificavi te super terram <64r> opus quod dedisti mihi consummavi, manifestavi nomen tuum hominibus (Iohn 17.4,6 Et de spiritu sancto; Ille me clarificabit quia de me accipiet.

Date operam ut crebrius congregemini ad Eucharistiam et gloriam Dei. Quando enim sæpius in idem loci convenitis labefactantur vires Satanæ, & ignita illius ad peccatum jacula irrita resiliunt. Vestra enim concordia et consensus fidei exitium illius et satellitum ejus supplicium est.

Qui discernendi vim a Deo accepit supplicio subijciatur si imperitum sequatur pastorem, falsam opinionem amplectatur pro vera.

Filius Dei ante secula genitus ubi juxta Patris voluntatem et arbitrium omnia condidisset, in utero gestatus est, ex Maria natus ex semine David, conceptus de spiritu sancto, — Principem hujus mundi latuit Mariæ virginitas & partus ipsius similiter et Mors Domini — tyrannicus principatus destructus est, cùm Deus ut homo apparuit, & homo ut Deus operabatur.

Ad Romanos.

Exoptat Ignatius Martyrium et deprecatur ne Romani impediunt. Obsecro inquit vos, ne intempestiva benevolentia me complectamini. Sinite me ferarum escam fieri, per quas licebit Deum adipisci. Frumentum sum Dei, &c — Amore captus sum moriendi propter Christum. —

Ad Trallianos.

Polybius, qui Smyrnæ adfuit, per voluntatem Dei Patris et Domini Iesu Christi filij ejus, et cooperante spiritu.

Ego—etiam cælestia intelligere possum, angelicos ordines, Archangelorum, militariumque cælestium discrimina, virtutum dominationumque differentias, thronorum potestatumque diversitates, principatum magnificentias, Cherubim Seraphimque excellentias, Spiritus sublimitatem, & Dominique Regnum & incomparabilem Dei Patris omnipotentis divinitatem Hæc cum noverim non continuo perfectus prorsus sum aut discipulos qualis Paulus aut Petrus; multa enim desunt ne a Deo delinquare.

Christum { alienante a Patre & legem a christo | a Deo Patre alienum esse docent, et legem nihil cum christo habere commune. Partum Virginis calumninatur, et cùm pudeat illos crucis passionem negant, nec resurrectionem credunt sed ignotum Deum introducunt. Christum ingenitum esse censent, Spiritum verò santum nec esse confidentur Quidam verò eorum filium purum hominem esse dicunt, & idem | eundem esse patrem filium et spiritum sanctum et omnia creata a Deo, non per christum sed per alienam potestatem quandam. ——— Obturate igitur aures vestras cum vobis quispiam loquitur excludens Iesum christum filium Dei, qui natus est ex David, qui ex Maria, qui verè genitus est ex Deo et ex Virgine verum non simili modo. Nec enim idem est Deus et homo. Vere assumpsit corpus: Verbum enim caro factum est, et vixit inter homines sine peccato. Vere edit et bibit crucifixus et mortuus est sub Pontio Pilato Verè, inquam, non omnium opinione crucifixus et mortuus est: videntibus <64v> cælestibus, terrenis, et ijs quæ sub terra detinebantur: cælestibus quidem insipientibus, nimirum incorporeijs naturis; terrenis verò ut Iudæis et Romanis, & cæteris qui tunc temporis crucifixo Domino aderant; subterraneis autem, ijs videlicet qui plurimi cum Domino resurrexerunt. Multa enim corpora sanctorum qui dormierunt, cum Domino resurrexerunt, monumentis apertis. Descendit ad infernum solus, regressus autem est cum multitudine, & septum illud æternum rupit et medium parietem illius destruxit, et inter triduum resurrexit, exitante illum Patre, & 40 dies conversatus est cum Apostolis, assumptus est ad Patrem, & resedit a dextris ipsius expectans donec inimici ejus subjiciantur pedibus ejus. — Verè genuit igitur Maria corpus habens in se Deum habitantem et revera natus est Deus verbum ex virgine, vestitus corpore obnoxio ijsdem passionibus nobiscum; verè natus ex vulva qui omnes

homines in vulva fingit, et corpus sibi fabricavit ex sanguinibus virginis hoc solo excepto quod nulla viri consuetudo intercesserit, — expletis tribus annorum decadibus verè baptizatus est a Ioanne — et ubi triennium prædicavit Evangelium. signa et prodigia patravit, a falsis Iudæis et Præsidi Pilato Iudex iudicatus est, flagellatus est, & alapis cæsus, & consputus est, spineam coronam et purpureum vestimentum portavit, verè condemnatus et crucifixus est, non opinione non phantasia, non impostura vere mortuus et sepultus et resurrexit ex mortuis, sicut quodam loco orat dicens: Tu autem Domine resuscita me et retribuas illis. (Psal 41,10). Et qui semper exaudit eum Pater, respondens, inquit, Exurge Deus, iudica terram, quoniam tu hæreditabis in omnibus gentibus. Psal 82.8. — Fugite impias hæreses, sunt enim Diaboli inventa; — Fugite autem et illius propaginem Simonem primogenitum filium ejus, & Menandrum et Basildem, & totam illam ipsius malitiæ colluviem, hominum cultores — Fugite quoque impuros Nicolaitas falsum sibi nomen sumentes voluptatum amatores et sycophantas. Fugite quoque maligni illius nepotes Theodorum Cleobulum. — Cùm crucem negent et illos passionis pudeat tegunt Iudæorum scelus qui Deum oppugnaverunt et Dominum occiderunt, nam parùm est Prophetarum interfectores appellare eos. Vos autem Christus invitat ad incorruptionem per passionem et resurrectionem suam cùm sitis membra ipsius.

Neare the beginning: Videmini mihi non secundum hominem, sed secundum Iesum Christum vivere, qui propter nos mortuus est, ut credentes in mortem ejus per baptismum consortes sitis resurrectionis ejus.

In hâc Epistola etiam plurima de Episcopis, Presbyteris et Diaconis habentur

Epistola ad Philippenses spuriosa est. In ea habentur hæc verba. Cur iniquum appellas legislatores (filium Dei scilicet) qui animam habet humanam. Verbum caro factum est, et perfectus homo quod in homine habitavit.

Anno 303 Persecutio decennalis inita

306 Constantinus creatur Augustus

311 Galerij edicto sistitur Persecutio

312 Constantinus ad fidem Christianam convertitur.

331. Eo anno Constantinus, Hieronymo et Cedreno testibus, exoletis Gentilium sacris exexpiabile bellum indixit. Nam templa et Simulachra eorum deturbari Constantinopoli atque in toto Oriente præcepit — Cum autem Sopator Syrus singularis eruditionis atque eloquentiæ vir fana deorum toto orbe celebratissima jussu Constantini videret everti, rem iniquo animo passus, ad aulam Imperatoris, auctore Eunapio, venit, ut ipsum a proposita ratione deduceret; verum nihil profecit.

365 Valentinianus fide stetit a Nicæno Concilio statuta, Valens verò perfidiæ se dedit Arrianæ

In Occidente Alemanni jampridem a Iuliano pacati rursus ad arma se contulerunt — Alemanni vero, trajecto Rheno cum proxima quæque loca diripuissent domum impunè petierunt.

366 In Gallia Alemanni post Kal Ian rursus Gallico limite superato proxima quæque effusissime populati sunt.

368 Damasus – Ariminensem illam quæ in Ecclesia occidentali adhuc insederat tollere labem constituit, atque Episcopos ex Italia et Gallia Romam ad Consilium advocavit. Nonaginta convenère. Ex eorum autoritate Nicæna de consubstantiali sententia confirmata, Ariminense consilium ut teterrimum abrogatum, quique ei assentirent, ab Ecclesiæ communione semoti. nominatim vero Auxentius Episcopus Mediolanensis damnatus — — Valentinianus etiam concilium haberi ab Illyricis Episcopis jussit — Et Valentem rogavit ut saniora de fide consilia siqui ut Catholicis in Oriente vexandis parere vellet.

376 Gotti primo Danubium trajecere.

377 Invadunt Romanos et proelio vincunt

378 Vincitur Valens et occiditur vix tertia parte exercitus elapsa

379. 18 Kal. Feb. Ausonio et Olyb. consolibus Gratianus cum adhuc Sirmij esset Theodosium creat Augustum, eique tradit orientem.

Atque his actis, cum Alemannos per absentiam suam superato limite in Galliam incurrisse audiret relicto syrmij Theodosio per Ven{eti}am et Rhætiam in Galliam eximia celeritate se retulit.

Prosper Marcellinus et Victor Alanos Hunnos Gothos et Scythas magnis multisque prælijs hoc anno victos fuisse produnt

<65v>

380 Gratiano quinto et Theodos. Consolibus Theodosius Thessalonicae morbo gravissimo conflictatus est. Itaque cum ipse sibi diffideret (quod nondum fecerat) sacro se tingi lavacro voluit — Ab illo die hæresis Arrianæ oppugnatorem, Nicenæ verò fidei defensorem acerrimum præstitit. Itaque cum Constantinopolin una cum Oriente turpi maculatam errore æquo ferre animo non posset, 3 Kal. Martias edictum ad populum Constantinopolitanum misit in hæc verba: Cunctos populos quos elementia nostræ regit temperamentum in tali volumus religione versari — ut secundum apostolicam disciplinam evangelicamque doctrinam patris & filij & spiritus sancti unam deitatem sub parili majestate et sub ipsa trinitate credamus. Barbari postquam Theodosium morbo periculoso implicitum rei militari vacare non posse senserunt continuo ex Mœsia Thraciæque progressi, sese populabundi in proximas provincias Pannoniam et Macedoniam effuderunt. Quibus de rebus Gratianus certior factus, Baudonem et Arbogastem homines genere Francos sed rei militaris peritissimos ac mox vitalianum cum exercitu misit. Ex quibus Baudo et Arbogastes Gottos in Macedonia Thessariaque populantis invaserunt, ac relicta præda in Thraciam se recipere compulerunt. Vitalianus verò Fritigernum ex Achaia et Epiro, Alatheum et Saphracem ex Pannonia deturbavit ac fœdus cum eis Gratiani nomine icit. His gestis, Theodosius e morbo tandem emersit. Vbi verò, quæ acta cum barbaris erant, cognovit rata omnia habuit ac demum Constantinopolim quo jam pridem vocabatur processit et magno civitatis occurso exceptus 8 Kal Decembris Urbem de Gottis Scythisque triumphans inivit. Versis inde ad ordinandam civitatem consilijs, nihil potius habuit quam ut labem Arrianam elueret. Itaque post biduum Demophilum qui Arrianorum Ecclesiam obtenebat — urbe exire cum omnibus Arrianis præcepit, atque ecclesias eorum Catholicis tradidit anno quadragessimo postquam ab eis fuerant occupatæ. Legem etiam, teste D. Augustino tulit ut Episcopus clericusve in hæresi peprehensus denis libris auri multaretur. — Et ut omnes ex oriente hæreses exterminaret Consilium Constantinopolim in sequentem annum indixit. — Convenere ex Catholicis Episcopi centum quinquaginta ex Macedonianis triginta sex Mense Maio. — Præcipua cum fuit ut Macedoniani ad Catholicorum partes redirent. Nam post edictum Gratiani quo liberam religionis fecerat potestatem, iterum ab eis <66r> defecerant. Verum inanis omnis conatus cecidit. Cum se facturos negassent, ut consubstantiale sentirent, urbe exire jussi sunt — Nicæni inde Concilij fides confirmata, Arrianique repulsi. — Macedonianorum hæresis condemnata, qui spiritum sanctum creaturam esse dicebant, non aliter atque Arriani filium. Damnati etiam Sabelliani sunt qui unam tantum Trinitatis personam faciebant, et Apollinaristæ, qui verbum in homine ratione carente habitasse, & loco mentis verbum ipsi animæ affuisse dicebant

Hæc in hunc modum ab episcopis decreta ubi Theodosius comperit, Heracleæ 3 Kalend. Augusti sic edixit: Episcopis tradi omnes Ecclesias mox jubemus qui unius majestatis atque virtutis patrem & f. et Sp. S. confitentur — omnes autem qui ab eorum fidei communione dissentiunt, ut manifestos hæreticos ab ecclesijs expelli —

Idem fecit Gratianus in Occidente, convocans concilium Aquileiæ &c.

388 Dum Maximus Aquileiæ obsidebatur, Franci Genobaldo, Marcomere et Sunone ducibus superato Rheni limite in Germaniam inferiorem invasere, ac plurimus cæsis, fertiles pagos depopulati Agrippinæ etiam coloniæ terrorem incussere. Quod ubi Nannienus & Quintinus militiæ Magistri — audire, statim cum exercitu Agrippinam accurrere; & cum Francos graves præda Rhenum trajecisse, plurimus suorum in Romano solo, qui populationem redintegrarent relictis invenissent, collatis apud Carbonariam signis, plerosque delevare. Consilijs inde num transeundum esset in Franciam initis, Nannienus ea re improbata Magunciacum redijt. Quintinus verò cum exercitu circa Nivisium Castellum Rhenum transgressus — [Sed omnis pene exercitus ejus deletur.] — Maximo inde — interempto, Valentinianus Arbogastum — in Galliam adversus Victorem

Augustum Maximi filium misit, atque in locum Nannieni et Quintini Cariettonem & Syrum suffecit — Primo adventu Victor prælio superatus est. Gallia universa in fidem recepta, Carieto et Syrus cis Rhenum adversus Francorum exercitum constiterunt.

389 Cum Franci novas ex Gallia prædas egissent Arbogastes non patiendi ratus Valentinianum monuit pœnas a Francis expetendas — nisi omnia quæ in superiori anno cæsis legionibus diripuissent subito restituerent — ac post paucos dies ad eos accessit et cum Marcomere et Sunone Francorum regalibus collocutus imperatis de more obsidibus Treviros in hiberna recessit.

<66v>

395. Barbari, qui prioribus annis in fines Romanorum accepti, atque honoribus militaribus exclusis veteribus Romanis, ordinati, eo insolentiæ venerant, ut jam non servire, sed dominari, neque jussa Imperatorum expectare sed eorum temporibus inhiare viderentur. — Stilicho cum utriusque principis atque Imperij a Theodosio sibi commissam esse assereret, Ruffinum munere suo exuere omni ratione contendit — Interim Stilicho in Rhætiam profectus, primo adventu Francos reges, et Suevos Alemannosque ita perterritus ut pacem postularent. Ex quibus Marcomeres Rex Francorum in exilium actus: Sumo autem frater ejus, cum se germani vindicem ferret a suis est interfectus, ita fœdus cum Francis percussit. Mox de Alarici irruptione in Illyricum facta edoctus, Italiam — repetit.

487 Decimo Odoacris Imperio, Onulphus frater Odoacris Rugos omnes jussit ad Italiam commigrare. Quo facto Longobardi vacuum Rugiam nacti rege eorum Gudecho ducente novis eam locatis sedibus occuparunt.

526. Eodem anno Longobardi Gottis aliquando in Italia successuri ex Rugia in Pannoniam, Andoino rege ducente, pulsus Ostrogottis transierunt.

538 Vitiges veritus ne Belisarius ineunte vere Ravennam invaderent Bacchem Longobardorum regem pecunia oblata ad socianda arma sollicitavit — Sed frustra.

548 Longobardi nonnullis castellis ab eo in Norico Pannoniaque donati sedibus suis exciti supra Istrum et prope Gepidas consederunt.

551 Bellum Longobardorum cum Gepidis.

552 Magna manus Longobardorum cum Hunnis et Herulis in Italiam contra Totilam transeunt.

333 Zosimus scribit Constantinum M. primo omnium Barbaros Romanæ militiæ adscripsisse eamque rem magnorum quæ subsecuta sunt malorum initium attulisse.

330 Anno Constantini vigesimo quinto. Constantinus advocatis Orientis Episcopis ante diem 5 Idus Maias — urbem novam Deo ac Virgini Dei Matri consecravit eamque novum Romam et Constantinopolim nominavit. — 331 Eo anno Constantinus Hieronymo et Cedreno testibus, exoletis Gentilium sacris —

332 Constantia Constantini soror obit & Arrianum presbyterum quendam fratri commendat.

332 Eusebius — et socij ejus in concilio Nicæno Dammati cum aliquam diu in exilio fuissent, tandem sive vera sive falsa pœnitentia ducti ac libello fidei suæ Episcopis præbito absoluti ecclesias suas ijs qui invaserant deturbatis, receperant; Ario solo communione Ecclesiæ Alexandrinæ <67r> excluso ab Athanasio.

411. Britannica juvenus quæ cum Constantino ex insula excesserat, varijs casibus afflictata domum non redijt. Imperium Romanorum posthac in Britannia nullum fuit.

Eodem anno (sc. 411) Hunni ex Scythia in Asiam erupere atque inde pleni præda sese in Thraciam retulere. Quam cladem idem [D. Hieronymus in Epitaphio Fabiolæ sic expressit: ecce subito post Romam a Gothis captam discurrentibus nuncijs Oriens totus intremuit. Ab ultima Mæotide inter glaciam Tanaim et Massagetarum immanes populos — erupere Hunnorum examina, quæ pernicipibus equis huc illuc volitantia cædis ac terroris cuncta complerunt. — consonus inter omnes rumor petere eos Hierosolymani. Probabile

autem conjectura est eosdem cum ex Asia se in Thraciam recepissent mox sese in Pannoniam effudisse Etenim, quod constat Gothis ex Illirico profectis Hunni successerunt, atque imprimis Pannoniam tenuerunt.

428 Eo anno ut scribit Socrates, Burgundiones qui in Germania remanserunt quotidianus impressionibus ab Hunnis exagitati — cum Optarum regem eorum cibo nimio sumpto se dirupisse, atque Hunnos sine duce esse comperissent facto impetu tanta felicitate pugnarunt ut Hunnorum decem millia a tribus sint Burgundiorum millibus occisione occisa. — Optaro Hunnorum rege vita defuncto, regnum ad filios Mundzucci fratris Attilam Bledamque delatum est.

441. — Hi vero (Attila et Bleda) trans Istrum in Scythia [i.e. in ubi pulsus Visigottis Alanis et Vandalis, regnum constituerunt] divisus inter se locis ac populis considerantes, cognito utrumque Imperatorem bello Vandalico impeditum, transmissa Istro immensas Hunnorum reliquorumque ex ipsa Barbaria populorum copias in fines ac Provincias Imperij traduxerunt — Attila in Mœsiam Bleda in Thraciam — penetrarunt, ac passim populari ac vastare agros institerunt.

442. Omnia oppida Thraciæ præter Hadrianopolim Heracleamque vastarunt & in Macedoniam Græciamque transgressi utramque provinciam plusquam barbara immanitate dilacerarunt.

443 Donis a Imperatore pacati, ad proprias sedes revertuntur.

444 Attila fratrem interficit et solus imperio potitur.

446 Attila violato fœdere novum Theodosio bellum indixit — et adeo intollerabilis remansit hostis, ut totam (sic enim inquit Beda) pene Europam, excisis civitatibus atque castellis arroderet.

448 Eocharicus Alemannorum rex

450 Imperator Theodoricum regem Visigothorum Gundicarium Burgundionum, Sangibanum Alanorum, et Merovæum Francorum in bellum associavit. Contra Attila non solum vim innumerabilem Hunnorum coegit sed et <67v> magnum etiam numerum Ostrogottorum qui adhuc in Scythia erant eique parebant, excivit; quos tres ex Amalorum familia fratres — Valamirus Theodemirus et Vindemirus ducebant. Quin etiam Ardaricus rex Gepidarum — ac bellicosissimi quique ex Scythia populi — totaque Germania ad hujus expeditionis societatem arrecta

451 Attila Galliam invadit. Pugnatum est. Feruntur fuisse 70000 ex utraque parte. Occisa sunt 162000, præter 90000 Gepidarum et Francorum qui præcedente nocte ceciderunt.

Imp. Aurelianus recuperavit Daciam ripensem

297 Galerius recuperat Mesopotamiam et 5 Provincias ultra Tigrim

Constans (Imperator Athanasius) a most corrupt & vitious Prince given up to pleasures & weomen, & at lenght forsaken of all was slain by Magnentius. Mox in oriente pelluntur Athanasius et Paulus 350

Hoc tempore (i.e. sub initio imperij Valentis) velut per universum orbem Romanum bellicum canentibus buccinis, excitæ gentes sævissime limites sibi proximos persultabant. Gallias Rhætiasque simul Alamanni pupulabantur: Sarmatæ Pannonias & Quadi: Picti Saxonesque et Scoti et Attacotti Britannos ærumnis vexavere continuis: Austoriani Mauricæque aliæ gentes Africam solito acrius incursabant: Thracias diripiebant prædatorij globi Gottorum: Persarum rex manus Armenijs injectabat. Ammiani Marcellini lib 26. p 315

Dum aguntur hæc in externis, (i.e. Legatio Gottorum ad Valentem ut in Thracias reciperentur) novos majoresque solitis casus versare gentes Arctoas, rumores terribiles diffuderunt: per omne quicquid ad Pontum a Marcomannis prætenditur & Quadis, multitudinem barbaram abdicatarum nationum vi subita sedibus pulsam, circa flumen Istrum vagari cum carritatibus suis disseminantes. Ammiani Marcel. l. 31. p 441.

— Peragi ea ritè (i.e. sacra Ethnica Valentinianus) — permisi ita tamen ut omnia secundum patrias consuetudines quales ab initio fuissent perficerentur. Zosimus l 4 [Nota Valens & Valentinianus before forbade]

nequis deinceps nocturnis temporibus aut nefarias preces aut magicos apparatus aut sacrificia funesta celebrare conetur. l 7, de Malef. C. Theod. / Baron annal. 364. 19

De Valentiniano Ammianus (in lib 30) dixit: Postremo hoc moderamine principatus inclaruit quod inter inter religionum diversitates medius stetit: nec quenquam inquietavit, neque ut hoc coleretur imperavit, aut illud: neque interdictis minacibus subjectorum cervicem ad id quod ipse voluit inclinabat sed intemeratas reliquit has partes ut reperit. Annal 376. 4

Erant in oratorio reliquæ Pantalemonis et martini Martyrum. Quod quidem oratorium Concordia nominatur quoniam illic centum quinquaginta Episcopi, Theodosio Magno Imperatore regnante in eandem sententiam convenère. Ioan. <68r> Damascen de Imag. lib. 3. (Apud Baron Annal. 381. 55. Hence it appears {that} there were none in the Council but Athanasians, since the place where they sate was from their consent called concordia.

Siquis se vetitis sacrificijs diuturnis nocturnisque velut vesanus et sacrilegus incertorum consultorum immergerit fanumque sibi aut templum ad huiusmodi sceleris excusationem assumendum crediderit, vel putaverit adeundum; proscriptioni se noverit subjugandum; eum nos justa institutione moneamus castis Deum precibus excolendum, non diris carminibus profanandum. Dat 12 Kal. Ian. Constantinopoli Eucherio et Syagrio Consolibus De Pagan l 16. Cod Theod. Baron. Ann. 381. 116.

An Valens Idololatria permisit? vide Tripart. Hist Theodoret lib 8. c 3. & Sozom l 6. c 35 apud Annal Baronij 370. 93, 94. & Zos li. 4. & l 7 de Malef. C. Theod.

Gratianus periit 8 Kal sept. Merobande & Saturnino consolibus (Marcellini chron) Is primus noluit appellari Pontifex maximus. Zosim l 4. Id quod in hunc annum refert Baronius ann 383. 5. Ibidemque dicit Etiam Gratianum urbis præfecto de rebus ad Gentilitiam superstitionem pertinentibus (quod Pontificum erat auctoritatem tribuisse iudicandi. Et hoc anno Gracchus prætorij Præfecturam gessit l 3 de quæst. Cod. Theod. l 10 l. de dign. l 12. licet S. Hieron scribens ad Lætam dicat Præfecturam Vrbanam gessisse (Epist 7.): Ante annos paucos (ait) propinquus vester Gracchus — cum præfecturam gereret Vrbanam, nonne specum Mithræ & omnia portentosa simulachra, — subvertit, fregit exussit. — Solitudinem patitur et in Vrbe Gentilitas dij quondam nationum cum bubonibus et noctuis in solis culminibus remanserunt. Vide et Symmac l 5. c 11. Eodem etiam anno aut forte ante, adimuntur sumptus sacrificiorum Gentilium ac stipendia sacerdotum. Et sic mirè ceciderunt res Gentiles Romæ hoc anno. Baron Annal. 383 5

Vide edictum Theodosij in Baron Annal 385. 37. Contra Gentil.

Sub hoc tempore Gratianus Alemannis Galatas (Gallos scilicet) occidentales adhuc infestantibus, ad paternam imperij sortem reversus est; quam ipsi fratrique ipsius gubernandam reliquerat, cum prius Illyricos et Orientis Imperium Theodosio commisisset. Res autem illi ex voto contra Alemannos ut et Theodosio contra Istrum accolentes Barbaros confecta est. Illos quidem bello subegit, hos in amicitiam populi Romani supplices recepit: a quibus acceptis obsidibus firmata pace Thessalonicam venit. Sozomenus l 7. c 4.

Contra Persas profectus nullo sibi occurrente Mesopotamiam Carus cœpit et Ctesiphontem usque pervenit Vopiscus in vita Cari.

Alexander Mammææ annis quatuordecim citra sanguinem gessit imperium ne uno quidem occiso. Licet enim permulti maximis criminibus impeerint, tamen ab illorum cæde semper abstinuit. Herodian l 6.

Theodosios Hunnos et Gothos qui remp. sub Valente defatigassent diversis prælijs vicit. Sexti. Aurel. Victoris Epitome in vita Theod.

Sub Gallieno (vel fortè ciriùs) Dacia quæ a Trajano ultra Danubium fuerat adjecta amissa est. Entrop l 9.

Galerius totam Assyriam expugnata Ctesiphonte cœpit & quinque Provincias transtigritanas, quæ statim redeunte ad nos Trajano defecerant, subegit, & imperio adjunxit — Et ictum est fœdus ut Persæ ab Armenijs Mesopotamia, Assyria & quinque novis Provincijs abstinereat. Pomponius Lætus in Vita Diocles. <68v> Claudius Gothos jam per 15 annos Illyricum Macedoniamque vastantes bello adortos, incredibili strage delevit. Iornandes l 1 de Regn. success.

Gratianum filium suum Valentinianus Ambianis Imperatorem constituit — et contra Saxones et Burgundiones, qui plus octoginta millia armatorum primum Rhēni in limbo castramentasset, movit procinctum; sed apoplexia subito et sanguinis eruptione Brigione defunctus est Iornand l 1. de Regn succes.

Olybrio et Probrino Consolibus Theodosius Eugenium tyrannum vincit et perimit — & Mediolani moritur. Cassiodori Chron.

Stilicho et Aurel consolibus Gothi Alarico et Radagaiso Reg ingrediuntur Italiam. Cassiod

Arcad. ⁵ et Honor. ⁵ Consolibus Polentiæ Stiliconem vincunt. Cassiod Chron.

Arcad 6 & Probo Consolibus Vandali et Alani trajecto Rheno Gallias intraverunt. Cas chr

Valentini 4 & Valens 4 Consolibus Burgundionum 80 fere millia quot nunquam ante de Rhenum descenderunt. Ibid.

Gratiano 4 et Merobaude Consolibus Alemannorum circiter 30 millia apud Argentariam oppidum Galliarum ab exercitu Gratiani cæsa. Gotti diffunduntur in Thracias. Ibid.

[\[Editorial Note 11\]](#)

Expugnata jam Palætyro regnatum est in Insula ab Ithobalo ad Azelmicum Regem; sub quo Tyrus ab Alexandro continenti adjecta est. Arrianus in Expedit Alexandri l. 2, p 42, 49. [donec consummatio &c Dan 9.27

Darius Medus (alias Astyages avus Cyri) expugnavit Susam, et Daniele Prophetam assumptum secum duxit in Mediam (Ioseph. l 10. c 12. p 352) Susa autem erat urbs persiæ inter eam et Babyloniam posita. Nam Persæ et Cyrus, Medis superatis in ea collocarunt regiam. Post mortem Darij Daniel Babylonem repetijt vixitque ibi sub Baltasaro rege Dan 5.11 12, 13 & 8.1, 2 Capta Susa an Nabon 161 (conjectura est). Post Darium medum regnavit Cyarar, dein Cyrus. Cyararis filius fuit Astyages quartus Medorum rex Ecbatanis regnans Regnavit autem annos 35 deinde a Cyro victus ann Nabon 189. Ann Nabon 204 Cyrus Medis Lydisque imperabat. Ultra Tigrim fluvium Medo–Persarum rex erat Gyaxares Cyri avunculus jam anno ejus 17; cis Tigrim Nabonnadij Regis Babylonij agebatur annus 12, et Amasis in Ægypto regnaverant an 24. Anno 210 Nobon. Cyrus cœpit Babyloniam (anno 17 Nabonnedij.) indeque regnavit per totam asiam. Berosus apud Iosephum c. Appion p 1045.

Hæc ex Chronico Canone I. Marshami, Eq. Aur. et {Bar}.

Sub Medis imperium obtinentibus pleræque nationes quoque imperitabant, sed quibus omnibus prærant Medi

Ἐπὶ δὲ Μήδων ἀρχόντων καὶ ἦρχε τὰ ἔθνεα ἀλλήλων, συναπάντων μὲν Μῆδοι, καὶ τῶν ἄγχιζα ὀικεόντων σφίσι · οὗτοι δὲ καὶ τῶν ὁμοῦρων · οἱ δὲ μάλα τῶν ἐχομενῶν. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ οἱ Πέρσαι τιμῶσι. Ad Medos imperantes etiam Gentes sibi mutuo imperabant, omnibus quidem Medi sibi proximè habitantibus; illi deinde sibi proximis et illi remotioribus. Eodem modo et Persæ imperant. Herodot. lib 1. p 36.

<69r>

Historia Dynastiarum Gregorij Abul – Pharajii ex Arabico in Latinum versa a Eduardo Pocockio Professore Oxoniensi.

Ahashuerus secundus (Artaxerxes) regnavit duos menses, Sogdianus septem & Darius Nothus annos 19. pag 57.

Mahammed natus Anno Alexandri 892. Post completor annos 40 Prophetiæ munus sibi arrogavit, obiit Ann Heg undecimo die lunæ, mensis Sephar 28 die, annos natus 63, quorum 40 transacti sunt antequam munus propheticum sibi vendicaret, 13 alij dum mechæ subsisteret & 10 demum post Hegiram quibus Meinæ substitit. 103.

Anno 145 Urbem Bagdad extruere cœpit Almansor. p. 141.

324 impulit necessitas Al Radium ut Abubeerum Mohammedem filium Rayeki imperatorem exercitus crearet — atque ab eo tempore initum factum est Vizieri munus. Ratek (Rayek) siquidem & ejus Scriba omnium rerum curam gerebant — & Chalifæ nihil aliud quàm quod ipsis visum relinquebant. p 199.

Togro'l Begus. Olub–Arslan (Assan, Accian). Malecshahus. Barkiaruc Muhammed. 511 Mahmud. 525 David. 530 Mas'ud. 547 Malecshahus & statim Mohammed eben Mahmud eben Mohammed eben {Melecshah}. 554 mense Dul–hajia Soliman sha filius.

Anno 490 Barkiaruc fratri suo Senjaro Corosanam tradit. p 242.

Anno 497 Barkiaruc possedit Bagdad & Persiam, & frater ejus Muhammed Diarbecrum, Mesopotamiam, Mauselam & Syriam, & alius frater Sexiarus Corasanam. p 243.

Ann 499 Iagarmish Dominus Mausilæ submisit se Sultano Mohammed

Ann 500 Zengius fil Iagarmishi fit Mausilæ dominus.

Ann 502 Maudud Mausilæ dominus

Ann 513 Gorjani irruunt in Muslimos. Fruitque tunc Ilgazi filius Ortoki dominus Maredini. Huic succedit fil. Hasamo'ddin Tamartash anno 516.

An 515 Oksenkar fit Mauselæ Mesopotamiæ & Senjari dominus

An 520 Obit Oksenkar Mausilæ Dominus succeditque filius ejus Ezzo'ddinus Mas'ud. Eoque mortuo succedit succedit fil. Omadoddin Zengius 521. qui proximo anno occupat Halebum

An 515 Sultanus Bagdadi dat Miyapharekinum Ilgazio Mausilæ domino & Ilgazi præficit Halebo Solymannem fratris sui Abdoljabbari eben Ortoki filium quem dixit Badroddaulam. Mortuo Ilgazi succedit

A 517 Balac Solymanno eripit Halebum. proximo anno Balac mortuo Ockenkar dominus Mausilæ occupat Halebum, qua etiam potitus est Omadodd{in} Zengi.

Ann 474 Obijt Dobais dominus Hellæ & Nili succedit Mansur, dein Sadaka anno 479. Dein fil Dobais, qui interficitur an 529

<69v>

507 Fuit Togtacinus Damasci Dominus. 532 Shehaboddinus rex Damasci.

540 Rabie posterioris quinto interfectus est Zengius Mausilæ & Syriæ Dominus & filius Nuro'ddin Halebum & Hamam Occupat & Saifoddin Gazi alter filius Mauselæm. 544 Gazi Mortuo post eum Kotbo'ddin Maudud Mauselæ & Mesopotamiæ præfuit.

547 Obit Tamartash Maredini et Miyapharekini dominus & succedit Nojmo'ddinus Alebbius.

549 mense Sapharo Nuroddin eben Sengi eben Oksenkar Damascum Domino ejus Majiroddius Ateko (Abeco) Eben Mohammed eben Buri (Buzi) eben Togtacin Atabec ereptam occupavit.

565 mense shawalo Kotboddino succedit Saifoddinus Gazi in Mausila Proximo anno Noraddinus eripit Senjaram (urbem Mesopotamiæ a Saifoddino & tradit Omadoddino fratri Saifoddini, sed anno 569 Saifoddinus regiones recuperat.

569. 14 Shawali obijt Saifoddin Gazi Dominus Mausiliæ & succedit fr. Ezzodin cum nepotibus.

577 mense Rejebo Malec—salah moriens dat Halebam ezzoddino quam acceptam tradi fratri suo Omadoddin Zengi pro ea accepta urbe Sanjaro

580 Obit Kotboddin Eben Il Gazi eben Nojmoddin Alebbi eben Tarmurtash eben Il gazi eben Ortge Maredini & Al Bareiæ Saurique (pag. 272) dominus cui successit filius ejus Hasamoddin Yuluc Arslan.

589 Obit Saladin. 589 mense Shabano finiente obit Ezzoddin Ebn Maudud ebn Zengi ebn Oksenkar Mausilæ dominus succedente filio Nuraddino Arslan Shaho

579 Saladin occupat A{illeg}edam eamque tradit Nuroddino Al Hesni Domino & Omadoddino pro Halebo dat Senjaram Nisibin Chaburum Rakkam & Sarujum

580 Shah Armenus Chelati in Armenia Dominus. Obit 581 & succedit Bactamerus

582 obit Al Pahlawan Eben Ildegur regionum Iabal (i.e. Montanarum) Raia Aspahani, Adarbijani & Arrani Dominus succedente fratre Othman.

588 obit (medio mense Shabani) obit Soltan Kelij Arslan Eben Masud, Ebn Kelij Arslan Ebn Soliman, Ebn Kotlumish Ebn Saljuk in urbe Konia (Iconio). & successerunt filij pag 276.

599 Obit Omadoddin.

607 fine mensis Rajebi obit Nuraddin dominus Mauselæ & succedit fil Ezzoddin Masudus

613 mens Iomadæ post eo obit Al Malec Al Daher Gazi fil Saladini Dominus Halebi & succedit fil Almalec Al Aziz Mohammed

Arbelæ dominus p 263, 287 311. 312

Al Akri dominus p 287

Chaelati dominus p 218. 277 288 277 306. 271. 283. 300. 306, 307. 311. Dicitur et Echlat.

616 obit Ezzoddin Caicawus ebn Kai Chosroe ebn Keli Arslan Natolia dominus & succedit frater Aladdin Kaicobadus.

<70r>

Domino Hamæ, Hemesæ, & Somaisati: & Mardini p 294

624 Obit Al Malec Al Moaddham Al Adel Damasci dominus finiente mense Dulkiada & succedit fil Al Malec Al Naser

Dominus Maredini p 280, 304, 279, 294

596 Al Adel dominus Ægypti cepit.

589 Mortus Saladino succedunt filij Al Aphdal in Damasco. Almalec Al Aziz in Ægypto. Almalec Al Daher Gazi in Halebo. Mohammed Hamæ qui Aldahero paruit.

592 Al Aziz rex Ægypti Damascum cœpit. & 596 Al Adel qui et Damasco potitur p 280

Al Ashraf fuit fil Al Adel.

634 Obit Aladin Caicobad & succedit in Natolia filius Giyathoddinus Caichosrawus.

634 obit Al Malec Al Aziz Al Daker Halebi Dominus cui succedit filius Almalec Al Naser regum Iyubidarum ultimus quem interfecit Hulacu an 658

Dominus Malatiæ p 315

642 Giatoddin obit & succedit Ezzoddin in Natolia

648 Al Malea Al Naser Halebi Dominus Damascum ab incolis sibi deditam occupat

Ann. Heg. 1252 | ⁶⁵⁰. fuit Ann Alexandr 1563 p 328. & An. Heg. 599 | ⁽¹²⁰³⁾ = 1514 Aex & 1257 | ⁶⁵⁵ = 1568. [diff 311] An 13 (634 or 635) = 746. ⁶⁶⁶ | ⁴⁶ = 987. ⁷⁰ | ⁶⁸⁹ = 1000. 98 = 1027 3. 600 = 1515.

Dominus Miyapharekin p 333, 345, 348, 249. 257. 288. Martyropolis urbs Armeniæ majoris in confinio Mesopotamiæ

Bagdadus capitur 4 mensis Safari Anno Heg. 656. A.C 1258 Feb 10

Dominus Senjari p 352 X

555 aut non multo post cessarunt Imp. Bagdadi.

Post obitum Melecksahi 1092 Imperium Turcarum bellis civilibus distractum.

599 1203 Cœpit Imperium Tatarorum sub auspicijs Zingiz Chani.

624 Obit Iingis Can & succedit Ogtai

630 Aladin Sultanus Natoliæ Chelatum & Sarmariam abstulit Ashrafo deinde cepit etiam Roham Harran Rakkam & Biram. an 632.

640 Tatari vincunt Aladinum & Natoliam diripiunt

Damascus ab Al Camel Sultano Ægypti autem annum 630 capitur

648 Incipiunt Mamaluci & Malec Nasar eripit ipsis Damascum.

630 Al Camel d. Egypti & partis Syriæ epit Amedam. deinde et Rohan anno 632

634 Malac Naser Halebi Dominus loca interamnia Roham & Harranum cæteraque assignat Corosamijs.

Bagdad expugnari cœpit 22 Noharrain (& capitur 4 Safari (i.e. intra 13 dies, anno 656. (i.e 1258 a Ian 29 ad Feb 11.

Eodem anno (viz 656) Al Ashraph Dominus Miyapharekini ad Naserum dominum Halebi proficiscitur auxilium ab eo petens quo Mogulenses nein Syriam ingrederentur impediret, sed nihil proficiens iratus redit Miyapharekinum, Mogulensium præfectos ejicit, & Sacerdotem quendam qui Cani jussu ad ipsum cum mandatis & Edictis {venerat} patibulo affixit. Interea Mogulenses urbem cingunt & intra diei et noctis

<70v>

spatium muris & fossa profunda cingunt. Deinde admotis bellicis machinis acriter decertatum est. sed videntes se urbem vi capere non posse abstinuerunt a pugna & obsessam tenuerunt ut nemo egredi vel ingredi posset.

Anno 658 (1260) Hulacu Syriam ingressus cum quadringenties millium exercitu Harranum & Roham deditione accepit dein trajecto Euphrate Moarram diripiunt Hamam & Hemesam & Damascum &c deditione ceperunt, & Halebum intra paucos dies expugnant, pluresque ibi interfecti sunt quam Bagdadi fuerant

Eodem anno 658 non multo post capitur urbs Miyapharekin & quotquot in ea fuerant interfecti sunt cum pauci admodum in ea superstites fuissent reliquis fame enectis; secus enim haud ei capiendae fuissent Mogulenses. Et Hulacu occiso Alashrafo ejus domino, Abdallam, unum e principibus Al Ashraphi urbi praefecit.

659 sub finem aestatis (1261) Mogulensis Maselam obsident expugnant & per octiduum captivos faciunt, diripiunt & occidunt, adeo ut in ea interficerentur magna hominum multitudo quorum numerus deo soli notus. occiso etiam Sultano Malec – Saleh.

Miepherkin, Magarkin, Martyropolis urbs Armeniae majoris ad ostia fluvij Nymphij in Tigrin defluentis, sub Archiep. Amidensi inde 80 stadijs in {Br}.

Amida, Ammaea, Caramit, Carahamit, Hemit, Constantia, urbs Mesopotamiae apud Tygrn fl. ab Aziri urbe Armeniae minoris ad Euphratem 130 mil pass dist in ortum. Aziris autem a Sebastopoli urbe Cappadociae 100 mil. pas. in ort. distat.

Anno Heraclei quarto regnare coeperunt Arabes estque is annus Alexandri 935 (A D 622).

Annus primus Imperij Dioclesiani (qui incipit Aug 29 A.C 284 & a quo ducitur aera Dioclesiani seu martyrum a qua supputant Cophthitae) est Alexandri quingentesimus nonagesimus quintus.

Ann 566 eripit Nuroddin e Saifoddino Sultano Mausilae Rakkam Chaburum Nisbin & Senjarum traditque Omadoddino sed anno 569 Saifoddin regiones recuperat.

Ann 577 Saheh moriens dat Halebum Ezzodino Mauselae Domino, is autem tradit Omadoddino mutuò occipiens Senjarum.

Ann 578 Saladin trajecto Euphrate Roham Harram Rakkam Karkesian Macessinum Arbanum Nisibin & Senjanum occupavit annoque sequenti Amedam quando et Halebum accepit, mutuo tradens Omadoddino Senjar Nisibim Chaburum, Rakkam, & Sarujum.

An 59{4} obit Omodaddin Senjari Neisibis Chaburi & Rakkæ Dominus succedente fil {Cosbodedino}. Nuroddinus autem nuper Damasci Sultanus occupavit Nisibin & Adel dominus Damasci obsidet Maredinum

Ann 597 {Rucuedd} Iconij Sultanus occupat Malatiam quæ penes fratrem suum Moezoddinum fuerat, nec non Arzanrumam

<71r>

An 598 fuit Al Aphdal Dominus Somaisat, Castelli Nojm, Saruj, Ras Ain, & Iamlin (or Hamlin)

An 599 Adel Dominus Damasci Maredinum obsedit.

An 604 Nojmoddin Iyub Adeli filius (Myapharekini considens) urbem Chelatum occupavit

An 606 Adel Chaburam & Nisibin occupavit, frustraue obsedit Senjarum.

Ashraf Adeli fil. Dominus Chelati Rohæ Harrain Rakkæ

An 630 Aladinus Rumææ Dominus Chelatum et Sarmarajam Ashrafo abstulit. Et Ashraf urbem Hesnol Mansur hostiliter invasit. Et Al Camel Sultanus Ægypti urbe Ameda occupata, domino ejus vicissim oppida quædam in Syria dedit.

An 632 Aladinus occupat Rohan Harram Raccam & Biram [Basiram]. Sed Camel mox Roham eripit Rumæis.

An 655 Miepharekini dominus Amidæ regionem tenuit p 333.

Rumæorum dominus Malatiam tenuit p 332, 333, 314, 317, 321 & Chartabertam p 317, 332, 333.

<72v>

		Damasci 1104 507 – Togtacinus Atabec (Ataba 1113 532 – Shehab'oddinus	
Al Hellæ & Al Nili 417 Dobais 474 Mansur 479 Sadaka Dobais qui interficitur 529 & desijt Sultanatus	Iconij & Acsaræ Kutlamish Solyman fil Keluj–Arslan fil demersus anno 500 (1108 500 Masud fil 547 Mohammed 547 Kelij Arslan 1152 (Clisastlan) fil Masud, 588 Caichosrawus fil cum fratribus Ezzodin Caicawus fil 616 Aladin Caicobadus frat 634 Giyathoddin fil 1257 642 Ezoddin fil. 1244 Tartari ann 646 dividunt regnum inter illum & fratrem Rocnoddin	Majiroddin Atecus ebn Mohammed ebn Buri ebn Togtacin Atabec 549 Nuroddin 1154 570 Salahoddin 1174 589 Al Aphdal Nuroddin fil Saladini 1193 592 Al Adel patruus 615 Al Moaddham fil 624 Malac Naser fil 1227	Arran et Nachjawan 513 Togru'l beg
Miyapharekin Ad an 516 sub Domino Maredini Solyman filius Ilgazi domini Maredini defuncti		Ægypti Saladin 589 Almalec Alaziz fil. 595 Al Aphdal frat. 596 Aladel patruus Dominus Damasci 615 Al Camel fil qui an 630 occupat Amedam Domino ejus mutuò dans loca quædam in Syria. dein an 632 cepit Roham 635 Malechsala fil 647 Moadham fil. 648 Turcomannus Mamalucus. 648 Modhaffer	
Tamartash Maredini dominus	Arrani Raiæ. & Adarbijani 581 Al Pahlawan Eben Ildegur 582 Othman frat Al Adel 615 Al Achraf		Wasiti 525 Tarentarius 1131
Saladin 592 Aladel fil Dominus Damasci 615 Al Modhaffer Gazius fil Al Ashraph fil. Anno 658 occisus ab Hulacu.			
Chelati fuit in Adarbijano Shah Armenus sub regno scilicet Maredini 581 Bactamergus servus 589 Dhahiroddin alius servus ipsius Shah. Mohammed 603 Balaban sha Armenus 615 Al Ashraf fil Aladeli, dominus Chelati & (Mesopotamiæ) Rohæ, & Harrani. & Senjar & Nisibis obit anno 635 in Damasco.	Accan 583 Aphdel (fil Saladini		Arbelæ sub Mausela 563 Zinoddin Modhafferoddin fil qui anno 630 obit & Arbelam accipit Califa.
	Hemisæ 589 Shiracuh qui Damasceno paruit 618 Al Mojahed		Senjar Nisibis Alchabur Racca &c 566 Omadaddin 594

	Kotboddin fil. 606 Nisibis amittitur Aladelo & 615 Senjar ejus filio Al Ashraf. Ante 657 Badroddin {illeg} Mausila {illeg}657 Aladdin fil.
Hanium. Iabaljaurum Sormaisat 597 Al Aphdal fil Saladini obit 621	Al Hesni & Amidæ 579 Nuroddin
Bosræ 615 Malecsalah fil Aladeli	Carac 589 Adel.
	Hamæ 589 Mohammed qui Alapiensi paruit. 618 Malecnaser
	Malatia in Armen. min Muezzoddin 597 Rucnoddin 640 Rashidoddin
	Arzanrumæ 597 Rucnoddin

<73r>

Reineras ordinis Prædicatorum contra Waldenses Bibl. Patrum Tom 13.

Sectæ hæreticorum fuerunt plures quam 70, quæ omnes per Dei gratiam deletæ sunt præter sectas Manichæorum, Arianorum, Runcariorum et Leonistarum. Inter omnes has sectas quæ adhuc sunt vel fuerunt non est perniciosior ecclesiæ quam Leonistarum (i.e. Waldensium) — 1 quia est diuturnior. Aliqui enim dicunt quod duraverit a tempore Silvestri aliqui a tempore Apostolorum. 2 quia est generalior. Ferè enim nulla est terra ubi qua hac secta non sit. 3 Quia, cùm omnes aliæ sectæ immanitate blasphemiarum in Deum audientibus horrorem inducant, hæc magnam habet speciem pietatis eo quod coram hominibus justè vivant, et benè omnia de Deo credant & omnes articulos qui in Symbolo continentur. Solum modo Romanam Ecclesiam blasphemant et clerum, cui multitudo laicorum facilis est ad credendum. Cap 4. p 299

Albanenses (sive Albigenses) divisi sunt in duas partes. Prima pars tenet opiniones antiquiores quas omnes Cathari (i.e. mundi sive puritani videlicet: Albigenses Waldenses &c) antiquiores habebant in annis Domini currentibus 1230. Itaque opiniones istorum sunt quod Trinitas scilicet Pater & filius & spiritus sanctus non est unus Deus, sed quod Pater major est filio & spiritu sancto. &c — Altera pars (cujus caput est Ioannes de Lugduno, et quæ priori major est) Trinitatem et unitatem juxta fidem Catholicam in Deo penitus inesse negat. Cap 6. p 304, 305.

Hæretici cognoscuntur per mores et verba. Sunt enim in moribus compositi et modesti. Superbiam in vestibus non habent, quia nec pretiosis nec multum abjectis utuntur. Negotiones non habent propter mendacia et

juramenta & fraudes vitanda, sed tantùm vivunt de labore ut opifices Doctores etiam ipsorum sunt sutores. Divitias non multiplicant sed necessarijs sunt contenti. Casti etiam sunt, Maximè Leonistæ. Temperati etiam sunt in cibo et potu. Ad tabernas non eunt, nec ad choreas, nec ad alias vanitates. Ab ira se cohibent semper operantur discunt vel docent, & ideò parùm orant. — Cognoscuntur etiam in verbis præcisis & modestis. Cavent etiam a scurrilitate & detractatione, & verborum levitate & mendacio et juramento. Nec dicunt verè vel certè & similia, quia hæc reputant <73v> juramenta. Sed dicunt est est vel non non. Item ad quæstiones raro directè respondent. Vt si quæatur ab ipsis: Scis tu Evangelium vel epistolas? Respondet quis docuisset me ista? vel; eos scire debere qui sunt profundi intellectus vel ad hoc otiosi & idonei. Et dicunt hoc — sibi licere quia Christus dixit solvite templum hoc; Iudais intelligentibus de Templo Solomonis. — Item ad Ecclesias fictè vadunt offerunt et confitentur & communicant, & intersunt prædicationibus, sed ut prædicantem copiant in sermone. Cap 7. p 307.

See also the following chapter {he} where shows how the hereticks propagate their doctrine. And comparing themselves with the Romanists they say other things Rarus est doctor inter eos qui tria capitula continuata novi testamenti literaliter sciat corde, apus nos vero rarus est vir vel femina qui textum non sciat vulgariter recitare.

About the articles of their faith this Author is for the most part so impudent a fourger that I dare beleive nothing but what he saith well of them. The Articles of the Waldenses faith see Pilicdorffius ibid: a pag 312 ad pag 340.

<74r>

311. 571. 611. Ann Alexandr 1563, 1514, 1568, 882, 922, 313, incipit Octobr anno Domini 1251, 1202, 1256, 570,610, 1

Dum familiares Principes de vastatis [Constantinopolios] ædificijs instaurandis cogitabant: allatus est Aulicis nuncius magnam Isaurorum multitudinem, quæ supra Pamphyliam Ciliciamque posita semper in asperrimis & inaccessis Tauri montibus degit in latronum manipulos divisam, regionem subjectam invadere. Ac opida quidem munita tentare non potevant, vicos autem mœnibus destitutos & obvia quævis irruendo vexabant: quos incursus id ipsia faciliores reddebat quod isthæc regio paulo ante fuisset ab hostibus capta, Tribigildo cum barbaris suis rebellionem molito. His nunciatis Arbazacius dux mittitur qui laborantibus Pamphythiæ rebus succurreret. Is ubi — latrones fuga dilapsos intra montes pesecutos fuisset, complures eorum villas cœpit, & virorum multitudinem non exiguam occidit, adeoque — incolis opidorum securitatem solidam parasset nisi delicijs & fœdis voluptatibus deditus fuisset. — Quapropter revocatus est, — Et molitiones Isaurorum intra clandestina se latrocina continebant, nondum illis appertè gentes proximas aggressis Zosimus l 5. tenuit : neque

Senatus præter alia multa decrevit ut Triumphos quotquot vellet ageret Trajanus. — Trajanus metuens ne Parthi etiam aliquid molirentur (deficerent) rebellarent — Ctesiphontem venit, ijsque Regem Parthamaspatem designat eique diadema imponit. Indeque profectus in Arabiam adoritur Agarenos qui et ipsi defecerant. Iohannis Ziphilini Epitome Dionis in vita Trajani. Hic ejus actiones fusè describuntur.

Pelasgi, sicut Varro memorat, cum sedibus suis pulsi diversas terras petissent confluerunt plerique Dodonam — acceptaque sorte, — Latium post errores plurimos appulere. Macrobius. Notæ in l. 1. Dionys. Halicarn.

Dioclesiani temporibus victis prima congressione Romanis, secundo autem conflictu superato rege Narseo, Vxore ejus & filiabus captis, — pace facta Mesopotamia est restituta. & supra ripam Tigridis limes est refirmatus ita ut quinque gentium trans Tigridem constitutarum ditionem assequeremurquæ conditio fœderis in tempus Divi Constantij conservata duravit. Sex. Rufi Breviarium.

[[Editorial Note 12](#)]

in patritas consuetudines quales.

<74v>

[[Editorial Note 13](#)]

Ponticæ: Galatia, Bithinia, Honorias, Cappadocia prima, Cappadocia secunda Pontus Ptolemoniacus, Hellenopontus, Armenia prima, Armenia secunda Galatia salutaris. Provinciæ Thraciæ: Europa, Thracia, Hæmi montis Rhodope, Mœsia secunda, Scythia. Provinciæ Macedoniæ; Achaia, Macedonia, Creta, Thessalia, Epirus vetus, Epirus nova & pars Macedoniæ salutaris. Provinciæ Daciæ: Dacia mediterranea, Dacia ripensis, Mœsia prima, Dardania, Prævalitana, & pars Macedoniæ Salutaris. Hæ autem Macedoniæ & Daciæ Provinciæ Illyricum orientale constituunt. Hæ sunt Orientis Provinciæ

In Occidente Provinciæ Italiæ 17. Prov. Illyrici sex: Pannoniæ secundæ Suaviæ Dalmatiarum, Pannoniæ primæ, Norici mediterranei, Norici ripensis. Provinciæ Africæ 7 Byzacium, Numidia, Mauritania Sitifensis, Mauritania Cæsariensis, Tripolis, Præfectus annonæ Africæ, Præfectus fundorum Patrimonialium. Provinciæ Hispaniarum 7 Bœtica, Lusitania, Callectia, Tarraconensis, Carthaginensis, Tingitanea, Baleares. Provinciæ Galliarum 10: Viennensis, Lugdunensis prima, secunda et tertia Germania prima, Germania secunda, Belgica prima, Belgica secunda, Alpes Maritimæ, Alpes Penninæ & Graiæ Maxima Sequanorum, Aquitania prima & secunda, Noviem populi, Narbonensis prima et secunda, Lugdunensis senonia. Provinciæ Britanniæ quinque: Notitia Imp. Rom.

Totius urbis ambitum Plinius suo tempore 13^{mill} pass & 200 (13200) Aurelianus Imp, ait Vopiscus muros urbis sic ampliavit ut 50 prope millia eorum ambitus teneret. Vide ambitus singularum regionum in Notitia Imperij

<75r>

Ex Eutychij Patriarchæ Alexandrini annalibus.

Anno Heraclij undecimo die 2 Rabie prioris anno Hegiræ undecimo Abu becer inauguratus est, obiit die 29 Iomadæ poster. ann Hegiræ 13 regnavit ann 2 mens 3 di 22. Eodem die incipit Omar anno 13 Heracli Imperator audito Damascum captum esse Constantinopolin usque profectus est idque anno Califatus Omeri tertio. Capta est autem Damascus mense Regjebo juxta Elmacinum qui fuit sub initio anni secundi Omaris.

Hieronymus epist 85 seu ad Evagrium, ubi in Apostolorum ævo eosdem fuisse Presbyteros & Episcopos probare satagens, verba sacra illuc spectantia collegerat, ad insequentia dein tempora hæc subjicit. Quod autem postea unus electus est qui cæteris præponeretur, in Schismatis remedium factum est ne unusquisque ad se trahens Christi Ecclesiam rumperet. Nam et Alexandriæ a Marco Evangelista usque ad Heraclam et Dionysium Episcopos Presbyteri semper unum ex se electum in excelsiori gradu collocatum Episcopum nominabant. Quo modo si exercitus Imperatorem faciat aut Diaconum eligant de se quem industrium noverint et Archidiaconum vocent. Eadem narrat Eutichius patriarcha Alexandrinus in Annalibus, ubi et multa insignia habentur. Consule ut et Annales Vsseri et Historiam Philostorgij.

Ante annos paucos propinquus vester Gracchus nobilitatem patriciam sonans nomine, cùm præfecturam geret urbanam, nonne specum Mithræ & omnia portentosa simulachra, quibus Corax, Niphus, Miles Leo, Perses, Helios, Bromius pater initiantur, subvertit fregit excussis, & his quasi obsidibus ante præmissis, impetravit baptismum Christi: Solitudinem patitur et in Vrbe Gentilitas: Dij quondam nationum cum bubonibus & noctuis in solis culminibus remanserunt: vexilla militum Crucis insignia sunt. Hieron. ep. 7.

Iam quid Plebicolas percurram nomine Gracchos
Iure potestatis fultos, & in arce Senatus
Præcipuos, simulachra Deûm jussisse revelli;
Cumque suis pariter lictoribus omnipotenti
Suppliciter Christo se consecrasset regendos?^[41]

Gildo ex Gente Maurica, filius Nubeles Regis Maurici, frater Firmi (Ammianus lib 29) a Theodosio comes creatus et in Africa constitutus Magister utriusque Militiæ tempore belli Eugeniani descivisse a Romano

Imperio cœpit ut testatur Claudianus his versibus de Gildone loquens

— Alter præcepta vocantis

Respuit; auxilijsque ad proxima bella negatis,
Abjurata palam Libyæ possederat arva.^[42]

Interea Gildo Comes qui initio regni eorum (Imp. Arc. & Hon.) Africæ Præerat <75v> Simul ut defunctum Theodosium comperit, ——— Africam excerptam a societate Reipublicæ usurpare ausus est ——— Mascezil cum parva manu, hoc est cum quinque millibus (ut atunt) militum contra 70 millia hostium castra metatus &c Oros. l 7. c 36.

Redditus rituum Gent. per Edictum Imp. ablati. [Sub initio Gratiam] Symmachus. Baron. An 392

Stilico cùm Alarico Gothorum Duci dignitatem Magistri militum ab Honorio impetravisset, eum adversus Illyrios direxit. Præmisso Iovio qui præfectus Prætorij creatus fuerat, pollicitus est se quoque cum Romanis militibus adventurum, ut eam Provinciam Honorij ditioni adjungeret. Igitur Alaricus assumptis quibus præerat Gothis, ex Barbarorum regione ubi degebat, quæ est juxta Dalmatiam & Pannoniam, in Epirum venit. Vbi cum diu moratus fuisset in Italiam reversus est. Nam cum ex compacto iter facturus esset in Illyricum Honorij literis est retentus. Stilico autem in expeditionem jam paratus, interficitur. Sozom lib c

Ambrosius Epist 27. Ad Valentinianum A. 385 circiter. Tu (Maxime) flagitabas quod Barbarorum stipatus agminibus Italiæ te infunderes. Valentinianus Hunnos atque Alanos appropinquantes Galliæ per Alemanniæ terras reflexit. Quid habet invidiæ si Bauto Barbaros cum Barbaris fecit decernere? Quoniam dum tu militem Romanum occupas, dum is adversum se utrimque prætendit, in medio Romani Imperij sinu Iugunthi populabantur Rhætios. Et ideo adversus Iugunthum Hunnus accitus est. Idem tamen quia de finitimo proterebat Alemanniam & jam vicinia mali urgebat Gallias, coactus est triumphos suos deserere ne tu timeres. Confer utriusque factum. Tu fecisti incursari Rhetias, Valentinianus suo tibi auro pacem redemit.

Anno 382. Iugunthi & Alemanni Rhætijs hac tempestate infesti vide Ambr de Legatione sua ad Maximum. Prosperum. Idacium. Sidonium carm 7.

Iuxta Zosimum lib 4 pactio Stiliconis & Alarici in Epiro degentis præcessit Expeditionem Radagaisi. Postea Stilico in expeditionem Illyricanam paratus impeditur fama Constantini Tyrannidem arripientis. Anno sequente Basso et Philippo Consolibus Alaricus ex Epiro in Noricum transit & ob moram in Epiro pecuniam a Senatu poscit & Stilicone ob pacem conservandam suadente, obtinet quatuor librarum millia Non multo post interficitur Stilico & Alaricus Italiam invadit. Zosim lib 4.

Theodosius tantum sepulturæ [Regis Gottici Athanarici] magnificentiam adhibebat ut — Scythæ non amplius Romanos infestarent, bonitatem Principis admirati: quotquot autem cum Rege vita defuncto venerant custodiendæ ripæ fluminis intenti, diu quò minus Romani vexarentur incursionibus, impedirent. Zosim lib 4.

— ^[43] Cujus solum amissas post sæcula multa
Pannonias revocavit iter, jam credere promptum est
Quid faciet bellis.^[44]

Scilicet Avitus dum Arelati consideret, evectus ad Imperium Romamque (ut indicat Idacius) evocatus iter ut putat Sirmondus (in Comment in hunc locum Sidonij) flexit per <76r> Treviros: ubi ea contigerunt quæ de Lucij Senatoris conjugē narrat Aimonius l 1. c 3. Inde in Germaniam & Noricum (ut putat Sirmondus ibid.) transgressus Pannonias a Barbaris sine armis recepit.

Vaticinij quod Roma duraret 1200 annos, memores Romani Alarico in Italiam irruente ut Claudianus de bello Getico scribit urbis ruinam metuebant. De eodem Sidonius etiam loquitur his verbis.

Iam prope fata tui bis senas vulturis alas
Complebant (scis namque tuos scis Roma labores.)^[45]

Initium Heraclij est A.C. 610 mense Octobri die tertio feria 7 Indic 14 ut Chron Alexandr. Theophanes Cedrenus Maximus Martyr alijque demonstrant. Petavius [De Doctr. Temp. l 11. c 49. et] in notis ad Nicephori Breviarium. Et Ratonar. Temp lib 4 cap 15.

Alaricus sumpto exercitu per Pannonias Stilicone & Aureliano consolibus & per Firmium — intravit Italiam. — Concessa dein ad habitandum Gallia, Stilico Gothos inopinatò adoritur ad Pollentiam in itinere Iornand Get. conjungit hoc cum obsidio Romæ dicitque Stiliconem victum.

Constantinus ex Anglia tyrannus filium suum Constantem ex Monacho fecerat Cæsarem: ille Arelati occiditur, filius Viennæ. Iorn. Get.

Paulus Diac. De Gestis Longobardorum dicit Bonif 3 suprematum obtinuisse & alium Bonifacium Pantheon

Constantinus unà cum Iuliano filio in Italiam missus antequam eo pervenisset in itinere occisus est. Nec multo post Iovinus et Maximus Tyranni quorum supra mentionem fecimus interfecti sunt: Sarus item & alij præterea complures qui Honorij Imperio fuerant insidiati. Sozom. l 9 c 15

Per id tempus (i.e. quo Constantinus in consortium | societatem Imperij ab Honorio ascitus fuit A.C. 421) Orientis Imperium hostibus penitus vacuum erat & præter omnium expectationem summo cum decore respublica illic gerebatur. Sozomen l 9. c 16

Atharicus – Constantinopoli discedens ad occidentis partes transgressus est cumque in Illyricum pervenisset latè cuncta vastare cœpit. Porro transeunti obstiterunt Thessali circa ostia Penei fluminis — Commissaque pugna tria circiter millia ex ejus exercitu perimerunt. Posthæc Barbari qui cum illo erant quicquid obviam fuisset igni ferroque vastantes ad extremum Romam quoque ipsam occuparunt, maximamque partem admirandorum illic operum incendio consumpserunt. Socrat l 7. c 10 [cap 10]

Constantius ante Constantinum patrem Britannicum tyrannum occiditur Sozom l 9. c 13. & Olympiodor

Illyricum Orientale Macedoniam continebat & Daciam ut docet notitia Imperij Romani. & Annotat. in l 5 c 11 Hist. Eccles. Socrat

Zosimus scribit Valentinianum juniorem divisio cum fratre Imperio Italiam Africani & Illyricum habuisse. Vide Annotat prædict in Socrat.

Alaricus moritur eodem anno quo Romam cœpit videlicet decimo quinto Honorij. Iatius Chron

Debacchantibus per Hispanias Barbaris, et sæviante pestilentia malo, fames dira grassatur adeo ut humanæ carnes ab humano genere fuerint devoratae: matres quoque necatis vel coctis per se natorum suorum sint pastæ corporibus. Bestiæ <76v> occisorum gladio fame pestilentia cadaveribus adsuetæ, quosque hominum fortiores interimerunt eorumque carnibus pastæ passim in humani generis efferantur interritum. Et ita quatuor plagis ferri famis pestilentia & bestiarum ubique in toto orbe sævientibus, prædictæ a Domino per prophetas suos adnuntiationes implentur. Idat Chron

Anno 17 Honorij (bienno post Romam captam) subversis memorata plagarum grassatione Hispaniæ provintijs barbari ad pacem ineundam conversi – sorte ad habitandum sibi provinciarum dividunt regiones Gallæciam Vandali occupant & Suevi, sitam **{illeg}** in extremitatem maris Oceani . Alani Lusitaniam & Carthaginensem Provincias & Vandali cognomine Silingi Bæticam sortiuntur. Hispani per civitates et castella residui a plagis, barbarorum per Provincias dominantium se subjiciunt servituti. Constantinus post triennium invasæ tyrannidis ab Honorij duce Constantio intra Gallias occiditur.

Gratianus Theodosio præter Prientem & Thracias etiam Illyricos commisit Sozom l 7. c 4

The Iugunthians a sort of the Alemans. Ammian l 26

Claudian in Ruffinum scripsit Anno 395 finiente vel 396 ineunte, ut probabile est. in Eutropium anno 399 quo consul fuit Eutrop. de bello Gildonico ann 398 circiter. de bello Getico 403 in laudes Stiliconis an 400.

Lyb_i | Ya superior ac inferior est sub Præfecto Prætorio Orientis in Notitia, Africa Verò cujus septem provinciæ sub PF. P. Italiæ, differunt enim enim Libya & Africa.

— jam solis habenæ Bissenas torquent hiemes, cervicibus ex quo Hæret triste jugum. Nostris jam luctibus ille Consenuit, regnumque sibi tot vindicat annis. Claud. de bello Gild.

Nam quæ jam regio restat si dedita Mauris
Regibus, Illyricis accesserit Africa damnis? [46]
Ius Latium quod non Meroe rubroque Solebat

Oceano cingi, Tyrrhena clauditur unda. Et cui non Nilus, non intulit India metas, Romani jam finis erit Trinacria regni?

Et paulo post Hinc hominum pecudumque lues; hinc pestifer aer Sævitur, & exclusis regnant Aquilonibus Austri. Ibid.

24419 25350 31300 28767 44100 23500

Ex notitia Imperij Orientis. Provinciæ Orientis Palæstina. Phænice, Syria, , Cilicia, Cyprus, Arabia, Isauria, Palestina salutaris, Palestina secunda, Phænice Libani, Eufraatensis, Syria Salutaris, Osrohena, Mesopotamia, Cilicia secunda. Provinciæ Ægypti, Lybia Superior, Lybia inferior, Thebais, Ægyptus, Arcadia, Augustanica. Provinciæ Asianæ: Pamphylia, Hellespontus, Lydia, Pisidia, Lycaonia Phrygia Palatiana, Phrygia salutaris, Lycia, Caria, Insulæ. Provinciæ

<77v>

[[Editorial Note 14](#)]

Anno Philippi regis Galliæ Henrici filij 41° Solymanus rex Turcuus a nostris debellatus et occisus, & triennio post Bohemondus Antiochiæ designatus Princeps a Turcis capitur. Christoph. Richer de reb Turc. l 1

Allap rex Turca anno christi 1143 Edessam Syriæ urbem cepit et in Christianos inaniter desævijt Ibid.

Ex Isagoge Chronologica Harvillæi

Artaxerxes Longimanus (juxta Diodorum; Tertullianum lib contra Iudæos c 8. Euseb in Chron. Hieron in 4 Ezeck &c: Quibus etiam assentiuntur reliqui fere omnes moderni) regnavit annos 40. Sed Functius ex Thucydide conatur probare eum regnasse annos 44. Vt res est Thucydides lib 4 scribit Artaxerxem mortuum esse anno septimo belli Peloponesiaci prope finito.

Xerxes 2 juxta quosdam apud Diodorum & juxta Eusebium &c regnavit mens 2. Iuxta Diodorum autem an 1.

Sogdianus juxta Ctesiam regnavit 6 mens & dies 15, juxta Diodorum Eusebium & alios 7 menses.

Darius Nothus juxta Thucididem regnavit ab anno 7 belli pelopon & juxta Xenophontem mortuus anno ejusdem belli 26. Secundum Addonem in Chronico regnavit annos 18. Secundum vero quod alij colligunt partim ex Xenophonte & Thucidide, sed expressius juxta Diodorum Eusebium, {&} Clementem Alexandr. & Bedam regnavit annos 19. sed forte non impletos.

Artaxerxes Mnemon

Coⁿradinus Damasci Sultanus moritur. A D 1227 relicto filio Melecel Naser puero annorum 12 sub tutela Esedinebec. Marinus Sanutus l 3. pars 11. c 10

A 1228 Melec Equemel Sultanus Babylonæ, Ejus frater Melec Essaraph

A 1229 Equemel obsidet Damascum & Damasceni se subijunt pueri Naseris anunculo sultano Ægypti.

A 1239 Salah Damasci et Ægypti simul Sultanus. Item alius Salah & dominus Mahubeth & filius Saphadini Saladini fratris.

Prior Salah de orientalibus partibus veniens Damascum abstulerat Ioheth nepoti Saladini, Guemel mortuo occupanti. Indeque cum procederet contra fratrem juniorem Edel qui Egyptum sibi usurpaverat a Nasar filio Coradini (hæredi Damasci capitur. / Vel potius erat secundus Salah Sultanus Babylonæ, & Damasci & hunc cœpit Nasar sperans sic recuperare regnum Damasci sed interea alius Salah de Oriente veniens occupat Damascum (l 3 p 11. c 15) Deinde Egyptij trandunt in Manus Salah alterius (quem Nasar cœperat) fratrem ejus Edel sultanum babylonæ qui incarceratus post non apparuit. Itaque Salah ex oriente jam erat Sultanus Ægypti & {alter} Salah Damasci: idque ad usque an 1244 (l 3 p 12. c 1.)

<77r>

[Editorial Note 15]

Ann 1246 Sultanus Damasci a Sultano Alapiæ superatur. Proximo anno sultanus Ægypti Alapiensi eripit Damasum, Calamelam et Mahubeth

Anno 1250 Sultanus Alapiæ ab Ægyptijs ingenti strage superatur

Anno 1253 Venit ante Ptolimaidem Soltanus Damasci facta concordia cum sultano Ægypti, capiunt Sydonem & interfectis 800, quidringenti Damascum abducuntur captivi.

A 1258 Tartari occupant terram Arsasidarum & Persidam universam, &

1273 Aiton rex Armeniæ moritur cui succedit Leo filius.

Hæc ex Marini Sanuti Secretis fidelium crucis.

Circa AD 1097 Baldac in propinqua civitate Sarmes dominus Afflixit Rages, id quod etiam fecit Balac dux civitatis Seroge

Belpheet dedit Alapiam servo suo Assangur qui fuit pater Sanguini avusque Noradini. Ib: l 3. p 5. c 4.

Ann 1145 Sanguinus capit Edessam, deinde ad Columbar civitatem sitam supra Eufratem expugnandam accessit sed dolo interficitur & succedit filius natu major Cotebedinus in Mussula, & Noradinus natu minor in Alapia l 3. p 6. c 19

Sultanus Baldac dictus {Degrisotorilfa} misit Artoch contra Romanos qui civitatem Roays primo dein totam Mesopotamiam suo subdidit imperio. l 3. p 13. c 7.

Expeditionem Haolonis eodem fere modo narrat Sanutus ac Haythonus. nisi quod addit Turcos Asiaticos etiam tunc devictos fuisse.

<78r>

Artemidorus. Apomasar.

De arboribus c 261

Si arbores diuturnitate temporis vitiatae et putrefactae corruerunt naturali morte procures morientur. c 151

Si quis edere carnem bubulam visus sibi fuerit ab amplissimo viro divitias consequetur c 239

Si rex imperasse visus sibi fuerit ut boves aratores mactarentur principibus ejus ab ipso rege periculum imminet: sin boves immorigeros et indomitos occidi jusserit, ad extraneos et alienigenas ea calamitas spectat c 238

Draco regis [hostilis] ad personam refertur, serpentes ad personas maximorum et parvorum hostium pro ipsorum magnitudine c 283 — Si quis Draconem fulgetris peti visus sibi fuerit, bellum et ruinam alteri regi qui hostis est ei regioni, portendi sciat. c 283 — Si regi per quietem visus sit apparere draco, alterius fama terrebitur &c c 283

De equo et cauda c 152, 153

Flumina pro ratione magnitudinis ad magnates et divites, Mare ad regem spectat.

Flumina pro ratione magnitudinis ad personas tam humilium quàm magnorum hominum referuntur ex Ind. c 175. Mare cum profunditate sua magni regis ad personam refertur: utque amnes universi in mare se exonerant sic ad regem opes universæ confluunt. Ex Ind Pers Æg c 178

Si carne leonina vescitur a rege divitias consequetur c 269

Locusta generaliter ad hostium multitudinem refertur — c 300 ex In Pers et Æg.

Naves ad diversas personas interpretando referuntur c 179 Ind. Siquis visus sibi fuerit ædificare navem mercatoriam arcanæ rei causa quosdam homines convocabit. Ibid. Navis in qua rex sedet ad Augustæ personam refertur c 181. Pers. Æg. [Si novam classem multarum navium condidisse visus sibi fuerit validas adversus hostes suos copias rursus coget Ibid: c 181 Pers Æg.] Si videre visus fuerit naves ignem emittentes ad incendendum naves alias vel terras: quantum sanè virium et efficacitatis ignis ipse habuit, tantundem victoriarum de hostibus reportabunt. Si naves suas accensas videre visus fuerit, interritus eis imminet. Si novam classe{m} multarum navium condidisse visus sibi fuerit, pro earum numero validas adversus hostes suos copias rursus coget. Cap 181 Pers et Æg. Note that this is of Land forces.

Siquis videre visus fuerit in mare delapsa sidera hominum a Rege profectam internecionem per hoc visum intelligat. Si rex tale somnium <78v> habuerit cladem populi sui morientis maximam videbit ex Ind c 170

Pluvia de impletionem voti ac precationis deque misericordia intelligitur c 171 ex Indo disciplina.

Sol proculdubio ad regis personam interpretando refertur et ad principis a rege secundi luna. Venus ad personam angustæ. Itidem alia maxima sidera ad viros apud reges amplissimos. Stellæ reliquæ ad mundum universum. c 167 Ind Pers Æg.

Si quis visus sibi fuerit quasi flamma solis cum in itinere calefecerit opes a rege consequetur pro modo caloris. Si visus sibi fuerit a sole plurimum adustus, pœnam pro modo adustionis inveniet. Ibid.

Grando c 191 Nubes c 164.

Si quis per quietem visus sibi fuerit sublatu a vehementi vento, de loco in locum transferri: longam expeditionem instituet & prout ipse venti motus levis expeditusque fuerit, potestatem adipiscetur c 165 Ind. Si rex in itinere visus sibi fuerit a vento impedi: nuncium è longè dissito principatu accipiet quo perturbabitur. Pers & Æg c 166.

Si rex videre visus fuerit quassatam terræ motu ipsius urbem aut regionem — hoc ad bellum a nationibus imminens & formidinem ipsius vel ad insidias ei structas et inimicorum ejus detectionem refertur c 144 In Pers Æg.

Si carnem ursinam 274 aut Pardi 272, aut Leporis 278 aut canis 279, aut Leonis 269 aut caput hominis vel ovis c 39 & 40

<79r>

Os pro hominis domo interpretari solemus qua ejus domestici continentur: Quippe dentes sunt personæ domesticæ. Ind c 41.

Vox et oratio viri nihil aliud est quam ejus apud populum fama et prædicatio. Siquis in somnijs canere sibi videatur et eleganti voce præditus esse gaudium atque commendationem apud populum inveniet. — Siquis

autem in somnis videre sibi videatur et audire vocem suam tenuem factam et imbecillem: vitam plenam doloris & afflictionem inveniet. Ind 50. Siquis sibi cithara canere videatur aut cithara canentem audire: si rex est, adversus hostes consilia struet, ac superabitur [forte superabit] Per & Æg c 51.

Omnes hominis dentes ad omnes ipsius cognatos referuntur. Ind. Pers. Æg c 60

Brachium — ad fratrem vel primum ex servis — refertur Pers Æg 71.

Carnem universam ad omnes divitias et aurum interpretando referrimus. Siquis carnem suam magis auctam videre visus fuerit aurum et opes pro modo carnis ipsius nequiret Ind c 87.

Sanguinem et hulcera de auro et et facultatibus interpretamur Ind c 102

Caput ad eum qui rebus summa cum potestate præest refertur. Cervix ad illum cui somnium offertur; Dentes ad omnes cognatos: Humerorum claviculæ ad concubinas: Brachia ad fratrem vel propinquum, qui alicui in delicijs et amoribus est: scopulæ ad uxorem: Manus ad auctoritatis primæ servum. Femora ad cognatos: Crura et pedes siquis pauper est ad vitam ipsius: si rex, ad primæ auctoritatis et arcanorum conscium servum. Pers Æg. c: 106 & Ind Pers & Æg c 113.

Si quis vino sibi visus fuerit inebriatus magnam auri copiam acquireret: sin absque vino fuerit inebriatus acrem morbum inveniet. Pers Æg c 112.

Siquis visus fuerit defectum aliquem rerum ad sepulturam pertinentium — is defectus ad spem refertur Ind c 130

Siquis in somnis visus sibi fuerit recens dominio terræ nemoralis, saltuosæ, opacæ et irriguæ potitus: si rex est regiones & homines et familias & opes eorum in potestatem rediget. Ac regionibus quidem hominibusque potietur propter arbores, familijs propter nemorum denitatem; opibus propter aquam. Pers Æg. 142.

Si rex videre visus fuerit inextincto montes suos igne combustos cum vento vehementem: hostili bello populus ipsius segetis instar excinditur. Sin absque <79v> vento cædes minor erit. Prs Æg c 142.

Terræ motum de edicto regis montem de magnate interpretantur In Per Æg c 144

Siquis integra munitus armatura visus sibi fuerit in equo exijsse si populi princeps est hostem suum maxima clade afficiet, famosamque gloriam armis belli reperiet &c Pers Ind Æg c 156. Siquis videre visus fuerit populum armatum sibi cognitum ad bellum paratum et instructum, ejus loci homines et lætitiā maximā & victorias invenient. Si populus incognitus fuerit — ab hostibus erit afflictio. Ibid

Siquis videre visus fuerit aliquem locum vel prædium vel domum per ignem flammæ conflagrantem penitus: earum ædium dominus & locorum incolæ vel bello vel acuto morbo peribunt In c 159

Si rex videre visus fuerit templi vel palatij sui columnas inflammatas: ea res imperium portendit alterius & interitum procerum quos ille prior constituit. Si rex videre visus fuerit capillos suos incensos: in prælio populi sui jacturam faciet alius quidam hostis ejus pro more pilorum. Si rex videre visus clabulam sive currum suum exustum regnum ejus deprimetur Pers Æg c 160

Siquis in cælo quasi sedere visus sibi fuerit ——— si de necessariorum regis numero fuerit celebris et amplissimus evadet Ind Pers Æg c 161

Si rex ad cælum quasi volasse visus sibi fuerit ubi sidera essent supra reges cæteros et eminentia potietur et fama. Si rex visus sibi fuerit sursum profectus in cælo consedisse regionem ea majorem quam possidet in potestatem rediget. Si palatium ibidem habuisse visus sibi fuerit in ditionem rediget ac possidebit ampliorem terram alienam & domicilium in ea constituet. Si visus sibi fuerit in ascendendo præcipitasse, ac cecidissee. regnum suum amittet ac morietur. Ind Pers & Æg c 162

Si rex mare vehementer a vento quodam noto turbatum videre visus fuerit, a natione versus illum ventum habitante turbas accipiet.

Si tranquillum mare videre visus fuerit ex regno suo delectationem capiet Ind Pers Æg. c. 178

Nix grando gelu ærumnas sollicitudines & tormenta portendunt Si in populum nix decidit ingens hostium multitudo pro amplitudine loci homines illos torquebit. Siquis videre visus fuerit grandinem alicubi delapsam, hostilem impressionem subitam expectet. Si videre visus fuerit grandinem quæ frumenti hordeique culmos læserit: in eo loco prout culmi fracti fuerint etiam bellicæ cædes evenient Ind Pers Æg c 191.

<81r>

**Ex Athenagoræ Athen. Christ. Philos. pro christiani Legatione sive Apologia, circa A.D. 178.
Imperatoribus M. Aurelio Antonino, et Aurelio Commodo**

Negare nos divinam naturam calumnia est. Diagoras quidem — Deum esse negabat, Nos verò qui Deum a materia separamus et aliud quippiam esse materiam, aliud vero Deum docemus; alia insuper quamplurima in medio partem materiæ partim Deo propiora: Nempe Deum ⁱⁿcreatum | ingenitum æternumque asserentes, materiam genitam et corruptibilem, nonne inique impietatis accusant? — Quoniam omnis sermo noster Deum unum celebrat conditorem illum universitatis, qui ⁱⁿcreatus | ingenitus ipse (neque enim ^{creari} | ^{generari} potest quod est sed quod non est,) omnia verbo suo creavit: tum verbis quod incusamur tum re quod infestamur ac profligamur, injuria nobis fit. p 130. B.C.

Porro Deum esse unum universitatis opificem, ut professionis nostræ etiam rationes percipiatis, hoc modo considerate. Si duo aut plures ab initio dii fuerunt, vel conjuncti illi pariter in una eademque natura vel separati fuere singuli. At conjuncti simul esse non poterant, utpote dissimiles. Nam ut divinitate similes sunt, eo tamen erunt dissimiles, quod alij ingeni (unus nempe verus et summus Deus ingenuus est,) alij verò geni sunt. Genitum autem exemplari suo simile est: ingenuum non item, cùm neque ad aliquid neque de aliquo factum sit. Quod si quis ita plures Deos in unum conjunctos existimet ut partes quædam totius &c. p 131. B.

Satis jam mihi demonstratum est non negare nos numen, qui unum illum ingenuum, æternum invisibilem, impassibilem; qui nec loco includi potest, nec aliter quàm sola mente et ratione comprehendendi, qui luce pulchritudine, spiritu et potentia ineffabili continetur: a quo facta sunt omnia per Verbum ipsius, per quod et digesta sunt et stabiliuntur hunc inquam unum prædicamus Deum. Quin et Dei filium mente complectimur. Nec est quod aliquis ridiculum putet Deo filium a me attribui. Non enim ut Poetæ fabulantur qui nihilo meliores hominibus suos Deos faciunt, vel de Deo et Patre vel de filio sentimus. Sed filius Dei est Verbum Patris in Idea et efficacia. Ab ipso enim et per ipsum facta sunt omnia, quem pater et filius unum sint ita ut filius sit in patre & pater in filio per unionem et potentiam spiritus; siquidem Mens et Verbum Dei et filius Dei est. Iam si vobis qui intellectus subtilitate excellitis, altius repetendum videtur quidnam sibi velit hic filius Dei; paucis dicam. Primigenia hic est Patris progenies, quæ non ut facta (a principio enim Deus, qui est mens æterna, ipse in seipso λόγος hoc est verbum aut rationem, habet, quum <81v> rationalis ipse æternum sit) sed ut rerum cunctarum Idea et perfectio foret, progressa est. Hac enim indigebat materia informis illa natura et terra cæteraque elementa quæ omnia quum materiæ duntaxat rationem obtineant & subjecti quod se formandum præbet: confusa inter se adhuc, necdum discretis crassioribus ab ijs quæ leviora sunt, divinitus digeri perficique opus erat. Orationi nostræ Propheticus etiam spiritus assentitur Dominus enim, inquit, creavit me initium progressionis ejus ad opera sua (Prov 8). Quanquam et ipsum spiritum sanctum, agentem illis qui propheticos sermones fundunt ita a Deo emanare ad ipsumque reflecti dicimus, ut emissi a sole radij reciprocant. Quis igitur non miretur nos qui Deum Patrem prædicamus, & Deum filium & spiritum sanctum ita ut et unionis eorum vim et ordinis distinctionem exponamus impios et sine Deo homines vocari? Neque tamen intra hunc finem nostra de divinis essentijs professio continetur sed etiam magnum numerum angelorum et ministrorum Dei esse fatemur, quos opifex et architectus mundi Verbo suo tanquam in classes ordinavit centuriavitque ut elementa cælos mundum et quæ in mundo sunt vicesque et ordinem omnium moderarent. p 131. F.G.

Note that he interprets (a little before, p 131 E) of God the Father these prophetick expressions. Dominus est Deus noster non comparabitur alius ad ipsum. Et: Ego sum Deus primus, et præter me non est Deus. Similis ante me non fuit Deus alius et post me non erit. Ego sum Deus et non est præter me. Is: 66.

Deum cum Verbo suo cognoscere optamus ut quænam filij ad patrem sit unio intelligamus, quid Pater cum filio communicet, quid sit spiritus; quæ unitas trium, quæ unitorum Spiritus scilicet filij et Patris. p 132. C.

Vni Deo et filio ejus hoc est verbo inseparabili subjecta sunt omnia. p 133 F.

Vt Deum asserimus et filium ipsius Verbum et spiritum sanctum: [tria quidem secundum potentiam patrem filium et spiritum, actu verò et essentia unum. Filius enim Patris mens verbum et sapientia est, et ab eodem spiritus ut lumen ab igne profluit:] sic et alias quasdam potestates esse cognoscimus, quæ vel circa materiam vel intra eam versantur. p 136 C.

Quantum igitur in me fuit, etsi non dignitate rei, nequaquam nos esse a deo alienos, qui universitatis hujus opificem, simulque ejus Verbum ceu verum Deum, veneramur, demonstratum est. p 138 E.

<82r>

Theophilus Patriarcha Antiochenus contra Christianæ religionis Calumniatores. Ad Antolycum Lib 1. A.D: 178. Vixit tempore M. Aurelij Imp. et obiit sub Commodo.

Disputans de Deo Christianorum contra Ethnicos qui Christianos dicebant esse Atheos: Et interroganti quid esset christianorum Deus; respondit; Lumen si eum dixero, principatum ejus dico, — spiritum si dixero respirationem ejus demonstro; Sapientiam si dixero, filium ejus sentio — Principio caret est enim ingenuus, (p 157 A B) — Hic ille deus solus est qui ex tenebris creavit lucem — spiritum subministrat liberalissimè qui orbem vegetat, quem si apud se retineat, deficiet hoc universum. — per sermonem et sapientiam suam condidit universa. Nam sermone ejus firmati sunt cæli & spiritu ejus. (p 157 F, G. — Cùm igitur tu mihi {imperaris} ut tibi ostenderem, o amice, quis sit Deus meus, puto me meo officio perfunctum cum tibi significarim quis meus sit Deus. (p 159 B.)

Ad Autolicum lib 2.

Cæterum Dei altissimi qui omnia regit reque vera existit, hoc quasi proprium est, ut non solum ubique, verum omnia præsens inspiciat et audiat. Præterea nec loco capitur alioqui locus qui ipsum capit eo major inveniretur. (p 159 F.)

Prophætæ consensu magno nos docuerunt Deum ex nihilo omnia creasse. Nihil enim cum Deo Floruit aut vixit sed ipse sibi locus erat, nullius indigens ante sæcula subsistens — Deus igitur habens suum sermonem in suis visceribus creavit | genuit hominem cùm eum produceret cum sua sapientia ante hæc universa. Hoc sermone usus est in mundi creatione et omnia quæ condidit per ipsum fecit. Hic principium dicitur (Gen 1.1.) quia omnium est principium dominatorque omnium quæ per ipsum facta sunt. Hic igitur spiritus Dei principium et sapientia, altissimique potentia, descendit in Prophetas per quos, ceu organa, de mundi creatione, nec non de reliquis locutus est. Non enim erant Prophetæ cum mundus crearetur: sed sapientia Dei quæ in ipso est, sermoque ejus sanctus semper præsto erat. Quapropter per Solomonem Prophetam sic fatur. Cum ipse præpararet cælos aderam; & cum firmaret terræ fundamenta, aderam: simul cum eo disponens et ordinans. — ut constaret Deum sermone suo creasse cælum et terram; scriptum est: In Principio creavit Deus cælum et Terram. p 161 D. E.

Tres dies, qui præcessere creationem duorum luminarium, Trinitatis mysterium sacrosanctum representant, videlicet Deum, sermonem, sapientiam. Quare dies typus est hominis qui lumine indiget, nempe ut sit Deus sermo, sapientia, homo. Atque hæc est causa quare quarto die luminaria sunt condita. p 163 A.

Cùm cætera omnia sermone nudo constitueret Deus, et ea quasi obiter nulla peculiari adhibita diligentia, hominem existimavit solum esse opus <82v> sempiternum, suisque manibus dignum. Præterea dum hæc loquitur videtur ea proferre quasi auxilio aliquo egeat: Faciamus hominem ad imaginem nostram. At hæc verba ad neminem alium quam ad suum sermonem sapientiamque dixerit p 163 E.

Objicias mihi: supra tradidisti Deum loco non comprehendi, nunc verò ais eum in Paradiso ambulare? Audi responsum. Deus quidem universorum Pater loco nec includitur neque loco invenitur. Non enim est locus in quo ipse quiescat. Cæterum sermo ejus per quem omnia creavit, existens potentia et sapientia Patris assumpsit personam Patris et domini universorum, is venit in Paradisum sub persona Dei et colloquebatur cum Adamo. Siquidem scriptura sacra diserte ponit Adamus dixisse, vocem tuam audiui. At vocem quid aliud dixeris quàm sermonem Dei qui ejus filius est? Nec arbitreris ut poetæ & fabularum scriptores perhibent Dei filios ex concubitu natos esse: sed intellige hoc loco enarrari sermonem perpetuò existentem & insitum in corde Patris Dei. Antequam enim quicquam eorum quæ facta sunt, fieret, hunc consiliarum habuit ut qui meus et prudentia ejus foret. Cùm verò jam condere quæ deliberaverat, instituisset, hunc sermonem genuit prolatum, primogenitum universæ creaturæ, nec interim Deus exinanitus est sermone sermonem gignens & sermone alloquens quæ volebat semper. Hæc nos docent sacræ literæ et omnes sancto spiritu afflati quorum de numero est Ioannes ad hunc modum disserens: In principio erat sermo et sermo erat apud Deum, et sermo significans solum fuiss significans in principio solum fuisse Deum et in eo sermonem postea infert. Deus erat ille sermo. Omnia per ipsum facta sunt, & sine eo factum est nihil. Deus itaque existens sermo, & ex Deo progenitus, quando vult Pater universorum, mittit eum sermonem ad aliquem locum. Qui adveniens auditur et in loco reperitur. p 164. C. D.

Tatiani Assyrij contra Græcos Oratio. Fuit primò discipulus Iustini Martyris, post cujus martyrium evasit hæreticus. Vide Euseb lib 4. cap 29. scripsisse videtur circa AD 156

Deus noster non consistit intra tempus, solus sine principio cum ipse sit principium rerum omnium quæ inceperunt. Deus est spiritus non insinuans se materiæ sed spirituum materialium et formarum in materia opifex, invisibilis intactibilis, omnium autem pater quæ vel sensu percipiuntur vel visum fugiunt. — Deus erat in principio, principi <83r> um autem Verbi potentiam esse accepimus. Quippe dominus mundi cum ipse sit universorum substantia, nondum condito mundo solus erat; si verò respicias potentiam ejus in qua visibilia et invisibilia cuncta consistuunt, omnia cum ipso erant. In ipso enim per potentiam verbi tum ipse tum verbum quod in eo erat, existit. Cùm voluit autem ipse, Verbum ex ejus simplicitate prosiliit. Et verbum non inaniter prolatum, primogenitum opus fit ipsisu spiritus. Hoc scimus esse principium mundi. Natum est autem per divisionem, non avulsionem. Quod enim avellitur, a primo separatur: quod verò dividitur, id functione donatum propria nihil imminuit illum a quo vim suum sumpsit. Quemadmodum enim ab una face aliæ multæ accenduntur nec tamen primæ facis lux minuitur propter plures inde succensas. Sic etiam Verbum e patris potentia progressum non relinquit genitorem verbi expertem. Nam et ego si loquar, et vos audiat non tamen propter transitum sermonis ego qui vobiscum loquor sermone vacuus fio sed vocem meam proferens incultam in vobis materiam exolere mihi propono. Et quemadmodum Verbum in principio genitum, mundum et nos vicissim genuit cum sibimet materiam produxisset, — sic ego &c

Dyonysius Alexandrinus Episcopus adversus Paulum Samosatenum. A.D. 270   Epistola

Satis vero refelli posse quæ tibi visum et temerè ac præcipitanter enunciare cùm dicis duas hypostases esse et duas personas unius & solius Christi, & duos Christos ac duos filios, unum natura filium Dei qui fuit ante secula et unum homonymè Christum & filium David qui non fuit ante, & fuit in tempore & secundum beneplacitum Dei accepit nomen filij, sicut civitas accipit nomen Domini et Domus nomen ejus qui eam ædificat. Volens ignoras, ô amice, unum et unigenitum filium Dei prædicatum esse, ut scripturæ divinitus afflatæ de eo testantur, et christum Iesum vocatum Dominum gloriæ, sicut de eo dictum est, qui propria passione salvos facit credentes in eum, secundum divinitatem, inquam, salvos facit, & non secundum humanitatem. p 69. C.

Deus est natura qui in omnibus dominatur: et excitatus a mortuis atque agnitus ex vulneribus vere Deus esse qui fuerat crucifixus et surrexerat. Et æquali honore Deus dominus a Thoma prædicatus. Dominus enim et Deus habens in manibus cicatrices surrexit qui fuerat propter nos vulneratus — Propter nos enim volui nasci ex muliere, unde et passionem pro nobis suscepit, qui se exinanivit & humiliavit usque ad mortem, mortem autem crucis, cum esset alioqui æqualis Deo. — Vnus est Christus qui est in Patre, coæternum verbum, una ejus persona, Deus invisibilis et visibilis factus. Deus enim apparuit in carne natus ex muliere, qui erat ex Deo Patre genitus ex <83v> utero ante Luciferum, tanquam ex corde verbum ex Patre editum; et simplex atque expers partium Verbum caro factum est, secundum scripturas, non divisum in carnem et verbum quasi in homine habitet Verbum. — Cùm autem hæc ita dicta sunt, eversa sunt omnia quæ a te pronunciata sunt cum ais alium virum esse Christum præter Deum Verbum ab alterius Christi substantia et

dignitate differentem, & unum christum inhabitantem et opera divinæ justitiæ operantem. — Vides in quantum absurdi the præcipitas cum dicis virum sumptum a Deo Verbo? ut neque homo possit esse cum ejus liberam voluntatem confundis, nec esse suæ potestatis, hoc enim est hominum tantum et angelorum. Salvatorem autem Christum dicis fuisse desertum, non illi parcens quod in cruce dixerit; Deus Deus meus, ut quid me dereliquisti? Desertum dicis eum qui erat natura dominus et Verbum patris per quem omnia pater fecit et quem sancti patres homousion Patri vocaverunt. [consubstantialis Deo filius dicitur in Tertulliano Appollogia . Et Athanasius in Epist. de sententia Dionisij Alexandrini contra Arianos, testatur vocem illam ὁμοούσιον non fuisse primum adinventam a patribus consilij Nicæni sed acceptam ab antiquioribus et nominatim a Dionysio Alexandrino qui Dionysius in hac epist. ait, Quem sancti patres homousion Patri vocaverunt.] p 69 H. & 70 A, B

Objectiones Pauli Samosatani et Responsiones Dionysij.

1 Obj: Videmus Christum ire ad Passionem et dicere nunc anima mea turbata est.

Resp: In Osea 11.8. Idem dominus dicit: Conturbata est pœnitentia mea. Quare nec in Passione vox prophetæ sancti est illud; Turbata est anima mea &c.

2 Obj: Dixit etiam tristis est anima mea usque ad mortem.

Resp: Non est homo qui dixit Tristis est anima mea usque ad mortem: alioqui & spiritum intelliget Samosatenus patibilem esse Scribit enim Paulus: Nolite contristari Spiritum sanctum (Eph 4). Quare neque spiritus sanctus ut homo tristatur, sicut nec unigenitus iterus ad passionem: sed sicut qui prave agunt, tristitia afficiunt spiritum sanctum, similiter unigenitus tristatur.

Note that in the third Objection Paulus Samosatenus hath these words: Vnam autem Hypostasin dicis crucifixi et unam personam quam dicis Verbum et sapientiam Patris et Deum coæternum patri. Vide supra. Whence it appears that Dionysius held the person of christ to be the logos alone & not the logos & a human soul together hypostatically united. for he would have reproved Dyonysius for calling such a person the Logos {sinly}, & Deus coæternus patri.

In the fourth objection he saith. Christus est Patris Verbum et filius, noster vero Deus et Dominus <84r> — ejusdem cum patre formæ coæternum verbum — ex æternitate una cum generante — Christus æqualis patri, nulla dissimilitudine substantiæ coæternum Domino spiritui, cui quia Ananias et Saphira mentiti sunt, non homini sed Deo expiaverunt. Paraclytus enim Deus est, sicut et Pater christi coæternus christo.

And in the sixt Objection. Vnus et impartibilis Christus, coæternus Patri, simul cum Patre non factus, & concreator — & Spiritus sanctus movit quomodo Pater est in filio et quomodo filius in Patre.

Paulus Samos: urging that Christ took upon him the form of a Servant (Philip 2.7) & that as the form of God is a divine person videlicet the word or Son of God, so the form of a servant must be a human person, that is a man & therefore Christ took upon him a man that is inhabited or dwelt in a man. Dionysius answers — Manifestum esse sophisma quod formam hominis hominem appellat, et formam ac habitum servi servum: quia forma Dei est Deus. (In epist: p 69. H). Paulus again returns (in Object 7) Quia in scriptura Divina non reperi quod forma et sapientia sine Hypostasi sunt partes hominis, vellem scire ex vobis quod scriptum est in Apostolo cum ait quod in forma Dei cum esset Christus, exinanivit seipsum formam servi accipiens. Si accepit formam servi sine Hypostasi quomodo potest dici quod formam et habitum accepit? &c. And so becaus the form of a servant cannot subsist without the person of a servant he would infer that Christ took upon him the person of a servant together with the form. But Dionysius answers: Si Christus formam servi quæ per se esset accepit ita ut esset servus qui acceptus est (hic enim est actus tuæ fabulæ) oportebat, sicut tu ais, ut diceret Apostolus: Exinanivit se servum hominem accipiens. Sed cujus servum? a quo eum emit? & quanti? &c. — Christus coram Apostolis transfiguratus est in monte sancto — et alia species ejus visa — Responde jam: dicisne formam qua transfiguratus est esse per se, an non per se? Quod si non potes dare Hypostasin transfigurationi, neque formæ dare poteris, neque vestimentis: et ipsa enim facta alba sunt sicut nix. — Christus cùm accepisset formam servi, cæna mystica facta, surgit a cæna Deus Apostolum Iesus et ponit vestimenta sua, et cùm accepisset linteum, præcinxit se: Hæc est forma servi, et habitu inventus est ut homo — Et postquam lavit pedes Apostolorum ponit linteum, formam et habitum servi, — inquires — Exemplum dedi vobis — Quomodo igitur quod est exemplum, vocetur servus qui per se sit? — Si enim

exemplum quod dedit est servus per se subsistens, requirat Samosatensis ab Apostolis ut acceperint formam quam dicit per se subsistentem. By all which it appears that according to Dionysius the form of a servant which the word in his incarnation took upon him was not a man or person but forma sine persona, that is the fasion, or likenes or condition of a man, the word <84v> being made flesh as the soule of a man is made flesh when it is invested with a body. For this is the form or fashion of a man that his soul by being incarnate sees, heares, & feels, by the organs of the body & the word by being thus incarnate take upon him the form of a man; but not the Hypostasis of a man no more then our Saviour took upon him a new Hypostasis when he was transfigured, or girded himself with a napkin Note: To take upon him the form of a servant is expounded in the next words to be made in the likeness of men & how can the word be made in the form or likenes of men by being onely Hypostatically united to a man. If the word neither sees with corporall eyes as a man sees nor hears as a man hears nor is subject to the senses passions & infirmities which a {man} is subject to it cannot be said to be in the form or likenes of men. Tis one thing to be united to a man & another thing to be formed like a man, so as to become a man.

In quest 9 Paule objects that Christ was hungry, which god cannot be, An Dionys answers, Dixit deus: Si esuriam non dicam tibi (Psal 49). Reperimus autem eundem esse Deum Iesum christum qui cum esurisset non dixit, esurio; sed accedentes Angeli post tentationem ministrabant. — Verbum caro factum esurivit, qui dat cibum omni carni Iesus Christus. And therefore the word it self was made subject to our infirmities by virtue of its incarnation.

Ipse factus est mihi in Deum & Dominum & Christum, qui est unus Verbum, una ejus Hypostasis, una persona. pag 76. G. So that Dionys acknowlegeth no other person in our Saviour then the word alone.

Ex Epistola missa Paulo Samosatensis ab orthodoxis Episcopis Synodi Antiochenæ priusquam deponeretur.

Decrevimus fidem scripto edere et exponere quam a principio accepimus & habemus traditam et servatam in catholica et sancta Ecclesia usque in hodiernum diem a beatis Apostolis — Esse unum Deum ingenitum, sine principio, invisibilem immutabilem — Hujus autem filium genitum — virtutem Dei ante secula, non præcognitione sed substantia et Hypostasi Deum, Dei filium cum in veteri et novo testamento cognoverimus, confitemur et prædicamus. Qui autem contra dicit filium Dei non esse Deum ante constitutionem mundi, dicitque credere et confiteri duos prædicari Deos si filius Dei prædicetur Deus; hunc alienum esse ab Ecclesiastica regula arbitramur; et Omnes Ecclesiæ catholicæ nobiscum consentiunt. Afterwards they produce in short the places when our Savior appeared to the Patriarchs &c And then add Et Apostolus in alio loco: Regi autem seculorum immortalis invisibili, soli sapienti Deo. Filium verò qui est apud Patrem Deum quidem et Dominum omnium creaturam dicit a Patre autem missum de cælis et carne assumpta [non homine assumpto] factum esse hominem. Quamobrem corpus ejus ex virgine sumptum [non homo integer] in quo omnis plenitudo divinitatis corporaliter habitavit, divinitati [non animæ humanæ] immutabiliter unitum & deificatum est. — Signa et prodigia quæ in Evangelijis descripta sunt. Deus operabatur, participatione verò carnis et sanguinis tentatus est per omnia pro similitudine [nostri] absque peccato. pag 77 See the whole epistle which is a most excellent one.

Testimonies of the Millennium &c

Eusebius relating several things out of the Books of Papias saith Dicit autem (Papias) et alia plurima a majoribus sibi tradita miracula, et novas quasdam parabolas Salvatoris & doctrinam incognitam magisque fabulosam, Mille annos futuros post resurrectionem quibus corporaliter regnum Christi in hac terra futurum sit. — Multisque post se ecclesiasticis viris erroris hujus præbuit causas, auctoritatem dogmati tantum ex vetustate tribuens, non etiam ex ratione, sicut Irenæo, & siquis alius eum in hac parte visus est sequi. ^{**[47]} Hist lib 3 cap 39. Who this Papias was Eusebius describes in the same chapter. Papiæ quoque feruntur quinque libri qui adtitulantur: Verborum Domini explanatio. Horum facit et Irenæus mentionem per hæc verba. Hæc autem et Papias Ioannis auditor, Polycarpi verò condiscipulus et sodalis, vir unus ex antiquis, protestatur in primo libro suo, quinque enim volumina conscripsit. See there also the testimony that Papias gives of himselfe. ^[48]

Out of Tertullian in M. Mede p 572. 602. 815. first Nicene Council p 813. Saint Hierom 898 899 contra. ibidem 898 899 defendunt Tertullianus, Lactantius, Victorinus, Severus Irenæus Apollinarius. / Dyonysius

Alex: Eusebius. contradicunt p 900, 898.

<86r>

In urbe Roma sub Novato & Sabellio & Valentino hæreticis factum concilium ab Orientalibus confirmatum est: & iterum, in oriente sub Paulo Samosateno quod statutum est ab omnibus est signatum. Hoc Orientales ut suaderent consensum occidentalium Epist. Cathol. Concil. Sard. Apud. Baron 347. 92.

Gregorius Ep. Alexandr. perit post annum circiter a Concil Sardic. (Athan ad Solitar.) occisus scil ab Alexandrinis pertæsis longas Athanasij moras. (Baron 349.1, ex Theod l 2 c 12.) dein Constantius impulsus a fratre minitante Bellum accersit Athanasium. sedique restituit. Constans mox post Consil. scribebat at Constantium sed Constantius moras trahebat, donec frater minitabatur bellum

In reditu versus Alexandriam populus Antiochenus incipit in hymnis dicere gloriam patri et fil. & SS. Quo audito Leontius ep. manum capiti canescenti admovens dicebat hac nive liquefactâ multum erit licti. Sozom l 3 c 19. Bar 349. 15.

Athanasius (in Apologia ad Constantium) vocat fratrem ejus Constantem martyrem & Episcopi homusiani Imperatorem ab obitu suo dignum omni memoria (apud Athan. de synod.) Et tamen ab Ethnicis describitur turpissimus.

Anno 350, Valens & Vrsarius fatentur crimina Athanasij ficta sed non subscribunt verbo homoüsio Athan Apol 2. Sozom l 3. c 22. Baron 350. 21

☞ Ægyptij ad singulos motus excandescentes, controversi et repositos acerrimi. Erubescit apud eos siquis non inficiando tributa, plurimas in corpore vibices ostendat: & nulla tormentorum vis inveniri ad huc potuit quæ obduratum ullius pectus latrocinij invitum elicere potuit, ut nomen proprium dicat. Ammianus Marcellin. l 22 in fin. Baron 350. 38.

Macedonius epist. Constant contra Paulum primo Arrianus dein turbarum & cædium author, tandem et hæreticus. Baron 351. 45 & c.

Constantius victo Magnentio, statim aggreditur frangere factionem & fastum Occidentalium Episcoporum. Et omnibus proponit subscriptionem damnation Athanasij In Consil Tyri habitæ: nulla tamen vi adhibita sed suasionem et demonstrationem Act. Tyr. (l c) [Statim consentiunt Saturnius Arelati, , Herminus Thessalonicae &c & post se plures alios trahunt Baron 353. 17, 18.] Quo animadverso Liberius per Legatos postulat consilium convocandum, & promittit se Orientalium sententijs in hac re succumbere velle, dummodo iidem Arij hæresin condemnarent. (Baron 353. 17 ex epist Liberij quæ extat apud Lucif Calarit. in fin.) [you see the occidentals by the Popes confession were guilty of the crime which they accused the orientales of viz: not regarding Athanasius his guilt or innocence but the homousian cause.] Sed Imperator recusat nolens ecclesiam Orientalem in iudicium vocari coram Occidentalibus & satis esse putans quod Athanasij facinora semel coram toto mundo Orientali ubi acta erant iudicata & condemnata fuerant, quodque ex Papæ confessione, non simpliciter recusabant agnoscere æquitatem consilij Tyri (seu condemnationem Athan) sed more politico tantum exigebant **{illeg}** <86v> condiciones vicissim concedendas, Interea Vincentius episcopus Capuæ & primarius Legatus Papæ, Saturninus Arelati, Herminus Thessalonicae Fortunatianus Aquileiæ alique incipiunt subscribere. Baron 353. 17, 18. Non multo post **{auditur}** quod Imperator sibi ira**{illeg}** mittit et aliam legationem in qua pergit postulare consilium, et nititur purgare se de accusatione quod cælaverat orientalium literas ne crimina Athanasij apud omnes paterent. (Epist. **{prædest}** Liberij ad Constantium in appendice ad Lucif op. Baron 354 3.) Id enim ex colloquio Orientalium cum occidentalibus patefactum & ideo, ut opinor, Imperator ei succensuit. Non tamen omninò celasse **{puto}**, sed vel mutilasse vel ita prodidisse puto ut Occidentales non intelligerent cù græcè scriptæ fuerint epistolæ. Et idem fortè factum in concilio Sardicensi.

Quomodo Athanasius ad Imperatorem accersitus reccusat accedere & se excusat vide Sozon l 4. c 8. Athanas: Apol. ad Constantiam. Baron 354. 17, 20. & 351. 33. Sed quære an excusat se de hac vel priori citatione.

Postquam Legati Athanasij Alexandria solvissent, recepit Imperatorum literas quæ eum ad aulam vocabant — Attamen Athanasius mansit Alexandriae, & qui literas attulerat re infecta revertitur. Sequenti autem æstate

alter Imperatoris mandato cum magistratibus ejusdem gentis accedens ad Athanasium, coegit eum ex urbe exire, clerum illius ecclesiæ graviter exagitavit. At cum primum populum, Ecclesiæ causa, magnos sumere spiritus & ad bellum se instruere videret, iste quoque labore frustra suscepto inde recessit. Sozom l 4. c 8. Confer cum Athan Apol ad Constantium.

Vbi Imperator modò cœperat comparare subscriptiones Franci invadunt Gallias A.C. 344. Quo bello Imperator distrahitur a curâ rerum ecclesiasticarum. Sed eo finito, mox convocat Episcopos ad Mediolanum. non ut de religione consulant, vel in iudicium revocent quæ priùs judicata sunt sed ut cognoscant justas fuisse Marcelli [Photini] & Athanasij condemnationes eisque subscribant.

Concilio igitur impulsu Imperatoris Constantij Mediolani convocato, ex Oriente pauci Episcopi illo adventarunt: at episcopi Occidentis ibi congregati fuere trecenti et amplius. Sozom l 4. c 8. Conveniunt A.C. 355. {Albetione & Lolliano} Consolibus (Sever. l. 2.)

Eusebius Vercellensis consilium ingressus, ut in Athanasium subscriberet ait, de sacerdotali fide prius oportere constare: compertos sibi quosdam ex ijs qui adessent hæretica labe pollutos. Nicænâ fidem posuit in Medio: spondens omnia quæ postularent esse facturum, si pro fidei professione scripsissent. Dionysius Mediolanensis Episc. chartam primus accepit ubi profiteri scribendo cœpit: Valens calamum et chartam e manibus ejus violenter extorsit (Hilar: ad Constant.) Res ad Imperatorem per Valentem Vrsacium aliosque defertur. Imperator (penes quem est jus limitandi ^{argumentum} | ^{Subjectum} discutiendum æque ac convocandi consil ad aliquod subjectum discutiendum) jubet mitti omnes controversias præter causas damnatorum. Explicantur itaque acta Tyria et gradatim o{illeg} <87r> subscribunt præter Eusebium Vercellensem Dionysium Mediolanensem, Liberium. Lucif ^{hac scilicet illaqueati confessione quod} lubenter vellent subscribere dummodo Orientales vicissim subscriberent fidei Nicænæ: quod perinde est ac si dixissent se justam esse iudicium Concilij Tyrij sed vereri tantum ne ab Arianis latum fuerit, & sic fides Nicæna detrimentum capiat excidio summi propugnatoris. Quinetiam Liberius & Eusebius Verc. cæterique qui non subscripserunt perinde fecerunt hac sua confessione. / Dyonysius autem propriâ manu subscripsit sed Eusebius per fraudem et mendacium effecit nomen ejus expungi, dixit enim se etiam assentiri & velle subscribere, sed non infra filium suum Dionysium. Quare Dionysij Chirographum deleverunt, priorem locum subscribendi Eusebio deferentes. Quos ille irridens persuasit, Dionysio ne iterum subscriberet. Vnde dicit Maximus Taurinensis (in sermone in natalibus ejus habito) quod hæreticis hæreticum se esse mentitus est ut de hæresi filium liberaret (Apud Ambros: serm 69)

Hunc Dionysium subscripsisse damnationi Athanasij testantur, Sever l 2 Lucifer pro Athan l 2. Ea lege Dionysius subscripsit in Athanasij damnationem ut tamen in detestationem Arrianæ hæresis inter Sacerdotes de vera fide exquireretur. Sever l 2. Dionysium qui jam tibi falsa asserenti credens damnaverat Athanasium, quod Arianus esse noluerit miseris in exilium. Lucif pro Athan Apol 2. ad Constantium. Baron 355. 21

Plures fecere confessores: ex quorum numero clarissimæ sunt confessionis Paulinus Ep Trevirens. Lucifer Sardinæ, Eusebius Verc. & Dionysius Mediolani. Athan Epist. ad Solitar. Hi exularunt ante Liberium.

Vbi cæteri Episc. subscripserant, Imperator accersit Liberium & quia noluit subscribere relegat in Thraciam. Mox et Osium accersit Eusebius exulabat in Palæstinum. A.C. 355.

Anno 356 Hilarius Pictaviensis & Rhodamius Tolosanus exulant.

Anno 353. Convocatur Consiliabulum Arelati in quo deponuntur Paulinus Trevirensis, Rodanius, & Lucius Moguntinus, & exulant Baron 353. 22. In hoc concilio episcopi incipiunt subscribere sed interventu belli Francici res ad annum 355 quando consilium Mediolanense convocatur.

Pæna capitis subjugari præcipimus eos, quo operam sacrificijs dare, vel colere simulachra constiterit. Dat 11 Kal. Mart. Mediolani Constantio 8 & Iuliano consolibus l 6 de Pagan. C. Theod.

Constantius contra Magnentium profecturus milites solos Christianos eosque baptizatos adhibuit, cæteros omnes qui baptizari noluere cingulo militari exuens domum reverti jubens. Theod l 3. c 3 unde hi indeque tandem omnes Ethnici dicebantur pagani hoc non milites. Baron 351. 16.

Illucescente quinto Kal Feb. vigilantibus nobis in Dominico & precibus vacantibus eo quod Synaxis Parasceves die celebranda esset. Dux Syrianus cum multis legionibus militum supervenit, januas fregit, &c. Episcopus per id tempus sedebat in Throno, omnes ad preces cohortans. — Is autem hinc inde rapitur, & cum in gravi deliquio animi pro mortuo jacuerit & jam nusquam compareat, nescimus quid de eo factum sit — nec pro levi argumento illius hostilis incursionis arma illa haberi debent quæ in Dominico {a}b illis qui irruperant relicta fuere, quæ etiamnum in ecclesia pendent, adeo ut <87v> {scelera} sua inficiari nequeunt. Sæpe autem ille misit ordinum militarium carnificem una cum duce ut ea tolleret, rerum id illi hactenus a nobis, ut res omnibus innotesceret, negatum fuit. Quod si edictum Principis est ut persecutio in nos fieret, parati sumus omnes ad martyrium subendum sin minùs – obsecramus ne illis liberum fiat alium episcopum introducere Quod nè fieret, usque ad mortem restitimus Athanasium reverendissimum desiderantes. Illustrissimis Consulibus post Consulatum Arbetionis & Lolliani designatis, septimo die Mensis Mechir quæ est prid. Kal. Feb. Hæ erat litera Populi Alexandrini ad Ecclesiam catholicam quæ est sub Athanasio, datæ tertia die post illatam cladem: Quibus scilicet cierent omnes ad rebellandum. Apud Athanos. post ep. ad solitar. & Baron: 356. 3.

Nox erat multique ex populo ad proximam synaxim in orationibus pervigilabant cum Dux exercitus Syrianus ingressit se pluribus quam quinque millibus, & Ecclesiam militibus ne quisquam elaberetur cinxit. Ego autem cum in tanta tribulatione populos deserere absurdum putarem, manebam sedens in Cathedra mea, Diacono jusso ut Psalmum recitaret & post recitationem quisque domum abiret. Vbi cùm dux in templum irrupisset, relicta Cathedra obsecrabam ut populus abitum maturarent. Digressis itaque plerisque, cæteris eos subsequentibus Monachi mei & nonnulli ex clericis inter inter abeundum me secum abstraxerunt. Atque ita per milites (testor veritatem) inofense transivimus, – populo prius sine noxâ dimisso. Athanas. in Apologia de fuga suâ.

Visa in ecclesiam impressione, primum admonui populum ut discederet: quibus digressis cum demum abitionem inde molitus sum, ac jam inde in solitudine versor. Athan Apol ad Constantium.

☞ To the infamy of the homousian faith, the homousians thought the justification of their faith to depend upon the justification of a person (Athanasius in these consils) whom they were ready to acknowledge justly condemned [for murder sacrilege & other, crimes,] so soon as their faith could be secured without him.

Adveniente Georgio, videre erat, post septimanam Paschæ [Athanasio jam pulso A.C. 356] virgines in Carcerem detrudi, Episcopos vinctos a Militibus duci pupillarum viduarumque ædes populari (nam et in domos irruptiones factæ sunt) noctu Christianos raptari, ædesque obsignari, & fratres clericorum pro fratribus in periculum devocari. Gravia sunt quidem ista, graviora tamen quæ postmodum commissa sunt, [nempe tempore Pentecostes] Athan: Apol: de fugâ sua.

Hæc cum mihi in oculis essent, nihil mihi mali conscius, ad pietatem tuam cum hac defensione properabam. — Iamque mihi iter ingredienti, relicto eremo fama derepente advolat Liberium Romæ Episcopum, Osium Hispaniarum, Paulinum Galliarum, Dionysium et Eusebium Italiæ, Luciferum Sardinia Episcopos, aliosque plures una cum Presbyteris & diaconis in exilium exterminatos esse eo quod contra nos scribere recusassent: Vincentium autem Capuæ, Fortunatianum Aquileiæ & Herminus | Irenæum Thessalonica cæterosque in occidente Episcopos vim non <88r> vulgarem gravesque contumelias passos esse donec promitterent sese a nostra communione abstinere. Deinde alia ferox fama de Ægypto et Lybia nobis ad aures allabatur: Episcopis prope nonaginta pulsus, Ecclesijs professoribus Arij traditis, sexdecim in Exilium actis, cæteris deinde aut fugatis aut ad simulationem hæreseos coactis, summam fuisse persecutionem. — Atque ita Episcopi Monachi et devotarij ab Alexandria profligati sunt. Athan Apol ad Constant.

Plerique in hac urbe [Alexandrina scilicet] cæcutiebant rerumque potiebatur homo ab infimis barathris emersus, qui quasi in tenebras cupidos veritatis ad mendacia abducens non frugi sermonibus sed præstigijs animos corrumpebat. Assentatores igitur clamare, applaudere, aliosque admiratione percellere, quos ad huc intra dente mussitare, verisimile est: simpliciores verò ad istorum hominum dictata vivere resque publica quasi æstu rapi; omnibus tanquam si diluvium inundasset contemptis. isque vir multitudinì præerat, qui (ut verissimè dicam) nihil a cerdonibus differebat; cui ea de causa unica contentio cum civitate fuit, quod eam in barathrum dejicere non posset. Atqui præclarus ille et egregius vir se sistere ad causam dicendam minimè ausus, quasi iudicio condemnatus ultro in exilium abiit: quem etiam ex re barbarorum est e medio tolli; ne etiam illos dum ut quisque ei primum obviis est, quasi in scena lamentans impietatem condoceat —————

absistant ab Athanasij studio neve recordentur superfluæ illius garrulitatis: alioqui serò sentient se summis periculis obnoxios teneri; ex quibus hand scio an quisquam eloquentium seditiosos illos eripere possit siquidem absurdum esset perditissimum Athanasium & de turpissimis sceleribus convictum quibus nanquam par supplicium luerit, etiamsi decies occidatur, solum ex solo vertentem in alias perpetuò sedes depelli; & ejus assentatores & ministros, homines præstigiatores, talesque quos nefas sit nominare, sincere hic turbas facere; de quibus jampridem iudicibus preceptum est ut eos occidant: qui fortasse ne sic quidem perituri sunt si mature a prioribus delictis resiliant, & tandem ab ijs transfugiant quibus sceleratissimus Athanasius se ducem præbuit, qui Reipublicæ nocuit, & sanctissimis hominibus impias & nefarias manus intulit. Epist. Constantij ad Alexandrinos apud Athanas: Apol: 1

In epist contra Frumentium Constantius de Athanasio ait quod: cùm ex omnibus criminibus jure ipsi objectis nihil prorsus diluere posset, excidit statim a sua Cathedra, & ut in vitâ ita in locis omnibus errabundus &c. Apud Ath. Apol 1 ad Constantium.

Athanasius recitatis his literis sic pergit: His ego auditis in eremum me retuli.

Populis in magnam Ecclesiam convenientibus (erat enim quarta Sabbati ante Pentecostem) postridie Heraclius Comes, adjuncto sibi Ægypti Præfecto Cataphronio & Faustino Catholico, Iuvenes forenses et Idolorum adoratores concitant ut ex præcepto Imperatoris invaderent Ecclesias et populos lapidarent. &c Ath. ad Solit. Baron 356. 32.

Acti in fugam ex Ægypto & Africa plusquam triginta Episcopi: Athan: Apol. de fuga sua. Baron. 356. 47.

<88v>

Episcopi pulsi ex Ægypto et Africa fiere Eulogius Alexander, Arpocratio Isidor. Isaac. Anubio, Pitimus, Euphratio, Aa{ron}. Ammonius, Muis, Agatho, Anaganphon Caius, Philo, Herme, Plinius, Psenosyris, Marcus, Ammonius, Marcus alter, Dracontius, Adelphius, Athenodorus &c. Presbyteri Hierax et Dioscorus. Baron 356. 47, 54

Ex Ægypto et Libya Episcopi Presbyteri et Monachi ferro vincti, plagis usque ad mortem cæ alio atque alio transmittuntur, omniaque in singulis locis tu multibus agitantur. Athan. ad Solitar. Bar 356. 50

In tantum rabiem per milites extendere ausi sunt ut non solum civitas clericos effugarent sed etiam ad Eremitas exirent & funestas suas manus adversus μονάζοντας immitterent. Inde factum est ut ego me longius abducerem, ne etiam qui nos susceperunt negotium ab eisdem paterentur. Athanas Epist ad Lucif. Baron 356 76.

Post exilia Paulini, Eusebij, Luciferi, Dionysij, quinto abhinc anno a Saturnini Vrsacij et Valentis communione me cum Gallicanis Episcopis separavi, inquit Hilarius contra Constantium. Baron 356. 106. Hoc factum credo paulo ante exilium Liberij.

Finito Consilio Mediolanensi Imperator accersit Liberium Osium aliosque ad se ut subscriberent. Ex dialogo inter Liberium et Imp. constat omnes fere tunc subscripsisse.

Sed ne putes populum solummodo propter has turbas in culpa fuisse & Athanasium innocentem, Non potuit, obsecro, Athanasius audito Imperatoris edicto dixisse Amicis se debere et velle obtemperare Imp. & & quiete decedere & Christianam religionem esse ut nemo violenter resistat Authoritati. Certa tanta fuit Athanasij apud suos autoritas ut facile potuisset persuasisse populo nisi maluisset per ministros concitasse. si non provisi fuissent Athanasij mores cur milites ex alijs regionibus adducti, Imò cur militibus accedentibus fores templi clausæ repertæ sunt, cur clausæ detinentur usque dum fregerunt milites Athanasio, hoc omni tempore in throno suo in medio inclusi populi sedente si non hoc factum animo resistendi et animandi populum. Cur denique suos pro his turbis laudavit. Nam seditionis authores qui propter hæc facinora in iudicium vocati sunt & pro meritis eorum ad mortem flagellas vel alia supplicia condemnati, omnes summis laudibus prosequitur & pro martyribus celebrat, ut et eos qui in tumultu cecidêre Athanasius itaque dum hæc flagitia probat, collaudat, & premio vitæ æternæ ad suos commendat & prædicat, fit ipse omnium reus et demonstrat se non veræ religionis prædicatorem sed rebellionis Apostolum, & rebellium facilè principem. Vidimus ergo quales sunt Athanasij Martyres, & qualis persecutor Constantius.

Triduo post ejectionem Athanasij principes rebellionis nomine populi Alexandrinis mittunt prædictam Epistolam ad catholicam Ecclesiam sub Athanasio positam, ut in seditionem {secum} reperent. Quod et effectum est.

<89r>

Anno 357 (vide Baron 357. 1, 2.) contra {novam} hæresin Photini Episcopi Sirmiensis, celebratur Concilium Sirmiense. Hæresis ejus erat quod dicebat Christum esse nudum hominem & non ante virginem extitisse.

Photinus non tantum Pauli Samosatenio sed Cerinthis & Ebionis damnatas hæreses de Christo quod non fuerit ante Mariam restituere conatus est. Sozom l 4. c 5. De divinis personis idem sensisse quod Paulus Samosatenus ac Sabellius ait Theodoretus (Theod. hæ. fab. lib. 2.) unamque tantum operationem Patris filij & sp. sancti esse docuisse. Et Christum esse cœpisse cum Sp. Sanctus visus est super illum Epiphan. hæres. 71.

Lucifer (in lib. de non parcend. Deum delinquent) alloquens Constantium, dicit nihil interesse inter illum & Photinum vel Paulum Samosatenum, nisi quod ille ante omnia dicit illi vero post omnia; nam omnes creaturam & nudum hominem constituere. Baron 357. 5.

In hoc Consilio tria proponuntur Symbola a diversis Episcopis approbantur. Primum Symbolum grece scriptum fuit a Marco episc Arethusio (Sacr l 2. c 25) & extat apud Athanas. de Synod. & Hilar. de Synod. Socr. l 2. c 25. Cujus hic est finis: Eos porrò qui dicunt ex non ente aut ex alia substantia, & non ex Deo filium extitisse, aut quod tempus aut ætas fuit quando ille non erat, alienos a se censet sancta & Catholica ecclesia. Huc Hilarius assentitur ut et Antiocheno et Sardicensi, & exponit ipsa.

Secundum Symbolum scriptum latine, postea proponitur, in qua vox οὐσία & ομοουσίου rejicitur quia non in sacris literis reperitur. {extat} apud Hilarium. Athanas. Socrat & hæc dicitur Blasphemia ab Osio & Potamio conscripta (apud Hilar de Synod). Hunc Osium Imperator per annum apud se detinuerat ut conferendo cum suis Episcopos convinceretur, tandemque veritati succubuit, ejusque exemplum alij plures mox secuti sunt. Fuerat enim Princeps Episcoporum in Concilio Nicæno et Sardicensi, & symbolum Nicænum ipse erat qui composuit, & præ cæteris omnibus in admiratione apud omnes habebatur, ita ut eo superato cæteri rem seriò perpendentes facilius se dedere. Erat jam admodum senex.

In hac secunda formula, dicebatur filius Patri essentiâ dissimilis quod omnibus Orientalibus displicuit, & propterea recedebant a Concilio, & in Asiam commigrarunt. Et Ancyra in Galatia convocatis {illeg} Episcopis Orientis, omnes, fidem suam duodecim propositionibus definiunt in quibus affirmant filium non esse creaturam sed essentiam a natura patris indiscretam, perfectam Imaginem patris, eique similem essentiâ, & neutiquam posteriorem tempore. (Hilar. de Synod. Vigilius contra Eutych. l 5. tom 5. Bibl S. Epiphan Hæres 73. [vide Hilarium | Epiphan.]) Dicit Vigilius quod universi Orientales Episcopi conveniebant Ancyra Et has propositiones miserunt per legatos ad Consilium Sirmiense, quibus disputatis, conveniunt tandem Orientales et Occidentales ut messa voce οὐσίας propterea quod in s: scriptura non reperiatur & populo rudiori offendiculum pariat, filius prædicaretur per omnia similis Patri. Atque ita componunt hoc symbolum quod primò latine conscriptum est. Credo in &c Baron 357. 20, 21, 22 23, 24.

Cum autem Valens in subscriptione suâ posuisset tantum similes patri, Imperator pius adigit ipsum post habitam usque ad noctem cum episcopis disputationem addere per omnia. Epiphan hæres 73. Germinius in Epist. Bar 357 29

Vides itaque quantum distant Orientales ab Arij doctrina, qui Arium {illeg}tem in {Eccles}iam recepere quique facinora Athanasij damanrunt. Et quam sincero pectore & firma fide f{ili}um <89v> honorantes & extra numerum creaturarum Deum super omnia collocantes, Occidentalibus de extremo ad extremum vergentibus restiterunt & in viam reduxerunt.

Adversus sacrilegam impiæ professionis unitatem quæ per Osium Valentem Vrsarium, Germinium, cæteros similis pravitatis apud Syrmium fuerat conscripta, Vniversi Orientales Episcopi convenientes, alias, id est

duodecim sententiarum definitiones ediderunt, quæ Nicæno concilio non continentur. Vigilius contra Eutychium l. 5. Tom 5 Bibl. S.

Hilarius recitata Sirmiano Symbolo ab Osio & Patamio (ut ait) conscripta, mox subdit: His itaque tot & tantis impietatis professoribus editis; has rursum e contrario Orientales Episcopi in unum congregati sententiarum definitiones condiderunt. [Recenset deinde et interpretatur, dein addit] Hæc conscientia suæ & adeptæ jampridem doctrinae suæ instituta decernunt & eos qui hanc apud Sirmium hæresin conscripserunt, vel conscriptam susceperunt ignorantiam confitentes ad subscriptionem decretorum talium cogerunt: ubi filius imago Patris perfecta est: &c Deinde ad Orientales ut de pietate in tanto naufragio benemerentes, hæc habet Hilarius. O studiosi tandem Apostolicæ et Evangelicæ doctrinae viri quos fidei calor in tantis tenebris hereticæ noctis accendit! Quantam spem revocandæ veræ fidei attulistis — — Domino gratias, quod ignorationem per vos admonitus Imperator, ignorantiam et errorem non suum, sed astantium per has fidei vestrae sententias recognovit, & se invidia apud Deum et homines impiæ voluntatis exemit: cum legationem vestram honorificè habens falsitatem eorum, quorum auctoritate in invidiam ducebatur, coacta a vobis ignorantia suæ professione cognovit. Hilar de Synod. Vides itaque quod Imperator nihil egit tyrannicè sed hoc tantum curavit, ut sensus majoris cederet Vtinam Constantinus Pater in Concilio Niceno sic fecisset. Nam siquam habet auctoritatem Ecclesia in definienda fide, certè hæc a majori parte Episcoporum non qui in Concilium aliquod congregantur, sed qui sunt in toto orbe, pendere debet. Qua ratione sola Arianorum, quos vocant, concilia admittenda erunt.

NB. Concilium hocce Ancyranum (ex Hilar) misit tantum legatos Episcopos ad consil Sir.

Vide Epistolam Germinij apud Hilar fragm l 1. pag 41, 42, 43. Baron 357, 27.

Confessionis fidei formulam a Liberi abduxerunt, quæ illis qui filium Patri non substantia et cæteris rebus similem aseverarent, interdixit Ecclesia. Sozol l 4. c 14. Hoc est tertiam Sirmianam non primam ut vult Baronius. Nota quod hoc factum post reditum Imperatoris a Roma Sirmium Sozom. Ib. hoc est in secundo Sirmiensi Consilio (vel continuatione prioris) adeoque postquam rejectis duabus formulis propter nomen οὐσία & dissimilis οὐσία, consenserant in tertiam ab omnibus subscribendam, quod factum erat in priori consil. Sirm (i.e antiquam Imperator Romam petijt.) Adeoque Liberius in hanc (i.e in Ariminense subscripsit.

Ego Athanasium non defendo, sed quia susceperat illum bonæ memoriæ Iulius Episcopus decessor meus, verebar ne forte ab aliquo praevaricator judicaret. At ubi cognovi quando deus placuit juste vos illum condemnasse, mox consensum meum commodavi sententiis vestris &c Liberius ad Orientales. Baron 357. 43.

[[Editorial Note 16](#)]

{Nice}phorus ex Philostorgio. Suidas ex Thalassio hominibus {Aria}nis multa desumpsit. (Baron 354. 15) Thalassius erat Constantij delator (Ammian: l: 14.) ejus est mentio apud Athanas. in Ep ad Solitarios. eratque Theophilo Indo conjunctissimus Baron. ib

[[Editorial Note 17](#)]

<91v>

p 51 C.D. & 44 A, B, D Verbum Patris mens propria. 95 A, B, C D, 96 A. 167 A. 263 C. 276, A, B. 295 A. 296 D. 297 D 298 C D. 299 A B. 311 A. 315 A D. 317 D. 321 B. 323, C. x Verbum primogenitus omnis creaturae p 45. D. 241 D, 242 A. 276 C. 345 D 33 A B D

Cultus Angelorum Dei per imagines damnatur Tom 1. p 21. D.

Verbum pro omnibus passum p 60, A. 72, B. 73, C. 91, C. 159 D. 164, C, D. 165, A.
non ut Verbum 262 C.

Sed

x Corpus Christi a verbo movebatur 69 C. 95 D.

Edere bibere nasci &c dicitur de Verbo Dei, ut verum fuisse corpus ejus constaret, licet ea pertineant a Corpus solum 70. D.

Christus ejus templum & corporeum organum morti obtulit ἀντίψυχον ὑπὲρ πάντων loco animæ pro multis. 61 D.

Athanasius in Orat. de incarnatione Verbi nullibi meminit animæ Servatoris a λόγῳ diversæ sed Verbum ubique dicit corpus assumpsisse quod nunc σῶμα vocat nunc σῶμα ἀνθρώπινον nunc ὄργανον Verbi, nunc ἀνθρώπου σῶμα, nunc {ναόν} verbi nunc ὄργανον ἀνθρώπινον quo Verbum utitur. rarissime ἄνθρωπον & ubi ἄνθρωπον vocat, ibidem se per {homi}nem intelligere corpus humanum interpretur mox vocando id ἀνθρώπινον σῶμα quod prius vocaverant ἄνθρωπον, & dicendo mentem {per} totum hominem se porrigere, & ex parte corporis, lingu{a} nempe, manifestari 96 D. In hac profusa oratione nulla est {men}tio Arrianorum.

Athanasius in illud Omnia mihi tradita sunt a Patre sæpius ab Eusebianis objectum: dicit filium omnia possedisse ab initio ut creatorem, postea vero ea tradita esse ips{a} a patre ut redemptori, eo ut creata restitueret. Et Orationem concludit cum documento Te Trinitate personarum in una essentia ex eo quod Animantia Act 4 triplicem glorificationem proferunt: Sanctus, Sanctus, Sanctus.

Cert. Athanasius in Epistola ad Adelphium, respondent Arianis objicientibus quod homousiani adorando Christum ut Deum summum adorant etiam corpus Christi quod caro est. In tota hac Epistola (quæ imperante Constantio scripta est) loquitur de verbo ut in corpore solo, neque ullo modo reprehendit Arianos negantes animam a Verbo diversam. Nulla igitur de hac re jam erat controversia. Imo p 159 D & p 160 A plenissime tradit ipsum Verbum ex mente, Petri 4 & Tit 2 in carne traditum et passum.

Ad Maximum Philosophum Epistola ejusdemmodi est. Persuadet Crucifixum adorandum & Sub finem accusat Arianos quasi impios etiam in Sp. sanctum. Vbi loquitur de Verbo ut corpore induto non homine toto. Vide p 164, C, D & 165 A de passione Verbi & infirmitatibus ex parte corporis.

x Explicatur vox consubstantialis specificè 167 D. 169 C, D. 170, A B, C 241 A. 272, B, C. 573 A B. 45 A B C D & seq. (script. suppos) 160 A B. 168 C. 175. 442 B. 611.1, A B C Tom 1: 928 B C

<91r>

Christus Verbum quædam fecit ut Deus quædam ut homo 171 D. 172 A, B, C, D. 300 A B.

Ariani Christo quamquam creaturæ religionis cultu cæremoniisque inservientes ab Ethnicis non differunt. 296 B.

x x Exponitur deus creavit me initio viarum 172, B, C, D. 173 A. 242 C. 140 D 261 A B C D 262 A B. [Exponit aliter 276 C.] 299 D. 449 D

x Exponitur De die ille et hora ne filius quidem novit. 172 C, D. 173 A, B.

Epistola ad Serapionem Spiritum S. non esse creaturam scripta videtur sub finem Imp. Constantij. Nondum enim admisisse videtur animam humanam in Christo, Arianos tamen culpat ob Sp. Sanctum. Forte tamen scriptum Imp Valente.

In Epistola Liberij et responso Athanasij dicitur Patris et filij μὴν ὑπόζασιν. 343 C 245 A, B. Item Orat 5 contr Arian 520 A. Vide tamen 539 B

Historica de Concil Nicæn 251 A. B. 253 C. 267 B C. 268 B. 269 A. 290. 291 B. 302 C.

De concilio Serdicensi 576 C. 580 D. 676 A B

De temporibus post Constantium 576, 577, 8, 9, 10, 11. 582 40 D. 41 A.

Filius manus patris 255 C D. 265 A B C. 441 D. 442 B 545 A. 610 B

Arriani dicunt filium dici ex eo quod Pater filium solum solus condidit cætera per filum 255 A B.

Trinitas ab Athanasio mox post Concil. nicænum prædicata 276 D. vide 324 A: C 325 A. 467 D. 468 B.

Athanasius citat Origenem 277 A, B Theognostum 274 A, B. Dionysios 274 C D provocat Arianos de auctoritate Patrum asserens nullos ab eis citatos. 277 D.

cert. Athanasij Epistola de Syn. Nicen. contra Arian. decretis scripta videtur paulo post synodum ubi Eusebiani Concilium istud convellere primum aggressi sunt: tum quod scopus ejus erat ut acta Synodi declararet, tum q{illeg} Eusebianos memorat subscriptiones suas tunc revocasse p 251 & 253 tum denique quod Origenem citans dicit adversarios ne unum quidem ex prudentibus & doctis citare posse. Quod occasionem dedisse videtur Eusebio scribendi tractatum de Sententia Origenis. Loquitur etiam hic Athanasius de verbo Corpus induto, non insinuata aliqua sententia de Anima.

Orat 1 contra Arianos script. in Papatu Liberij com modo Georgius destinatus erat Episcopus Alexandrinus, trigesimo sexto anno a Synodo nicæna elapso p 305 quinquagesimo quinto anno a Schismate Meletij. ib.

Arij perjuræ re{illeg}s paulo post medius discrepuit: Quam Historiam Athanasius post 30 annos fere narrat quia exitus Arij tunc non erat vulgaris p 301 C D. 670, 671, 672. 809 D 810 A

Orat 5 contr Arian. Script ex occasione objectionis quod Homousiani non constituebant verbum ens substantiale sed qualitatem patris. Hic asserit Athanasius Verbum esse οὐσιώδης | substantiale & non rationem vulgarem, rationem ex rationali sapientiam ex sapiente ita tamen ut sine hac ratione pater sit insipiens & irrationalis. Asserit præterea unum principium, ὅυσιν & ὑπόζασιν ex quo uno est filius Verbum ejus proprium et indivisibile. Neque distinguit inter Hypostasin et ουσίαν. p 520

<90v>

Thalia Sotadica 308 A. 310 A B. 552 C. 883 D Ejus contenta 310 D 311. 883 D

x Verbum propria ratio patris 326 C. 330 D 331 A D. 335 B C 338 D. 373 B. 376 B. 529 D. 22, D. 23 D. 24 D. 25 A. 184. 187 D 188. 212. 439.

x Vt ad nomen Iesu flectatur omne genu: Arriani interpretantur de Adoratione filio post resurrectionem concessâ p 344 D, 345 A & seq. Vide solut Ath 603 C

Tò εἶναι ἴσα θεῷ 346 C Athanasius non urget.

x Ideo unxit te Deus oleo lætitiæ supra socios: fuse explicatur 352 & seq.

x Pater me major est exponitur de verbo 365 B de humanitate 597 D

Fidelis ei qui ipsum fecit Heb 3 exponitur ab Athanasio 372 A. 377 B C 378 A

Filius {mox} ex voluntate patris 373 A 372 D. 512, 514 A. 516 D.

Verbum corpus induit 378 B, C D. 379 D. 381 B. 382 D. 384 D. 415 D. 417 D 418 A B, 423 A. 425. 432 ABC 435 D. 436 A. 437 A D. 440 A D. 441 B. 452 A. 474 D. 476 B C confer 479 A cum 482 C D, 483 A B D 484 A B C D. 496 D. 501 D. 502 A 504

Respondetur Arianis dicentibus Verbum creatura est sed non ut una ex creaturis 389 D.

Angeli non Adorandi 394 B.

x Ante omnes colles genuit me 402 D. 261 D.

x Ante ævum fundavit me Prov 8. 443 C 445 C D 447 B. 167 B

x Cum in forma dei esset ἴσα θεῷ, οὐκ ἄρπαγμον &c 458 B. 597 D 182 A B. 430 A

Filius Angelus 464 D 465 A. 466 A. 514 C.

Ariani Idolatriæ 468 D 469 A

filius et Pater unum & in se invicem sicut nos Ioan 17.11, 21, 22, 23. Ion 14.11, 20 Ioan 10.1, 470 A. 472 D

Filius ἴσος θεῷ 480 B.

Respondetur Arianis obijcientibus infirmitates humanas Christi 479 A & seq. 496 C. 504. 506

Verbum in carne passum putativè confer 482 C D, 483, 484 507 A. 586 D 647 B. 648 C 30 D. 311. 312. 313 317

Asterius Advocatus hereseos συνήγορος 511 B.

Verbum assumpsit hominem 530 C 534 B. 535 D (Hæc ex mente Arrian). 565 D 567 B.

Spiritus sanctus Deus ultimo circiter anno Constantij 571 B C.

Variæ sectæ & opiniones Homousianorum 582 D & seq. 632 C D 637 B & seq. 649 A.

Christus prædicavit spiritibus in Orco positis 586 B. 626 B. 630 D

Duæ voluntates in christo. 611 D suspectum reddunt tractatum illum neque genium Athanasij sapit.

Anima in Christo 626 C. 628 A B CD 629, 630, 631. 634 B. 637 D. 648 B.

Animam in Christo negant Ariani et verbum ponunt patibile 628 B. et Arius 635 D. 636 A., 644 A

<90r>

vide p 525 lin ult.

Athanasius aliquandiu latuit Alexandriæ 697 B dein fugit in eremum ib.

Sir

I wrote to you about 4 or 5 months since, but you were then from home & not having heard from you since, I have sent this to beg a line or two from you to let me know how my affairs stand & when I may find you &

your brother at home. I desire you would put your brother in mind to have his arrears ready against the time you appoint, & I will wait upon you. In the mean time I rest

De Vrsatio et Valente 675 D

De seditione Alexandrina 690 ad 700. 704 & sequ. 716 & sequ.

Episcopi exules sub Constantio 692 A B. 702 D. 703. 705 B. 706 D.

[\[Editorial Note 18\]](#)

Si Verbum patibile erit Pater et SS. patib. 644 D

Multi ex Homousianis credebant Verbum patibile (sc. Apollinaristæ) 643 &c

Dracontius fugiens angustis temporibus (forte tempore concilij Ariminensis circiter) {invit}{illeg} ad Episcopatum multorum exemplo 957 C D. eo tempore Et Episcopi et monachi aliqui facti liberorum parentes. 958 D.

x οὐσία = ὑπόστασις = substantia. Filius οὐσία de οὐσία 520. 557.

Conciliatio terminorum contradicentium circa Hypostasin & incarnationem p 575 & seq.

Origenes laudatus 971 B

1 Cor 3 Templum Dei estis, spiritus Dei in vobis. 12 B per Deum Ath. non intelligit SS. Ad probandam deitatem spiritus Sancti Ath non usus est Act 5.4 et aliter interp 1 Cor 3. p 11 & seq.

Testimonium Luciani martyr cont. div. SS 210 A B 211 D.

Macedoniani secuti concil. Nicæn. dicebant Christum esse Deum ex Deo non eundem Deum cum patre, ne deo essentia patris ut voluntas et sapientia rei volentis et sapientis esse dicerent. Vnde Mens adversariorum patet. 210 & A B 211 D.

Macedoniani negabant ὁμοούσιον & animam in christo diversam a λόγῳ 286 concedebant tamen ὁμοιούσιον 290 B.

Alij cum Ario relaxati 302 C

<92r>

Scripta est autem post an 427 quo Pannoniæ (testibus Marcellino et Iornande) a Romanis receptæ sunt. Nam in Notitia Pannoniæ omnes singulæ, prima, secunda Valeria, & Suavia cum ducibus suis Præfectisque & singularum fere civitatum Præsidijs ita latè accuratèque describuntur, ut in plena pacatissimaque Romanorum potestate eas tum fuisse nimis certum appareat. Imò post decessum Burgundionum e Germania prima anno 436. Denique post Aremoricos si non omnino subactos certe valde repressos qui cum Baugadis et Gallia ulteriore anno 435 a Romana societate discessêre Scripta est ergo circa an 437 vel 438. Quære annon potius anno 456 Buch I 16 c 5 sec 1

NB. Omnia {plene} in Africa et Germania prima æque ac in Pannonia plene describuntur: licet Vandali ante annum 436 multa in Africa possederant et Burgundiones ab anno 413 ad an: 436 Germaniam primam tenuerant. Vnde Bucher notitiam ex varijs variorum temporum Indiculis consarcinatam esse veretur. Buch I. 16, c. 5, sect 5 n. 27.

Salvianus scripsisse circa annum 442 ostendit Buch I 16 c 6.

Cum ad Chlodovæi mortem — Typographi nostri pervenissent, suam ad me Childerici Anastasim misit humanissime D. Chiffletius, Eques et Regius Archiater, sanè auream, amænitate juxta & doctrina varia reconditaque longè gratissimam: mihi tamen tanto præ cæteris gratiorem quanto primorum Franciæ Cisrhenanæ Regum tempora e certissimis ejus sepulchri reperi nummis alijsque monumentis, statutæ a nobis Chronologiæ per omnia quadrare vidi. Bucher in Anakephaleosi, cap 6.

Pharamundum cœpisse anno 417 consentiunt Bucherius, Vindelinus resipesc{ens} apud Chiffletium, & Chiffletius . Vide Bucheri Anakeph. c 6, ubi pro hocce regni Pharamundi exordio bene disputatur.

Chiffletius de Dispargo multum disserens, in Duisburgo Babantiæ, Bruxellas inter atque Lovaniam amplo municipio conquiescit Neque mihi (inquit Bucherius) quid meliùs hactenus occurrit. (Buch Anakeph c 7. n 39. Ibidem disputat Bucherius pro hac Duisburgo Brachbantia.

<93r>

Dionysius Alexandrinus

de initio Vortigerni vide lib Olanfredi Arturi, & Antonini Chron Cap 2 tit 11 Cap 2. § 1 Cœpit nempe Tempore Theodosij & Valentiniani cum Vandali in Africam trajecerunt forte an 430.

Apud OstroGothos regnavit Winitharius anno primo Gratiani deincepsque annis sex Illum Balamber rex Hunnorum in bello peremit. Et post eum regnavit Hunnimundus annis duobus. Horismundus fil etiam duobus. Post quem Ostrogothi fuere sine rege annis 40 Posthæc Valamer regnum suscipiens regnavit annis triginta uno. Quo in bello perempto regnavit frater ejus Theudemir annis undecim. Theodericus hujus filius ei successit cui annotantur anni novendecim. Theodericus autem Odoacro rege Italiæ quem in fide suscepit perempto, Italia potitus est, ibique regnavit annis 32. Anton. Chron. tit 11. Cap 7. § 3. Vincent l 16. cap 14.

A primo anno Gratiani regnarunt super Hunnos Balamber, & Mudruth pater Attilæ, Octer & Rugila fratres ejus. Bleda & Attila frater ejus annis circa 80. Dein Heruac ann 6. ex quo regnum contritum Anton. Chron Tit 11. c 8. & Vincent l 16 Cap 16 post Sigebertum.

De Pantheone vide Vicent. Spec. Hist l 23. c 13. & Ant Tit 13 p 325.

Vincent l 23 c 13 & Plat hoc ad Bonif 3 referunt. Blondus tamen Dec 1 lib 9 & Naucler gener 21 hoc ad Bonifacium 4 referunt. Beda in lib de sex mundi ætatibus & Diac lib 4 de gestis Longobard cap 11 hujus rei meminere (ut et concessionis suprematus Romæ super ecclesias;) sed sub quo Bonif. hoc factum sit non exprimunt. Anton. Tit 13. cap 1. § 1.

Vigesimus annus Artaxerxis Longimani concurrit cum ultimo anno Olympiadis octogesimæ tertiæ apud Iulium Africanum in quinto temporum volumine ut refert D. Hieronymus in 9 Danielis & Euseb l 8 de demonstratione Evangelica, demonstratione secunda sub medio.

Artabanus Xerxem occidit anno 4 Olymp. 78. (Diodorus) puta sub finem anni, & regnat mens 7. (Diodorus & forte Iustini.) Cœpit Artaxerxes Long anno 1 Olymp 79 Archonte Athenis Archimedonte, & regnat an 40 Diodor l 11. Ponit etiam 40 annos Tertullianos in c 8 adversus Iudæos & Hieronym in c 4 Ezek. Euseb chron, Diodorus Olymp 78 an 4 & rursus Olymp 88 an 4, (ubi cum in græco legatur ἔθνη τεσσαράκοντα corruptè vertitur annos 44;) Beda l de sexta ætate, Addo in quinta ætate. Sed Clemens Alexandrinus l 1 Strom. Niceph Constant c 7 Artaxerxi annos 41 tribuunt, & Ctesias annos 42 quem sequitur Sulpitius licet apud eum mendosè legatur ut notavit Sigonius.

Post Artaxerxem regnavit fil Xerxes dies 45 juxta Ctesium & Sogdian mens 6 dies 15. Sed Sogdiano septem mensem tribuit Diodorus, Euseb & S. Hieron in 4 Cap Ezek, Addo, Nicephorus, Beda alijque. Vtrosque hos reges nonnulli propter brevitatem omiserunt.

Diodorus & Euseb. initium Darij nothi ponunt an 2 Olymp 89 & dicunt regnasse an 19 sed Ctesias an. 35. Diodorus & in fine an 1 Olymp 89 & rursus ad finem lib 13 ponit 19 an & Ptolome.

Thucyd conjungit 13 Darij cum 20 Belli Peloponnesiaci sed vel menda in numeris irrepsit puta 13 pro 12. Vel init Darij ann 13 finiente an 20 vel (quod magis probabile est) author quia omittit Xerxem & Sogdianum, incipit regnum Darij a morte Artaxerxes.

Dario Natho Artaxerxem M. statim successisse dicit Xenophon initio expeditionis.

<93v>

Artaxerxes Longim. obit anno septimo Belli Peloponnesiaci hieme jam incæpto juxta Thucydidem l 4.

Festum omnium Sanctorum Greg 4 circa AD 834 ex 4 Id. Maij ad Cal Novemb transtulit. De tempore hujus festi vide , Jacob de Voragine in Lombardica historia. Belæus & Platina in vita Bonifacij. Durandi Rationale l 7. c 4 & 34. Petrus de natalibus l 4. c 159. & l 10. c 1. Polydorus l 6. c 8. Beda l 2 c 4 Angl Hist & de ratione temporum l 2. Regino lib 1. Vincent l 24 & 25

Non autem voluit ut fæstum hoc in honorem solum Apostolorum Martyrum celebraretur sed generaliter omnium sanctorum sanctarum & electorum Trinitatis & angelorum idque per universum mundum Durandi Ration l 7. c 34. Petrus de Natal. & Polydorus.

Hæc ex Hospiniano de origine festorum.

Phocas Imperator fit An 605 per an. S. Greg. lib 11 Epist cap 1 & 43. sub id tempus Theodoricus rex Galliæ agnoscitur Greg l 11 Epist c 12 & Richaredus rex Visigothorum claret. Greg l 7 Epist cap 126.

Greg. magnus creatus Pontif. 3 Sept die Dominica Indic 8. Præfuit annis 13. Mens 6. dies 10. 7
Id. Octob. vel 9 Kal Decemb. (i e

Phocas coronatus in festo Sancti Clementis,. Erat indictio sexta inchoata quando Mauritius occisus erat sed nondum erat 602 salutis annus impletus. Licet universi quos viderem (præter epistolare sancti Gregorij) aliter assignant. Anno 604 Obit Greg. papa. Mart 12 fer 5. Vacat sedes mens 1 d 19. Sabinian sedit a 1 Mart anno 1 mens 10 Obit 24 Feb Indic 10. Vacat sedes mens 10 d 20. Ann 607 Indic 10 Ian 11 init Bonifac 3 sedit m 10 d 25. obit 11 Decemb vacat sedes d 36. An 608 Ian 17 init Boniface 4 sedit an 6. mens 4 d 9. An 611 interficitur Phocas. Ex Chronico Mundi Cameracenatis.

Vincentius l 25 c 34, scribit Greg quartum rogasse Ludovicum pium pro confirmatione ferti omnium sanctorum.

Consule Theophylacti libros 8 de vita Mauritij Imp.

Ann Hegira 19 vel 20 vel 21 obit Heraclius cum regnasset annos 31 Elmacinus. cœpit An 20 A.C. 640. Decemb 21

Mauricius cœpit Indic 15 mense Augusto quod in Alexandr Chron & apud Theophanem legitur. Estque annus iste Christi 582 ut diserte a Beda proditum est. (Beda 1 Hist. Angl. c 23. Atque insuper demonstratur ex initio lib 2 Epist Greg. Papæ ubi depositus legitur Laurentius Diaconus septimo anno a Consulatu Mauritij Indic 10 a Septembri mense cœpta anno 2 Gregorij: Porro ait Theophanes Mauritium anno secundo Imperij Indic 2 Decemb 20 Consulatum cœpisse. Estque hic annus 583 Igitur anno 591 erat in cursu annus septimus a consulatu Mauricij quo Indict 10 & annus 2 Gregorij. Adhæc Romanum concilium 2 Sub Greg 1 Notatur Indic 13 anno 13 Mauritij Iulio mense. Estque hic annus Christi 595. Idem docent Epistolæ Gregorij quas Beda recenset loco jam citato. Objici tamen potest. Theophylactus Simocatta Theophanes et Miscella referunt anno 9 Mauricij vere ineunte Solem defecisse. Convenit ista defectio Anno Christi 592 Mart 29 hor 10 & 12 post med. noctem Ex quo {illeg} {illeg} {Mauritij foret} 583. Sed forte ex Simocatta cæteri descripserunt δέκατον pro ἑνάτον

<94r>

Episcopi Concilij Antiocheni

Diodorus l 11. A 4. Ol 78 describes both the death of Xerxes & Artabanus & puts the reign of ArtaxXerxes 40 years (in the latin corruptly 44 years.) Lib 12 An 4 Ol 88 he put the reign of Xerxes 40 years, & his death & the reign of Xerxis one year. Lib 12 An 1 Ol 89 he puts the one years reign of Xerxis (or according to some two months,) his death, & the reign of Sogdian 7 months & then of Darius 19 years. Lib 12 sub finem. Scil ad An 4 Olymp 93 ponit abitum Darij & regnum ejus 19 an.

Euseb puts Artabanus m 7. Artaxerxes an 40 including Artabanus, Xerxes m 2 Sogdianus m 7. Darius an 19. And make Artaxerxes begin an 4 Ol 78, Artabanus end an 1 Ol 79. Xerxes & Sogdianus & Darius begin An 4 Ol 88 & Artaxerxes an 3 Ol 93. The beginning of the Peleponnesian war An 1 Ol 87. its End an 4 Ol 93

In excerptis ex Euseb. Africano & alijs ab homine quodam Barbaro quæ Edidit Scaliger, Xerxi assignantur menses quinque & Sogdiano mens 7.

Salianus in his Annals puts the death of Xerxes An 4 Ol 78. Of Artabanus An 1 Ol 79. Of Artaxerxes An 4 Ol 88. Of Xerxis An 1 Ol 89. Of Sogd An 2 Ol 89 sub initio, & of Darius An 1 Ol 94 sub initio

Ptolome. Orosius. Petavius. Chron Alexandrin. Iulianus

Vsser puts the beginning of Artaxerxes Long Anno Per. Iul. 4240. Of Xerxes An. Iul. Per. 4289 & his reign one year. & the beginning of Sogdian A. I. P 4290 who reigned 7 m or $6\frac{1}{2}$. & of Darius Ann I. P. 4291 ad finem decurrente an 1 Olymp 89 ut ex Thucyd l 8 & Diodor l 12 intelligitur & the beginning of Artaxerxes an 5310 a little after the end of the Peloponnesian war.

Colliguntur autem sic quoque Persarum Tempora. Cyrus annis 30 Cambyses 19. Darius 46 Xerxes 26. Artaxerxes 41. Darius 8. Artaxerxes 42 &c. Clemens Alexandr. Strom. l. 1.

Regnavit Artabanus menses 7. Artaxerxes Long mens 40. Xerxes mens 2 Sogdian mens 7. Darius an 19. Artaxerxes an 40. D. Hieronym. in Ezeck c 4.

An. 1 Ol. 75. Expeditio Xerxis in Græciam. Diodor l 11

Cyrus regnavit an 29 (Herod) vel 30 (Dionysius apud Ciceronem l 1 de Divinat. Trogius Clemens Alex 1 Strom. Euseb. Hieron in 7 Dan. Oros l 2. Beda Pererius Harvillæus &c). Cambyses 7^{an} & junctis 7^{mens} Smerdis 8^{an} (Herod. l 5.) vel seorsim an {8} (Euseb. {B}eda.) Smerdes mens 7 (Herod & reliqui). Darius Hystasp an 36 Herod. Euseb. Sulpitius l 2.) Xerxes an 20 & & amplius (Diodor l 11.) vel 21 Euseb. Sulpitius Orosius Beda Pererius &c). Cyrus (devicta Babylonia absolutus Monarcha 6^{an} Xenophon l 6. vel 3 an fere juxta Hebræos apud Genebrardum l 2.

Salianus. Beda, Addo. Harvillæus. Torriellus. Scaliger.

<94v>

Anno 602. a ^[49] Novemb 27 interficitur Mauritius Cœpit Phocas Novemb 23 a ^[50] regnavit fere annos 8.

Heraclius cœpit Octob 3 a ^[51] Indic 14. (i.e. 610) Et Maximus Martyr qui paulo ante obitum Heraclij Computum scripsit annum ejus 31 notat Indict. 14 aitque Dioclesiani fuisse 357 quo Paschalis terminus incidit in Kal. Apr. fer 1 Pascha vero celebratum est Apr 8. Theophanes item obiisse scribit Indic. 14 Mart 11 cum imperasset an 30 mens 10. Sed Nicephorus in Breviario rectius tribuit annos 30 mens 4 dies 6. Proinde annus ejus 31 cœpit AC 631 adeoque primus 610. Hæc e Petavio Rat. Temp. part 1 l 7 c 13 & part 2 l 4 c 15.

Anno Phocæ secundo incipit Sabinianus. — & Bonif 4 vertit Pantheon in Ecclesiam Spec Hist Vincentij lib 22. cap 117.

Βασιλεύειν μὲν γὰρ αὐτὸν. Ait Plegon Tiberium Cæsarem imperasse secundo anno centesimæ nonagesimæoctavæ olympiadis, eclypsim autem hanc contigisse anno quarto duecentesimæ secundæ Olympiadis: ita ut si supputentur anni a principio Imperij Tiberij usque ad quartum annum duecentesima secundæ Olympiadis fere sint novendecim anni — Quod etiam Lucas in Evangelijs narravit. Nam anno 15

Tiberij ait prædicationem Ioannis contigisse, unde Salvatoris Evangelica prædicatio initium sumpsit quænon omnino per integros 4 annos duravit ut Euseb l 1. Hist Ecl: ex libro Antiqu. Iosephi id colligendo demonstravit. Cum enim cœperit sub Anna Pontifice & post ipsum tres alij Pontifices extiterint, (erat autem annuus Pontificatus) sub Caipha qui post ipsos pontificatum gessit, finem sumpsit Christo crucifixo. Erat autem annus ille Imperij Tiberij cæsaris decimus nonus. Philoponus l 2 c 21 De Mundi Creatione, (περί κοσμοποιίας /

Inter Pugnam Marathoniae & Salaminicam 10 anni. (Thucyd. Herod l 6. Gellius ibid.) Macerino et Augurino Consolibus (Sulpitius.)

Tres annos tantum Hebræi tribuunt Cyro & Assuero 14 (Seder Minor.) vide Genebrardum l 2 Chron.

<95r>

A Primo anno Gratiani & deinceps regnavit super visigothos Fritigernus annis 3. Post hunc Athanaricus an 1 qui obiit Constantinopoli. Ex tunc Visigothi sine rege sub Theodosio Imp. fuerunt annos 14. Post hæc Visigothi rupto cum Romanis fœdere Alaricum super se regem creant qui regnavit annis 15. &c. Vincent. Spec. Hist. l 16. c 13

Damasus Papa instituit, rogatu Hieronymi, dicere in ecclesia in fine Psalmorum Gloria Patri &c Sicut erat in prin &c Et instituit Psalmos in Ecclesia nocte dieque cantari. Vincent Spec Hist l 16 c 92. & Baronius anno Chr 38 in principio.

Ad Nicephori breviarium Notæ Chronologicæ Petavij stabiliunt tempora Mauritiij Phocatis & Heraclij

Templum anno 2 Darij Nothi {denuo} cœpisse his rationibus probatur. ① Fuit inter 2 Artaxerxes medius. ② Habuit filium & Collegam Artaxerxem Esdr 6 14. ③ Sanballat Horonæus qui fuit sub Artaxerxe (Nehem 13) sub quo et Nehemias præsidatum obiit in Iudæa, in vivis erat tempore Alexandri Magni ut testatur. Iosephus Qui duos faciunt, ut ille sub Alexandro alius fuerit, historiam & Chronologiam accuratè intueantur. ④ Cum Darius Hystaspis in solium exaltaretur recens erat memoria edicti Cyri: Sed sub hoc Dario jam ex hominum memoria oblitteratum erat. Ideo hostes vocant in dubium ⑤ Præter Cambysem præcessere Assuerus & Artaxerxes Esdr 4.6, 7. ⑥ Scriptura inhibitionem longi temporis innuit, vers 24. Cessabat opus cessabat usque ad an 2 Darij. ⑦ 70 annis incoluerunt terram & supplicarunt ante 2 an Darij Zachar 1:12 & 7.5. ⑧ A secundo Darij Histasp ad Christum sunt plusquam 70 Hebdomades annorum.

Pro contraria opinione urgetur ① antiquitas dogmatis. ② Longævitas Zorobabel & Iesus puta annorum 130 vel 140. ③ Longævitas Esdræ, nam genitus est a Saræa Pontifice quem Chaldæi occiderunt & proinde vixisse debuit 200 annos ferè, sed tam longævi divina benedictione multi fuere. [Hæc ex Commentarijs Schotani in Historiam Sulpitij Severi. pag 1144. Seu Schotari Historia sacra.]

[52]

Anno mundi	An Nabon	Olymp	
3421			Cyrus perit
3426	224	64	Cambyses occupat Ægyptum
3464	262		Obit Darius Histaspis & incipit Xerxes seu Assuerus, qui regnat an {21}
3485	284		Xerxes occiditur, incipit Artaxerxes & regnat an 41
3525			Ineunte Hieme moritur Artaxerxes & regnat Xerxes mens 2. Sogdian frat mens 7 & Darius an 19.

NB Sulpitius. Severus ponit regnum Artaxerxes an 41 Xerxes mens 2. Sogdian mens 7. Darij an 19)

Contra tertiam objectionem facit quod si Esdras sub Longimano vixit ejusque anno septimo (anno Mundi 3492) venerit in Iudæam, qui post preces suas ingressus est in cubiculum Ioannis patris Iaddue (cap 10.6) qui vixit circa ætatem Darij ultimi & Alexan{dri} magni, eum oportuit pervenisse ad An. Mundi fere 3600. Nehemias etiam ab Artaxerxes 20 ad Ijadem pervenit Nehem (ch 13.28) in præsidatu suo tanto tempore constitutus. ④ Argumentum præcipuum est ab Haggai 2.4. Sed locus ille sic vertitur a Grotio Siquis ex vobis superesset qui vidisset templum hoc loco in priori magnificentia, certe ea quam nos videmus videretur iudicio nostro res esse nihili.

<95v>

Annos 41 Artaxerxi largitur Ptolomæus in Canone, Clemens Alex, Nicephorus Const. &c. sed 40 Diodorus, Eusebius, Beda, Iulianus, Ado, Freculphus, Marianus, — Pererius, Torniellus, Salianus, Petavius. Ejus obitum in an 1 Ol 79 collocat Diodorus Eusebius, Pererius, Torniellus, Salianus Darium Nothum 19 annos regnasse testatur diserte Ptolomæus, Diodor. Euseb. Petavius. Pererius. Beda. Marianus. Bellarminus, Salianus, Torniellus, Nicephorus

Eclipsis Lunæ 15 Apr An Olymp 93.3. Bell. Pelop 26. & Solis 3 Sept post bell finitu{m} Xenophon l 1.

NB In Ezra 7.3 Between Azariah & Merajoth, are omitted no less then 6 persons together see 1 Chron 6.7, 8, 9. So Ezra 10.6 Iohanan (or Jonathan{ }) is called the son of Eliashib, & yet he was his grand-son. Nehemiah 12.10, 11, 22. So Ezra though he be called the son of Serajah who was slain at the captivity 2 King 25.18, 21. yet he might be his grand son If he were his son he must have been 131 years old at least in the seventh year of the first Artaxerxes.

Assuerus pater Darij Medi ab alijs Xerxes Medus & Axares vocatur & pleniore vocabulo Cyaxares, addita videlicet syllaba Cy quæ in ea lingua dynastam aut principem denotat. Drusius in Sulpicii Severi Historiam sacram l 2. c 8.

Herodotus l 7 sub init scribit Xerxem fuisse a patre Dario successorem regni declaratum 2 annis autem obitum ejus.

Horodotus l 7 (longe post init) Mardonium ita cum Xerxe loquentem inducit: Etenim res indigna est si Sacas & Indos & Æthiopes & Assyrios aliasque multas & grandes nationes, quæ nihil Persas læsere, tamen potentiæ protelandæ gratia in provincias redeamus: Græcos qui nos lacessere injuria incœperunt non ulciscemur.

Xenophon lib 8 Cyropædia tribuit Monarchiæ Cyri (puta in Babylone) 6 annos completum tantum.

1 Esdra 5.6. Darius non tantum Templi sed et Civitatis Hierosolymæ ædificationem mandavit. Herodot. Cyrus An 31. Cambyses an 7. m 5 (l) Smerdes m 7 (l) Darius Hyst 36^{an} (l 7 sub init

Darius Histasp divisit imper in 120 Provincias tantum. Herod. p 87. Quarto anno post pugnam Marathoniciæ currente, rebellat Ægyptus, {proximo} anno obit Darius l 7. init

Iones & Æoles Asiatici fuere Pelasgorum Herod l 7. p 180 Hellenes non.

Xerxes secundo anno a morte Darij domuit Ægyptum, dein 4 totos annos post recuperatam Ægyptum parat bellum in Græcos & quinto anno ineunte incipit expeditionem Herod l 7. p 168.

<96r>

Cœpit Darius Hystasp an 4 Olymp 64 (Euseb in Chron & lib 5 de Præp Evang p 283 Euseb l 10 de Præp Evangel scribit ex omnium consensu primo anno 55 Olymp Cyrum in Perside regnare cœpisse auctoresque citat.

Ptol refert ex Chaldeorum monumentis an 7 Cambysis Lunam defecisse an Nabonas 225 Phamenot 17 hor 1 ante mediam noctem Babylonij (Ptol l 5. c 14.) hoc est An per Iul 4191. Iul 16. Rursus lunæ defectio altera incidet in an 20 Darij. Nabonass 246 Epiphi 28, quadrante horæ ante mediam noctem Babylonij. (Ptol l 4. c 11) hoc est an Per Iul 4212 Novemb 19. Tertia anno Darij 31 Nabonas 257 Tibi 3 semihora ante mediam noctem Babylonij hoc est Per Iul 4223. Apr 25 (Ptol l. 4. c 9)

Eusebius lib 10 de Præp. ait secundum annum Darij in an 1 Ol 65 incurrere

Plutarchus in Aristide refert pugnam Mrathonicæ ad Boedromionis sextum diem Archonte Athenis Phanippo.

Scribit Herodotus l 8 Persas quarto post transitum mense in Atticam pervenisse Archonte Calliade quod est Halicarnass l 9 & Diodorus confirmant. Paulo post navale prælium ad Salamina commissum est autumno, cum æstivis diebus antecedentibus Olympici agones indicti forent Herod p 298. Et paulo post pugnam illam dum sacrificaret Cleombrotus Sol defecit (Ex eodem Herod l 9) Convenit hæc Eclipsis an 1 Ol 65 Octob 2. ad digit 7 $\frac{1}{2}$.

Eratosthenes apud Clem Alexandrin Diabasin refert ad An 1 Ol 75 idem forte facit Halicarnass & Diodor et alij plerique utpote quod initium expeditionis & anni ejus fere conveneant. Halicarnassus collocavit transitum anno Urbis 273, Fabio & Furio Consolibus.

Bellum Peloponnesiacum init Ænesia Ephoro, Pythodoro Athenis duos adhuc menses Archonte (Thucyd) ineunte vere (ib.) Ejusque anni duodecimo Olympia celebrata sunt (ib) utpote 90 Cœpit Bellum anno 4 Olymp 87 (Diodor) Ann urbis 323 (A Gellius)

Nabopolasser 21. 143. Nabocolasser 43. 186. Ilvarodami 2. 188 Niricassolassari 4. 192. Nabonadij 17. 209. Cyrus 9. 218. Cambyses 8. 226. Darius primus 36. 262. Xerxes 21. 283. Artaxerxes primus 41. 324. Darius secundus 19 343. Artaxerxes secundus 46. 389. Ochus 21 410. Arogus 2 412. Darius tertius, 4. 416. Alexander 8. 424 — Augustus 43. 337 a morte Alexandri. Tiberius 22 359. Caius 4. 363. Claudius 14. 377. Nero 14 391. Vespasian 10. 401. Titus 3. 404.

<96v>

[[Editorial Note 19](#)]

Ἐν τούτοις μὲν Ποι τοῖς χρόνοις &c. Cæterum his temporibus Scythæ (i.e. Tartari) etiam Euphrate superato. Syriam usque & Arabiam subigunt, — & multis manubijs onusti, domum inde redeunt cun reliquijs Syrorum, Arabum & Phœnicum veluti miseris mancipijs annua tributa imperassent. Anno sequenti, etiam in Asiam intra Euphratem irrumpunt eamque prædatifacile subigunt: limitibus excursionis & motus illius constitutis, versus septentrionem Cappadocia & flumine Thermodonte: ad Meridiem Cilicia [& Tauri monti Asiæ maximi partes quæ paulo post ejus initium multifariam dividuntur.] Deinde Turcorum quoque regia potiuntur. Quare Sultanus Azatines cum fratre Meleco exul ad Romanorum Imperatorem Michaellem Palæologum confugit. &c. Nicephori Gregoræ Hist Rom. Lib 4 cap 5. This the Author joyns with Michaels recovering Constantinople.

Azatines with his brother were then confined by the Emperor in the town Aenum but freed by an irruption of the Scythians from beyond Ister. Azatines dies soon after he had passed Ister with them, but Melecus (Melec, Μελέκ) escapes into Asia & was accepted of all the Satrapæ as their Lord except Amurius who forced Melecus to fly to Heraclea a city of Pontus. And in spring Melecus returning to the Turks again to obtain his father dominion is after a while slain by treachery, & so the Turkish Empire overthrown & turned into the greatest confusion the Satrapæ & nobles dividing it into many parts — Turci autem Satrapis illis variè divisi, cum a Scythis pellerentur Romanos pellebant: & quàm infirmi erant adversus Scythas tam fortes contra Romanos extiterunt: ut Scytharum incursio non calamitatis causa sed summæ felicitatis occasio illis esset. Nam et e Paphlagonia & e Pamphylia irruebant, Romanasque Provincias populabantur. Tandem etiam ad bella & assiduas dimicationes ventum: e quibus unum prælium Romanos in omnia mala conjecit. Niceph. L 5. This battel he immediately describes (joyning it with or rather) setting it before the expedition of the Latines under Carolus king of Italy against Michael. And then proceeds to describe how the Satrapæ conquered & divided between them the Roman Provinces & afterward invaded Europe & afflicted & Peloponnesus & Thrace beating the next Emperor Andronicus in two set battels the first in Thrace neare the

Towns Cypsella & Apros the next in Peloponnesus, after the last of which he adds: Post victoriam illam Barbari ingenti superbia elati Thraciam fere omnem vastarunt & pessimè tractarunt ut Romani duobus propemodum annis mœnibus egredi nec ad arandum nec ad serendum auderent. &c Niceph l 7.

Chalcocondylas l 1 de Rebus Turcicis describes the same beginnings of the Turkish invasion, & the partition of Asia between the seven Satrapies, & the irruption of the Turks into Europe in the reign of Ottoman.

<97r>

Hoc ipso anno (820) qui et tertius incipit Apollinari Cassinensis Abbatis author est Leo Ostiensis in Cassinensis Chronico Saracenos invasisse Siciliam atque potitos esse Panormo nobilissima civitate. Leo Osti. Chron Cass. l. c 28 Baron Ann 820. sec 20

Hic annus (821) numeratur primus Habdarragman Regis Saracenorum in Hispania, cujus primordijs Cordubæ, ubi sedem Regni fixerat coronati sunt martyrio Adulphus et Ioannes. Ambros. Moral. in Scol ad Eulog. Baron ann 821. sec. 58.

Hujus Papæ (Greg 4 qui incœpit A.D. 827. Ludov. 14. Imp. Mich Balb septimo & desinit AD 844. Lothar 5. Mich 3.3) temporibus impia atque nefaria, & Deo odibilis Agarenorum gens a finibus suis consurgens pænè omnes insulas & omnium regiones terrarum circuiens, deprædationes hominum & locorum desolationes atrociter faciebat, easque hactenus facere nullatenus cessat [Hoc est ad annum 867 & ultra. Anastasius in Vita Pontif.

Pelagius 2 Ordinatur absque jussione Principis eo quod Longobardi obsiderent civitatem Romanam et multa vastatio ab ejis in Italia fieret. Eodem tempore tautæ pluvie fuerunt ut omnes dicerent quia aquæ diluvij super nos inundantur, & talis clades fuit qualem a seculo nullus meminit fuisse. Anastasius in Vita Pontif. Creatus erat an 577. Iustin 12

Plinius l 3. c 11. forte et 5, 10 & 12. &c) Ptol in Georg l 3. c 1. Strabo l 6 Geogr. Livius l 7 qui Græcos nominat quos postea Siciliæ Tyrannos appellat. Hi autores dicunt Græciam magnam et Siciliam. nempe Plinius in Græcia magna ponit tres Ausonij maris sinus Tarentinum Locrensem & Syllaceum. Ptolomæus his addit Iapygiam, atque ita Leucania Apulia & Brutij in Græcia magna continentur. Strabo his adjungit Campaniam et Siciliam. Athenæus l 12 magnam Græciam definit πασαν σχεδὸν τὴν κατὰ τὴν Ἰταλίαν κατοίκησιν Idem ait Pompeius Festus. Magnæ Græciæ populi recensentur tres 1 Pelasgi, 2 Oenotrij (ab Oenotro Lycaonis filio qui ex 22 filijs unus cum Peucetio fratre (unde Pecentij) in Italiam venit Dionys. Halicarnass. l 1.) & 3 Chones qui genere fuerunt Oenotrij Aristoteles l 7 Polit c 10.

Iapygia Græci dixerunt a Iapyge Dædali filio ut Plinius et Solinus volunt.

Itala nam tellus Græcia major erat. Ovid 4 fast.

Anno 124 | ⁵⁰ Regni Ludovici 1 | ²⁴ Damascus e Sultano Ægypti seu Babiloniæ per Sultanum Halapi{æ ca}pitur. Speculum Historiæ Vincentij l 31. c 102.

<97v>

De Sultano Musulæ Anno 1248 memorat Vincentius in speculo Historiæ l 31. c 93. Ipse (sed non subditi) in corde christianus erat

Græci, inquit Trogus, non partem sed universam fere Italiam olim occupaverunt. Græci de ea, ait Plinius, judicare, genus in gloriam suam effusissimam, quotam partem ex ea (Italia) appellando Græciam magnam. Servius ad 1 Æneid: Italia, ait, μεγάλη Ἑλλάς appellata est quia a Tarento usque ad Cumas omnes Civitates Græci condidere. Seneca de Consolatione Italiæ latus quod infero mari adluitur, Magna Græcia fuit. Missenio servus apud Plautum ex persona Græcorum vocat Exoticam Græciam (Ἑλληνας ἐξωτικοὺς) quam Romani vocant magnam Græciam. The Latins themselves are supposed to spring from Æneas

E filijs Saphadini fratris Saladini, Melchiphus possedit terram quæ Gemella dicitur, Meliemodam possedit regnum Asiæ, Melchisamephat possedit regnum Sarco, Meltinoch regnum Baldac, Cordinus Damascus, &

Meledinus Egyptum. Noardinus autem fil. Saladini possedit Alapiam protegent Soldano Iconij. Hic fuit rerum status sub Innocentio 3 Papa.

Constantinus cœpit 8 Kal Aug A.C. 306. / Maxentius sexto Tyrannidis anno expleto; a Constantino vincitur idque ipso imperij sui natali 16 Kal Novemb. 312. / Constantinus, Licinio jam victo, factus Orientis Dominus componendis inter Alexandrum et Arium dissidijs missis ad eo litteris per Osium Episcopum incubuit A.C. 324. / Cœpit Consil. Nicænum XI Kal Iun (Maij) AC 325, & ei finis fuit 8 Kal Sept. (August) ejusdem anni. / Constantinopolitanæ urbis fundamenta jacta AC 328 Novembris vigesimo sexto die / Vrbs illa dedicatur Maij XI AC 330 / Templa et Idola Gentilium celeberrima una cum superstitionis gentilitijs eversa AC 333 Opesque et redditus templis detracta de quo v. Iulianum orat p 424 &c Vide locum / Circa Mense Iunij vel Iulij AC 388 incipit bellum Theodosij adversus Maximum. / Donatistæ

Vandali & Alani trajecto Rheno Gallias intrant Arcadio 6 & Probo Consolibus (Cassiodor. Prosper) Indic 6 Basso et Philippo Consolibus (Marcellin qui com cæde Stiliconis conjungit.) NB Prosper & non ponit hanc invasionem eodem anno cum eversione Radagaisi sed ad finem sequentis refert. Iornandes sic refert cædem Stiliconis uti mox sequeretur invasionem Galliarum (de Regn. success. Prosper. ait Honor 7 & Theod 2 consolibus Constantinus in Britannia tyrannus exoritur & in Gallias transit. A.C. 411 Constantinus occiditur (Marcellin. Prosper) Ante Honorij consulatum septimum, in seditionem versus exercitus Marcum quendam Imperatorem creatat, quo ab ipsis sublato Gratianus suffectus est. Hic ubi menses 4 illis præfuisset interficitur. Tum Constantinus &c Olymp. apud. Phot. Videtur tamen Olymp scripsisse πρὸν ἐν [53] Ὀνῳριον τὸ ὑπάτεῦσαι & non πρὸν ἦ. Et Zosimus hunc secutum.

<98r>

Theodosij M. Edictum de fide Catholica.

Imperatores Gratianus, Valentinianus & Theod Augusti tres. ad populum urbis Constantinopolis Cunctos populos quos Clementiæ nostræ regit temperamentum in tali volumus religione versari &c

[54] Dat III Cal. Mart. Thessal. Gratiano 5 & Theodosio 1 Consolibus [380]. Hoc erat XVI Cod Theod Tit 1. Imperatores Gr. Val & Theod Augusti tres Eutropio Præfecto Prætorio

Nullus hæreticis mysteriorum locus — Arceantur cunctorum hæreticorum ab illicitis congregationibus turbæ. — Nivænæ fidei dudum a majoribus traditæ — observantia semper mansura teneatur. Fontinianæ labis contaminatio, Arriani sacrilegij venenum Eunomiæ perfidiæ crimen monstruosis nominibus autorum, prodigia sectarum, ab ipso etiam aboleantur auditu. — ab omnium summoti Ecclesiarum limine penitus arceantur cum omnes hæreticos illicitas agere intra oppida congregationes vetemus Ac siquid ereptio factiosa temptaverit, ab ipsis etiam urbium mœnibus exterminatio furore propelli jubeamus, ut cunctis orthodoxis episcopis qui Nicænam fidem tenent, Catholicæ Ecclesiæ toto orbe reddantur

Dat IV Id. Ian. CP Eucherio & Syagrio Consolibus (381.) XVI Cod Theod Tit 5 Imperatores Gr. Val. & Theod Augusti tres ad Auxonium Proc. Asiæ

Episcopis tradi omnes Ecclesias mox jubemus qui unius majestatis atque virtutis Patrem & Filium & Spiritum Sanctum confitentur, ejusdem gloriæ claritatis unius; nihil dissonum profana divisione facientes sed Trinitatis ordinem, Personarum assertionem & divinitatis unitatem. Quos constabit communione Nectarij Episcopi Constantinopolitanæ, * Timothei * [55] nec non intra Ægyptum Alexandrinæ Urbis Episcopi esse sociatos: Quos etiam in Orientis partibus Pelagio Episcopo Laodicensi, & Diodoro Episcopo Tarcensi: In Asia * nec non Proconsulari atque Asiana Diœcesi Amphilocio Episcopo Iconiensi & Optimo Episcopo Antiocheno: In Pontica Diœcesi Helladio Episcopo Cæsariensi, & Otreio Militeni, & Gregorio Nyseno: Terennio Episcopo Scythiæ, Marmario Episcopo Marcianop. communicare constiterit: Hos ad <98v> obtinendas Ecclesias Catholicas ex communione et Consortio probabiliū sacerdotum oportebit admitti. Omnes autem qui ab eorum quos commemoratio specialis expressit fidei communione dissentiant ut manifestos hæreticos ab ecclesijs expelli, neque his penitus posthac obtinendarum Ecclesiarum Pontificium facultatemque permitti, ut veræ ac Nicenæ fidei Sacerdotia casta permaneant, nec post evidentem præcepti nostri formam malignæ

Imperatores Gr. Val. & Theod ad Clicherium Com. Orientis.

Nullum Eunomianorum & Arrianorum vel ex dogmate Aëtij in civitatibus vel agris fabricandarum Ecclesiarum copiam habere præcipimus. Quod si temere ab aliquo id præsumptum sit, domus eadem ubi hæc constructa fuerint quæ construi prohibentur, fundus etiam vel privata possessio protinus fisci nostri viribus vindicetur: atque omnia loca fiscalia statim fient quæ sacrilegi hujus dogmatis vel sedem [i.e. Ecclesiam] receperint vel ministros. Dat XIV Kal. Aug. CP. Eucherio et Syagrio Consolibus [381]. XVI Cod Theod Tit V [56]

There followed other decrees to the same purpose in one of which dated 8 Kal Aug CP Merobaude et Saturnio Consolibus [383] it was commanded ne ad imaginum Ecclesiarum parietes privatos ostendant XVI Cod Theod Tit V

Imperatores Valentin. Theod. & Arcad Augusti tres Tatiano Præfecto Prætorio

Quicumque sub professione Monachi reperiuntur deserta loca, et vastas solitudines sequi atque habitare jubeantur. Dat III. Sept Veronæ Valentiniano A. IV. & Neotherio Consolibus [390.]

Imperatores Valentin Theod & Arcad. Augusti tres Tatiano Præfecto Prætorio

Monachos quibus interdictæ fuerant civitates, dum judiciarijs aguntur injurijs, in pristinum statum, submota hac lege, præcipimus. Antiquata siquidem Nostræ clementiæ jussione, liberos in oppidis largimus ejs ingressus. Dat XV Kal. Maij. Constantinop. Arcad. A II & Rufino Consolibus [392] /

<99r>

Anno 306. 8 Kal Aug cœpit Constantinus. / An 312 16 Kal Novemb vincitur Maxentius ad pontem Milvium. Initio sequentis anni lex de immunitate clericorum ab omnibus omnino muneribus civilibus, quæ alio edicto mense octobri ejusdem anni firmatur. / An 314 8 Id Octob Licinium vincit in Pannoniam eique adimit Pannoniam Daciam Mœsiam Macedoniam Illyricum et Achaiam, relictæ Thracia Mœsia minore Scythia Asia et Oriente cum reliquis provincijs ulterius sitis. / An 315 Constantinus tulit supplicium crucis & in fronte (quæ tum quoque cruce signari solita teste Lactantio & autore vitæ Constantini) incriptionis pœnam. Eodem Anno lex de immunitate Ecclesiarum ab annonis et tributis lata vel potius confirmata. Item causa inter Cæcilianum et Donatistas cognita Constantinus Cæcilianum innocentissimum Donatistas vero improbissimos judicavit ut scribit August. ep 162 / An 319 bellum sarmaticum, Quod anno 322 finitur. / An 321 Crispus Cæsar bellum Alemannicum conficit in Gallia. Eodem anno Donatistæ 3 Non. Maij post quartum exilij annum et mensem ferme sextum ab exilio relaxati. Eodem anno Ecclesijs Catholicis testamento quilibet cuique relinquendi potestatem fecit Constantinus: unde opes Ecclesiarum et inter alias Romanæ. / Anno 323 bellum Gothium inter et Licinianum, Licinio victo 14 Kal Octob. / 324 Constantinus jam Orientem potitus componendis inter Alexandrum Ariumque dissidijs, missis ad eos literis per Osium Episcopum incubuit. / Anno 325 Licinius Thessaloniciæ interemptus. Incipit Concil. Nicænum XI Cal. Iun. desinit 8 Kal Sept. / An 326 Crispus Cæsar occiditur nono Imperij anno. / Eodem anno Constantinus Romæ moratus eradicandæ superstitioni Gentilitiæ studuit. Vnde Senatum populumque Romanum sibi inconciliavit, & exinde de Constantinopoli excitanda concilium. / An 328 Constantinus de Macarij et Athanasij causa {videtur} cognovisse. Et 26 Novemb Constantinopoleos fundamenta jacta sunt. Ann 330 Donatistæ per Numidiam ab exilio (ut supra) revocati jam, auctore Donato, exitiosius erumpunt, et exindè grossantur adjuncta jam hæresi ad Schisma, & Circumcellionibus institutis: De quo Hieron. in chron. Donatus Hæresiarches sexto post Arium anno unitatis vinculum rupit. / Eodem anno Constantinopolis dedicata 5 vel 11 Id maij. / Ann 332 Gothi in Sarmatia victi. An 333 Templæ et Idola Gentilium una cum superstitionis Gentiliciæ ornamentis eversa. Opesque et redditus detracta de quo v. Iulianum orat 7 p 424. Eunapium in v. Ædesij p 37. Libanium in Orat Apolog 26 p 531 & orat pro templis p. 9. & Theodoret l 5 c 10. Hieron. chron. & Cedrenus factum aiunt 25 26 & 27 Imperij anno Anno 335 Hoc tempore Gallias regebat Constantinus junior, Orientem Constantius, Africam Illyricum et Italiam constans; ripam Gothicam Dalmatius &c. An 336 Post Synodum Tyriam cum Athanasius ad Constantinopolim ad Constantinum se contulisset, Synodus ibi in causa Athanasij habita. / Ann 337 Constantinus suscepta in Persas expeditione obiit Nicomediæ XI Kal Iun (22 maij.) [Vide

dissertationes in Philostorgium.] Dein filij ejus Imperium inter se partiti in Pannonia, et Constantino natu maximo Cessit Gallia Hispania Britania & Africa pro consularis ex parte: Constanti natu minimo Italia, Africa reliqua, Illyricum Macedonia Græcia Pontoque Euxino finitima: Constantio Mysia Thracia Constantinopolis Asia. Ægyptus Orientisque Imperium a{b} Illyrico ad Nisibin. Vide <99v> Anno 338 Athanasius Constantium primo Vicimasij in Mæsia infer. (ibique scri{it} Apologiam dein Cæsariæ tandem et Antiochiæ anno 349. / Anno 339 Constantinus Treviri agens literas ad populum Alexandrinum dedit quibus munitus Athanasius Alexandriam repetit. An 340 Constantinus juxta Aquileiam occiditur ante 5 Id April. Eodem anno et post Constans Aquileiæ egit & una cum eo Athanasius, & quidem post Consilium Sardicense Anno 348. / An 341 Consilium Antiochiæ habitum, & Dominicum a Constantino M excitari cœptum Antiochiæ dedicatum fuit v Hieron chron. Socrates l 2 c 5. Sozom l 3 c 5 Athan de Synodis p 689. Eodem anno Constans Gentilitiam superstitionem et sacrificiorum usum abolevit (l 2 de paganis, l 3 eodem {cit} an prox. Sozom l 3 c 16.) ijs non destrui jussis sed usu et ingressu abolito. An 342 Franci victi. / Constantius bello Persico, annis 338, 343, 344, 345 349 350 implicatur / Ann 346 Constans Mediolani constitit ante consilium Sardicense ubi Athanasius ab eo Româ, quarto moræ ipsius ibi anno, evocatus cum eo congressus est. Eodem anno Donatus Bagiensis in Numidia cum Macario bello congredi ausus in prælio cecidit cum Circumcellionibus An 347 Sardicense concilium. / Anno 349 Athanasius Constantium Antiochiæ congregitur et sedi suæ restituitur: de quo vide literas Constantij et quidem binas apud Athanasium Apol 2 p 600, apud Socr l 2 c 18 Sozom l 2 c 20 Anno 350 componitur bellum Persicum. Eodem anno Constanti occiso Magnentius 15 Kal Feb imperium in Galijs Italia et Africa potitur, Veteranio in Pannonia Mursæ vel apud Syricium Kal maij Nepotianus Romæ. Sed Nepotianus a Magnentianis post 28 dies Romæ occiditur & Veteranio 8 Kal Ian in ordinem redigitur a Constantio. An 351 Constantius in Pannonia convocat Consilium Sirmiense adversus Photium. & exitu Autumni prælio vincit Magnentium. An 353 bellum cum Magnentio (qui se Lugduni intefecti 4 Id Aug. Dein Constantius nocturna sacrificia a Magnentio Romæ permissa abolevit, perque Italiam Templâ ubique claudi, & sacrificiorum usum præcludi jussit. Quod et per orient{em} constituit. Anno 355 Athanasius depositus. An 357 358 & 359 Quadi & Sarmatæ regiones Romanas infestant. Ann 358 incipit bellum Persicum An 359 Consilium Ariminense quod duravit 7 menses ad Decembrem usque. An 360 incipit expeditio Persica. An 361 Constantius obit 3 Non. Novembris. Ann 367 Alemanni Franci Saxonesque Gallicanos tractus incursant. Ann 367 incipit Gothicum bellum cum Valente quod per tres annos durat. An 368 Valentinianus a bello Francico et Alemannico redit. An 369 finitur bellum Gothicum. An 372 Athanasius moritur 6 Non. Maij et Petrus illi a Catholicis suffectus Lucius ab Arianis. Ann 376 Gotti sive Scythæ ab Hunnis expulsi a Valente suscepti in Thraciam. Eodem anno Gracchus fuit Præfectus Vrbi ut et anno 377, ut e legibus ad eum inscriptis patet. Hujus meminit Hieron Ep ad Lætam 7, & Prudentius l 1. adv. Symmachum de simulachris excisis. An 378 Valens periit 3 vel 5 Id. Aug. & Gothi sæviunt vide Eunapium in excerptis, Ambrosium l 2 c ult in fine. &c Anno eodem Gratianus libertatem religionis hæreticis omnibus concessit exceptis manichæis Photinianis et Eunomianis. An 379 Theodos fit Imp 14 Kal Feb vel 16 Ian Eique cessit Oricus cum Thracia (Zos l 5 p 751. Oros l 7 c 34. Paul Diac l 12 Eodem anno Gratianus Hæreticorum omnium cætus vetuit l 5 de Hæret. Eodem anno compescuit etiam Suevos et Alemannos teste Ausonio in grat. act. Sacr l 5 c 6 Sozom l 7. c 4. lex 7 de reparat appellation. Item Theodosius multis <100r> et ingentibus prælijs vicit Gothos, & victoriænunciatæ 15 Kal Decemb Proximo anno ferè toto moratur Thessalonica ibique ægrotat. Dein post victos Barbaros Constantinopolin venit 8 Kal Decemb. & fine ejus mensis adimit ecclesiam Arrianis. Philostorg l 9 c 19. / Ann 38 Arriani impetrant a Valentiniano Consilium Aquileiense quod proximo anno convenit. Ann 382 Rhetia et Illyricum Marcomannis Quadis Iugunthis Alamannis perturbatum. An 383 Gratianus proditus Lugduni occiditur 8 Kal Sept. An 385 Iugunthi Rhætias populabantur & Hunnus adversus Iugunthus adscitus est teste Ambros Ep 27. An 386 Valentinianus jun firmato Ariminensi Consilio Arianis licentiam conveniendi in Ecclesias concessit. Eodem anno Gothum Thraciam infestant et ad Theodosium Maximum in Italiam irrumpente. An 388 Theodosius adversus Maximum movens post Macedoniam (ubi erat mense Iunio) emensa Pannonia duobus prælijs in Norico uno Siscia altero Pætavione Maximum vincit deinde in Italiam contendit tandemque apud Aquileiam superat etiam et capite truncat, 5 Kal sept: vel 5 Kal Aug. Ambros l 5 Ep 29. Pacatus in Panegyrico. Sulpitius Alexander l 3 historiae αὐτοπτης ipse. Claudian. Ausonius in Aquileia. &c. Anno 392 Valentinianus laqueo perit Viennæ 15 Maij Ann 394 Eugenius vincitur 8 Id Sept. An 395 1 Kal Feb Theodosius moritur Mediolani 50 vel 60 ætatis anno, et Arcadius annorum 17 in Oriente succedit, ac Honorius annorum 11 in Occidente in quo Occidente Illyricum quoque erat teste Olympiodoro apud Photium. Finiente anno 396 incipit Guildonis rebellio, qui incipiente anno 398 superatur. An 398 Tribigildi in Phrygia Pisidia & Pamphylia commotio. Ann 401 Gainas ab Hulde Hunnorum duce occiditur caputque Constantinopolin allatum 3 non. Ian. / An 402 Gothi Italiam petunt Alarico duce, et proximo anno vincitur Polentia deinde et Veronæ / An 406 Radagaisus Italiam invadit. et prid. Kal. Ian. Vandali et Alani trajecto Moguntiacy Rheno Gallias ingressi sunt. / Ann 407

Constantinus tyrannus in Gallias transit. Eodem anno Stilicho ad Illyricanā expeditionem se accingit Zos. l 5. p 803. / An 408 Roma ab Alaricho obsessa auroque & obsidibus datis liberata. An 409 Roma ab Alaricho primo capta Honorio & Innocentio Episcopo Romano Ravennae constitutis (Oros 7 cap 39) Atalusque Romae a Gothis Imp. factus. Item Vandali Alanique & Suevi a Francis (qui hoc anno pedem in Gallijs fixere) in Belgica attriti peragrata Aquitania Hispanias invadere 3 Id vel 4 Kal Octob. / A 310 mense Augusto Attalus deponitur Arimini, & 9 Kal Sept. (ait Theophanes) Vrbs ab Alarico vastata unde sexto die post digressus, 26 Aug. ait Cedrenus. unde statim lex de indulgentiae criminum Ann 411 Constantinus occiditur 14 Kal. Octob. Marcelline Idacius / An 413 Heracleonas in Africa rebbat / An 416 Adaulphus Gothorum rex a Constantino comite coactus fuit relicta Narbona Hispanias petere. / An 426 Paganorum sacrificia arceri templaque destrui crucisque collocatione expiari iussit Theodosius, annoque sequenti crucis signum in solo vel in silice vel marmoribus humi positum sculperet vel pingere vetuit. / Stilico caesus Ravenna A.C. 408. 10 Kal sept. (Zos l 5. Obit Arcadius A.C. 408 Zosim. Prosp. Casiodor Marcellin. Socrat l 6 c 11 & l 7 c 1. Sozom l 9. c 11 Maij 1 (Socrat) 11 Kal Sept (Theoph.) Vide Petavium.

<100v>

Christophorus Richerius. ex Scilice / Reineccius. / Petrus Pizarus Sentinas Theodorus Gaza. Egnatius. Nicholaus Euboicus. Gemistus Pletho. Iohannes Ramus. Camera{ri}us. [Haythonus seu {Churchinus}. P: Venetus. & Vincent.] Annales Turcici a Turcis ipsis scripti. Authores de reb. Turcicis. Alexander Gagninus. Historia Tartarorum. Laonicus Leunclavius.

Provinciae transtigritanae a Galerio coepit Azarsavena, Carduena Rhenumana, Nozena, Zabdicena.

In Ducae Historiâ Byzantina cap 2 limites turcici ad an 1260 et inde progressus Turcici

Αρταξάρης apud Agathiâ Hist. Iustinianam lib 4.

Cæsarea or Masaca Ieonium
Miepherkin Aleppo Edessa Nineve
Damasc Ierusal Bgd

<101r>

Et in hoc tempore floruit Quadratus vir æque insignis, qui una Philippi filiabus in Prophetica gratia celeberrimus fuisse perhibetur. Sed et alij plurimi per idem tempus Apostolorum discipuli superstites erant — quorum nonnulli, facultatibus inter pauperes divisus — atque electis quibusque ex ipsis officium regendae Ecclesiae quam fundaverant committentes ipsi rursum ad alias gentes aliasque provincias properabant & Evangelistarum fungebantur officio, quosque similiter, ut in exordio Apostolos, divinorum signorum commitabantur effectus & sancti spiritus gratia. l 3. c 37.

Quadratus Apollogiam ad Adrianum pro christiana religione scripsit. Et idem fecit Aristides, qui libri in tempore Eusebij extitêre lib 4. c 3.

Alexandriae Episcopi fuere 1 Marcus, 2 Annianus (l 1 c 17 & l 2. c 25) 3 Abilius (l 3 c 21.) 4 Cerdon, 5 Primus, 6 Iustus (l 4. c 1 & 4)

Antiochia Episcopi 1 Evodius (l: 3. c 22) 2 Ignatius (l 3. c 36) 3 Heros (c 37)

In Hierusalem Episcopi fieri 1 Iacobus, 2 Simeon, 3 Iustus, 4 Zachæus, 5 Tobias, 6 Benjamin, 7 Ioannes, 8 Matthias, 9 Philippus, 10 Seneca, 11 Iustus, 12 Levi, 13 Effrem, 14 Ioseph, 15 Iudas, 16 Marcus qui primus fuit gentilis Episcopus, (l 4, c 5 & 7.). Marcus autem eligebatur sub finem belli Iudaici ubi Iudæi omnes prorsus expellebantur Iudæam A.D. 135.

Egesippus Romam venit temporibus Aniceti et inibi permansit usque ad Elutherum quibus temporibus simul florebat Iustinus l. 4. c 11.

Irenæus in libro 3 adversus hæreses, de Polycarpo sic loquitur; Polycarpus qui non solum ab Apostolis eruditus est neque solùm conversatus est cum his qui Dominum viderant sed et ab ipsis Apostolis ordinatus Smyrnæorum Ecclesiæ Episcopus, quem nos quoque in prima nostra ætate vidimus. Docebat autem semper ea quæ ab Apostolis ipsis didicerat, hanc solam prædicans tenendam esse veritatem quam ipse sciret se ab Apostolis suscepisse, quam et tradebat Ecclesiæ. Et sunt adhuc etiam nunc qui adierunt ab ipsoquod Ioannes Apostolus apud Ephesum cum balneas lavandi gratia fuisset ingressus, et vidisset ibi Cerinthus exiluerit continuò & discesserit non lotus, dicens: Fugiamus hinc ne et Balneæ ipsæ corrumpantur in quibus Cerinthus lavatur. Idem et ipse Polycarpus Marcioni aliquando cum occurrisset dicenti sibi; Agnosce nos, Respondit; Agnosco agnosco primogenitum Satanæ. — Sicut et Paulus dicit: Hæreticum hominem post unam et alteram admonitionem devita. Euseb l: 4. c 14

In Epistola Ecclesiæ Smyrnæorum ad Ecclesias Ponti, hæc habentur. Scripsimus vobis fratres de martyribus & de beato Polycarpo qui velut signaculo quodam martyrij sui finem persecutionibus posuit. See the cruelty of the persecution & the apprehending & behaviour of Polycarp when they would persuade him to acknowledg Cæsar a God & to sacrifice, heard them with silence till they urged him, And afterwards <101v> being urged to swear fortunam Cæsaris & to cry tolle Sacrilegos, he cried with a loud voyce tolle sacrilegos, And being further urged to swear for fortunam Cæsaris, he answered — Tibi quidem respondi. Docemur enim Principibus et Potestatibus ijs quæ a Deo sunt honorem deferre, eum scilicet qui religioni non sit contrarius. — Cum in ignem poneretur precatorem sic concludit. Verus es tu sine mendacio Deus, propterea — glorifico te per æternum Deum et Pontificem Iesum Christum dilectum filium tuum per quem et cum quo tibi cum spiritu sancto gloria et nunc et futura secula. — Cum Polycarpo alij duodecim ex Philadelphia venientes, apud Smyrnam Martyrio consummati sunt. — Posthæc etiam aliorum apud Perganum Asi{æ} urbem martyrum gesta referuntur. &c.

Irenæus ad Florinum Hæreticum scribens, Hæc dogmata, inquit, sancti illi Presbyteri qui ante nos fuerunt nunquam protulere, illi, qui et Apostolos viderant, quos et tu nosti. Vidi enim te dum adhuc puer essem in Asia apud Polycarpum cum quidem præclarè agentem dum adhuc esses intra Palatium & studentem placere Polycarpo. Multò enim magis mihi illius temporis rerum gestarum inhæret memoria quàm præsentis, qui hæc quæ a pueris discimus cum anima ipsa coalescunt & adhærent ei. Vnde etiam locum ipsum tibi dicere possum in quo sedens disputabat beatus Polycarpus, & incessum illius et vultum, ac totius vitæ modum, & ipsius quoque corporis habitum. Sed et disputationes quas habebat ad Populum, & conversationem quæ fuerat ei cum Ioanne quomodo narrare solitus erat, vel cæterorum qui ipsum dominum viderant et quomodo recordabatur omnia ac recensebat verba quæ dicta a Domino ab illis audierat & de virtutibus ejus ac doctrina. Et tamen omnia hæc cum scripturis consona proferebat; quæ tunc ego pro misericordia Dei quam mihi donare dignatus est attentius & studiosius audiens describebam, non in chartis sed in corde meo, quæque per gratiam dei fideliter custodio, & mecum sine intermissione quodammodo rumino. Deum ergo testor & in conspectu ipsius tibi affirmo quia siquid tale audisset beatus et Apostolicus vir Polycarpus, exclamasset statim & aures suas obturasset, ac sicut moris erat ei, dixisset, Deus bone, in quæ tempora me reservasti ut hæc audiam? Nonne ipsum continuò locum fugisset in quo sedens vel stans hujuscemodi verba audisset? Lib. ad Florinum de Monarchia. Euseb: l 5. c 20

Vide Polycratis Episcopi Asiani ad latinos epistolam de tempore Paschæ et Victoris pertina{ciam} qui vellet omnes Asianos excommunicare. Et Irenæi dehortationem in qua hæc habet verba: Non solùm de die Paschæ agitur controversia sed et de ipsa specie jejuniorum. Quidam enim putant uno tantum die observari debere jejunium, alij duobus, alij pluribus, nonnulli etiam quadraginta ita ut horas diurnas computantes, diem statuunt. <102r> Quæ varietas observantiæ non nunc primùm neque nostris temporibus cœpit sed multò ante nos, ex illis (ut opinor) qui non simpliciter quod ab initio traditum est tenentes, in alium morem vel per negligentiam vel per imperitiam postmodum decidere. Et tamen nihilominus omnes isti etiam cum in observantia variarent inter semitipsos, & pacifici fuerunt semper nobiscum & sunt. Nec dissonantia jejuniij

fidei consonantiam rupit. ——— Nunquam ob hoc repulsi sunt ab Ecclesiæ societate, aut venientes ab illis partibus (Asianis) non sunt suscepti: imo potius et omnes presbyteri (Episcopi Romani) qui fuerunt ante te, omnibus semper qui non ita observabant Presbyteris (Episcopis) Ecclesiarum, Eucharistiam solenniter transmittabant. Beato autem Polycarpo, cum ad Urbem Romam venisset, neque Anicetus suadere poterat ut non observaret ea quæ noverat Ioannem discipulum Domini nostri vel cæteros Apostolos cum quibus semper fuerat, observasse, neque rursum Polycarpus Anicetum persuasit ea deserere quæ ille dicebat a se majorum more servari. Cumque hæc ita inter se habuissent, communicarunt sibi invicem ita ut concederet Anicetus Polycarpo etiam sacerdotali ministerio, honoris duntaxat contemplatione perfugit, & ita ab invicem plena pace integra et firma caritate discedunt, ut omnes Ecclesiæ sive quæ ita Pascha sive quæ non ita observarent inter se tamen concordiam custodirent.

Magna dona spiritus sancti ad usque tempora Irenæi in Ecclesia perdurarunt & Elutheri Episcopi romani lib 5. c 3, 4, 5, 7.

Christiani apud Viennam & Lugdunum Galliæ urbes mittunt et commendant Irenæum Episcopum Lugdunensem ad Elutherum Episcopum Romanum his verbis Rogavimus fratrem et socium nostrum Irenæum hæc tibi scripta deferre quem deprecamur ut habeas commendatum. l 5. c 4.

De septuaginta interpretibus divinarum scripturarum Irenæus his refert verbis Deus inquit homo factus est, & ipse dominus salvavit nos. dein 70 refert quomodo{o}, seorsim interpretabantur. l 5. c 9.

Irenæus scripsit librum Ad Blastum de Schismate; alium Ad Florinum de Monarchia, & Quod non sit Deus malorum creator; item De Ogdoade librum, in quo significat consecutum se esse quosdam ex successoribus Apostolorum cujus libri transcriptores sacramento adjurationis ad fidelitatem devincit. l 5. c 20. Item lib egregium adversus gentes quem De Disciplina adtitulavit, ad Martianum quendam scribens. Sed et Dialogos de diversis, in quibus testimonia de Epist ad Hebræos ponit plurima & de Sapientia Salomonis. l 5. c 26.

In quinto libro adversus Hæreses Irenæus dicit; Et optimè Iustinus (Martyr in 5 lib adversus Marcionem{o}) affirmat, quia ante adventum domini nunquam ausus est Satanas Blasphemari deum quippe qui nondum agnovisset damnationem suam.

Iustinus Martyr scripsit Apologiam ad Antoninum Pium & Senatum pro Christianis & secundam ad Antoninum verum, tertium etiam librum Adversus Paganos. Est et alius adversus Paganos qui superscribitur Confutatio, & alius de Monarchia, & alius De anima. Composuit etiam <102v> quasi cum Iudæis, quem apud Ephesum cum Tryphone Hæbreorum nobilissimo doctore habuit, in quo Apocalypsim Ioannis esse dicit, Et prophetis quibusdam utitur testimonijs ad Tryphonem convincens eum de his, quod Iudæi absciderint de scripturis & abstulerint. Irenæus citat etiam librum Iustini adversus Marcionem. l 4. c 18.

Dionysius Episcopus Alexandriæ meminit epistolæ Clementis ad Corinthios scriptæ, significans veteri instituto & antiqua consuetudine semper ipsam Epistolam lectam esse in Ecclesia. Commendat soterem Episcopum Romanum quod non solum servavit quæ patres tradiderunt sed et auxit in melius. Et ait sui Epistolas quasdam ab Hæreticis corruptas fuisse auferentibus quædam et alia addentibus. lib 4. c 23.

Melito Ecclesiæ Sardinensis Episcopus (circa AD 175) inter alia quam plurima scripsit librum de Revelatione Ioannis, & alium de Deo corpore induto. lib 4. c 26.

Blandina Martyr circa tempora Irenæi in quinta persecut. clamavit, Multum erratis o viri quod putatis infantum visceribus vesci eos qui ne mortuorum quidem animalium carribus utuntur. lb 5. c 1.

In {e}{d} eadem Epistola fratrum Lugdunensium, de de Martyribus sic Loquuntur; Qui, ad imitationem Christi, qui cum in forma Dei esset, non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo, in tanta gloria positi et semel atque iterum Martyres facti — neque se ipsi Martyres dicebant, neque alijs ita se appellantis indulgebant, sed siqui eos Martyres vocabant increpabant acrius dicentes quod hæc appellatio soli Christo debetur, vel illis solummodo qui post bonam confessionem de hac vita discedere & pergere meruerunt ad Deum, eos autem humiles et egenos esse. lib 5. c 3.

In eadem Epistola, Alcibiades dicitur ex sale et aqua et pane vixisse. Et cum hunc vitæ rigorem vellet in carcere positus obtinere: Attalo post primam confessionem suam quam in Amphitheatro confessus est

revelatur quia non rectè fecerat Alcibiades, creaturis dei et ipsum non uti, et alijs formam scandali derelinquere. Quibus cognitis cepit omnia cum gratiarum actione percipere: quia quæ illi revelabat spiritus ut doceret et huic ut sequeretur idem spiritus persuadebat. lib 5. c 3.

Pantenus Stoicus tanto ardore christianus fuit ut ad prædicandum Evangelium omnibus gentibus quæ in Orientis ultimis secessibus reconduntur profectus est et usque ad Indiam citeriorem verbum Dei prædicando perveneri. Erant enim adhuc in illis temporibus et Evangelistæ nonnulli qui ad imitationem Apostolorum — fidem Christi ignorantibus quibusque gentibus inferebant. In quibus præcipimus et illustris Pantænus habebatur. Quem ferunt cum ad Indos pervenisset, reperisse quod Bartholomæus Apostolus <103r> apud eos fidei semina prima condiderit. Et Matthæus Evangelium hebræis scriptum literis dereliquerit, quod per idem tempus supradictus Pantænus inibi repertum detulerit. &c. Lib 5. c 11

Artemon (circa tempora Severi illius hæreseos autor est quam postmodum Paulus Samostasenus, nostris jam pene temporibus instaurare conatus est. Hæc hæresis purum hominem, id est, absque Deo fuisse Salvatorem contendit Idque antiquitùs ab ipsis etiam Apostolis traditum esse mentitur, Et eam veritatem esse servatam ad usque Victoris tempora. Sed quomodo successores eorum scribentes adversum gentiles, vel adversum hæreticos, id est, Iustinus & Miltiades et Tatianus et Clemens, et alij quamplurimi de deitate Christi apertissimè dissunt? Irenæi vero et Melitonis cæterorumque qui per idem tempus fuerunt volumina, quis ignorat, quibus deum et et hominem simul prædicant Christum? Sed et Psalmi vel cantica quæ a fratribus fidelibus ab initio scripta sunt, verbum Dei esse Christum, & Deum tota hymnorum suorum laude concelebrant. Quomodo ergo tot seculis fidem prædicatam isti asserunt quæ a Victoris temporibus exordium sumpserit? — Imò Victor Theodotum Coriariarum qui princeps et Pater extiterat impietatis ipsorum e communione ecclesiæ repulit, qui primus Romæ ausus est dicere purum hominem fuisse Christum. Si enim Victor (ut dicunt) ita credebat, quomodo ejiciebat de Ecclesia Theodotum Blasphemiam istius inventorem. lib 5. c 28. Historiam Pauli Samosatani Episcopi Antiocheni historiam vide lib 7 cap 25 et ejus vitam scelestam.

<104r>

Constantinus dejcit idola & aras mox post victum Licinium. Baron A.C. 318. 38.

Historia Arriana collecta ex Baronio.

Controversia Ar. — ab exigua scintilla ingens incendium excitavit, quod quidem ab Ecclesia Alexandrina tanquam e summo capite (i.e. orientalis Ecclesiæ) exorsum omne Ægyptum Libyam & Thebaidam deinceps peragravit. Iam verò per reliquas provincias diffundit sese ut non modo ecclesiarum præsides, sed et reliquorum hominum multitudinem diversè distractam (dum hi in istorum illi in aliorum sententiam inclinarent) cernere licuisset (Euseb in Vit. Const. l 2. c 60

Eusebius nicomediæ Episc: cum primis adhæsit Ario. Quæ cum accepisset Alexander, iracundia cœpit excandescere: ac consilio multorum Episcoporum convocato Arium et ejus fautores presbyterij gradu abdicat: qua re ad Episcopos cujusque civitatis scripsit ad hunc modum: (Socr hist l 1. c 3.) vide literam. ⊗ < insertion from lower down the page > ⊗ Alexander dein scripsit ad omnes Epistolam in quæ calumniatur Eusebio quasi ambitiosum et inveteratè malevolum: quasi diceret filium abusivè verbum et sapientiam Dei, et unum esse ex creaturis, contenditque sapientiam λογος seu intellectum Dei patris originalem quæ est attributum Patris esse verbum filium &c. Dein Eusebius ad eum scribens reprehendit ejus falsam representationem opinionis Arii. Vide epistolas. Sic Alex. plures delusit Episc.

< text from f 104r resumes >

Interea et alia litera ab Ario ad Eusebium in qua docet quare expellatur, quot expellantur, omnes Episcopos orientis secum sentire. & quæ sit sua sentent.

Episcopi duo et Presbyteri atque diaconi quos Alexander Anathemate percussit scripserunt Epistolam ad Alexandrum. aliasque epistolas Eusebius et alij

Quamvis certi homines nonnulla quasi quæ deessent Nicæno concilio adscribere vellent, idque acriter contendunt: sancta tamen Synodus, quæ Sardicæ convenit indignè id tulit, decretoque sancivit nequid ulterius de fide scriberetur, & se contentos esse Nicæna fide declararunt ut cui nihil deesset & in qua integra & solida

pietas contineretur: neque edendam esse aliam professionem fidei, nec illa quæ Niceæ scripta est suos numeros non habere videretur, neve illis quibus libido est semper nova statuere, occasio hujusmodi suppeditaretur ut iterum atque iterum de fide definiant. Athanas ad Antioch. Baron an 347. 40.

In concilio Ariminensi. Imperator præfecto Tauro mandatum dat ut synodum non ante laxaret, quam conscriptæ fidei † < insertion from lower down the page > ☉ consentire se omnes subscriptionibus profiterentur: ac si qui pertinacius obsisterent dummodo is numerus intra quindecim esset, in exilium pellerentur. Deinde paulatim] < text from f 104r resumes > plerique nostrum – dedere se adversarijs: factaque semel inclinatione animorum, catervatim in partem alteram concessum donec ad viginti usque numerus nostrum imminutus est. Illi diutius in se{n} <104v> tentia perseverarunt donec clausi intra unam urbem Episcopi septimum mensem agebant. Tandem verò cùm intellexerunt hanc esse Episcoporum sententiam: Filium Dei non esse creaturam sicut cæteras creaturas: huic subscripserunt omnes. Sulpitius Severus l. 2. Baron 359. 36, 37

A.C. 371. Lucifer Episcopus moritur qui cum Gregorio Episcopo Hispaniarum & Philone Libyæ nunquam Arianæ se miscuit pravitati. hieron in Chron. Baron. 371. 121.

Ierome describing how the counsel abolished the word homousion & how two of the Bishops Valens & Claudius anathematized also the expressions of Arius before the multitude the people which were gathered together all consenting, & then the counsel being dissolved. And how the Bishops declared that they denied not the son to be a creature but like the other creatures, adds: Tunc Vsiæ nomen abolitum est: tunc Nicenæ fidei damnatio conclamata est. Ingemuit totus Orbis, et Arianus se esse miratus est. — Periclitabatur navicula Apostolorum; — nihil jam supererat spei &c. Vide locum. Sic autem incipit: Sub Rege Constantio, Eusebio et Hypatio Coss: nomine unitatis et fidei infidelitas scripta est ut nunc agnoscitur nam illo tempore nihil tam pium nihil tam conveniens servo Dei videbatur quàm unitatem sequi & a totius mundi communione non scindi. Hæc Hieron. adversus Luciferanos. Vide quæ retulit ex actis istius synodi.

Quinetiam Baronius hoc fatetur Patres conversos Nicænæ fidei proditores, qui cum Arianis connivere in dispendium Nicænæ fidei. Baron 359. 44

Of this & the constantinopolitan counsel which was gathered at the same time Greg. Nazienzen writes thus. Veterem doctrinam, ac Trinitatis patronam, labefacta homoüsij voce sustulit. — Hinc alij ab Ecclesiarum thronis injuste pellebantur alij in eorum locum subrogabantur sic tamen ut ab ipsis impietatis Chirographia, non secus atque aliud quippiam necessarium, exigerentur. Ea res [scilicet Prætextus pietatis et pacis] permultos e nobis invictos alioqui viros, in fraudem impulit, qui quamvis mente nequaquam prolapsi fuerint subscriptione tamen transversi acti sunt, atque cum illis utroque nominè consenserunt; ac si non flammæ, fumi quidem certè participes fuerunt. — Nam si perpaucos exceperis qui vel ob nominis obscuritatem contemptui habiti fuerunt, vel propter virtutem restiterunt, quos Israeli seminis ac radicis loco relinquere oportebat ut de integro floreret, spiritusque perflatione ad vitam revocaretur, omnes temporis iniquitate abrepti sunt. Hoc tantum inter eos discriminis fuit, quod alij citiùs, alij seriùs in eam noxam inciderunt; quodque alij duces impietatis et antesignani fuerunt alij in secundo ordine locati sunt, vel timore perculsi vel utilitate subacti, vel blanditijs inescati vel ignorantia circumventi atque in fraudem inducti quod omnium levissimum est. Greg. Naz. Orat. in laud. Athan. Baron 359. 108, 109. If all these homousian fathers were either knaves or fools as Greg. Nazienzen would have them it makes little for the cause that it was defended by us better men. But if they were sincere & discreet, that's worse to have their cause so universally deserted by them. Take which side you will the case is the most desperate one that ever I met with in a controversy of religion.

<105r>

Sulpitius Sever. tradit quadrigentos & amplius fuisse Episcopos in concil Arim & ex illis 80 tantum Arianos fuisse, cæteros Catholicos. Athanasius verò 50 vel plures (Athanas. de Syn.) sed Athanas (ad African.) ait ducentos partium Catholicarum Ariminum convenisse, inter quos eminebat legatio missa A Liberio Papa cujus Vincentius Episcopus Capuanus tantummodo nominatus habetur. Inter Arianis principes fuere Vrsacius, Valens, Auxentius Demophilus & Caius (Athan de Syn.)

Convenit Synodus Eusebio et Hypatio Consolibus (Athanas de Synod. Socr. l 2. c 29, 31 Hieron: adversus Lucif.) edita fides eorum 11 Kal Iun. Athan de Synod. Socr l 2 c 29 Fides autem hæc. Credimus in unum solum et verum Deum Patrem omnipotens conditorem opificemque omnium: Et in unigenitum filium Dei — natum impassibiliter ex Deo, solum ex solo Patre — cuius (secundum scripturas) generationem nemo novit nisi solus qui eum genuit, Pater. &c — Vocabulum porro οὐσία quia simplicius a Patribus positum est & a populis ignoratur & scandalum affert eo quod in scripturis non contineatur placuit ut de medio tolleretur &c Vide totum in Athan: de Syn. & Socr. l. 2. c. 29. Sed hæc fuit fides Sirmiana tertia in Arimino lecta & confirmata, nisi quod pro per omnia similis patri ponatur tantum similis Patri Vide formulam recitatam in Theod. l 2. c 21. Baron an 395

Occidentalis homusiana pars Consil. Arim. scribes ad Constantium dicunt quod Ariminum ex omnibus ad occidentem positis civitatibus in unam convenimus ut fides Catholicae Ecclesiae cognosceretur dein Imperatorem urgent ut dimittat illos dissoluto Consilio. (Athan. de Syn. vide Epist) Tunc et alteram Epist. mittunt iterum orando ut dissolveret synodum quæ Epistola legitur apud Socr. l 2. c 29. The first letter of the hoüsij was sent by ten of their Bishops which Constantius through buisiness would not see, but caused them to stay, & before they went back they all subscribed & communicated with the Arians (Sulpitius Sev l 2) Then the Emperor commanding (I suppose after the two letters of the homousians) that they should not be dismiss till they had all subscribed & that those which persisted if they were les then 15 should be banisht. Deinde paulatim plerique nostrum – evicti dedere se adversarijs &c (ut supra) Sulpit l 2.

Imperator Liberium accersit et in exilium mittit (fortè sub Consolibus Arbetio & Lolliano AC 355 Ammian Marc l. 15. Baron. 355. 38 sed verius) mox post consilium Ariminense Socr l 2 c 29. Sozom l 4. c 18. Ruffin l 1. c 22. Damasus apud Theod. l 2. c 13. dicit Liberium huic non subscripsisse. sed quod perinde est non multo post subscripsit.

Athanasius ipse Concilium Ariminense pro legitimo habuit. Et Baronius etiam & Bellarminus Catholicum agnoscit, & summa laude dignum. Non ausi sunt auctoritatem convellere sed sententiam corrumpere aggrediuntur & omnibus modis cum Nicæno conciliare. Athanas: l de Synod & l ad Afric. Baron 359. 49, 50. Consule loca.

Tempore Consilij Ariminensis coactum fuit Concilium Nicææ Thraciæ ad quàm homoüsiani Episcopi illarum regionum licet inviti convocantur, & omnes colloquio cùm cæteris Episcopis adhibito tandem eò adducti sunt ut rjectis vocibus usiæ & housiæ, suscripserint fidei formulæ Ariminensi . Theodo l 2. c 21.

Consilium etiam Seleuciæ Episcoporum 160 (Athan. de Synod. Socr l 2. c 31) eodem tempore 5 Kal Octob congregatum est qui inter se quidem non conveniebant de sensu vocis ὁμοίου sed omnes tamen in hoc conveniebant ut rejicerent vocem οὐσίας & ὁμοουσίου. (Socr l 2. c 31)

<105v>

Constantinopolis etiam eodem tempore coactum est concilium 50 Episcoporum ex Bithynia præter Marin Episc Chalcedonis & Vlphilam Episc. Gotthorum & decem legatos ex Consilio Arimnensis et alios decem ex concilio Seleuciensi (Sozom 4. 19, 23 Chron Alexandr.) Atque hi omnes etiam subscripsere Symbolo Ariminensi. Socr. Sozom l 4. c 22.

De Consilio Ariminensi et temporibus subsequentibus hæc Ruffinus: Ea tempestate facies Ecclesiæ fæda admodum ac turpis erat: non enim sicut prius ab extérnis sed a proprijs vastabatur. Fugabat alius alius fugabatur, & uterque de Ecclesia erat. Ara nusquam nec immolatio nec libamina: prævaricatio tamen & lapsus erat ac ruina multorum. Similis pœna sed impar victoria. Similiter concionabantur, sed non similiter glorificabantur: quia dolebat ecclesia etiam illius casum qui impellebat ad lapsum. Ruffin l 1. c 21.

– Damas copiam colligendi his qui secundum ea sentiunt quæ temporibus Divæ memoriæ Constantij sacerdotibus convocatis ex omni orbe Romano, expositaque fide ab ijs ipsis qui dissentire noscuntur, Ariminensi consilio Constantinopoli etiam confirmata, in æternum mansura decreta sunt. &c. Hæc Valentinianus in edicto l 4 de fide Cath: Cod: Theod.

Periclitabatur navicula Apostolorum – nihil jam supererat spei: Dominus excitatur, imperat tempestati, bestia moritur, tranquillitas redit. Manifestius dicam: Omnes Episcopi qui de proprijs sedibus fuerant exterminati, per indulgentiam novi principis [Iuliani] ad Ecclesias redeunt. Tunc triumphatorem suum Athanasium Ægyptus excepit. Hieron. adv. Lucif. Tom 2.

Iulianus Ætio Episcopo. Cæteris omnibus qui a Constantio vita defuncto ejecti patria fuerant propter amentiam Galilæorum, exilium condonavi. Te autem non solùm ea pœnâ libero &c. Sozom l 5. c 5 This Ætius was a gross hæretic Iulian commanded also the Church of the Novatians to be built Soz: ib. & tolerated all sects yet exhorted unanimity with one another Amm. l 22.

Basilus M. quem Baronius (an 361. 50, 51) probat primum introduxisse monochatum in Armeniam Pontum Paphlagoniam & vicinas Provincias, anno 354 Philosophiam studuit Athenis Baron 354. 36, 37 dein peregrè profectus incidit in Monachos Ægypti et Syriæ & illorum inflammatus exemplo reversus in patriam atque aliquos ibi videns eorum institutionem sectari modò cœpisse ipse idem vivendi genus aggreditur. Basil ep 79 ad Eustachium. Baron 354. 37. & 362. 55 & sequ. Et A.C. 362 ordinatur præsbyter ab Hermogene Episcopo cæsarensi Baron an 362. 56.

† A.C. 362. Hermogene mortuo Cæsareæ cives de Archiepiscopi creatione inter se cotendebant, multis pro Basilio monachorum principe quo se subduxerat concertantibus reliqua autem plebe Eusebium quemdem licet invitum eligente, & Episcopis eum ordinantibus inter quos præcipuus Nazienzeni pater. — Ergo adversus Eusebium concitatur Ecclesiæ pars selectior & sapientior, si modo sapientiores ij habendi sunt quam reliquum mortalium vulgus, qui seipsos a mundi consortio segregarunt, ac vitam suam Deo consecrarunt: Nazaræos nostrates dico [i.e. Monachos] qui turpe et indignum esse arbitrari Principis sui [Basilij scil.] contumeliam repulsæque injuriam dissimulanter ferre, periculosum facinus aggre <106r> diuntur: A magno & seditionis experte Ecclesiæ corpore deficere, seque abrumpere constituunt: non exiguam quoque multitudinis ejus partem amputantes tam eorum qui plebeio ordine censebantur, quam eorum qui magistratus gerebant. Id autem ob tres causas, easque firmissimas, perfacilè erat. Primum enim Basilius tantâ apud omnes veneratione erat quanta haud scio an quisquam nostræ ætatis philosophorum; eamque vim habebat ut cohorti suæ, si voluisset, animos ac fiduciam afferre posset. [therefor Bas. was the first schismatic becaus he did not repres them] Deinde qui negotium illi facessebat [i.e. Eusebius] propter tumultum in ipsius electione coortum, civitati suspectus erat ut non magis rite ac legitimè qui tyrannicè præfecturam consecutus. Postremò aderant Episcopi quidam ex Occidente qui orthodoxos omnes ad suas partes pertrahebant [i.e. □ Eusebius Vercel. & Lucifer Calaritanus qui in Oriente exules et a Iuliano in Constantij odium liberati, Apostolica functione a Liberio potiti, eos qui in Arianam hæresin lapsi essent, ad Ecclesiam Catholicam revocare provincias circumeuntes satagebant ut notat Baron 362. 58] Quid igitur præclarus ille & Pacifici discipulus? Nec enim ijs qui contumeliam ipsi inferebant, aut qui ipsius partibus studebant, obluetari poterat: nec illius erat dimicare aut ecclesiæ corpus lacerare, alioqui etiam bello [i.e. a Iuliano] vexatæ, atque ab hæreticis penes quos tum summa rerum erat in periculum adductæ: simul etiam consultoribus nobis ea in usus, nobiscum hinc profugus in Pontum secedit, pietatisque gymnasia quæ in illis locis erant moderatur, atque cum Helia et Iohanne summis philosophis solitudinem amplectitur. Greg Nazianzen. orat in funere patris.

Hermogene mortuo Cæsareæ civis de archiepiscopi creatione inter se contendebant, multis pro Basilio Monachorum principe qui se subduxerat concertantibus, reliqua autem plebe Eusebium quandam licèt invitum eligente & Episcopis (inter quos erat G. Nazianzeni pater) eum ordinantibus. Ob turbas concitatas Imperator Eusebio et urbi totæ valde succensuit, & inde Eusebius in odio cœpit habere Basilium quasi authorem totius rei. — Ergo adversum Eusebium (pergit Nazienzenus) concitatur Ecclesiæ pars selectior &c ut supra. †

Basilus in tempore Constantij Arianos impugnabat l 5. c 10.

Perlato nuncio indicante Artemium ducem Ægypti a Iuliano capite mulctatum: plebs omnis Georgium petit et crudeliter occidit propterea quod religionem Gentilem regnante Constantio acrius insectasset (Amian l 22.) Hoc factum Anno secundo Iuliani, vel forte primo finiente Baron: an: 362

Post sublatum Georgium Athanasius emersus e latebris in Alexandriam redit (Greg. Naz. Orat. in laud. Athan.) percipiens Arianos, (ut puto) in odio esse apud Ethnicos dominantes, & in multitudine Monachorum confidens. Arriani autem in locum extincti Georgij Lucium mox suffecêre (Socr l 3. c 4. Soz l 5 c 7.)

Athanasius cum sedem sic invasisset — prolapsam fidei doctrinam erigit, ac liberè rursus Trinitas prædicatur sub candelabrum posita, splendidoque unius divinitatis lumine animas omnes collustrans. Leges etiam rursus orbi terrarum præscribit <106v> alijs epistolas mittens, alios accersens nonnullos etiam ultro accedentes Erudiens. Greg. naz. Orat. in laud. Athan.

Interea Liberius qui mox post mortem Constantij ut puto ad vomitum reversus erat literas scribit ad Episcopos Italiæ in quibus hæc continentur: Imperitiæ culpam obliterat resipiscens. — non esse parcendum his qui apud Ariminum ignorantes egerunt — cùm Ægyptij omnes & Achivi sententiam receperunt parcendum his: auctores verò esse damnandos qui obliqua et maligna subtilitate & caligine offenderunt innocentium sensu per quæ velamen obducerent veritati. — Igitur si quis ignorationis captum resipiscens illud virus in se pestiferum Ariani dogmatis fuerat expertus reparatus exhauriat, condemnet, vehementiusque in auctores ejus insæviat quos in se violentos expertus est, totumque se fidei Apostolicæ & Catholicæ usque ad Nicænæ Synodi conventum de integro mancipet. Per quam professionem recuperet id, quod per astutiam rectitatis amiserat. Hilarij frag. l 1. p 37, 38. Baron 362. 178.

Sozom: refert Liberij resipiscentiam & restitutionem ad tempus concilij Sirmiensis. Sozom l 4. c 14.

Tempore Concilij Sirmiensis propter metum Imperatoris Ecclesia Orientis et Occidentis in doctrina fidei consentire visa est. Sozom. l 4. c 14.

Pergit interea Eusebius Alexandriam [prost Athanasium modo restitutum] ibique confessorum Concilio congregato; pauci numero sed fidei integritate & meritis multi quo pacto post hæreticorum procellas tranquillitas revocaretur ecclesiæ Ruffin l 1. c 28. Post reditum confessorum in Alexandrina post Synodo constitutum est ut exceptis authoribus hæreseos, quos error excusare non poterat, pænitentes Ecclesiæ sociarentur: non quod Episcopi possint esse qui hæretici fuerant, sed quod constaret, eos qui reciperentur, hæreticos non fuisse. Assensus est huic sententiæ Occidens & per tam necessarium consilium e Satanæ faucibus ereptus est mundus Hieron. adv. Lucif. t. 2. Baron 362. 182, 184. — Socrates hic nova patres sanxisse decreta tradit nam ait Spiritus sancti divinitatem stabilire eundemque in Trinitate consubstantiali comprehendere & filium hominem factum non tamen solum carnem sed etiam animam sumpsisse, affirmare sicut antiquis viris ecclesiasticis visum fuit. Socr l 3. c 45.

Literæ Athanasij et Episcoporum e Synodo Alexandr. ad Antiochenos datæ hæc habent Magnopere cupimus ut eos qui ad huc in schismate hærent segregati a vobis quique cum Arianis cœtus faciunt resilire curetis ab ejusmodi insania. — Omnes confiteantur Nicænā fidem. Excrentur item eos qui dicunt Spiritum Sanctum esse creaturam — tres Hyppostases et una usia — Verbum assumpsisse corpus mente præditum. &c. (Athanas ad Antioch.) Huic subscripsere episcopi absentes & nominatim Paulinus Ep. Antioch. jam constitutus.

Extat etiam apud Athanas: fragmentum epist. Liberij ad Athanas: in quo statuit trinitatem personarum in una Deitate, & verbum assumpsisse hominem perfectum ex Maria Virgine. Est et fragmentum responsi Athanasij ad Liberium, in quo statuit ipsum λογος esse qui finxit hominem qui rationem fabricandi arcam ostendit, qui pollicitationes Abrahæ fecit, qui descendit ut populum salvaret, qui Mosi legem dedit, quique carnem ex Virgine assumpsit, obnoxiam morti cum tamen ipse nulli obnoxius esset. Illa caro suspensa est in Cruce non ipse, in illa omnes humanas passiones ut homo substituit non ipse. Baron: 362. 193 ad 208.

¶ Aderant Episcopi ex Occidente qui Orthodoxos omnes ad suas partes pertrahebant. Greg. Naz. in laud Basil. Eusebius partes Orientis peragrans infirmos fide instar præstantis medici ad integram valetudinem restituit. Socr. l 3. c 7. Eodem tempore Athanasius Orationem Apologeticam quam in suæ ipsius fugæ defensionem jam pridem confuerat coram illis qui aderant perlegit. Socr. ib.

NB. Hic Eusebius et alij nonnulli quos Iulianus ab exilio revocaverat, una cum legatis Luciferi, audito Athanasij regressu ad Alexandriam, illuc mox confluerant ad eum visendum & de rebus Ecclesiasticis colloquendum, & hoc concilium celebrarunt. Baron 362. 176.

Interea dum Synodus hæc Meletium constituit Episcopum Antiochiæ, Lucifer constituerat Paulinum. Quare cùm Eusebius e Synodo ad Antiochiam reversus Meletium confirmaverat, Lucifer se contemptum ducens separat se a communione Eusebij & cæterorum fitque author sectæ Luciferanorum. (Socr l 3. c 7. Ruffin lib

1. c 30) Hoc tempore itaque tres fuere Episcopi Antiochiæ, Paulinus et Meletius homousiani, et Euzoius Arianus. Baron 262. 180.

Hilarius qui exulabat, mortuo Constantio revertitur in Gallias (Hieron adv Lucif) convenit Martinum monachum. Sulpid Sever hist lib 2. Concurrebant, inquit Hieron) Episcopi qui Ariminensibus dolis irretiti sine conscientia hæretici ferebantur contestantes corpus Domini, se nihil mali in sua fide suspicatos. Putavimus, aiebant, sensum congruere cum verbis, nec in ecclesia Dei ubi simplicitas est, aliud in corde clausum esse aliud in labijs proferri timuimus. Hieron adv. Lucif. t. 2.

Cum plerisque videretur non ineundam cum his communionem qui Ariminensem Synodum recepissent: Hilarius optimum factu arbitratus revocare cunctos ad emendationem & pœnitentiam frequentibus intra Gallias concilijs atque omnibus fere Episcopis de errore profitentibus apud Ariminum gesta condemnant, & in statum pristinum Ecclesiarum faciem reformant. Resistentes Saturninus Ep. Arelatensis & Paternus a Petrogoricis sacerdotio pelluntur, cæteris venia data. Illud apud omnes constitit, unius Hilarij beneficio Gallias nostras piaculo hæresis liberatas. Sulpit. Sever. l 2.

Pene totum mundum gravi errore confusum, factis sæpe in Galliâ synodis per Hilarium fuisse ad viam veritatis adductum confitetur lingua multorum. Hæc Fortunatus. Baron: 360. 15

Hilarius hoc anno vel sequenti in Italiam etiam transiebat, & ibi fidem reparavit. Ruffin l 1. c 30 31

Ruffin speaking how Eusebius & Hilary reduced the lapsed Churches, concludes Ita duo isti viri velut magnifica quædam mundi lumina Illyricum Italiam Galliasque suo splendore radiarunt ut omnes etiam de abditis angulis & abstrusis hæreticorum tenebris fugarentur. Ruffin l 1. c 30, 31.

<107v>

Eo tempore Synodus Parisiensis Epistolam misit ad Orientales in qua hæc. Plures numero qui aut Arimini aut Nicææ adfuerunt, sub auctoritate vestri nominis ad Vsiæ silentium sunt coacti: Quod verbum a vobis quondam contra Ariomanitarum hæresin inventum, nobis semper sanctè fideliterque susceptum est. — — Itaque carissimi cum ex literis vestris in Vsiæ silentio fraudem se passam simplicitas nostra conoscat — Nos quoque ab his omnibus quæ per ignorantiam perperam gesta sunt, referimus; Auxentium, Vrsatium, Valentem, Gaium, Megasium & Iustinum excommunicatos habemus secundum literas vestras, & certe, ut diximus, juxta fratris nostri Hilarij professionem qui se pacem cum his qui horum sectentur errores habiturum negavit, Blasphemiasque omnes, quas literis vestris subjecistis, damnamus. &c Hilar. frag. l 2. p 1, 2, 3. Baron 362. 230.

Luciferani adeò adversabatur receptioni lapsorum Episcoporum ut inter eos Helladius quidam cum videret tot Episcopos lapsos in hæresin vel communionem hæreticorum restitui, diceret mundum esse diaboli & ecclesiam in lupinar esse conversam. Hieron adv. Lucif. Baron: 362. 223.

Athanasio sedem occupante ejus fautores Arrianos Ecclesijs expellunt qui ideo privatis in ædibus conventus egerunt & Lucium crearunt Episc. Soz. l 5. c 6, 7. & l 6. c 5, 19. Socr l 3. c 2, 3, 4. Phil 7. 2. Niceph. 10. 6. Hæc Sandius.

Iulianus de Athanasio admonitus, hoc edicto ante Kal Decemb Anni 362 ejecit eum. Æquum erat, eum qui regijs et Imperatorijs edictis compluribus ejectus fuerat, unum saltem edictum regium expectare, ac tum denique domum suam redire; non autem singulari audacia atque amentia fretum, legibus tanquam omninò extinctis ac perditis illudere. Etenim nunc quoque nos Galilæis a Constantio ejectis non reditum ad suas ecclesias, sed in patriam cuique suam concessimus, Audio Athanasium hominem audacissimum, solita audacia elatum, Episcopatus sedem iterum usurpare, id verò non mediocriter Alexandrino populo displicere. Quare eum jubemus urbe excedere &c. Iulian Epist 17 or 27. Baron 362. 241.

Iulianus initiari conatus res et mores Christianorum Baron 362. 302 & sequ ex Greg. Naz. orat contra Iul. Soz l 5 c 10, 15.

Constantius obit A.C. 361. 3 Non Octob. Iulianus occiditur 6 Kal Iul A.C. 363. postero die Iovianus eligitur. Hic ethnicorum philosophos honoribus prosequitur, Maximum præsertim & Priscum quos in Persidem secum

duxerat Iulianus tum Philosophia tum magia celebres (Eunapius) indeque Baronius iram Dei in se concitatum autumat. Baron: 364. 150, & 365. 3. Hic Athanasium in sedem restituit. Greg. Naz. in laud. Athanas. Socr. l 3 c 20. Theod l 4. c 3. Epiphan hæres 68. Sozom l 6. c 5. Valentinianus dein creatur 5 Kal Mart. 364. & omnibus cujuscunque fidei christianis licentiam concilia pro lubitu convocandi dedit. Inde concilium Lampascenum in oriente A.C. 365

Post Damasum, Romanus Episcopus fuit Syricius qui Præsbyteros cælibes cùm ducerent uxores removebat a ministerio: & Presbyteris maritis prohibuit consuetudinem conjugalem & non obtemperantes removit a ministerio. Extant verba ejus in libro decretorum distinct 82 ubi contra conjugium & declamatio contumeliosa, edicto inseritur, & insulse citatur edictum Pauli Qui in carne sunt Deo placere non possunt. — Gregorius dein decreta de cælibatu exasperavit Canon Chron p 292

<108r>

Such as were cælibacy of the Clergy, abstinence from flesh, the veneration & pictures, the feigning of miracles & legends, the invocation of saints & celebrating them with annual festivals & masses & the superstitious use of the sign of the Cross & holy water.

For this {honour} prevailed so much that if any clergyman were not elected out of Monasteries, they were obliged to continency by law.

<108v>

{illeg}ty will proceed to Finish the {illeg} the School, I thought it my {illeg} {h}ope you'll please to honour {illeg}e, I would have waited upon {illeg} {h}ave been spared from the School

{illeg} humble & obleged Servant

{illeg} James Hodgson

<109r>

Divulsis inter se ac distractis sicuti dictum et aliarum opinionum sectatoribus, Ecclesia Catholica magis magisque indies crescebat; cum ad eam plurimi accederent, tum ex dissidentibus inter se hæreticis tum præcipue ex multitudine Paganorum Sozom l 7 c 20.

Cum Imperator victo Maximo Romam venisset & una cùm Valentiniano insignem triumphum egisset, res quoque Ecclesiasticas in Italia rectè ordinavit. Commodum enim Iustina e vivis excesserat. Sozom l 7. c 14.

Imperator [Theod] lege lata præcepit ne hæretici collectas agerent neve de fide docerent, neve Episcopos aut alios ordinarent: utque alij quidem urbibus & agris pellerentur: alij vero notarentur infamia, nec jus æquum civitatis cum reliquis civibus possiderent. Et graves quidem pœnas legibus suis adscripsit: haudquaquam tamen executioni mandavit. Sozom l 7. c 12.

Contentiones & cœtus in foro fieri vetuit, utque de natura & substantia Dei solito more disputare haudquaquam tutum esset effecit, lata lege & pœna in eam rem constitutâ.

Merobaude 2 & Saturnino Consolibus mense Iunio. Hæreticorum Antistetes ab Imperatore cum mærore dimissi, scripti ad suos litteris eos consolati sunt; monentes ne ob id molestia afficerentur quod multi ab ipsorum partibus deficientes ad Consubstantialis fidem accederent: Quippe multos quidem vocatos paucos autem electos. Quod quidem ipsi minime decebant tunc cum per vim ac metum omnes fere ab eorum partibus starent. Socr l 5 c 10.

Conveniunt Episcopi Concil Constantinop Mense Maio Eucharion et Evagrio Consolibus — Patriarchas constituerunt Provinciarum divisione facta, ita ut nullus Episcopus ultra propriam diœcesim alias ecclesias invaderet. Id enim antea propter persecutiones promiscuè factum fuerat. Ac Nectarius Constantinopolim & Thraciæ Provincias Helladius cæsariæ Episc & Greg. Nyss & Otreius Melitinæ, Ponticæ Diœcesis Patriarchatum. Amphilocius Iocōn. & Optimus Antioc. diœcesim Asianam Timotheu{s} Ægyptum. Pelagius

Laod. & Diodorus Fars. Orientem. Porro decreverunt ut si necessitas posceret Provinciæ cujusque negotia provincialis Synodus dijudicaret. Socr l 5. c 8.

Consilium Constantinopolitanum ex Episcopis Orientis tantum convocatum. Theoderitus. l 5. c 7. Sequenti ætate plures episcopi Constantinopoli convenientes ad Synodum occidentalium Romæ collectum. &c Theod l 5 c 8.

Gaina Arrianorum causa bellum suscipit Sozom l 8 c 4.

Gaina Gothus Magister utriusque militiæ factus, Gothorum Gentem universam ex sedibus suis accivit. Et contra Tribigildum Phrygiam vastantem profectus est ducens secum Gothorum Barbarorum maximam multitudinem Qui cum Phrygiam esset ingressus, cuncta cœpit subvertere. Romanis vero gravis subito invasit trepidatio tum ob ingentem numerum Barbarorum qui cum Gaina erant, tum quod opulentissimis orientis Provinciis & ad omnia opportunis grave periculum imminebat. Socr. Hist. l 6. c 6.

Arc. 10. Radagaisus Rex procul fuerant orbe fugati, Barbararum nationum ad quas se contulere, præsidio erigi cœpere. Prosp l 1.

Valentin & Martiano 1 Hac tempestate valde miserabilis reip. status apparuit quum ne una quidem sit absque barbaro cultore Provincia: & infanda Aria <109v> norum Hæresis, quæ se nationibus barbaris miscuit catholicæ nomen fidei toto orbe diffusa præsumat. Proper l 1.

Indic 10 Theod 5 & Honor 9 Consolibus (A.C. 412) Iovinus & Sebastianus tyrannidem molientem occiduntur. Marcellin. Chr.

A.C. 439 Theod 17 & Fausto Consolibus Vandali sub Geiserico Piratæ multas Insulas sed præcipuè Siciliam vastavere. Marcellin. Chr.

Legem de confirmand. Consil. Constant. refert & transcribit Sozom l 7. c 9 De divisione Imperij in Patriarchatus consule etiam l 16. Cod Theod tit 1. p 11

Imperatores Arcad. & Honor. Cæsario Præfecto Prætorio

Siquos forte Episcopi deesse sibi Clericos arbitrantur, ex Monachorum numero rectius ordinabunt. – Dat 7 Kal. Aug. Honorio A. IV, & Eutychiano Consolibus [398]. 16 Cod Theod Tit 2 De Episcopis &c. lex 32

Ante hanc Legem multi e vita Monastica in Clerum translati, quam in rem vide Athanasij Epist. ad Draconium. Hieronym. Epist 3 ad Heliodor. Epist 4 ad Rusticum Monachum de vivendi forma, fol 21. b. In Epitaphio Nepotiani fol 17. Augustini Epist 76, 81 ad Eudoxium: Codicem Africæ cap 80. Palladium in Lausiaca passim. Theodoretum .... Niceph l 11. c 23, 37, 38, 39 40, 41. Zosimus in decretis cap 1 & cap. siquis de religioso d, l 77. Exempla apud Athanasium in d. Epistola Palladium Laus. cap 21 Ita Basilius Epist ad Amphilochem Iconiensem 403 meminit Alexandri in Lycia Corydalo de Monacho Episcopi facti. Ita Severus ex Monaco Episc. factus ut scribit Marcellin in Chron. Vide et Epiphanius sub Tom I in expos. fidei. Vide et Iustiniani l 53. Cod de Episcopis & Novellam 6 cap. 1. §. 1. 123. cap. 1. Hæc Gothofredus ad l 32 prædict.

Imperatores Valentin. Theod & Arcad Augusti tres Tatiano Præfecto Prætorio

Nulli egresso ad publicum vel disputandi de religione, vel tractandi, vel consilij aliquid deferendi, patescat occasio. Et si quis posthac ausu gravi atque damnabili contra hujusmodi legem veniendum esse crediderit vel insistere motu pestiferæ perseverationis audebit, competenti pœna et digno supplicio coerceatur. Dat 16 Kal. Iul. Stobis. Theod A II & Cynegio Consolibus (388) / Lex 2. 16 Cod. Theod. Tit 4 De His qui super relig. contend.

Imperatores Valent. Theod & Arcad Augusti tres Potamio Præfecto Augustali.

Deportatione dignus est, qui nec generali lege admonitus nec competenti sententia emendatus & fidem Catholicam turbat et populum [disserendo scil. de relig.] Dat 15 Kal Aug. Constantinop. Arcad A 2 & Rufino

Consolibus (392.) / Lex 3, 16 cod Theod. de his qui super relig. contend.

Finitur Consil constantinop. 7 Id Iul. Gothofred Com in Lex 3. 16 Cod. Theod. tit 1

Imperatores Gratian. Valentin. & Theod. Augusti tres Posthumiano Præfecto Prætorio

Omnes omnino quoscunque diversarum hæresum error exagitat (id est Eunomiani Ariani Macedoniani, Pneumatomachi &c) nullis circulis coeant, nullam colligant multitudinem, nullam ad se populum trahant, nec ad Imaginem ecclesiarum parietes privatos ostendant. Nihil vel publicè vel privatim, quod Catholicæ sanctitati officere possit, exercent. Ac siqui extiterit qui tam evidenter vetita transcendat, permissa omnibus facultate, quos rectæ observantiæ cultus & pulchritudo delectat, communi omnium bonorum conspiratione pellatur Dat 8 Kal Aug <110r> CP. Merobaude 2 & Saturnino Consolibus (383) Lex 11. 16 Cod Theod Tit 5 de Hæreticis.

Hæretici sanguinis pœna plectuntur l 9, 34, 35, 51, 56, 57. Inquisitores in hæreticos instituti l 9, 13, 15, 31, 32, 35, 52. 16 Cod Thoed. Tit 5 de Hæret.

Imperatores Arcad & Honor Augusti duo Aureliano Proc. Asiæ.

Hæreticorum vocabulo continentur & latis adversus eos sanctionibus debent succumbere, qui vel levi argumento a iudicio Catholicæ religionis & tramite detecti fuerint deviare. — Dat 3 Non Sept. CP. Olybrio Probrino Consolibus [395]. In hanc legem sic disserit Gothofredus.

Superiores ætate Principes hactenus stetere ut hæreticorum doctores & hæresiarcas docere prohiberent, urbibus pellerent; Episcoporum nomina usurpare, Sacerdotes Clericos instituere vetarent certo librarum aurearum numero multarent, Hæreticorum cœtus inhiherent sub pœna proscriptionis et exilij, locique in quo cœtus agitati fuissent publicatione, Ecclesias eorum vetarent vel etiam Catholicis addicerent. Quin et Hæretici omnes non una eademque austeritate habiti plexique: infamia his quandoque irrogata, Romani Iuris communione usuque interdicti, militare prohibiti officijs et dignitatibus exclusi, intestabiles esse jussi, donationum jure privati. Et in universum, ab initio fermè satis habuere Imperatores cœtus hæreticarum prohibere, neque ultra supplicijs affecti: paulatim tamen & in quorundam turpissimorum & præfactorum seditiosorumque supplicia jure itum: Neque sedibus tantum suis, urbibus et provincijs pelli jussi, deportari plumbo contundi, bona eorum confiscari: cœtus illicitos agitantibus supplicia indicta & quandoque nominatim sanguinis pœna (lex 51 56 infr.) summoque supplicio offici jussi detestabiles execrabiles hæretici, veluti Encratitæ, Saccofori, Hydroparastatæ l 9 supr. hoc tit: quæ prima Theodosij M. lex occurrit hoc Codice, de summo supplicio Hæreticis nonnullis (etiam extra cœtus illicitos de quo d. lex 57 & 56) irrogato: cui addenda et altera Honori puta lex 35, quæ utraque etiam his eruendis Inquisitores dati, delatoresque exciti. hæc Gothofred 16 Cod Th. p 146.

Quia contigit rebaptizantibus Donatistis hæresin ex Schismate nasci: Decrevit Honorius ut quisquis fuerit rebaptizasse detectus, facultatum omnium publicatione multatus, inopiæ pœnam (quæ in perpetuum adficiatur) expendat: Quodque iterantes baptisma, aut qui consentiendo rebaptizationem propria hujus societatis permixtione non damnaverint, non solum testandi sibi, verum adipiscendi aliquid sub specie donationis vel agitantorum contractuum in perpetuum copiam denegatam haberent. Dat. Prid Id Feb. Raven. Stilicone 2 & Anthemio Consolibus [405] Lex 4. 16 C. Theod. tit. 6. Ne Sanctum Baptisma iteretur. There is extant also a law of Theodosius jun. dated 413 (viz l 6. tit 6. Ib) against all rebaptizers in general with reference to a severe punishment enjoined in a former law. Also law of Honorius (A.C. 407 videlicet lex 40 de Hæret.) interdicting the Manichees & Priscilianists the use of the laws or the power of giving or buying or selling or bargaining & making legacies & receiving by legacy &c. Before this the Eunomians had been interdicted the use of the law & the power of giving or receiving or making a will or receiving by a will. Lex 17 25, 49 58. 16 Cod. Theod. tit 5 De Hæret. And afterwards the Eunomians are joyned with the Donatists & others & made all together incapable of giving or receiving or leaving theirs, & subjected to all the laws that had formerly been put out against them, or other Hæretic{s}. And the Judges to suffer what they remit in those that are brought before them. Lex 65 De Hæret. Dat A.C. 428.

Baronius ex Augustino (Ad an 411. 6.) numerat sedes episcopales Catholicorum 466 Donatarum 159 <110v> quorum Episcopi venere ad Consil Carthag & 120 ut asserebant Donatist{æ} quorum Episcopi non venere ad Concil illud. Hoc est 745

Vastata est Italia tot jam cladibus ergo Italarum vitia destiterunt? Obsessa est urbs Roma et expugnata, ergodesierunt blasphemii ac furiosi esse Romani? Inundarunt Gallias gentes barbaræ: ergo quantum ad mores perditos spectat non eadem sunt Gallorum crimina quæ fuerunt? Transcenderunt in Hispaniæ sed non mutata vitiositas. Postremò nequa pars mundi exitialibus malis esset immunis, navigare per fluctus bella cœperunt: quæ vastatis urbibus mari clausis et eversis Sardinia et Sicilia id est fiscalibus horreis atque abscissis velut vitalibus venis, Africam ipsam id est quasi animam captivavere Reipublicæ &c. Salvian de gubern Dei. l 6.

— diripuit. Verùm quondam, cum e Carthaginis portu passis velis soluturus esset interrogatus a Nauclero, quo tendere populabundus vellet: respondisse: quo Deus impulerit, adeo ut ex nulla causa in obvios quoscunque hostiliter ferebatur.

Porro ita formidabilis factus erat Gensericus piratica classe ut Alexandria etiam fuerit timore concussa. Etenim hæc habent hæc acta Danielis Stylitæ Quædam fama in omnes Gentes manavit, Gensericum regem Wandalarum bellum gerere adversus Romanos magno apparatu & majori audacia, & quod magna manu pervenit Alexandriam eam sibi volens belli facere præmium. Non parum ergo animoangebatur magistratus et ipse Imperator. &c Baron an 464. 33.

In Ecclesijs Basilicisque et cæmeterijs & monasterijs sceleratius sæviebant & cum majoribus incendijs domus orationis magis quam urbes cunctaque oppida concremarunt — Quanti tunc ab ejs præclari pontifices & nobiles sacerdotes diversis pœnarum generibus extincti sunt, ut traderent siquid auri vel argenti proprium vel ecclesiasticum haberent. — Alijs palorum vectibus ora reserantes foetidum cœnum — pag 617 . capitis dissipabant. Vbi verò munitiones aliquæ videbantur — p 618 — Fornitana. — Præterea præcipue nequequam cunctatus est Vandalis — p 619 — parte projecit.

Sebastianum prætextu religionis occidit p 619 plures etiam episcopi et clerici exularunt quod regem dicerent Pharaonem, Nebuchadonosorum Holofernem aut aliquem similem nominasset p 620.

After the description of many deaths, Victor in the end of Gensærics reign adds. Quæ vero in Hispania, Italia, Dalmatia, Calabria, Apulia, Sicilia, Sardinia, Brutijs, Lucania, epiro vel Hellada gesserit melius ibi ipsi qui passi sunt miserabiliter lugenda narrabunt. lib 1. fin.

Huneric Episcopum suum Iocundum & Presbyteros ac Diaconos suos id est Arianos quàm plurimos incedit nec non et bestijs mancipavit Victor l 2.

Præcepit deinde sacras virgines congregari dirigens Vandalos cum <111r> suæ gentis Obstetricibus ad inspicienda [Et contrectanda contra jura verecundiæ verecunda pudoris: quas cremantes gravi suspensio atque ingentia pondera pedibus colligantes laminas ferri ignitas dorso ventri mamillis & lateribus apponebant; Quibus inter supplicia dicebatur: Dicite quomodo Episcopi vobiscum concumbunt & clerici vestri? Quarum acerbitate pœnarum plurimas tunc scimus extinctas. Episcopos Presbyteros Diaconos & alia Ecclesiæ membra ad quinque fere millia ad exilium eremi destinavit.

Postea Hunericus edicto leges Romanas in seipsos retorquet

Ex occasione terribilium Iudicium ac legum ne in æterni iudicij pœnas incidant, corrigi eos cupimus, non necari; nec disciplinam circa eos negligi volumus, nec supplicij quibus digni sunt exerceri. — Quæsumus igitur ut potestatem occidendi te habere obliviscari, &c D. Aug. Epist 127 Ad Donatum.

Cùm ego Pontitiano indicassem illis me scripturis curam maximam impendere, ortus est sermo de Antonio Ægyptio Monacho — stupebamus autem audientes tam recenti memoria & prope nostris temporibus testatissima mirabilia tua in fide recta et Catholica Ecclesia. Omnes mirabamur, & nos, quia tam magna erant, & ille quia inaudita nobis erant &c. Hæc Augustinus ad Deum de Pontitiano communicante sibi vitam Antonij. Confess lib 8. cap 6.

<112r>

X Tu igitur [Theodosj] neque templa occlusi neque ullum aditum arceri jussisti neque ignem neque turificationem, neque alios fumigationum honores templis arisque ejecisti. p 10.

X Constantius καθεῖλε νεῶς he adds with{o}ut difficulty, & then says. Majus quid ipse addam quod ille templa circa se constitutis dono dedit haud aliter atque equum aut mancipium aut canem vel phialam auream p 22, 23.

Iulianus Dijs sacra & honores & templa et aras et sanguinem restituit.

Sed neque tales [Ethnicos homines scil.] ab honoribus submovisti, quia et Magistratus contulisti, & Convivas fecisti. Idque & multoties antea fecisti, & nunc præter alios tibi sociasti (conducere id imperio censens) virum per Deos jurantem, tum apud alios tum apud te quoque, neque succenses, neque injuria affici hujusmodi jurejurando putas, neque omnino malum esse, meliores spes in Dijs habentem. Cùm igitur Tu nos non abigas, quemadmodum neque ille qui Persas armis fugavit, [Iulian. scil.] quomodo subditos [ethnicos] aliter hanc in partem quàm ipsi sentientes fugant isti [monachi]? This Libanius in his Oration to Theodosius against the Monks pulling down Temples. [Liban. Orat ὑπὲρ τῶν ἱερῶν script A.C. 390 ut definit Gothofred. in Comment.] Hæc in Opusculis Iac. Gothofredis

X Zonaras in Dioclesiano, diserte scribit primum Persanum regem utroque nomine Artaxerxes & Artaxares vocatum.

X Zonaras de victoria Galerij contra Persas scribens; addit: Alijs quoque multis bellis Dioclesianus & Maximianus partim per se, partim per Cæsares & duces prospere confectis, imperij fines amplificarunt. Quibus victorijs elatus Dioclesianus, se non amplius a senatu salutari, sed adorari voluit.

X Dioclesianus & Maximianus persecutionem contra Christianos instituerunt superioribus omnibus vehementiorem & immaniorem. Summo enim studio, ac potius furore, Dei nostri Iesu Christi salutare nomen in omnibus delere terris sunt conati. Quo tempore tanta eorum qui pro Christi confessione in omnibus civitatibus et provincijs fortiter occubuerunt, multitudo fuit, ut eorum iniri numerum ægre possit. Hanc enim carnificinam cæteris rebus omnibus antevertendam esse putabant Zon. in Diocl.

X Ait Zonaras quod Decius barbaros persequens cum filio et magna multitudine in Paludem incidit ubi omnes perierunt ut nec corpora eorum invenirentur, cæno obruta.

X {Quoniam} post eum [Constantinum] de filio ejus loquuntur [Monachi scil.] & quomodo καθεῖλε νεῶς templa destruxit, non minùs laboris in ijs destruendis impendentibus destructoribus, quam in ædificandis extructoribus: adeo <112v> operosum fuit lapides ab invicem divellere vinculis validissimis constrictos. Quoniam, inquam hujus meninerunt, majus quid ipse addam, quod ille Templa circa se constitutis {d}ono dedit haud aliter atque equum aut mancipium, aut canem vel phialam auram. Liban Orat Pro Templis.

Nec pago implicitos per debita culmina mundi

Ire viros prohibet &c. Hoc Prudentius de Theodosio, priore adv. Symmachum circa finem Idque etiam ostendunt Theodosij M. Lex 11 & 12 C. Th. de paganis. Idem fecit et Constans de quo vide Notas Gothofredi in Libanij Orat. pro Templis, in fine.

Anno 546 reliquiæ Vandalorum sub Guntharide Duce in Africa contra Mauros militabant: hic est qui Aimoino II. 23 dicitur Vultharith rex Vandalorum a 550. Sandius p 328.

Zeno mittit Theodoricum in Italiam contra Odoacrum. Sand. p 308.

Bellum Gothicum extendit in Dalmatiam Ann 535. Sand p 325. Pompon Egnat l 2. Procop in Pest & Hist Arc. Niceph 17. 10, 24. Dresserus

An. 406 Barbari invadunt Gallias de quibus vide Aimoinum III. 1. & Paulum Warnefridum in Episcopis Metensibus

NB Fredebaldus rex Vandalorum ingredientius Hispanias. Sand p 282.

NB A. 423. Post regem Othacarum Alani in Hisp. se submitunt Vandalis Chron Idacij & Isid.

Valentinianus ut scribit Machiavellus in Historia Florentina, relicta urbe Roma Ravennam transtulit imperij sedem. Sand p 297 & Ioannem episc Raven. constituit summum patriarcham ib. v. Rubeum

Cum principes Christiani sint, & persecutio nulla sit, & religio non inquietetur, qui ad probandum fidem experimentis durioribus non compellimur inferioribus saltem officijs domino plus placere debemus. Salvian lib 3. de Gub. Dei.

Belisarius igitur (qui jam secundo ad Africam transiens Vultharith Wandalorum regem rebellionis insimulatum, sub dolo pacis interemerat, residuosque Wandalorum Reip. jugo substraverat) audito quod Franci (scil. rege Theodeberto) Italiam infestarent, Romam redire maturatò contendit. &c Aimoin l 2. c 23.

Historica quædam excerpta ex veteri stemmate Genealogico Regum Franciæ.

Gennobaldus, Marchomerus, Suno, Theodomeris. Isti duces vel Reguli extiterunt a principio Gentis Francorum diversis temporibus: sed incertum relinquunt Historici quali sibi procreationis linea successerunt.

Pharamundus: sub hoc Rege suo primo Franci legibus se subdunt quas Primores eorum tulerunt Wisogastus, Atrogastus, Salegastus.

Chlochilo. Iste transito Rheno Romanos in Carbonaria Sylva devicit Camaracum cepit et obtinuit. Annis 20 regnavit. Sub hoc rege Franci <113r> usque Summam progressi sunt.

Merovechus: sub hoc rege Franci Treverim destruunt, Metim succendunt, usque Aurelianum perveniunt. Hæc ex nova Bibliotheca Manuscriptorum librorum Philippi Labbæi Soc. Iesu.

Vide Hadrianum Valesium de lege Salica.

Panegyricus (**Si mihi**) dictus: Sicut to Maximiane Auguste nutu Nerviorum et Trevirorum arva jacentia, lætus postliminio restitutus, & receptus in leges Francus excoluit: ita nunc post victorias tuas Constanti Cæsar invicte, quicquid infrequens Ambiano, & Bellovaco & Tricassino solo Lingonicoque restabat, Barbaro cultore revirescit &c – [Tunc ergo videre fuit, quod idem ille prædicat] totis porticibus captivitatum sedere captiva agmina Barbarorum. Windelin de Leg. Salic. c 5

In eundem sensum, ac verba etiam alter Panegyricus (**Facerem**) dictus Quid loquar, ait, rursus intimas Francorum nationes, non jam ab his locis, quæ olim Romana, invaserant [Bataviam scilicet, Menapiam, Taxandriam] sed a propijs ex origine suis sedibus [Sicambricis Transrhenanis] atque ab ultimis Barbariæ littoribus avulsas; ut in desertis Galliæ regionibus collocatæ, etiam pacem Romani Imperij cultu juvarent, et arma delectu? Windelin. ib. p 68.

Ammianus principio lib 16 narrat, Argentoratum, Brotomagum, Tabernas, Salisonem, Nemetas & Vangionas, & Maguntiacum civitates a Barbaris Transrhenanis possessas, eosque territoria earum habitare, non ipsas urbes: Nam (addit) ipsa oppida, ut circumdata retibus lustra, declinant. Windelin c 6.

Tradunt multi, Francos de Pannonia fuisse digressos, & primum quidem littora Rheni amnis incoluisse; dehinc, trasacto Rheno, ^{a[57]} Tongriam transmeasse; ibique juxta pagos vel civitates Reges Crinitos super se creavisse, de prima & (ut ita dicam) nobiliore suorum Familia. Quod postea ^{a[58]} probatum Chlodovei victoriæ tradidêre, idque in sequenti digessimus. Nam et in consularibus legimus Theodomerem regem Francorum filium Richimeris quondam et Aschilam matrem ejus, gladio interfectos. Ferunt etiam tunc Chlogionem utilem ac nobilissimum in gente sua regem Francorum fuisse qui apud Dispargum castrum habitabat quod est in termino Thoringorum. in his autem partibus, id est ad meridionalem plagam habitabant Romani usque Ligurim fluvium. Vltra Ligerim verò Gothi dominabantur. Burgundiones quoque Arrianorum sectam sequentes, habitabant trans Rhodanum qui adjacet civitati Lugdunensi. Chlogio autem missis exploratoribus ad urbem Camaracum, perlustrata omnia ipse secutus Romanos proterit, civitatem apprehendit: in qua paucum tempus residens, usque summam fluvium occupavit. De hujus stirpe quidam Merovæum regem fuisse asserunt. Greg Turon l 2. c. 9. <113v> Gennobaldus Marcomer & Sunno duces Francorum Transrhenanorum Imperante Theodosio & Maximo irrumpunt in Gallias. Greg. Turon. l 2. c 9.

a NB. Reges ecce juxta Civitatis, hoc est, in solo non Teroana; quas Gregorius velut nominat dum de his Chlodovæi victorijs in sequentibus se digesturum promittit, quod et facit extremo lib secundo Illic enim narrat quomodo, Chlodericus Colonia Agrippinæ rex, Chararicus Rex [Teroanæ ut affirmat Malbrancus] & Ragnacharius Camaraci Rex a Chlodovæo victi et eorum regna occupata sunt. Quos omnes Reges Chlodovæi propinquos ac parentes (hoc est cognatos) fuisse addit idem Gregorius et Chlodoveus ipse apud suos confessus est. Hi ergo illi reges oriundi a prima illa Nobiliorique Francorum familia, quâ et Chlodovæus prodijt. Cumque hos videamus regnasse omnes juxta pagos vel Civitates Belgicas Coloniam Teroanam Camaracum (inter quas media est Tangrorum civitas) meridiana luce clarius est horum progenitores esse quos Gregorius ait transacto Rheno Tongriam transmeasse, ibique juxta pagos vel civitates regnasse, exorsos scilicet una cum Pharamundo intra Terminum Tongrorum apud Dispargum Brachbantiæ considente dum illi alias atque alias urbes sibi deligunt. Windelinde lege Sal. Cap 6.

NB secundo. In Germania nullæ erant urbes. Nam scribit Tacitus: nullas Germanorum populis urbes habitari satis notum est; ne pati quidem inter se junctas sedes. Colunt discreti ac diversi, ut fons, ut Campus ut Nemus placuit. Et Ammianus principio l. 16 narrat Argentoratum, Brotomagum, Tabernas, Salisionem, Nemetas & Vangionas, & Maguntiacum Civitates a Barbaris possessas eosque territoria earum habitare, non ipsas urbes: Nam (Addit) ipsa oppida ut circumdata retibus lustra, declinant. Hence therefore the criniti reges were over cities with in the Empire. Windelin. ib.

Quibus paratis Iulianus petit primos omnium Francos, eos vide licet, quos consuetudo Salios appellavit ausos olim in Romano Solo apud Toxiandriam locum habitacula sibi figere prælicenter: cui, cùm Tongros venisset, occurrit legatio prædictorum. Ammian. l 17. De situ Toxandriæ vide Windelin cap. 8. viz: nunc Campinia dicitur. videlicet in Arborick-bant vel Brabantia.

Franci Germani quondam vocitabantur: quemadmodum autem a principio fuerint id nomen sortiti, & a Gallias deinde invaserint, ac Gothis simul sint hostes effecti, explicaturus mox sum. Et paulo post Paludes præterea his in locis [juxta Rhenum scil.] non paucae ubi primi <114r> Germani, gens barbara habitabant, ^b nec magni tunc primum momenti viri qui nunc Franci vocitantur. His finitimi Arborichi accolæ erant, qui cum cætera Gallia atque item Hispania jampridem Romanis parebant. Post ^c hos in Orientem solem Thoringi [Tongri] barbari sunt, qui Cæsaris Augusti permissu, sedes hs tenere, & ab his Burgundiones haud procul ad notum ventum vergentes inhabitant. Suevi deinceps et Alemanni gens valida, liberi omnes et jam diu ea incolunt loca. Temporis verò processu Visigothi, vi in Romanum Imperium facta, Hispanias omnes et Gallias ultra Rhodanum flumen suæditioni subactas, vectigalesque redditas tenere. Erant autem Arborichi Romanorum tunc milites, quos sibi Germani [Franci scilicet] cum obedientes facere et subditos vellent, ut qui finitimi essent et pristinos vitæ mores penitus immutassent, eorum agros assidue populari, & hos copijs universis invadere: Arborichi verò cum et virtutem præ se et erga Romanos benevolentiam fervent viros fortes eo bello se præstiterunt. cumque his vim inferre Germani non possent, societatem ut secum saltem inirent, & mutua inter se facerent connubia, precabantur: quas non inviti conditiones Arborichi mox accipere. Erant namque utrique Christianæ fidei sectatores. Sic itaque unum hi coeundo in populum ad maximam potentiam evasere. &c Procop. Got. l. 1. Pergit dein tradere bellum inter Gothos & hos Germanos quos et Francos ambigüe vocat.

Regionum limites ac confinia lingua nostra vocant Bant. Itaque comitatus Tester-bant est Taxandriæ limes: Buken-bant (Buccinbbantes Ammiano) sunt ad limites Buchoniæ Silvæ populi: Ooster-bant Ostrobandia est, seu orientalis limes Diœcesis Cameracensis: Arborick-bant (familiari nobis Aphæresi est est notissima nobilissimaque regio Brack-bant Arborica tota. &c. Probatur etiam ex situ quod eadem sit Arboricha regio et Brachbantia.

[Iulianus Datiano et Cæreale Consolibus [358] Parisijs movens] petit primos omnium Francos quos consuetudo Salios appellavit ausos olim in Romano Solo apud Toxiandriam — locum habitacula sibi figere prælicenter. Cui cum Tongros venisset occurrit Legatio prædictorum &c perguit dein dicere quomodo Iulianos hos adortus vicit & supplicantes recepit, sed Chamavos similia ausos expulit. Id quod ipsemet Iulianus in Epistola ad Athenienses sic perscribit brevissimè: Υπεδέξαμην μὲν μοῖραν τοῦ Σαλίων ἔθνους Χαμάβους δὲ ἑξήλασα. Suscepi quidem partem Saliorum gentis, Chamavos verò expuli. Eandem expeditionem Libanius etiam in Oratione funebri super morte Iuliani perstringit. Iulianus in expeditionem profectus, circa fluvium in morem fulminis, ita nationem omnem [forsitan Saliorum] peculit ac consternavit ut mutare sedes, atque in

orbem Romanum commigrare statuerint, ac pars Imperij fieri. Agros ergo petierunt, eosdemque obtinuerunt. Zosimus paulo etiam explicatius: Saxones, inquit, Quados [Chamavos] suæ nationis partem <114v> in solum ab Romanis occupatum emittunt. Hi Saliorum gentem Francorum portionem, & vi Saxonum in hanc Insulam Bataviam suis sedibus expulsam ejecerunt. Hæc insula cum prius in universum Romanis paruisset a Salijs hoc tempore possidebatur. Cæsar ea re cognita, Quados quidem aggrediebatur, jusso prius exercitu cum Quadis acriter dimicare; Saliorum neminem occidere, vel prohibere quò minùs in Romanorum fines transirent quod non ut hostes Romanam ditionem invaderent sed per vim ac coactionem a Quadis expellerentur. Hæc animadversa Cæsaris humanitate, Salij partim ex Insula cum Rege suo Romanum in solum trajecerunt, partim arrepta fugâ montes [forte limites seu Bergam] petebant, omnes Cæsari supp{li}ces facti, sponte sua se cum rebus suis ejus fidei permittebant. Zos. l. 3

Ab anno 358 Franci Salij cis Rhenum per Taxandriam Tongriamque cum suo rege (quod Zosimus habet) fixis domicilijs, suos quidem reges ac principes item habuerunt, perinde ac illi Transrhenani; sed Romanis obnoxios, atque etiam subinde consules. Anno 387 Mellobaudem Domesticorum comitem, Regemque Francorum, virum fortem exhibet Marcellinus eodemque anno etiam Ricomerem, Comitem item Domesticorum Gratiani. quem (editum stirpe regia, regem item utique) consulem cum Clearcho creavit Theodosius an. 384. hujus filius fuit ille Theuder{m} Rex cujus vultus enstat in nummo aureo cum isto nomine, certissime cusus intra Gallias (ac forsam etiam Tongris) cùm monetariam fabricam tunc nondum intelligerent horum rudis Germania, et quæ non latinis uteretur aut verbis aut literis. Arbogastes item Francus vir insignis. Windelin c. 12

Francos trans Rhenum desijisse an 407 circiter vult Windelin. c 13

Eclipsis ☉, 421. Maij 17. fer 3. Faramundus erg. regnat an 420.

Dispargum Castrum est Diest—Brachbatiae ad fluvium Tameram olim Dioste, Dies—burch. Windelin l 14.

Ricomer et Clearchus Consolibus (Cassiod Chron) comes domesticorum sub Gratiano (Ammian l 31) Comes et Magister utriusquemilitiæ (Lex 13 de re milit. Cod. Theod.)

<115v>

Budæus de asse lib 5 p 227. Ritius. Epist: Frank.

[[Editorial Note 20](#)]

X Pacatus Paneg ad Theodosium M. cum Hispaniam laudat: Hæc Iudicum, ait, Mater, hæc Principum est: Hæc Trajanum illum, hæc deinceps Hadrianum misit Imperio. & Themistius Orat. 5 speaking to the same Theodosius calls Trajan & Marcus & Antoninus [or rather Marcus Antoninus] πολίτας & ἀρχηγέτας ejus, [i.e. Populares majoresque ejus, his countrimen & ancestors.

X Themistius Orat 12 ad Iovianum habita, de Christianis religionem Paganorum cohibentibus sermonem faciens ait ἄλλ' οὐ σύ γε ὦ θεοειδέσσετε βασιλεῦ, ἀλλὰ τὰ τε ἄλλα αὐτοκράτωρ ὢν τε & εἰς τέλος ἐσόμενος, τὸ τῆς ἀγιζείας μέρος ἅπαντος εἶναι νομοθετεῖς Non ita (divinissime Imperator) fecisti sed cum in cæteris et Imperator & esses & perpetuò sis futurus, quod ad religionem cultumque numinis pertineret, in cujuslibet esse arbitrio tua lege constituisti. Idem Themistius Orat 17 ad Valentem Imp. eandem licentiam a Valente lege sancitam {commorat}.

X Quum duæ urbes primariæ sint universi terrarum orbis altera a Romulo altera, a Constantino condita, magis tamen nostram tibi congruere dixerim: quod quum nè tantillum quidem ad genus illorum qui in illa rerum potiti sunt, pertineret, imperij tamen cum eadem maxima urbe consors per virtutem effecta sit. Themist. Orat. 18 in Legatione ad Theodosium sub initio Imperij ejus.

X Monachi homines quidem specie sed vitam turpem porcorum more exigentes, qui in propatulo infinita atque infanda scelera committebant, quibus tamen pietatis pars videbatur, sacri loci [scilicet Templi Serapidis] reverentiam proculcare: nam ea tempestate, quivis atram vestem indutus, quique in publico sordido habitu spectari non abnuebat, is tyrannicam obtinebat auctoritatem. Enapius in Ædesio sub finem.

X Eunapius there also speaking how the Monks adored their Saints: says. θεούς τε ἀπεδείκνυσαν καὶ προσεκαλινδοῦντο τοὶ . . . . . μολυνόμενοι πρὸς τοῖς τάφοις. μάρτυρες γοῦν ἐκαλοῦντο καὶ διάκονοι τινὲς καὶ πρέσβεις τῶν αἰτήσεων παρὰ τῶν θεῶν. Pro divīs ostentabant; ijs genna submittebant — — ad illorum sepulchra pulvere sordibusque conspurcati: in his nonnulli martyres, diaconi alij, & legati arbitriū precum petitionumque apud deos nominabantur. Eunap. Ædesio.

Iuliano mortuo mansit sacrificiorum usus ad tempus aliquod. Decius regn. an 2 mens 6. Gallus ann 2 mens 4 imp. (Petav. Doctr. Temp. l 11. c 26.

Eclipsis ☉ an 421. Maij 17. fer 3. Faramundus

<116r>

Out of Ignatius Epistles. Epistle to the Trallians.

Ἀληθῶς ἀνέλαβε σῶμα ὁ λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐπολιτεύσατο ἀνευ ἁμαρτίας. Τίς γὰρ, φησὶν, ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας. Ἐφαγε, καὶ ἔπιεν ἀληθῶς. Ἐσαυρώθη, καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου

i.e. He truly took upon him a body; For the Word was made flesh; And dwelt amongst men without sin; For which of you, saith he, can accuse me of sin? He did eat & drink & was crucified & dyed under Pontius Pilate. [All which is affirmed of the word; And a little after]

Ἐἰ δε, ὥσπερ τινὲς ἄθεοι ὄντες, τοῦτ' ἔστιν ἄπιστοι λέγουσι τὸ δοκῆσαι γεγενῆσθαι αὐτὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἀληθῶς ἀνελήφέναι σῶμα, καὶ τῷ δοκεῖν τεθνηκέναι, πεπονθέναι οὐ τῷ ὄντι. {&c}

i.e. But if, as some Atheists that is incredulous men affirm, he was born a man in appearance onely & did not truly take upon him a body, & that he died in appearance & did not truly suffer [note the suffering is affirmed of him that took on him a body that is of the λόγος. And a little after]

Ἀληθῶς τοίνυν ἐγέννησε Μαρία σῶμα, θεὸν ἔνοικον ἔχον. καὶ ἀληθῶς ἐγενήθη ὁ θεὸς λόγος ἐκ τῆς παρθένου, σῶμα ὁμοιοπαθεὶς ἡμῖν ἡμφιεσμένος. ἀληθῶς γέγονεν ἐν μήτρᾳ, ὁ πάντας ἀνθρώπους ἐν μήτρᾳ διαπλάττων καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σῶμα ἐκ τῆς παρθένου αἱμάτων. &c

i.e. Therefore Mary truly begat his body, having God dwelling within it, And God the Word was truly born of a virgin being clothed with a body subject to like passions as we are, And he was truly conceived in the womb who forms all men in the wombs; & he made himself a body out of the blood of the virgin. &c

Epistle to the Philadelphians.

Ἐάν τις ταῦτα μὲν ὁμολογῇ, καὶ ὅτι θεὸς λόγος ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι κατῴκει, ὡν ἐν αὐτῷ ὁ λόγος ὡς ψυχὴ ἐν σώματι, διὰ τὸ ἐνοῖκον εἶναι θεόν, ἀλλ' οὐχὶ ἀνθρωπείαν ψυχὴν. λέγει δὲ τὰς παρανόμους μίξεις ἀγαθόν τι εἶναι — οὗτος οὔτε φιλόθεος, οὔτε φιλόχριστος εἶναι δυνατὰι. If any man confesse these things, & that God the word doth inhabit a humane body; the word being in it, as a soul in a body; & because | therefore that which inhabits it is | to be a God, and not a human soul: but yet affirmeth that fornication is a certain good — he can neither be a lover of God nor of Christ. [Then this nothing can be plainer]

Epistle to the Church of Smyrna.

Τὸν θεὸν λόγον — Καθηλώμενον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σαρκὶ ἀηθῶς Ἀληθῶς ἔπαθε, καὶ οὐ δοκῆσει, ὡς καὶ ἀληθῶς ἀνέστη, ἀλλ' οὐχ' ὥσπερ τινὲς τῶν ἀπίστων ἐπασχυνόμενοι τὴν τοῦ ἀνθρώπου πλάσιν καὶ τὸν σαυρὸν καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, λεγουσιν ὅτι δοκῆσει καὶ οὐκ ἀληθείᾳ ἀνείλφη τὸ ἐκ τῆς παρθένου σῶμα, καὶ τῷ δοκεῖν πέπονθεν, ἐπιλαθόμενοι τοῦ εἰπόντος. Ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο ** [59]. — οὐκοῦν ὁ λόγος ἐν σαρκὶ <116v> ὤκησεν. ἡ σωφία γὰρ ἑαυτῇ ὑποκόμεισεν οἶκον, ὁ λόγος τὸν ἑαυτοῦ ναὸν λυθέντα ὑπὸ τῶν χριστομάχων Ἰουδαίων, ἀνέστησε τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ. *** [60] He suffered truly & not in appearance, as also he rose again truly & not as some incredulous men who being ashamed of his incarnation & cross & death, say that he seemed but in truth did not take upon him a body of the Virgin & that he suffered in

appearance onely; they being forgetful of this evangelicall saying; The Word was made flesh. — Did not therefore the word inhabit flesh? For wisdom hath built her an house (Prov 8): The word on the third day raised again its own temple which was dissolved by the Christ — opposing Iews (Iohn 2.19) & the word, its flesh being lifted up after the manner of the brazen serpent in the wilderness, did draw all men after him unto æternal life.

Τί γὰρ ὠφελεῖ, εἰ ἐμὲ ἐπαινεί τις, τὸν δὲ κύριόν μου βλασφημεῖ, μὴ ὁμολογῶν αὐτὸν σαρκόφορον θεόν.
What profits it if any one prais me & blaspheme my lord not confessing him to be a God clothed with flesh.

Μηδεὶς πλανᾶθω, ἐὰν μὴ πιστεύσῃ Χριστὸν Ἰησοῦν ἐν σαρκὶ πεπολιτεῦσθαι, καὶ ὁμολογέσῃ τὸν ζαυρὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ πάθος, καὶ τὸ αἷμα ὃ ἐξέχεεν ὑπερ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, οὐ τῆς ζωῆς αἰωνίου τέυξεται, καὶ βασιλεὺς ᾧ, καὶ ἱερεὺς, καὶ ἄρχων, καὶ ἰδιώτης καὶ δεσπότης, ἢ δοῦλος, καὶ ἀνὴρ ἢ γυνή. Ὁ χωρῶν χωρεῖτο, ὁ ἀκουῶν ἀκουέτω. Let no man be deceived; Unless he believe Christ Iesus to have dwelt in the flesh amongst us, & confess his cross & his passion & his blood which he shed for the salvation of the world, he shall not obtain eternall life whether he be king or Priest, governour or subject, master or servant, man or woman. He that understands let him understand it, & he that hears let him hear it.

Epistle to Polycarp

Προσδόκα Χριστὸν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ τὸν ἄχρονον ἐν χρόνῳ, τὸν ἀόρατον τῇ φύσει, ὁρατὸν ἐν σαρκὶ. τὸν ἀψηλάφητον καὶ ἀναφῆ, ὡς ἀσώματον, διὲς ἡμᾶς δὲ ἀπτόν καὶ ψηλαφητὸν ἐν σώματι τὸν <117r> ἀπαθῆ ὡς θεὸν, διὲς ἡμᾶς δὲ παθετὸν ὡς ἀνθρώπον, τὸν κατὰ πάντα τρόπον διὲς ἡμᾶς ὑπομείναντα. Expect christ the son of God the timeless in time, the invisible by nature visible in a body, the intrectable & untangible as incorporeal, for our sake possible as a man, him that after all manner of ways indured for our sake.

To the Ephesians.

Ὁ λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο. ὁ ἀσώματος ἐν σώματι, ὁ ἀπαθὴς ἐν πάθητῳ σώματι, ὁ ἀθάνατος ἐν θνητῳ σώματι. For the word was made flesh; the incorporeal in a body, the impossible in a possible body, the immortal in a mortal body.

To the Trallians.

Χριστὸν ἀγέννητον νομίζουσι τὸ δὲ πνεῦμα οὐδὲ ὅτι ἐστὶν ὁμολογοῦσι. τινὲς δὲ αὐτῶν τὸν μὲν υἱὸν ψιλὸν ἄνθρωπον εἶναι λέγουσι. ταυτὸν δὲ εἶναι πατέρα καὶ υἱὸν καὶ πνεῦμα ἅγιον. They think christ to be unbegotten, & the holy ghost they confess not that he is. And some of them affirm that the Son is a meare man, & that the father & Son & holy ghost are the same thing.

To the Magnesians

Ὅς πρὸ αἰῶνος παρὰ τῷ πατρὶ γεννηθεὶς, ἦν λόγος θεὸς μονογενὴς υἱός. καὶ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων, ὁ αὐτὸς διαμένει. Who was the word God, the onely begotten son of his father before ages, & remains the same to the end of ages.

Εἷς θεὸς ἐστὶν ὁ παντοκράτωρ ὁ φανερώσας ἑαυτὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὅς ἐστιν αὐτοῦ λόγος, οὐ ῥητὸς, ἀλλ' οὐσιώδης, οὐ γὰρ ἐστὶ λαλιᾶς ἐνάρθρου φώνημα, ἀλλ' ἐνέργειας θεικῆς οὐσίας γεννητῇ. There is one god, the almighty, who manifested himself by his son Iesus Christ who is his word, not spoken but substantial (real). For he is not the voyce | of an articulate speech, but a begotten substance of the Divine efficacy (energy).

Πρὸ πάντων μὲν αἰώνων γενεθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς. Begotten of his father before all ages.

Τοῖς ἐξοκεῖλασιν εἰς πολυθείαν, τὸν ἕνα καὶ μόνον ἀληθινὸν θεὸν καταγγέλλοντα, τὸν ἐαυτοῦ πατέρα. Preaching to them that were addicted to polytheism, the one & onely true God, his father.

To the Philadelphians.

Εἷς ἀγέννητος, ὁ θεὸς καὶ πατὴρ. καὶ εἷς μονογενὴς υἱὸς, θεὸς λόγος καὶ ἄνθρωπος. καὶ εἷς ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας. Ἐν δὲ καὶ τὸ κήρυγμα, καὶ ἡ πίστις μία, καὶ τὸ βάπτισμα ἓν, καὶ μία ἡ ἐκκλησία. There is one unbegotten, the god & father, & one onely begotten son, God the Word & man, & one conforter the spirit of truth. And so there is one preaching, one faith, one baptism & one church.

Ἐάν τις λέγῃ μὲν ἓνα θεὸν, ὁμολογῇ δὲ καὶ Χριστὸν Ἰησοῦν, ψιλὸν δὲ ἄνθρωπον εἶναι νομίζῃ τον κύριον, οὐχὶ θεὸν μονογενῆ καὶ σοφίαν καὶ λόγον θεοῦ ἀλλ' ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος αὐτὸν μόνον εἶναι νομιζῇ, ὁ τοιοῦτος οφίς ἐστίν, &c. If any man acknowledge one God & confess Christ Iesus, but supposes the Lord to be a meare man, & steems him not to be the onely begotten God, & wisdom & word of God, but to consist onely of a soul & body, that man is a serpent.

To the Smyrneans.

— τὸν θεὸν λόγον, ——— καθηλωμένον ὑπὲρ ἡμῶν ἐν σαρκὶ ἀληθῶς. ——— καὶ ἀληθῶς ἔπαθε &c. God the word — crucified for us in true flesh — — He suffered truly &c. See above.

To the Romans

Ἐπιτρέψατέ μοι μιμητὴν εἶναι πάθους Χριστοῦ τοῦ θεοῦ μου. Suffer me to imitate the passion of Christ my God.

<118r>

To give them a nearer instance Greg. Naz. Greg. Naz. inverts the order of our saviour's words & sets baptizing before teaching

But further what will they say to this place of Gr. Naz. Here the order of our Savior's words is inverted baptizing set before | teaching: which plainly shews that this Father understood not that there was any force in the order of of our Saviours words, [& it is & yet nothing can be plainer then that this Father intended not to denote the order of the things by the order of the words For had he] for then he would not have varied from that order. Neither did he intend any order of the things by the order of his own words: for had he intended by setting teaching after baptizing to express such teaching as was to come after it, he should have put the word μαθητευων after the whole sentence βαπτίζω σὲ εἰς ὄνομα πατρός καὶ υἱοῦ καὶ πνεύματος ἁγίου. / Yea Greg. Naz. inverts the order of our Savior's very words, which it is not likely he would have done had / Had this Father understood of any force in the order of our Saviours words to signify the order of the things he would not have inverted it, or had he intended any such force in the order of his own words, that is, by setting — the word μαθητεύων not only after βαπτίζω but after the whole βαπτίζω. There cannot be any force therefore in arguing from the order of the words to the order of the things: & yet

With a d. c. also put without a præp. Saint Basil useth the word μα by Saint Basil a power to the resurrection

Sir When you were last here you told me it would be necessary for me to go over into Bedfordsh. to take some order about Mister Day's tenure before our Lady day. If you please to let me know by a line or two the next opportunity what time I may find you at /

Nor let any one think them needles because the Antipædobaptists reject all authority but that of scripture: [For if they should be of little or no force to convince them, yet may they serve to confirm others] For other parties even the Papists themselvs who cry up tradition most seem as hard to be convinced by it as the Antipædobaptists, & the Antipædobaptists are as ready as any others to possess their followers with an opinion that of tradition from the beginning ... The removal of this perswasion I thought therefore not to be neglected, hoping that it will work as well to the conviction of some that are already lapsed as to the establishing of others that are wavering: which if it do

For which ends I have not scrupled to make use of various Authors, of divers kinds leaving

relish not all to {pike} out what they relish most. such as

[[Editorial Note 21](#)]

Hæc Probat Gothofr. Comment. in l. 7 de Pagan Cod. Theod. Scil. Symmachus

Scilicet Themistius Orat 12 ad Iovianum A.C. 364. habita, de Christianis ——— constituisti &c. Idem Them. — commemorat et utrumque Imp. eo nomine laudat. Porrò de Valentiniano — servabat. Quin etiam Libanius (Orat pro Templis) ad Constantium alludens ait: Valentinianus melior extitit — est. Et Baronius an 371. 171 docet quod

Hactenus itaque post Iulianum floruit Gentilitas. Et huic est quod Symmachus in Relatione ad Val. jun. ait: Si numerentur hi Principes utriusque sectæ utriusque sententiæ; proximus eorum [scil. Iulianus] ceremonias patrum coluit, recentior [scilicet Iovianus Valentinianus & Valens] non removet. Dissimulationem ideò et conniventiam horum posteriorum principum Symmachus laudat, memorat et Ambrosius l 1 & 2 adversus Symmacum. Sic et Libanius (Orat pro Templis) ait quod mortuo Iuliano mansit sacrificiorum {usus} ad Tempus aliquod

De simili licentia a Gratiano et Valentiniano jun. ad usque an 380 vel 381 circiter concessa, & sacrificijs deinde (reliquo cultu permissis inhibitis vide Gothofredi Comment. in l. 7 de Pag. C. Th.

Imp. Valentinianus, Theod. & Arcad. Augusti tres Tatiano Præfecto Prætorio

Quicumque sub professione Monachi reperiuntur, deserta loca et vastas solitudines sequi, adque habitare jubeantur Dat 3 non. Sept. Veronæ, Valentin. A. 1V & Nestherio Consolibus [390] Revocantur dein 15 Kal. Maij A. 392.

Scripsit Symmach relat A.C. 383 (Baron) & respondit Ambros anno sequi (Baron.) Et cùm Symmachus prætenderet. Respondit Ambros: Absit ut hoc Senatus petisse dicatur. Pauci Gentiles communi utuntur nomine. Nam et ante biennium fermè cùm hoc petere tentarent, misit ad me Sanctus Damasus Romanæ Ecclesiæ Sacerdos, libellum quem Christiani Senatores dederunt, & quidem immunerari, postulantes nihil se tale mandasse, non congruere gentiliū istiusmodi petitionibus, non præbere consensum, quæsti etiam publicè privatimque se non conventuros ad curiam si tale aliquid decerneretur. [Vide Baron an 384. 9.

Sic et Prudentius post viginti circiter annos, primo de Senatu dein de populo hæc loquitur.

Respice ad illustrem, lux est ubi pubblica, cellam,
Vix pauca invenies gentilibus obsita nugis Ingenia &c

Posthinc ad populum converte oculos, quis in urbe est
Qui Iovis infectam sanie non despuat aram? &c
Et dubitamus adhuc Romam tibi Christe dicatam
In leges transisse tuas? omnique volentem
Cum populo & summis cum civibus, ardua magni
Iam super astra poli terrenum extendere regnum?
Nec moveor, quod pars hominum rarissima clausos
Non aperit sub luce opulos, & gressibus errat.

Sub Snyone Rege Danemarchiæ exonerata multitudine gentis, Longobardi egressi sunt, et ad Danubium pervenerunt, contraque Herulos feliciter pugnarunt Iustiniano imperante. Lazius l. 9. p 517

— Igitur egressi de Scandinavia [Insula sub Rege Sueciæ vel Danmarchiæ] sive Scandavia insula Wynnili [sic enim primò dicti sunt Longobardi] sub Ibore et Agione ducibus, in regionem quæ vocatur Scoringa [forte Livonia et Prussiæ] adducti, per aliquot illic annos consedere. Illo quoque tempore Ambri et Asij Wandalorum duces vicinas Provincias bello premebant. Hi multis elati victorijs nuncios ad Wynnilos mittunt ut aut tributa Wandalis persolverent aut se ad belli discrimina præpararent — Mandant igitur per legatos Wandalis pugnatos se potius quam servituros. Erant siquidem tunc Wynilorum universi juvenili ætate florentes sed numero perexigui. Paulus Diac. l 1. c 7. Igitur Wynnili, qui et Longobardi, commisso cum Wandalis prelio — victoriam obtinent. P. Diac. c 9. Hoc fuit sub ducibus Ibore et Angione — Igitur transmissis, de quo diximus, flumine [forte Rheno cum ad ultiores terras pervenissent, illic per tempus aliquod commorabantur — Noctu autem quadam — subito super eos irruentes Bulgari — multos prosternunt tamdiu tamque acriter per eorum castra grassantes ut ipsum Agilmundum regem interficerent. Resumptis tamen viribus post hæc incommoda Longobardi Lamissonem sibi regem constituunt

qui — in Bulgaros arma convertit. P. Diac l 1. c 11. Ex hoc loco potiti victoria — in Germaniam transmigrarunt haud procul a Reno ubi est modo Palatinatus inferior consederunt proxime Cheruscis Lazius l 12. p 642. Post in Moraviam transeunt Laz Ibid. — Postea sub Tadone bellum cum Rodolpho Herulorum Rege exortum est, et Herculi vincuntur et non solum castris sed agris quoque in finibus Pannoniæ Noricique secus Istrum amnem exuti Longobardis reliquerunt Diac l 1. 12 — Post Valaritum nonus Andoinus regnum adeptus est qui non multo tempore post Longobardos in Pannoniam traduxit — Gepidæ vero ac Longobardi concepta jamdudum rixa tandem in apertum exarserunt bellum. P. Diac. l 1. c 15. Habitaverunt autem in Pannonia annis quadraginta duobus — Tunc Alboinus sedes proprias, hoc est Pannoniam, amicis suis Hunnis contribuit: eo quidem pacto ut siquo tempore Longobardis necesse foret reverti sua rursus arva reciperent. Lazius l 12 p 645 — Et una cum suis et saxonibus plerisque et alijs quos sibi adjuxerat, contendit Italiam, mense Aprili A.D. 562.

Sub Ducibus Ibor et Agon ex Insula Scandavia adveniunt A & Vandalos prælio vincunt potiti regionibus duabus amplis quas Diaconus recenset Scoringia et Rugilandia.. Et his mortis regem primum sibi constituunt. Agilmundum qui a Bulgaris fines tunc Germaniæ colentibus per insidias vincitur et occiditur A.D. Paulus Diac. l i c 10

2 Lamisso Bulgaros vincit

3 Leth Longobardis in Germania colentibus præfuit annos 40 / P. Diac l 1. c 12

4 Gildeochus in Germania regnavit.

5 Gedeochus Anastasio imperante in Germania regnavit

<119v>

Claffo Gedeochum patrem ibidem secutus est Diac l 1. c 13

Tado sive Tato Longobardos ex Rugilandia primus ad campos patentes ut opinor Moraviæ Et Rudolphus regem Herulorum vicit ejusque sedes in finibus Pannoniæ et Norici secus Istrum occupat Diac l 1. c 13

Wacho

Waltharith septem annos

Ando{illeg}us adversus Gottos in Italia regnantes gentem suam in Pannoniam traduxit et vicit Turisindum Gepidarum regem qui tunc ulteriorem Danubij Pannonijs objectam oram tenebat Dia. l 1. c 15.

Albuinus victis Gepidibus et occiso Chunnimundo eorum rege, et sedes in Pannonia quos jam per 42 annos occuperant Longobardi, relinquit Hunnis amicis ejus hac tamen lege ut restituerent siquando reverti necesse haberet.

Duravit hoc regnum ab Ann 390 ad an 773

Gothorum genera sunt Gotti seu Ostrogotti, Hypogotti seu visigotti, Gepides et Vandali, nomen tantum et nihil aliud mutantes. Lazius p 561 l 10.

Daciam quam — Hodiè Transylvaniam Hungariæ ac Vallachiam nominant Gottos paulo ante Alexandri magni ætatem occupasse invenio, reliquisse verò sub Valentiniano et Valente circa A.D. 376. In hoc loco se Gotti proprijs armis cum a Macedonum tum Romanorum quoque jugo fortissimè dimicando usque defenderunt, ait Lazius de Gent. migr. l 10. p 354.

Hunnis a Palude Mæotide incumbentibus — fecit Ermarichi Gothorum Regis immaturus obitus — ut in studia partium Gothi dividerentur et alius alium Ermanaricko successorem nominarent. Inter quas disceptationes (authore Iornande) Balamber Hunnorum rex — Gottos defatigatos demum agris Daciæ exiit et ad Istrum fugavit Lazius ibid.

Eutropius lib 12 sic scribit. Circa hæc tempora Gothi trans Istrum constitui civile bellum inter se duabus partibus commoverunt. Vnius præerat Fridigernus alterius Athalaricus. Fridigerius autem cum suis omnibus Arrianus erat, Athalaricus vero cum suis paganus. [Cumque prævaluisset Athalaricus, Fridigernus auxilium a Valente postulat per Vlfiam Episcopum suum qui moratus sub Constantio fuerat cum Eudoxio et Acacio Arrianis; qui etiam litteras Gothicas primus adinvenit et scripturas divinas in eam linguam convertit. Statim Valens præcepit Thraciæ militibus ut Fridigerno auxilia] — tandem Fridigernus cum suis Athalaricus verò cum suo exercitu ibidem remansit. Vnde hi Vesogothi dicti sunt Et illi Ostrogothi . — Ea tempestate Gens Hunnorum diu in proprijs et inaccessis clausa montibus repentina rabie exarcit in Gothos eosque conturbatos ab antiquis sedibus expulit. — Gothi transite Danubio fugientes a Valente sine ulla fœderis pactione

Ammianus l. 31

<120r>

suscepti sunt tribuente eijs terras Thraciarum ad habitandum. — Hoc fuit initium ut illo in tempore Romana respublica calamitatibus subderetur, Barbari enim cum Thracias obtinuissent licenter Romanorum vastabant Provincias. Hæc Eutropius. l 12.

Ammianus l 31 scribit Gothos ab Hunnis prementibus divisos esse. Et cum eo consentit Iornandes.

The Goths were a large Kingdom seated beyond Ister on the northern parts of Hungary ^a in Dacia, where they had for many ages continued neighbours to the Roman Empire ^b But about the yeare 376 ^c their King Ermanaric dying they & so divided into two Kingdoms whereof one left their seats & went westward to the side of Ister under their King Fridigern, the other staying in their seats under their King Athalaric.^d And from this situation they were first called Ostrogoths & Vesogoths. ^e

About the same time the Hunns made an irruption upon them whom when the Vesogoths perceived that their brethren were not able to resist they (sent Vlfia their Bishop to the Emperor Valens to desire) past over the Danube & seated themselves in Thrace having first obtained leave of the Emperor Valens.

The Goths were a large Kingdom seated beyond Ister on the northern parts of Hungary in Dacia where they had for many ages continued neighbours to the Roman Empire. But about the year 376 being invaded by the Huns from the confines of the Lake Mæotis a great part of them quit their seats & remove westward under the conduct of Fridigern, leaving their & Country to be subdued by the Enemy. And still flying from the Conqueror they pass the Danube anno 377 & by permission of the Emperor Val{en}s seat themselves in

<120v> in Mæsia but not long after rebell against the Emperor & neare Hadrianople circumvent & destroy his whole Army & burn him in a country cottage. This was done in August A.D. 378. Afterward the overrun Pannonia Thessaly Epire & Achaia. But the next year Thedosius is sent with very great slaughter, But at lenght he falling sick at Thessalonica, Gratian with his consent made peace with them; & permitted them to seat them selves in Thrace Gratiano quinto et Theod Consolibus A.D. 380

E Scythia primo egressi Vandali ad oram maris Balthici inter ostia Vistulæ et Albis amnium consedere ubi Modo Pomerania ac Meclaburgensis Prussiaque ditiones extenduntur. (Polonia Pomerania Prussia et Transylvania) Vnde legentes postmodum Vistulæ ripam ad interiora Germaniæ magis transmigravere, ubi mixti Germanis talem linguam didicere cujus voces quasdam in explicatione Iconum præmissimus — Vandalis tunc erant ab oriente Gothi ab occidente Marcomanni a Septentrione Hermunduli, a meridie Ister qui et Danubius dicitur. Lazius p 600, 602

Hic ergo Vandalis commorantibus bellum indictum est a Geberich Rege Gottorum — sed mox ipse rex Vandalorum Wisumar magna cum parte gentis suæ prosternitur — Tunc perpauci Vandali collecta imbellium suorum manu infortunatam patriam relinquentes, Pannoniam sibi a Constantino Principe promissam petiere ibique quadraginta annos plus minus sedibus locatis, Imperatorum decretis ut incolæ famularunt, Hæc Iornandes. Nota Stilico erat de Gente Vandalorum.

sed longo post tempore Gepides ipsi, Longobardique, ut proximè habitantes hostes invicem facti sunt — Sed Longobardi haudquaquam Gepidibus pares — cum Romanis sibi ineundum esse fœdus constituunt. — Iustinianus — cum Longobardis belli societate inita — equitum ultra decem millia ad eos mox mittit. Romanis ducibus commonefactis ut gente celerrimè debellata maximo in Italiam studio cum equitatis omni contenderent. Sed ex his perpauci ad Longobardos veniunt. &c.

Mortuus est Odwyn ac deinde regum jam decimus Albuyn ad regendam patriam cunctorum votis accessit — Albuyn cum Avaribus qui primum <121r> Hunni postea de regis proprij nomine Avars appellati fœdus perpetuum init. Dehinc ad præparatum cum Gepidis bellum profectus est. Qui cum e diverso properarent, Avars, ut cum Albuyn statuerant, eorum patriam invaserunt. — Chumnimundus Gepidarum Rex primo cum Longobardis conflare jubet — Longobardi victores effecti sunt, tanta in Gepidas ira desævientes ut eos ad internecionem usque delerent. — Et Gepidorum ita genus diminutum est ut ex illo jam tempore ultra non habuerint Regem sed universi qui superesse bello poterant aut Longobardis subdit aut usque hodie Hunnis eorum patriam possidentibus — subjeti sunt. P. Diaconus.

Reges Vandalorum.

1 Wisumarus, sub Constantino magno, a Gepidis victus et Dacia expulsus. Iornandes.

2 Carocus Theodosio imperante, depopulata Germania et Maguntiaco expugnato, primus gentem suam in Pannonias traduxit. (sed in proprias sedes reverti {coactus} est.

3 Godogesitus ex Pannonias in Italiam indeque in Galliam et Hispanias traduxit. Ann. 399. 54, 55, 56.

<122r>

Beatus Antonius cum a S. Athanasio Alexandriæ Episcopo propter confutationem hæreticorum in urbem Alexandrinam esset accitus, & isset ad eum Didymus, vir eruditissimus captus oculis, &c. Hieron. ad Castrutium Ep 33. Tom 1.

Obit Paulus anno 343 exordio septimi anni Constantij. Baron: Ann 343. sec 1. nempe 60 annos post 283 persec: vide ibi. Obit Hilarion An 372. Anno Æt 80. Obit Anton. 358: an 105 nat.

Etsi credo pervenisse etiam ad sanctitatem tuam de persecutione quam etiam nunc adversus fraternitatem facere conati sunt inimici Christi, quærentes sanguinem nostrum, possunt tamen clarissimi nostri referre quoque religioni tuæ. In tantum enim rabiem per milites extendere ausi sunt, ut non solum civitas clericos

effugarent sed etiam ad Eremitas exirent & funestas suas manus adversus μονάζοντας imitarent. Hæc Athanasius ad Luciferum in qua Epistola Luciferum gratulatur & valde laudat propter epistolam convitijs plenam a Lucifero missam Imperatori Constantio, quam et Athanasius in Græcum vertit & ad ecclesias orientis misit. Baron Ann 356 sect 70 & sequ. In illa autem Epistola Lucifer vocat Constantium Stolidissimum Imperatorem, Arij vermem, beatorum mactatorem, oculos cordis serpentis morsibus confossos habentem, vocat fidem suam heresin Arrianam dicitque credentem secum Iudas Iscarioth Iudæorum imitatore puniri, & frendores colubri per se illatos — aliaque multa. Consule.

20000 virgines & 10000 monachi in civitate Oxirincho apud Theas. Baron A 316. sec 30.

Lucifer in lib. 1 pro Athan. ad Const. misso dicit quod Athanasius missus fuerat in exilium quia noluerat esse Arianus; idcirco namque Athanasium perosum habitum a patre tuo [Const magn.] non te fugit quandoquidem et tu in ea eum digneris persequi causa in qua fuerit & tuus pater persecutus. — Et inducit Constantium sic loquentem nisi pater meus benè fecisset conferre se ad Arrianos non ejus filij regnaremus. Baron: 336. 13. Vide locum Hilarij scribentis in Constantium. Baron 357. 60.

Cum populus Alexandrinus continenter vociferaretur, & precibus Deum sollicitaret pro Athanasij reditu, & magnus ille Antonius Monachus de eo persæpe ad Imperatorem scriberet observaretque ut Meletianorum sententiæ minimè assentiretur sed eorum criminationes calumniarum loco duceret: Imperator [Constantinus M.] neutiquam suaderi potuit — sed constanter asseruit se neque destitutum de sententia [Meletianorum scilicet] neque Athanasium, utpote seditiosum et judicio ecclesiastico condemnatum revocaturum. Rescripsit præterea Antonio se non posse concilij sententiam contemnere. Nam etsi pauci vel ad odium vel ad gratiam judicare solent tamen non esse probabile ut tanta illustrium et spectatorum episcoporum multitudo in simili errore versaretur: Athanasium autem contumeliosum esse, arrogantem dissidij et seditionis authorem. Sozom l 2. c 39. Imperator incusat etiam Ægyptios seditionis.

<122v>

Andæus Homoüsianus in Scythiam imperante Constantio relegatur — ubi progressus ad intima Gothiæ — multos Gothorum ad fidem instruxit. Ab ipso sane multa Monasteria in Gothia facta sunt &c. Epiphan Hæres 70. Baron an 341 sec 40 Fuit Andæus Anthropomorphita. Ib.

S. Basilius author Monachismi in Ponto & Cappadocia.. Basil Ep 63. & 79 & Baron: an 361. sec 50, 51.

Monachos fide Catholica præ cæteris enituisse constat, inquit Baron: an: 361. s: 50.

Donatistæ in Africa adversabantur Monachis Baron an 340. 9.

Athansio propalante Monachismus in urbem introducit Baronb an 340. 8.

Res ab Antonio gestas scripsit Athanasius (Hieron de script. Eccl. in Anton. & in Evagr. quod et alij omnes affirmant) quas e græco Evagrius Episc Antioch. & comes Hieronymi in Latinum convertit, ut et Hieronymus (Hieron Ep: 101) unde Gelasius ab eo scriptam Antonij vitam tradit (Gela. decr. lib. authent. & apocr.)

Melania ab ipso Athanasio donata est ovina pelle quam dono acceperat a Macario Abbate, oblata ipsi munere a Leone pro gratiarum actione de catulis ab ipso luci redditus, cujus rei adeo admirandæ Ruffinus historiam narrat (Ruffin l 2. c 4)

Aquileienses clerici, quasi chorus beatorum habentur (Hieron. Chron) per quos scil: Ariani expulsi. Sed et qui ibi erant clerici et Monachi, hoc præconio ex iisdem tres potissimum laudantur in Chronico cum ait: Florentinus, Bonosus et Ruffinus insignes Monachi habentur. Baron. Annal. 372 42

Theodosij Anchorætæ cujus precibus S. Hieronymus monasticæ vitæ institutum arripuit res præclare gestas Theodoretus conscripsit, Theodor. in Philoth. c: 10 Eumque patria Antiochenum eo sanctitatis pervenisse tradit, ut nautes ejus nomine invocato, tempestatem maris ingruentem sedarent. Baron Ann 372 sec 44.

Hieronym: monachus. Hieron ep: 22 ad Eustochium.

Athanasium juvenem præfectum in eremum adhæsisse magno illi Antonio ipse in ejus vita a se scripta significat Baron An 311. 63. Athanasius in exilio quæritur de persecutione Monachorum, & quod tunc non liceret illi fratres vide Ep ad Lucif. Baron 356. 76, 77.

Gregorius Nazienzenus factus Presbiter Baron An 362 sec 65 Mox Monachus (in eremum a Basilio invitatus) Baron Ann 363 sec 82 & sequ. Greg. Naz. de silentio & jejuniis.

Sozomenes cum monachos Palæstinos recenset, ait: Ex eorum numero fuere Hesychius Hilarionis sodalis, & Epiphanius, qui postea Salaminæ, quæ est urbs Cypri, fuit Episcopus. At Hesychius in eo ipso loco, in quo magister ejus vitam egit monasticam: Epiphanius autem in tractu Eleutheropolitano, in Ægypto longissimo tempore inter monachos versatus. Sozom l 6. c 32. Baron an 372. 108.

Epiphanius Salaminæ Cyri Episc. qui cum Hilarione plurimum versatus est, laudem ejus brevi Epistola scripsit, quæ vulgo legitur. Hieron: in vita Hilarionis.

Basilius Ep: 19 sic inscribitur: Desideratissimis ac religiosissimis fratribus & sympresbyteris Acacio, Aetio, Paulo, Silvano, & Diaconis etiam & religiosis Monachis fratribus Basilius Episcopus. &c Bar an 375 14. fuere hi nominati Monachi primores in Syria apud Chalcidem habitantes. Baron ib. Fuit etiam Basilius quo{illeg} pater Monasterij juxta Eleutheropolim ib sec 16.

<123r>

I. Chrysostomus monachus Baron an 382 sec 64 & Chrysostom. de compunctione Cordis lib. 2. postea Episcopus Constantinop.

Paulinus (ut puto post Nolanus Episcopus) presbyter et mox Monachus Bar A.C. 394. sec 86, 87 & 94. Ejus uxor etiam dissoluto conjugij statu fit monach ib.

Mauritius Episcopus Andigavensis Monachus Bar an 394

Sulpitius Severus Monachus factus an 394 sed an Clericus quære Baron an 394. sec 96. Presbyter Bar 431. 190

Athanasius cum Antonio ab adolescentiâ assueverat, & (ut ipse in ejus vita a se scripta testatur) inservierat, (Baron: 328.5) fit Presbyter Alexandrinus deposito Ario cum suis. mox et Episcopus clanculum eligitur unde turbæ maximæ concitatæ ( ) & visitat Thebaidis ecclesias & Monachos Pachomium et Antonium (Vita Pachomij Sur. t. 3. Bar: 328. 3, 5.) Introduxit etiam Monachos in Alexandriam et circa se retinuit ( ) & post cædem Magnentij, cum pulsus esset a Constantio, recessit in Eremum et ibi per sex annos continuos vitam monasticam degit. ( )

Cassianus clericus (diaconus scilicet) et Monachus. Baron 404. 78

Vincentius Lirinenis Mon. et Presb. Gennad. de script Eccl. c 64. Baron 434. 19

Theodoritus a prima ætate in monasterio institutus, inde ad Episcopatum subvectus.

Sozomen monachus ardens sed an clericus haud {sciv.} Socrates

Didymus Alexandrinus. Ephrem Syrus (Theodorit l 4 c 29. Sozom l 3. c 15, 16.

Maiarij duo monach & Presb. Sozom l 3 c 14 Sidonius Carm or Epist 16 Ad Faustum Episc

Macarij duo Paphnutius, Or, Ammon, Ioannes, Sarmata, Hilarion, Antonius Monachi. Sidon. ib.

Spiridion

Siricius Papa sanxit nemini clerico nubere licere.

Monachi sub Valente A.C. 372 a Lucio dira passi. Sic enim Ruffinus ille Hieronymi inimicus in l. 2. c 3, 4. Post fugas civium & exilia, post cædes et tormenta flammisque quibus innumeros confecerat ad monasteria furoris sui arma convertit, vastat eremum, & bella quiescentibus indicit. Tria millia simul aut eo amplius viros per totam eremum & solitaria habitatione dispersos oppugnare pariter aggreditur mittit armatam equitum et peditum manum &c ————— &c — Per id tempus patres monachorum, vitæ et antiquitatis merito, Macarius, Isidorus, aliusque Macarius, atque Heraclides & Pambus Antonij discipuli per Ægyptum & maximè in Nitriæ deserti partibus habebantur. Baron an 372. 85.

Multi Monachorum Nitriæ per Tribunos et milites cæsi: Valens enim lege data ut Monachi militarent, nolentes fustibus interfici jussit. Hieron in Chron. Idem testatur Oros l 7. c 35. Vt et l 63 de Decurion. C. Theod. & Cod. Iustin. eodem tit. l 26. Lex autem dat Kal. Ian. Valentinian & Valente Augusti duo consolibus Baron: Ann: 375. c 10, 11.

Monachi Nitriæ hominem membris omnibus & præcipuè pedibus aridum sanant inungendo cum oleo et invocando Deum quem Lucius persequitur. Item cæcus absente Macario a cellula sua visum recipit inungendo proprios oculos cum luto ex pariete Macarij resoluto in aqua de puteo ex qua Macarius bibere solebat. Ruffin. l 2. c 3, 4. Subdit post hæc Ruffinus de eodem Macario qui Leunculos cæcitate curavit proque gratiarum actione a læna, pelle ovina donatus est: At hæc contigisse alibi dixit Baronius vivente Athanasio. Subjungit verò Ruffinus: Sed his Lucius non erubuit nec aliqui{d} reverentiæ virtutum mirabilibus detulit; quinimò jubet patres ipsos ablatis a greg{e} <123v> suo, imò clam raptos in insulam quandam Ægypti paludium deportari, in qua compereat neminem, prorsus esse Christianum. — In ea erat templum quoddam summa veneratione a loci incolis observatum. Cumque primum navicula senum oram Soli illius contigisset: ecce subito sacerdotis templi illius filia correpta spiritu cum ingenti vociferatione & clamoribus usque ad cælum datis agi per medios populos cæpit & crebros ducens rotatus, stridens, huc atque illuc rabida ora vibrare, — & populis sequentibus pervenit ad naviculam senum. Ibi verò projecta eorum pedibus clamare cœpit: Quid venistis huc o servi dei summi &c: Cumque hæc diceret, increpitus ab eis erroris spiritus effugatur: & puella sana una cum parentibus suis jacebat ad pedes nostri temporis Apostolorum. Ruffin l 2. c 3, 4. Baron. an 372. 88, 89.

Historiam de Dæmone nigro prohibente templum dirui, cum aqua cruce signata fugato vide in Theodorit l 5. c 21.

Miracula S: Martini qui Monochatum in Gallias introduxit vide in vita ejus a Severo scripta cap 10. et Baron ann 389. 110, 111, 112.

Miracula Apollonij Monachi (& aliorum forte) vide in vitis Patrum, in Apollonio cap 7. & Baron an 362. 159, 160.

Gregorius Nazienzenus ad Hellenium scribens, sic refert mores Monachorum in Ponto. Ipsi, inquit, partim antris solitariisque, & ad terram stratis rudibusque cubilibus delectantur: a domibus abhorrent: — Partium ferreis compedibus sese excruciant ut vitium una cum corpore conficiant. Alij rursum ferarum ritu parvis angustisque domibus inclusi nec mortalis quidem cujusquam vultum inspiciunt: ac etiam sæpe totos viginti dies totidemque noctes a cibo abstinent, dimidiaque ex parte Christi jejunium imitantur. Vtque nonnihil ipse gloriosè prædicem, quidam illorum mei gregis ovis erat, hinc parvo quodam oppido egressus. Sunt insuper qui garrulam linguam quasi vinculis quibusdam astringant labiaque silentio comprimant, summæque illi menti laudis sacrificium sola mente offerant. Est etiam qui annos integros in templo stans, puras ad deum manus expanderit nec (quod vix cuiquam fidem facturam est) vel tantillum obdormierit sed vivi lapidis instar Christo defixus steterit, ac velut obriguerit: huic porro exigui cibi reliquias vicinus corvus impartiebat; panemque integrum si fortè duo simul essent afferebat. Then he tells of another that went upon the holy mount on Good Friday & stood there in the wind & snow without speech or motion with his mind lifted up to heaven & his arms folded as if he embraced Christ, & could not by any means be perswaded to stirr till he died. Hæc Greg. Naz. carm. ad Hellen et ex eo Baron. an 363. 107, 108.

Plerique sub ferreis vinculis ingemescunt: rursumque alij pro cibo cineres habent. Sunt etiam quibus potus lachrymis temperetur. Alij hibernis nivibus impetiti, quadraginta dies totidemque noctes velut arbores quædam per <124r> stant, corde nempe e terra migrantes, deumque solum in mente habentes Nec desunt qui

labra sua vinculis premant. — Quid eos denique commemorem qui oculos claudunt & aures velut pessulo quodam obdunt, ne aculeus quispiam mortis furtim irrepit? Greg. Naz. carm. de calamit. animæ suæ. & Baron an 363. Sed et S. Basilius in secunda allecutione ad Monachum lapsum enumerat fermè omnes vitæ monasticæ asperitates quibus ille sicut et alij assueverat. Ib.

Gregorius (quem Constantius in locum Athanasij substituerat) majori studio magistratuum amicitiam quam episcoporum aut monachorum sectabatur. Siquando pater Antonius ad illum e montanis scriberet — sancti viri scripta abominabatur — Antonij aliquando Epistolam Duci Blacio conspuendam abjiciendamque tradidit. Hæc Athanas: ad Solitar. Baron A.C. 342. 23, 24. Dicit Baronius quod Athanasius historiam de Blacio aliter narrat in Vita Antonij. Ib.

Quomodo Athanasius (qui ante Episcopatum multum cum Antonio versatus fuerat) suscepto episcopatu visitat Pachomium & Antonium cæterosque monachos. Et rogatur ut cum ipse suscepit munus pontificatus constituat Pachomium Patrem omnium monachorum. Vide Vitam Pachomij in Surio, Tom. 3. Baron on 328. 3, & sequ.

Hilarion ex Alaphione dæmonium ejicit. Sozom l 5. c 14. Baron 362. 144.

Eadem ferè narrat Sozom de Hilarione quæ Hieronymus; dicens eum in Sicilia dæmonem ejecisse, in Dalmatia edidisse maxima miracula adeo ut mare ejus precibus secessit Sozom l 5. c 9.

Iulianus Imp in Misopogone de Ethnicis Syris, ait: Deorum templa restituerunt sepulchra vero atheorum (i.e. martyrum) omnia signo a me nuper dato evertunt Item Theodoretus ait, Sebaste in Palestina, Ioannis tumulum aperiunt: ossa tradunt igni absumenda & eorum cineres passim dispergunt. Theod l 3. c 6. Item Ruffinus: Iuliani temporibus Pagani sepulchrum Ioannis Baptistæ invadunt, ossa dispergunt, atque ea rursus collecta igne cremant & sanctos ceneres pulveri immixtos per agros et rura dispergunt. Sed Dei providentia factum est quosdam de Hierosolymis ex monasterio Philippi hominis Dei, orationis illuc causa per idem tempus venisse. Qui cum tantum nefas fieri viderent, mori gratius habentes quàm hujuscemodi piaculo funestari; inter eos qui ossa ad exurendum legebant, mixti, diligentius, in quantum res patiebatur ac religiosius congregantes, furtim se vel stupentibus vel insanientibus subtrahere, & ad religiosum patrem Philippum venerandas reliquias pertulère. Ille supra seducens tantum thesaurum proprijs servare viglijs ad Pontificem maximum tunc Athanasium hostiæ immaculatæ reliquias per Iulianum diaconum suum, post etiam Palæstinæ urbis Episcopum, mittit. Quas ille susceptas, paucis arbitris sed cavato sacrarij pariete inclusas, prophetico spiritu profuturas generationi posteræ conservavit. Ruffin l 2. c 28. Has reliquias idem Ruffinus tradit illatas in novum illud super Serapidem erectum Templum Ib. Baron an 362. 146.

Sanctorum vel solæ sanguinis guittæ atque exigua passionis signa, idem possunt quod corpora. Greg. Nazianzen. Orat 1 in Iul. Baron 362. 147.

<124v>

Paula vidit Samariam: ibi siti sunt Elisæus et Abdias Prophetæ, & Ioannes Baptista, Vbi multis intremuit consternata miraculis: namque cernebat varijs dæmones rugire crucialibus, & ante sepulchra sanctorum ululare homines more luporum, vocibus latrare canum, fremere leonum, sibilare serpentum, mugire taurorum, alios rotare caput, & post tergum terram vertice tangere, suspensisque pede fæminis vestes non defluere in faciem. Hæc Hieronymus Ep 27 in Epitaphio Paulæ ad Entochium: qui et in Abdiam ait: Sepulchrum ejus usque hodiè cum Mausoleo Elisæi prophatæ et Ioannis Baptistæ, Samariæ venerationi habetur. Hæc Hieronymus cum tamen alij aliò translata tradunt. Baron an 362. 148.

Epiphan: hæres: 30. narrat quomodo fæmina quædam per Christi nomen & signaculum crucis, auxilium percepit contra vim incaptationis Narrat etiam historiam de Iosepho quodam in cujus domo Scythopoli Eusebius Vercellensis a Constantio fugatus hospitio exceptus erat, quique in Scythopoli tunc solus erat Orthodoxus, omnes verò alij Arriani. Et nisi Comes fuisset, non sustinisset in urbe morari præsertim sub Patrophilo Arriano Episc. Huic Iosepho nondum Christiano aut Christum sæpiùs in somnijs apparuisse, & dixisse illi: si volueris signum divinum in nomine meo operari, invoca me et ego faciam. Iosephus igitur volens experiri visionem assumi quendam demoniacum, acceptâque aquâ in manum eaque Crucis signaculo signata, insanum hominem respersit & dixit in nomine Iesu egredere egredere dæmonium ab ipso & sanus fiat. Homo vero magno clamore edito &c sanatur Dein addit aliud miraculum: Iosephus templum aliquod

structurus, fornaces plures fieri jussit. Sed judæi quidam incantationibus ignem ligant ne in materiam operaretur. Commotus igitur Iosephus aquam in vase afferri jussit, & magna voce crucis signaculum proprio digito vasi imposuit, & dixit In nomine Iesu — fiat virtus in hac aqua ad reprobationem omnis incantationis atque magiæ &c. Et sic accepit aquam in manum et de aqua singulas fornaces respersit et dissoluta sunt incantamenta & ignis coram omnibus emersit. Hæc Epiphanius ex ore Iosephi se audisse dixit. Baron ann 327 sec 18 & sequ.

De ecclesia quadam in Constantinopoli S. Michaeli dicatæ Sozomen l 2 c 2 sic loquitur. Nonnulli in graves casus & pericula, e quibus nullo modo possent emergere, alij in morbos aut perturbationes corporis incognitas delapsi, simulac in eo loco Deum precati essent, calamitatibus quibus premebantur, penitus liberati sunt. Verum quo pacto & quibus hominibus evenerint, sigillatim persequi longum esset. Attamen &c Then he adds an instance or two. Baron. 330. 20.

Crucem Christi quem Helenam matrem Constanti invenisse tradunt, a crucibus Latronum discretam fuisse tradunt Ambros (in orat. in funeb. Theod) per inscriptionem. Paulinus Episc. Nolanus (Ep 11 Tom 9. Bibl. S.) per resuscitationem mortui Ruffinus (hist l 1. c 17) per restitutionem semimortui. Vt et Theod l 1. c 18 Socr l 1. c 13. Sozom l 2. c 1. Sed Euseb. (Orat in laud. Constantini) etsi multum de Helena deque templis in loco Passionis extructis, ne verbum tamen de inventionem crucis

<125r>

Experimento resurrectionis inventa et probata Crux Christi est, dignoque mox ambitu consecratur, condita in passionis loca basilica, quæ arcano positam sacrario crucem servat: quam Episcopus urbis ejus quotannis, cum Pascha Domini agitur, adorandum populo princeps ipse venerantium promit. Paulinus episcop. Nolanus, Ep: 11, tom: 9, Bibl. S. Operante divina virtute jugi miraculo, Crux in materia insensata vim vivam tenens, ita ex illo tempore innumeris pene quotidie hominum votis lignum suum commodat, ut detrimenta non sentiat, et quasi intacta permaneat, quotidie dividuam sumentibus & semper totam venerantibus: sed istam imputribilem virtutem & indetribilem soliditatem de illius profecto carnis sanguine bibit quæ passa mortem non vidit corruptionem. Paulinus, Ib. / Sed et Cyrillus (qui post Maximum Macarij successorem fuit Episc. Hierosol. tempore Constantij) dicit in Catachesi 4: Ligno Crucis universus terrarum Orbis per partes repletus est. Et rursum Catach 13: Per particulas ex hoc loco per universum Orbem sparsum est. Et Catach 10: Quinque panes testantur in quinque millia multiplicati. lignum crucis testatur ad hodiernum diem apud nos apparens & apud eos qui secundum fidem ex illo capientes, hinc universum orbem fere jam replerunt. Baron: an: 326 sec 42 & sequ.

Corpora Gervasij et Protasij ad Ambrosianam Basilicam translata, non solum quos immundi vexabant spiritus, confessis eisdem dæmonibus sanabantur, verum etiam quidam plures annos cæcus, sudario quo tetigerat feretrum mortuorum, oculis admoto, visum recepit. Aug Conf l 9. c 7. Et de civit Dei l 22. c 8 Tantæ, inquit, gloriæ martyrum etiam ego testis fui, ubi Mediolani eram, facta miracula novi &c dein narrat miraculum de cæco.

Sancti martyres Nabor & Felix celeberrimè frequentabantur. Paulin in Vit. S. Ambr.

Cognovistis imo vidistis ipsi multos a dæmonijs purgatos, plurimos etiam ubi vestem sanctorum manibus contigerunt, his quibus laborabant debilitatibus absolutos: reparata vetusti temporis miracula, quo se per adventum domini Iesu gratia terris major infuderat, umbra quadam sanctorum corporum plerosque sanatos cernitis. Quanta oratoria jactantur? quanta indumenta super reliquias sacratissimas, ut tactu ipso medicabilia reposcantur? Gaudent omnes extrema linea contingere & qui contigerit salvus erit. Ambros Ep 85. De Reliquijs per Ambros. ad Basilic& dedicandam adhibitis: Idque ex more. Ib. Alia etiam miracula sigillatim enumerata Ib. Baron an 387. 38, 39.

Arriani dicunt: Non sunt isti Martyres, nec torquere diabolum possunt, nec aliquem liberare: cum tormenta dæmonum ipsorum voce probentur, & beneficia martyrum remedijs cæcorum & absolutorum indicia declarantur. Ambros: serm 91.

Ex hoc tempore (quo scilicet inventæ sunt reliquiæ martyrum Baron an 387. 41) sedari cœpit persecutio quæ Iustinæ furore accen <125v> debatur ut sacerdos de ecclesia pelleretur. Tamen ad huc intra Palatium multitudo Arianorum cum Iustina constituta deridebat tantam dei gratiam, quam ecclesiæ suæ catholicæ

Dominus Iesus meritis martyrum suorum conferre dignatus est, et Ambrosium narrabat comparasse homines, qui se vexari ab immundis spiritibus mentirentur, atque ut ab illo sic et a martyribus se torqueri diceret. Paulinus in Vita. S. Ambros.. Subdit inferius ipsos dæmones clamare solitos non a martyribus tantum sed etiam ab Ambrosio se torqueri: quod etiam S. Augustinus testatur in Comment. de cura agenda pro mortuis. Bar. 387. 41 O Ambrosi! Hæcne decent virum Christianum & episcopum? Qua fronte hæc fecisti?

Audivimus hodie dicentes eos, quibus manus imponebatur: neminem posse esse salvum quia patrem et filium & Sp. sanctum negaret, qui trinitatis omnipotentem virtutem non crederet: confitetur hoc diabolus sed Ariani nolunt fateri. Ambros serm 91. Baron 387. 40

Vnus ex multitudine spiritu immundo subito arreptus clamare cœpit, ita torqueri eos, ut ipse torquebatur, qui negarent martyres, vel qui non crederent in Trinitatis unitatem quam docet Ambrosius. Paulinus in vit Ambr. & forte Ambros ser 91. Baron 387. 41

Inventio Crucis per Helenam inseritur in Euseb Chron: nam Hieronymus fatetur se nonnulla inseruisse (Baron 325. 216. & Hieron præfat.) Et ejus inventio competit anno post Nicenum concil, cùm tamen in hoc Chronico referatur ad an 15 Constantini et Eusebius chronicon non nisi ad an 20 ejus perduxit. Baron ib et sequ.

Diabolum per ethnicorum Imperatorum persecutiones vicimus, sanctus ubique martyrum sanguis exceptus est dum in his dæmones mugiunt, dum ægritudines pelluntur, dum admirationum opera cernuntur, elevari sine laqueis corpora & dispensis pede fæminis vestes non defluere in faciem uri sine ignibus spiritus, confiteri sine interrogantis incremento fidei. Hilarius in Constantium. Baron an 357. 60.

Augustinus cum Pontitiano Afro in Curia militante et didicit vitam Antonij magni (Aug confes l 8 c 6.) ex qua adeo duo viri nobiles profecerint ut relictis sponsis vitam deligerint solitariam. Et hoc tempore convertur ab Ethnicismo. An 385. sec 3. Baronij.

Hierome speaking of clergimen saith: Quasi et ipsi aliud sint quàm Monachi, & non quicquid in Monachos dicitur, redundet in clericos qui patres sunt Monachorum. Detrimentum Pecoris pastoris ignominia est &c. Hieron ep 10. Baron an 385. 10.

Aphrates monachus sanat equum Valentis Imp. per aquam cruce signatam et oleum consecratum. Theod in Philotheo, c 8. Baron 370. 71. Thod in Philot c 2 narrat aia aliorum miracula

Omnes Eunomij sectatores basilicas Apostolorum & Martyrum non ingrediuntur &c. Hieron adv. Vigilantium. Et inferius deo eodem Eunomio tradit ipsum instar Porphirij, impiè detraxisse reliquijs sanctorum martyrum quæ dicebat esse præstigias dæmonum. Baron an 360 sec 39. Docuit Eunomius rebaptizare Homoüsianos. Ib. & Epiph Hæres 75. Eunomius vir corpore & anima leprosus, & interius exteriusque morbo regio corruptus Ruffin l 1. c. 5. Aliter dicit Philostorgius qui ipsum viderat. Saperstes erat anno 14 Theodosij Baron 360. 41.

<126r>

Filium Patri deitate æqualem, & humanitate tantum minorem, assert Athanasius Dialog. 1 de Trinitate sub finem. Greg: Naz. Orat 35 dicit patrem quantum ad causam filio majorem esse, sed non quantum ad naturam. pag 572. In trinitate po{n}it etiam φύσεως ὁμοτιμίαν. pag 562 & 574. Item voces hasce Deus meus et Deus vester, Major mandavit, dedit, nisit; Obediens &c non ad divinitatem {s} filij pertinere sed ad ejus humanam naturam p 574.

Hilarius etiam ponit filium natura et honore æqualem patri. lib 12 de Trinitate, sub initio. p 253. Item Damasus Papa in Epistola ad Paulinum Antiochenum dicit æquales esse Pat. Fil. & SS. & unam trium majestatem & gloriam.

De Concilio Constantinopolitano generali hæc invenio.

Ex patribus illius Concilij plures proximo anno Constantinopolin convenientes, in epistola ad Concilium tunc Romæ collectum, scripserunt divinitatem, potentiam & essentiam unam esse patris filij & Spiritus Sancti & (ὁμοτίμου τε τῆς ἁξίας καὶ συναιδίου τῆς βασιλείας) æqualem dignitatem & coæternum regnum in tribus

personis. — Atque ista de fide nostra summatim disserximus: de quibus plenior delectationem percipere. Si libellum in concilio Antiochiæ convocato de fidei decisione editum, et eum etiam qui superiore anno a Constantinopolitano Concilio generali compositus est legere placuerit: in quibus tum fidem nostram uberius exposuimus, tum hæresibus anathema denunciavimus. Theodorit. lib 5. c 9

Hoc concilium a Damaso Papa confirmatum tradit Photius in libello de 7 synodis. hoc est, in doctrina ejus de fide, sed an alia ejus statuta recepta sunt ab Eccl. Rom. disputatur.

In Concilio Aquileiensi episcoporum 32 ex Italia Gallia & Pannonia Anno 381 (quo et Concil. Constant. celebratum est) contra Palladium & Secundianum Episc Arianos convento, æqualitas filij cum patre quoad deitatem verbis plamissimis asseritur, idque et in disputatione cum Palladio & in epistola ad Imp. Gratianum et Valentinum: in qua Epistolâ subjectionem filij secundum divinitatem vocant sacrilegium, & pro hæresi Arianorum habent.

In Codice canonum Ecclesiasticorum Eccles. Afric. artic. 2 scribitur, Patris filij & Spiritus Sancti unitatem esse quæ nullam noscitur habere . differentiam. Vide et Concil. Carthag. 2 celebratum A.C. 397

In Concil. Toletano celebrato A.C. 400 dicitur Trinitatem personis distinctam substantia unitam, virtute potestate & majestate indivisibilem, indifferentem.

In Concil. Bracarense A.C: 411 quando Barbari, quorum pars arriana erat, Hispaniam vastabant, contra Arrianos convocato, fides hæc profitetur: Quod in trinitate non sit majus & minus prius aut posterius sed in tribus distinctis personis ina æqualitas una deitas una divinitas. pag 1508

Consil. Ephesinum seu tertium generale confirmavit epistolam Cyrilli Alexand in qua statuit: filium appellare Patrem Deum suum, & ipsum patri suo obedire non ut natura Deus est sed at homo factus (Artic 3. p 401.) dicitque εν ἰσότητι τοῦ πατρὸς θεὸν λόγον verbum esse Deum æqualem patri. (Artic 8. p 402) vide et pag 817 Declar 4. Tom 3 Concil.

<126v>

Idem Cyrillus etiam a Concilio quarto æcumen. seu Chalcedonensi pro summè orthodoxo celebratur. p 151 Tom 4 Concil. Et tamen statuit filium non adorasse patrem nec Patrem fuisse Deum filij ante incarnationem, sed ambos æquales. Et in alios invehitur qui contra sentiunt. Comment in Ioan, c 5. v 22 &c

<127r>

Euseb D. Evang. l 4 D 15 in Psal 45. 7

<128r>

Chrysostomus (in oratione in Martyres Iuvent. **{illeg}** & Maximum Tom: 3) having told the story of these two that were martyred by the Emperor Iulian, adds: Idcirco sepe eos invisamus, tumulos adoremus, magnaue fide tumulos eorum contingamus ut inde benedictionem aliquam assequamur. Etenim sicut milites vulnera in prælijs sibi inflicta Regi monstrantes fidenter loquuntur: ita et illi in manibus absecta capita gestantes, & in medium afferentes, quæ voluerint, apud regem cælorum impetrare possunt. Proinde magna fide promptitudineque huc veniamus, quo et visis sanctorum monumentis et consideratis eorum præmijs inde varios thesauros undequaque colligamus. Baron. an 362. 130.

Ideò a majoribus provisum est ut sanctorum ossibus nostra corpora sociemus; ut dum illos tartarus metuit, nos pœna non tangat; dum illis Christus illuminat, nobis tenebrarum caligo diffugiat. Cum sanctis ergo martyribus quiescentes, evadimus inferi tenebras eorum proprijs meritis, attamen consocij sanctitate. quidam apud Ambrosium Serm 77. De sepultura juxta mortuos. ubi et alia similia. Baron: An 383. 17. Vide et Ambros. de Viduis

Sic Paulinus Episc. Nolanus de sepultura Celsi. Ep: 43.

Quem Complutensi andavimus urbe propinquis
Coniunctum tumuli fœdere martyribus:
Vt de vicino sanctorum sanguine ducat,
Quo nostras illo purgat in igne animas.^[61]

Hic Paulinus petijt a S. Augustino ut scriberet commentarium utrum prosit alicui post mortem quod corpus ejus apud sancti alicujus memoriam sepeliatur. Præstitit id ipse cum de Cura agenda pro mortuis ad eundem Paulinum tractatum scripsit quem consule. Baron an 383. 18.

Martyres (Ioannem Petrum Paulum Iacobum Stephanum, Lucam Andream Theclam aliosque) non extimuiſti quibus præclari honores & festa constituta: a quibus dæmones propelluntur, & morbi curantur; quorum sunt apparitiones & prædictiones, quorum vel sola corpora idem possu{nt} quod animæ sanctæ, sive manibus contractentur sive honorentur: quorum vel solæ sanguinis guttæ, atque exigua passionis signa [i.e. signum crucis] idem possunt quod corpora: hæc non colis, sed contemnis et aspernaris? Greg Naz Orat 1 in Iulian. script: eo imperante ni fallor. Baron an 362. 97. Historiam Babylæ martyris & Oraculi a Chrysostomo prolixè conscripti. (Chrysost Orat. contr. Gent. Tom. 5.) Baron. Ib.

Basilus de 40 martyribus sub Licinio passis ait: Hi sunt, qui nostram obtinentes regionem, quasi quædam turres contra adversariorum incursum refugium exhibent. — Paratum est hic Christianis auxilium: Ecclesia videlicet martyrum, exercitus triumphantium, chorus laudantium Deum. sæpe operam dedistis, sæpe laborastis, ut unum pro vobis orantem inveniretis: quadraginta hi sunt, unam orationis emittentes vocem. Vbi enim <128v> duo vel tres in nomine Domini congregati, ibi Deus est: Vbi verò quadragin{ta} fuerint, quis dubitet Deum esse præsentem? Qui aliqua premitur angustia, ad hos confugiat: qui rursus lætatur, hos oret, &c Basilus M. Orat in 40 martyres. Baron 316. 44. Consule Basil.

Greg. Turonens: de Hilario ait quod multis undique virtutibus editis migravit ad cælos; nam et ipse legitur mortuos suscitasse. Gr. Tur l 1. c 39

Liberius Papa ob religionem suam restitutam vota fecit Martyribus & persolvit. Baron. 367. 19, ex antiqua inscriptione.

Ecclesiastici aut ex Ecclesiasticis vel qui continentium se volunt nomine nuncupari viduarum ac pupillorum domos non adeant &c Lex Valentiniani Valentis & Gratiani anno 370 edita. L 20 de Episc & cler C. Theod. Baron 370. 117 unde Monachi tunc habebantur ex Ecclesiasticis, seu ordo ecclesiasticus.

Miracula per reliquia Eusebij Vercellensis vide in Greg. Tur. de gloria confes c 3.

Obit Eusebius Verc. & Lucifer Calarit. A.C. 371.

Ruffin l 2. c 4 dicit se præsentem fuisse cum persecutio illata est Monachis post Athanasij obitum ab Arianis: Ea enim, inquit, quæ præsens vidi loquor. Vide

Leo monachus Episcopus Ancyra post Athanasium Soz. l 6. c 34. Bar 374 34.

Angelus ad aures Ambrosij concionantis loquentem, Arrianus quidam videt, ut verba Angeli populo Episcopus renunciare videretur: quod viso Arianus ad Ambrosij fidem convertitur. Paulin. in vita Ambros. Bar 386 24

Eunapius speaking of the demolishing the temple of Serapis in Egypt A.C. 389 Iidem postea in sacra Serapidis loca invexerunt Monachos, sic dictos, homines quidem specie sed vitam turpem porcorum more exigentes, qui in propatulo infinita atque infanda scelera committebant, quibus tamen pietatis pars videbatur sacri loci reverentiam proculcare. Nam ea tempestate, quivis atram vestem indutus, quique in publico sordido habitu spectari non abnuebat, is tyrannicam obtinebat auctoritatem: in eam virtutis opinionem venerat id genus hominum de quibus etiam dictum est in universæ historiæ commentarijs. Eunap. Vit. Philos. in Ædesio. Bar 389. 79.

A little after Eunapius speaking of the Adoration of Martyrs by the Monks, saith Iis genua submittebant, eos in deorum numerum receptabant, ad illorum sepulchra pulvere sordibusque conspurcati: in ijs nonnulli martyres, diaconi alij & legati arbitrique precum petitionumque apud eos nominabantur. Eunap: ib.

☞ Augustinus factus Presbyter A.C. 391, mox fit Monachus & Monasterium fundavit (Possid in Vit. S. Aug. Aug. de divers: serm 29 (vel 49)) Post quatuor annos fit Episcopus tunc cum necesse erat Episcopum exhibere humanitatem quibuscunque venientibus, & ista consuetudo in Monasterio non permittebatur, fundavit secum in domo Episcopi (seu Ecclesia) Monasterium Clericorum (S. Aug. de divers serm 28 vel 48. Bar 391. 23) primus transvexit Monachismus ex Italia in Africam. S. Aug. cont. litt. petil. l 3. c 40. Bar 391 23. Aquileienses clerici quasi chorus <129r> beatorum habentur (Hieron. Chron) Et Ex iisdem tres potissimum in Chron laudantur cum ait Florentinus bonosus & Ruffinus insignes Monachi habentur. Baron an 372. 42. Ex his manifestum est Monachos ubi evaserunt Episcopi ex clericis subditis Monasterium constituisse eo quod haud aliter speciem Monachorum Episcopi possent gerere. Locus Augustini jam citatus hic est. Pervenit ad Episcopatum: vidi necesse habere Episcopum exhibere humanitatem assiduam quibuscunque venientibus, sive transeuntibus: quod si non facissem, Episcopus inhumanus diceret. Si autem consuetudo ista in monasterio permissa esset, indecens esset. Et ideo volui habere in ista domo Episcopi mecum Monasterium clericorum. August. de divers. serm 28 vel 48. Nota quod Augustinus diu versatus in Italia, redibat in Africam A.C. 389 et inde secum transvexit ritus Monachales. Iam cum sedes episcopales in Monasteria convertebantur, cum Presbyteri erant etiam praefecti monasteriorum laicorum. Annon hoc bestia bicornis?

Cum populus Africanus ad basilicas martyrum offerentes pro animabus defunctorum, ebrietati et gulæ convivando indulgerent, Aurelius Carthagenensis Episcopus ritum illum prohiberi voluit. Sed Augustinus dolens ritum tolli suasit ut abusus tantum corrigeretur, sic enim ad Aurelium scribit. Quoniam istæ in cæmeterijs ebrietates & luxuriosa convivia, non solum honores martyrum a carnali et imperita plebe credi solent sed etiam solatia mortuorum: mihi videtur facilius illis dissuaderi posse istam fæditatem ac turpitudinem si et de scripturis prohibeatur: & oblationes pro spiritibus dormientium, quas verè aliquid adjuvare credendum est, super ipsas memorias non sint sumptuosæ atque omnibus petentibus sine typho & cum alacritate præbeantur, neque vendantur. Aug. Epist 64. Tandem cum ex prohibitione commessionum cessarent etiam oblationes, Concilium Carthaginense quartum celebratum A.C. 397 compulit populum ad abominationem hoc edicto: Qui oblationes defunctorum aut negant ecclesijs aut cum difficultate reddunt, tanquam egentium necatores, excommunicentur. Concil. Carthag. 4. c 95. Baron ad ann. 391. 43.

Theodosius contra Maximum iturus, ad Iohannem in Ægypti eremo constitutum, quem Dei servum prophetandi spiritu præditum fama crebrescente didicerat misit atque ab eo nuncium victoriæ certissimum accepit. S. August de Civitate Dei l 5 c 26. Idem habet Ruffin l 2 c 32, ut et Evagr. vit. 5. Patr. cap 1. qui dicit quod: Iohannes Imperatori Theodosio vel quos belli exitus habiturus esset vel quibus modis victoriam caperet de Tyrannis, &c. Eundem Iohannem Hieronymus valdè laudat (Hieron ad Ctesiph adversus Pelag.) Imperator etiam contra Eugenium profecturus Iohannem (Ruff l 2. c 32. Sozom l 7. c 22. Et Iohannes, qui primam de Maximo victoriam prædixerat incruentam, etiam hanc, licet non absque plurima utriusque sanguinis inundatione promittit Ruffin. ib. & obitum Theodosij mox secuturum profatur. (Evagr vit. S. Patr. c 1. Theodor l 2. c 24. Igitur præparatur ad bellum non tam armorum telorumque quam jejuniorum orationumque subsidijs: nec tam excubiarum vigilijs, quàm obsecrationum pernoctationem munitus circuibat cum sacerdotibus ac populo omnia orationum loca ante martyrum et Apostolorum thecas jacebat cilicio pros <129v> tratus & auxilium sibi fida sanctorum intercessione poscebat. Hæc de Theodosij apparatu Ruffinus tradit qui hoc fermè tempore ista scribebat. Ruff l 2 c 32. Vide Baron de alia historia (apud Metaphrast die 21 Ian.) nempe quod Theod iturus contra Maximum misit ad Senuphium celebrem monachum Ægypti maximorum effectorem miracolorum ut ad constantinopolim veniret, virtute sua tutaturus urbem, sed Monachus recusavit, & benedicens suum superhumerales & baculum ea misit ad Imperatorem dicens: Ille superhumerales imponat capiti & baculum manu ferat & cum opus fuerit consere cum hostibus præcedat omnes alios & audacter procedat omnes alios: & Imperator perinde fecit cum successu. Baron 388. 53. / Fertur, inquit, Sozom: (l 7. c 24) quod Theodosius cum egressus Constantinopoli [adversus Eugenium] ad septimum milliare pervenisset Deo preces nuncuparet in ecclesia illa quam in honorem Iohannis Baptistæ construxerat, & auxiliatorem sibi invocaverit ipsum Baptistam.

Monachorum color erat pullus (seu subniger) clericorum verò nec pullus nec albus sed potius violaceus vel castaneus, jam clerici omnes ex Monachatu adscito, colorem mutarunt in nigrum. Baron 393. 48.

Crux in dextris imaginum ad Sepulchra duo sculptarum anno 394 circiter. Baron an 394. 9, 10

Vide Chrysostomi homiliam de cruce.

Ad tantam arrogantiam proveci sunt Ecclesiasti ut inferiores clerici & monachi cænobitæ ut damnatos ultimo supplicio sententia Præsidentum Provinciarum, vi publica ab apparitoribus auferre solerent: donec Arcadius & Honorius ne id in posterum fieret lege prohibuerint. l. 16. de pœn. C. Th. Baron 326. 89.

Negari non potest fuisse Monachismum seminarium in Ecclesia Dei sanctissimorum Episcoporum, ex quo Basilij, Gregorij, Chrysostomi et alij tam in Oriente quàm in Occidente viri spectatissimi prodire quorum omnium Antonius Magnus Patriarcha fuit dein Pachomius, Hilarion, Macarij, Ioannes, Ammon & alij fere innumeri his similes in quibus sunt innovata antiqua miracula Prophetarum et Apostolorum. Baron 328. 25

Constantius modo gravissimo laborans monetur in Visione de Spiridione, episc: monachico venit Spiridion & contactu suo statim fugat morbum (apud Metaphrast die 12 Decemb Sur Tom 6.

In bellis inter Constium et Persas, Persæ Nisibin obsidentes disjecerant in duobus locis partem aliquam murorum. Postridie autem ubi cum omnibus copijs urbi appropinquabat, expectabatque per disiectas muri partes in eam ingredi: murum utrinque de integro ædificatum vident. Nam Iacobus [ejus urbis episcopus qui Nicæno concilio interfuerat] suæ præcationis virtute murum denuò extruxit, & insuper machinis oppositis hostes irruentes repulit: quas res perfecit non accedendo ad mœnia, sed intus in sacrosanto templo Deum precibus emixè sollicitando. Theod: l: 2. c: 30. Eodem tempore idem Iacobus precibus suis immittit cyniphum & culicum examina tanquam nubes in Persarum copias quorum morsibus acies Persarum valde perturbatur Theod ib.

<130r>

A sancto Arsacio apud Nicomediam fuisse Draconem extinctum auctor est Sozomen l 5. c 35. De S. Hilarione idem affirmat Hieron. in vita ejus. De S. Donato Episcopo in Epiro idem ait Sozom l 7. c 35. De S. Theodoro Metaphrastes. De S. Martello Fortunatus & alij de alijs. Baron 324. 101.

Cur Ariani se non adnumerant Gentibus. Nam si Ethnici uni increato inserviunt et multis creatis, isti autem uni increato & alteri creato: ne ita quidam quicquam discriminis inter ipsos & Ethnicos fuerit: cum is, qui ab ipsis creatus censetur, unus sit ex multitudine Gentilium Deorum, & vicissim Gentiles dij eandem cum isto unico naturam possideant. Athanas: contra Arian: Serm: 4.

Anno 321 Constantinus edicto decernit Auruspices consulendos esse. (l 1 de Pag. Cod. Theod.) Licinio scilicet jam modo superato. Vide Baron 321. 19 & 323. 1, 2 Dein Ann 325 cœpit prohibere sacrificia, & sacra ethnicorum. Baron 325. 92, 93, 94. Annoque sequenti Idololatriam pluribus edictis pessundat. (Baron 326. 26, 76. Constantinus fano toto orbe celebratissima evertebat. Eunapius Sardianus de vita Philos. in Ædesio. Baron 326. 26.

An 321. Constantinus lege prohibuit omnia negotia die Dominico præter agriculturam. l 1 de fer. Cod. Theod. Baron 321. 11.

D. Chrysostom speaking of an incursion of Barbarians into the Empire saith Illic quidem barbarorum multitudo hic angelorum Phalanx est. Nam pro pijs hominibus & angelicus exercitus propugnat et Prophetarum chorus & Apostolorum potestas & martyrum preces. Noli enim existimare Martyres tantum pro nobis orare &c. Habemus sanctam virginem Dei genetricem Mariam quæ pro nobis intercedit. Si enim quævis e vulgo & multitudine victoriam obtinuit quanto magis Christi mater hostes veritatis confundit? Sed et Apostolorum precibus opus est. Dicamus et Nos Paulo quemadmodum et Prisci illi: Cùm in Macedoniam transieris nobis auxiliare. Habemus Apostolos ne torpescamus; habemus Dominam nostram Dei genetricem sanctam, ne cessemus; habemus chorum martyrum ne desides simus. — Rogemus sanctam gloriosam virginem & Dei genetricem Mariam; rogemus sanctos & præclaros Apostolos; rogemus sanctos Martyres &c. Chrysostom Orat 8. Tom 5.

Vos (Petre et Paule) estis Regum protectio, Christianorum muri, Barbarorum adversarij. Chrysostom orat. in Petr. & Paulum. Tom 5.

Q. gr. Chrysostom Tom 1 in Psal 118 stat 3 in fin. Est autem non Chrysostomi sed Theodereti commenta{rium}

Pedes in domibus precationum & sanctorum martyrum oculis occupentur ut ab illis benedictionem percipiamus. Chrysost Hom 15 in Gen 3. in gr.

Multis solibus illustriores sunt martyres & magnis luminibus clariores. Propter eos hodie si dici potest cælo ipso ornatior terra lætatur. non tales de superno solis circulo in terram radij jaciuntur quales a corporibus eorum prosiliunt corrusca luce fulgores et ipso diaboli oculos invidentis obcæcant. — Dæmones ubi coronato <130v> rum martyrum corpora viderint posita, longe illicò a conspectu eorum pavidi figiunt & resiliunt. Chrysostom de Nativ. septem Machabæorum homil. 44 (gr.)

Hic fontes sunt martyrum, hic reliquiæ sanctorum ac radices quæ in terris plantatæ sunt & ramos in cælum protendunt. Visus ramorum etiam istorum fructum intueri? Hic corporum mutilatorum sanatio et peccatorum remissio, abolitio vitij, morborum animæ curatio, oratio continua &c. & a little after speaking of their feasting at the tombs. Martyr e propinquo spectatus & cum sit vicinus ipsique mensæ astet voluptatem in peccatum effundi non sinit &c. Chrysost Hom 47 In S. Iulianum (gr)

Cum ardore coram Martyrum reliquijs procidamus, ipsarum capsulas complectamur: multam enim possunt virtutem capsulæ martyrum obtinere, quemadmodum et ossa martyrum vim magram habenti. Neque die tantum hujus festivitatis sed alijs etiam diebus ijs assideamus eas obsecremus, obtestemur ut patronæ sint nostræ. Multam enim fiduciam obtinent, non viventes modò sed et mortuæ, multoque magis cum sunt mortuæ. Iam enim stigmata ferunt Christi; cum autem stigmata hæc ostenderint, omnia Regi possunt persuadere. Quando igitur tanta illæ virtute pollent, tantaque apud cum amicitia, cùm continua velut obsessione ac perpetua illarum visitatione in familiaritatem nos illarum insinuaverimus, ipsarum opera Dei misericordiam impetremus. Chrysost. de Martyr: Bernice & Prosdoce: homil 51. in fin. (gr)

Exhauriamus urbem, trajecto mari nos ad sepulchrum martyris conferamus. Nam et reges una nobiscum chores ducunt quamnam igitur veniam meretur privatur cum regia palatia deserant Reges & martyris sepulchro assideant? talis nimirum est virtus martyrum ut non modo privatos sed eos etiam qui diademata gestant sagena concludat. Hæc Gentilium ignominia, dæmonum perditio, nostra nobilitas & Ecclesiæ corona. Chrysost: de Phoca Mart Homil 71. (gr.)

Martyrum virtutem describens, ait, Orationi nostra fidem faciunt quæ quotidiana a martyribus miracula eduntur. Chrysost. lib de Babyla Martyre gr

Sanctorum non modo corpora sed et ipsi loculi et Monumenta spirituali gratia conferta sunt. — Quamobrem vos omnes cohortor fratres, siquis vestrum ægritudine animi vel corporis morbo, vel profunditate peccatorum vel quavis alia calamitate premitur, ut cum fide huc (scil. ad Ignatij reliquias) accedat, & ab illis omnibus liberatus magna cum lætitia revertetur. Chrysost in S. Ignatium mart. Hom 42

Sanctorum corpora quovis adamantino et inexpugnabili muro tutius nobis urbem communiunt: et tanquam excelsi quidam scopuli undique prominentes, non horum qui oculis cernuntur hostium impetus propulsant tantum sed etiam invisibilium dæmonum insidias omnesque diaboli frau{des} <131r> subvertunt ac dissipant non minùs facilè quam si fortis vir aliquis ludicra puerorum subverteret ac prosterneret. — Neque tantum adversus hominum insidias aut fallacias dæmonum utilis nobis est hæc possessio, sed et si nobis communis dominus ob peccatorum multitudinem irascatur, his objectis corporibus continuò poterimus eum propitium reddere civitati. Chrysostom in Martyres Ægyptios hom 70. (gr)

Sanctorum corpora fontes et radices & unguenta nuncupo spiritualia quoniam virtutem eorum apud se non retinent tantum sed ad alia multa longe lateque diffundunt. Chrysost: hom: 52, De Eustachio Antiocheno (gr).

Cum Davide hodie succinamus qui licet corpore non adsit spiritu tamen præsens est. Cognoscas enim justos nobis adesse, pariterque nobiscum conversari unaque psalmos concinere. Chrisost hom: in Psalm 145

Vita Antonij certe ab Athanasio scripta est quia scripturæ inibi commendantur ut in omnibus sufficientes & nulla fit de martyrum reliquijs mentio nulla sanctorum invocatio.

In Liturgia Chrysostomi fit invocatio Mariæ & Sanctorum & commendatio nostri ad eorum tutelam. sed hanc plures suspectam habent.

Corpus Pauli urbem illam (Romam scil.) munit quod quavis turri innumerisque mœnibus ac vallis est tutius, & cum isto corpus etiam Petri. Chrysost in Roman. Hom 32. (gr. bon.)

Civitates et Pagi corpora martyrum inte se partiti Σωτῆρες | ^{servatores} eos appellant, & tanquam urbium custodes ac presides venerantur. Theodoret 8 de curat. Græcarum affectionum.

Orationem ex ijs quæ hodie fiunt comprobabo. Sume enim quempiam a dæmone correptum ac furem & ad sepulchrum deduc quo reliquiæ Martyris Iuliani continentur, tum resilientem plane atque fugientem vid{ebis.} Chrysost hom 47 in S. Iulianum. And a little after. Hic fontes sunt m{arty}rum, hic reliquiæ &c ut supra. (gr. bon.)

Sepulchra eorum qui Christo inservierunt regias aulas splendore vincunt, non tam magnitudinis, aut pulchritudinis ædificiorum ratione (nam hac etiam parte superant) quam quod multò majus est coeundi studio & alacritate. Nam et ille qui purpuram gestat, ad sepulchra illa se confert ut ea osculetur, abjectoque fastu supplex stat, sanctosque obsecrat ut ipsi apud Deum sibi præsidio sint, atque ut — fato functos patronos habeat precibus is contendit qui diademate cinctus est. Ergone, dic quæso, horum dominum mortuum dicere audebis cujus servi etiam defuncti eorum qui universo orbi imperant patroni ac defensores sunt? Chrysost hom 26 in 2 Cor . (gr. opt. And a little after Sanctorum ossa Dæmones sistunt et excruciant, acerbissimisque illis vinculis eos qui adstricti sunt solvunt. Quid hoc tribunali terribilius fingi potest? Quum nemo cernatur nemo dæmonis lateri incumbat, voces et dilacerationes verbera et cruciatus linguæ conflagrantes audiuntur, dæmone videlicet eximiam illam & admirabilem potentiam minime ferente. Atque isti qui corpora gestarunt, virtutes illas corpore vacantes superant, pulvisque & ossa et cinis naturas ab oculorum aspectu remotas excarnificant. Ob eamque causam multi plerumque reges <131v> peregre profecti sunt et hoc spectaculo fruerentur. Siquidem sanctorum martyrum templa futuri iudicij vestigia & signa exhibent dum nimirum dæmones flagris cæduntur hominesque torquentur ac liberantur. Vide quæ sanctorum etiam vita functorum vis sit? Chrysost ib.

Convivia in ipsa Ecclesia solitos Christianos intruere testatur Chrysostomus in homil in dictum Apostoli: Oportet hæreses esse: Quod S. Ambrosio displicuisse scribit Augustinus 6 Confes c 2 & prohibitum legitur Concil Laodic c 28 & Carthag 3 c 30. sed ut in tabernaculis ex arborum ramis juxta ecclesiam positis, solennitates martyrum religiosis convivijs celebrarent, Anglis permisit Gregorius M. lib 9 Epist 71. qua de re vide Baronium 1 Annal an 57 & in Prolegom in Martyrolog cap 4.

Precibus sanctorum & amicorum Dei quorum precandi libertas multo plus valet quàm verba nostri fiat ut omnes nos ac quicumque ad plenitudinem Ecclesiæ pertinent his liberati malis ad tribunali christi cum libera securitate stemus cui sit gloria, Amen. Sic concludit Chrysostomus hom 62 de Fato et Provident. orat. 2

In hom 8 in Colos. cap 3 Chrysostomus prohibet {incantati} usum amuletorum pro sanandis ægrotis, dicit Amuleta enim etsi de ijs millies philosophentur qui ex ijs rem faciunt, dicentes, Deum invocamus & nihil amplius facimus, & quæ sunt hujusmodi, & Christiana est inquit vetula et fidelis; ea res est Idolatria. Et fidelis, signa te; dic hæc arma habeo sola: hoc medicamentum, aliud autem nescio. — Hic autem non est Idololatria, sed solum, inquit, incantatio. Imò hæc est cogitatio satanica tegere imposturam & in melle dare venenum. Quoniam novit se illa non persuadere, hac via est ingressus ad amuleta & aniles fabulas. Chrysost hom 8 in Colos.

The encomia of the pieces of our Saviors cross which men hung about their necks in gold to guard them see in Chrysostom Sermone quod Christus sit Deus.

Cum regeneramur crux Domini adest, cùm sacratissimo atimur cibo, cum in ordine consecrandi statuimur, ubique ac semper id victoriæ insigne nobis assistit. Quapropter & in penetralibus & in parietibus & in fenestris & in fronte quoque ac mente magno studio crucem inseramus. Chrysostom hom 54 in Matth. cap 16. Then he goes on to tell the vertue of this sign to fright away devils, expell poison, check wild beasts cure the biting of serpents &c provided it be made with faith, that is with a persuasion of its efficacy through the death of Christ.

Quod non oportet Christianos, relictæ Dei Ecclesiæ, abire & angelos nominare, vel congregationes facere; quod est prohibitum. si qui ergo inventus fuerit huic occultæ idolatriæ vacare, sit anathema, quia reliquit Dominum nostrum Iesum Christum & accessit ad Idolatriam. Concil. Laodicenum sub Constantino circa annum 320 celebratum. Can. 35.

Si extra corpus positi vel sancti qui cum Christo sunt, agunt aliquid & laborant pro nobis ad similitudinem Angelorum, qui salutis nostræ ministeria procurant, vel rursum peccatores etiam ipsi extra corpus positi agunt aliquid secundum propositum mentis suæ, Angelorum nihilominus ad similitudinem sinistrorum; habeatur hoc quoque inter occulta Dei, neque chartulæ committenda mysteria. Origen lib. 2 in Epist. ad Romanos, non procul ab initio. [62]

Solent (Gentiles) pudore passi neglecti Dei miseranti excusatione, dicentes per istos posse ire ad deum sicut per comites pervenitur ad Regem. Age, nunquid tam dem eus est aliquis, aut salutis suæ immemor ut honorificentiam regis vindicet comiti, cum de hac re siqui etiam tractare fuerint inventi, jure ut rei damnentur majestatis? Et isti se non putant reos qui honorem nominis dei deferunt creaturæ & relicto Domino conservos adorant, quasi <133r> sit aliquid plus quod servetur deo. Nam & ideo ad regem per tribunos aut comites itur, quia homo utique est rex & nescit quibus debeat rem publicam credere. Ad deum autem (quem utique nihil latet, omnium enim merita novit) promerendum suffragatore non opus est, sed mente devota. Ambros in Rom 1.

In superioribus Celsus, quantum in eo fuit, animam hanc nostram ad dæmones ipsos traduxit: nunc vero libet per nos ut potentiores isti placentur, & secundum hos reges: & quoniam sunt quæ ad hos attinent vulgatiore, & ut exemplorum plena est vita ita et omnis historia, haudquaquam necessarium duxi de his aliquid in præsentiarum proferre. Vnus tamen Nobis placandus est Deus & ut propitius sit exoptandum, qui utique et pietate et virtute placatur. Quod si quos alios velit præter deum omnipotentem placatum hic iri, intelligat quemadmodum et corpus id cum movetur & umbram habet se subsequenter, sic item et qui summum Deum placarit & illius propitios ut habeat sequitur, Angelos scilicet Animasque & spiritus cæteros beatiore, quippe qui simul et sentiant quinam Dei sint benignitatem promeriti. Nec solum se hi erga digniores quosque propitios reddunt sed et deo gratificari volentibus opitulantur, hisque & placatiorem hunc faciunt unaque et supplicant & precantur, & ita ut affirmare id ausim vel hominibus ultro quæ potiora sunt animo destinantibus <134r> deoque supplicantibus, potestates illas innumeras nec vocatas quidem ultro deum una comprecari, generique huic nostro adesse & cum dæmonibus, ut ita dixerim vel certamen inire, quos viderint eorum impugnare salutem qui se deo permiserint. Origen. contra Celsum lib 8 prope finem.

Opinatur Celsus, eo quod una cum Deo filium ejus colamus; sequi secundum non quoque non solum Deum verum ministros ejus colendos esse Qui quidem si intellexisset veros ministros Dei post ipsius unigenitum, Gabrielem, Michaellem, reliquosque angelos & archangelos, eosque colendos contenderet: fortasse τὸ περὶ τοῦ θεοῦ πρεσβεῖν colendi significatum repurgantes & actiones colentium, dixissemus aliquid de hoc loco pro tantæ rei dignitate, prout captu nostræ intelligentiæ, nunc quando ministros coli postulat hos dæmonas qui adorantur a gentibus: non evincit ut eos colamus quos scriptura docet ministros esse illius mali principis hujus sæculi — et post aliqua: Apage hoc Celsi consilium jubentis adorari dæmonas —. Solus enim adorandus est Deus optimus Maximus, soli præces offerendæ unigenito Dei verbo, primogenito omnis creaturæ, qui ut

Pontifex eas ad Deum suum et ad Deum nostrum perferat — Quod si multorum etiam favor captandus est discimus in nostris litteris, quod millia millium assistebant ei, & myriades myriarum ministrabant ei. quæ multitudo, cùm videt homines suam erga Deum pietatem imitantes, adjutat eos contendentes ad salutem & Deum invocantes, interdum apparendo precantibus, non indignam rem censens si eis ministret, magnaue alacritate ac consensu prompta ad gratificandum celesti numinis invocatoribus, cui et ipsa preces offerre non desinit. Omnes enim hi sunt administratorij spiritus, in ministerium imissi propter eos qui hæreditatem capient salutis. — t post multa Celso contendenti quod tam reges et dynastas hominum quam dæmonas <133v> placare debemus Origenes respondet: Vnus est nobis placandus Deus universorum dominus, unius favor ambiendus per pietatem virtutesque cæteras. Si vult propter hunc placari etiam alios, cogitet quod sicut moto corpore umbra quoque ipsius movetur; ita cum aliquis Deum habet propitium sequitur ut amicos habeat omnes ejus angelos animas & spiritus. Sentiant enim qui sint digni favore cælestis numinis; quibus non solum ipsi bene volunt, verum etiam dant operam ut Deum ei servire volentibus concilient, & una nobiscum precantur ut quotquot eum colimus audeamus dicere, hominibus bonæ voluntatis εὐχωμένοις τῷ θεῷ μυρίαί ὅσαι ἄκλητοι συνεύχονται δυνάμεις ἱεραὶ, precantibus Deum non {invoca}ta se adjuuge innumera sanctorum angelorum millia & intercedere pro mortali nostro genere, & ut ita loquar laborare nobiscum in hoc certamine &c Origen Contra Celsum lib 8.

<134av>

Nothing

[Editorial Note 22]

Si Celsus intellexisset illud: Ego et pater unum sumus: & il{lud} in precatione dictum a filio Dei, Sicut ego & tu unum sumus: non putasset nos [colendo Christum] & alium colere præter Deum universorum dominum. Ait enim Pater est in me & ego in Patre. Quod si quis his motus verebitur ne forte transfugiamus ad eos qui negant δύο εἶναι ὑπόζασεις πατέρα καὶ υἱὸν duas esse substantias Patrem et filium: audiat illud; erat omnium credentium cor unum et anima una: ut contempletur illud dictum: Ego et pater unum sumus. [Origen. contra Celsum lib 8 non procul ab initio.] Et paulo post — Itaque religiose colimus patrem [veritatis & veritatem] filium, ὅντα δύο τ ἧ ὑπόζασει πράγματα duas quidem quoad substantiam res unam vero concordia consensu voluntatisque identitate: adeo ut qui vidit filium (qui est splendor gloriæ Dei characterque ejus substantiæ) viderit in ipso Deum ut in imagine Dei. Hæc Origen cont. Cels. l 8 prope init. — Et post aliqua. Esto autem non deesse quosdam in tam numerosa credentium multitudinem qui discrepantes ab alijs temerè affirmant quod Servator sit Deus ille universorum Dominus: nos certe hoc non facimus, qui credimus ipsi dicenti; Pater qui misit me major me est. — Pergit dein (Celsus:) Alium supercælestem Deum hujus Patrem faciunt, in cujus cultum consenserunt ut sub prætextu magni Dei colant hunc quem sibi præfecerunt Dei filium, quem aiunt ut fortiozem dominum esse Dei tementis imperium solumque venerantur —. καὶ ἐν τούτοις δὴ πάλιν, οὐκ οἶδ' ἂπὸ πόας ἀιρέσεως ἀσημοτάτης ταυτα λαβὼν, πᾶσι χρισιανῶις ἀπ' αὐτῶν ἐγκαλεῖ. Hæc quoque rursum a nescio qua obscurissima hæresi desumpta universis Christianis objicit. Orig contr Cels. l 8 non longe ab initio.

Quicumque intelligit quomodo sit audiendum de unigenito Dei filio, primogenito omnis creaturæ, quod Verbum caro factum est; intelliget quo modo quisquis vidit imaginem invisibilis dei cognoscet patrem et factorem hujus universitatis. Origen contr. Cels. lib 7 post med.

<135r>

De India, Perside, Æthiopia monachorum quotidie suscipimus. D. Hieron. ad Lætam, epist 7. Tom 1.

Hieron exhorting Heliodorus to take up ² a Monastic life & leave ¹ his country Ex hac supputatione [i.e. discursu ejus] illa summa nascitur, monachum perfectum in patria sua esse non posse. Hieron ad Heliodor. ep 1

Summæ stultitiæ est renunciare seculo, dimittere patriam, urbes deserere, monachum profiteri, & inter majores populos peregrè vivere quàm eras victurus in patria. De toto huc orbe concurritur. Plena est civitas [Hierosolyma] universi generis hominum, & tanta utriusque sexus constipatio, ut quod alibi ex parte fugiebas hic totum sustinere cogaris. Hæc Hieron ad Paulinum Ep 13 exhorting him from visiting Ierusalem. And a

little before Antonius & cuncta Ægypti & Mesopotamiæ, Ponti Capadociæ & Armeniæ examina Monachorum non videre Hierosolyma. Ib.

Hilarian having taken upon him a solitary life is reported by Hierom to have given a beginning to monkery by doing a certain miracle, for having described that miracle he adds. Quod postquam auditum est, & longè latèque percrebuit, certatim ad eum de Syria & Ægypto confluebant, ita ut multi crederent in Christum & se Monachos profiterentur. Necdum enim tum Monasteria erant in Palestina nec quisquam Monachum ante Sanctum Hillarionem in Syria moverat. Ille fundator et eruditor hujus conversationis & studij in hac Provincia fuit. — Non solum autem in Palæstina & in vicinis urbibus Ægypti et Syriæ sed etiam in longinquis provincijs fama ejus percrebuerat. Namque Candidatus Constantij Imperatoris — (inter Saxones et Alemannos gens ejus non tam lata quam valida, apud Historicos Germania nunc verò Francia vocatur) — ab infantia possessus a dæmone, secreto ab Imperatore evectionem petijt &c — — Exemplo itaque ejus per totam Palæstinam innumerabilia monasteria esse cœperunt, & omnes ad eum monachi certatim currere. — Then he tells how he left his Monastery to travel, saying to them that would have detained him Certè ex posterioribus cognoscetis non sine causa ne subito ambulasse Igitur (Pgt Hieron) altera die Garenses cum lictoribus profecti (nam pridie eum venisse cognoverant) intrantes Monasterium, cùm illum minimè invenissent, invicem loquebantur: Nonne vera sunt quæ audivimus? Magus est & futura cognoscit. Vrbs enim Gaza postquam profecto de Palæstina Hillarione, Iulianus in imperium successerat, destructo Monasterio ejus, precibus ad Imperatorem datis, & Hilarionis & Hesychij mortem impetraverat, amboque ut quærentur toto orbe scriptum erat. Afterward he tells his travels into Lybia & Sicily & then to Epidaurum a town of Dalmatia. Venit ad Epidaurum Dalamtiæ oppidum ubi paucis diebus in vicino agello mansitans non potuit abscondi: siquidem Draco miræ magnitudinis, quos gentili sermone Boas vocant, ab eo quod tam grand{es} sint ut boves glutire solent, omnem late vastabat provinciam, & non <135v> solum armenta et pecudes sed agricolas et pastores tractos ad se vi spiritus absorbebat. Cui cùm pyram jussisset præparari & oratione ad Christum missa evocato populo præcepisset struem lignorum. scandere, ignem supposuit. Tum itaque cuncta spectante plebe immanem bestiam concremavit. — Ed tempestate (pergit) terræ motus totius orbis qui post Iuliani mortem accidit maria egressa sunt terminos suos, & quasi rursum Deus Diluvium minitaretur, vel in antiquum chaos redirent omnia, naves ad prærupta de latere montium pependerunt. Quod cum viderent Epidauritani, frementes fluctus & montes gurgitum littoribus inferri, verentes quod jam evenisse cernebant ne oppidum funditus subverteretur, ingressi sunt ad senem, & quasi ad prælium proficiscentes, posuerunt eum in littore. Qui cum tria crucis signa pinxisset in Sabulo, manusque contra tenderet, incredibile dictu est in quantam altitudinem intumescens mare ante eum steterit: ac diu fremens & quasi ad obicem indignans, paulatim in semetipsum relapsus est. Hoc Epidaurus & omnis illa regio usque hodiè prædicat, matresque docent liberos suos ad memoriam in posteros transmittendam. [If he calmd the sea it would have been a miracle.] Then he tells how he went to Cyprus, & desiring there to retire from the multitude which daily came to visit him, he went inter secretos asperosque montes, & quo vix reptando manibus genibusque posset ascendi. Qui introgressus, contemplatus quidem est terribilem valdè & remotum locum arboribusque hinc inde circumdatum, habentem etiam aquas de supercilio collis irriguas & hortulum peramænum, & pomaria plurima, quorum fructum nunquam in cibo sumpsit: sed et antiquissimi juxta templi ruinam, ex quo (ut ipse referebat, & ejus discipuli testantur) tam innumerabilium per noctes et dies dæmonum voces resonabant ut exercitum crederes: quo ille valde delectatus, quod scilicet antagonistas haberet in proximo. Habitavit ibi per annos quinque. And then he died there. And after almost 10 months Hesychius stole away his body & carried it into Palæstine, toto Corpore quasi adhuc viveret integro, tantisque fragrante odoribus ut delibutum unguentis putares. {Hie} tells many stories of his cures & casting out devils & such like miracles and adds tempus me deficiet si voluero universa signa quæ ab eo perpetrata sunt dicere, & in if all were true his miracles far exceeded the Apostles for number if not our saviours. One faculty he saies he had ut ex odore corporum vestiumque, & earum rerum quas quis tetigerit, sciret cui dæmoni, vel cui vitio subjaceret One of his miracle was to tame the Devil which had taken upon him the shape of a mostrous great terrible Camel & destroyed many men & was brought to him bound in ropes & dragged by above 30 men p 246. He says also that (before he went from Gaza) when he went up & down to visit Monasteries he had sometimes two thousand Monks following him p{illeg} & that one time when he would have left Palestine there flocked to him {illeg} then ten thousand men to stay him. Hæc Hieron in vita Hillarionis Tom 1 p 2{illeg}

<136r>

Nomen Monachi frustra a Latinis in turba commorantibus imponitur, cum a Græcis solitariè viventibus legitimè deputetur. Hieron de scientia divinæ legis Tom 4. p 63.

Hierom describing the travels of one Paula in Ægypt says that she went to Alexandria & the twon Nitria: quod cum vidisset, occurrente sibi sancto et venerabili Episcopo Isodoro confessore, & turbis innumerabilibus monachorum ex quibus multos sacerdotalis & leviticus sublimabat gradus, lætabatur quidem ad gloriam domini sed se indignam tanto honore fatebatur. Hieron. Epitaph. Paulæ ad Eustochium. Tom 1 p 175

Hæ vel maximè gentes Monachorum florent examinibus Ægyptus & Mesopotamia & pari inter se pietate contendunt. Hieron in Isa 20 Tom 5 p 65.

Nitriæ in Ægypto quidam ex fratribus 100 solidos moriens derelinquit. Initum est inter Monachos consilium (nam in eodem loco circiter quinque millia divisis cellulis habitabant) quid facto opus estet &c Hieron ad Eustochium Tom 1 p 146. Ibi etiam de 3 generibus Monachorum disseritur.

Paula fundabat 4 Monasteria Hieron Epitaph Pauli Tom 1 p 175 o 178

Ægyptus fertilis Monachorum Hieron ad Marcellam Tom 1 p 127.

Monachos in Syria Hilarion in Ægypto plantavit Anotnius. Vit Hilar

Zosimus in relating the History of Chrysostom, having occasion to mention a sedition of the Monks at his departing from Constantinople, gives this description of them. Hi legitimis nuptijs abstinent, & tam in urbibus quam vicis populosa collegia complent hominibus innuptis, nec ad bellum nec alium reipublicæ necessarium usum idoneijs, nisi quod via quadam progressi ab eo tempore in hunc usque diem, magnam terræ partem ad se transtulerint, & sub prætextu quasi cum pauperibus omnia communicarent omnes prope dixerim ad paupertatem redigerint Zos: l 5.

Non ita varijs astrorum choris cælum fulget in Ægypti Eremus innumeris Monachorum ac virginum distinguitur atque illustratur habitaculis Chrisost. in Matth. Hom 8. Denique siquis nunc ad Ægypti veniat solitudines Paradiso quovis omnem illam videbit Eremum dignorem & innumerabiles angelorum cœtus in corporibus fulgere mortalibus &c. Chrysost in Mat 2, hom 8.

Indus Persa Gothus Ægyptius philosophantur: Bessorum feritas & pellitorum turba populorum qui mortuorum quondam inferijs homines immolabant, stridorem suum in dulce crucis fregerunt melos. Hieron: Ep: 3.

Certum exploratumque est Occidentalis irbis provincias fermè omnes una cum insulis hoc eodem seculo [i.e. ante an 400] fuisse refertas agminibus Monachorum Licet enim nunquam antea defuerint viri sancti qui seorsum ab alijs agerent solitarijs atque persecutionum ingruentium occasione potissimum laternet — ut tamen esset tam virorum quam mulierum cœtus qui monasticam exercerent disciplinam, id primum accepit Roma ab Antonio isto magno per Athanasium Episc. Alex. a Romana vero Ecclesia, velut a promptuario disciplinæ, aliæ omnes occidentalis orbis ecclesiæ mutuatae sunt, omnes ex more cupide amplexantes quod vidissent Romam esse secutam Baron Ann 328. 20.

<136v>

Romana Eccl. prima voluit intra urbem et in suburbijis cœnobia monachorum, quod quidem imitatae sunt deinceps aliæ ecclesiæ. Baron an 328 s 21

Qui vero in orbe Occidentali monachismum conjunxit clericatui prædicatur a S. Ambrosio S. Eusebius Ep. Vercellensis utpote qui in Ægyptum profectus fuerat. Primus, inquit in Occidentis partibus diversa inter se Eusebius sanctæ memoriæ conjunxit, ut et in civitate positus instituta Monachorum teneret & Ecclesiam regeret jejunijs sobrietate. & post aliqua: Hæc igitur patientia in S. Eusebio monasterij coaluit usu, & durioris observationis consuetudine hausit laborum tollerantiam Namque hæc duo in attentione Christianorum devotione præstantiora esse quis ambigat, clericorum officia & monachorum instituta, &c Ambros ad Vercel lib 10. Ep 82. Quod ipsum (pgt Baronius) præstantissimum vitæ genus S. Martinus Episc. Turonensis transvexit in Gallias & S Augustinus in Africam, qui clericatum et Monachatum in unum conjungentes, tanquam lucidissimis astris ecclesiam exornarunt. Baron An 328. sec 21, 22. At parum visum est Athanasio monachorum instituta in clerum transferre, sed et monachos nosset moribus et peritia antecellere in

Episcopus diversarum Ecclesiarum adscivit, quod fortissimos hos fore sciret adversus ingruentem Arij hæresin pugnatores & quasi munitissimas tures contra Meletianos schismaticos. Quinam verò hi essent — ipse Athanasius ad Dracontium Monachum scribit, quem contentiosius reluctantem ad idem ministerium suscipiendum expertus, his monet post multa: Neque enim tu solus ex monachis es constitutus [Episcopus scil] neque solus monasterio præfuit neque solus a monachis delectus es. Nosti enim Serapionem monachum esse & quot Monachorum præfectum. Neque a te ignoratur quot monachorum pater fuerit Apollonius. Nosti Agathonem: Neque ignotum habes Aristonem. Memor es Ammonij cum Serapione peregre profecti: Fortassis etiam audisti de Cue in superiori Thebaide, poteris etiam resciscere de Paulo, qui est apud Latos & de alijs multis: & tamen isti Episcopi constituti non contradixerunt. &c. Hæc et alia plura Athan. ad Dracontium, quem tandem persuasisse constat, & pro fide Catholica strenuè certantem cum alijs orthodoxis Episcopis exilium subijsse idem Athanasius tradit in Apolog: de fuga sua. Baron ann 328 sec 23, 24. Negari quidem (pgt) non potest fuisse monachismum seminarum in Ecclesia Dei sanctissimorum Episcoporum, ex quo Basilij Gregorij Chrysostomi & alij tam in Oriente quam in Occidente viri spectatissimi prodire: quorum omnium qui Antonium magnum dixerit Patriarcham veritatis scopum attinget: in quo mille signis atque virtutibus, quàm sit Deo gratum, relicto seculo & quæ sæculi sunt vitæ concupiscentiis monasticam vitam deligere et profiteri fuit evidentissimè declaratum, et in alijs ejusdem genus vitæ agentibus ut in Pachomio, Hilarione, Macharijs, Ioanne, Ammone & alijs fermè innumeris his similibus, in quibus sunt innovata antiqua miracula Prophetarum et Apostolorum. Baron An 328 sec 25.

De monachorum abstinencia a cibis et rebus mundanis consule Baron Ann 328 sect 27 & 28 & 30 ex Hieron Ep 22. & scriptis Pachomij Basilij Cassiani Climachi & Benedicti de Monachorum institutis. Item Epiphan Hæres 80 & Aug. de moribus Eccl. c 31

<137r>

Tam multas Hypocritas sub habitu monachorum usquequaque dispersit [hostis scil. humani generis,] circumeuntes Provincias, nusquam missos, nusquam fixos nusquam stantes, nusquam sedentes. Alij membra martyrum, si tamen martyrum venditant: alij fimbrias & phylacteria sua magnificant: alij parentes, vel consanguineos suos in illa regione se audisse vivere, & ad eos pergere mentiuntur: & omnes petunt, omnes ab omnibus exigunt aut sumptus lucrosæ egestatis aut simulatæ pretium sanctitatis: cum interea ubicunque in factis suis malis deprehensi fuerint vel quoque modo innotuerint, sub generali nomine monachorum vestrum propositum blasphematur, tam bonum tam sanctum, quod in Christi nomine cupimus sicut per alias terras sic per totam Africam pullulare. D. Augustin. de opere Monachorum. c 28.

Difficilè expertus sum meliores quam qui in Monasterijs profecerunt ita non sum expertus peiores quàm qui in Monasterijs reciderunt. D. Aug. Ep 137 Hinc dicit Baronius: Nonnulli Ægypti monachi a recto disciplinæ tramite deviantes Meletianis adhæserunt & Arianis, ac monstrosas calumnias adversus Athanasium suum ipsorum Episcopum construxerunt: ex iisdem pariter prodire complures hæresiarchæ ex quibus denominati hæretici Euchaitæ, Aeriani, Eustathiani, Massaliani, Athropomorphitæ, Ioviniani, Origenistæ, Eutychiani, Severiani alijque. Baron An 328 sec 33. De hoc vide et Ann 361 sec 34 & sequ.

Vita Antonij ex Athanasio, ad Monachos scripta.

First he tells how Antonius born of noble & religious Parents in Ægypt would not literis erudiri but addicted himself to piety in his childhood. Then sold all, & took upon him an austere solitary life, pray constantly & hearing the scriptures read. Whereupon the Devil observing his extraordinary devotion & piety, began to tempt him first invisibly by sugesting various thoughts, exciting divers passions & affections in him. Per dies etiam tam apertis in eum telis irruebat ut nullus ambigeret quin Antonius contra Diabolum dimicaret (p 4{4}6. e.) Then he appeared to him like a horrid black boy howling & gnashing his teeth, but Antonius still overcame, & intended his devotion so much the more, passing whole nights in prayer, & fasting sometimes two or three days together. De carnibus verò & vino tacere melius puto quoniam nec apud plurimos quidem monachos ejusmodi escæ in usu habentur (p 447 a) & for the more austerity he went to live among certain sepulchres where another Monk shut him up in a marble urn & brought him meat at set times. Then the Devil fearing least he should by his example fill the desert with Monks, ita ut cum aggregatis satellitibus suis varia cæde laceravit ut doloris magnitudo & motum auferret & vocem Nam et ipse postea referebat, vulnera fuisse tam gravia, ut doloris magnitudo & motum auferret et vocem. And a while after the devil again set upon him & laid him {ith flore} for half dead. But Antony would not be frighted from the place. Where the devil with

his {crew} assaulted him again more horribly Sonitus igitur repentinus increpuit, ita ut loco funditus agitato, parietibus patefactis, multifaria dæmonum exinde turba se effunderet: nam et bestiarum & serpentium formas induentes omnem protinus locum replevere phantasijs leonum, taurorum, luporum, aspidum serpentum, scorpionum, pardorum et ursorum, & hæc singula secundum suam fremebant naturam, rugiebant Leo &c. Truces omni{um} vultus & vocis horridæ dirus auditus. But yet they had no power to hurt him signum enim crucis & fides ad dominum inexpugnabilis nobis murus est. Th{illeg} Antony looking up saw the roof open & a great light shining in, & knowing tha{t} <137v> Christ was come to him, he said Vbieras bone Iesu ubi eras? Quare non a principio adfuisti ut sanares vulnera mea? Et vox ad eum facta est dicens: Antoni hic eram sed expectabam videre certamen tuum Nunc autem quia dimicando viriliter non cessisti, semper auxiliabor tibi, & faciam te in omni orbe nominari — Erat autem tunc Antonius annos natus trigintaquinque Then he went in the desert to inhabit a certain mountain, & eremi adhuc monachis ignotæ vitæ, rupto metu viam conatus est pandere. And the devil to hinder his purpose, cast a silver dish in the way, but Antonius perceiving it was a plot of the devil, the dish suddenly vanished away in smoke Then Antonius saw a great mass of gold in his way but despised that too, & so came to the mountain where passing over a river he found a desert castel & forrest of wild beasts, & many serpents which fled from him. There he stayed shut up in a house alone receiving in but once every half year so much bread as would sustain him, & there certain flocking to the house heard strange voices speaking against Antonius, which at lenght they perceived to be Devils & being affrighted Antonius bad them Signate vos, & abite securi. In this manner he continued shut up 20 years, & then many flocking to see him came out to them, & did many miracles, & at a certain day the monks desiring him to institute them with precepts he told them ad omnes quidem mandatorum disciplinam scripturas posse sufficere, p 499 e but yet he would {now} stick to give them counsel according to his knowledge And then in a grave discours amongst other things he tells them that the devil would appear to tempt 'em in divers shapes of weomen beasts serpents, huge monsters as high as the tops of houses, &c Quæ omnia ad primum crucis signum evanescunt. And then he adds how he had seen the devil in strange shapes as Iob saw him with eyes like lucifer, lamps of fire coming out of his mouth, hair mixt with flames, smoke coming out of his mouth as of a furnace &c. Omnia (pgt Anton) dæmones simulant, colloquuntur sæpe cum fratribus & eos sæpe conturbant, sæpe inconditos excitant sonitus, manus apprehendunt, sibilant, insipienter cachinnant, ut vel in puncto peccati Christianum pectus introeant. Cumque ab universis fuerint repulsi ad extremum debilitatem suam lamentatione testantur. p 454 b. Then Anthony repeats divers apparitions of the devil to him in various shapes sometimes with his head up to heaven with various noises &c & so concludes his speech. After this Athanasius tells how Anthonius behaved himself in the persecution of Maximian, & after that went again into a desert where he divers exploits. Illic enim tumultus & voces populi, armatorumque sonitus prorsus plenum montem dæmonum multitudine se vidisse referebant [monachi,] ipsum etiam quasi contra inimicos palam resistantem & fortiter colluctantem. p 464. Vidit etiam bestiam pube tenus humanam faciem præferentem quæ exinde in asinam finiebatur: post cujus aspectum vexillum crucis in fronte sua pungens &c. p 465 C. Vidit animam Ammonis monachi, lætantibus ad ejus occursum Angelis ad cælum pergere. Ammon vero moriebatur Nitriæ quæ ab eo distabat itiner 13 dierum p 468 E. Ambulabat super aquas p 469 D. He heald many sick cast out devils. Innumera et alia istiusmodi signa sunt quæ monachorum concordie sæpe relatione cognovimus. p 470. E. By the testimony of Angels & devils he never after he was a monck. p 470 F. Arrianos detestabatur ut omnibus diceret <138r> nec juxta eos quidem esse accedendum. Nam cum venissent quidam Arrianitæ reperit post eorum examinationem infidelissimam sectam & fugavit eos de monte dicens, multo serpentibus deteriores horum esse sermones. — Rogatusque ab Episcopis atque universis fratribus Alexandriam descendit, ibique Arrianitas publico sermone condemnavit, ultimam hanc esse hæresin & præcursores Antichristi affirmans, — & illos nullo intervallo a gentibus separari, &c. Hæc tanti viri prædicatio exprimi non potest quantum ad fidem populos roboravit. . Lætabantur quippe hostilem & Christo inimicam hæresin anathematizari ab Ecclesiæ columna. / Nulla tunc ætas, nullus sexus domi remansit. Taceo de Christianis, Pagani quoque ad dominicum imperium convolabant — Quanti ab errore gentium retracti nostro juncti sunt gregi? tanti certe ut paucorum dierum spatio ex Idolatrum superstitione conversio omnem per annum credentium vinceret turbam. p 472 E & 473 A, B, C. Varie tentabatur ab ethnicis sapientibus p 474 Epistolas etiam ab Imperatoribus Constantino Magno, Constantio et Constante quibus rescripsit. p 478. prædixit Arrianæ insanæ eruptionem et grassationem. & repressionem p 479. Totius orbis homines ad eum confluebant, & universarum gentium varietas bellicosissimum contra dæmones virum conspiciere gestiebant. p 481 D.

Consulatur doctrina ejus num sapiat antiquitatem

A.C. 340 Athanasius Romam venit — & in Urbem invexit ipse primus Ægyptorum Monachorum institutionem, Vitamque admirandam Antonij Magni licet adhuc viventis a se conscriptam detulerit. — tradit enim de his S. Hieronymus: Nulla eo tempore nobilium fæminarum noverat Roma propositum monachorum, nec audebat propter, propter rei novitatem, ignominiosam (ut tunc putabatur) & vile in populis nomen assumere. Hæc (Marcella scilicet) ab Alexandrinis prius sacerdotibus, Papaque Athanasio, & postea Petro qui persecutionem Arrianæ Hæressos declinantes quasi ad tutissimum communionis suæ partem, Romam confugerant, vitam beati Antonij adhuc tunc viventis, monasteriorumque in Thebaide Pachomij et virginum ac viduarum didicit disciplinam Hieron ad Princip ep. 6. Hæc Baron An 340 s 7.

Anathas et Macharius, discipuli Antonij Hieron in vita Pauli Eremitæ Ep 50. De Antonio tam græco quam Romano stylo diligenter traditum est. Ib. Paulo cibum et vestimentum palma præbebat. Quod ne cui impossibile videatur Iesum testor et sanctos angelos ejus, in ea eremi parte quæ juxta Syriam Saracenis jungitur vidisse me monachos de quibus unus per triginta annos clausus, hordaceo pane et lutulenta aqua vixit. Alter in cisterna veteri quinque caricis per singulos dies sustentabatur. — Cum jam 113 annos Paulus vixisset & nonagenarius in alia solitudine Antonius moraretur (ut ipse assere solebat,) hæc in mentem ejus incidit cogitatio nullum ultra se perfectum Monachum in eremo consedissee. At illi per noctem quiescenti revelatum est esse alium ulterius multo se meliorem ad quem visendum deberet proficisci. Illico erumpente luce Antonius cœpit ire velle quò nesciebat, dicens: Credo — quia Deus quod mihi promisit, ostendet. 247 Nec plura his conspiciat hominem equo mixtum — cui opinio poetarum Hippocentauro vocabulum indidit. Quo salutaris impressione armat frontem. Et heus tu, inquit, quânam <138v> in parte hic servus dei habitat? At ille barbarum nescio quid infrendens & frangens potius verba quam proloquens, inter horrentia ora senis balandum quæsit eloquium. Et dexteræ portensione manûs cupitum indicat iter, & sic patentes campos volucris transmittens fuga, ex oculis mirantis evanuit. — Stupens itaque Antonius et de eo quod viderat secum volvens, ulterius progreditur. Nec mora, inter saxosam convallem haud grandem homunculum videt, aduncis naribus, fronte cornibus asperata cujus extrema pars corporis in caprarum pedes desinebat — & palmarum fructus Antonio ad viaticum quasi pacis obsides afferebat. Quo cognito, gradum pressit Antonius & quisnam esset interrogans, hoc ab eo responsum accepit: Mortalis ego sum, & unus ex accolis eremi quos vario delusa gentilitas Faunos Satyrosque et Incubos vocans colit. Legatione fungor gregis mei. Precamur ut pro nobis communem Deum deprecemur quem pro salute mundi venisse cognovimus &c — Dein quasi pennigero volatu petulcum animal aufugit. — Antonius tandem invenit Paulum et cum salutarent se, inter sermocinationes suspiciunt alitem corvum in ramo arboris consedissee, qui inde leniter subvolabat et integrum panem ante ora mirantium deposuit. Post cujus abscessum: Eia (inquit Paulus) dominus nobis prandium misit — Sexaginta jam anni sunt quod accipio dimidij semper panis fragmentum: verum ad adventum tuum, militibus suis duplicavit annonam. — Proximo die Paulus ad Antonium sic locutus est Olim te frater in istis regionibus habitari sciebam — sed quia jam dormitionis tempus advenit — tu missus et a domino qui humo corpusculum meum tegas, — quamobrem quæso perge nisi molestum est et pallium quod tibi Athanasius episcopus dedit ad involvendum corpusculum meum defer. — Stupefactus ergo Antonius quod de Athanasio et Pallio ejus audierat — ad monasterium suum regrediebatur — & cum pallio revertitur, timens, quod evenit, ne se absente, Christo spiritum redderet. Cum jam dies illuxisset & trium horarum spatio viam remeavisset, vidit inter angelorum choros, inter prophetarum et Apostolorum populos niveo candore Paulum fulgentem in sublime conscendere. — Deinde ingressus speluncam vidit corpus exanime — quo foras prolato & hymnis decantatis contristabatur Antonius quod sarculum quo terram foderet non haberet — et secum multa reputante, Ecce duo leones ex interioris eremi parte currentes directo cursu ferabantur et ad cadaver substituerunt: — deinde haud procul cœperunt humum pedibus scalpere, arenamque certatim egerentes unius hominis capacem locum foderunt. Ac Statim quasi mercedem pro opere postulantes, cum motu aurium cervice rejecta ad Antonium perrexerunt, manus ejus pedesque lingentes. At ille animadvertit{t} benedictionem eos a se precari. Nec mora, in laudationem Christi effusus quod muta quoque animalia Deum esse sentirent, ait, Domine — Da illis sicut tu scis. Et manu annuens eis ut abirent impetravit. Cumque illi recessissent cadaver sepelivit. Hæc Hieronymus in vita Pauli Eremitæ. Tom 1. p 23{illeg}

<139r>

Iubet enim Deus ut omnes nobis invicem cari simus, omnes autem nos mutua infestatione laceramus. Iubet Deus ut cuncta egentibus sua tribuant: cuncti admodum aliena pervadunt. Iubet deus ut omnis qui Christianus est etiam oculos castos habeat: quotusquisque est qui non se luto fornicationis involvat: & quid plura? grave est quod dicturus sum. Ipsa Dei Ecclesia quæ in omnibus esse debet placatrix Dei quid est aliud quàm ..... vitiosum. — In templa autem vel potius in altaria atque in sacraria Dei passim omnes sordidi ac flagitiosi sine

ulla penitus reverentia sacri honoris irrumpunt non quia non omnes ad exorandum deum currere debeant sed quia qui ingreditur ad placandum non debet egredi ad exacerbandum. Novum siquidem monstri genus est: eadem pene omnes jugiter faciunt quæ fecisse se plangunt. Et qui intrant ecclesiasticam domum ut mala aliqua defleant exeunt, & quid dico exeunt? in ipsis pene hoc orationibus suis ac supplicationibus moliuntur. Aliud quippe ora hominum aliud corda agunt et dum verbis præterita mala plangunt sensu futura meditantur: ac sic oratio eorum rixa est magis criminum quam exoratrix: ut vere illa in eis scripturæ maledictio compleatur; ut de oratione ipsa exeant codemnati & oratio eorum fiat in peccatum. Denique si vult quispiam hominum scire quid in templo hujusmodi homines cogitaverint videat quid sequatur. Siquidem consummatis solemnibus sacris, statim ad consuetudinaria omnes studia discurrent, alij scilicet ut furentur, alij ut inebrientur, alij ut fornicentur, alij ut latrocinentur: ut evidenter appareat hoc eos esse meditados dum intra templum sunt quod postquam egressi fuerint exsequuntur. Sed videlicet hæc mala & omnem vitiorum probrositatem quam supra dixi ad servos fortasse quidam et ad abjectissimos quosque homines referendam putant: cæterum nomen ingenuum hac flagitorum non pollui. Quid autem aliud est cunctorum negotiantum vita quam fraus atque perjurium? Quid aliud curalium, quam iniquitas? Quid aliud officialium quàm calumnia? Quid aliud omnium militantium quàm rapina? Sed putas forsan quod hoc etiam de personis istiusmodi ferri possit. Hic est enim inquis eorum actus quæ et professio, ac per hoc nihil mirum est si agunt quod profiterunt. Quasi vero aut agere ullum Deus res malas velit & profiteri — sed omnis inquis nobilitas ab his sceleribus immunis est. Parum est id quidem: quia non aliud videtur nobilitas in omni mundo quam unus homo in grandi populo. Sed quis est vel dives omninò vel nobilis aut innocentiam servans aut a cunctis sceleribus manus abstinens? quamquam superfluè a cunctis dixerim. Vtinam vel a maximis: quia volunt sibi id forte majores quasi privilegium vindicare ut jure suo crimina vel minora committant. Itaque de peccatis facilioribus <139v> nihil dico. Videamus si vel a duobus illis quasi capitalibus malis ullus immunis est, id est ab homicidio vel a stupro. Quis enim est aut humano sanguine non cruentus aut cænosa impuritate non sordidus? unum quidem ex his ad pænam æternam sufficit, sed prope nullus divitum non utrumque commisit. Sed cogitat forte aliquis de hoc numero. Ego jam ista non facio. Laudi si non facis, sed tamen forte ante fecisti; & non est nunquam omninò fecisse facere cessasse. Quod si ita esset quid proderat tamen unum a scelere desistere & multos in scelere permanere? non sufficit ad placandum Deum quod unus peccata deserit quem universitas totius humani generis offendit. Loquens Deus de populo peccatore sic dicit. Si fuerint tres viri in medio ejus Noc et Danielet Iob, non liberabunt filio, et filias, ipsi soli salvi erunt. Ezek 14. Neminem reor tam impudentem fore qui se his talibus viris audeat comparare. Ac per hoc sublata est omnis spes falsæ opinionis qua credamus innumeram perditorum hominum multitudinem suffragio paucorum bonorum a præsentibus malis posse defendi. Cum enim nullus illis quos supra diximus parsit, quæ esse spes ullis potest quod liberari et extranei et innumeri & mali a paucissimis bonis possint? cum illi familiarissimi deo sancti ne hoc quidem a Domino promeruerint, ut in filiis suis vel sua membra salvarent: & rectè. Nam licet omnes admodum filij membra parentum esse videantur non putandi sunt tamen membra eorum a quibus affectu cœperint discrepare: quia morum degenerantium pravitate pereunt in talibus beneficia naturæ. Quo fit ut etiam nos nos qui nos christianos esse dicimus perdamus vim tanti nominis vitio pravitatis. Omninò enim nihil prodest nomen sanctum habere sine moribus: Vnde cum pene nullam Christianorum omnium partem, pene nullum ecclesiarum omnium angulum non plenum omni offensione & omni letalium peccatorum labe videamus, quid est in quo nobis de Christiano nomine blandiamur? Cum utique hoc ipso magis per nomen sacratissimum rei simus qui a sancto nomine discrepamus. Nam et idèo plus sub religionis titulo Deum ludimus, quia positi in religione peccamus. Sal Savian lib

Cæterum quod ad Salvianum spectat: ne putes eum dum pravos mores Africanorum sugillat ex parvis magna componere, quasi eloquentiæ arte amplificationibus rem exaggerans, ex paucis multa vel ex minimis maxima reddere sit conatus: sed parcius dias egisse dum his non leviora intacta penitus prætermisit &c Baron an 428. 7.

Homicidia in servis rara sunt terrore et metu mortis; in divitibus assidua spe ac fiducia impunitatis — illi cum occidunt servulos suos jus putant esse, non crimen. Nec hoc solum sed eodem privilegio etiam in exercendo impuditiæ cæno abutuntur. Quotus enim quisque est divitum quam non libidinis furor rapiat in præceps? cui non domus ac familia sua scortum sit? — Se concubinis quippiam dici forsitan injustum <140r> esse videatur quia hoc in comparatione supradictorum flagitorum quasi genus est castitatis uxoribus paucis esse contentum & intra certum conjugum numerum frenos libidinum continere. Conjugum dixi quia ad tantam res impudentiam venit, ut ancillas suas multi uxores putent: atque utinam sicut putantur esse quasi conjuges, ita solæ haberentur uxores. Illud magis tetrum ac detestabile quod quidam matrimonia honorata sortiti alias sibi rursum servilis status conjuges sumunt deformantes sanctio connubij honorem per degeneris contubernij

vilitatem. — Ab his sceleribus prope omnis servorum numerus immunis est. Nunquid enim aliquis ex servis turbas concubinarum habet? nunquid multarum uxorum labe polluitur: ut canum vel suum more tantas putet conjuges suas esse quantas potuerit libidini subjugare? Sed respondebis quod faceris servis ista non liceat: Nam profectò facerent si liceret. Credo, sed quæ fieri non video quasi facta habere non possum. Malos esse servos ac detestabiles satis certum est: sed hoc utique ingenui ac nobiles magis execrandi si in statu honestiore pejores sunt. Salvian l 3. Pergit dein describere quomodo divites misere opprimunt pauperes demendo sibi vetera vectigalia et istis addendo nova, & quomodo universitas hominum pios spernunt impios honorant. [✚ In the fourth Book after he had described the iniquity of Servants in thieving, running away, gluttony & lying, he declares the great ones more wicked than they. Homicidia, inquit, in servis —]

— Peccatis veteribus nova addimus: nec solum nova sed quædam paganica ac prodigiosa, & in ecclesijs Dei ante non visa, jactantes scilicet profanas in Deum negligentem, Deum non gubernantem, & per hoc et immisericordem & impræstabilem, inhumanum, asperum, durum. O cæcam impudentiam, ô sacrilegam temeritatem! Non sufficit enim nobis, quod peccatis innumerabilibus involuti, rei in omnibus Dei sumus, nisi et accusatores Dei {simus}. Et quæ rogo hominum spes erit qui ipsum accusat judicem judicandus? Si ergo, inquiunt, respicit res humanas Deus, si curat, si diligit, si gubernat; cur nos infirmiores omnibus gentibus, & miseres esse permittit? Cur vinci a Barbaris patitur? Cur juri hostium subjugari? Bervissimè, ut jam dixi ideò nos perferre hæc mala patitur, quia neremur ut ista patiamur. Respiciamus enim ad turpitudines &c. lib 4.

Quis est omninò secularium hominum præter paucos qui non semper Christi nomen in ore habeat, ut pejeret? Vnde etiam pervulgatum hoc fere et apud nobiles & apud ignobiles sacramentum est, per Christum: Et quid plura in id penitus deducta res est, ut sicut de paganis Barbaris prius diximus, Christi nomen non videatur jam sacramentum esse, sed sermo. Nam intantum apud plurimos nomen hoc parvi penditur ut nunquam minus cogitent quippiam facere quàm cùm se jurant per Christum esse facturos. Et cum scriptum sit, non nominabis nomen Domini Dei tui in vanum, in id reverentia Christi decedit ut inter cæteros <140v> seculi vanitates nihil jam pene vanius quàm Christi nomen esse videatur. Denique multi non ociosas tantummodo res & aniles, sed etiam scelera quædam si jurant per Christi nomen esse facturos. Hic enim loquendi usus est talibus: Per Christum, quia tollo illud: Per Christum, quia cædo illum. Per Christum, quia occido illum: Ad hoc res cecidit ut cum per Christi nomen juraverint, putent se scelera etiam religiosè esse facturos. lib 4

In the sixt book he declaims much against their Theaters. ————— perge p 350.

Hinc ergo cognosci potest quam iniqui et pravi sumus: alijs severissimi sumus, nobis indulgentissimi: alijs asperi, nobis remissi. In eodem crimine punimus alios, nos absolvimus. Intollerabiles prorsus & contumaciæ et præsumptionis: nec agnoscere volumus in nobis reatum et audemus de alijs usurpare judicium. Quid esse injustius nobis, aut quid perversius potest? Id ipsum scelus in nobis probabile esse ducimus, quod in alijs severissimè vindicamus. Et ideò non sine causa ad nos Apostolus clamat: Propter quod inexcusabilis es ô homo omnis qui judicas. In quo enim alium judicas, teipsum judicas. Eadem enim agis quæ judicas. Salvian l 4. Then he proceeds to compare the people with the {great} ones.

Dum in Theatris et circis ludimus, deperimus secundum illud: * [63] Stultus per risum operatur scelus. Per turpitudines criminosas æterna illic salus Christianæ plebis exinguitur, per sacrilegas superstitiones majestas divina violatur. Dubium enim non est quod lædunt deum, utpote Idolis consecratæ. Colitur namque et honoratum Minerva in Gymnasijs, Venus in Theatris, Neptunus in Circis, Mars in arenis Mercurius in Palæstris et ideo pro qualitate auctorum, cultus est superstitionum. Quicquid immundiciarum est hoc exercetur in Theatris; quicquid luxuriarum in Palæstris: quicquid immoderationis in circis; quicquid furoris in caveis Alibi est impudicitia, alibi lascivia, alibi intemperantia, alibi insania. Vbique dæmon, imò per singula ludicrorum loca universa dæmonum monstra: præident enim sedibus suo cultui dedicatis. Salvian l 6.

In theatris, & concupiscentijs animus, et auditu aures, et aspectu oculi polluuntur Quæ quidem omnia tam flagitiosa sunt ut etiam explicare ea quispiam atque eloqui salvo pudore non valeat. Quis enim integro verecundiæ statu dicere queat illas rerum turpium imitationes, illas vocum et verborum obscænitates illas motuum turpitudines illas gestuum fæditates? quæ quanti sint criminis vel hinc intelligi potest, quod et relationem sui interdicunt. — Alia quoque omnia mala agentes polluunt non videntes vel audientes. Siquidem etsi blasphemum quempiam audias sacrilegio non pollueris quia mente dissentis. Et si intervenias latrocinio, non inquinari actu qui abhorres animo. Solæ spectaculorum impuritates sunt quæ unum admodum faciunt et agentium et aspicientium crimen. Nam dum spectantes hæc comprobant ac libenter vident omnes ea visu

atque assensu agunt ut vere in eos Apostolicum id peculiariter cadat: quia digni sunt morte non [Rom 1 solum qui faciunt ea sed etiam qui consentiunt facientibus. Itaque in illis imaginibus fornicationum omnis omnino plebs animo fornicatur et qui forte ad spectaculum puri venerant de Theatro adulteri revertuntur. Non enim tunc <141r> tantummodo quando redeunt sed etiam quando veniunt fornicantur: Nam hoc ipso quod aliquis rem obscenam cupit dum ad immunda properat immundus et Quæ cum ita sint, ecce qualia aut omnes aut pene omnes Romani agunt Et cum hæc ita sint, qui talia agimus negligi non a divinitate causamur relinquere nos a Domino nostro dicimus, cum ipsi Dominum relinquamus. Fingamus enim, quod respicere non Dominus noster velit, etiam non merentes videamus si potest. Ecce innumera Christianorum millia in spectaculis quotidie rerum turpium commorantur. Potest ergo illos Deus respicere qui tales sunt? Potest eos respicere qui bacchantur in circis, qui mechantur in Theatris? — An fortè in morem veterum paganorum, theatrorum et corcircum nos Deum habere arbitramur? Faciebant enim hæc illi quondam, quia has Idolorum suorum delicias esse credebant. Nos quomodo hæc facimus qui odisse. Deum nostrum hæc certe sumus? Si in conscientia nostra hoc est, quod Deus horret quod execratur quod sicut in his sit pastus Diaboli ita offensio Dei: quomodo nos in Ecclesia Dei colere Deum dicimus qui in obscenitate ludorum semper Diabolo deservimus, & hæc gnari ac scientes, de consilio & industria? lib 6

Nos Ecclesijs Dei ludicra anteponimus nos altaria spernimus et Theatra honoramus. Omnia denique amamus omnia colimus, solus nobis in comparatione omnium Deus vilis est. Denique præter alia quæ id probant indicat hoc etiam res ipsa quam dico. Siquando enim venerit, quod scilicet sæpe evenit ut eodem die, et festivitas ecclesiastica et ludi publici agantur quæro ab omnium conscientia quis locus majores Christianorum virorum copias habeat, caveane ludi publici, an atrium Dei? & templum omnes magis sectentur an theatrum? dicta Evangelorum magis diligant an thymelicorum? verba vitæ an verba mortis? verba Christi an verba mimi? Non dubium est quin illud magis amemus quod magis anteponimus. Omni enim feralium ludicrorum die si quælibet ecclesiæ festa fuerint, non solum ad Ecclesiam non veniunt qui Christianos se esse dicunt; sed siqui inscijs forte venerint, dum in ipsa ecclesia sunt si ludos agi audiunt Ecclesiam derelinquunt. Spernitur Dei templum ut concurratur ad Theatrum. Ecclesia vacuatur circus impletur. Christum in Altario dimittimus ut ad ulterantes visu impurissimo oculos ludicrorum turpium fornicatione pascamus postea. lib 6.

Ecquid ingressis gentibus barbaris terram illam [Africam] forsitan vel metu vitia cesarunt : aut sicut corrigi ad præsens etiam nequissimi quique servorum solent, modestiam saltem ac disciplinam terror extorsit? Quis estimare hoc malum possit? Circumsonabant armis muro Cirtæ Carthagenis populi barbarorum et Ecclesia Carthagenensis insaniebat in Circis, luxuriabat in theatris: alij foris jugulabantur alij intus fornicabantur. — Frigor, ut ita dixerim, extra muros et intra muros præliorum et ludicrorum confundebatur; vox morientium, voxque bacchantium, ac vix discerni forsitan poterat plebis ejulatio <141v> quæ cadebat in bello et sonus populi qui clamabat in circo.

De excidio Trevirorum ait. Lugubre est referre quæ vidimus Senes honoratos decrepitos Christianos, imminente admodum excidio civitatis gulæ ac lasciviæ servientes. Quid primum accusandum est? quod honorati, an quod senes, an quod Christiani, an quod periclitantes? quis enim hoc fieri posse credat vel in securitate a senibus vel in discrimine a pueris vel unquam a Christianis? Iacebant in convivijs obliti honoris obliti ætatis, obliti professions obliti nominis sui. Principes civitatis cibo conferti, vinolentia dissoluti clamoribus rabidi, bacchatione furiosi. — Sed cum hæc ita essent plus multo est quod dicturus sum, finem perditioni huic nec civitatum excidia fecerunt. Denique expugnata est quater urbs Gallorum Treveris opulentissima Promptum est de quo dicam. Sufficere utique debuerat emendationi prima captivitas ut instauratio peccatorum non instaurasset excidium. sed qui plura? Incredibile est quod loquor assiduitas illic calamitatum augmentum criminum fuit. Sicut enim anguinum illud monstrum ut fabulæ ferunt, quod multiplicabat occisio, ita etiam in Gallorum excellentissima urbe ijs ipsis quibus coercerantur scelera plagis crescebant, ut putares pænam ipsorum criminum quasi matrem esse vitiorum. lib 6. — Igitur hoc in illa Quid in alia —

And of another great City neare Trevirs & almost of the same magnificence: Quid in alia non longe sed prope ejusdem magnificentiæ civitate? Nonne eadem et rerum ruina pariter & morum? Nam præter cætera, cum duobus illic præcipuis ac generalibus malis avaritia & ebrietate omnia concidissent, ad hoc postremò rabida vini aviditate perventum est, ut principes urbis ipsius ne tunc quidem de convivijsurgeret cum jam hostis urbem intraret. — Vidi ego illic res lachrijmabiles, nihil scilicet inter pueros differre et senes. Vna erat scurrilitas, una levitas, simul omnia luxus, potationes, perditiones cuncta omnes pariter agebant: ludebant inebriabantur, enecabantur, lasciviebant in convivijs — Totum incuria et segnitie, totum negligentia et gula,

totum ebrietas & somnolentia, secundum illud quod de talibus scriptum est: Quia sopor Domini irruerat super eos. Ib.

Then describing the most lamentable ruin of Trevirs, he adds Et quid post hæc, inquam, quid post hæc omnia? quis æstimare hoc amentię genus possit? Pauci nobiles qui excidio superfuerant quasi pro summo deletę urbis remedio Circenses ab Imperatoribus postulabant. – Quis existimare possit quid primum in his accusandum sit, irreligiositas an stultitia an luxuria an amentia, totum quipp{e} in illis est. Circenses Treveri desideratis — p 351.

<142r>

[[Editorial Note 23](#)]

Dominus dicit; Servus nesciens voluntatem domini sui, & faciens digna plag{is} vapulabit paucis: servus autem sciens voluntatem domini sui & faciens digna plagis vapulabit multis. Quid ergo mirum si Christianis temporibus iste mundus tanquam servus jam sciens voluntatem Domini sui et faciens digna plagis vapulat multis? Attendunt quanta celeritate Evangelium prædicatur et non attendunt quanta perversitate contemnitur [ab Ethnicis forte intelligit.] — ——— Illorum verba dicis te perferrenon posse quoniam dicunt: Si nos peccatores ista meruimus, quare et servi Dei Barbarorum ferro preempti sunt & ancillę Dei captivę ductę sunt. D Augustin. Ibid.

In regione nostra Hipponensi quoniam eam Barbari non attigerunt. Donatistarum et circumcellionum sic vastant ecclesias ut Barbarorum fortasse facta mitiora sint. Augustin. ib. Baronius (an 410. § 56, 57) hinc meminit invasionem Mauritanię Stifensis a Barbaris factam paucis annis ante hanc epistolam datam ej

Sed et idem S. Augustinus paucis his diebus quibus capta a Vandalis Africa supervixit, cum cladem Barbaricam non nisi ex undante peccatorum copia ipsos pati testetur, jam in profundum illud scelerum eos pervenisse demonstr{at,} quod a divina scriptura verbis illis significatur: Impius cum in profundum venerit peccatorum, contemnit. Hinc illę lachrimę cum ista gemens;^[64] Inter tantas, inquit angustias & in ipso fine rerum posita est universa provincia et quotidie frequentantur spectacula. Sanguis hominum quotidie funditur in mundo, et insanientium voces crepitant Circo. O planctu omni męstitia acceptior! O planctus omni męstitia affligens Cor! Libet flere. Plangimus dilectissimi et illos et nos: quia et nos digni sumus qui cum talibus meritò flagellamur & Baronius an 428. § 8. Ex Augustino fatetur etiam. Africam blasphemantibus nomen Dei scatuissse an 428. § 7. Accusat etiam Augustinus totam Vrbem Idolatrię quod nonnulli ut sacrificarent Idolis assensum prębuere. An non sacrificavit [Vide locum Salviano congruentem 428. 8]

Magna quidam Dei vindicta, contigit hoc seculo universum fere Romanum Imperium dedi Barbaris incursandum prædandum ac cęde hominum devastandum —

De clade Italię post depositionem Attali Vide Baron. 412. 37.

Brachia ex eo exurgent & pollutent sanctuarium &c (Dan 11) Prosper applicat ad Antichristum. Prosper de Promissionibus part 4 c 10

De Treviris incendio Salvianus hoc: Quia te tria excidia non correxerunt quarto perire meruisti. lib 6.

<142v>

[[Editorial Note 24](#)]

Quam vero soluta esset in Gallijs magna ex parte Ecclesiastica disciplina, corruptisque moribus, exundantibus ubique vitijs, eadem provincię meruerint tradi barbaris devastandę, Salvianus Massiliensis Episcopus pluribus docet: vivebat ipse temporibus his, ob oculos habens quę ab oculis excuterent jugiter lacrynas; novus planè sui temporis Hieremias. Nam hæc de suis Aquitanis in primis. In omnibus quippe Gallijs (inquit) sicut divitijs Aquitani primi fuere, sic vitijs. Nusquam improbior voluptas Nusquam inquinatior vita, nusquam corruptior disciplina. &c Baron an 406. § 54.

Expugnatione Romę, Romani sunt conterriti non prostrati. Etenim id professus est post discessionem Alarici populus: qui (inquit Orosius)^[65] adeo parvo quodam et levi motu hæsitasse erga se parumper consuetudinem

voluptatum indubitatissimè contestatus est, ut liberè conclamaret, si reciperet Circum, nihil esse sibi factum: hoc est, nihil egisse Romæ Gothorum enses, si concedatur Romanis spectare Circenses. adeo ut illud propheticum de his fuerit occinendum: Percussi eos & non doluerunt. [Hier. 5.] Baron 410. § 44.

Invasio Ægypti et omnis pene Orientis A.C. 410. Baron an 410. § 55, 58, 59 & Mauritania Stifensis A.C. 410 Barbaris data. Baron: an: 410. § 56, 57. Fuga Romanorum urbe capta. Baron an 410. § 35, 36, 37.

Laudatur Alaricus pro clementia in expugnatione Romæ D. August. De Civ. Dei l 1. c 1

Animas humanas de cælo lapsas esse Pythagoras, Omnesque Platonici & Origenes putant: a propria Dei substantia esse Stoici, Manichæus, & Hispaniæ Priscilliani hæreses suspicantur: continuò creari volunt alij, alij ex traduce ut Tertullianus, Apollinarius, & maxima pars occidentalium autumant, ut quomodo corpus ex corpore sic anima nascetur ex anima. Hieronymus Marcellino. Ep 82

Ezekielis volumen olim aggredi volui sed in ipso dictandi exordio ita animus meus occidentalium provinciarum et maximè urbis Romanæ vastatione confusus est ut juxta vulgare proverbium, proprium quoque ignorarem vocabulum diuque tacui sciens tempus esse lachrymarum Hoc autem anno cum tres explicassem libros, subitus impetus Barbarorum de quibus tuus dicit Virgilius, Lateque vagantes Barchæi, sic Ægypti limitem Palestinæ, Phænices, Syriæ percurrit, & instar torrentis cuncta secum trahens, ut vix manus eorum misericordia Christi potuerimus evadere. Hieronymus Marcellino Epist 82.

Totus mundus tantis affligitur cladibus ut pene pars nulla terrarum sit ubi non talia qualia scripsisti committantur atque plangantur. Nam ante parvum tempus in illis solitudinibus Ægypti ubi monasteria separata ab omni strepitu quasi secunda degebant a Barbaris interfecti sunt fratres. Iam verò quæ modo in regionibus Italiæ quæ in Gallijs nefaria perpetrata sint, etiam vos latere non arbitror. De Hispanijs quoque tot Provincijs quæ ab his malis diu videbantur intactæ cœperunt jam talia nunciari. D. August. Ep 122 ad Victorianum.

<143r>

Cyprianus de mortalitate

Etsi apud plurimos vestrum, fratres dilectissimi, mens solida est, & fides firma quæ ad præsentis mortalitatis copiam non movetur, sed tanquam petra fortis & stabilis turbidos impetus mundi, & violentos sæculi fluctus frangit potius ipsa, nec frangitur, & tentationibus non vincitur sed probatur: tamen quia animadverto in plebe quosdam — minùs stare fortiter; dissimulanda res non fuit, nec tacenda. — Agnoscere enim se debet qui Deo militat ut — ad procellas et turbines mundi trepidatio nulla sit in nobis, quando hæc ventura prædixerit dominus, providæ vocis hortatu instruens et docens, et præparans atque corroborans Ecclesiæ suæ populum ad omnem tolerantiam futurorum, bella et fames, & terræ motus, & pestilentias per loca singula exurgere prænunciavit et docuit. Et ne inopinatus nos et novus rerum instantium metus quateret, magis et magis novissimis temporibus adversa crebescere ante præmonuit. Fiunt ecce quæ dicta sunt; & quando fiunt quæ ante prædicta sunt, sequentur et quæcunque promissa sunt, Domino ipso pollicente & dicente: Cum autem videritis hæc omn{ia} fieri scitote quoniam in proximo est regnum Dei. And afterward among other things he says Contra tot impetus vastationis & mortis inconcussis animi virtutibus co{n}gredi quanta pectoris magnitudo est? & quanta sublimitas inter ruina{s} generis humani stare erectum? And again [exhorting to receive death willingly he saies Quod cum semper faciendum fuerit Dei servis, nunc fieri multo magis debet] corruente jam mundo & malorum infestantium turbinibus obsesso [; ut qui cernimus cœpisse jam gravia, & scimus imminere graviora,] lucrum maximum computemus si isthinc velocius recedamus? Si navigante te turbida & procellosa tempestas fluctibus velocius excitatis, prænunciaret futura naufragia, nonne portum velociter peteres? Mundus ecce nutat et labitur & ruinam sui non jam senectute rerum, sed fine testatur: & tu non Deo gratias agis, non tibi gratularis, quod exitu maturiore subtractus, ruinis et naufragijs et plagis imminentibus exuaris?

Quæ autem per totum Orbem singuli gesserint enarrare impossibile est: quis enim voluminum numerus capiet tam infinita tam varia genera crudelitatis? Accepta enim potestate, pro suis moribus quisque sævit. Alij præ nimia timiditate plus ausi sunt quam jubebantur: alij suo proprio adversus justos odio: quidam naturali men{tis} feritate: nonnulli ut placerent, & hoc officio viam sibi ad altiora munirent: alij ad occidendum præcipientes extiterunt; sicut unus in Phrygia, qui universum populum cum ipso pariter conventiculo

concr{e}mavit — Itaque dici non potest hujusmodi iudices quanta et quam <143v> gravia tormentorum genera excogitaverint ut ad effectum propositi sui pervenirent, &c. Lactant. Lib 5. c 11.

Magnarum illi [Dioclesianus et Maximianus] Christianis calamitatum & tristicie diuturnae, cruciatuumque gravium ac persecutionis durae auctores fuerunt, adeo ut majora sint quam quae exprimi possunt, mala quae illis intulerunt, quae caede, qua bonorum publicatione; interfectis ex ipsis quorum a nemine, excepto Deo numerus iniri potest, ac martyrium eorum tempore passis millenis martyrum millibus. — Maximianus Christianos occidi jussit, & ne professionis ejus quispiam in Imperio ipsius relinqueretur, neve urbem aut oppidum incolere sineretur, sed penitus extirparentur. Interfecti sunt ergo a Christianis, quae viri, quae feminae, quae pueri, plures quam qui numerari possint, adeo ut praeeccisorum multitudine plaustris delati in Mare et in deserta projicerentur. Eutychij Patriarchae Alexandrini Annales.

Constantinus A. ad Populum.

Auspices et sacerdotes, & eos qui huic ritui adsolent ministrare ad privatam domum prohibemus accedere, & sub praetextu amicitiae limen alterius ingredi: poena contra eos proposita, si contempserint legem. Qui vero id vobis existimatis conducere, adite aras publicas atque delubra, & consuetudinis vestrae celebrate solemnia. Nec enim prohibemus praeteritae usurpationis officia libera luce tractari. Dat Idibus Maii Constantino Aug. 5 & Licinio Caes. 12 de Malefic. C. Th. Baron an 319. § 29. Eodem anno datur et 11 de Malefic C. Th. huic similis Baron ib. [A.C 319]

Imp. Constantinus A. ad Maximum

Si quid de Palatio nostro aut caeteris operibus publicis^{r[66]} degustatum fulgore esse constiterit; retento more veteris observantiae, quid portendat ab Auspiciis requiratur, & diligentissime scriptura collecta, ad nostram scientiam refratur: caeteris etiam usurpandae hujus consuetudinis licentia tribuenda: dummodo sacrificijs domesticis abstineant, quae specialiter prohibita sunt &c. Dat 16 Kal Ian. Serdicae. Crispo 2 & Constantino 2 Clarissimis Consolibus [A.C 321.] L. 1, de Pag. C. Th.

Quoniam comperimus quosdam ecclesiasticos & caeteros Catholicae sectae servientes, e diversarum religionum hominibus ad lustrorum sacrificia celebranda compelli: hac sanctione sancimus: Siquis ad ritum alienae super <144r> {stitionis} cogendos esse crediderit eos qui sanctissimae legi serviunt, si conditio patiatur, publice fustibus verberetur: si vero honoris ratio talem ab eo repellat injuriam, condemnationem sustineat damni gravissimi quod rebus publicis vindicabitur. Dat 8 Kal Iun Sirmij Severo et Ruffino Consolibus [A.C. 323.] Scilicet ob priorem legem Gentiles se erigebant in Christianos adeo ut Silvester Episcopus Romae ex urbe fugere & latebras quae rex hoc compulsus sit Baron an 323. 1, 2.

X Maxentius victus 16 Kal Novemb. Constantinus post biduum Romam venit, ibidemque bimestri ferme egit. Tunc pergit Mediolanum, amicitias init cum Licinio, eique mox dat filiam in uxorem (Gothofred), [atque ambo sub. id tempus pro Christianis edictum scribentes | edentes, mittunt illud ad Maximum Quo ille compulsus cessare fecit persecutionem in Oriente (Euseb 19 c. 8)] Deinde ante mensem Novembris constantinus in Galliam redit. (Go{t})

Quare finis hujus persecutionis fuit A.C. 313, puta mense Martio vel Aprili Habent Acta Silvestris Papae, Constantinum Imp ad usque [caedes suorum & adventu{m} Romae] patrata sectantem persecutionem adversus Dei Ecclesiam concitasse; quam ut Sylvester Papa evitaret, una cum aliquibus suis petijisse secreta montis Soractis [juxta urbem, & Constantinum ob admissa flagitia, lepra percussum Auspices consuluisse (Baron 324. 33) Putatque Baronius Constantinum jam ad Ethnicismum deflexisse (ann 324. 34, 35) Idque asserit Mich. Glycas 14. hist. statuens eum per Lepam Baptismo Romae curatam ad Christianismum conversum. Baron 324. 35. Vocatque haec tempora Neronian{a} (ib.) Id quod etiam f{a}cit Ablavius (ib.) & 324. 8, 9, 10 quod vide.

Constantinus victo & occiso Licinio (A.C 326) lege vetuit ne quisquam statuas erigere, vel curiosas divinationes moliri, vel denique sacrificare auderet. Vita Const. 12. c 44. Et non multo post literas ad

Orientalis Prov. scripsit in quibus hortatur ad Christianam religionem. Sed hortatur tantum nam addit: Nemo alteri exhibeat molestiam: quod cujusque animus vult, hoc quisque transigat (In vit l 2. C 54.) & sub finem addit. Hæc pluribus persecutus sum, tum quod veramfidem occultare nolueram: tum maxime omnium quod jam nonnullis (ut audio) in ore est, templorum ritus sublato & nempe potestatem tenebrarum. Quod sane omnibus σ{υν}εβουλεύσα αν πασιν persuasissem nisi quod violentus perversi erroris impetus ad reip evertendæ periculum præter modum in quorundam animis penitus inhæserit.

<144v>

De Tyrannide Constantini consule Baron 324. 8, 9, 10

Anno 23 Constantij Flavianus Antiochiæ Episcopus cantorum chros dividens primus instituit ut Psalmi Davidici alterius cantarentur. Post hunc Petrus cognomento Cnapheus per Tyrannidem eo episcopatu occupato primus author fuit unguenti in Ecclesia coram universo populo consecrandi ac ut in sacris theophanijs aquarum consecratio vesperi fieret, ac **{illeg}** in singulis precibus virgo deipara nominaretur, & in omni conventu symbolum fidei recitaretur quod prius in Vigilia magna [μεγάλη παρασκευῆ] tantum recitabatur. Cedrenus in Annal. Anno secundo Valentiniani Liberius Romæ Athanasius Alexandriæ Eusebius Samosatorum episcopi ab exilio [prius] revocati claruerunt. (ib.) Septimo sui anno Valens Græcis licentiam dedit sacrificandi, & festos dies agendi. (ib) Anno Heraclij 24 Moritur Abubachar. Saraceni Romanos invadunt Anno 25 Damasco potiti

[Editorial Note 25]

Constantinus et Licinius pro Christianis edictum dant Euseb l 10. c 5. quod Baronius ad annum 313 (in § 5) refert, Maxeneticus in anno priori devicto Et eodem tempore scribunt etiam ad Maximinum, quorum literis Maximinus compulsus edictum dedit pro cessatione persecutionis. (Euseb l 9. c 8. Baron an 313. 9. Maximinus a Licinio victus alius edictum plenius pro Christianis edit anno post prius edictum vix elapso, dein statim moritur Euseb l 9. c. 8. Baron an 314. § 5, 6, 7.

Licinius circa an 316 rebellat in Constantinum incipit persequi Baron

Licinius persequitur Christianos anno Constantini 14. A.C. 321 [320] an Olymp 274. 4, vel fine 3. anno 17 Constantini Licinius interficitur. Anno 6 Constantini Maxentius vincitur. Euseb Chron.

Decima persecutio ecclesiæ fit jussu Dioclesiani & maximiani: quæ omnibus præcedentibus gravior fuit et duravit annis 10. In tantum fervebat ut in 30 diebus viginti millia corantur: ecclesijs & sacris libris combustis. Fascic temp.

Licinijs persecutio c 8 et exitus c 9 Euseb l 10. c 8, 9.

Amplitudo Imperij Constantini [propter multitudinem Christianorum Euseb in vit. Const. l 1. c 4

☞ Constantij Aula nihil ab Ecclesiæ forma distare videbatur. Vit. Const. l 1. c {12}

Eusebius conquæritur duo vitia temporibus Constantini viguisse in Ecclesia: primùm corruptela vafra in explicabilium quorundam et sceleratorum hominum qui reliqua vita dissoluti erant; deinde aliorum inexplicabilis simulatio qui specie quadam ficta, prætextuque Christiani nominis in Ecclesiam surrepebant; — quibus cum Imperat se credidisset, ejusmodi fortasse calumnijs longè aliter quàm par erat, infamabatur. Sed hos non multò post divinitus immissa pœna consumpsit Euseb in Vit. Const. l 4. c 54.

Ol. 277. 2. An Const. 24. A.C. 331 Constantinopolis dedicatur.

Ol. 277. 3 An Const 25. AC 332 Edicto Constantini gentilium templo eversa sunt.

Pestis incipit primo Galli. Olymp 257. 4 A.C 253 Gallo et Volusiano | B_u | O_l_u | O_siano Consolibus Euseb in Chron. canone

<145r>

Imperatores Romani. 1042 Michael Constantinus. 1055 Theodora. 1057 Michael 1059 Isaacius Comnenus. 1061 Constantinus Ducas 1067 Michael Ducas 1078 Nicephorus Botoniates. 1081 Alexius Comnenus Isaaci f. 1118 Calo Iohannes 1143 Emanuel Comnenus. 1180 Alexius Comnenus 2. 1182 Andronicus. 1185 Isaac Angel: Comnenus. 1194 Alexius Angelus 2. 1204 Theodorus Lascars: Adrion 1228 Baldsinnus 2 ad 1260) 1222 Ioannes Ducas Adrianopoli: 1255 Theodorus Adrionop. 1259 Ioannes Adrionop. 1260 Michael Palæol recuperat Constant. 1283 Andronicus Palæologus. 1328 Andronicus Iunior

Reges Hierosolymitani. 1100 Godfredus. 1101 Baldvinus 1119 Baldvinus frat 2, dux Edessan 1135 Fulco gener. 1143 Baldvinus 3 f. 1163 Almaricus frat. 1173 Baldvinus 5 or 4 puer. 1184. Baldvin. 1185 Guido. 1187 vel 1188 Saladin

Reges Cæsareæ vel Iconij.	Cutlumuses.	Solyman	Teuisman vel Muhamet
Masut	Clizastlan †	Iagupasan †	Dadune
1187 Mute 2 †	Reucratine		
fil Cliz.	//	Aladin fil Kei–Husrue. Azatines	Iathatines
Mesoot or Masut &	Kei–cubades		
Aladin 2.	Osman		

Reges Damasci. 1079 Tagjuddalas, 1095 Decac or Ducat. 1104 Ababacus 1130 Sanguin. 1144 Noradin 1173 Saladin. 1195 Sephradin frater Saladini. 1209 Caradin Malachnessar ad 1260

Cursumen or Corsantes the last k of Bagdad. Vngan Chan a Turk immediately after Saked it Zebune a turkish King of Armenia in the Begining of Reucratine

Sultans of Egypt. 1168 Saracon. 1169 Saladin. 1195 Saphradin. 1209 Meledin fil. 1249 Melechsala. 1250, or 1245 Mamaluks. 1517 Selinus.

Mahomet King of Machan. or Belch or Balch a city in Chorasana. AD 1124 Tanismanius moritur, succedit Mashumetus qui urbem Castamonem una cum Cappadocia Et Iberiæ ac Mesopotamiæ parte tenuit eratque tunc Masutus præses Iconij. Et Imp Constant eripuit Castamonem. 1144 Raimundus Antiochiæ princeps Et Masutus Iconij Sultanus in Vivis. Clizastlano plures fuerunt filij, Amasiam Ancyram Dorilæum et alias urbes ponticas Masuto dedit. Meletam Cæsaream et Taxaram Coppatino. Aminsum Doceam et alias maritimas urbes Rucratino. Iconium Cai Cosroi. ut et Lycaoniam Pamphiliam et quæ ad {Cottia}num usque pertinet. Coppatino mortuo Rucratinus regno ejus potitur, et postea Iconium eripuit Cai cosroe, et e regno expulit. Sed postea Cai–Cosroes recuperavit regnum circa an 1203 aut 1204 et tenuit per Imperium Baldvini.

Tempore Alexi Angeli Iathatines Sultanus Iconij fugit ad Imperat Alexium et fit christianus. paulo post una cum imperatore Mox cognito fratris Persarum sultani morte eum Imperator profugus statim adit. Sultanus romanas provincias aggreditur in Anthiochiam irrumpit & tantum non capit, quæ tunc penes Theodorum Lascarem imp const erat. Theodorus autem statim congreditur et interficit.

Ad usque Michaellem Palæologum Romano imperio subditæ fuerunt tributumque solverunt hæ provinciæ. Asia minor. Paphlagonia, Mysia, <145v> quæ et Bithinia, Phrygia magna, Phrygia Capatiana (alijs Pacatiana) Caria et pars Ciliciæ. Turci verò qui jam Licaoniam occupaverant provincijs quoque ulterioribus remotioribusque imperabant: Lycaoniæ scilicet Galatiæ, Pamphiliæ, Armeniæ, Helenoponto, Pisidiæ Lyciæ, Syriæ cavæ & alijs. i.e. Ante Micaelem. Hujus imperij anno * * Asiæ Metropolis Ephesum & Cariam provinciam Mantachia (Turcarum dux) eripuit, Lydiamque Smyrnam usque subegit Atin. Magnesiam Pergamum usque et totam Magedorum Provinciam subegit Sarchan. Phrygiam universam occupavit Carmiam. Alteram Phrygiam magnam quæ ab urbe Asso ad Hellespontum extenditur, subjugavit Carases. Bythinia tota et Paphlagoniæ pars Othomanno cesserunt. Atque hi omnes Turcarum principes ac duces erant. Anno Ioannis Palæologi 16 annoque Domini 1357 Turci Hellespontum primo transfretarunt sub Homur filio Atinis qui Smyrnam Ephesum et loca vicina tenebant, & Orchani filio Othomanni prædicti domini prusæ, totamque Chersonesum depopulati sunt. Dein Morat fil Orch. urbes Thraciæ potitus est obsessamque

Adrianopolim occupat AD 1362, et universam, excepta Thessalonica, Thessaliam. &c Ducae Michaelis nepotis Hist Byzantina.

Diogenes Romanus regnavit an 3 men 8 inter Constantinum Ducam et Michaelim Parapinacium antiquam caperetur a Sultano Asan turcico circo AD 1067

<146r>

E continuatione belli sacri per Iohannem Herold.

Coradinus filius Saphadini filij Saladini Sultanus Damacsi (dictus etiam Syriæ Soldanus lib 3. cap 2.) ab anno 1209 ad annum 1227 et ultra regnavit lib 3. c 12.

Anno 1209 fuit tunc. Sultanus Iconij l 3. c 1. & cœpit græcam Europæ urbem Sataliam Anno 1209. sinui Issico adjacentem ex qua Christiani in Asiam trajicere soliti erant. Et christianos ubique vexabat.

Saphadinus frater Saladini omnes ejus filios occidit præter Noradinum.

Noradinus et Saphadinus cum per novennium digladiarentur Mortuo Saphadino Noradinus contentus erat Aleppiensi imperio & Saphadini filius Coradinus Damascus et Syriam potitur & Meledinus frater Ægyptum. l 3. c 2.

Tartari Armeniam diripiunt ante an 1222

Anno 1234 plus minus Damascenus et Egyptius Sultanus diversus. Turcae et Saraceni in plura regna distracti. – Responsum Oratores Iconij Soldani atque Trapezontini, imperatoris tulêre.

Chorosanijs (alijs Grossonii) a tartaris E Chorasani pulsus et in Syriam a Soldano Ægyptio incitatus. Tartari enim gens Scythica anno quarto ante Concilium Lugdunense i.e. A.D. 1242 sedibus egressi fere toti orbi vastitatem induxêre. Davide rege Indiæ cui tributa pendebant obtruncato, devictis tributa imperant: deinde et Chorosanijs finitimis per legatos. Sed Chorosanijs (gens Saracenicæ) legatos interficiunt. Eosque Tartari statim expellunt, totaque ditone ejecti ad Caspios Montes se conferunt ubi in Georgia urbe et Tripoli alijsque præsidij hostem expectantes tandem etiam finibus ejecti et fugati sunt. Exules a Turcorum Soldano suscepti diu illi militarunt donec ut superius dictum est a Meledino Ægypti Soldano in Syriam vocarentur. Ex Babylonio igitur acciti transito Euphrate per Arabiam primo desertam dein per felicis Arabiæ montana in Petram veniunt Idumea emensa Gazam a Templarijs occupatam dein Ascalonam aliaque nostrorum loca; & non multo post ipsam Hierusolimam regni caput. quod tum miro splendore et ædificiorum ornamentis enituit capiunt, funditusque delent, et omnes cives trucidant. lib 3. c 17. Fuit hoc circa A.D. 1246.

Sub eodem tempore Damasci Sultania sub Ægyptiam reducitur. Nam post unum et alterum annum Meledinus Ægypt. Sult. Damascus magno cum exercitu adit rebus ibi compositis Hierusolyma pervenit, recta postea in Mesopotamiam profiscitur, ut cum Alapiensi Soldano ineat consilia. sed dissentiunt, et Gamalam urbem Alapicis obsidet Meledinus dein Alapiensis in suorum auxilium magno cum exercitu properat. Alapiensem Baldacensis Legatus adeunt, & pacem suadent, dein adeunt Meledinum etiam. Persæ Alapiam, Damascus Ægypti redire. lib 4. c. 3. Tunc ferebatur Chaam Tartarorum regem Christianum fore. Quare Meledinus ad Tyrannum Ninivitarum (Sultanum Mussulæ dictum) mittit et suadet socium contra Tartaros & ut amicitiam Christianis renunciaret. Sed Ninivites literas Ægyptij ad Tartaros mittit, et illi se pollicentur suos duces proximo vere rursus in mediam Asiam ducturos, Baldacensis regio <146v> nem ferro flamma vastaturos Proin Ninivites rex Ægyptum impugnet ut distroetis sarracenorum viribus gens hominibus Dijsque invisa deleatur. Ibid. Fuit hoc in anno 1248. Fuit ut opinor Rex Ninivites in Armenia.

Rex Armenij (inter quem et Antiochenum, nempe Templarios nostros, bellum diu duraverit Legatos mittit Francis. Pax conciliatur. Misso Antiocheno auxilia contra Turcas grassantes An 1248 Ibid. lib 4 c 3.

Inter Alapianos et Damascenos res sendantur. Melexela Meledini fil. patre mortuo, amissa Damiata urbe, adit Syriæ Dynastias, Arabum Phylarchas, &c dein contendit in Ægyptum. ubi rex salutatur Lib 4. c. 7.

Melexala interfecto, Alapiensis Sultanus ægrè tulit translationem regni ad serviles Mamalucas contra eos bellum meditatur. Et eis nunciatum est jam Alapiensem Damascum usque Processisse, post Ægyptum et Syriam invasurus. Interea Cæsarea Ioppa Sidon &c a Christianis recuperantur. l 4 c 8.

Duo erant in Oriente totius orbis Emporia celeberrima, Sarracenis Damiata, Christianis Ptolemais, quæ amissis Hierosolymis metropolis erat nostris l 4. c 11.

Ayton rex Armeniæ (quod regnum tunc florebat ita 40000 pedites ad bellum eduxeret) Mangonem Ochataë Tartarorum imperatoris nepotem adit, Turcarum cum Saracenis dissidium indicat (Nempe Aleppiensium et Ægyptianorum). Mango Fratrem Halaonem exercitu ingenti mittit, qui trajecto Oxo fluvio (quem Tanaim nunc vocant) et Imao Monte, in Persidem venit, et sex mensibus totam Subigit. Dein ex Perside in Assiriam movet, Baldacam urbem (i.e. Bagdad) expugnat et incendit. Fuit hæc urbs olim Babylon inter Euphratem et Tygim condita. Dein capto Calypha, multitudinem omnem captam in conspectu Calphæ occidi jussit, et ipsum postea in ærario cum auro et pretiosissimis referto concludi jussit ut depasceretur. Mesopotamiam post ingressus Euphratem trajecit. Alapiam obsidet et capit ut et Edessam Samosatam aliasque Syriæ Coinagenæ urbes subdit. Dein Syriam petens oppida oia quæ Antiocheno Imperio {adiuverant} Saraceni recuperat et diripit. Alapiensem Tyrannum (nomine Malervasam) in Damascenam regionem deducit, Obsidet Damascum & Tyrannum præmænsibus interfici jussit, dein urbem capit & extincta Alapiensis factione, Abagam filium urbi præfecit. Dein Mortuo Mangone domum redit in Catayam anno sexto expeditionis ad regnum capessendum. Et discedens dimisit apud Abagam filium 20000 equites qui christianis auxilio essent si ad recuperandam Hierosolymam trajicerent. Paulo post Abaga audito patris morte etiam domum redit relictis Guirbocha cum 10000 qui ob indignitatem a Christianis oblatam ijs eripit Cæsaream et incendit. Sed ipse paulo post a Mamaluchis fugatur in Armeniam et s. Et periculum jam Ciliciæ atque Adeo Armeniæ imminebat cap 15. lib 4. Sed {Melechenius} rex Ægypti tunc opportune moritur. Tamen Bandacar successor audacior factus jam Ciliæ Adeo Armeniæ imminebat. Tunc Armeni Socijque Tartari qui ad eos fugevant Legationem in Europam mittunt ad Francum regem <147r> et Carolum Siculum. An 1269. Bandodacar Antiochiam capit et incendit sed eo statim discedente christiani restinguunt, tamen post decennium rursus caputur. Dein Bandodachar Armeniam intrat idque feliciter. Aberat enim tunc Ayton Armenus apud Abagam Tartarum. Dein Turcorum regnum quod Tartari tenebat (Bagdadi) ingressus sed a Tartaris reprimitur: oppidâque quæ a Tartaris ad saracenos defecerant recepta et diruta, & recuperatas Turcarum regiones Abaga Armenio Ayton gratis offert, sed is respuit. Bandodacar se domum recipit. Armenius Tartarusque iterum nuncios ad reges chr. mittunt qui iter maturare jubent et auxilia pollicentur. Cap 16 l. 4.

Sarraceni Antiochiam invadunt et fere delent, dein Armeniam invadunt et vastant, sed dolo tandem repressus Bandogabar Damascus redit et paulo post ex vulnis moritur. Filius Helpis succedit et iterum invadit Armeniam, obsedet Hamam urbem ab Antiochia et Cæsarea haud procul distantem. Armenus opem petit a Tartaro Abaga qui fratrem Mandogamorum cum 30000 Equitibus mittit. Sed tartarus corruptus prodit Armenios. Et hi recepta Hama alijsque Syriæ urbibus domum redeunt. Et Abaga Tartaros ignominia afficit. Duces vero et fratrem secum percutit. lib 5. cap 2.

Paulo post moritur Abaga. succedit Tangodar frater, dein Argon frater. Et Ægyptijs Melechsites qui Meorgathum seu Marmoream in Syria Phœniciæ a Christianis eripit, anno 1285. Dein Alphir Ægyptijs succedit et nostris eripit Tripolim Sidon Berithum et Tyrum urbes Syriæ. Seraphus Æg. Sult. Damasco moritur succedit Araphus qui etiam Ptolemaida capit et Christianos penitus expellit Syria 1290 et christianis tantum relinquitur Cyprus cum Armenia minore quæ olim Cilia dicebatur. Et hic finis Belli sacri. l 5. c 7.

Tartaro Argone mortuo succedit Quegathus frater, et brevi Bandone consanguineus et non multo post Cassonus sed Chaganus Argonis filius. – Is persas adoritur et subigit ducitque Armenij regis filiam, et cum exercitu 200000 trajecto Amano monte in Syriam ad Hamam usque venit, Ægyptum vincit et e tota Syria ejicit et ad Molais dux tartarus jussu Chagani persequitur usque ad deserta Ægypti. Recipit Chaganus Hamam (alias Gamalam) aliasque Syriæ urbes, ut et Damascum: Et Christianis Armeniisque cæterisque ex Cypro et aliis latebris convolantibus christianis concedit Ierusalem habitandam. Sed seditione domi orta revertitur præficiens Capcapum Damasco et Hierosolyma Molaim. Dein Capcapus deficit ad Ægyptios deficit et Molais impar viribus fugit Armeniam et post annum, Cassani jussu bellum renovat missis 30000 tataris auxili a Cassano: et Capcapum fugat, dein in Syria nonnulla instaurans, Et cætero ne hosti præsidio essent diripiens, ad suos reverti conatur sed in trajiciendo Euphratem, fracto ponte multa clate afficitur. Contigit hoc anno 1301. l. 5. c 10.

Bajazet the second together with the taking of Constantinople subdued all Greece & almost all Illiriam. l 5. c 11

<147av>

[[Editorial Note 26](#)]

De Bello Vandalico et Gottico inter AD 400 et 550 consule Procopium Tom **{illeg}** Cedrenus Historiam generalem ad Ann 1080 scripsit. Tom 6. Hist Bizant. Scrip Bizant Index est in Tom 10 Ducae Micaelis Nepotis Hist Bizantina Tom 10 ab an 1300 ad an 1453

<148r>

Ex historia Belli sacri, Authore Wilhelmo Tyrio Metropolitano Archiepiscopo ac regni Hierolomitani Cancellario inter annos 11

Belfercus subactis circa Euphratem nationibus dat Solimanno nepoti ejus Niceam cum provincijs adjacentibus ; Ducat Nepoti Damascum; et Alapiam servo Assangur qui fuit Sanguini pater & avus Noradini: et Acciano Antiochiam cum finibus modicis. Nam usque ad Laodiceam Syriae, Calipha Aegyptius universas possidebat regiones. lib 4. c 11.

Antiochia a nostris Capta 1098 Iunij tertio. lib 5. c 23. Et Ierusalem 1099.

1113 Menduc princeps potentissimus cum ingenti multitudine de Perside trajicit Euphratem, sed coercetur et statim redit l 11. c 19

Solymanus in vivis anno 1108. l 11. c 6.

Doldequin rex Damascenorum anno 1113 l 11. c 20. vixit Doldequinus ad an 1130 et forte ultra l 13. c 27.

Gazi rex Turcorum seu Turcomannorum potentissimus & apud suos valde formidabilis Anno 1119 Invadit Iudaeam, huic associantur Doldequinus Damasc. Et Debeis Arabum rex. l 12. c 9.

Balac alius Turcorum princeps circa an 1122 dicitur et princeps Parthorum l 12 c 25. Occiditur a. 1124. l 13 c 11.

Borsequinus an 1125 Turcorum Princeps potentis transito Euphrate venit Antiochiam sed repulsus revertitur. Iterum redit anno 1125 sed occiditur l 13. c 16, 20

An 1124 Alapia seu Aleppo nondum erat erepta e Turcis. l 13. c 15

Sultanus erat Alapiensis Rodoan princeps potentissimus an 1134 l 13. c 27.

Sultanus erat quidam Iconiensis potens ad annum 1135. l 14. c 3. & anno 1175 l 21. c 12.

Sanguinus potens Alaphiae Princeps Turcorum Satrapa 1130 & 1131. lib 12 {c} 27 & l 13. c 6

Sanguinus (post Assangar & Roduan) rex Alapiæ potentissimus circa 1136 | ¹¹³⁷ lib. 14. c 6: vel antem: 1137. Invadit autem regnum Damascenorum an 1136 sed repulsus revertitur ad suos l 15. c 7.

Tegel-melud [Tegel melud Damasci Rex l 14. c 17 circa an 1131 vel potius 1130.

Alapia et Cæsarea non erant erepta | ^{capta} a Turcis circa 1140. l 14. c 30. & l. 15 c 3 nec circa annum 1147 l 16 c 27.

Anno 1142 (vel forte 1145 or 1146 scilicet Eugenio Papa) Sanguinus in Oriente principes potentissimus, & Musalæ, (quæ olim Nineve dicta , erat Metropolis regionis Assur,) Dominus obsedit Edessam Medorum Metropolim olim Rages dictam Hæc sita est ultra Euphratem per iter unius diei. l 16. c 4. Et capit c 5.

Anno 1144 (Baldvin anno secundo) interficitur Sanguinius dolosè. Successerunt ejus filij alter apud Mussulam prædictam (Ninive) citrorsum in oriente; alter apud Alapiam natu minor, nomine Noradinus vir provudus l 16. c 7.

<148v>

Ann 1144. Eodem nempe tempore fuit Meieredin rex Damascenorum, vir mollis & stultus. l 16. c 7

Anno 1146 Sultani Iconiensis Legiones (absente Sultano) vincunt et fugant Imperatorem et Regem Gallia. l 16. c 22.

An 1148 Soldanus Ieoniensis terram Comitum Edissenim ingreditur l 17. c 10. Et Noradinus regionem Antiochenam occupat Ibid.

Potentissimus turcorum Princeps Soldanus Iconiensis iterum cum {innumero} equitatu Comitatum Edissenam ingreditur. l 17. c 15. Hinc res perpetuo declinant.

Archiepiscopatus Edissanus Hieropolitanus & Toritiensis a Noradino occupatus. l 17 c 17. Anno 1152, Balduini quarti, nono.

Anno 1154 Noradinus regnum Damascenorum invait et, ultro munus dantibus Damascenis, occupat, ejecto & in orientem fugato eorum rege proprio l 17. c 26. & l 16. c 8. Ejectus autem rex erat Meieredin. l 16. c 8 totum.

Anno 1157 Noradinus ægrotans defertur Alapiam: ejusque frater Myrmicam audito fratris defectu credensque in fata concessisse Alapiam pervenit, eamque, tradentibus civibus obtinuit, sed cognito fratrem in vivis esse solutis agminibus discedit. l 18. c 17, 19

Cæsara civitas est super Orontem fluvium qui Antiochiam præterlabitur sita. Vulgus appellant Cæsaream et putant eam esse quæ et Cappadocia Metropolis eximia Beatus doctor præfuit Basilius. Sed errant Nam illa Metropolis ab Antiochia distat plusque itinere 15 dierum vel circa id. Hæc autem in Syria quæ ab alia Provincia est, a Cappadocia diœcesi multis medijs provincijs disjuncta nec Cæsarea sed potius Cæsara dicitur, una de suffraganeis urbibus Antiocheni Patriarchatus. Hanc civitatem nostri homines Christ: obsidêre anno 1157 l 18. c 18

Noradinus Alapia erat anno 1158 l 18. c 25. Invasit Sultanum Iconiensem anno 1160, 1161. l 18 c 27. Et interea rex Hyerusolmitanus bis ingreditur ejus fines et spoliatur Et 1161 Nov 18 Princeps Antiochenus capitur a Duce Noradini et Alapiam abducitur.

Cæsarea Philippi est Civitas in Iudea jam dicta Paneas.

Calypha de Baldac (Bagdad) summas etiamnum Saracenorum Monarcha Anno D 1166.

Sarraconus Noradini dux occupat Ægyptum Ann 1168 l 20. c 11 paulo post moritur et succedit Saladinus fratris Negemedini filius. c 12

Ann 1170 Noradinus cum exercitu magno residet in finibus Pencadensibus l 20 c 27

An 1156 Erat in partibus Cilicia circa Tarsum potentissimus quidam Armenius nomine Thoros qui sæpe Ciliciam infestabat sed a Raynaldo Principe Antiocheno vincitur et finibus Cilicia expellitur l 18. c 10

Anno 1157 Ægrotante Noradino Rex Hierosl. invitat Thoros potentissimum Armeniorum principem advenire contra Noradinum. Advenit Obsident Cæsaream.

Anno 1158 vel 1157 Thoros iterum grassatur in universa Cilicia et occupat Tharsum et Anavarzan duas Metropoleis. Cilicia autem montibus subjacebat in quibus ille inhabitabat castra munitissima

Anno 1171 Thoros moritur et succedit frater ejus Melier per vim l 20. c 28.

Cum Fredericus Archiepiscopus (Authoris antecessor) a Rege Hierosol. missus ad Constantinopolin, Antiochiam pervenisset & inde in Ciliciam, ut per terram Soldani Ieonensis, imperato prius ejus ducatu, pergeret: Milo Armeniorum alius Princeps potentissimus cujus erat frater Thoros, insidias ei struxit &c l 20. c 27. An 1170.

Noradinus moritur mense maio, regni ejus anno vigesimo nono. Et eodem anno moritur etiam Almaricus rex Hierosol: quinto Idus Iulij, regnavit an ₁₀ | ¹² mens 5. Obierunt anno D. 1173. Et non multo post (tertio Cal Novemb obijt etiam Authoris Antecessor, Archiep: Tyrius D. Fridericus. l: 20. c: ult & l 21. c 4. Et Author statim adsciscitur Cancellarius.

Eodem Anno, 1173, Saladinus vocantibus secreto Damascenis, & Melehe salah filio Noradini adhuc impubere apud Alapiam commorante, regnum Damascenorum occupat, tradito ei Damasco, Heliopoli, Camela, Cæsarea magna & omnibus Cælosyriæ civitatibus. Sperabat et Alapiam cum puero tradi, sed inaniter. Cap 6 lib 21.

Hæc intelligens Cotobedi frater Noradini, dominus Mussulæ, Rex inter Orientales Gentes Parthorum potentissimus cum magnis copijs ad opitulandum nepotem trajicit Euphratem. Erat Mussula seu Ninive Etiamnum totius Assyriæ Metropolis. Circa Alapiam Castra locat. Saladinus tamen Vrbes Hamam Cæsaream et regionem universam, ad usque Alapiam obtinuerat. Pugnatum est. Saladinus vincit. AD 1174. lib 21. cap 8.

An 1179 circa Novemb̄, mortuus est Melechsala Noradini filius cui de omni hæreditate paterna sola manserat Alapia cum paucis ad modum municipijs: quæ omnia testamento novissimo in quendam patruī sui filium Hezedin nomine, filium Thehebet, Mussulæ dominum contulit lib 22. cap 8.

An 1180 Aliqui suspicabantur quod Saladinus obsidere vellet Alapiam alij quod domino Mussulæ potenti Turcorum satrapæ, qui ejus quadam oppida circa Euphratem obsidere dicebatur, tentabat occurrere. l. 22. c 18

Mortuo Noradini filio, frater Rebedim, Domino Mussulæ fratre permittente, possidebat Alapiam cum paucis, quæ non occupaverat Saladinus, oppidis. Sed his spretis, Saladinus trajicit Euphratem, & Mesopotamiæ Vrbes splendidissimas Edissam Carram &c et universam pene <149v> regionem quæ sub potestate Domini Mussulæ prius jacuerat tam viribus quam munerum interventione intra paucos dies sibi vindecaverat. Anno Dom. 1180 c 19. l 22.

Damascus caput Syriæ minoris.

Anno 1181 Regionibus in Mesopotamia Syriæ occupatis, et in Amida Metropoli quadam, alijsque præcipuis urbibus collocatis sui fidelibus revertitur et Alapiam obsidet et pacto obtinet. Dein Tarsum primæ Ciliciæ metropolim quam a Græcis acceperat ^{Rupino} Armeniorum Satrapæ potentissimo qui ejus regionis urbes reliquas possidebat, multarum pecuniarum tradidit interventu: eo quod nimis longè ab eo distabat.

E Continuationis belli sacri libris.

Saladinus Hierosolym expugnat 1188. et Tyrum 1189

Mortuo Saladino, frater ejus Saphadinus omnes e novem filijs occidit præter Vnum Noradinum quem Alapiensium fides ex insidijs ejus eripuit lib 2 cap 16. Vnde statim odio pernicissimo filius et frater Saladini ubique concurrunt & Sapadinus continuo sævit in Alapienses Ibid.

Bagdadi	Sjaizarum Cæsaræ et Iconij	Alepi	Damasci
1057		1079 Sjarfuddaulas 1085	
Togrulbecus		Tagjuddaulas 1095	1079 Tagjudaulas 1095
1063	1080 Sedijduddaulas 1082	Roduwanus 1113	Decacus 1104 Ababacus
Olbarsalanus	Abulmerhafus cognomine	Tagjuddaulas 1117	cogn. Doldequin 1130
1071	Cutlu–muses Soliman 1100	Bulgarus 1130 Sanguin	Tegel–melud *
Gjelaluddaulas	Tanisman Masut	1144 Noradin 1173	Meieredin 1154 Noradin
1094	Clisastlan. – – – – Kai–	Melechsala 1179 Rebedim	1173 Saladin 1195
Barkiarucus	Cosroes & – – – – Reucratine	1181 Saladin 1195 Noradin	Sephadin 1209 Coradin
1105	cumfratribus in vivis circa an:	in vivis anno 1209 * * *	ad annum 1227 & ultra
Mahammedus	1213 Aladin Azatines Iathatines		regnavit
1117	desiit Anno 1262.	Malervasa Sultanorum	
Mahmudus		ultimus a Tartaris captus	Malachnessar
&c		anno 1260	

Mesopotamiæ

Sjarfuddaulas 1085 Artac vel Artot in vivis 1179	Sanguin 1144 Cotobedi fil in vivis 1174 {Er}	Hezedin
---	--	---------

Ὁνωρίου δὲ γράμμασι πρὸς τὰς ἐν, Βρεττανίᾳ χρησαμένου πόλεις, φυλάττεσθαι παραγγέλουσι. Honorius autem litteris ad civitates Britannicas scriptis quibus eos hortabatur ut rebus suis consulerent. Zos. l 6.

— ἐκβάλλουσαι μὲν τοὺς Ρωμαίους ἄρχοντας, ὀικεῖλον δὲ κατ' ἐξουσίαν πολίτευμα καθιζᾶσαι. Zos l 6. De Gallis Armoricis

Ἰωβῆνος ἐν Μουνδιακῷ τῆς ἑτέρας Γερμανίας κατὰ σπουδὴν καὶ Γυντιαρίου, ὃς φύλαρχος ἐχρημάτιζε τῶν Βουργουντιόνων τύραννος ἀνηγορεύθη Iovinus apud Mundiacum [Moguntiam] Germaniæ alterius urbem, studio Goaris Alani & Guntiarj Burgundionum præfecti Tyrannus creatus Olympiadorus apud Photium Hoc factum AC 412 circiter, Post mortem Alarici, ubi Aduolphus modò in Gallias transijsset. Quo tempore etiam Sarus occiditur.

Romanæ urbis mœnia ex Ammonis gemetræ dimensione, quo tempore Gotthi illam priore incursione infestarunt, viginti et unius miliaris spatium in circuitu habere comperta sunt. Olympiodor. apud Phot.

Alaricus Post Pannoniam Rhætiam invadit dein transito pado Honorium ad Hastam obsedit. — atque interim cædes hominum incensionem tectorum prædasque agrestium ac pecorum quam latissimè potuit fecit. Sigon de Occ. Imp. l 10 ad An 401. sub finem anni.

Stilico – Germanos ingentibus pollicitationibus & muneribus in suas partes trahit Auxilia contra Getas emit, contra Radagæsum arma movet. Omnes legiones quæ Rhætias ad Rhenum custodiebant abductæ in Italiam. Goarus Rex Alanorum partes Romanorum secutus est: itidem Vldinus & Sarus ingenti mercede redempti. &c Annal Boiorum p 126.

Stilico interfectus Kal. Sept. A.C. 408 Sigon. de Occ. Imp.

Franci Frigerido teste, Constantini rerum in Gallia potentis socordia invitati in Galliam quam toties vario incursionum eventu tentarant neque firma tenere possessione potuerant, magna mole superato Rheno irruerunt ac cum alia oppida tum præcipuè Vrbe Trevirorum ipsius tum Imperij caput captam diripuerunt. Quod ubi Vandali socijque senserunt, sibi rebusque suis timentes, ad Rhenum illicò recurrerunt ac conatibus eorum se venisse adversarios ostenderunt. Franci verò postquam Resplendialem Regem Alemanorum, Goare ad Romanos transgresso agmen suum a Rheno retulisse videre sese in Vandalos intulere, ac Godigisilo Rege

eorum extincto viginti ferme millia cæcidere, universos deleturi, in periculo cognito Alanorum exercitus in tempore succurrisset. Hac clade fracti Vandali Alani & vevi, ne iterum cum Francis sibi decertandum esset, Gunderico Gondigisili filio rege substituto, consilium Gallia abeundi cœperunt, &c — Hæc in Hispaniam trajectio hoc anno facta est Kal. Octob. ut Prosper Cassiodorus et Iornandes in annalibus scripsere. Sigon-de Occ. Imp. ad an 409

Sulpitius Alexander, cum dicit Maximum intra Aquileiam amissam omni spe Imperij quasi amentem residere, adjungit: Eo tempore Genobaldo Marcomere & Sunnone ducibus, Franci in Germaniam prorupere ac pluribus mortalium limite irrupto cæsis fertiles maxime pagos depopulati Agrippinensis etiam Coloniae metum incussere Quod ubi Treviros per <151v> latum est Nannius & Quintinus militares magistri, quibus infantiam filij & defensionem Galliarum Maximus commiserat, collecto exercitu apud Agrippinam convenire. &c Greg. Turon. Hist. l. 2. ex Sulpitij Alexandri tertio Historiæ libro. Dein quomodo Romani in Francia cæsi sunt, & quomode Arbogastes postea Francia invasit & populatus sit.

Renatus Profuturus Frigeridus cum Romam refert a Gothis captam atque subversam, ait: Interea Resplendial Rex Alemannorum [Alanorum in edit G. Badij A.C. 1512., Goare ad Romanos transgresso, de Rheno agmen suorum convertit, Vandalis Francorum bello laborantibus, Godigisilio rege absumpto, acie viginti ferme millibus ferro peremptis, cunctis Vandalorum ad internecionem delendis, ni Alanorum vis in tempore subvenisset. Movet nos hæc causa quod cum aliarum gentium Reges nominat cur non nomet et Francorum. Greg. Turonens. l 2. c 9 [L. 6. 9]

Idem (Frigeridus scil cum Constantinum obsideri scribit: ita dicit. Vix dum quartus obsidionis Constantini mensis agebatur, cum repente ex ulteriori Gallia nuncij veniunt Iovinum assumpsisse ornatus regios, & cum Burgundionibus Alemannis Francis Alanis omni ex exercitu imminere obsidentibus, ita acceleratis moris reservata urbe Constantinus deditur. Greg. Tur. l. 2. c 9.

Et paulò post: Hisce diebus Præfectus Tyrannorum Decimius agroetinus ex primicerio notariorum Iovini, multique nobiles apud Avernos capti a ducibus Honorianis & crudeliter interempti sunt. Trevirorum civitas a Francis direpta incensaque est secunda irruptione. Greg Tur l 2. c 9. — Cum autem Asterius codicillis Imperialibus Patriciatum sortitus fuisset, hæc adjungit: Eodem tempore Castinus domesticorum comes, expeditione in Francos suscepta, ad Gallias mittitur. Ib.

Tradunt multi Francos de Pannonia fuisse digressos, & primum quidem littora Rheni amnis incoluisse: dehinc transacto Rheno Thoringiam transmeasse: ibique juxta pagos vel civitates, reges crinitos super se creavisse de prima et ut ita dicam nobiliori suorum familia. Quod postea probatum Clodovei victoriæ tradidere, idque in sequenti digessimus. Nam in Consularibus legimus Theodemerem regem Francorum, filium Ricimeris quondam, et Ascilam matrem ejus gladio interfectos. Ferunt etiam tunc Clogionem utilem et nobilissimum in gente sua Regem Francorum fuisse, qui apud Dispargum castrum habitabat quod est in termino Thoringorum. In his autem partibus, id est ad meridionalem plagam, habitabant Romani usque Ligerim fluvium. Vltra Ligurim verò Gothi dominabantur. Burgundiones quoque Arrianorum sectam sequentes habitabant trans Rhodænum, qui adjacet civitati Lugdunensi. Clogio autem missis exploratoribus ad urbem Cæm_e | ^aracum, perlustrata omnia ipse secutus, Romanos proterit, civitatem apprehendit: in qua paucum tempus residens, usque sumnam fluvium occupavit. De hujus stirpe quidam Meroveum regem fuisse asserunt cujus fuit filius Childericus. Greg. Tur. l 2. c 9

Igitur Childericus Aurelianus pugnans egit Odovacrius verò cum Saxonibus Andegavos venit. moritur Egidius & relinquit Syagrium fil [Romanorum Regem ad civitatem Suessionas c 27 — Britanni de Biturica a Gothis expulsi sunt, multis apud Dolensem vicum peremptis. Paulus vero comes cum Romanis & ac Francis Gothis bella intulit & prædas egit. Veniente vero Odovacio An <152r> degavos, Childericus rex sequenti die advenit, interemptoque Paulo comite, civitatem obtinuit. — His ita gestis, inter Saxones & Romanos bellum gestum est, sed Saxones terga vertentes multos de suis, Romanis insequentibus gladio reliquere: insulæ eorum cum multo populo interempto a Francis captæ atque subversæ sunt. Eo anno, mense nono terra tremuit. Odovacrius cum Childerico fædus iniit, Alamannosque qui partem Italiæ pervaserant subjugarunt. Eoricus autem Gothorum rex Victorium ducem super 7 civitates præposuit anno 14 regni sui. Greg. Tur. l. 2 c 19

Ragnacharius parens Chlodovei regnum quoddam tenuit Gr. Tur. l 2 c 27

Soboles Gundeuchi regis Burgundiæ, Gundobaldus Godegisilus Chilperic & Godomarus cap 28

Clodovæus per victoriam contra Alemannos ad fidem Homousij conversus & baptizatus Ib. l 2. c 30 & 31.

Bellum inter Gundobaldum & Godegisilum, Clodoveo Godegisilum juvante ib c 32 Gundobaldus postea fratrem capit et occidit c 33 & omnem occupat Burgundeam. Ib.

Clodoveus vincit Gothos occiso eorum Rege Alarico in Campo Vocladensi &c Ib c 37

Clodoveus eripit regnum a Sigiberto quodam c 40, & a Cararico rege c 40 & Ragnacario rege apud Camaracum. 42

Gundobaldo succedit Sigismundus fil. l 3. c 5 Quo a Clodomere Francorum rege capto Godomarus frater ejus regnum capescit. Sed non multo post regnum Francis (Burgundiones modo Clodomerem occiderant) amittit. c 6. & iterum forte recipit ib. ve

Ynundatio Tyberis & Draco. cum serpentibus per Tiberim in mare delati Greg. Tur. l 10. c 1. Idque anno 15 Childeberti Franc. Regis.

Ex Chronico Ivonis Carnotensis de Regibus Francorum.

Franci egressi a Sicambria pervenire in extremos fines Rheni fluminis in Germanorum oppida, ibique aliquot annis cum Principibus suis Marcomere et Sumone resederunt. Vbi primum regem Pharamundum sibi statuunt legibusque se subduunt quas primores eorum Wisogastus Arbogastus Selegastus invenerunt. Pharamundus rex primus Francorum. — Didio Pharamundi filius rex Francorum secundus. Abhinc Franci crinitos reges habere cœperunt. Eodem tempore. Romani Gallias tenebant, citra Ligurim fluvium Gothi. Clodio post Didionem rex Francorum tertius. Hic de Thoringorum finibus egressus Rhenum transijt, victoque Romano exercitu Carbonariam sylvam tenuit ibique sibi sedem statuit.

Vixit hic author post an 1135.

gesta Regum Francorum Epitomata partim e Greg. Tur. scriptis partim aliunde

Franci egressi a Sicambria venerunt in extremis partibus Rheni fluminis in Germanarum oppidis, illicque inhabitaverunt cum principibus eorum Marchomiro filio Priami & Summone filio Anterioris, Habitaveruntque ibi annis multis. Tunc defuncto Summone & accepto consilio in unum primatum eorum unum habere principem, petierunt consilium a Marchomiro ut regem unum haberent sicut & cæteræ gentes. At ille dedit ejs consilium et elegerunt Pharamundum filium ipsius <152v> Marcomiri & levaverunt eum super regem crinitum. &c Mortuo Pharamundo Clodionem filium ejus crinitum in regnum patris elevarunt. — Franci relicto Childerico, Egidium principem Romanorum elevaverunt super se regem sed post 8 anno Egidius ejicitur & Childeric restituitur. Hæc e præfatis Gestis Epit.

Gregorij Turonensis excerpta Chronica ex Fredegarij Scholastici Historia miscella.

Francos Transegisse comperimus usque ad Marcomerem Sonnenem & Genebaudum duces (cap 3) — Dehinc extinctis Ducibus in Francis denuo Reges creantur ex eadem stirpe qua prius fuerant (c 5.) Eodem tempore Iovinianus ornatus regios assumpsit. Constantinus fugam vertens Italiam dirigit: missis a Ioviniano principe percussoribus super Mentio flumine capite truncatur. Multi nobilium jussu Ioviniani apud Arvernens capti, & a ducibus Honorij crudeliter iterempti sunt (c 6) Trevirorum civitas factione unius ex senatoribus, nomine Lucijs a Francis capta & incensa est. — (c 7) Castinus domesticorum comes expeditionem accepit contra Francos eosque proterit, Rhenum transit, Gallias pervagatur, usque ad Pirenæos montes pervenit, (c 8.) Franci electum a se regem, sicut prius fuerat, crinitum inquirentes diligenter ex genere Priami Frigi et Francionis, super se creant nomine Theudemerem (al. Theudemirum) filium Richemeris qui in hoc prælio quod supra memini a Romanis interfectus est. Substituatur filius ejus Chlodeo in regno, utilissimus vir in gente sua qui

apud Hesbargum castrum residebat quod est in termino Thoringorum. &c Sequitur Merovæus Childericus &c Narrat et victoriam Clodij in Romanos, qua omnia occupavit ad usque Suminam fl.

Item. Cap 32. De Alanis, qualiter in regno Francorum interfecti sunt.

Alani a Theudeberto filio Theuderici superantur, omnemque prædam & vitam amiserunt. [NB Hic Theudericus erat rex Mettensis & filius Chlodovei regis Gall. Et factum hoc conjungitur cum Eversione regni Thuringorum ab eodem Theudeberto, cum initio Sygismundi Burgundi jussu patris in regnum sublimati. & cum regno Theuderici.]

Aimonius primum statuit Pharamundum, secundum Clodium. [I. 8. 21]

Ann 16 Honorij (A.C. 411) Saxonum incursione devastatam Galliarum partem Vandali atque Alani vastavere. Prosp. ad Euseb l 1

Ann. 13. Theod 11. Bellum contra Burgundionem Gentem memorabile exarsit quo universa pene Gens cum rege Peretio deleta. Prosp ap Euseb l 2. (A.C. 435)

Indic 7 Zenone & Marciano Consolibus His consolibus caput Attilæ filij Constantinopolim allatum est. Marcell Chron A.C. 469.

Lucio Consolibus Burgundiones partem Galliæ Rheno conjunctam tenere. Cassod. Chron.

Maximus per duos tantum menses invasit imperium Valentin 8 & Anthemio Consolibus Cassiod. Chr

Maximianus (Maximus) quarto regni sui mense occiditur. In ipso anno Avitus ab exercitu Gallicano primo Tolosæ dehinc apud Arelatum Augustus appellatus Romam pergit interea Gaisericus Romam spoliatur priusquam Avitus Augustus fiebat. Idat Chron.

<153r>

Ostrogothos constat morte Ermanarici regis sui decessione a Visigothij divisos Hunnorum subditos ditioni in eadem patria remorasse Winithario tamen Amalo principatus sui insignia retinente. Oritur dein bellum in Winitharium ex una parte & Balambere atque Sigismundum regem etiam Ostrogothicum ex altera. — Occiditur Winitharius & Balamber omnem Gothorum subactum populum possedit, ita tamen ut Gothis proprius regulus (quamvis Hunnorum consilio) imperavit. — Winthario succedit Hunni mundus & Thorismundus. Post per 40 annos sine rege manserunt. Dein sub Attala regnabant Valamir Theodemir & Widemir. Iornand. Get.

Postea Walamirus bellum gerit cum Hunnimundo (& Alarico) Suevorum regibus quos etiam confi Alemanni adjuvabant, utpote Suevis confines, regentes nempe Alpes erectas. Iorn. Get.

Vandali a loco suo digressi cum Gundarico rege in Gallias ruunt: quibus valde vastates Hispanias appetunt. Hos Suevi secuti, id est Alamanni, Galliciam apprehendunt. — Gunderico succedit Trasimundus. — Per idem tempus Trasimundus — totam Hispaniam, ut ad perfidiam Arrianæ sectæ consentiret, tormentis ac diversis mortibus impellebat. — Et puella quædam invita ad rebaptizandum deducitur. Et rebaptizatur, sed ea reluctante & aquas fluxu ventris fœdante, tandem occiditur. Greg Tur l 2. c 2.

Athananaricus etiam Visigothorum rex maximus fuit Homousis persecutor Gr. Tur l. c 4

Chuni a Pannonijs egressi ad Metensem urbem reliqua depopulando perveniunt, tradentes urbem incendio & populum in ore gladij trucidantes ipsosque sacerdotes Domini ante sacrosancta altaria perimentes — dein [a Metensi urbe egrediens] cum multas Galliarum civitates opprimeret, Aurelianus aggreditur &c. Greg. Tur. l. c 6, 7.

Bellum Clodovei contra Alemannos apud Tolbiacum, quo ad Christianitatem convertitur. Greg. Tur.

Maximus sacrificia gentilibus et aram Victoriæ restituit ob idque laudatus a Symmacho. Socr. l 5 c 4. Petav Doctr. temp. ad an 387. Eugenius Gentilibus favit. Aram Victoriæ Romanis concessit, quo nomine ab

Ambrosio qui Florentiam abierat, increpatur Ep. 15. Petav. Ib.

Petavius refert dissolutionem Regni Alanorum in Hisp. ad an 417 dicitque ex Idatio Alanos tunc Vandalis & Suevis dominatos fuisse. Meminit etiam ex eodem Idatio Fridebalum Wandalorum regem a Constantio captum A.C. 416. Et Statuit Bellum Alemannicum in Vbijs ad an 495.

Alaricus Germaniæ gentes in Romanos concitavit — Saxones Britannias depopulantur Alani Gepides quorum rex Rosopendial, Vandali rege Modogisilo, cujus filij Gunderic et Genseric, Marcomannorum Quadorum Salingorum (Suevi sunt) rex Hermanericus, Burgundionum Gandericus, Franci quoque prid Kal Ian Hieme rigante Rhenum transeunt. Annal. Boiorum.

Sidonius Apollinaris ad Majoranum Augustum Alemannos Rhætias occupasse commemorat hoc carmine

Rhætorumque juga, per longa silentia ductus,
Romano exierat populato trux Alemannus,
Perque cavi dictos quondam de nomine Campos,
In prædam centum novies demiserat hostes.^[67]

<153v>

Dum Constans cum patre resideret, ab Hispania nuncij commeant, a Gerontio maximum unum e clientibus suis imperio præditum atque in se comitatu gentium Barbararum accinctum parari: quo exterriti, Edobecco ad Germanas gentes præmisso, Constans & præfectus jam Decimius Rusticus ex officiorum magistro petunt Gallias cum Francis et Alamannis omnique militum manu, ad Constantinum jamjamque redituri. Item cum Constantinum obideri scribit Frigeridus, ita dicit: Vix dum quartus obsid — &c. Greg. Tur. l 2. c 9 ex Frigerido.

A. C. 411 Wandali duce Crosco Gallias multasurbes & Ecclesias subvertunt, Croscus tandem a Mariano præside Arelati captus per victas urbes ignominiose retractus ad mortem tormentatur. 413 Wandali timore Gothorum Gallias relinquunt & cum Alanis & Suevis Hispanias occupant. Roma capta 9 Cal Sept. Vandalis Gallias congressi Franci Modogisilum regem cum 20000 Wand. extinguunt, & suprema forte interitio Wandalorum fuisset, nisi reliquijs eorum Alanorum Resplendial subsidio venisset. Britannorum vires attenuatæ, et subtrahunt se a Romanorum dominatione. Franci per Gallias incessantes diripiunt primo: & secunda irruptione incendunt urbem Treverim. 423 Britannis subjectionem Romano Imperio repromittentibus subsidium mittit Honorius — sed id frustra fuit. 433 In Gallia cum Suptar rex Hunnorum Burgundiones nimis opprimeret illi baptizati & statim Hunnis congressi. multa millia eorum peremerunt 436 Rugilæ succedit Bleda. 453 Attila cum 500000 invadit occidentem. 454 Attila Italiam aggressus, omnes pene ejus civitates aut diruit aut diripuit aut incendit. 476 Franci Treverim capiunt. 499 Clodovæus Alemannos bello congreditur & perempto eorum rege & Alemannia sub tributo redacta baptizatus est &c Hæc e Sigeberto.

Historiam Croci regis Alemannorum (qui ab aliquibus Vandalorum dicitur) vide in Greg Tur l 1 c 30 & 32. Vniversas Gallias vastat, tandem capitur Arelati & crudeliter interficitur. Author hic refert ad Valeriani & Gallieni tempora. Spangenberg vocat Garochum (Garhoch

Odoacer & Childeric Alanos e Gallijs ejiciunt. Suevicorum Anna l 8. part 1. c 7. Alemannos qui partem Italiæ invaserant subjugarunt dicit Greg. Tur. l 2. c 19.

Iudicamur itaque præsentem etiam iudicio a Deo & ideo excitata est in perniciem ac dedecus nostrum gens quæ de loco in locum pergens de orbe in orbem transiens, universa vastaret. Ac primum a solo patrio effusa est in Germaniam primam nomine Barbaram ditione Romanam, post cujus primum exitium arsit regio Belgarum, deinde opes Aquitanorum luxuriantium. Et post hoc corpus omnium Galliarum, sed paulatim id ipsum tamen, ut dum pars clade cæditur pars exemplo emendaretur. Salvian de Gubern Dei l 7.

Excisa ter continuis eversionibus summa urbe Gallorum. [Treviri,] cum omnis civitas bustum esset, malis et post excidia crescentibus. Nam quos hostis in excidio non occiderat post exidum calamitas obruebat: cum id quod excidio evaserat morti, post excidium non superesset calamitati. Alios enim impressa altius vulnera longis mortibus necabant, alios ambustos hostium flammis, etiam post flammas pœna torquebat. Alij interibant fame, alij nuditate, alij tabescentes, alij rigentes: ac sic in unum exitum mortis per diversa moriendi

genera corruebant. Et quid plura? excidio unius urbis affligebantur quoque aliæ civitates. Iacebant siquidem passim, quod ipse <154v> vidi atque sustinui utriusque sexus cadavera nuda lacerata urbis oculos incestantia, avibus canibusque laniata: lues erat viventium, fœtor funereus mortuorum, mors de morte exhalabatur, ac sic etiam qui excidijs supradictæ urbis non interfuerant mala alieni excidij perferebant Salivian De Gubern Dei l 6. p 211

Epitaphium Eusebiæ Treviris Honorio 10 & Constantio 1 mens Iul 12.

Ricimer infesto exercitu Romam occupat, Anthemium interficit urbem militibus diripiendam tradit 5 Id. Iul. Successit Anicius.

Pestis A.C. 410 non Romam tantum sed totam Italiam afflixit siquidem scribit Ruffinus ad Chromatium tum Aqueleensem Episc. perruptis ab Alarico duce Gothorum Italiæ claustris morbum se pestiferum infudisse & agros armenta viros longe lateque vastasse Sigon. de occ. Imp. l 10 p 175.

Franci sub ducibus Faramundo, Marcomiro Sunnone, Priamo & Antenore fine Gallicorum ingressi. Trithem. / Resplendial Alanus Trithem.

Roma capta 9 Kal Sep. Anno V.C 1564. Adonis Comment. Clodoveus credens anno 15 regni sui baptizatur Ib. Focas regnante Bonifacio statuit sedem Romanum caput Eccles. & rogante alio Bonifacio Pantheon concessit Ib. Adonis Viennensis Commentarij ætatis 6. scripsit post an 877.

Tunc lugubres vestes Italia mutavit, & semiruta urbis Romæ mœnia, pristinum ex parte recepere fulgorem — Putares extinctam Gothorum manum et colluviem perfugarum atque servorum domini desuper intonantis fulmine concidisse. Non sic post Trebiam Thrasymenum & Cannas: in quibus locis Romanorum exercitum cæsa sunt milia; Marcellini primum ad Nolam prælio se populus Romanus erexit. Minori prius gaudio strata Gallorum agmina, auro redempta Nobilitas et seminarium Romani generis in arce cognovit. Penetravit hic rumor orientis littora &c. Hieron: ad Demetriade Epist 8 Tom 1. p 6

Proh nefas, orbis terrarum ruit, in nobis peccata non ruunt. Vrbs inclyta & Romani imperij caput uno hausta est incendio. Nulla est regio quæ non exules Romanos habeat. In cineres et favillas sacræ quondam Ecclesiæ conciderunt. Hieron Ad Gaudentium Ep 12. Tom 1. p 100

Quis crederet ut totius orbis extructa victorijs Roma corrueret, ut ipsa suis populis et mater fieret et sepulchrum, ut tota Orientis Ægypti Africæ littora olim dominatricis urbis, servorum et ancillarum numero complerentur, ut quotidie sancta Bethlehem, nobiles quondam utriusque sexûs atque omnibus divitijs affluentes susciperent mendicantes? Quibus quoniam opem ferre non possumus condolemus & lachrymas lachrymis jungimus. Hieron Proæm. in Ezek. 3.

Occidentalium fuga et sanctorum locorum constipatio nuditate atque vulneribus indigentium, rabiem præferat barbarorum quos absque lachrymis et gemitu videre non possumus. Hæc Hieron in Manasterio Palastinæ consisten. Proæm in Ezek 7.

[[Editorial Note 28](#)]

Greg. Turon. Hist & Epitomat. Gest. Franc. l 2. c 5 & {c} 9 p 95. Trithemij Annales. p 62 Gutberlethus Chron Theodemirus Rhenano Theido & Thiedemarus, Ivoni Carnotensi p. 51 Didio dicitur. Sigebert. Diac. Misc. Chron. Belg. / Hieronym. / Crocus in Etrop. Tur. Zos / Echdarichus in Sar. / Trithem. / Zos. de acie Adaulphi. l 5 / Multitudo Revertensium in Romam. / Plag. in Hisp.

<154r>

[[Editorial Note 29](#)]

Theodericus Gothorum rex in Italia — Suevis in Rhætia commorantibus ducem dedit Fribadum & præsidem constituit in Rhætia illa Suevica qui Gottorum nomine illic jus diceret, Severianum comitem ut est apud Cassiodorum in Epistolis variarum cognitionum. Præterea Suevos et Alemannos (utpote eandem gentem) eodem tempore rerum potitos esse in Rhætia prima, ex historia Severini advertitur, Eugippo quodam authore, Iustiniano Imperante scripta; utpote quæ Gibolphum ac Chunimundum, Alemannorum unum & alterum

Suevorum regem, in Vindeliciam usque Bataviam Oenumque flumen denique ad Pannoniæ limites usque excursionem non semel fecisse, occupatis etiam Tiberinis et Batavis castris, ipsaque Romana colonia Laureaco, refert. Laz. Gent. migr. L. 8. p 375.

Suevorum Reges in Retia Prima. 1 Sumanus [Suomarius] 2 Bondoncarius 3 Fribadus. 4 Esner. 5 Hobingus. 6 Nebus. 7 Ermeric quem alias Annales Ermanarichum vocant interfuit pugnae Tolbiacensi victus a Lutavico 1, Francorumque ditioni cum gente subjecta mancipatus primus quoque fidem Christi amplexus Annalibus refertur. Laz. Lib 8 p 383.

Wallia Romani nominis causa caedes magnas barbaris intulit. Wandalos et Silingos nominis causa caedes magnas barbaris intulit. Wandalos et Silingos in Bætica omnes bello extinxit. Alanos qui Wandalis et Suevis potentabantur adeo cecidit ut extincto Atace rege ipsorum pauci qui superfuerunt oblito regni nomine Gunderici regis Wandalorum qui in Gallicia residerant se regimini subjugarunt. Isid Hisp Hist Got.

Æra 446 Wandali Alani et Suevi Spanias occupant — Æra 449 post plagarum diram perniciem quibus Spania cæsa est: tandem barbari ad pacem conversi sorte possessionem dividunt. Galliciam Suevi, Alani Lusit. & Carthag. prov. Wandali silingi Bæticiam sortiuntur. Spani autem per civitates et castella residua plagis afflicti Barbarorum dominantium se servituti subjiciunt. Isid. Hist. Wand.

Æ 446 Suevi principe Hermerico cum Alanis et Wandalis simul Spanias ingressio Isid Hist Suev. Gundericus rex Wand. tandem transit ad Bæticiam inde migrat ad Africam Isid. Wand.

Tempore Theodosij Marcomirus genuit Pharamundum, Clodio fil. ejus, Merovingue fil &c Chron Virdunense.

Ær 446 Vandali Alani et Suevi Spanias occupantes necesse vastationesque cruentis decursibus faciunt urbes incendunt, substantiam direptam exhauriunt, ita ut humanæ carnes vi famis devorarentur a populis: edebant filios suos matres, bestiae quoque morientium gladio fame ac peste cadaveribus adsuetæ etiam in vivorum efferebantur interitum: atque ita quatuor plagis ^[68] per omnem Spaniam sævientibus Divinæ iracundiæ per Prophetas inscripta olim prænuntiatio adimpletur. Isidor. Hist. Wand.

Barbari per Sortes dividunt Hisp eo anno quo Constantinus post trien invasæ tyran. occiditur Idat. Chron

Wandali Alani et Sievi omnes simul ingred Hisp. Isid. Wand & Suev Idat chron 3 Id Octob Idat Chron. Wandalis in Afr. trans. Suevi in Gallæcia succedunt Isid Suev.

Honor obit ante irruptionem Gallicam Prosp Chron l 1.

<155r>

Ex A{i}jthoni Passagio Terræ Sanctæ

Regnum Turquestan ex oriente habet regnum Tarsæ, ex occidente regnum Persarum, ex septentrione regnum Corasinæ, (i.e. Corasan) e meridie desertum Indiæ. Cap 3.

Regnum Persarum protenditur versus occidentem usque ad magnum flumen Phison, et versus meridiem ad usque ad desertum Indiæ.

Regnum Babiloniæ extendit ad Nineven.

Nineve jam devastata jacet cap 11

Regnum Mesopotamiæ extenditur a Mosul quæ sita est ad ripam Tigridis ad civitatem Rohais (i.e. Edessa) quæ fuit civitas Abgari c 12.

Regnum Turkiæ is the Sultany of Iconium in Asia minor. c 13.

Quando Turchi occupaverunt dominium regni Turkiæ non potuerunt civitatem Trapezonde nec ejus pertinentias occupare propter castra fortissima & alia munimenta, & sic permansit in potentia Imperatoris

Constantinopolitani ad terram illam regendam donec quidam ex ejus rectoribus fecit se Imperatorem vocari.
cap 13. Trapezonda non est in Cappadocia sed in Provincia Genech. Ibid.

Regnum Syriæ ab oriente habet Mesopotamiam a septentrione secundam Armeniam et partem regni Turquiæ,
cap 14

Regnum Turquiæ ex oriente habet Armeniam majorem & partem regni Georgiæ, a meriie secundam
Armeniam & partem Ciliciæ c 13. continet Trapezondam &c Ibid.

Sadock primus Turcarum rex cepit dominari in Persia A.C. 1051 huic successit filius Dogrissa qui misit
quendam suum consanguineum qui vocabatur Artot, ad invadendum regnum Mesopotamiæ, & concessit sibi
quicquid posset acquire contra Græcos. Vnde idem Artot — obsedit civitatem Rahais (i.e. Edessa), quam sine
moræ dispendio occupavit, deinde invasit alias terras & loca, et totum regnum Mesopotamiæ dominio suo
subdit. In civitate vero Meredin (quæ est in Mesopotamia vide cap 12) tenuit sedem suam et fecit se
Suldanum ab omnibus appellari. Dogrissæ successit Aspasalem qui nepotem ejus Soliman cum magno
exercitu in Cappadociam misit, & concessit sibi omnia quæ posset acquirere contra Græcos. Soliman itaque
cepit quamplures civitates Turquiæ fecitque se vocari Soldanum. Aspasalemo mortuo successit filius ejus
Melecla, Iste misit Artot Soldanum Mesopotamiæ & Soliman Soldanum Turquiæ ad obsidendam civitatem
Antiochiæ, qui statim ceperunt. Melecla mortuo successit filius natus major Belchiaroc sed alius ejus filius
quidam occupa{vit} magnam imperij partem. Non multo post Christiani obsident & recapiunt <155v>
Antiochiam. Dein Belchiaroco mortuo cum frater ejus supradictus voluisset succedere sed tumultuosè
occiditur & regnum in plures partes per discordiam in eligendo successore distractum est. Quod videntes
Georgiani et Armeni Armeniæ majoris, invaserunt prædictos Turquos & de toto Persarum Imperio fugarunt,
unde iverunt cum uxoribus & filiis habitare in regno Turquiæ, quorum accessu Sultanus Tur{quiæ} potentior
omnibus factus est. Cap 15.

Quando Corarmini occidentem petebant & in plures partes distracti erant, ibant alij ad Soldanum Damasci,
alij ad Soldanum Ames, alij ad Soldanum Haman, alij vero ad alios soldanos regni Assyriorum qui tunc
temporis erant quinque, sed eorum Dux Bartat cum suis ibat ad soltanum Babylonie Cap 15

A.C 1244 Tartari sub Baydone vincunt Gruiatadin Sultanum Turquiæ & occupant regnum ejus. Hoc filij fuere
Iochi (qui superavit regnum Turquestan & minorem Persiam usque ad flumen Phison, & hæredes ejus usque
nunc (i.e. ad annum 1300) ibi regnant, & illi qui nunc tenent sunt duo fratres quorum unus vocatur Capar,
alter Dorax.) secundus Hoccota filius Baido Septentrionem, versus Vngariam, debellavit. cap 18

Haolon antequam sex mensium spatium laberetur, totum regnum Persarum, quia carebat domino & rectore
subjugavit usque ad terram Assirorum &c dein transtulit se ad quandam Armeniæ Provinciam quæ vocabatur
Sorloch, ibi tota æstate dedit se solatio et quieti, & hieme veniente obsedit civitatem Baldach cepitque A D
1258. Cap 25

Dein ubi H_o |^alon requievit per spatium unius anni, misit ad regem Armeniæ quod veniret cum gente sua ad
civitatem Rohais (Edessa) in regno Mesopotamiæ. Cumque venisset dixit Haolono: Domine, Sultanus
Halappi tenet totius regni Syriæ principatum, & si Halappi vestro subditur dominio alias terras omnes facile
obtenebitis, Obsedit itaque Haleppi & per novem dierum spatium cepit AC 1260 cap 28.

Quando vero Soldanus Halappi qui vocabatur Melecknaser qui tunc erat in civitate Damasci intellexit quod
civitas Damasci [forte foret Aleppo] capta fuerit cum filiis et uxoribus qui ibi erant, supplex se projecit ad
pedes Haolonis sperans uxorem cum filiis & aliquam partem regnorum sibi redditam fore, sed spes fefellit
cap 29

Haolon moritur A.C. 1264. cap 31. / Aithonus moritur 1270. Cap 33

Melechsala primum instituit & ab ijs regno privatur succedente Turquiniano & post eum Melecmees.
Cap 52

De divisione regni Iconij inter Masut & Caicubades loquitur Leunclavius lib 1. dicitque Aladinum apud Aythonum scriptum esse pro Azadino & Guiatadinus pro Gaiazadino vel Giassadino vel Iathatine. Dicit etiam Leunclavius quod Aladin primus e Persia veniens de novo regnum in Asia condidit.

Dogrissa (successor Togrulbeci) eripuit Diogeni Romano Imp. Const. occupatam inter Saracenica dissidia Mesopotamiam ac Ciliciam: quas terras donavit ex propinquis suis uni nomine Atorto. Dein Dogrissæ successor Aspasalamus misit Solimannum in Asiam qui pene totam devicit. Et Aspasalami successor Meleclas misit Atortum Sultanum Mesopotamiæ in Syriam ubi occupata urbe Antiochia ad Orontemflu. tota regio illa in potestatem ejus venit Post Meleclam regnavit Belchiaroc vel Belferc, cujus regni tempore gubernatio Antiochiæ commissa est Assani (alijs Cassano, alijs Acciano,) sub quo urbs obsidetur & (interea dum Sultanus Persiæ missurus erat Corbagatham (vel Corbadam) cum exercitu ad obsidionem solvendam). capitur & Accianus in fuga occisus fuit, Dein Corbagathus obsidet Antiochiam sed fugatur tandem a Christianis.

Dein circa A D 1106 ortis inter Turcas dissidijs Georgiani & Armenij proterunt Turcos Persicos & multos expellunt qui partim sese ad Solyman{u}m partim ad Artortum & partim ad alios in Asia minore satrapas contulerunt. Dein Georgiani & Armenij domum redeunt neque amplius experiri fortunam vellent oppugnando alios Turcos Sultanas, Damascenum Hierapolitam (Hierapolis = Myriandro = Epiphaniæ = Alepo) Amasensem & cæteros. Ioachimus Camerarius, ejus Narrationes Furcicæ.

An 1113 (vel 1115) Persicæ copiae duce Mendoco strages in Syria fecerunt

An 1120 sese conjunxit cum satrapa Turcico Gazi seu Gari Damascenus Sultanus Dollequin & Arabs Debeis contra Christianos in Syria sed profligantur.

A 1122 Balacas (vel Alapha) Sultan Turcorum Amesæ potens & superbus Antiochenam regionem vastans in proelio obtruncatur.

An 1126 Post Gazin Borsequin Turcicus Satrapa in Syriam arma intulit

Tempore Fulconis (quarti regis Hierusolemitani) Turcici Satrapæ qui in Syriam Arma intulerunt, fuerunt Sanguinis (ab alijs Baldecam vocatus) in Assyria potens princeps, pater Noradini, interfectus a suis & Bezeugas. Nominatur et Alapha rursus seu Balacha sultanus Amesæ qui Edessam expugnavit, sed hic est alijs is quem Sanguinum Assyrium & Baldecanem nominari diximus.

Baldvinus 3 (quintus rex Hierosol) Noradmum vicit anno 1143 ad Hierichuntem Noradmus mox (post tentatam a Christianis frustra oppugnationem Damasci exercitum ad Antiochiam adduxit ubi Romundus occiditur, & postea captus ab eodem Ioscelinus Edessæ dominus & Ramundus Tripolis (seu Acon

<156v>

Noradmus videtur alius fuisse a Noradino cujus regiones Saladinus post mortem invasit. Sed dubito. Imo non alius

Ann 1179 Malechsala Noradino fil. mortuo, accersitus fuit e Syria dominus Mussulæ testamento scriptus hæres Alapiæ, sed Saladinus Sultanum Mussulæ invadit, & Mesopotamiam occupat &c

Ann 1249 rex Armeniæ Hayton sperans se ope Tartarorum a vi vicinorum Sultanorum Damasci Alepi Amasiæ & aliorum, itemque Caliphæ Babylonij tutum fore, primo misit unum e proceribus ejus ad Mangum Canem Imp. Tar. annoque proximo ipse insecutus est. Contracta est summa amicitia, et Mangus fratrem Allaum (Haullonem seu Haolonum) misit contra Turcos qui cum ingenti exercitu transijt Tigrim hortatu Armenij & conjunctis copijs hujus occupavit totum regnum Persicum & subjecit sibi Corasmios & Assassinos. Annoque 1255 vel secundum alios anno 1258 redijt Allaus cum exercitu & cum Armenio conjunctus obsident Calipham. Anno dein 1260 conjunctis copijs tendunt ad Edessam. Qua capta accedunt ad Alapiam & post novem dies expugnant & mox Damascum Sultanasque harum urbium una cum conjugibus et liberis in Persiam curarunt abducendos.

Anno 1283 Tartari sub Mangodaniore fratre Abagæ conjuncti cum Armenijs obviam habuerunt eercitum Ægyptij Sultanis ad Amasiam seu Hamesam seu Camellam, pugnatum est Tartari sub Mangodanijore fugantur & Mangodanijor non consis{tit} donec ad Euphratem pervenisset. Cæteri Tartari vincunt & persequuntur Ægyptios usque dum Amasiam ingrediuntur. Amasia credo non oppidum sed regio fuit. Quære.

Tuscorum populi qui oram Inferi maris possident a Lydia venerunt & Venetos, quos incolas superi maris videmus, capta et expugnata Troja, Antenore duce, misit. Adria quoque Illyrico mari proxima, quæ et Adriatico mari nomen dedit Græca urbs est. Arpos Diomedes exciso Ilio, naufragio in illa loca delatus condidit &c vide locum Trogi lib 20.

Cethin dicitur Græcia a Cethin Iavanis filio, Iapethi nepote Gen 10.8. Num 24.24. 1 King . 11.11. 2 Chron 1.16, 17. Isa 23.1,12. Ier 2.10. Dan 11.30. Mac 1.1, (10) & 8.5

Iavan Dan 8.21 & 10.20

<157r>

Ex Elmacino.

Anno 463 (qui cepit Oct 9 1070) contendit Princeps Olbarsalanus Achlatum in occursum Romanis, & 26 die Dulkiadæ Romani fugantur & Imperator eorum capitur & dimisit eum Princeps certis conditionibus &c

Anno 467 (qui cœpit Aug 27 1064) creatus est Califa Muctadis Billa cujus tempore recuperarunt Muslimi a Romanis Ruham & Antiochiam.

Anno 470 (1077) erat Muslimus dominus Nasibini et Sergjaræ, et post duos annos filius ejus Sjarfuddaulas dominus Mausilæ cepit Halebum & sic fit dominus Mausilæ & Halebi simul.

An 477 (1084) cum Sjarfuddaulas dominus Halebi & Mausilæ imperium Halebi sibi stabilitum reddidisset, ad invadendam Antiochiam concessit, quam tunc tenebat Solymannus f. Ptolomæi: sed in prælio occubuit.

An 478 (1085) Tagjuddaulas consequitur imperium Halebi, cum enim intellexisset Dominum ejus Sjarfuddaulam occisum esse, illuc iter instituit venitque ipsi subsidio Artacus Turcomanus qui Hulwanam & Habelam potestati subjecerat suæ. eratque hic Artacus pater Muluci & Artaciæ, qui simul conspiraverant ut Solymanno filio Ptolomæi Domino Antiochiæ bellum inferrent Dimicarunt haud procul a porta Halebi, Solimanus interficitur & Tagjuddaulas Halebum occupat & totius Syriæ imperium sibi confirmatum fuit.

Ann 483 (1090) Historia de subditis Batijnæ qui jussu Batijnæ se interfecerunt.

Anno 501 (1107) Rex Bagdadi Muhammedus vicit Sadecam Seifuddinum qui imperabat Hellæ Imperaverat autem an 22.

An 503 (1109) e vita excessit Coragja princeps Emessanus cujus Imperio successit Sampson Harhanus fil.

NB. Mausilia = Mussula. Nasibinum = Nisibin (i.e. Nisibi) vel forte Nasivancasi (i.e. Nicephorium.) Quæ urbes sunt in Mesopotamia. Sergjara = forte Sargoreg (i.e. Bethel, oppidum Palestinæ.) Ruha = Rhoæ (i.e. Edessæ. Amasa = Amesia = Hamesa, = Emissa = Camala = Hemesa. Habela = forte Abela urbs Iudææ. Maredin = Mardin = Merde urbs Mesop: juxta Tigrin e regione Assyriæ. Serjara = forte Zizira (& Seroge) quæ est in insula Tigridis juxta Ameidis & Nisibin. Hulwana = Eloaman proxime Bagdad ad alteram ripam. Habela = forte Elbet.

Mahommed natus die lunæ. Octavo die mensis Rabie prioris cui respondet e mensibus Romanorum 22 die mensis Nisani anni 882 Alexandri magni. Vt autem implevit annos 40 vocatus fuit ad munus propheticum die Lunæ: secundo die men{sis} Rabie prioris anno 922 Alexandri, vigesimo regni Cosroæ. Anno vocationis decimo quarto migravit Medinam, urbem ingressus die Lunæ (secundum alios die Iovis) qui 12 erat Rabij prioris. Atque ab hoc anno æra ducitur, estque annus ætatis Muhammed incipit autem 16 Iuly A.C 622.

<157v>

Arabes æram Alexandri ab autumno incipiunt [ejusque mensis Nisan (Rabie prior fere cum Aprili convenit.) Ejusque mensis primum Rabie prior incipit mense septembri. Ergo Mahomet natus mense septemb A.C 579, vocatus ad prophetiam mense septembri 609, ingreditur Meham mense spt 622.

<158v>

[Editorial Note 30]

Togrulbec, Dogrissa, Sadoc Tangrolipix 1063 Olbarsalanus (Aspasalemus vel Alpasalem apud Sanutum 1071 Gjelaullaulas. Melicsjahus (Melecla) vel Melchsi apud Sanutum 1094 Barkiarucus (Belchiaroc. 1104 Muhammedus Gayatuddinus

Ctesias. Clemens Alexandr. Ptolome.

Iuxta Marmora Arundelliana Darius obiit & Xerxes coepit regnare, Archonte, Aristide Iul. Per 4225 vel 4226.

Artaxerxes vitam finivit Archonte Agathocle An Iul Per 4357.

Artaxerxes Longim fil Xerxis obiit hieme anni septimi belli Pelop. puta sub initio hiemis hoc est in Autumno Thucid l 4. Anno Olymp 88.4 Ex Diodoro Lib 12

Xerxes regnat an 1 (vel secundum alios mens 2) Diodor l {1}2. Sogdianus regnat menses septem ad an 1 Olymp 89 Diodor l 12 vel mens 6 & diebus 15 ut habet Ctesias. Darius dein incipit ad finem decurrente an 1 Olymp 89 ut ex Thucydidis l 8 & Diodori Siculi l 20 intelligitur.

Bellum Pellop, facta pace, finitum esse Nunichionis sexto (Aprilis Iuliani 14) ex Plutarcho colligit Vsserus in Annalibus, et brevi post hanc pacem Darius Asiae rex cum per annos 19 imperium tenuisset mortem obiit (Diodor Sic an 4 Olymp 93

Thucidides foedus inter Lacedaemonios & Regis Darij duces paulò ante finem hiemis anni 20 Belli Peloponesiaci in hæc verba factum esse refert: Tertio decimo regni Darij anno, Alexipida Lacedemone Ephoro, pactiones factæ fuerunt in Menandri planitie inter Lacedaemonios & Tisiphernem &c. Thucyd. Hist l 8.

Darius post Sogdianum regnum ad 19 annos tenuit. Diodor. l 12 Ibidem Diodorus refert 7 menses Sogdiani initiumque Darij ad ann Olymp 89.1

<159r>

Maximus anno 388, 5 Kal. Augusti cæsus. Marcellinus. Bucherius l 12. § 4. Miscella l 12 sub finem. Baronius.

Regiæ Francorum stirpis Richomerum extitisse innuit Ammianus lib 31 c 35 quando Fritigerno duci obsidem spontaneum, dignitatis eum, & natalium suorum indicia dedisse scribit. Ex eo & Ascila uxore Theudemere regem Francorum Vindelinus (de leg. Sal.) & Bucherius l 12. c 5. § 5 natum putant.

Vandali primùm in Germaniam primam sive superiorem primò effusi urbes Moguntiam, Vangionas seu Wormatiam, Nemetas seu spiram & Argentoratum seu Strasburgum eversarunt et quidem Vangiones longa obsidione ut dicit Hieronymus. Tunc arsit regio Belgarum, nempe Belgia secunda, nam Hieronymus ad Aggeruchiam scribens plures Belgicæ secundæ (nullas primæ) civitates hac populatione afflictas recenset: Remorum urbs præpotens, Ambiani Atrebatæ, extremique hominum, Morini, Tornacus translati in Germaniam, id est in Germanorum potestatem redacti. At de Treviris cum reliquis Belgicæ secundæ urbibus planè nihil commemorat hac vice Hieronymus. Buch. l 13. c 5 sect 2.

Dum Belgiam secundam affligunt, copias auget Constantinus, Britannico Gallum omnem Aquitanumque militem (aiunt Olympiodorus & Zosimus) adiungens. — Nec sibi defuere Barbari. Nam, ut Zosimus lib 6, acri in Constantinum proelio illati sunt. Ac victoria quidem (pg^t Zosimus) Romani (Constantiniani) potiti sunt, maiore barbarorum parte jugulata. Sed quod fugientes insecuti non essent &c In Aquitaniam fugisse Barbaros ex Orosio Salvianoque discimus nam hic pos regionem Belgarum opes Aquitanorum arsisse, ille Pyrenæum usque pervenisse memorat. Victor Constantinus Treviros progreditur. Limenius autem ait Zosimus l 5 p 107 apud Transalpinas gentes Prætorio Præfectus & Chariobaudes militum ibidem Magister [victoris adventu repentino perculsi, tempestivè] perduellis [Constantini scilicet non Barbarorum] manus effugerunt & Ticinum in Italiam ad Imperatorem [Honorium] accesserunt. Ita Constantinus Treviros victor ingreditur, Omni Gallia (addit Olympiodorus) ad Alpes usque potitus. Ac primùm, quò tutius Imperium possideret (ait Zosimus l 6 p 112 cap 2 & 31) præsidarios in hisce locis collocavit; ne barbari liberum in Gallias aditum haberent. Rhenum quoque præsidio munivit idoneo: quod a Iuliani temporibus neglectum fuerat. Ib l 13. c 5 sect 1 et 2

Stilico (ut refert Zosimus) Sarum contra Constantinum mittit, qui Iustiniani Constantini duci obviam profectus ipsum vicit et maiorem exercitus partem interfecit, & Constantinum in Valentia obsedit, sed metu Edobinchi novi ducis & Gerontij ex Britannia adventantis metu, post septem dies Valentia discessit in Italiam rediens. Cum Saro forte Limenius & Chariobaudes (ut supra) in Italiam fugerunt. Iamque Constantinus Victor non Treviris sed Arelati <159v> sedem imperij sui figit. Iterim (memorate Hieronymo) Vandali Aquitaniam fere omnem et novempopulariam Lugdunensem et Narbonensem vastant et Stilico detegitur et occiditur. Hæc anno 408. Buch. l 13 c 6.

Iamque Constantinus (Honorio 8 & Theod 3 Consolibus ex Zosimo l 5) societatem Imperij et (ut ex Epitaphio Eusebiano patet) Consulatum obtinuit. Gerontius autem Dux Constantini rebellat et (ait Orosius l 7 c 42) concitatis sibi locorum istorum [in Hispania] militibus, Barbaros apud Celtas seu Vandalos cum socijs adhuc in Gallia sub fœdere degentes adversus Constantinum excitat. quibus ubi Constantinus resistere non posset quod major copiarum ipsius pars esset in Hispania transrhenani Barbari [Galliæ visceribus jam ante immissi & certis fœderibus utcunque pacati] cuncta pro lubitu [rursus] invaserunt [Zosim.] & Pyrenæi claustris patefactis in Hispanias irrumpunt [Oros. Sozom.] Atque hoc postremum et generale est Galliarum incendium quo denique corpus omne Galliarum simul arsisse notat Salvianus lib 7. De quo Salvianus ita scribit: Collapsa Constantini potentia [Gerontio nimirum cum militibus rebellante] recolligentes sese Vandali, Suevi, Alani, gentes barbaræ Pyrenæi adytum properè occupant — simul præsidia multa, multasque urbes tum Hispanorum tum NB Gallorum capiunt; & cum his etiam Constantini Tyranni Præfectos. Buch l. 13 c. 7

Iam verò cum Constantinus expeditionem in Italiam anno sequenti 410 aggressus fuerit, & iterea Barbari populabantur provincias, putat Bucherius Constantinum pacem cum Barbaris fecisse eosque subinde Belgiam iterum invasisse. Sed hæc incerta.

De Remorum urbe præpotente, ut ait Hieronymus, superest quædam satis fusa in Fladoardo ex antiquissimis eorum Archivis lacinia quam hic reddo. Erat per hæc tempora Rhemensium Antistes Nicasius qui perniciosam prosperitatis redarguendo securitatem, imminentem divini verberis ultionem prædixerat. — Ecce igitur ejusdem prosperitatis temporibus, animositas gentium divissimarum commota. Dei iram in diversas vindictura Provincias. Wandalorum multitudo properanter accelerat. Quæ subversis multarum munitionibus urbium, gladioque interemptis utriusque sexus progenitoribus cum filijs, unicam eam dignitatis et lucri gloriam æstimabat, humanum haurire fundereque sanguinem. — Castra metantur agmina Wandalorum circa urbem Remorum; — universaque regione depopulata in Christianos veluti Deorum suorum mimicos toto impetu ferebantur. &c. Narrat deinde expugnationem <160r> [Editorial Note 31] urbis. Hæc apud Buch. l 13. c 7. sec 2.

De Lugduno urbe {etc;} Belgica, sin in S. Salabergæ Vitâ legimus: Lugdunum [seu Laudunum urbs] in cacumine saxi sita, munitionem robustam obtinet; ut frangi nequeat a Barbaris. Nam cum eam Wandali Alani Hunni cæteræque Germaniæ et Scythiæ gentes frustra vellassent, nulla aggerum arte imminente, nullis fundibulorum jaculis, non armorum spiculis jacentibus, nec arietum impulsionibus obtinere valuerunt, sed casso labore frustrati inertes recesserunt &c. Apud buch. l. 13, c. 7, s. 2.

Romanæ urbis mœnia, ex Ammonis Geometræ dimensione, quo tempore Gothi illam priore incursione [an 410] infestarunt viginti et unius milliari spatium in circuitu habere compertum fuisse notat Olympiodorus

Præter urbes Belgicas ab Hieronymo memoratas, Fortunatus in S. Medardi vita Augustam Veromanduorum, hodie Sancto-Quintinum, ab iisdem Vandalis & Alanis eversam scribit. Bavacum quoque tunc si non ante destructum, sat constat; nulla ejus inde mentione, solis ejus ruinis ingentibus id abunde testantibus. Laudunum oppugnatum etsi non expugnatum. Et similia multa quæ ævum extinxit, licet ad Belgiam nostram secundam attineant. Buch. l. 13, c. 8, s. 3

Quando (ut ait Salv. l. 6) totum corpus Galliarum arsit, & (ut clariùs loquitur Sozom. l. 9, c. 12) Hispaniarum et Galliarum multa præsidia, multæ urbes captæ & cum ijs Constantini Tyranni Præfecti; Belgia{m} primam invasam et Treviros expugnatos vult Bucher l. 13, c. 8, s. 4. Vbi enim magis in Gallia tunc quam Augustæ Trevirorum & Arelati, Tyranni Præfecti?

Tungrorum etiam Advatucam parem cum Treviris Fortunam expertos arguit Buch. ib. Et idem sentit de alijs quibusdam Tum Belgiæ hujus tum Lugdunensium et Celtarum civitatibus ib. Et simul vult Vandalos a Francis victos fuisse et Britannos Celtasque rebellasse. Dicitque etiam quod Salvianus lib. 7 post primum Germaniæ primæ excidium, alterum agnovit. Forte quod dicit totum corpus Galliarum arsisse.

Zosimus Gallos Armoricos non novos sibi Imperatores Regesve creasse sed Remp. suo arbitratu: Remp. inquam, liberam Regumque jugo solutam constituisse, ejectis Romanorum magistratibus. — Et tempus Resignans, sub Constantino factam, cum ipsius secordia moti Barbari grassarentur. Buch. l. 13. c. 8. s. 4. n. 30

<160v>

Ex Cæsare, Hirtio Notitia Imperij, & Plinio Bucherius l. 13 c. 8 s. 4 ostendit tractum Aremoricum antiquitùs latissimum esse: Cæsare lib. 7 scribente: Vniversas eas Galliæ civitates, quæ Oceanum attingunt, Gallorum consuetudine Armoricas appellatas Vnde nomen Armorici a Mor aut Moer Mare desumptum Bucherius ib. putat. Et vult Arborichos falso pro Armoricis apud Procopium scribi ib & Procopium ac Zosimum de iisdem Arboricis loqui: ib. eosque Francis in bello Vandalico juvisse ib. num 39 & 40.

Recte dicit Resplendialem agmen suorum de Rheno convertisse ad opitulandum Vandalis, eo scil. temp. quo Roma subversa est. ib

Thendemer nummum illum aureum a P. Petavio publicatum, adhuc vendelini testimonio exstantem Tungres [forte] cudi rex curavit. Buch. l. 13. c. 8. sect 5.

Gilimer capitur mense Aprili an 534. A primo anno Gunderici Regis quo in Hispaniam ingressus est [imò quo Patri Sæso successit] sunt anni 123 mens 7 (Isid.) Cæsus ergo Godigisilus anno 410 mens Sept. Vel forte sub finem Augusti. Roma autem capta 24 Augusti. Vnde recte dicit Frigeridus hoc Bellum Vandalicum sub ipsum Romæ captæ tempus accidisse. Buch. l. 13. c. 8. sec 6. Iam Treviris secundò capitur. Francis expugnantibus.

Goar jam ante ad Romanos transgressus est, nempe ad Constantinianos (Frig.), unde mox hujus operâ Iovinus Constantino ruenti in Tyrannide apud Moguntiam sufficitur (Olympiod.) Idem fecisse videntur Burgundiones. Hisce forte amicis securior factus Constantinus Italiam invadere cogitabat &c Sozom. Apud Buch l. 13, c. 8, sec. 7.

In Epitomatis cap 7 & Aimoino ubi de Avito Imperatore Galliarum comprimente uxorem Lucij {deque} Lucio propterea prodente Treviros pro Avito Bucherius l. 14, c. 2. legit Iovinum. Vnde urbs capta regnante Iovino i.e. inter 411 & 413 .

Anno 411 Vandali Suevi et Alanorum pars Hispania se includunt. Cujus rei causas esse conjicit Bucherius 1 Cladem anno priore Vandalis illatam 2 adventus Constantij bellicosi in Gallias 3 denique et super omnia si Iornandi quidem fides, certus jam de Gothorum ex Italia in Gallias migratione rumor. Authaulphus — in Gallias tendit. Vbi cùm advenisset, Wandali et Alani mox a Galliis quas ante non multum temporis occupassent fugientes, Hispania se recluserunt: adhuc memores, ex relatione majorum suorum quid dudum Gebrich rex Gothorum genti suæ præstitisset incommodi, vel quomodo <161r> eos patrio solo virtute sua expulisset. Ista Iornandes. Get. Hæc apud Buch l. 14 c. 2.

Postquam Gothi advenerunt, primùm quidem quia ab Honorio missi credebantur, vicinæ gentes perterritæ (ait Iornandes in Get) in suis se finibus cœperunt continere, quæ dudum crudeliter Gallias infestassent, tam Franci quàm Burgundiones. Nam Wandali et Alani metu eorum fugientes, Hispania se recluserant. Apud Buch. l 14 c 3 n 3. Ann 412.

Et rursum alia prædatio Galliarum; Gothis qui Alarico duce Romam cœperant Alpes transgredientibus (Prosper Pith.) Honorio 9 & Theodosio 5 Consolibus (Prosper alter. Cassiod) i.e. 412

An. 413 Lucius in præmium navatæ contra Iovinum operæ fit consul (Buch l 14 c 3. n 6. & cap 2 n 3.) Gothi Valentiam expugnant (Prosp. Pith.) & Narbonem (Idatius Chron.)

Narbone se{cu}rè degens Aduolphus, cùm pacem non admitteret Placidam non redderet quam et ibidem anno sequenti duxit uxorem; Constantium interim cogitationes aliò vertere, pacemque cum reliquis in Gallia Barbaris & societatem, sedibus in ea concessis, inire coegit. Ac primùm cum Burgundionibus — pacem factam Prosper ac Cassiodorus disertè tradunt: Luciano Cos. inquit, Burgundiones partem Galliæ propinquantem Rheno obtinuerunt. Et narrat id Prosper ante Iovini Sebastianique cædem, ut nesciam an superstites adhuc ipsos (ut Gothi) deseruerint Burgundiones, a Constantio Honoriove jam tum prensati. Vtcunque sit, Tyrannis semel deletis, fixum utrique fuit, Barbaris omnibus, bello deinceps omisso, facere satis, & quas incoherent sedes certis conditionibus indulgere: sive ut Orosius finiens, alcubi comprimere coangustare, & Imperio quomodocunque addicere. Ac verisimiliter in Hispanijs anni tam prioris exitu quàm hujus exordio ex certa eorum scientia consensuque Vandali Alani Suevi certas sibi ad habitandum regiones diviserant. Buch. l. 14. c 4. n 1.

Burgundiones initio Catholicos referunt Oros l. 7 c. 32 . Socrates   Subsecuti tamen reges plures Ariani.
Buch Lib 14. c 4 n 3

Alanis Burgundionum confæderatis simul sedes datas arguit Bucherius l 14 c 4 n 5.

Vbi apud Gr. Tur l 2 c 9 legitur: Cum Asterius Codicillis Imperialibus Patricialum sortitus fuisset hæc adjungit Frigeridus &c Pro Asterius rectè legitur Constantius a Bucherius l. 14, c. 5, n. 4. Nam Patriciatus suprema est dignitas apud Romanos quæ jam Constantio non Asterio cont{intigit} Constantius autem Patriciatum sortitus est Anno 415 (Propser. Idatius.)

<161v>

Mox Post Theudemericis interitum, Treviros a Francorum relictis viribus quartò eversos vult Bucherius. lib. 14, c 6. n 1. idque anno 415.

Anno 416 in Autumnum vergente Vandalica Gothicaque depopulatione nondum consopitâ Scripsit Prosper Elegium

Maxima pars lapsis abiit jam mensibus anni &c
— heu cæde decenni

Vandalicis gladijs sternimur et Geticis &c.^[69]

Rutilius Anno Urbis 1169 sub autumno (i.e. juxta computum Tabularum Capitolinarum A.C 417, vel juxta computum Varronianum quod tunc in usu erat AC 416) scripsit Itinerarium quo dicit Gallias jam sedatas, & Aremoricis oras ab Exuperantio ad Imperium reductas excusso barbarorum jugo. Buch l 14. c 7

In Morellij veteri manuscripto pro Thoringia legitur Tongria apud Greg Turonensem. Quod probat Buch. l 14, c. 9. n 3 & Vindelinus in Lege Sal. c 13 solidè confirmat.

Nam et in Consularibus legimus Theodemericem Regem Francorum filium Richimeris quondam (pro quondam meliùs forte Consulis) & Ascilam matrem ejus, gladio interfectos. Gr. Tu. Apud Buch l 14 c 9 n 4

Ex genere Priami P{illeg}rigij Fri{s}ij & Francionis &c Greg. Tur. Apud Buch l 14 c 9 n 4. & l 15 c 9. n 7

Pharamundi inauguratio anno 25 Honorij vel incurrit in posteriores menses anni 416 vel in priores anni 417. Buch l 14. c 9 n 6. Vt patet ex Eclipsi solis anno sequenti, et ex pace generali cum omnibus Barbaris facta, anno 416 ad finem vergente. Eclipsis forte incidit in 19 Iulij A.C 418 Nam omnes Chronologi consentiunt Solem tunc defecisse & Chron Alexand scribit Solem defecisse, Indict 1 anno Honorij (a morte Patris) duodecimo Theodosi 8 Cos. (i.e. anno 418) 14 Kal. Aug. fer 6. hora 8. Idem tradit Idatius ad an Honorij 24 nisi quod pro feria sexta levi mendo legatur quinta. Sed potius incidit in ann 417 Nam cæsus Valentinianus II, idibus Maij anno 392 a quo anni Honorij computandi sunt & vicesimus sextus annus incipit idibus Maij 417 Marcellinus autem scribit Indic. 15 Honorio 11 & Constantio 2 Consolibus (seu anno 417 Tenebras in die factas esse. Sigibertus scribit anno 419 Faramundum a Francis regem ordinatum. Qui autem Sigiberto annus est 419 vere est 417

Ordericus Vitalis rerum Normannicarum ante annos quingentos scriptor libro quinto, ait: Cùm Galli priùs contra Romanos rebellassent, Franci ijs sociati sunt; et pariter juncti Faramundum Sunnonis ducis (aliq communius aiunt Marcomiri) filium sibi Regem præfecerunt. Apud Buch. l 14 c 9. n 8.

Orosius finit Historiam anno 417 Buch l 14. c 10

<162r>

Anno 417 in Narbonensi seu Viennensi Gallia, novam ambitionem pax jam segura peperit. Extant plusculæ Zosimi Pontificis hoc anno Romani literæ e veteri Manuscripto Arelatensis Ecclesiæ codice a Baronio editæ, quæ Arelatensi Ecclesiæ Metropolitanæ prærogativam adstruere moliantur; eò quod, aiunt, ad eam S. Trophimus jam olim summus Antistes a sede Romana transmissus sit: ex cujus fonte cujus [sedis] fonte totæ Galliæ fidei rivulos acceperunt. Buch l 14. c 10 n 6.

Ann. 417 Eversis jam Treviris Honorius literis datis 15 Kal Maias Honorio 12 & Theod 8 Consolibus (418) Arelatum constituit caput Galliarum Literæ extant apud Buch. l. 15. c. 1 n 2 & apud Sirmundum in Sidonium notas p 244.

Eodem fere ac Constantius tempore Wallia Gothorum Rex moritur videlicet an 421.. Buch. l 15. c. 3. n 3. Anno 419 Gothi sedes obtinent in Aquitania. Buch l. 15, c. 2. Vnde Alanorum reguum jam tum eversum erat.

In Africa Vandali, ait Prosper Pithæi, ingentem lacerata omni Provincia Romanis cladem dedere. Bonifacius a Vandalis in Africa bis victus, prima vice Hipponem regium se recipit ubi diu obsidetur. Interim Constantinopoli Romaque exercitus Aspare duce submissus quo adjutus Bonifacius & Afri Romani iterum confligunt et iterum vincuntur. Alij alio fugere Aspar Constantinopolim Bonifacius Romam, ubi Placidia se reconciliavit. Hæc ex Procopio, in annum tamen christi 431 producta. Buch. l 15. c 8. n 6.

[Editorial Note 32]

<162v>

Ægjdij Bucherij e Soc. Iesu, Belgium Romanum Eccles. et civile. Impr. Leodij ab Henrico et Ioanne Mathia.

Lib 13. cap: 1 agit De Saxonibus et eorum sedibus primis deque Socijs eorum Anglis Warnis (Varnis vel Varinis) Iutis; Herulis item & Thoringis. cap: 2 agit de Vandalis eorumque sedibus et speciebus maximè Burgundionum et Guttonum seu Gothorum.

Incolas Germaniæ inferioris seu secundæ Cisrhenanæ, Procopius Arborichos vocat, ut credo corruptè pro Armoricis, quorum nomen tunc per totum littus nostrum Belgicum et Aremoricum porrigebatur; jam hinc Saxonicum a Saxonibus illud assidue incursantibus dictum. Bucherius l 13. c 2. § 14

Belli Pollentini exitum canit Claudianus de Bello Get. versu 603.

Altiùs haud unquam toto descendimus ense
In jugulum Scythiæ: tanta nec clade superbum
Contudimus Tanaim, vel corrua fregimus Istri

et vers 634

— Vnoque die Romana rependit
Quicquid ter denis acies amissimus annis
O celebranda &c [70]

Rutilius lib 2 Itiner. de Stilicone Gallias Vandalis alijsque Barbaris prodente locutus ait

Visceribus nudis armatum condidit hostem,
Illatæ cladis liberiore dolo.

Nempe copias Gallicanas subduxerat prætextu revocandi Illyricum ab Imperio Orientali ad Occidentale ut
vult Bucherius lib 13 c 4 § 3.

Saxonas paulò ante Vandalos Alanosque Gallias irrupisse vehementer suspicor, gemino præsertim argumento. Nam et Prosperum Pithæanum video scribentem. Saxonum incursione vastatam Galliarum partem (nempe Borealiorem et ad Oceanum Rhenumque inferiorem porrectam) Vandalis atque Alani vastavere. Et Zosimo teste Tyranni Britannici (quorum duo præcesserunt Constantinum) non aliunde creati quàm quod Britanniarum incolæ veriti ne qui Gallias vastabant Barbari in insulam quoque suam inveherentur. Quod non tam de Vandalis alijsque rei maritimæ ignaris quàm de Saxonibus Pyratum maximis accipi potest. Saxones igitur hactenus transrhœnani tunc primum stabiles cis Rhenum sedes fixerint anno Christi fere 406 ineunte, Batavia, Zelandia, Flandria vicina <162r> et confinibus introrsum occupatis. Vnde litus illud dictum posthac Saxonicum. Buch. l 13. c 4. § 8.

Bucherius l 13 c 4 § 10 nominat reges et Regna Alanorum Burgundionum Suevorum et Vandalorum, statuens regna Alanorum quidem modò tran Ligerim in Armoricis, modo ad Rhodanum circa Valentiam; Burgundionum autem in Germania Superiore primùm tum in Subaudia, indeque etiam circa Araris Rhodanique confluentes &c.

Burgundiones, saltem ex parte, aut temporis processu, Ariani fueru{nt} ut patet in quibusdam eorum Regibus, maximè Gundobaldo tempore Aviti Viennensis Episcopi. Sed Gundobaldi filium Sigismundum Catholicum scimus. Orasius tamen vult omnes ante annum 417 catholicos esse. Buch l 13 c 4 § 12.

Treviros anno 409 stetisse ex eo arguit Bucherius l 13 c 5. § 5 quod S. Hieronymus ad Ageru{chiam} scribens, de excidio ejus nihil meminerit quodque Eusebiæ cujusdam Epitaphium Græcum Treviris hodieque superstes, eam habet depositam mensis Panemi (seu Iulij) die 12, Consulatu Honorij octavo & Constantini [Tyranni] primo: et quod Limenius Prætorio Præfectus, & Chariobaudes Militum in Gallia magister (ex nomine vir Francus) Treviris agentes, non Vandalorum sed perduellis Constantini manus effugisse disertè scribit Zosimus lib 5 p 102. Bucher l 13 c 5. sect 1 § 5.

Saxones Gallias ante Vandalos vastasse et inde Britannos creasse Tyrannos ostendit Bucherius l 13. c 5. § 9, 10.

<163r>

Vsque quo ad profligandas Ecclesias edicta Decij cucurrerunt eatinus incredibilium morborum pestis intenditur nulla fere Provincia Romana, nulla civitas nulla domus fuit quæ non illa generali pestilentia correpta atque vastata sit. Hac sola pernicie insignes Gallus et Volusianus — Et paulo post in vita Gallieni: Totum, ait, Romanum Imperium pestilentia magne vexavit Orol l 5. c 21, 22.

Decimo tertio anno Imperij Valentis; Gens {Hunnorum diu in}accessis seclusa montibus repentina rabie percita exarsit in Gothos: {eosque} sparsim ab antiquis sedibus expulit. Gothi transitu Danubio {fugientes,} a Valente sine ulla fœderis pactione suscepti, ne arma qui{dem,} [quo tutius barbaris crederentur] tradidere Romanis. Deinde propter intollerabilem avaritiam Maximi ducis fame et injurijs adacti in arma surgentes victo Valentis exercitu per Thraciam sese miscentes simul omnia cædibus incendijs rapinisque fœdarunt. — Itaque decimo quinto imperij sui anno lacrymabile illud bellum in Thracia &c. Orol. l 7. c 34

Anno ab urbe condita millesimo centesimo trigessimio secundo Gratianus post mortem Valentis sex annis imperium tenuit quamvis jamdudum antea cum patruo Valente et cum Valentiniano fratre regnaret: qui cum afflictum ac pene collapsum reip. statum videret eadem provisione qua quondam legerat Nerva Hispanum virum Trajanum per quem respublica reparata est legit et ipse Theodosium atque Hispanam virum; & restituendæ reipublicæ necessitate apud Syrmium purpuram induit, [Orientisque & Thraciæ simul præfecit Imperio.] — Itaque Theodosius Alanos Hunnos et Gothos incunctanter, aggressus magnis multisque præliis vicit. Urbem Constantinopolim victor intravit: et ne parvam ipsam Romani exercitus manum assidue bellando deterreret, fœdus cum Athanarico rege Gothorum percussit. Athanaricus autem continua ut Constantinopolin venit, diem obiit. Vniuersæ Gothorum gente{s}, rege defuncto, aspicientes virtutem benignitatemque Theodosij Romano sese imperio dederunt. In iisdem etiam diebus Persæ, qui Iuliano interfecto alijsque Imperatoribus sæpe victus nunc etiam Valente in fugam acto, recentissimæ victoriæ satietatem cruda insultatione ructabant, ultro Constantinopolim ad Theodosium misere legatos pacemque supplices poposcerunt. Ictumque tunc fœdus est, quo universus Oriens usque ad nunc tranquillissimè fruitur: hoc est ad annum 417 quo hæc scripsit Orosius ut in l 7. c ult testatur Orosius. Oros l 7. c 34.

<163v>

Nulla relictæ foret Romani nominis umbra
 Ni Pater ille tuus jamjam ruitura subisset
 Pondera, turbatamque ratem, certaue levasset
 Naufragium commune manu &c^[71]

Gratianus ab exercitu suo proditus & ab obvijs urbibus non receptus ludibrio hosti fuit. Hieron Ep 3. Socrates l 5 c 11 describes how he was betrayed Bar an 383. sec 7. Maximus put his seat at Trevirs. & ruled Spain & Gallia, & was admitted by Theodosius as a colleague of the Empire, least rushing into Italy he should extinguish Valentinian & become emperor of the whole west. And in the year 386 inter Maximum Theodosium & Valentinianum Imperatores pacis fœdera sunt transacta. Bar an 386. 1. [De præliis inter Maximum & Theodos. vide Zos l 4] Pacatum in Panegy.

Maximus cum exercitu in Pannoniam progressus est occursurus hosti si ea via tenderet in Italiam, Marcellinum fratrem custodire iussit Italiæ aditus. Theodosius igitur veniens Maximum Scisciæ cum exercitu consistentem invenit, eundemque commisso magna virtute certamine profligavit; qui se Aquileiam fuga lapsus recepit. Procedens itaque ulterius Theodosius fugientem hostem prosecuturus, apud Petavionem Marcellinum cum alio exercitu agentem invenit quem pariter bello superatum æque fugavit. Duabus hisce adeo ingentibus divino favore partis victorijs Aquileiam contendit ibique Maximum agentem obsedit; qui a suis militibus captus insignibus Imperatorijs ad Theodosium victus perductus est. Et a Militibus aociditur 6 Kal Sept AD 388 ut narrat Socrat l 5. c 14 Paul Diac et a

Heraclinus Africæ rector consulatum adeptus rebellat et Italiam invadit sed frustra. Orosius c 42.

<164r>

Orosius having described the Sedition of Maximus & how Theodosius put an end to it by surprising the enemy adds[Ⓢ] ^[72]. Theodosius incruentam victoriam Deo procurante suscepit. Ecce regibus et temporibus Christianis qualiter bella civilia cum vitari nequeunt transiguntur. — Nullus aciem disposuit, nullus (si dici licet) gladium de vagina extulit. Formidolosissimum bellum sine sanguine usque ad victoriam, & in victoria duorum morte confectum est. — Post hoc bellum quo maximus interfectus est, multa utique sicut omnes recognoscimus, Theodosium filiumque ejus Honorium usque ad nunc et externa bella et civilia subsecuta sunt & tamen omnia pene usque in hodiernum diem vel nullo vel minimo sanguine quieverunt [I suppose he means the insurrections of Eugenius, against Theod. Constantine, & Gildo & Gainas Gerontius Maximus Iovinus Heraclinus ut Orosius post explicat against Honorius. Also the invasion of Alaric & Radagaisus.] Then proceeding to describe the rebellion of Arbogastes he tells how he was conquered by means of a sudden strong wind blowing even the darts of his own soldiers back upon them—selves. Tela quæ ipsi vehementer intorserant excepta ventis impetu supinata ac retrorsum coacta ipsos infeliciter configebant. Prospexit sibi humanæ conscientiæ pavor: nam continuo sese parva suorum manu fusa, victori Theodosio hostilis prostravit

exercitus, Eugenius captus atque interfectus est. Arbogastes sua se manu perculit. Ita et hic duorum sanguine bellum civile restinctum est absque illis decem millibus Gothorum quos præmissos a Theodosio Arbogastes delisse funditus fertur, quos utique perdidisse lucrum & vinci vincere fuit. Non insulto obtrectatoribus nostris. Vnum aliquod ab initio urbis conditæ bellum proferant [tam pia necessitate susceptum] tam divina felicitate confectum, tam clementi benignitate sopitum, ubi nec pugna gravem cædem nec victoria cruentam exegerit ultionem. — Theodosius autem composita tranquillitateque republica apud Mediolanum constitutus diem obiit. Oros l 5 c 35.

Anno ab urbe condita 1138. Theodosius interfecto per maximum Gratiano imperium solus obtinuit mansitque in eo annis undecim cum jam orientis partibus sex annis Gratiano vivente regnasset. Oros. l 5. c 35

Anno V.C. 1149 Arcadius Augustus cujus nunc filius Theodosius Orientem regit & Honorius Augustus frater ejus — imperium divisit tantum sedibus tenere ceperunt.

<164v>

Gratianus Alanos quosdam transfugas susceptos et copijs militum ascriptos muneribus largis cohonestabat eique maximi momenti res credi volebat nulla ratione suorum militum habita. Id Imperatori pariebat apud milites odium — Rebellat in Britannia Maximus — & ad ostia Rheni cum suis appellat. — Gratianus ad conserendum cum Maximo prælium se cōparabat cum pro eo non exigua pars exercitus adhuc propugnaret. Vbi copiæ propius ad se invicem accessissent, quinque non amplius dies inter se velitationibus utebantur. Consipcatus autem Gratianus primo quidem Mauros equites universos discessionem fecisse ac Maximum Augustum conclamasse deinde cæteros etiam paulatim ad Maximi partes transire, desperatis rebus, sumptisque secum trecentis equitibus pleno cursu cum eis versus Alpes aufugiebat. &c. Persequitur Ambragatius et occidit. Zos Hist l 4

He there describes how the Thuringi breaking through the intermediate nations came to the side of Ister & in their passage were circumvented & overthrown in a naval fight, Zos l 4

Maximus perijt

Eugenius perijt

In primo Honorij consulatu de Grutunni sic scribit Claudianus

Ausi Danubium quondam transnare Grutunni
In lintres fregere nemus. ter mille ruebant
Per fluvium plenæ cuneis immanibus alui
Dux Odotheus erat. &c

Maximus Scisciæ & Pætavione atque ubique terrarum victus est: inquit D. Ambrosius. Sigon. de Occ. Imp.

Milites ad Maximus summa omnia pollicentem plerique se contulerunt. Quo facto exterritus Gratianus Treviros ubi per mensem Aprilem fuisse comperimus sese Parisios retulit: quod ubi Maximus comperit repulsis Alanis, & ipse eadem citato agmine maturavit Ibi per 5 dies collatis castris levibus aliquot præliis varie est certatum Quibus transactis Mauri primum deinde reliqui sensim deseruerunt. Quod ut ille vidit trepidus trecentis equitibus sumptis fugam capessit. Insequitur Maximus. &c Sigon de Occid Imper.

Anno sexto Theodosij Honorius nascitur. Legati Persarum ad Theodosium Constantinopolin veniunt. Anno septimo Groethingorum gens a Theodosio superatur. decimo Maximus occiditur 5 Kal. Aug. Idat. Chron. Olymp 290 = 3^{an} Theod. Ol 293 = 15. Ol 294 = 3 Arcadij Ibid. Richomere et Clearcho Introierunt Constantinopolim legati Persarum. Honorio et Euodio Consolibus victi Groethingi. &c. Theod 2 & Cynegio Consolibus Occiditur Maximus 5 Kal Aug.

<165r>

Orosius in l 7. c 40 meminit de Gratiano et Constantino apud Britannos tyranno. Meminit etiam naufragij Gothorum sub Alarico in Siciliam transfretare conantium.

Sigonius put the rebellion of Ardaric King of the Gepidæ in the year 454. Dicitque: Ita Hunni — tristi dissidio distracti subito conciderunt. Populi vero qui illorum imperio obtemperaverant, sedes a Marciano & Valentiniano Imperatoribus impetrarunt, Gepidæ Daciam, Ostrogotti Pannoniam; Sarmatæ et quidam Hunni in Illyrico

455. Cum duces Ostrogothorum Valemirus Theodemirus & Vindemirus fratres diversis in locis in Pannonia habitarent filij Attilæ eis irati ut qui a legitimo domino profugissent, adversus Valemirum, Theodomirom et Vindemirom inscijs, contenderunt; quorum impetum tanta ille virtute sustinuit ut eos acie fugatos prostraverit, & cum exigua suorum parte Scythiam petere trans Istrum coegerit. Quo die Theodemirus tam insignis victoriæ nuncium a fratre accepit eodem illi natus est puer ex concubina quem Theodoricum vocavit qui postea regnum Gothorum in Italiam introduxit Ibid

Riciarij regis Suevorum in Hispania Galicia et Lusitania sedes fuere. Iornandes de Reb Get.

Primus in Regum appellatione ac serie Pharamundus in Francorum annalibus ponitur, Marcomiri filius. Chron. Belg. ad an 420

Vandali Alani et Suevi Pirenæos montes transgressi Hispanias occupant. Vandali et Suevi Gallæciam, Alani Lusitaniam et Carthaginensem Provinciam. Anno 409 Chron Belg. Oros 6. c 40. Idat.

604 12 Apr Greg. m. moritur. Sabinianus 1 Sept succedit. 605 Sabinianus moritur 11 Kal Mart.. Sedes vacat menses amplius 11. 606 Boniface 3 fit Papa 15 Kal Mart & post m 8 moritur 12 Novemb. 607 Bonifac 4 mense sept. creatur qui Pantheon consecravat.

Hoc anno qui quartus a capta ab iisdem Gothis Vrbe numeratur (inquit Orosius) Constantius Comes apud Arelatum Galliæ urbem consistens magna rerum gerendarum industria Gothos Narbona expulit atque abire in Hispaniam coegit, interdicto præcipuè et intercluso omni commeatu navium et peregrinorum usu commerciorum. Oros l 7 c 43. Bar an 414. s 1.

Bucher ponit Eocharich regem Alanorum missum ab Ætio contra Gallos Armoricos, sed Baronius eandem Historiam de Eocharic rege Alemannorum (ex narratione Constantij in vita S. Ger. apud Sur Tom 3 die 30 Iulij.) narrat. Ann 435 sec 16.

Multi Barbari Marciano gratissimè suscepti distributas sedes quas incolerent acceperunt. Nam Gepidæ totius Daciæ fines potiti. — Gothi accipiunt Pannoniam. Sarmatæ & Cemandri et quidam ex Hunnis in parte Illyrici ad Castrum Martenam sedere. Iorn Get.

Hunnimundus & dux suevorum tempore Valamiri ut et Alaricus. Ib.

<165v>

Quærentibus nobis dignum tantæ fæminæ habitaculum, Ecce subito discurrentibus noncijs oriens totus intremuit. Ab ultima Mœotide inter glaciale Tanaïm et Massagetarum immanes populos ubi Caucasii rupibus feras gentes Alexandri claustra cohibent erupisse Hunnorum examina quæ perniciousis equis huc illucque volitantia cædis pariter ac terroris cuncta complerent. Aberat tunc Romanus exercitus et bellis civilibus in Italia tenebatur. Insperanti ubique aderant et famam celeritate vincentes non religioni, non dignitatibus non ætati parcebant non vagientis miserabantur infantia. [Cogebantur mori qui nondum vivere cœperant. Et nuscientes malum suum inter hostium manus ac tela ridebant.] Consonus inter omnes rumor, petere eos Hierosolimam, et ob nimiam auri cupiditatem ad hanc urbem percurrere. Muri neglecti pacis incuria sartiebantur. Antiochia obsidebatur. Tyrus se volens a terra abrumpere insulam quærebat antiquam. Tunc et nos compulsi sumus parare naves, esse in littore: adventum hostium præcavere, & sævientibus ventis magis barbaros metuere quam naufragium non tam propriæ saluti quam virginum castimonie providentes. Erat in illo tempore quædam apud nos dissensio & barbarorum pugnam domestica bella superabant. Nos in Oriente tenuerunt jam fixæ sedes & inveteratum locorum sanctorum desiderium. Hieronym Epist 30 seu Epitaphium Fabiolæ.

Verum quid ago? fracta navi de mercibus disputo. Qui tenebat de medio fit et non intelligimus Antichristum appropinquare — Innumerabiles et ferocissimæ nationes universas Gallias occuparunt & Rheno — Alemanni et, O lugenda resp. hostes Pannonij vastarunt. — Remorum urbs præpotens Ambiani Attrebatae extremique hominum Morini Tornacus Nemete Argentoratus translati in Germaniam. Aquitaniæ, novemque populorum Lugdunensis et Narbonensis Provinciæ præter paucas urbes populata sunt cuncta quas et ipsas foris gladius intus vastat fames. Non possum absque — contremescum recordantes irruptionis Cimbricæ, & quicquid alij semel passi sunt illi semper timore patiuntur. Cætera taceo ne videar de Dei desperare clementia. — Quis hoc credet? Quæ digno sermone historię comprehendent? Romam in gremio suo non pro gloria sed pro salute pugnare? imò ne pugnare quidem sed aura et cuncta suppellectile vitam redimere? / Hieron Ep 11.

Valentinianus vastato genitali solo et inultam patriam derelinquens vomitu sanguinis extinctus est. Hujus germanus Valens Gothico bello victus in Thracia eundem locum et mortis habuit et sepulchri. Gratianus ab exercitu suo proditus et ab obvijs urbibus non receptus ludibrio hosti fuit; cruentæque manus vestigia parietes tui Lugdune testantur. Adolescens Valentinianus, et pene puer, post fugam post exilia post recuperatum multo sanguine imperium haud procul ab urbe fraternæ mortis conscia necatus est. Quid loquor <166r> de Procopio Maximo et Eugenio qui utique dum rerum potirentur terrori gentibus erant, omnes capti steterunt ante ora victorum Hieron Ep. 3.

Horret animus temporum nostrorum ruinas persequi. Viginti et eo amplius anni sunt — vastant trahunt rapiunt — fuere ludibrio. Capti Episcopi, interfecti Presbyteri et diversorum officia clericorum. Subversæ Ecclesiæ, ad altaria christi stabulati equi, martyrum effossæ reliquiæ. Vbique luctus ubique gemitus, & plurima mortis imago. Romanus orbis ruit; & tamen cervix nostra erecta non flectitur. Quid putas nunc animi habere — . imperant barbari? Et ecce paucas urbes nominavi in quibus olim fuere regna. non modica. Immunis ab his malis videbatur Oriens, et tantum nuncijs consternatus. Ecce tibi anno præterito ex ultimis Caucasi rupibus immissi in nos non jam Arabiæ sed Septentrionis lupi, tantas fluviorum aquæ humano cruore mutatae sunt? Obsessa Antiochia, et urbes reliquæ quas Halis Cydnus Orontes Euphratesque præterfluunt. Tracti greges captivorum. Arabia Phœnice, Palestina, Ægyptus timore captivæ. Non, mihi si linguæ centum sint Oraque centum, Ferrea vox, omnia pœnarum percurrere nomina possim; neque enim Historiam proposui scribere sed nostras breviter flere miseras. Hieronym Epist 3. Epitaphius Nepotiani.

Et paulo post. Nostris peccatis barbari fortes sunt. Nostris vitijs Romanus superatur exercitus; et quasi non hæc sufficerent cladibus, plus pene bella civilia quam hostilis mucro consumpsit.

B. Rhenanus dicit quod: Pacatus Panegyrista scribit, Alemannos omnes in avias solitudines compulsos a Theodosio, (id forte) ut Alemannicus merito dici possit l 1. p 51.

Inter saxones et Alemannos gens non tam lata quam valida apud historicos Germania nunc vero Francia vocatur. Hieronym in vita Hillarionis.

Tres isti populi (Alemanni, Franci, Saxones) fermè cunctas Germanorum nationes in se comprehendebant: Nam Alemannis Suevi, Cherusci, Chatti, Francis Chauci Chamavique &c immixti erant. Beat. Rhenanus l 1 p 59.

Rhætia dicebatur et Alemanniæ & Suevia. Ibid. It was by Luis reduced to a Province of France & made a Dukedom.

Marcomanni ^{a [73]} expulsis veterum Boiorum Dominis, sedes eorum (sc. Boiohemum) occupavere ^{a [74]} paulo ante adventum Iulij Cæsaris indeque et ipsi ^{b [75]} Boiorum nomen (videlicet a sedibus & {illeg} populi{us} tandem obtinuerunt.

The Boij spake the same language with the Marcomans. Beatus Rhenanus l 1.

The dominion of the Alemans about the time of Attila Sidonius thus remembers

— Rhenumque ferox Alemanne biberas
Romanis ripis & utroque superbus in agro
Vel civis vel victor eras.

Yet they were for some time oppres{t} by the Ostrogoths.

Alaricus e Thracia discedebat et in Macedoniam Thessaliamque progrediebatur interjecta cuncta diruens — Dein transitis Thermopilis adituque in Græciam concesso, Barbari mox ad expeditam agrorum direptionem et universum oppidorum excidium progrediebantur, viros quidem cujusvis ætatis interrimentes pueros autem et mulierculas gregatim una cum opibus universis ceu parta{m} <166v> prædam abigentes. Ac Boetia quidem tota cæteræque Græcæ nationes, quascunque post occupatum aditum illum Thermopylarum transibant barbari, plane jacebant; et eversionem suam hodieque spectatoribus intuendam exhibent, solis thebis partim ob urbis munitionem conservatis, partim quod Alaricus Athenas capere properans, earum obsidioni non inhæsisset — Sed Atheniensium civitas hoc tempore in extremum coniecta periculum, evasit. Alaricus autem Attica tota vastationis experte relictæ metu spectrorum quæ apparuerant, in Megaridem transibat & oppido primo impetu capto Peloponnesum itinere continenti petebat, obstaculum nullum expertus. Cumque Gerontius Istmi transeundi copiam ei fecisset omnes ab eo deinceps urbes citra laborem et pugnam capi poterant quod nullis essent munitæ mœnibus, propter eam securitatem & defensionem quam Isthmum ejs præstabant. Itaque confestim prima Corinthus cum finitimis oppidis vi capiebantur; & secundum hanc Argos una cum ijs locis quæ inter hanc & Lacedæmonem interjacent. Ipsa quoque in societatem captæ Græciæ Sparta veniebat. Zosim. hist. l. 5.

Cum Stilicho videret eos qui Arcadianum imperium administrabant animis erga se infestis esse adjuncto sibi Alarico [post ejus e Peloponneso in Epidaurum excessu] socio, cunctas in Illyrijs nationes Honorij regno cogitabat adjicere. Zos l 5

Stilico occiditur 10 Kal Sept. Bassi Philippique consulatu. quibus consulibus Arcadius defunctus est. Zos l 5.

Honorio 7 et Theodosio iterum Consolibus Milites Britannici seditione concitata Marcum in regio solio collocabat. — Eo deinde necato Gratianum in medium producunt. — Verum et huic improbato post menses quatuor imperium abrogant et vitam eripiunt; constantino rerum summa tradita. Zos l 6.

Ister sanguineos egit te [Honorio] consule fluctus.^[76]

<167r>

Iustinianus Imperator confestim se ad bellum [contr{a} Gothos] parabat, annos noven{os} potitus imperio. Procopius de bello Gott.

Vrbs Roma a Gothis tum primum capta, annum post sexagesimum, Iustiniani verò undecimum [a Belisario] recuperata est. Procopius de Bel. Got.

— Domat aspera victos
Pauperies, unoque die Romana rependit
Quicquid terdenis toties amisimus annis.
O celebranda mihi cunctis Pollentia sæclis
O meritum nomen, felicibus apta triumphis, &c
Virtutis fatale solum memorabile bustum
Barbariæ &c^[77]

Iam Pollentini tenuatus funere campi
Concessaque sibi (rerum sic admonet usus)
Luce, tot amissis socijs atque omnibus una
Direptis opibus Latio discedere jussus
Hostis, et immensi revolutus culmine fati
Turpe rexit iter.

— advoluta una

Naidum resoluta comam complexaque * [78] patrem:
En Alarichus ait, non qualem nuper ovanter
Vidimus: exangues, genitor, mirabere vultus.
Percensere manum tantaque ex gente juvabit
Reliquias numerasse breves.

**

Tu quoque non parvum Getico Verona triumpho
Adjungis cumulum: nec plus Pollentia rebus
Contulit Ausonijs, aut mœnia vindicis Astæ.

**

Ipsam te caperet lethoque Alarice dedisset
Ni calor incauti male festinatus * [79] Alani
Dispositum turbasset opus. Prope captus anhelum
Verbere cogis equum, nec te vitasse dolemus.
I potius gentis reliquum, tantisque superstes
Danubij populis & nostrum vive trophæum.

— Nec me Pollentia tantum
Nec captæ cruciatis opes: hæc aspera fati
Sors tulerit, Martisque vices: Non funditus armis
Conciderem, stipatus adhuc equitumque catervis
Integer, ad montes reliquo cum robore cessi

Dein pgt

Heu quibus insidijs qua me circumdedit arte
Fatalis semper Stilico: Dum parcere fingit

<167v>

Rettulit hostiles animos, bellumque remenso
Evaluit transferre Pado, Proh fœdera sævo
Deteriora jugo, tunc vis extincta Getarum,
Tunc mihi tunc lethum pepegit violentior armis
Omnibus. expugnat nostram clementia gentem
Mars gravior sub pace latet capiorque vicissim
Fraudibus ipse meis. — [80]

Tot barbara * [81] solus
Millia jampridem miseriam vastantia Thracem
Finibus exiguae vallis conclusa tenebas.
Nec te terrisonus stridor venientis Alani
Nec vaga Chunnorum feritas, nec falce Gelonus,
Non arcu pepulere Getæ, Non Sarmata conto.
Extincti forent penitus, ni more maligno
Falleret augustas occultus * [82] proditor aures

**

Vos Hæmi gelidæ valles quas sæpe cruentis
Stragibus æquavit Stilicho, vos Thracia testor

Flumina, quæ largo mutastis sanguine fluctus
Dicite Bisaltæ, vel qui Pangæa juvencis.
Scinditis offenso quantæ sub vomere putres
Dissiliant glebis galeæ, vel qualia rastris
Ossa peremptorum resonent immania regum

**

Post domitas Arctos alio prorupit ab axe
Tempestas & nequa tuis intacta trophæis
Pars foret, Australis sonuit Tuba, moverat omnes
Maurorum Guildo populos. ^[83]

a little before

Quis Mysos in plaustra feroces
Reppulit? aut sæva Promoti cæde tumentes
Bastarnas una potuit delere ruina?^[84]

soon after

Non vanam corpus meditarus in unum
Sævitiam, turmas equitum, peditumque catervas
Hostilesque globos tumulo prosternis amici:
Inferijs gens tota datur. Nec Mulciber autor

Mendacis clypei, fabricataque vatibus arma
Conatus iuvere tuos tot barbara solus
Millia, jampridem miseram vastantia Thracem
Finibus exiguæ vallis conclusa tenebas &c

see above

<168r>

Ossa peremptorum —
— te pugnante resurgens
Ægra caput medijs erexit Græcia flammis

**

Miramur rapidis hostem succumbere bellis,
Cum Solo terrore ruant non classica Francis
Intulimus, jacuere. tamen: non Marte Suevos
Contudimus, queis jura damus: quis credere possit
Ante tubam nobis audax Germania servit.
Cedant Druse tui cedant, Trajane labores
Vestra manus dubio quicquid discrimine gessit
Transcurrens egit Stilico totidemque diebus
Edomuit Rhenum quot vos potuistis in annis

**

Omne quod Oceanum fontemque interjacet Istri
Vnius incursu tremuit, sine cæde subactus
Servitio Boreas exarmatique Triones
Tempore tum parvo, tot prælia sanguine nullo
Perficis, & luna nuper nascente profectus

Ante redis quam plena fuit, &c^[85]

**./

Post domitas Arctos —

vide supra

**

nil tribuat fortuna sibi sit prospera semper
Illa quidem: sed non uni certamina pugnæ
Credidimus, totis nec constitit alea castris
Nutatura semel: siquid licuisset inquis
Casibus, instabant aliæ post terga biremes.
Venturus dux major erat, Victoria nulla
Clarior, aut hominum votis optatior unquam
Contigit.^[86]

— Ostrogothis colitur mixtisque Gothunnis
Phrix ager.^[87]

**

Iam vaga pallentem densis terroribus aulam
Fama quatit, stratas acies, deleta canebat
Agmina, Mæonios fœdari cædibus agros
Pamphilios, Pisidasque rapi, metuendus ab omni
Targibilus regione tonat; modo tendere cursum
In Galatas, modo Mithynis incumbere fertur.
Sunt qui per Cilicas rupto descendere Tauro
Sunt qui correptis ratibus, terraque marique
Adventare ferant. Geminantur vera pavoris
Ingenio, longe spectari puppibus urbes

<168v>

Accensas, lucere fretum, ventoque citatas
Omnibus in pelago velis hærere favillas.^[88]

Iamque tuis Stilicho Romana potentia curis
Et rerum commissus apex tibi credita fratrum
Vtraque majestas, geminæque exercitus Aulæ.^[89]

Scis * ^[90] ipse perosus

Arcadiæ quam densa jugis * ^[91]

Sanguine quam largo Graios calefecerit amnes:
Extinctusque fores ni te sub nomine legum
Proditio, regnique favor texisset Eoi.^[92]

^[93]

Ante redis quam plena fuit. Rhenumque minacem
Cornibus infractis adeo mitescere cogis
Vt salius jam rura colat, flexosque Sicambri
In falcem curvent gladios, geminasque viator
Cum videat ripas quæ sit Romana requirat.
Vt jam trans fluvium non indignante Cayco
Pascat Belga pecus mediumque ingressa per Albin
Gallia Francorum montes armenta pererrent
Vt procul Hycinia per vasta silentia sylvæ
Venari tuto liceat, lucosque vetusta
Religione truces, et robora numinis instar
Barbarici, nostræ feriant impune bipennes.
Vltro quinetiam devota mente tuentur,
Victorique favent. quoties sociare catervas
Oravit jungique tuis Alemannia signis?
Nec doluit contempta tamen spretoquerecessit
Auxilio, laudata fides, provincia missos
Expellit citius fasces quam Francia reges
Quos dederis feriat, nec jam pulsare rebelles,
Sed vinclis punire licet, sub iudice nostro
Regia Romanus disquirat crimina carcer.
Marcomeres Sunoque docent: quorum alter Hetruscum
Pertulit exilium; cum se promitteret alter
Exuli ultorem jacuit mucrone suorum.

Post domitas Arctos &c —^[94]

<169r>

Ad 5 Kal. Decembris exercitus adventavit. Vbi agitur Impera{tor} Arcadius ad portas civitatis exercitui obviani processit; ibi tum Ruffinum legatum Imperatoris obtruncant. Nam in suspitionem Venerat occupandæ tyrannidis, & opinio de eo erat concepta quod Hunnos gentem barbaram in agrum Romanum advocaverat Etenim eodem tempore Armeniam et alias quasdem partes Orientis vastaverant. Socrates hist l 5. c 1

— introduxisset Ruffinus præfectus Orientis, qui et alias affectatæ tyrannis suspectus erat. Sed simul atque ex bello adversus Eugenium gesto reversus esset exercitus et Imperator (ut moris erat) illi extra urbem Constantinopolitanam occurrisset, milites absque mora Ruffinum interfecerunt. Sozom l 8. c 1.

Eodem ferme tempore respublica motibus ac turbis agitata fuit Quandoquidem et Hunni Istrum transgressi Thraciam populabantur et in Isauria latrones &c — Sozom l 8. c 25

Gainas homo barbarus (Gottus scil.) ad Romanos transfuga, ex gregario milite præter expectationem ad dignitatem ducum subvectus sibi vindicare conabatur Imperium Romanum. Hoc autem dum molitur, gentiles suos Gothos ex proprijs agris in Romanos evocat & amicos suos secum præfectos exercituum et chiliarchas constituit. Tumultuante igitur Tirbingilo, qui illum sanguinis vinculo contingens numero militum exercitui præerat in Phrygio non latuit quidem cordatos illum hæc machinari: sed tamen quia se indignari sedulo simulabat, cùm ibi everterentur urbes, commissum ipsi fuit ut his suppetias ferret. Vt autem in Phrygiam pervenit adducta secum barbarorum copia perinde ac si ad bellum venisset, animum suum quem antea celaverat reipsa prodidit ac civitates quas defendere jussus erat alias depopulatur alias mox videbatur invasurus. In Bythiniam hinc progressus ad Calcedonis fines Castrametatus et bellum comminatus est. &c. Sozom l 8. c 4. Item Socrates l 6. c 6.

Constantinus Scythiam universam sub ipso Septentrione in infinita barbarorum hominum genera moribus et vitæ ratione disparia partitam ad suum adjunxit imperium. Iam vero fines Imperij ad meridiei extremitates ad Blemmias nimirum et Æthiopes usque dilatavit Principes item ad Indos suo imperio reddidit obsequentes. Euseb de vita Constantini l 1. c 4.

Gaines Thraciam populatur Theodoret l 5. c 32, & 33.

Trigibilus alias Tribigildus non turmis Romanis sed barbaris in Phrygia subsistere jussis præerat. — Assumptis autem barbaris in quos habebat imperium quicquid erat in medio situm invadebat, nec aut virorum aut mulierum aut puerorum cædibus abstinens et obvia quæque diripiens perexiguo tempore tantam coegit multitudinem mancipiorum aliarumque vilium personarum ut Asiam totam in extremum periculum conjiceret. Nam et Lydia plena variæ perturbationis erat omnibus prope dixerim ad loca maritima confugientibus, cumque suis universis ad insulas aliove navigantibus, et Asia mari finitima periculum se quantum alias numquam accidisset, in proclivi conspecturam verebatur. — Trigibilus dein omni vastata Phrygia Pisidas adortus est [nec obstaculum ullum expertus omnibus direptis abibat] — et sic factum est ut obsistente nemine quævis oppida per vim caperentur omnes illorum incolæ cum ipsis militibus interficerentur, nemo denique barbarus Romanis amicus esset. Zos l 5

Theodoricus Constantinopolin venit ubi magister militum effectus consulis ordinarij triumphum peregit. — Et Imperator ad partes eum Italiæ mittens Romanum illi populum senatumque commendavit. Iornand. de regn. success.

Attilam Gizericus rex Vandalorum multis muneribus ad Vesogotharum bella præcipitat metuens ne Theodoricus Vesogotharum rex filiæ ulcisceretur injuriam quæ Hunnerico Gizerici filio juncta, ob suspicionem veneni ab ea parati eam putatis naribus spolians decore naturali patri suo ad Gallias remiserat. &c Iornand Get.

Ostrogothos constat morte Ermanarici regis sui decesione a Vesogothis divisios, Hunnorum subditos ditioni in eadem patria remorasse, Vinithario tamen Amalo principatus sui insignia retinente. And a little after Valamir in regnum Gothorum conscendit, adhuc Hunnis eos inter alias gentes generaliter obtinentibus. Iornand de Reb. Geticis.

Pannonia habet ab oriente Mæsiam superiorem a meridie Dalmatiam ab occasu Noricum a septentrione Danubium. Ibid.

Theodemir Gothorum rex emenso Danubio Suevis improvisus a tergo apparuit. Nam regio illa Suevorum ab Oriente Bajobaros habet, ab occidente Francos, a meridie Burgundiones, a septentrione Thuringos. Quibus Suevis tunc juncti Alemanni etiam aderant. Ibid.

Duo fuerunt bella Suevorum cum OstrGothis, et utraque ante regnum Glicerij finita. Intra utrumque Wallimur moritur. Et Vidimir moritur Imperante Glicerio. Ibid.

{Taceo de Alarico} rege cum suis sæpe {victo, sæpe} concluso semperque dimisso Taceo de infelicibus illis apud Pollentiam gestis cum barbaro et pagano duci, hoc est Sauli summa belli commissa est, cujus improbitate Pascha violatum est: — pugnantes vicinus victores victi sumus. Oros l 7 c 37

Ante biennium Romanæ irruptionis, exitæ per Stiliconem gentes Alanorum, Suevorum Vandalorum multæque cum his aliæ, Francos proterunt, Rhenum transeunt, Gallias invadunt, directoque impetu Pyrenæum usque perveniunt, cujus obice ad tempus repulsæ per circumjacentes Provincias refunduntur. His per Gallias bacchantibus, apud Britannias Gratianus municeps ejusdem insulæ tyrannus creatur et occiditur. Hujus loco Constantinus eligitur qui continuo ut invasit imperium in Gallias transijt — Ejus milites barbari Pyrenæis claustris patefactis cunctas gentes quæ per Gallias vagabantur Hispaniarum provincijs immittunt, &c. Ibid

Hierom in chron dicit. Anno 28 Theod. 407 Arc 2 et Prob consolibus Vandali et Alani Gallias Trajecto Rheno prid Kal Ian ingressi

An 29 Theod. 408. Honor 7 & Theod 2 Consolibus Constantinus ex infima militia — in Britannia tyrannus exoritur et ad Gallias transit

An 33 Theod 4. 412 Theo 4 consule Constantinus — victus et captus est Hoc etiam anno exitium Constantini ponit Marcellinus (i.e. 411.)

V.C. 1164 Roma capta. V.C 1165 vel sequ constantinus occiditur V.C. 1168 Constantius Comes apud Arelatum Galliae urbem consistens Gothos Narbona expulit. AD 416 Gothi conantur transire in Africam.

Anno 22 [416] Honorij cœpit Vallia rex Gothorum. Ann 26 occubuit. Idat. Chron. Vide et Olympiodorum apud Photium. Et Grotium

Anno 26 Honorij Imp. Alani adèo cæsi a Gothis, fortiter vallati. Idat. Ibid.

Κωνσταντῖνος γὰρ ἐβασίλευε τὰ τῶν ἱερῶν ἐπιφανέστατα κατασρέφων Constantinus imperium regebat qui fana toto orbe celebratissima evertibat & Christianorum ædificia extruebat. Eunapius Ædesio.

Constans Imp. in Gallia degens donat Athenas insulis non paucis tributarijs & vectigalibus in pendendo frumento. Item: Anatolius Romam profectus & in aulam Imperatoriam receptus obtinet præfecturam Illyrici limitis (Ἰλλυρικὸν ἐπετέτραπτο.) Dein Athenas proficiscitur, post in Gallias accitus erat a Constante, & obtinuit prædictam donationem Insularum. Eunapius in Proæresio.

Vbique rerum omnium inerat fæda perturbatio. Paterna liberi templa demoliebantur ab ipso quidem patre ante contempta ac donarijs spoliata: quæ cùm alij plerique tum majore illius præcipue dedicaverant {Ac} cum templa subverterentur vetera interim novaque monumenta restituebantur. — Iuvenis autem [Iulianus scil. qui de seipso per Parab. loquitur] cum innumera illa mala vidisset, quæ propinquis suis & patruelibus illata fuerant, nihil propius fuit quàm ut calamitatum magnitudine percussus in inferos sese præcipitem daret. &c Iuliani Imp Orat 7. Ad Heraclium.

In Orat 2 p 175 favet assertioni quod Constantius ad Illyricum tenuit. Dicitque Constantinum Constantium cæteris fratribus prætulisse. Id quod etiam ait Libanius in O{rati}one 3 Basilico pag 105. Quem aptiorem noverat eum ad Imperium voc{avit} {illeg}

<170v>

Constantius est atque illius regnum qui acceptas a patre malorum scintillas, ad incendium magnum provexit opus: ille enim opulentia Deo spoliavit; hic etiam templa funditus evertit, & omni lege sacra abrogata, dedit se quibus scimus.

Vandali et Alani Gallias, trajecto Rheno, prid Kal Ian ingressi. Arcadio 6 & Probo Consolibus Proximo anno Constantinus in Britannia tyrannus exoritur, tertio Arcadius obit, quarto Vandali in Hispanias migrant quinto Roma Capitur Prosper

Prosper in Chron Edit. Pithæano ponit Anno 11 Honorij eversionem Radagaisi, anno 12 obitum Arcadij, Anno 13 exordium dilacerationis Galliae. An 16 expugnationem Romæ.

Anno 1 Arcad & Honorij Constantinopolis eminentem iram Dei igne super nubem terribiliter fulgente formidans toto ad pænitentiam animo conversa subterfugit

Ejusmodi erant ea mala quæ toto persecutionis tempore regnarunt, cujus æstus ut octavo anno (Dei juvante gratia) cœpit paulatim defervescere, sic decimo anno consopitus fuit.

Tota Italia, Sicilia, Gallia, & quæ ad solem occidentem vergunt, & ad Hispaniam & Mauritaniam & Africam se porrigunt ubi non duobus primis annis integris impetum persecutionis sustinuerant celerrimè clementi Dei obtutu sunt pacem & pacis tranquillitatem consecuti. Euseb l 8. c 25 in fin.

In Hispania columnæ reperiuntur inscriptionibus incisæ significantibus religionem Christianam secundo anno persecutionis, ex opinione Ethnicorum deletam esse. Baron ad Ann 304 sec 8

Christiani quamplurimi sub decima persecutione ad Barbaros confugiunt & humaniter recipiuntur. Euseb in vita Constantini lib 2. c 51 & 52.

Hoc primo persecutionis anno non tantum in memoratis provincijs sed in alijs ubique gentium sub Romano Imperio constitutis in Christianos crudeliter sævitum esse scimus. / Quibus autem exagitatae fuerint cladibus

Ecclesiæ Galliarum atque Hispaniarum nemo puot pro dignitate assequi aliquando poterit oratione: ut jam poeticum illud in historia at non poetice quidem liceat usurpare. Non mihi si linguæ centum sint oraque centum Ferrea vox, omnes scelerum comprehendere formas, Omnia pœnarum percurrere nomina possim. (Virg. Æneid 6.) Rerum quidem immensitas fermè superat omnem Hyperblem. Quando quidem cum universum Romanum Imperium refertum esset cultoribus Christi, & tota vis Imperatorum in hoc posita ut christianam Religionem radicitus extirparet penitusque convelleret: non provincia, non civitas oppidum vicus prædium hortus vel casa fuit in quibus de christianis non fuerit habita diligens inquisitio & animadversio. Baron ad Ann 302 sec 116 & 117.

Secundo anno jam adventanti, cum bellum contra nos vehementius exardesceret Euseb l 8 c 13. Maximinus post depositionem Dioclesiani, persecutionem auxit Eus l 8. c 14. A fine septimi anni mitescere cœpit persecutio Eus l. 8. c. 22.

Talis fuit persecutio contra nos concitata quæ ab Ecclesiarum eversione & vastitate initium sumpsit: quæque propterea quod Imperatores varijs temporibus eandem renovabant sssindies magis magisque accrevit, unde — innumerabilis extitit martyrum multitudo in singulis provincijs quæ a Lybia per universam Ægyptum et Syriam & partes versus Orientem & undique ad oræs usque Illyrici pertinent. Nam ea loca quæ illis jam demonstratis adjacent ut Italia tota, Sicilia, Gallia, & quæ ad Solem occidentem vergunt & ad Hispaniam, Mauritaniam & Africam se porrigunt, ubi non duobus primis annis integris impetum persecutionis sustinuerant, celerrimè pacis tranquillitatem consecuti. Euseb l 8. c 25.

Ex Arnobij adversus gentes libro primo. Scripto circa A D 300.

Ab omnium principe Deus sospitator est missus — et merito exutus a corpore quod in exigua sui circumferebat parte. p 158. A.

Si Deus inquit fuit Christus, cur forma est in hominis visus? et cur more est interemptus humano? — An aliter potuit invisibilis illa vis, & habens nullam substantiam corporalem inferre et accomodare se mundo; consilijs mortalium interesse, quàm ut aliquod tegumen materiæ solidioris assumeret, quod oculorum susciperet injectum? — Sed morte est hominis interemptus. Non ipse. Neque enim cadere divinas in res potest mortis occasus: nec interitionis dissolutione dilabi id, quod est unum et simplex: nec ullarum partium congregatione compactum Quis ergo visus in patibulo pendere, quis mortuus est? homo quem induerat et secum ipse portebat. p. 159. A, B / Hee seems to be of Paulus Samosatensis his opinion, & not of Athanasius Note that when he was first converted & desired Baptism the Bishops either suspecting him a Hypocrite or not orthodox delayed his Baptism which occasioned him to write his 7 books adversus Gentes whilst he was yet unbaptised. p 150. G. H.

Ex Lactantij Institutionum Libris in extrema senectute conscriptis A.D. 316 circiter.

Fuit Orator eloquentissimus, Arnobij Auditor, Hieronymus in Apollologia ad Pammachium et Oceanum inquit: Lactantius in libris suis et maximè in epistolis ad Demetrianum, Spiritus Sancti omninò negat substantiam et errore Iudaico dicit cum ad Patrem referri, vel ad filium, et ad sanctificationem utriusque personæ sub ejus nomine demonstrari. Bellarminus (de Scriptoribus Ecclesiasticis ait Opera omnia, exceptis carminibus, sine controversia Lactantij sunt. Et quemadmodum ad Eloquentiam Tullianam proximè accedunt, ita erroribus varijs sic deformata sunt, ut non sine causa Gelasius Papa in Concilio Romano Apocrypha censeri voluerit. pag . Lactantius in extrema senectute vocatus est a Constantino M. ut Crispum filium erudiret, teste Sancto Hieronymo de script Eccles in Lactantio. pag 151.

Lib 4. cap 10

Inprimis igitur scire homines oportet sic a principio processisse dispositionem summi Dei, ut esset necesse, appropinquante seculi termino Dei filium descendere in terram — in figura hominis et conditione mortali: ut cùm magisterio functus fuisset, traderetur in manus impiorum, mortemque susciperet; ut eâ quoque per virtutem domita resurgeret; et homini quem induerat, quem gerebat, et spem vincendæ mortis afferret et ad præmia immortalitatis admitteret. When I first read this I supposed him to follow the steps of his Master Arnobius, untill those passages that follow convinced me of the contrary. Whence I collected that by homini quem induerat, quem gerebat he means not homini quem inhabitaverat but homini cujus formam & naturam

induerat. And it is plain by the following words that homo is taken here not for a particular man but for man in generall videlicet ut homini quem induerat spem vincendæ mortis afferret &c i.e ait humano generi cujus naturam induerat, salutem afferret.

<171v>

Cap 22. Negant (Ethnici) Deo dignum ut homo fieri vellet, seque infirmitate carnis ornaret, ut passionibus, ut dolori, ut morti se ipse subjiceret — Cur se (inquiunt) tam humilem imbecillumque constituit, ut ab hominibus et contemni et pœna affici posset? Cur vim ab imbecillis et mortalibus passus est? — Refutabo hæc diligenter (inquit Lactantius) nec quemquam patiar errare. Illa enim magna et mirabili ratione sunt facta, quæ quicumque perceperit, non tantum mirari desinet Deum ab hominibus esse cruciatum, verum etiam facile prævidebit, ne Deum quidem potuisse credi si ea ipsa quæ arguunt, facta non essent. (Cap 22.) Cælestis doctor cui scientiam divinitas, virtutem immortalitas tribuit, in docendo quoque sicut in cæteris perfectus et consummatus sit necesse est. At id omnino fieri non possit nisi mortale sibi corpus assumat. Cur autem fieri non possit ratio clara est Nam si veniat ad homines ut Deus, ut omittam quod mortales oculi claritatem majestatis ejus conspiciere ac sustinere non possunt, ipse certè Deus virtutem docere non poterit quia expers corporis non faciet quæ docebit, ac per hoc doctrina ejus, perfecta non erit. Alioqui si summa virtus est dolorem patienter pro justitia officioque perferre, si virtus est mortem ipsam & intentatam non metuere, & illatam fortiter sustinere, debet ergo doctor ille perfectus et docere ista præcipiendo & confirmare faciendo: quia qui dat præcepta vivendi, amputare debet omnium excusationum vias, ut imponat hominibus pariendi necessitatem, non vi aliqua, sed pudore, & tamen libertatem relinquat ut et præmium sit constitutum parentibus qui poterant non parere, si vellent, et non parentibus pœna quia poterant parere si vellent — Oportet ergo magistrum doctoremque virtutis hominum similimum fieri, ut vincendo peccatum doceat hominem vinci ab eo posse peccatum. Si vero sit immortalis, exemplum proponere homini nullo modo potest. Existet enim constans aliquis ac dicet. Tu quidem non peccas quia liber es ab hoc corpore, non concupiscis quia immortalis nihil est necessarium. Mihi verò multis rebus opus est ut tuear hanc vitam Mortem non times quia valere in te non potest. Dolorem contemnis quia nullam vim pati potes. At ego mortalis utrumque timeo quia cruciatus mihi gravissimos inferunt quos tollerare carnis infirmitas non potest. Doctor itaque hanc excusationem debuit hominibus auferre nequis quod peccat necessitati potius ascribat quam culpæ suæ. Ergo ut perfectus esse possit nihil ei debet opponi ab eo qui docendus est. Vt si forte dixerit impossibilia præcipis respondeat Ecce ipse facio. At ego carne indutus sum cujus peccare proprium: Et ego eandem carnem gero et tamen peccatum in me [non] dominatur. Mihi opes contemnere difficile est quia aliter non potest in hoc corpore. Ecce et mihi corpus et tamen pugno contra omnem cupiditatem. Non possum pro justitia nec dolorem ferre nec mortem quia fragilis sum. Ecce et in me dolor ac mors habet potestatem, et ea ipsa quæ times vinco ut victorem te faciam doloris ac mortis. — Vides ergo quanto perfectior sit mortalis <172r> doctor quia dux esse mortali potest quam immortalis quia patientiam docere non potest qui subjectus passionibus non est. Nec hoc tamen eo pertinet ut hominem Deo præferam, sed ut ostendam neque hominem perfecta doctrina esse posse, nisi sit idem Deus, ut autoritate cælesti necessitatem pariendi hominibus imponat; neque Deum nisi mortali corpore induatur, ut præcepta sua factis adimplendo cæteros parendi necessitate constringat. Liquido ergo apparet eum qui vitæ dux, & justitiæ sit magister, corporalem esse oportere, nec aliter fieri posse ut sit illius plena et perfecta doctrina habeatque radicem et fundamentum stabilisque apud homines ac fixa permaneat: ipsum autem subire carnis ac corporis imbecilitatem virtutemque in se recipere cujus doctor est ut eam simul et verbis doceat et factis: Item subjectum esse morti et passionibus cunctis, quoniam et in passione toleranda et in morte subeunda virtutis officia versantur, quæ omnia ut dixi, consummatus doctor perferre debet ut doceat posse perferri. Discant igitur homines et intelligant quare Deus summus, cum legatum ac nuncium suum mitteret ad erudiendam præceptis justitiæ suæ mortalitatem, mortali voluerit eum carne indui, et cruciatu affici & morte multari. Nam cum justitia nulla esset in terra doctorem misit quasi vivam legem — ut verum ac pium cultum per omnem terram verbis et exemplo seminaret. Sed tamen ut certum esset a Deo missum non ita illum nasci oportuit sicut homo nascitur, ex mortali utroque concretus, sed ut appareret etiam hominem illum esse cælestem creatus est sine opere genitoris. Habebat enim specialem patrem Deum. Et sicut pater spiritus ejus Deus sine Matre, ita mater corporis ejus virgo sine patre. Fuit igitur et Deus et homo, inter Deum atque hominem medius constitutus, Vnde illum Græci μεσίτην vocant — quia si Deus tantum fuisset, (ut supra dictum est) exempla virtutis homini præbere non posset: si homo tantum non posset homines ad justitiam cogere, nisi auctoritas ac virtus homine major accederet. Etenim cum constet homo ex carne et spiritu et oporteat spiritum justitiæ operibus emereri, ut fiat æternus: caro quoniam terrena est, ideoque mortalis copulatum sibi spiritum trahit secum et ab immortalitate ducit ad mortem. Ergo spiritus carnis expers dux esse homini ad immortalitatem nullo pacto

poterat quoniam caro impedit spiritum quo minus Deum sequatur. — Itaque idcirco Mediator advenit, id est, Deus in Carne ut caro eum sequi posset — Ideo carne se induit, ut desiderijs carnis edomit, doceret non necessitatis esse peccare sed propositi ac voluntatis. Vna enim nobis, et magna et præcipua cum carne luctatio est cujus infinitæ cupiditates premunt animam, nec dominium retinere patiuntur sed eam voluptatibus et illecebris suavis Mancipatum morte afficiunt sempiterna. Quibus ut repugnare possemus, Deus nobis viam <172v> superandæ carnis et aperuit et ostendit. — Dixi de humilitate & fragilitate & passione, cur hæc Deus subire maluerit: nunc ipsius crucis ratio reddenda est et vis enarranda — Deus (sicut superius exposui) cùm statuisset hominem liberare magistrum virtutis legavit in terram qui et præceptis salutaribus formaret homines ad innocentiam et operibus factis præsentibus justitiæ vim panderet qua gradiens homo & doctorem suum sequens ad vitam æternam pervenit. Is igitur corporatus est, & veste carnis indutus ut homini ad quem docendum venerat, virtutis et exempla et incitamenta præberet. Sed cum in omnibus vitæ officijs justitiæ specimen præbuisset, ut doloris quoque patientiam mortisque contemptum, quibus perfecta et consummata fit virtus, traderet homini, venit in manus impiæ nationis cùm et vitare potuisset scientia futuri quam gerebat, et repellere eadem virtute qua mirabilia faciebat. Sustinuit ergo cruciatus & verbera et spinas, et postremò mortem suscipere non recusavit — Cur autem summus pater id potissimum genus mortis elegerit quo affici eum sineret — præcipua fuit causa — quod cruce exaltari eum fuit necesse et omnibus gentibus passionem Dei notescere, &c. Lib 4. Cap 22 24, 25, & 26.

Quidam non satis cælestibus literis eruditi, cum veritatis accusatoribus respondere non possent, objicientibus vel impossibile vel incongruens esse et Deus in utrum se mulieris includeret, nec cælestem illam majestatem ad tantam infirmitatem potuisse deduci ut hominibus contemptui, derisui, contumeliæ, et ludibrio esset, et postremò etiam cruciamenta perferret, atque execrabili patibulo figeretur: quæ omnia cùm neque ingenio neque doctrina defendere ac refutare possent (nec enim vim rationemque penitus pervidebant) depravati sunt ab itinere recto et cælestes literas corruerunt, ut novam sibi doctrinam sine ulla radice aci stabilitate componerent. Lib 4 c 30. And this the Roman church hath done.

Fortasse quærat aliquis quomodo cum Deum nos unum colere dicamus duos tamen esse asseveremus; Deum Patrem et Deum filium; quæ asseveratio plerosque in maximum impegit errorem. Quibus cum probabilia videantur esse quæ dicimus; in hoc uno labare nos arbitrantur quod et æternum et mortalem Deum fateamur. De mortalitate jam diximus, nunc de unitate doceamus. Cum dicimus Deum Patrem et Deum filium, non diversum dicimus nec utrumque secernimus, quia nec pater sine filio potest, nec filius a patre secerni, siquidem nec pater sine filio nuncupari, nec filius potest sine Patre generari. Cum igitur et Pater filium faciat et filius patrem, una utique mens, unus spiritus, una substantia est. Sed ille quasi <173r> exuberans fons est, hic tanquam defluens ex eo rivus: ille tanquam sol, hic quasi radius a sole porrectus, qui quoniam summo Patri & fidelis et charus est non separatur, sicut nec rivus a fonte, nec radius a sole, quia et aqua fontis in rivo est et solis lumen in radio. Æque neque vox ab ore sejungi nec virtus aut manus a coprore divelli potest. — Propiore exemplo uti libet. Cùm quis habet filium quem unicè diligit, qui tamen sit in Domo & manu patris, licet ei nomen Domini potestatemque concedat, civili tamen jure & domus una et unus dominus nominatur. Sic hic mundus una Dei domus est et filius ac pater qui unanimes incolunt mundum Deus unus, quia et unus est tanquam duo et duo tanquam unus. Neque id mirum cum filius sit in patre quia Pater diligit filium et pater in filio quia voluntati Patris fideliter paret nec unquam faciat aut fecerit nisi quod Pater aut voluit aut jussit. Denique unum Deum esse tam Patrem quam filium Esaias — ostendit cum diceret: Adorabunt te, et in te præcabitur quoniam in te Deus est, et non est alius Deus præter te ( ) Sed et alio loco similiter ait: Sic dicit Deus Rex Israel, et qui eruit eum [forte Israelem] Deus æternus ego primus et ego novissimus et præter me nemo est Deus. ( ) Cum duas personas proposuisset Dei regis i.e Christi et Dei patris qui eum post passionem ab inferis excitavit, (sicut Oseas ait; Et de manu inferorum eruam eum tamen ad utramque personam referens, intulit, et præter me non est Deus, cum posset dicere præter nos. Sed fas non erat plurali numero separationem tantæ necessitudinis fieri. Vnus est enim solus liber Deus summus carens origine quia ipse est origo rerum et in eo simul et filius et omnia continentur Quapropter cum mens et voluntas alterius in altero sit, vel potius una in utroque, merito unus Deus uterque appellatur quia quicquid est in patre ad filium transfluit et quicquid in filio a patre descendit. Lib 4. cap 29.

Note 1 That to say there are two Gods, would suppose them collaterall & univocall 2 That as in a family the title of Master is to be understood of the supreme master unless when by some circumstance it is limited to the son or other subordinate master soe the title of God is to be understood of the supreme God, unless when it is limited to the son or holy ghost. 3 That to say there is but one God, the father of all things, excludes not the son & Holy ghost from the Godhead becaus they are virtually contened & implied in the father. 4 To

apply the name of God to the Son or holy ghost as distinct persons from the father, makes them not divers Gods from the Father becaus the divinity of the son & holy ghost is derived from that of the father. To make this plainer suppose a, b, & c are 3 bodies of which a hath gravity originally in it self by which it presseth {up} on b & c, which are without any originall gravity but yet by the pressure of a communicated to <173v> do presse downwards as much as A doth: Then there would be force in a, force in b & force in c, & yet they are not thre forces but one force which is originally in a & by communication | descent in b & c Soe there is divinity in the Father, divinity in the Son, & divinity in the holy ghost, & yet there are not 3 divinities but one divinity which is originally in the father & by descent or communication in the son & holy ghost. And as in saying there is but one force, & that in body a I deprive not the body b & c of that force which they derive from a so by saying there is but one god, the father of all things, I deprive not the son & holy ghost of the divinity which they derive from the father &c.

Quoniam sex diebus cuncta Dei opera perfecta sunt, per secula sex i.e annorum sex millia manere in hoc statu mundum necesse est. Dies enim magnus Dei mille annorum curriculo terminatur, sicut indicat Propheta qui dicit: Ante oculos tuos domine mille anni tanquam dies unus. — Et quoniam Deus perfectis operibus requievit diè septimo, necesse est ut in fine sexti millesimi anni malitia omnis aboleatur a terra et regnet per annos mille justitia, sitque tranquillitas, & requies a laboribus. Lib 7. c 14. Note that God rested as much on the eight day & ever since the sixth as on the seventh & therefore the keeping of one day in 7 cannot respect barely gods rest from the creation but must rather be a type of his rest into which Saint Paul saith the wicked shall not enter.

Sibyllæ apertè interituram esse Romam loquuntur et quidem iudicio Dei quod nomen ejus habuerit invisum et inimica justitiæ alumnum veritatis populum trucidarit. Hydaspes quoque qui fuit Medorum rex antiquissimus a quo amnis quoque nomen accepit qui nunc Hydaspes dicitur admirabile somnium, sub interpretatione vaticinantis pueri ad memoriam posteris tradidit sublatum iri ex orbe imperium nomenque Romanum : multo ante præfatus quam illa Trojana gens conderetur. lib 7. cap 15.

Hydaspes descripta iniquitate seculi hujus extremi, pios ac fideles a nocentibus segregatos, ait, cum fletu & gemitu extensuros esse ad cælum manus & imploratuos fidem Iovis: Iovem respecturum ad Terram & auditurum voces hominum atque impios extincturum. Cap 18 lib 7.

Post hæc apperientur inferi et resurgent mortui, de quibus iudicium magnum idem ipse rex ac Deus faciet. — Nec tamen universi tunc a Dei judicabuntur sed ij tantum qui sunt in Dei religione versati: Nam qui Deum non agnoverunt, quoniam sententia de his in absolutionem ferri non potest, jam judicati damnatique sunt sanctis literis contestantibus non resurrecturos impios in iudicium. Iudicabuntur ergo qui Deum sciverunt. lib 7. c 20.

Veniet igitur summi et maximi Dei filius ut vivos ac mortuos iudicet. Verum ille cum deleverit justitiam iudiciumque maximum fecerit, ac justos qui a principio fuerunt ad vitam restauraverit, mille annis inter homines versabitur eosque justissimo imperio reget. — Tum qui erunt in corporibus vivi non morientur sed per eosdem mille annos infinitam multitudinem generabunt et erit soboles eorum sancta et deo cara Qui autem ab inferis suscitabuntur ij præerunt viventibus velut Iudices. Gentes vero non extinguuntur omnino sed quædam relinquentur in victoriam Dei ut triumphentur a justis ac subjugentur perpetuæ servituti. — Vivent <174r> itaque homines tranquillissimam vitam et copiosissimam et regnabunt cum Deo pariter et reges gentium venient a finibus terræ cum donis ac muneribus ut adorent et honorificent regem magicum. lib 7 c 24.

Et cum mille anni – cœperint terminari solvetur denuò Satanæ et custodia emissus exhibit atque omnes gentes quæ tunc erunt sub ditione justorum concitabit ut inferant bellum sanctæ civitati et colligentur ex omni orbe terræ innumerabilis populus nationum et obsidebit et circundabit civitatem. Tunc veniet novissima ira super gentes et debellabit eas usque ad unum. — Cum verò completi fuerint mille anni renovabitur mundus a Deo et cælum complicabitur et terra mutabitur & transformabit Deus homines in similitudinem angelorum, et versabuntur semper in conspectu Omnipotentis, & Domino suo sacrificabunt et servient in æternum. Eodem tempore fiet secunda illa et publica omnium resurrectio, in qua excitabuntur injusti ad cruciatus sempiternos. &c Lib 5. c 26.

By the age of the world according to the septuagint he thought the end to be about 2 years after Constantine Magnus. Hee cites several prophetick passages out of Hermes Tresmegistus & the Sybils, but in most of his descriptions is very extravagant.

<175r>

Sub Gallo pestilens morbus multas totius orbis Provincias occupavit maximéque Alexandriam et Ægyptum ut scribit Dionysius et Cypriani de mortalitate testis est liber. Euseb Chron lib 1.

Gallieno autem in omnem lasciviam dissoluto, Germani Ravennam usque venerunt 261: Alamanni vastatis Gallijs in Italiam transiere 262. Græcia, Macedonia, Pontus, Asiæ depopulatæ per Gothos 262. Quadi et Sarmatæ Pannonias occupaverunt 63. Germanis Hispanias obtinentibus Tarracon expugnata est 263. Parthi Mesopotamiam tenentes Syriam incursaverunt 264. Euseb Chron lib 1.

Anno quarto Gratiani Priamus quidam regnat in Francia, quantum altius colligere potuimus. Prosper ad calcem Eusebij.

Anno quinto Theodosij a Morte Gratiani hoc est anno decimus primus Arriani qui totum penè Orientem atque Occidentem commaculaverunt, edicto gloriosi Principis Ecclesijs spoliantur, quæ Catholicis deputatæ sunt. Prosper ad calcem Eusebij.

Anno octavo Theodosij, Apud Alexandriam Tempia destructa. Ibid.

Anno nono Valentinianus Viennæ ab Arbogaste Comite suo extinguitur: in cuius locum Tyrannidem Eugenius invadit.

Anno decimo Ad opprimendam Eugenij Tyrannidem Theodosius in Italiam transgreditur.

Anno decimo primo Eugenio superato Theodosius undecimo sui anno diem obit.

Anno quarto Arcadij & Honorij toto orbe Romano antiquæ superstitionis templa destructa.

Anno decimo Sæva Italiæ barbarici motus tempestas incubuit siquidem Radagaius Rex Gotorum Italiæ limitem vastaturus transgreditur. Ex hoc Arriani qui Romano procul fuerant orbe fugati Barbarorum nationum ad quas se contulere, præsidio erigi cœpère.

Anno decimo primo multis ante vastatis urbibus Radagaius occubuit: cuius in tres partes per diversos Principes divisus exercitus aliquam repugnandi Romanis apperuit facultatem insigni triumpho exercitum tertię partis hostium, circumactis Hunnorum auxiliariis, Stilico usque ad internecionem delevit

Anno 13 Diversarum gentium rabies Gallias dilacerare exorsa.

Anno 16. Hac tempestate præ valitudine Romanorum vires funditus attenuatæ Britannię. Saxonum incursione devastatam Galliarum partem Vandali atque Alani maximam partem Suevi occupavere. Ipsa denique orbis caput Roma deprædationi Gothorum fœdissime patuit.

An 17. Constantinus Tyrannus occiditur

An 18 Rursum alia prædatio Galliarum, Gothis, qui Alarico duce Romam ceperant, Alpes transgredientibus.

An 19 Iovinus tyrannidem invadit post Constantinum. — Autulphus Rex Gotorum a societate Iovini avertitur. Valentia nobilissima Galliarum civitas a Gothis effringitur, ad quam fugiens se Iovinus contulerat.

An 25 Pharamundus regnat in Francia.

<175v>

Anno decimo Theodosij Iunioris, Vandali in Africam transfretant.

13 Bellum contra Burgundiorum gentem memorabile exarsit quo universa penè gens cum rege Peretio deleta.

17 Deserta Valentiae urbis rura, Alanis, quibus Sambida praeerat, partienda traduntur.

18 Britanniae usque ad hoc tempus varijs cladibus, eventibusque latae inditionem Saxonum rediguntur

19 Alani quibus terrae Galliae ulterioris cum incolis dividendae a Patricio Aetio traditae fuerant, resistentes armis subiguunt: & expulsis dominis vi adipiscuntur

20 Subaudia Burgundiorum reliquijs datur cum Indigenis dividenda

21 Carthago a Vandalis cum omni simul Africa — ex hoc tempore possidetur.

22 Thracia Chunnorum incursione concutitur.

Bleda Chunnorum rex Attilae fratris fraude percutitur, cui ipse succedit

Nova iterum Orienti consurgit ruina, qua septuaginta non minus civitates Chunnorum depredatione vastatae, quum nulla ab Occidentalibus ferrentur auxilia.

Anno 1 Valentiniani et Martiani. Hac tempestate valde miserabilis rei publicae status apparuit, quum ne una quidem sit absque barbaro cultore Provincia: et infanda Arrianorum Haeresis, quae se nationibus barbaris miscuit, catholicae nomen fidei toto orbe diffusa praesumat. Attila Gallias ingressus quasi jure debitam poscit uxorem: ubi gravi clade inflicta et accepta ad propria recedit.

2 Insperata in Gallijs clade accepta furiatus Attila Italiam petit quem incolae metu solo territi praesidio nudavere.

3 Attila in sedibus suis mortuo, magna primum inter filios ipsius certamina de obtinendo regno exorta sunt. Deinde aliquot gentium quae Hunnis parebant defectus secuti causas et occasiones bellis dederunt, quibus ferocissimi populi mutuis incursibus conterentur.

4 Aetius occiditur Paulo post et occoditur Valentinianus. Sucedit Maximus. [95] sed post mensem nunciato ex Africa Genserici adventu, & multis nobilibus et popularibus ex urbe fugientibus, cum ipse etiam vellet fugere dilaniatur a suis et in Tyberim injcitur. Dein urbem omni praesidio vacuam Genericus obtinet per 14 dies secuta et libera scrutatione omnibus opibus suis Roma evacuata est, multaque millia captivorum — Carthaginem abducti sunt.

Hic finis Prosperis Chronicis

Secundo anno persecutionis Dioclesianus Nicomediae Maximianus Mediolani purpuram deposuerunt. Anno 20 Diocles. Annoque Domini 305. Euseb. Chron.

Constantinus init imperium anno 308 quarto persecutionis anno. Ibid.

Galerius Maximianus vigesimo primo sui Imperio anno moritur. Anno Constantini quarto. AD 311. Ibid.

<176r>

Anno quinto Constantini M. Maximinus persecutione in Christianos facta, cum jam a Licinio puniendus esset apud Tarsum moritur

Anno sexto. (313)Maxentius juxta Pontani Mulvium a Constantino superatus occiditur

Anno 14. (321) Licinius Christianos de Palatio suo pellit.

17 (324) Licinius contra jus sacrum sacramenti privatus occiditur.

19 Crispus filius Constantini & Licinius junior Constantini sororis et Licinij filius crudelisimè interficiuntur anno imperij sui nono.

20 Vicennalia Constantini Nicomediæ facta et sequenti anno Romæ edita. Hucusque Eusebij Chronicon.

Anno vigesimo quinto Constantini A.D. 332. Edicto Constantini Gentilium Tempia eversa sunt. Hieronymus Presbiter ad calcem Eusebij.

vigesimo sexto Romani Gothos in Sarmatorum regione vicerunt.

31 (338) Constantinus extremo vitæ suæ tempore ab Eusebio Nicomediensi Episcopo Baptizatus in Arrianum dogma declinat: a quo usque in præsens tempus, Ecclesiarum rapinæ et totius orbis est secula discordia. That is to the yeare 379 where this cronicle ends

Ann 2 Constantis (340). Ex hoc loco impietas Constantij Imperatoris fulta præsidio exilijs carceribus et varijs afflictionum modis primum Athanasium deinde omnes non suæ partis Episcopos persecuta est.

20. (358) Magnæ Alamannorum copiæ apud Argenteratum oppidum Galliarum a Cæsare Iuliano oppressæ.

22 (360) Synodus apud Ariminum et Selenciam Isauriæ facta: in qua antiqua patrum fides, decem primùm legatorum, dehinc omnium proditione damnata est.

23 (361) Omnes toto Orbe penè Ecclesiæ sub nomine pacis et Regis Arrianorum consortio polluantur. — Gallia per Hilarium Ariminensis perfidiæ dolos damnat.

Anno 3 Valentis (368) Valens ab Eudoxio Arrianorum Episcopo baptisatus nostros persequitur

5. (370) Atanaricus Rex Gothorum in Christianos persecutione commota plurimos interficit: et de proprijs sedibus in Romanum solium expulit.

9 (374) Burgundionum octaginta fermè millia, quod nunquam ante ad Rhenum descenderunt.

11 (376) Post Auxentij mortem, Mediolani Ambrosio Episcopo constituto, omnis ad fidem rectam Italia convertitur. — Quia superiori anno Sarmatæ Pannonias vastaverant iidem Consules permansere. Valens legem dedit ut Monachi militarent.

13 (378) Alamanorum triginta circiter millia apud Argentarium oppidum Galliarum ab exercitu Gratiani strata. Gens Hunnorum Gothos vastat: qui a Romanis sine depositione armorum suscepti per avaritiam Maximi ducis ad rebellandum fame coacti sunt

<176v>

14 (379) superatis in congressione Romanis Gothi funduntur in Thraciam Lachrimabile bellum in Thracia; in quo deserente equitum præsidio Romanæ Legiones a Gothis cinctæ usque ad internecionem cæsæ sunt.

Hucusque Hieronimus ad calcem Eusebij. Sequitur Prosper Aquitanus

Anno 1 Theod. (380) Theodosius summa cum fælicitate multis atque ingentibus prælis Gothos superat, et e Thracia pellit. Longobardi ab extremis Germaniæ finibus Oceanique protinus littore, Scandiaque Insula magna egressi, et novarum sedium avidi, Iborea et Ione ducibus, Vandalos primum vicerunt

2. (381) Procurante Gratiano, eo quod Theodosius ægrotaret, pax firmatur cum Gothis. Synodus 180 Patrum apud Constantinopolim celebrata est contra Macedonium spiritum sanctum Deum esse negantem.

4. (383) Athanaricus rex Gothorum apud Constantinopolim quinto decimo die quam fuerat susceptus occiditur

11 (390) Longobardi eorum ducibus defunctis primum sibi regem creaverunt Agelmundum Aionis filium, qui regnavit an. 33.

13 (392) Eugenius favore Arbogastis confisus Imperium sibimet usurpavit

14 Valentinianus — laqueo apud Viennam perit. Arbogastes Magister exercitus, mortuo Valentiniano, cujus exitu gravabatur, Eugenium in Gallijs imperare facit

17. 396 Olibrio et Probrino Consolibus Theodosius Tyrannum vincit et perimit. — Theodosius Imperator Mediolani moritur Olibrio et Probino Consolibus

Pergunt anni, 22. (401) Gothi Italiam Alarico et Radagaiso ducibus ingressi.

24 (483) Adversum Gothos vehementer utriusque partis clade Pollentiæ pugnatum.

27 (306) Radagaisus in Tuscia multis Gothorum millibus cæsis, ducente Stillicone, superatus et captus est.

28 (407) Arcadio sexto et Prob. Consolibus Vandali et Alani Gallias trajecto Reno prid. Kal. Ian. ingressi. Olymp 296.2

29 (408) Honor septimo et Theodosio secundo Consolibus Constantinus ex infima militia ob solam speciem nominis in Britannia tyrannus exoritur, et ad Gallias transit.

31 (410) Vandali Hispanias occupant.

32 (411) Flavio Varenne Consolibus Roma Orbis quondam victrix a Gothis Alarico duce capta et ob hoc solus fuit orientalium partium consul

34 (413) Gothi Rege Athauro, Gallias ingressi

35 414 Burgundiones partem Galliæ propinquantem Reno obtinuerunt

37 (416) Gothi Hispanias migrant

45 (424) Longobardorum secundus regnavit Lamissus

49 Gens Vandalorum ab Hispanijs ad Africam transit.

51 Pelagianus Severiani Episcopi Pelagiani filius ecclesias Brasthaniæ dogmatis sui insinuatione corrumpit. Sed adactione Palladij Diaconi Papa Cælestinus Germanum Autissiodorensem Episcopum vice sua mittit, ut deturbatis hæreticis Britannos ad Catholicam fidem dirigat.

<177r>

53 Ad Scotos in Christum credentes ordinatur a Papa Cælestino Palladius & primus episcopus mittitur.

54 (433) Ætio et Valerio Consolibus Ætius cum deposita potestate in agro suo degeret, — profugus — Pannonias ad Hunnos pervenit.

57 (436) Theod 15. Et Valent 4 Consolibus Pax facta cum Vandalis, data eis ad habitandum per Tigretium in loco Africæ Hippone 3 Id. Feb. Eodem tempore Gundicarium Burgundionum regem intra Gallias habitantem Ætius bello obtrivit, pacemque ei supplicanti dedit: qua non diu potitus est. Siquidem illum Hunni cum populo suo ac stirpe deleverunt (sed fallitur).

59 Bellum adversus Gothos Hunnis auxiliantibus geritur

64 Hunni Thracias et Illiricum — vastant

66 Attila rex Hunnorum Blebam fratrem et consortem suum perimit ejusque populos sibi parere compellit.

Huiusque Prosper Aquitanus ad calcem Eusebij et Hieron.

Anno 15 Honorij Alani Wandali et Suevi Hispanias ingressi 4 Id. octob. Honorio et Theodosio Arcadij filijs Consolibus Alaricus Rex Gothorum Romam ingressus. Alaricus moritur Idacij Chronicon in Scaligero.

In eodem Authore sigillatim describitur Prælium unum et alterum cum Attila.

In l. 6 de har. C. Theod. The substance of Theodosius his decree for expelling the Arrians out of the Churches & Cities is recorded in which the Homousion doctrine being described it concludes thus. Qui vero ijsdem (videlicet: Homusianæ fidei articulis) non inserviunt — ab omnium semoti ecclesiarum limine penitus arceantur: cum omnes hæreticos illicitas agere intra oppida congregationes vetemus. Ac siquid erectio factiosa tentaverit, ab ipsis etiam urbium mœnibus exterminato furore propelli jubemus ut cunctis orthodoxis Episcopis qui Nicænam fidem tenent, Catholicæ Ecclesiæ toto orb{e} reddantur. Dat 4 Id. Ian C.P Eucherio & Syagrio Consolibus Baronij Anal. in annum 381 Gratiano 15 Valent 6 & Theod 3 Imp.

The same yeare in May following was held the Constantinopolitan Council, of which Socrates l. 5, c 8. having told the occasion of the Council adds Imperator nulla mora interposita Concilium Episcoporum ipsius fidem amplectantium convocat quo tum fides concilij Nicæni corroboraretur tum Constantinopoli designaretur Episcopus. Ac quoniam in spem venerat se posse Macedonianos ad concordiam cum illis Episcopis qui erant ejusdem cum illo fidei reducere: Episcopos sectæ Macedonianæ accersivit. Itaque in unum conveniunt qui fidem tenebant consubstantialis — Timotheus Alexandriae Episcopus Hierosolymorum Cyrillus qui id temporis pænitentia adductus fidei consubstantialis se totum addixerat. Meletius — Ascholius — et alij complures: erant omnes numero centum et quinquaginta — Ad Consilium igitur conveniunt Euchariorum et Evagrii [i.e. Eucherio et Syagrio] Consolibus Mense Maio. Baron Ann 381.

<177v>

Indictione 8. Gratiano octavo et Theodosio primo Consolibus Theodosius magnus postquam de Scythicis Gentibus triumphavit, expulsis continuo ab Orthodoxorum Ecclesia Arrianis qui eam ferè per 40 annos sub Arrianis Imperatoribus tenuerant, nostris Catholicis Orthodoxis restituit Imperator mense Decembri. Marcellini Comitis chronicon continuans ubi Hieronymus desinit. Edit. per Scallig.

Indict. 9, Eucherio et Syagrio (vel Evagrii) Consolibus Anno 381. Sanctis 150 Patribus Vrbe Augusta congregatis adversus Macedonium in Spiritum sanctum naufragantem, ab ijsdem Episcopis sancta synodus confirmata est, Damaso scilicet sedem beati Petri tenente. — Athanaricus Rex Gothorum cum quo Theodosius Imperator fœdus pepigerat, mense Ianuario venit Constantinopolin eodemque mense morbo periit. Ibid.

Indic 9. Olybrio & Probrino Consolibus (395 vel 396) Theodosius m. apud Mediolanum vita decessit. — Ruffinus clam Arcadio Principi insidias tendens Alaricum Gothorum regem, missis ei clam pecunijs, infestum reipublicæ fecit et in Græciam misit. Porro detecto dolo suo Ruffinus ab Italicis militibus — trucidatus est.

Indic 7 Ausonio et Olybrio Consolibus (379) Theodosius Hispanus Italicæ divi Trajani civitatis, a Gratiano Augusto apud Syrmium 38 post valentis Remp. rector — Alanos, Hunnos, Gothos, Getas, Scythas magnis multisque prælijs vicit. Ibid

Indict 13. Stilichone et Aur. Consolibus (400) Bellum navale contra Gainam Gothorum Tyrannum inter Cherronesum & Hellespontum gestum est. Multitudo ibidem Gothorum cæsa vel demersa sunt. Gaina paulo post occiditur. Ibid

Indic 3. Stil tertio et Anth consolibus Isauri per montem Tauri discursantes ingens dispendium reipub. importarunt.

Ind 4 Arc et Prob consolibus 406 Radagaisus Paganus et Scythia cum ducentis millibus suorum totam Italiam inundavit. Huldin et Saurus Hunnorum Gothorumque Reges Radagaisum continuo confecerunt, ipsius Capite amputato captivos ejus singulis aureis distrahentes. Ibid

Ind 6. Basso et Philippo Consolibus (408) Stilico — regnum inihans, Alanorum Suevorum, Wandalorum gentes donis pecunijsque illectas contra regnum Honorij excitavit — et cum Eucherio filio suo — occisus est.

Ibid.

Indic 5 Honor decimo tertio, & Theo decimo primo Consolibus (422) Hunni Thraciam vastaverunt

Indic 10 Hierio et Arduino Consolibus 427 Pannoniæ, quæ per quinquaginta annos ab Hunnis retinebantur a Romanis receptæ sunt.

Indic 9 Cyro solo Consolibus (441) Persæ Saraceni, Zanni, Isauri, Hunni finibus suis egressi Romanorum sola vastarunt — Hunnorum reges cum numerosis suorum millibus in Illiricum irruunt &c Ibid.

Ind 10 (442) Bleda et Attila fratres multarumque gentium reges Illyricum Thraciamque depopulati sunt Ib.

Ind 13. (445) Bleda rex Hunnorum Attilæ fratris suis insidijs interimitur

Ind 15 (447) Ingens bellum — per Attilam Regem nostris in <178r> {f}lictum pene totam Europam excisis invasisque civitatibus atque castellis corrosit — Attila usque ad Thermopolim infestus advenit.

Indic 7. Aetio et Studio Consolibus (454) obiit Attala

Indic 2. Rust et Olyb. Consolibus (464) Beorgor Rex Alanorum a Ricimere Rege occiditur Ib.

Indic 7. Zenone et Martiano consolibus (469) Caput Denficus Hunnorum regis Attilæ filij Constantinopolin allatum est.

Ind 14. Bas. et Arm. consolibus Odoacer Rex Gothorum Romam obtinuit. Ibid.

Ind 2. Zenone 3 solo consule (479) Theodoricum regem Sabinianus apud Greciam debacchantem ingenio magis quam virtute deterruit.

Ind 4. Placido solo consule 481 Theodoricus Rex Goth. obiit Ib

Ind 5. Troc et Seo consolibus Theodoricus Valamer utramque Macedoniam Thessaliamque depopulatus est, Larissanique Metropolin depopulatur. Ib

Ind. 11. Dynamio et Sifidio Consolibus 488 Theodoricus rex omnium suorum multitudine assumpta Gothorum in Italiam tendit Ibid

Ind 12 Italiam occupat et Odoacrum interficit.

Ind 13 Belisario solo consolibus (535) Belisarius in Siciliam properat Catinam et Siracusas sine mora imo omnem pervadit Trinacriam. Agapitus 53 Romanæ Urbis Episcopus a Theodato Rege Gottorum in Legationem directus Constantinopolin venit.

Ind 14 P.C. Belisarij (536) Belisarius Campaniam vastans Neapolim transijt. — Romam ingreditur &c

Constantia cum ultimo sui obitus die frater visitatione ejus perfruitur, statim ab ea innocenti fratri veneni pomum verbo porrigitur — Arius ergo qui dudum ab eo — fuerat relegatus — ex exilio relegatur — et Imperator præcepit apud Alexandriam synodum congregari, ut si vera ejus assertio doceretur venia post sententiam subsecuta, Ecclesiæ redderetur. Athanasij Disputationis introductio (contra Ar. coram Probo)

Furebat quidem Arius insania plenus et totam perturbabat Ecclesiam Iam autem et orbem terrarum & omnia malicia occupabat [Ἐλυοσα μὲν Ἀρειος ὁ πολλὴς τὴν μανίαν καὶ πᾶσαν ἐκλόνει τὴν Εκκλησίαν. ἡδὴ καὶ τὴν οἰκουμένην αὐτὴν, καὶ διὰ πάντων ἡ κακία ἐχώρει, καὶ ὅρον αὐτῆς ἐκεῖνος οὐδὲνα οὐδὲ καιρὸν ἐποιεῖτο. ἀλλὰ καὶ ὑπερορίαν κατακριθεὶς, καὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ μερίδος ἐκκηρυχθεὶς καὶ οὐκ ἐθέλων ἡμιθανὴς ὁ δράκων γενόμενος, ἐσπαιρε τὸ ὧ οὐρέω καὶ τοῖς ὁμόφροσιν ἐσαλευε μαθηταίς. Διὰ τούτων οὖν καὶ τὸν μέγαν τὴν εὐσέβειαν Κωνσταντῖνον τὸ μεγαφρόνυμα συναρπασας] neque ille ejus aut modum aut tempus statuebat ullum. Sed et condemnatus ob superbiam et ex grege Christi expulsus et propè dimidius Draco Factus, palpitabat cauda <178v> et suæ sententiæ blaudiebatur discipulis. Quocirca etiam magnum pietate Constantinum magna prudentia simul abripuit. Itaque regem — persuadet per suos discipulos — ut decretum

facere curaret, & suam doctrinam exponens verbis — quæ si audierentur perinde sese habebant ut nostra — restitit Athanasius. Et multus in eo erat [Arius] ut moveret Archisacerdotem (Athanasium) loco. Nam jam Archidiaconorum gradum et ordinem attigerat. De quo — In quo cum perturbabatur Ægyptus tum vero universus quantus circa Eusebium erat contensiosorum et aliter sensiensium numerus [ἡξίατο γὰρ ἤδη καὶ οὐ τῶν Ἀρχidiaκόνων βαθμοῦ καὶ τῆς τάξεως; ἐφ' ἧς ἐταράττετο μὲν Αἴγυπλος, ἐταράττετο δὲ πᾶν ὅσον περὶ Εὐσέβιον ἦν φιλόνικόν τε καὶ ἑτερόδοξον, ἐγγραφοντε πρὸς βασιλέα, καὶ υπεποιοῦντο τὴν ἀπλότητα.] et scribebant ad regem et clam decipiebant ejus simplicitatem. — Itaque Alexander ejusmodi acceptis cum Athanasio litteris, paulo post defunctus fine vitam claudit. Sed Athanasius ut morum successor ita statim etiam Throni evadit et consensu totius populi sanctimonium capessit Ex vita Athanasij incerto Authore Tom 2. p 520.

Ἀρείου τοίου τοῦ δωεβοῦς μη ἡσυχάζοντος] Itaque cū Arius impius – non acquiesceret sed etiam in exilio per complices suos alliceret potentissimum regem Constantinum & efficeret ut ab exilio ad eum revocaretur et scriptis fidem suam exponeret verbis quidem nostræ fidei consentaneis, reipsa vero valde discrepantibus, quæ in admirationem regem raperent; evenit ut statim et extemplō Alexandriam eum cum honore remitteret. Cum igitur venisset Alexandriam Alexander Alexandria Episcopus eum non recepit incitante eum ad hoc sancto Athanasio, tum temporis Archidiacono. Tunc Rex graviter hoc ferens ab ijs qui cum Eusebio erant commotus hæc Athanasio scribens {misi}tatus est — Si cognovero quod aliquos eorum qui Ecclesiam ambiunt prohibueritis ab aditu, mittam statim, qui te jussu meo codemnet et loco moveat. Similia scripsit etiam Alexandro. — Acceptis autem Alexander a rege litteris parum temporis supervixit — Athanasius autem sacerdotium suscepit — Dein consilium Tyri convocandum esse jussit, &c ubi Athanasius condemnatur. Vita Athanasij ex Metaphraste. Tom 2. p 546.

Alexandro mirabili sene qui Arij prostraverat blasphemias defuncto post menses quinque Nicæni concilij Alexandrinorum Ecclesiæ suscepit Athanasius præsulatum Vita Athanasij ex Aloisio Lipomano Tom 2. p 570.

Barronius ponit annum Arrianismi repullulantis 327 Constantini 22. Et Annum destructionis Idolatriæ 326

<179r>

Ea tempestate plurimæ maximæque Gothicæ gentes in septentrionali parte ad Istrum passim dispersi erant. Inter quas præcipuæ quatuor judicio ipsarum celebres fuere, Gotthi scilicet, Vissegotthi, Gepides & Vandali non alia re quam nominibus solis inter se dissidentes. Omnes enim una lingua & eodem vivendi instituto utebantur detestandam Arij doctrinam sequentes. — Hi honorio et Arcadio imperantibus Danubium transgressi, in finibus Romani Orientalis Imperij consederunt: Gepides quidem qui in duos populos divisi sunt Longobardos & Abares (Ἀράβες oram eam quæ ad Sngidonem & Sirmium est, incoluere. Vissigotti autem Alarico duce Romam et Italiam populati, atque in Galliam inde profecti cum omnia isthic in potestatem suam redigerunt tum Constantinum Britanniae tyrannum occiderunt. Porro Gotthi qui ante Pannoniam eique circumquaque vicina loca occupaverant Theodosij junioris decimum nonum annum imperantis permissu in finitima Thraciæ regione habitarunt, atque ubi istic annos 58 transigere, Zenone Romanum Imperium administrante atque jubente, Theudorici principis eorum dictu inde transeuntes Occidentale occuparunt Imperium. Vandali vero Alanis sibi & Germanis qui nunc Franci dicuntur, conjunctis Gongidisclum ducem habentes amnem Rhenum transierunt & in Hispania sedes fixerunt. Nicephorus l 14. c 56.

Eodem tempore (i.e. sub mortem Stiliconis 408) quoque accidit ut Hunni qui in Thraci exercitum habebant — multis amissis cum dedecore in fugam versi sunt. Vlde enim barbarorum Istri accolarum dux copiosissimo exercitu instructus fluvium trajecit & in Thracum finibus castrametatus est, & cum castra martis Mysiæ civitatem proditione cœpisset hinc in reliquam Thraciam excursiones fecit & inducias cum Romanis facere præ superbia dedignatus est [vide] — Sed minas dum ille intonat & Romanis tributum quantum ipse vellet imperat — plurimi e Barbaris ad Romanos sponte deficiunt. — Vlde igitur vix tandem in ulteriorem fluvij ripam incolumis evasit cum ex suis multos amisisset: omninò autem illos quos Scirros vocant. Gens Erat hæc satis populosa antequam in hanc calamitatem incidisset. nam cū hi in fuga posteriores essent, alij ex ipsis interfecti alij captivi et vincti Constantinopolim transmissi sunt. &c Sozom l 9 c 5.

Orientis itaque imperium hostibus liberatum & summo cum decore gubernatum fuit præter omnium expectationem, utpote cum juvenis adhuc esset Imperator. At verò Occidens in perturbatione erat, cum multi tyranni insurgerent. Nam eodem tempore post Stiliconem interruptum Alaricus Gothorum dux cum pace ab Honorio petita frustra {es}set urbem obsidione cincta {m} oppugnat &c. vide lo{illeg} Sozo{illeg} c {illeg}

<179v>

Vide et Socratem l 5 Proæm. de perturbationibus Imperij tum civilibus tum ecclesiasticis post Obitum Valentis. consecutis

Vide etiam Evagrium de peste universali 52 annorum incipiente biennio post Antiochiam a Persis captam lib 4 c 28. Author ponit hujus Urbis obsidionem paulo post deletam gentem Ostrogothicam in Italia, sed Marcellin ponit anno 543.

Anno primo Arcad & Honor. A.D. 397 Arcad 4 & Honor 3 Consolibus Terræ motus per dies plurimos fuit, cælumque ardere visum est. Prosper Chrom. & Marcellin.

Post Gainæ oppressionem Isauri per montem Tauri discurrentes ingens dispendium reip. importarunt, contra quos Narbazaicus directus majus continuo rependit incommodum. Qua tempestate Roilus dux Scythiæ transivit Histrum & cum innumero exercitu vehementer Thracias populatus est ipsamque regiam civitatem obsidere & subvertere minabatur. Supernis quem jaculis atque fulminibus majestas divina percutiens & ipsum & omnem simul concremavit exercitum. Freculphi Episcopi Lenoviensis Chron Tom 2. l 5. c 2. Claruit hic author sub Lodovico AD 840

Ad eundem Bonifacium Freculphus refert et concessionem suprematûs & Templi Pantheonis. Neque ultra Bonifacium 3 historiam suam producit. Tom 2. l 5. c 27

Ponit idem Freculphus Artaxerxem 40^{an} Xerxem 2^m Sogdianum^m Darium 19^{an} Art{ax} 40^{an}

— Libyæ post * [96] prælia crimen
Concidit Eorum rursusque Oriente subacto
Consulæ defensæ surgunt Stilicone secures [97]

A little after

Post domitas a [98] Arctos, alio prorumpit ab axe
Tempestas, & nequa tuis intacta trophæis
Pars foret, Australis sonuit tuba, Moverat omnes
Maurorum Gildo populos quibus imminet Atlas
Et quos interior nimio plaga sole relegat:
Quos vagus humectat. Cinyps & proximus hortis
Hesperidum Triton & Gir novissimus amnis
Æthiopum, simili mentitus gurgite Nilum.
Venerat et parvis redemitus Nuba sagittis
& Velox Garamas: nec quamvis tristibus Amnion
Responsis alacrem potuit Nasamona morari.
Stipantur Numidæ ca{mp}i, stant pulvere Syrtes
Gætulæ, Pœnus jac{ulis} o{btexitur} a{er.} [99]

<180r>

Non solam populi vitam debere fatetur
Armis Roma tuis; sed quod jucundius esset
Lucis honoratæ fructu, venerabile famæ
Pondus & amissas vires & regna recepit
Iam non prætumidi supplex Orientis ademptam

Legatis poscit Libyam famulosve precatur
Dictu turpe, suos: sed robore freta Gabino
Te duce Romana tandem se vindicat ira.^[100]

**

a ^[101] Advenio supplex non ut proculcet Araxen
Consul ovans, nostræque premant pharetrata secures
Susa, nec ut rubris Aquilas figamus Arenis.
Hæc nobis, hæc ante dabas. Nunc pabula tantum
Roma precor. miserere tuæ pater optime gentis
Extremam defende famem: satiavimus iram
Siqua fuit. lugenda Getis & flenda suevis
Hausimus. ipsa meos horreret Parthia casus
Quid referam morbive luem, tumulosque repletos
Stragibus, & crebras corrupto sidere mortes?
An fluvium per tecta vagum, summisque minantem
Collibus? ingentes vexe submersa carinas
Remorumque sonos & Pyrrhæ secula scusi.
Hei mihi, quo Latiae vires, urbisque potestas
Decidit? in qualem paulatim fluximus umbram.^[102]

Odrysium paritur Getico * ^[103] fœdavimus Hebrum
Sanguine, Sarmaticas pariter prostravimus alas.^[104]

— Incendia fumant
Muris nulla fides. Squalent populatibus agri,
Et medio spes sola mari. trans Phasin aguntur
Cappadocum matres stabulisque abducta paternis
Caucasias captiva bibunt armenta pruinas,
Et Scythicis mutant Argei pabula sylvis.
Extra Cimmereas Taurorum claustra paludes
Flos Syriæ servit. Spolijs nec sufficit atrox
Barbarus in cædem vertit fastidia prædæ
a ^[105] Ille tamen (quid enim servum, mollemque pudebit)
Pro victore redit.^[106]

<180v>

— duo namque fuere
Europæ Lybiæque hostes. Maurusius Atlas
Gildonis furias, Alaricum barbara Peuce
Nutrierat: qui sæpe tuum sprevere profana
Mente patrem. Thracum veniens e finibus alter
Hebri clausit aquis; alter præcepta vocantis
Respuit, auxilijsque ad proxima bella negatis,
Abjurata palam Lybiæ possederat arva.^[107]

Stilico amplis copijs Masceldelo traditis suppeditatoque navium numero qui sufficeret; bellum adversus
Gildonem gesturum ablegat. Posteaquam ad eum locum pervenisset ubi commorari Gildonem in audiverat,
atque in illum imperatum cum exercitu irruisset: acri prælio commisso usque adeo victor extitit ut Gildo
[apud Zosimum Guido] sibi mortem laqueo fracta gula conscisceret. Zos. l 5.

Nam cum Barbaries penitus commota gementem
Irrueret Rhodopen, & mixto turbine gentes.
Iam deserta suas in nos transfuderat arctos,

Danubij totæ vomerent cum prælia ripæ
Cum Geticis ingens premeretur Mæsia plaustis
Flavaque Bistonios operirent agmina ampos.
Omnibus afflictis, & vel labentibus ictu,
Vel prope casuris, unus tot funera contra
Restitit, extinxitque faces, agrisque colonos
Reddidit et leti rapuit de faucibus urbes.
Nulla relictæ foret Romani nominis umbra &c

Gunsericus Carthaginem inradit — Bleda et Attila Reges Hunnorum filij Mundozuchi, nepotes Valomari qui patruis Hectori et Rugilæ successerant, Thracias, Illyricum, Pannonias, Mæσίας vastant. Annalium Boiorum Aventini lib 2.

Avitus Pannonias amissas restituit post multa sæcula Romano Imperio. Ibid.

Longobardi sub id tempus (i.e. circa finem Theoderici vel paulo post forte ante A.D. 537) successu Boiorum invitati, in Pannoniam a qua Danubio discreti erant processerunt. Ib.

Finitum bellum Gethicum anno duodevicesimo, AD 555. Ibid.

De bello Attilæ, & Longobardorum &c & planctu Gregorij vide eundem.

Anno secundo Phocatis obit Gregorius. Sequitur Sabinian. Dein Bonifacius qui sedit mens 8. dies 20. Dein Bonif. 4 qui petijt a Phocate Pantheon. Regino.

Greg sedit {anno} 13 {me}{nse} {7} {Sabin} an 1. mens 5. d 9. Boni <181r> face an 8. mens 0. d 22. Ibid. Sed in cujusque tempore vacationem præcedentem complectitur.

Phocatis an 2 obit Gregorius. Hermani contracti Chron. Marianus Scotus (idque 4 Id Mart Indic 8. Marian) An 1 vel 2 Sigebert.

Sabinian sedet an 1. mens 5. d 9 Hermanni chron. / Ann 1 men 10 Marianus Scotus. / Obijt 11 Cal Mart. Ibid / Cœpit An Phoc 3. AD 606. Ibid) An 2 vel 3 Sigebert.

Petit Bon 3 suprematum. Herman

Boniface 3 sedet mens 8 d 22. Herman. / mens 10 Marianus Scotus obit 3 Id. Decemb. Ibid. AD 608 /

Bon 3 cœpit ann 4 Phocatis. Herman. / an 5 Phoc. AD 608 Marian Scotus /

Bon 4 cœpit an 5 Phocatis Herman / An 6 Phoc AD 609 Marian /

Bon 4 petit Pantheon anno sexto Phocatis. Herman: AD 609. / Ann septimo AD 610 Marian. Scotus / Anno secundo Gregorij ipsius. Herman. Marian.

Guntheramnus Burgundiæ rex obit anno quarto Phocatis postquam regnasset an 33. Hermannus.

Anno primo Honorij & Arcadij (A.D 398) Guildo comes Africæ rebellat, & Wisigothi rupto cum Romanis fœdere Alaricum regem creant qui regnat an 15. Sigebert

Anno sexto (a.D 403) Stilico pacem fratrum Imperatorum interturbare volens Alaricum regem Gothorum fecit ordinari magistrum militum. Ib

Anno decimo (AD) 407 incipit invasio Radagaisi. proximo anno vincitur. Ib.

AD 412 Alaricus Romani capit 9 Cal. Sept. anno 1164 conditionis suæ. Ib.

Eodem anno [sub finem] cœpit Constantinus in Anglia et regnavit Ann 10. Habuit 3 filios Constantem Aurelium Ambrosium & Vtherpendragon qui ordine successerunt.

AD 424. Honorij 14. Wortegirnus Constantem (Constantini mortui filium) ex monacho in regem sublimavit, & vice Episcopi ipse capiti ejus diadema imposuit

AD 430. Valentiniani 3. Walamer Ostrogothorum regnum suscipiens reginat an 31.

AD 431 Valentiniani quarto. Constantij Britt octavo. Perempto Constante rege Britonum factione ut putatur Wortigerni Consulis, invasit regnum ipse Wortigernus. Eodem anno Saxones appulerunt

AD 433 Valent {3} In Gallia cum Suptar rex Hunnorum Burgundiones nimis opprimeret: illi — se baptisari petierunt & statim Hunnis congressi pauci multa millia eorum peremerunt.

A.D. 435 {tius} Va{len}ti{ni} {7} {Ætius} {con}ferens se ad Rugilam regem Hunnorum ejus {auxilio} regreditur ad R}omanum solum.

<181v>

A.D 436. Rugila rex Hunnorum fœderatus Romanorum moritur eique Bleda succedit Anno scilicet Valentini 9. Eodem anno Wortigernus accipit uxorem filiam Hengisti ducis Saxonum.

AD 439 Wortigernus conjugis suæ precibus devictus mandavit Saxonibus ut redirent in Britanniam, privatim tamen & cum paucis, sed illi cum maxima armatorum multitudine reversi sunt.

AD 441 Valentin 14 Bellum contra Burgundiones memorabile exarsit quo tota pene gens cum rege suo per Ætium victa concidit.

A.D. 446 Valent 19 Ponunt quidam Anglos venisse in Britanniam & Ambrosium Aurelium regnare cœpisse

AD 447 Ambros. Aurel Vortigerno incenso prœlium cum Saxonibus committit, Hengistum perimit.

AD 449 Bleda interficitur eique succedit Attila

AD 455 Attila interficitur. 456 Filij Attilæ dum contendunt de regno, subjectæ Hunnis Gentes ab Hunnorum se excutiant jugo. 457 martiani 6 Incipit Avitus. Theodoricus rex Visigothorum Suevos in Hispania vicit & regno eorum destructo regnum suum eo usque extendit. Ardarico regi Gepidarum qui primus a servitio Hunnorum resilivit, Hernac fil Attilæ bellum indixit, 30000 Hunnis interemptis. incipit Vtherpendragon. Moritur Martianus. An 558 Hernac super Walambrum regem Ostrogothorum inopinatò ruit et iterum vincitur. Incipit Majoranus. 459 Ostrogothi duce Theudemire Suevos vincunt & Hunnimundum regem capiunt sed iterum dimittunt. 460 Romani Biorgum Alanorum regem cum exercitu suo, in Venetia extinguunt. Hunni sub rege Dinzic iterum ab Ostrogotis vincuntur

AD 526. Iustini 9. Clotharius Cunctam fugato Godemaro Burgundiam occupat. 527 Longobardi in Pannoniam transeunt 547 Hunnis terras Gepidarum invadentibus destructum est regnum Gepidarum penitus. post Hunos ab Albuino victos (vide locum.) Eodem anno.

AD 491 Hoc loco quidam ponunt initium regni Anglorum Sed libellus quidam de regibus Anglorum facit Arthurum totius Britanniae monarcham usque ad AD 542. Post Arthurum regnat Constantinus, dein Aurelius Cunanus, tum Wortiporius Dein AD 561 regnat Inalگو. Et post eum Cathericus cupus tempore dispersi sunt Britones & regni diadema amiserunt.

A.D. 470 Leonis 13. Mortuo Vtherpendragone succedit fil A{r}thurus.

<182r>

AD 605 Phocæ 1 Vel 2 Greg obit. AD 606 Incipit Sabinian. 607 Obit, Sabin. & incipit Bonif. 3. AD 609. Phocæ 5 vel 6. Incipit Bonif 4 & petit Pantheon. Hæc omnia e Sigiberto.

AD 604 Phocas . 606 Sabinian sedet an 1 mens 5

<182v>

[Editorial Note 33]

iri{bus} di{illeg} {illeg}sse an 62. Et tamen {illeg} alio loco {eum} a{illeg}egn{um} {illeg}natum annos 50 & v{illeg}{illeg}e annos 94.

Patavius l 12 c 34 & 35 De Doctrina Temporum & {l. 3} c 10 {illeg} {inponit} mortem Christi in medio ultimæ Hebdomadis

Christi in medio ultimæ Hebdomadis Heb{illeg}{illeg} {illeg} dicitque hostiam & sacrificium tunc cessasse Abominatio desolationis in Dan c 9. & cap 12 & forte 11, ab Ire{n}æo l 5. c 25 & ab Hilario interpretatur de Antichristo in ultimis temporibus venturo. Petavius primum locum refert ad desolationem urbis, Hierosol & secundum ad Antichristum {illeg} existimat christum illuc {respexisse} Mat 24. dubitantur tamen) lib 12. c 35. De doct. Temp. & per Abominationem desolationis in cap. 9 intelligit tantum strag{em & ruinam} templi. Ibid.

<183r>

Euseb vercel. obit an 371 (Baron 371. § 116. Hieron chron Ambros eligitur 374 (Baron. 374. 9) vel forte mox post electum Damasum (Ruffin. l 2 c 11, 12 Socr l 4, c 25, 26 anno Damasi tertio (Paulin in Fast.)

Confligor dolore, quia Ecclesia domini quæ est in vobis [Vercellenses] sacerdotem adhuc non habet, ac sola nunc ex omnibus Liguriæ atque Æmiliæ Venetiarumque vel cæteris finitimis Italiæ partibus huiusmodi esset officio quod ex ea aliæ sibi ecclesiæ petere solebant. — Apostolus Episcopum unius uxoris virum præcipit esse – non ut filios in sacerdotio creare Apostolica invitetur auctoritate. Habentem enim dixit filios non facientem — In Vercellensi ecclesia duo pariter exigi videntur ab episcopo, monasterij continentia & disciplina Ecclesiæ? Hæc enim primus in Occidentis partibus diversa inter se Eusebius sanctæ memoriæ conjunxit, ut et in civitate positus instituta monachorum teneret & ecclesiam regeret jejuniis sobrietate. Multum enim adjumenti accedit ad sacerdotis gratiam si ad studium abstinentiæ & normam integritatis juventutem astringat & versantes intra urbem abdicet usu urbis et conversatione. — Eusebius pro fie exilij dura præoptavit atque Elegit, conjuncto Sibi sanctæ memoriæ Dionysio — Hæc igitur patientia in sancto Eusebio monasterij coaluit usu & durioris observationis consuetudine hausit. laborum tolerantiam. Namque hæc duo in attentione Christianorum devotione præstantiora esse quis ambigat clericorum officia et Monachorum instituta. Ambros. ad Vercellenses Epist 82.

Quando eos terremus ne adulterinis conjugijs hærendo pereant Solemus hærentibus in Adulterinis conjugijs proponere continentiam Clericorum: qui plerumque ad eandem [continentiæ] sarcinam subeundam capiuntur inviti, eamque susceptam usque ad debitum finem domino adjuvante, perducunt. Dicimus ergo eis: Quid si et vos ad hoc subeundum populorum violentia caperemini, nonne susceptum caste custodiretis officium repente conversi ad impetrandas vires a Domino de quibus nunquam antea cogitastis? Sed illos, inquiunt honor plurimum consolatur Respondemus, et vos timor amplior moderetur. Si enim hoc multi Dei ministri repente atque inopinanter impositum susceperunt, sperantes se illustrius in Christo fulgere: quanto magis vos adulteria cavendo vivere continenter debetis, metuentes non in regno Dei minùs lucere, sed in gehennæ ignibus ardere. Augustin lib 2 de Adulterinis conjugijs in fine.

Dixit dominus: Omnis qui dimiserit uxorem suam præter causam fornicationis facit eam mœchari. Vtique propterea, quia cum esset pudica cum viro tamen dimissa cogitur per incontinentiam vivo priore alteri copulari, et hoc est mœchari. Quod si hoc ista non fecerit, tamen pb xml:id="p183v" n="183v"/> ille quantum in ipso est facere compulit & hoc ei Deus peccatum, etiamsi illa casta permaneat, imputabit. Sed quis nesciat quam sint rarissimæ quæ ista pudice vivant cum viris ut etiam si ab eis dimittantur alios non requirant. Augustin ib.

Augustinus diversa genera votorum recensens, dicit. Alij virginitatem ipsam ineunte ætate vovent. & paulo post. Quid autem ait [Apostolus] de quibusdam quæ voverunt et non reddiderunt? Habentes, inquit, damnationem quia primam fidem irritam fecerunt. Quid est, primam fidem irritam fecerunt? Voverunt et non reddiderunt. Nemo ergo positus in monasterio frater, dicat: Recedo de Monasterio: ne enim soli qui sunt in Monasterio, perventuri sunt ad regnum cælorum & illi qui ibi non sunt, ad Deum non pertinent. Respondetur ei: sed illi non voverunt, tu vovisti, tu respexisti: &c D. Augustinus in Psal 75 prope finem.

Cernimus nudis philosophos corporibus algere; ipso etiam conjugiorum usu magistri abstinent: hæretici sicco panis cibo vivunt. Sed qui tandem ociosi hujus propositi profectus est? Totum hoc inane atque ridiculum est & cum ipsis superstitionis causis miserabile. Deo ergo vovenda sunt, contemptus corporis, castitatis custodia, jejuniij tolerantia. Atque ideo ait: Et tibi reddetur votum in Hierusalem. Vota enim tantum Ecclesiasticæ religionis utilia sunt: quæ cum et dignis deo cantionibus et propositæ in Ecclesia observantiæ studio probantur: tum digni erimus pro quibus deum sanctus spiritus interpellat. Hilarius in Psal 64.

Siquis posteaquam intra reliquorum fratrum societatem adscriptus fuerit factam jam ad se professionem jam resciderit, is perinde aspici debet ut qui in Deum peccaverit, ἐφ' οὗ, ἡ εἰς ὃν τὴν ὁμολογίαν τῶν συνθήκων κατέπετο, quem videlicet professionis suæ testem adhibuerit cuique solemni se voto obligarit. Si verò in Deum quis peccaverit, inquit, quis orabit pro eo? Etenim qui seipsum Deo semel devovit, hic, si ad aliud deinde vitæ genus transiverit, sacri sacraverat, veluti subterfugatus sit. Basil Reg. fuse explic. in libro de virginitate circa medium damnat eas virgines quæ postquam virginitatem Christo devoverint et desponsatæ fuerint ad carnis vitia deflectunt ac viris junguntur.

Denique et Nazarei [sic vocabant monachos] sponte se offerunt: & quicumque aliquid voverit et non impleverit voti reus est. Vnde et de viduis dicitur: Cum luxuriatæ fuerint in <184r> Christo nubere volunt, habentes damnationem, quia primam fidem irritam fecerunt. Melius est enim non promittere quam promittere et non facere. Hieron. in Ezek 44.

Si nupserit virgo, non peccavit. Non illa virgo quæ semet dei cultui dicavit. Harum enim siqua nupserit habebit damnationem, quia primam fidem irritam fecit. Si autem hoc de viduis dictum objecerit, quanto magis de virginibus prævalebit: cum etiam his non liceat quibus aliquando licuit? Virgines enim quæ post consecrationem nuperint, non tam adulteræ sunt, quàm incestæ. Hieron l 1 adv. Iovinian. ante medium.

Sacerdotium ex virginum ordine præcipuè constat, aut si minus e virginibus certe ex monachis. Quod si ex monachorum ordine ad illam functionem obeundam idonei non præsto sint, ex his creari Sacerdotes solent qui a suis se uxoris continent, aut secundum unas nuptias in viduitate versantur. Epiphan c 21, expositionis fidei Cath. in fine Hæres

Eum qui adhuc in matrimonio degit, ac liberis dat operam tametsi unius sit uxoris vir, nequaquam tamen ad Diaconi, Presbyteri, Episcopi aut Hypodiaconi ordinem admittit: Sed eum duntaxat, qui ab unius uxoris consuetudine sese continuerit, aut ea sit orbat: quod in illis locis præcipue fit ubi Ecclesiastici canones accuratè servantur. Atenim dices nonnullis ad huc in locis Presbyteri Diaconi & Hypodiaconi liberos suscipiunt. Respondeo, non illud ex canonis auctoritate fieri, sed per remissam παθημῆσσαν διάνοιαν cogitationes quæ nonnunquam hominibus contingunt. Epiphan Hæres. 59. c 4.

Quàm resistebam ne ordinarer: postremò cum cogerer, saltem ordinatio protelaretur. Sed non valuit præscriptio prævaluit impressio. Tamen ordinationem meam occidentales Episcopi iudicio, Orientales etiam exemplo probarunt. Et tamen neophytus prohibetur ordinari. Ambr ep 82 ad Vercellenses.

Martyres tibi quærantur in cubiculo tuo. Hieron. ad Eustochium de custodia virginitatis ep 22.

Piget dicere quot quotidie virgines ruant quantas de suo gremio mater perdat Ecclesia — Videas plerasque Viduas antequam nuptas infelicem conscientiam mentita tantum veste protegere. Quas nisi tumor uteri et infantum prodiderit vagitus, erecta cervice & ludentibus pedibus incedunt. Aliæ vero sterilitatem præbent necdum nati hominis homicidium faciunt Nonnullæ cum se senserint concepisse de scelere abortij venena meditantur & frequenter etiam ipsæ commortuæ trium criminum reæ ad inferos perducuntur homicidæ sui, Christi adulteræ, necdum <184v> nati filij parricidæ. — Et si quando festivæ et lepidæ volunt videri ubi se mero ingurgitaverint, ebrietati sacrilegium copulantes aiunt: Absit ut ego me a Christi sanguine abstinenceam: — Hæ sunt quæ per publicam notabiliter incedunt et furtim oculorum mutibus adolescentium greges post se

trahunt. — Pudet dicere, pro nefas. Triste sed verum est: Vnde in Ecclesias agapetarum pestis introijt? Vnde sine nuptijs aliud nomen uxorum? imò unde novum concubinarum genus? Plus inferam : Vnde meretrices univiræ" Eadem domo uno cubiculo, sæpe uno tenentur & lectulo, & suspicios nos vocant si aliquid existimamus. — Clerici ipsi quos et magisterio esse oportuerat pariter et timori, osculantur capita matronarum, et extenta manu, ut benedicere eos putes velle, si nescias precia accipiunt salutandi. Illæ interim quæ sacerdotes suo viderint indigere præsidio eriguntur in superbiam &c. Hieron ad Eustochium de custodia virginitatis. ep 22.

Nihil mirum videri vobis debet fratres charissimi, quòd tam frequenter exponi fides cœptæ sunt. Necessitatem hanc furor hæreticus imponit. Nam tantum ecclesiarum Orientalium periculum est, ut rarum sit hujus fidei, quæ qualis sit vos judicate, aut sacerdotes aut populum inveniri. — Nam absque Episcopo Eleusio & paucis cum eo, ex majori parte Asianæ decem provinciæ intra quas consisto, vere Deum nesciunt. Hilarius de Synodis p 324. script tertio anno exilij post concil Syrmienense, ante concil Ariminense, sed cum concil Ariminense modo indiceretur.

Filius patri subjectus est, ut auctori: nec se per rapinam Deo cujus in forma manebat, æquavit . Hilarius de Synodis p 327

Pater et filius una substantia non numerice & specificè & similitudine Totus de toto, natus voluntate Patris. Hilar. ib. V{ide} & de Patris et filij unitate.

Ambrosius in præcatione secunda præparantis Missam: Vt efficax, ait, hæc mea sit deprecatio, beata Mariæ Virginis suffragia peto Apostolorum intercessionem imploro, Martyrum preces depono Confessorum Orationes expostulo.

Ephræm lib 1 de compunctione Cordis c 13: Grex tuus electus, Monachorum quoque conventus et omnium sanctorum qui Placuerunt ante te qui nunc in Paradiso exultant, jam deprecantur pro me et obsecrant te solum amatorem hominum. Exaudies quoque eos <185r> & salvabis me obsecrationibus eorum. Ego vero per eos tibi gloriam et laudem offeram, qui exaudisti orationes eorum quæ pro salutæ animæ meæ profusæ sunt.

Alia quadam [forsan sed Quære] opinione Athanasius dixit in libro de interpretatione Psalmorum [ad Marcellinum Tom 3:] Non sunt Psalmorum verba immutanda, sed ut scripta sunt recitanda: ut sancti qui ista verba suppeditarunt, sua esse agnoscentes, comprecantur nobiscum.

Christianos Gentilibus meliores fuisse ad usque tempora Iuliani Imp. Abunde constat ex Sozom l 5. c 16. Epistolam Iuliani citante.

Decima persecutio — omnibus præcedentibus gravior fuit et duravit annos 10. In tantum fervebat ut in 30 diebus viginti millia coronarentur, ecclesijs et sacris libris combustis. In Anglia pene tota fides exterminata est. Fascic Temp. Hic inter nomina pluvium Martyrum. ponit una vice innumerabiles martyres, altera 30000, tertia 270, quarta 37000, quinta Trevirin pene totam martirizatam per Rictiovarum, Denique alios addit infinitos numero passos esse in hac persecutione quorum nomina desis scripsit in libro vitæ.

Concil 2 Arelatense can 2 Sanxit: Assumi aliquem ad sacerdotium non posse in vinculo conjugij constitutum, nisi fuerit promissa conversio non oportet. Can 3 Siquis de clericis a gradu diaconatus in solatio suo mulierem præter aviam matrem sororem, filiam neptem vel conversam secum uxorem habere præsumperit a communione alienus habeatur. Can 10 Citatur Concil. Nicæn. Can 16 Photinianos, sive Paulinianistas secundum patrum statuta, baptizari oportet. Can 17 Bonosiacos autem ex eodem errore venientes (quos sicut Arianos baptizari in Trinitate manifestum est) dum interrogati fidem nostram ex toto corde confessi fuerint, cum Chrismate & manus impositione in Ecclesia recipi sufficit. Can 33 De puellis quæ se voverunt Deo & præclari nominis decore floruerint si post 25 annos ætatis ad terrenas nuptias sponte transierint, id custodiendum esse decrevimus, ut cum his, cum quibus se obligaverint, communione priventur. — Concilium hoc erat frequens & ex multis provincijs convocatum Anno 326 circiter. Hujus Concilij Canon 3 relatus est ad can 4 Concil nicæn. Nempe Episcopos Presbyteros & Diaconos qui sine uxores sunt non habitare cum fæmina aliqua nisi ea fuerit provectæ ætatis aut mater aut soror aut amita avia. Vult Baronius ex hoc canone indicari continentiam nuptorum Cler. sed canon tantum est de innuptis.

Diaconi, quicunque ordinantur, si in ipsa ordinatione protestati sunt & dixerunt velle se conjugio copulari quia sic manere <185v> non possunt: hi si postmodum uxores duxerint in ministerio maneant, propterea quod eis Episcopus licentiam dederit. Qui cunque sane tacuerint & susceperint manus impositionem professi continentiam & postea nuptijs obligati sunt, a ministerio cessare debunt. Can 9 Concil. Ancyranum celebratum A.C. 314.

Secundis nuptijs implicatos Ariani non constituebant Sacerdotes. Epiphanius Hier 30. Ebonæorum c 5. Monogami Sacerdotes in lege solemmodo permitti (Tertullianus de monogamia c 7. Leviticus 21 de summo sacerdote). Sic et inter Gentiles Flamen (inquit Hieronimus ad Ageruch Ep 11 unius uxoris ad Sacerdotium admittitur: Flamine quoque unius mariti eligitur uxor: ad Tauri Ægyptij sacra semel maritus assumitur. Sic Apostolus (1 Tim 5) vidua eligatur non minus sexaginta annorum quæ fuerit unius viri uxor. Tertullianus de monogamia pluribus ostendit praxin ecclesiæ

Ἐπὶ δὲ τῶν τελευτησάντων, ἐξ ὀνόματος τὰς μνήμας ποιοῦνται, προσευχὰς τελοῦντες καὶ λατρείας καὶ ὁικονομίας. Iam vero quod ad mortuos spectat, nominatim eorum celebrantes Epiphanius Expositio fidei in fine hæres c 23.

Cavendum ne quis Psalmos τοῖς ἔξωθεν ῥήμασι secularibus ad eloquentiam verbis ornet, neve conetur dictiones immutare aut omnino aliud pro alio substituere, sed simpliciter, ut scripta sunt recitet & psallat, ὑπὲρ τοῦ τοὺς διακονήσαντας ἁγίους αὐτὰ, ἐπιγινώσκοντες τὰ ἑαυτῶν συνεύχεσθαι ἡμῖν, ut sanctique ista verba suppeditarunt, sua esse agnoscentes comprecentur nobiscum, magis autem ut et spiritus sanctus qui ita locutus est in sanctis conspiciens sua ibi verba resonare συνατιλάβηται ἡμῖν nostram operam coadijuvet. Athanasius ep. ad Marcellinum de interpretatione animadvertunt, ludibrio habent, sed contra sanctorum voces exhorrent & ferre nequeunt.

<186v>

[Editorial Note 34]

{Baronij} confessio Hieron. Primi monachi ex Hieron. Cultus sanctorum ex Epiphanius in fin.

<187r>

Aurelianus cum vastatum Illyricum ac Mæsiam deperditam videret, Provinciam trans Danubium Daciam a Traiano constitutam sublato exercitu et provincialibus reliquit, desperans eam posse retineri, abductos ex ea populos in Mæsiam collocavit appellavitque suam [eam] Daciam quæ nunc duas Mæσίας dividit vopise in vita Aureli.

Iornandes in lib. de regn. success. loquens de Dacia Provincia trans Istrum a Traiano facta, sic scribit: Sed Gallienus eos dum regnaret amisit: Aurelianusque Imperator, evocatis exinde legionibus in Mæsia collocavit, ibique aliquam partem Daciam mediterraneam, Daciamque Ripensem constituit.

Abductos Romanos ex urbibus & agris Daciæ in media Mæsia collocavit. & est in destra Danubio in mare fluenti cum ante fuerat in læva. Eutropius.

Olymp. 269. 1. Ann 13 Diocletiani. Ann 298 Domini. Achilles victus. Eusebius Chron.

A.D. 394 Carporum et Bastarnarum gentes in Romanum solum translatae. Ib.

300. Britannia recepta.

301. 60 Millia Alanorum caesa.

Olymp 270.1. An diocletiani 17. Ad 302 incipit persecutio

A.D. 303 Dioclesianus et Maximianus Augusti, insigni pompa Romæ triumpharunt antecedentibus currum eorum Narsei conjuge sororibus liberis et omni præda qua Parthos spoliaverunt.

AD 304. An Diocl 19. mense Martio in diebus Paschæ, Ecclesiæ subversæ sunt. secundum Antiochenos annus 351.

Ad 305. Diocl. & Max. purpuram deponunt. secundo Persecutionis anno.

AD 307. Quarto persecutionis anno Constant. regnare exorsus. Regnat an 30. mens 10

309 Severus interficitur. Licinius incipit.

311 Galerius Maximianus moritur

312 Maximinus persecutione in Christianos facta, cum jam a Licinio puniendus esset, apud Tarsum moritur.

313 Maxentius a Constantino superatus occiditur.

321 Licinius Christianos de Palatio suo pellit

324 Licinius occiditur

332 Edicto Constantini Gentilium templa eversa sunt. Romani Gothos vincunt

331 Athanasius ordinatur Episcopus. Constantinopolis dedicatur.

322 Alexandriae decimus octavus episcopus ordinatur Alexander.

358 Alemanni a Iuliano c oppressi. Prosper

360 Synodus apud Ariminum. Prosp

361 Omnes toto orbe penè Ecclesiæ sub nomine pacis et Regis Arrianorum consortio polluntur Prosp

362 Incipit Iulianus. Prosp

Anno sexto Iustini & quarto Leovogildi Gepidarum finem accepit qui a Longobardis prælio superati
&c Iohannes Abbas

Anno septimo Iustini Alboinus interficitur & Thesaurus ejus cum conjugē in Rei pub. Rom. ditione cum conjugē cedit, & Longob. sine Rege & Thesauro mansere

Anno 5 Tiberij & 13 Leovigildi, Longobardi in Italia regem sibi ex suo genere eligunt vocabulo Antarcus cujus tempore et milites romani omnino cæsi sunt & terminos Italiae Longob. sibi occupant

Anno 10 Iustini, 8 Leovig. Bandarius gener Iustini a Longobardis prælio vincitur

<187v>

Diocles 8 & maximiano 7 Consolibus Persecutio Christianorum. Ex Idatij episcopi Fastis Consularibus

Diocles 9 & Maximiano 8 Consolibus Diocles & Max deposuerunt purpuram.

Constantio 6 & Maximiano 6 diem functus Constantius & postea levatus est Constantius 8 Kal Aug.

Anno 2 post Consulatū Decimum (Maxentij tertio Consolibus) diem functus Maximianus senior.

Maximiano 8 Consule (quod est Ruffino & Volus.) diem defunctus Maximianus junior

350 Constantino 2 & Licinio 2 Consolibus (quod est Maxentio IV solo) victus et occisus Maxentius.

Paulino et Iuliano Consolibus occisus Licinius. Proximo anno Vicalia Constantini.

Valente 5 et Valentin. Iun. Consolibus victi et expulsi sunt Gothi a gente Hunnorum et suscepti a Romanis. Proximo anno rebellarunt.

416 Valente 6 et Valentini 2 Consolibus 5 Id August Valens vincitur a Gothis, & toto anno per diocesim Thraciarum et Scythiæ et Mæsiæ Gothi habitaverunt simul et eas prædaverunt, deinde usque ad portas urbis constantinopolitanæ venerunt.

Ausonio et Olybrio Consolibus Theodos fit Aug. 14 Kal Feb. Ipso anno multa bella Romani cum Gothis commiscuerunt. Deinde victoriæ nuntiatae sunt adversus Gothos Alanos atque Hunnos 15 Kal Decemb.

Gratiano 5 & Theodos Aug. Consolibus victoriæ nuntiatae sunt amborum Augustorum. Et ipso Anno ingressus est Theod. Constantinopolim 18 Kal Decemb. Proximo anno Athanaricus rex Gothorum obit 8 Kal Feb.

420. Antonio et Syagrio Consolibus Valent et Vniversa Gens Gothorum cum rege in Romaniam se tradiderunt 5 Non Octob.

Hæc ex Idatij Episcopi Fastis Consularibus

Constantinus vincit Sarmatas et Gothos aliasque barbaras nationes Euseb l 10. 8

India duplex, citerior (forte Chorasana) et ulterior. Eus l 10. 9

Sub mortem Valentiniani in orientis regno Gothorum Gens sedibus suis pulsæ per omnes se Thracias infudit armisque urbes et agros vastare feraliter cœpit. Et Valens ab hostibus circumventus in prædio quò ex bello trepidus confugerat exustus est: [annis in imperio cum fratre primo & post cum filiis patris quatuordecim pariter exactis.] Quæ pugna initium mali Romano Imperio tunc et deinceps fuit. Ruffin. in calce Euseb. l 11. 13

Theodosius regnat annos septendecim Ruffin l 11. 34.

Constantinus fit Imperator Iulij vigesimo septimo Anno Olymp 271. 1. et simul incipit Maxentius. Tripart. Hist. l 1. 4 Et Anno septimo regni sui, signo crucis in cælis conspecto fit christianus et statim vincit Maxentium. l 1. 5

ol 270. 17 Veturius Magister Militiæ Christianos Milites persequitur, paulatim ex illo jam tempore persecutione adversum nos incipiente.

18 Galerius Maximianus superato Narseo et uxoribus et liberis sororibusque ejus captis a dioclesiano ingenti honore suscipitur.

18 Dioclesianus & Maximianus Augusti insigni pompa Romæ triumpharunt ante cedentibus currum eorum Narsei conjuge sororibus liberis & omni præda qua parthos spoliaverant. Decima Persecutio

19 Decimo nono anno Dioclesiani Mense Martio in diebus Paschæ Ecclesiæ subversæ sunt

<188r>

20. Secundo anno persecutionis Dioclesianus Nicomediæ, Maximianus Mediolani Purpuram deposuerunt.

Olymp 271:2. Quarto persecutionis anno Constantinus regnare exorsus.

273:4. Maxentius – a Constantino superatus occiditur. (sexto Constantini)

274.4. Licinius Christianos de palatio suo pellit

275.3 Licinius occiditur

277.3 Edicto Constantini gentilium templa eversa sunt.

Hadrianus Trajani gloriæ invidens statim provincias tres reliquit quas Trajanus addiderat, id est Assyriam Mesopotamiam et Armeniam, revocavit exercitus ac finem Imperij esse voluit Euphratem. Idem de Dacia facere conatum amici deterruerunt, ne multi cives Romani Barbaris traderentur; propterea quia Trajanus victa Dacia ex toto orbe Romano infinitas eo copias transtulerat ad agros et urbes colendas. Dacia enim diuturno Bello Decibali fuerat exhasta Eutrop l. 8.

Auruspicinam ego nullum cum maleficiorum causis habere consortium iudicio, neque ipsam aut aliquam præterea concessam a majoribus religionem genus esse arbitror criminis; Testes sunt leges a me in exordio Imperij mei datæ quibus unicuique quod animo imbuisset colendi libera facultas tributa est. Nec auruspicinam reprehendimus, sed nocenter exerceri vetamus Dat 4 Kal. Iunij Trevir. Gratiano A. 2, & Probo Consolibus Hæc Valentinianus l 9 de Malef et math. Cod. Theod. Bar Ann 371. 129, 130, 131

Valentinianus prætermisit aram Victoriæ in Capitolio stare, illicque Gentiles senatores sacra facere Annal 371, 130. Dat etiam privilegia sacerdotibus gentilibus. Annal 371 131.

Ex Ammiano Marcellino l. 31.

Hunorum gens monumentis veteribus leviter nota ultra paludes Mæoticas glaciale oceanum accolens omnem modum feritatis excedit. — Hoc expeditum indomitumque hominum genus externa prædandi aviditate flagrans immani per rapinas finitimorum grassatum & cædes, ad usque Achaiam pervenit.

Sozom l 7. c 4. Zosimus.

Erant vandalis tunc (tempore Constantini) ab oriente Gothi ab occidente Marcomanni a Septentrione Hermunduri a Meridie Hister, qui et Danubius dici{tur.} Hic ergo Vandalis commorantibus bellum indictum est a Geberich rege Goth{orum} ad littus prædicti amnis Marisiæ ubi tunc diu certatum est ex æqua{li} sed mox ipse rex Vandalorum Vuisimar magna cum parte gentis suæ prosternitur. Geberich vero ductor Gothorum eximius superatis deprædatisque Vandalis ad propria loca unde exirat remeavit. Tunc perpauci Vandali qui evasissent collecta imbellium suorum manu infortunatam patriam relinquentes Pannoniam sibi a Constantino Principe petiere ibique per 40 annos plus minus sedibus locatis Imperatorum decretis ut incolæ famularunt. Vnde etiam post longam ab Stilicone magistro militum invitati Gallias occupavere ubi finitimos deprædantes non adeo fixas sedes habuere <188v> Iornand de reb. Geticis.

— At vero ubi milites principe meliore mutato fiduciam acceperunt Gothos impetere tentant eosque Thraciæ finibus pellunt: sed Theodosio principe pæne tunc ad desperationemægotante, datur iterum Gothis audacia divisoque exercitu Frigidernus ad Thessaliam prædandam, Epiros et Achaiam digressus est: Alatheus vero & Safrac cum residuis copias Pannoniam petierunt. Quod cum Gratianus Imperator qui tunc Roma in Gallias ob incursionem Vandalorum recesserat, comperisset; quia Theodosio fatali desperatione succumbenti Gothi magis sævirent mox ad eos collecto venit exercitu

Qnno 400 Alaricus Occidentem {depopulaturus} in Dalmatiam atque hinc Iornandes scripsit in Pannoniam transit, easque late depopulans, ducibus Honorij patientibus percursavit. Has vero clades a Gothis cæterisque Barbaris eorum socijs per superiores annos illatas D. Hieronymus Epistola tertia his verbis expressit Viginti et eo amplius anni sunt &c —

401 Ab hoc tempore usque ad Caroli magni Imperium omnium calamitatum aut præsentium sensu aut impendentium metu perculsa Italia nunquam quieverit verum humanorum malorum extrema omnia passa sit. Atque ecclesia Dei quæ paulo ante constuta per Constantium inde per annos centum in aliqua esse dignitate ac potentia cœperat, maximam ex omni parte jacturam labemque contraxerit. Cæterum Alaricus Gothi Alanis Hunnisque aliquot subsequentibus ex inferiore Pannonia digressus recto itinere in superiore usque ad Alpes Noricas venit &c

402 They fight at Polentia with great slaughter on both sides, the Goths at first prevailing but at length being put to flight. After this he recollects his forces & fights again but is again beaten & forced to fly into own seats.

404 Incipit expeditio Radagaisi. Zosimus dicit fuisse 400000.

405 Cum Stilico Radagaisum Florentiæ obsidione implicitum ac montibus undique septum in saltibus Apennini teneri audiret, neque copiam habere aciei explicandæ et dilatand{i} ad pugnam exercitus cerneret, tanta felicitate cum suis longe paucioribus aggreditur ut salvis suis omnibus barbarorum amplius centum millia straverit. Id quod D. Augustinus libro de civitate Dei quinto narravit. Cum Radagaisus, inquit, agmine ingenti et immani jam in urbis vicinia constitutus Romanis cervicibus immineret, uno die tanta celeritate sic victus est ut, ne uno quidem non dicam extincto, sed nec vulnerato Romanorum multo amplius quam centum millium prosternerentur ejus exercitus, atque ipse cum filiis mox captus pœna debita necaretur. Radagaisus inde tanta clade accepta pavidus sese cum reliquijs exercitus in collem Fæsularum recepit sed Stilico ad obsidionem conversus neque hominem quenquam inde evadere neque aliquid eo importari commeatus est passus. Itaque ubi sese neque prælio <189r> conflare propter angustiam loci neque diu ibi propter penuriam sustinere clam fugiens captus est et occisus. Barbari autem fere omnes cum famem diutius tollerare non possent in deditionem se tradiderunt. Et cum passim a dominis tanquam pecudes venderentur singuli greges pro multitudine capitum singulis aureis venierunt.

Anno 416. Honorius pacem cum Gothis pepigit, pacatis jam Galliis et Hispaniis.

417 Vallia rex Gothorum Vandalos et Alanos sociosque eorum armis adortus est et prælio vincit Vandalos

418 Vallia victoriam obtinet. Incipit bellum inter Vandalos et Suevos

420 Vallia exercitus in hispaniam adversus Alanos ducit. Ab eo tempore Alani fracti se Vandalis subjiciunt

Constantius & Vallia continuato in Lusitania bello Alanos et Suevos apud Emeritam acie superarunt. Suevorum inde regem Ermenericum Gundericus rex Vandalorum orto inter populos dissidio prælio in Gallæcia provocavit

417 In hispania Vallia rex Gothorum non solum ut promissa Honorio præstaret sed etiam ut præda populum suum augeret latiusque ditionis sua fines produceret Vandalos et Alanos sociosque eorum armis adortus est Huic Bello Constantius imperatoris dux & Placidia Maritus interfuit ut testatur Iornandes

419. Vallia rex ut notat Prosper crebris Vandalorum nobilitatus victorijs laborum quasi suorum mercedem a Constantio postulavit ut sibi in Gallia sedes restitueret ac Fœdus confirmaret, cui Constantius ex Honorij autoritate assensit & sancito fœdere Aquitaniam ei secundam concessit exceptis paucis urbibus. Ea pars Aquitaniæ post Vasconia dicta est. Ita Gallia a tribus potissime dominis hoc tempore possessa est Romanis Burgundionibus & Gothis. Romani omnia tenuerunt a Rheno ad Ligurin exceptis Armoricis civitatibus quæ usurpata libertate defecerant. Gothi cis Ligurin, Burgundiones ultra Rhodanum habitarunt. Hispaniam vero citeriorem partim Romani partim Gothi ulteriorem fere Vandali cum sociis possederunt.

420 supra

421 Honorius cum bellum a Gothis fortiter in hispania cum Vandalis geri audiret in spem ejus Provinciæ recuperandæ adductus Castinum magistrum militum ut Gothi auxilio esset in Hispaniam destinavit, Bonifacio comite Africæ illi adjuncto ut cum classe ex Africa præsto esset. Anno proximo in Hispaniam profecti sunt & primo bellum insigniter gerunt sed statim facto dissidio, redit Bonifacius Africam et Vandali ex improvise vincunt Castinum. Hoc anno 422 etiam Hunni e Scythia egressi rursus Thraciam incursant.

423 Obiit Honorius; eo regnante in Pannoniam Hunni, in Hispaniam Vandali Alani Suevi et Gothi in Galliam Alani Burgundiones et Gotti certis sedibus permissis accepti

425 Motus inter Ioannem et Valentinianum 3 cum Theodoricus rex Gothorum audiret, rupto fœdere bellum infert Romanis, et ex <189v> finibus egressus propinqua loca omnia in Gallia populatus est.

427 Hoc anno Theodoricus prælio vincitur per Ætium ducem, et pacem petit. Atque ita secundo bello Gothico finis imponitur. Eodem anno Vandali (quorum omnium utriusque sexus & omnis ætatis fuere octuaginta) in Africam trajecere regibus Gunthario et Genserico fratribus. Omnia statim vastant.

428 Franci novam irruptionem fecerunt, quorum rex Clodio trans Rhenum in Thuringia Castrum Dispargum tenebat.

429 Vandali vincunt Romanos in prœlio, dein Mauritania in Numidiam reliquamque Africam contendunt et Bonifacio resistere nequeunte eam vastare instituunt. Siquidem oppida ipsa excidunt, agrestes alio cæde sternunt alios fuga dispergunt, Ecclesias sternunt

434 Vandali varijs prælijs a Romanis fatigati, pacem faciunt.

440 Gensericus Carthagine capta invadit sciciliam.

Ad annum 500 scibit Baronius: Iam tutum redditum erat commercium inter Africanos et Italos cum sancivisset fœdus Rex Theodoricus cum Wandalorum rege a quo hactenus frequentes fiebant in solum Italicum incursiones. Stabilita est enim inter eos pax fœdere nuptiarum, data ei in matrimonium Amalafida. De qua inita inter illos concordia hæc Enodius in Panegyrico Theodorici: Quid castigatas Wandalorum ventis parentibus eloquar deprædationes, quibus pro annua pensione satis est amicitia tua? Evagari ultra possibilitatem nesciunt. Duce sapientia affines esse meruerunt quia obedire non abnuunt. Ann 500 sec 11

☞ Irenæus l 5. c 50, dicit: Iohannem in Apocalypsi vidisse easdem plagas universaliter accipere gentes quas olim particulatim accepit Ægyptus; & vidisse profectionem populi ex Ægypto fuisse typum et imaginem profectionis Ecclesiæ ex Gentibus. Et Subdit se hanc explicationem ab antiquo præbytero magna cum animi refectione didicisse.

De Apocalypsi testantur Dionysius Areopagita. Iust: Mart. Irenæus, Hyppolitus, Theophilus, Clemens Alexandrinus, Origenes, Dionysius Alexandrinus Athanasius, Chrysostomus, Epiphanius, Cyprianus, Hieronymus, August. Ambros. &c) & insigne est illud Tertulliani: Etsi Apocalypsin, inquit, Marcyon respuit, ordo tamen episcoporum ad originem recens in Iohannem stabit autorem. Contra Marcionem cap 5.

<191r>

Siquis exquirat causam propterquam in omnibus Pater communicans filio solus scire et horam et diem a Domino manifestatus est, neque aptabilem magis, neque dentiolem neque sine periculo alteram quàm hanc inveniat in præsentia: quoniam cum solus verax magister est dominus, ut discamus per ipsum super omnia esse patrem. Etenim Pater ait major me est, & secundum agnitionem itaque præpositus esse pater annuncius est a domino nostro. If any one seek why the father communicating in all things with the son is manifested by our Lord to know alone the day & hower (i.e. of Iudgment) he shall at present find none more applicable nor more be seeming non without danger then this: that since the Lord is the only truth speaking master we should by him learn, That the Father is above all things For the Father saith he is greater then I; wherefore in knowledg also the father is declared by our Lord to have the preeminence Irenæus L. 2. c 49.

Invoco te – Pater Domini nostri Iesu christi – qui fecisti cælum et terram & dominarius omnium, qui es solus et verus Deus, super quem alius Deus non est, præter Dominum nostrum Iesum Christum dominatione quoque dominarius Spiritus Sancti da omni legenti hanc scripturam cognoscere quia solus Deus es.. I invoke the father of our Lord Iesus Christ who hast made the heaven & earth & rulest over all, who art the only & true God above whom there is no other God, dost in domination besides our Lord Iesus christ rule also over the holy spirit; grant to every one that readeth this writing to know thee that thou art the only God. Irenæus l 3. c 6.

Ostenso igitur sic planè, & adhuc ostendum manifestiùs neminem alterum Dominum vel Deum neque Prophetas neque Apostolos neque Dominum christum confessum esse ex sua persona; sed precipuè Deum et Dominum Prophetis quidem et Apostolis Patrem & filium confitentibus, alterum autem neminem neque Deum nominantibus neque Dominum confitentibus. Iren l 3. c 9. Vbi SS.

Cum ergo sit hoc {} firmum & constans neminem alterum Deum et Dominum a spiritu prædicatum, nisi eum qui Dominatur omnium Deus cum verbo suo, & eos qui adoptionis spiritum accipiunt — manifeste falsa ostenduntur ea quæ dicunt circumventores et pervicacissimi Sophistæ. Iren l 4. c 1.

Τὸν διδασκαλὸν τε τούτων γενόμενον ἡμῖν *χ* εἰς τοῦτο γεννηθέντα Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν σαυρωθέντα ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου — υἱὸν αὐτοῦ τοῦ ὄντως θεοῦ μαθόντες *χ* ἐν δευτέρᾳ χώρᾳ ἔχοντες, πνεῦμα τε προφητικὸν ἐν τρίτῃ τάξει, ὅτι μετὰ λόγου τιμῶμεν, ἀποδείξομεν. Ἐ ταῦθα γὰρ μανίαν ἡμῶν καταφάνονται δευτέραν χώραν μετὰ τὸν ἄτρεπλον *χ* ἀεὶ ὄντα θεὸν *χ* γεννήτορα τὸν πάντων ἀνθρώπων

ζαυρωθέντι διδόναι ἡμᾶς λέγοντες αγνοοῦντες τὸ ἐν τούτῳ μυζήριον. Iustinus Martyr Apolog. 2. pag 43 edit. Frederici Salburgij A.C. 1593. Him that taught us these things & was therefore born even Iesus Christ who was crucified under Pontius Pilate, having learnt that he was the son of God & accounting him in the second rank & the prophetic spirit in the third order, we will demonstrate that we do with reason honour. For upon this account they charge us with madness saying that we give the second rank after the immutable & eternall God who produced all things, to a crucified man: not knowi{ng} the mistery that lyeth herein.

<191v>

A little after Iustin showing how Plato borrowed his doctrines from the Iewish Church relates the Opinion of Plato about God the word & the spirit, in same words which he uses himself here to express his own conceptions of it.

Μαρτύριον δὲ καὶ ἄλλο, ὃ φίλοι, ἔφην, ἀπὸ τῶν γραφῶν δώσω ὅτι ἀρχὴν Πρὸ πάντων τῶν κτίσμάτων ὁ θεὸς γεγένηκε δύναμιν τινα ἐξ ἑαυτοῦ λογικὴν, ἣτις καὶ δόξα κυρίου ἀπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου καλεῖται, ποτὲ δὲ κύριος καὶ λόγος. ποτὲ δὲ αρχισράτηγον ἑαυτὸν λέγει, ἐν ἀνθρώπου μορφῇ φάνεντα τῷ τοῦ Ναυῆ Ἰησοῦ. Ἐὰρ πάντα προσονομάζεσθαι, ἕκ τ τοῦ ὑπηρετεῖν τῷ πατρικῷ βουλεύματι, καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ πατρὸς θελήσει γεγενῆσθαι — μαρτυρήσει δέ μοι ὁ λόγος τῆς σοφίας, αὐτὸς ὢν οὗτος ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῷ ὅλῳ γενεθῆς — καὶ διὰ Σαλομῶνος φήσαντος ταυτα. Ἐὰν ἀναγγείλω ὑμῖν τὰ καθ' ἡμέραν γεγόμενα, μνημονεύσω ἀριθμῆσαι. Κύριος ἔκτισέ μέ ἀρχὴν, ὁδὸν αὐτοῦ εἰς ἔργα αὐτοῦ Friends said I will produce you another testimony out of the Scriptures that God in the beginning before all the creatures, generated of himself a certain rational power which is by the holy spirit called also the glory of the Lord, another while the Son, another while Lord & Word, another while he calleth himself chief captain appearing to Iesus the Son of Nave in the form of a man for he may be called by all these names both because he ministreth to the will of the father & was voluntarily begotten of the father. — My Author is the word of wisdom that God who was generated of the father of the Vnivers & speaketh thus by Solomon: When I shall have declared unto you daily matters, I will commemorate & reccon up the things of old. The lord created me in the beginning of his ways. Iustin Dialog. p 221.

When my God saith: God went up from Abraham, or the Lord spoke unto Moses, or the Lord came down to see the tower which the sons of men builded, or God shut the Ark of Noah from without: do not imagin that the very unbegotten God himself did descend or ascend from any place. For the unspeakable father & Lord of all things doth neither come into any place nor walk nor sleep nor rise up but abideth in his place every where, , sharply seeing & sharply hearing not with eyes & ears but with an unspeakable faculty he doth overlook all things & know all things, & none of us lieth hid from him. Neither is he moved who cannot be contained in a place no not in the whole world, who was before the <192r> world had a being. How then should he either speak or appear to any one or present himself in a little parcel of the earth? Neither Abraham therefore nor Isaac nor Iacob nor any other man saw the Father & unexpressible lord of all things simply & of Christ himself: but him who is by his will a God being his son & an Angel in that he ministreth to his purpose & pleasure: whom also he would have to be born a man by the Virgin: who also was sometimes made Fire in his conference with Moses out of the Bush. Otherwise if we do not so understand the Scriptures it will happen the father & lord of the univers was not then in heaven when it was said by Moses, The Lord rained upon Sodom fire & brimstone from the Lord out of heaven. Ὅταν μου ὁ θεὸς λέγῃ ἀνέβη ὁ θεὸς ἀπὸ Αβραάμ &c Iustin M. Ibid p 280.

Καγὼ ὑπὸ Μωυσέως, ὃ ἀδελφοί, πάλιν γέγραπται ἔλεγον ὅτι οὗτος ὁ ὀφθεῖς τοῖς πατριάρχαις λεγόμενος θεὸς, καὶ ἄγγελος καὶ κύριος λέγεται, ἵνα καὶ ἐκ τούτων ἐπιγνῶτε αὐτὸν ὑπηρετοῦντα τῷ τῶν ὅλῳ πατρὶ. And I said it is again written by Moses, O brethren, that he who appeared to the Patriarchs called a God is also called an Angel & Lord that you may from thence know that he ministred to the father of all things. Iustin pag 218.

And Tryphon said, We do not understand this from the forecited words, but that it was an Angel that appeared in the flame of fire but God that spake to Moses. So that both an Angel & God were together in the Vision. And I replied: Although it happenned so then, my Friends, tat both an Angel & God were together in the vision presented to Moses, yet as it hath been demonstrated to you by the forewritten words it will not be God the maker of all things who said to Moses that he was the God of Abraham the God of Isaac & the God of Iacob, but he whom we before demonstrated to have appeared unto Abraham & to Iacob ministring to the

will of the maker of all things, & who in the judgment of Sodom did in like manner minister to his will. So that although it were as you say, that they were two, even an Angel & God yet none whosoever, though of mean understanding, will dare to say that the maker & father of the univers having left all the things that are above the heaven did appear in a small parcel of the earth. Καὶ ὁ Τρύφων. οὗ τοῦτο νοοῦμεν ἀπὸ τῶν λόγων &c. Iustin Ib. p 220.

Ὁ μὲν θεὸς καὶ πατὴρ τῶν ὅλων ἀχώρητός ἐστι, καὶ ἐν τόπῳ οὐχ' εὐρίσκεται, οὐ γὰρ ἐστὶ τόπος τῆς καταπαύσεως αὐτοῦ. Ὁ δὲ λόγος αὐτοῦ, δὴ οὐ τὰ πάντα πεποίηκε, δύναμις ὧν καὶ σοφία αὐτοῦ, ἀναλαμβάνων τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς καὶ κυρίου τῶν ὅλων, οὗτος παρεγίνετο εἰς τὸν παράδεισον ἐν προσώπῳ τοῦ θεοῦ, καὶ ὡμίλει τῷ Ἀδάμ. The God & father of all things is incomprehensible & not found in {a} place for there is no place pb xml:id="p192v" n="192v"/> of his resting. But his word by whom he made all things being his power & wisdom, assuming the person of the father & Lord of all things came into the garden in the person of God & discoursed with Adam. Theophilus ad Autolicum Parisijs editus Anno 1636.

Ἐν πολλοῖς τόποις ἔυρομεν τὸν μονογενῆ θεὸν ἀπαλλοτριοῦντα τῆς τοῦ πατρὸς θεότητός τε καὶ οὐσίας ὁμοῦ τ ε καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. In many places we have found him (Origen) alienating the only begotten God from the deity & essence of the Father & also the holy spirit. Epiphanius adv. Hæres l. 2. Tom 1. Edit Paris 1622 p 531. Hæc de Origene testatur.

Arnobius Adv. Gentes lib 2 Hannoviæ edit. An 1603. p 106. saith Christus — Deus — Dei principis jussione loquens sub hominis forma &c. Christ a God speaking by the command of the principal God.

And lib 2 pag 120. Emiserit Christum Deus Omnipotens Deus solus. The Almighty the only God sent out Christ &c And in lib 3 pag 123 He calls the father Deus primus divinitatis totius caput a quo ipsa divinitas divinatorum quæcumque ducitur [But how was the divinity of Christ derived from the father if one & the same therewith?]

But in these testimonies of Arnobius less is to be reposed because he inclined to the doctrine of P. Samosatenus. For in lib 1 pag 50 & 51 he calls Christ homo simulatus a feigned man. And p 51 speaking of his death on the cross he saith Mors illa assumpti hominis fuit non ipsius, gestaminis non gestantis.

Pater tota substantia est, filius vero derivatio totius & portio sicut ipse profitetur: Quia Pater major me est. A quo et minoratus canitur in Psalmo modicum quid citra angelos. Sic et Pater alius a filio dum filio major: dum alius qui generat alius qui generatur: dum alius qui mittit alius qui mittitur: alius qui facit alius per quem fit. Tertull. adv. Hermogenem cap 9.

Quod Deus Dei tanquam substantiva res est, non erit ipse Deus sed hactenus Deus quia ex ipsius Dei substantia, quæ substantiva res est, & ut portio aliqua totius. Because a God is as it were a substantial thing of God he will not therefore be God himself, but thus far because out of the substance of God, which is a substantial thing & as it were a portion of the whole. Tertull. ib. cap 26. Tertullian here accommodates the doctrine of the Church to his odd notion of God that he was materia quædam instar corporis extensa, but abstracting that notion from him he agrees with the rest.

Deos omnino non dicam nec dominos sed Apostolum sequar, et ^{ut} si pariter nominandi fuerint pater et filius, deum patrem appellem & Iesum Christum Dominum nominem; solum autem christum potero deum dicere, sicut idem Apostolus <193r> Ius: Ex quibus Christus qui est Deus super omnia benedictus in secula. Tertull. ib. c 13 I will not say Gods nor Lords but follow the Apostle, & if the Father & Son be to be named together call the Father God, & name Iesus Christ Lord. But Christ by himself I may call by the name of God; as the same Apostle saith: Of whom came Christ who is over all a God blessed for ever more.

Regula est autem fidei, ut jam hic quid credamus profiteamur, illa scilicet qua creditur Vnum omnino Deum esse, nec alium præter mundi conditorem qui universa de nihilo produxerit per verbum suum primò omnium emissum: Id verbum filium ejus appellatum, in nomine Dei varie visum Patriarchis, in Prophetis semper auditum, postremò delatum ex spiritu Dei patris & virtute in Virginem Mariam, carnem factum in utero ejus et ex ea natum hominem & esse Iesum Christum, &c The rule of faith, that we may here profess what we believe, is this whereby it is believed that there is altogether but one God, nor any other besides the the creator of the univers world who produced the univers of nothing by his word first of all sent forth: that that

word is called his son, variously appeared to the Patriarchs in the name of God was in the Prophets always heard, was at last brought down by the spirit & virtue of God the father into the virgin Mary, made flesh in her womb, & of her born a man, & he is Christ Iesus. Tertul. De Præscript. adv. Hæret. cap. 13.

Ex quo esse cœperunt in quæ potestas domini ageret, ex illo per accessionem potestatis & factus & dictus est dominus: quia et pater Deus est & iudex deus est, non tamen ideo pater & iudex semper quia Deus semper. Nam nec pater potuit esse ante filium nec iudex ante delictum: fuit autem tempus cum et delictum & filius non fuit. From the time that things began to exist whereon the authority of the lord might act, he was by the accession of authority both made & called lord. For God is both a father & a judge, & yet not therefore always a father & a judge because always God. For he could neither be a father, before a Son nor a judge before sin: but there was a time when both sin & the Son were not, which make the Lord the one a judge, the other a father. Tertul. adv. Hermogenem. cap. 3.

Aiunt quidem et Genesin in Hebraico ita incipere: In principio Deus fecit sibi filium. Hoc ut firmum non sit alia me argumenta deducant ab ipsa dei dispositione qua fuit ante mundi constitutionem adusque filij generationem. Ante omnia enim Deus erat solus ipse sibi et mundus et locus & omnia. Solus autem quia nihil aliud extrinsecus præter illum. Cæterum ne tunc quidem solus, habebat enim secum, quam habebat in semet ipso, rationem suam scilicet Rationalis enim Deus & ratio in ipso prius & ita ab ipso omnia. Quæ ratio sensus ipsius est, hanc Græci λόγον dicunt. Quo vocabulo etiam sermonem appellamus. Ideoque jam in usu est nostrorum per simpliciter interpretationis sermonem dicere in primordio apud Deum fuisse; cum magis rationem competat antiquiorem haberi; quia non sermonalis a principio <193v> sed rationalis Deus etiam ante principium; & quia ipse quoque sermo ratione consistens, priorem eam [rationem scilicet] ut substantiam suam ostendat. Tertul. adv. Hermogenem cap. 4.

Tunc igitur ipse sermo speciem & ornatum suum sumit sonum & vocem cum dicit Deus Fiat lux. Hæc est nativitas perfecta sermonis dum ex deo procedit conditus ab eo primum ad cogitatum in nomine Sophiae: Dominus condidit me initium viarum suarum. Dehinc generatus ad effectum: Cum pararet cælum aderam illi simul. Tertul. ad Hermogenem. cap. 7.

Some think to find the doctrine of Tertullian in his book adv. Praxeas (an heretic that confounded the father son & H. G. in one Deity as Sabellius did afterwards) but what Tertullian wrote there was derived from Montanus whom he mentions in the beginning of the discourse & impiously calleth the Paraclete, & among other heresies he was then involved asserts this of & Sabotenus Deus meus, deus meus, ut quid me dereliquisti? Hæc vox carnis & animæ est non sermonis nec spiritus est, non dei, propterea emissæ est, ut impassibilem deum ostenderet qui sic filium dereliquit dum hominem ejus tradidit in mortem. Tert. adv. Prax. cap. 30.

Eusebius (who in his works (videlicet Orat. ad Constant. & Evangel. præp. & demonstr. & lib. de Eccl. Theol.) in divers places expresses that God after an ineffable manner begat his son out of his own substance, & therefore was no perfect Arian) writes thus Ὁ δὲ ἐπέκεινα τῶν ὅλων θεὸς καὶ πατὴρ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ — τῶν πάντων ὅσα ποτὲ ὄντα καὶ ὅποια τυγχάνει αὐτοῦ τε καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, προσετι δὲ καὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ καθηγούμενος μόνος ἐικότως ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι θεὸς ἀνείρηται παρὰ τῷ Ἀποστόλῳ φάντι, Ἐὶς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, εἷς θεὸς πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι. Καὶ μόνος μὲν αὐτὸς εἷς θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ χρηματίζοι ἅν. ὁ δὲ υἱὸς μονογενὴς θεὸς, ὁ ὡς εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρὸς. τὸ δὲ παράκλητον ἅγιον πνεῦμα, οὔτε θεὸς οὔτε υἱός, ἐπεὶ μὴ ἐκ τοῦ πατρὸς ὁμοίως τῷ υἱῷ καὶ αὐτὸ τὴν γένεσιν ἐλήφεν. Ἐν δὲ τι τῶν διὰ τοῦ υἱοῦ γενομένων τυγχάνει ὅτι δὲ πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν. He that is beyond all things the god & father of our Lord Iesus Christ Being and unexpressible good & exceeding all concept & understanding and all speech & imagination, & withall being the only governor of all things how many & of what quality soever they be, & of the very holy spirit himself yea further of the only begotten son is deservedly stiled by the Apostle the God that is over all & through all & in all when he saith One Lord, one faith one Baptism one God the Father of all who is over all through all & in all. And he only may be called the one God & the father of our Lord Iesus Christ. But the son that one begotten God, <194r> who is in the bosom of the father. And the Advocate the holy spirit neither God nor son, in as much as he hath not received his production from the father in like manner as the son: but is one of those things which were made by the son, for all things were made by him & without him was nothing made that **{illeg}** was made. Euseb. de Eccl. Theol. l. 3. c. 6. Edit. Paris A.C. 1628.

Insert in this quotation Χριστοῦ, ἀρ' ὅτι τῶν ἀγαθῶν καὶ πάντος λογισμοῦ καὶ διανοίας, φωνῆς τε πάσης καὶ ἐνθυμήσεως κρείττον, ὁμοῦ τῶν πάντων ὅσα ποτὲ ὄντα —

— Δυνάμενος γοῦν εἰπεῖν (Ἰωάννης) καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος, μετὰ τῆς τοῦ ἄρθρου προθήκης, εἶγε ἔν καὶ ταυτὸν ἡγεῖτο τὸν πατέρα εἶναι καὶ τὸν υἱὸν, αὐτόν τε εἶναι τὸν λόγον, τὸν ἐπὶ πάντων θεὸν, οὐχ οὕτως δ' ἐξέδωκε τὴν γραφὴν — Μονονουχὶ σαφέστερον ἡμᾶς διδάσκων πρῶτον μὲν ἡγεῖσθαι θεὸν, τὸν ἐπέκεινα τῶν ὅλων, αὐτὸν τὸν τοῦ λόγου πατέρα, πρὸς δὲ ὁ λόγος. Ἔπειτα μετ' αὐτὸ μὴ ἀγνοεῖν, ὡς ὁ λόγος, αὐτοῦ ὁ μονογενὴς υἱός, οὐχὶ αὐτοῦ ἦν ὁ ἐπὶ πάντων θεός, ἀλλ' ὅτι καὶ αὐτὸς θεὸς θεός ἦν. Whereas therefore he (Iohn) might have said the word was God (or the God) with the addition of the Article of he had conceived the father & the son to be one & the same thing, & that the word was that God over all, he did not after that manner express it in writing ——— Weligh teaching us in a more evident manner to esteem him the prime God who is beyond all things even the father of the Word with whom the Word was. Then after him not to be ignorant that the word his only begotten son was not that very God over all but yet that he also was a God. Euseb de Eccl. Theol. l 2. c 17.

NB In Iohn 20.28 & Heb 1.8 Christ is called ὁ θεός but there the article retaineth not its force but changeth into an adverb ὁ θεός being put for ὡς θεός. See a like instance Mark 15 34 compared with Matth. 27.46, in the Greek. In Rom 9.5 articulus non immediatè præponitur, & vim amittit transigendo in relativum.

NB in Isa 9.6,7. His name shall be called Counsellour wonderful, a mighty God [El Gibbor & not Hael Haggibbor the mighty God, as the Lord of hosts is stiled Ier 32.18

<194v>

Quod Origenes filium & spiritum sanctum Patre minores facere videtur, id ei non solum cum eis quos diximus (Iustino scilicet, Clemente, Tatiano, Athenagora, Tertulliano, Arnobio & Lactantio) commune videtur set et antiquioribus Irenæo & Theophilo, locique in Ecclesia sublimioris; Tum et Dionysio Alexandrino & Neocæsariensi Gregorio discipulis suis magnæ postmodum in Ecclesia auctoritatis. Herbert Thorndike De Ratione et Iure finiendi Controversias Ecclesiæ. cap 35. Ecce 12 patres in confesso præter c{on}cil Antiochenum hic commemorate pertimuisse videtur.

Demonstratio. Quam omnes Ecclesiastici scriptores docuere quotquot primis trecentis annis mentem suam hac in re scripserunt, eam tum fuisse opinionem valde generalem antiquam atque diuti{illeg}am manifestum est. Sed ejusmodi est hæc. / 2 Opinionem tam generalem at diutinam si hæresis fuisset exagitasset et authorem ejus ac præcipuos professores in catalogum hæreticorum retulisset Ecclesia. sed ante contencionem Arij nemo vel exagitasse vel reprehendisset memoratur. Nemo ecclesiasticus vir contrarium dixit. Ostendat quisquam Authorem ejus, ostendat quamlibet ejus professorem pro hæretico ab ecclesia primitiva habitum

3. Si opinio Athanasianorum Athanasio antiquior fuisset, citius pugnassent hæ duæ opiniones, sed tempore Arij primam cœperunt pugnare.

4. Si opinio Athanasianorum Athanasio fuisset antiquior, aliquis ejus disertè meminisset sed nemo disertè meminit ejus ante Athanasium.

Origo Imp. Adriani vetustia a Picentibus posterior ab hispanensibus manat &c

Adriano pater Ælius Adrianus cognomento Afer fuit, consobrinus Trajani Imp. mater Domitia Paulina Gadibus orta. Spartian

Antonino Pio Paternum genus e Gallia transalpina, Nemausense scilicet, Ipse natus est in villa Lanuvina. — Ab Adriano adoptatus. Spartian.

Marco Antonino proavus paternus Annius Verus prætorius ex Succubitano municipio ex Hispania factus senator. — Mater Domitia quæ soror fuit uxoris Antonini Pij — Et ipse ab Antonino in filium adoptatus. Iul. Cap

Commodus Antonini filius. Iul Capitol.

Severus Africa oriundus, cui civitas Leptis, pater Geta. — In prima pueritia priusquam Latinis Græcisque literis imbueretur, quibus eruditissimus fuit, nullum alium inter pueros ludum nisi ad iudices exercuit, quum ipse prælatis fascibus ac securibus ordine puerorum circumstante sederet ac iudicaret, — [factus Imperator] plurimas causas audivit. Accusatos a provincialibus Iudices, probatis rebus, graviter punivit. Rei frumentariæ summam quam minimam repererat, ita consuluit, ut excedens vita, septem annorum canonem Populo Romano relinqueret. (Spartian.) — [In honorem Pertinacis] se quoque Pertinacem vocari jussit: [quod ad pertinaciam ejus in ultionibus persequendis accommodarunt plerique, cùm dicerent] Eum Imperatorem esse verè Pertinacem verè Severum. (Spartian. Pezelij Mellif. Hist)

Denique cognomentum Pertinacis non tam ex sua voluntate quam ex morum parsimonia videtur habuisse: nam et infinita multorum cæde crudellior habitus: Et cum quidam ex hostibus eidem se suppliciter obtulisset, dixissetque ille, Quid tu facturus es? non mollitus tam prudente dicto interfici eum jussit. — Tripolin, unde oriundus erat, contusis bellicosissimis gentibus, securissimum reddidit: ac pacem diuturnam oleum gratuitum & fæcundissimum agrum donavit. Idem cum implacabilis delictis fuit, tum ad eligendos industrios quosque judicij singularis — latronum ubique hostis. — De hoc senatus ita judicavit, illum aut nasci non debuisse aut non mori, quod et nimis crudelis [in delicta scil.] & nimis utilis reip. videretur. — Ipse cano capita et crispo — Afrum quiddam usque ad senectutem sonans. — filios Antoninum scilicet Bassianum et Getam reliquit: sed unum parricidium, alterum sui mores reip. inviderunt. — Moriens septem annorum canonem, ita ut quotidiana septuaginta quinque millia modiorum expendi possent, reliquit: olei verò tantum ut per quinquennium non solum urbis usibus sed et totius Italiæ quæ oleo egeret sufficeret. Spartian

Allinus Afer una cum Severo Imp. (Capitol.

Macrinus sub Commodo relegatus in Africam ut infamiam damnationis <195v> tegeter, fertur lectionis operam dedisse, egisse causulas, declamasse, jus postremo dixisse, deinceps advocatum fuisse fisci, ex quo officio ad amplissima quæque pervenit. ({I.} Capitol.) Fuit Macrinus in vita Imperatoria paulo rigidior et severior. — incusans superiorum temporum disciplinam ac solum Severum præ cæteris laudans. Nam et in crucem milites tulit. Adulterij reos semper vivos simul incendit, junctis corporibus. Servos qui a dominis fugissent, repertos ad gladium Ludi deputabat. Delatores si non probarent capite affecit: si probarent, delato pecuniæ præmio, infames dimisit. Fuit in jure non incallidus — In annonis tribuendis largissimus fuit. Capitolin.

[Alexander mortuo Macrino, a Senatu Cæsar factus, Antoninus Augustus. (Lamprid. in Vita Antonini et Alexandri.)

[Severi] vitæ ratio hujusmodi fuit. In pace noctu agebat aliquid sub diluculum. Deinde ambulando ea mandabat & audiebat quæ ad Imperium pertinebant: atque jus dicebat ad meridiem, nisi magnum festum esset, assessoribus sententiæ liberè dicendæ potestate datâ. Zonaras Annal Tom 2. in Vita Severi /

Artaxerxes regnum Parthorum (sub Alexandro Severo) ad persas transtulit Zonaras

Artaxerxes etiam a Zosimo & Lampridio dictus. At Xerxes ab Eutropio et [Iornandes

Artaxares ab Herodiano. Ἀρσης Eutropio. Ἀρταξέρξης Dioni

Dum Trajanus ad oceanum tendit, atque inde revertitur, ij quos dudum subegerat ad defectionem spectabant. Venitus igitur ne Parthi quoque idem facerent regem eis suæ gentis præfecit eique ipse Diadema imposuit. Deinde Arabes etiam sub jugum reducturus, re infecta pene vulneratus esst, atque agrotans inde decessit. Defecerunt etiam Cyrenenses Iudæi, & Romanis et Græcis trucidatis. Idem et Ægyptiaci & Cyprij imitati sunt. Set hos misso exercitu domuit. Zonaras

Decius cum suis omnibus interijt Zon.

Sub Gallo motus Persarum recrudit, qui Armeniam occuparunt. — Scytharum quoque multitudo pene innumerabilis in Italiam impressionem fecit, iidemque in macedoniam Thessaliam & Græciam incursarunt. Eorum quoque pars Mæotide palude superta per Bosphorum in Pontum Euxinum irrupisse fertur ac multas vastasse provincias. Sunt et aliæ plures gentes contra ditiones Romanorum concitatæ Pestis quoque tum provincias invasit quæ ab Æthiopia orta totumque orienti et occidentem pervagata multas urbes civibus desolavit duravitque per annos quindecim. Zon

[Severus] criminari solebat incontinentes ob eamque causam legem mœchis tulit ex quibus quamplurimi in jus vocati sunt. Ego quidem cum consul essem inveni scriptum in tabulis tria millia mœchorum esse accusata — ε πράττε τι πάντως ὑπο τον {υρθριον} Prima luce jus reddebat, post deambulabat, dicens audiensque quæ ad Imperij utilitatem pertinerent: dein jus dicebat | reddebat nisi celeberrimus dies festus esset agebatque <196r> in eo optimè: nam et litigantibus aquam quantum satis erat suppeditabat, & nobis una iudicantibus magnam libertatem in dicendis sententijs largitus erat. Iudicabat autem ad meridiem usque. Dion (qui sub Severo & Alexandro Consulatum gessit.

Ἀρταξέρης uterque apud Agathiam lib 2 &. Edit. Vulcanij ex Officina Phantiniana A.C. CIO. IO. XCIII. 1594. Xerxes dicitur a Victore De Cæsar. & ab Orosio & Euseb

Heliogabalus & Alexander nati in Arcena urbe S_u | Yriæ, Arca etiam dicta

Eusebius vocat Marcum Aurelium Verum et Lucium verum Antonini Pij filios l 4. c 14

Dioclesianus porro et Maximinianus suum uterque generum Cæsares declarant; Dioclesianus Maximinum Galerium cui filiam Valeriam desponderat, Maximianus Constantem qui a pallore Chlorus vocabatur nepotem Claudij qui paulo ante imperarat, desponsâ filiâ Theodorâ. Zon

Dioclesianus & Maximianus Galerum et Constantium Cæsares creant. — His sane omnibus Illyricum patria fuit. Aurel Victor de cæsarib

Severi Iudicium sevrum. Ib. (I. 7. 12)

Antoninus vir veterrimæ familiæ, E Lanvino Mancipio, Senator urbis: Is Marcum, eodem oppido, pari nobilitate præstantem in familiam atque Imperium adscivit. Trajanus Italica urbe Hispaniæ ortus — morbo perijt grandæva ætate adscito prius ad Imperium Hadriano cive propinquoque Heliogabalus Bassiano genitus Maximinum Senatus probat Sex Aurel. victor de Cæsaribus.

Trajanus ex urbe Tudertina. Antoninus P. ab Adriano in filium adoptatus cujus gener fuerat. Sex. Aurel. Victoris Hist. Aug. Epitome

Scythæ Tanaim transgressi vicina Thraciæ loca prædis agendis infestabant quos aggressus Decius et omnibus prælijs superior, præda quoque recepta qua potiti fuerant, quo minùs domum reverterentur abitur eis intercludere conabatur & universos ad internecionem delere cogitabat ne denuò coactis copijs collocasset, ipse cum reliquis ad hostem propius accedebat. Rebus ei ex animi sententia succedentibus, At Gallus ad moliendum res novas conversus, legatis ad Barbaros missis ut in societatem insidiarum adversus Decium venirent, hortabatur. Barbari igitur cupidissimè quod imperatum erat accipientes, trifariamque divisi, quodam in loco primam aciem instructam collocabant quem locum palus quædam a fronte muniebat. Vbi multos ex eis Decius intermisset, acies secunda supervenit, qua ipsa quoque in fugam acta pauci quidem ex acie tertia propter plaudem conspecti sunt. Ibi cum Gallus per indicia Decio significasset ut eos per ipsam paludem invaderet, imprudenter ob locorum ignorantiam progressus & cum copijs quas secum ducebat in luto defixus & a barbaris undique telis petitus, una cùm ijs quos propter se habebat, nemine prorsus evadendi facultatem nancto, perijt. — Quum primùm verò Gallus ad imperium pervenisset, tantumque non clamaret Decium cum exercitu suis insidijs perditum, prosperæ barba <196v> rorum res incrementum cœperunt. Non enim cum præda tantum Gallus eis, ut suos intra fines redirent permisit: verum etiam quotannis certam pecuniæ summam dare promisit, & ex captivis nobilissimum quemque per vim abduci passus est; quorum plerique capta Thraciæ Philippopoli hostium in potestatem venerant. — Deinde cum negligenter imperium Gallus administraret, primum quidem Scythæ &c — Zosim

Adrianus a Traiano adoptatus non est; erat autem municeps ejus, fueratque in ejus curatione; ac cum eo vinculis propinquitatis & affinitatis; neptem enim ejus in uxorem duxerat, debebatque cum eo omne tempus ætatis. ἦν μὲν γὰρ πολὺς αὐτοῦ καὶ ἐτραπένθη ὑπ’ αὐτοῦ. γένους θ’ οἱ ἐκοινώνει, καὶ ἀδελφιδῆν αὐτοῦ ἐγγεγαμῆκει, τὸ τε συμπαν συνῆν αὐτῷ καὶ συνδιητᾶτο. Dion in vita Hadriani

Adrianus Antonino jusserat ut Commodum et Marcum Antoninum Verum adoptaret. Verum tamen majore honore affecit διὰ τε τὴν συγγένειαν αὐτοῦ propter consanguinitatem. Dio in Vita Adriani.

Macrinus natione Maurus ex civitate Sicelia Cæsarea ἀπὸ Σικελίας Καίσαρείας e Cæsarea Sitifensi obscuris natus est prantibus, habuit enim, præter cætera, alteram aurem perforatam ut est Maurorum consuetudo. Dion in vita Macrini

Hadrianus filius consobrinæ Trajani. Eutrop. Constantius per filiam Nepos Claudij traditur (ib.) [Σικελίας pro Σιτιφείας.]

Alexander poperavit ad Herculem, Octavianus ad Apollinem, Marcus vero Saturno et Iovi utrique tenaciter adhærebat. At multum errantem & huc illuc cursitantem Iulium Cæsarem Mars magnus misericordia motus & Venus ad se vocarunt. Trajanus autem ad Alexandrum accurrit tanquam eodem loco quo ille sessurus. Iulian. Imp. Cæsares

Traiano ægrè clarior domi seu militiæ reperietur. Quippe primus, aut solus etiam vires Romanas trans Istrum propagavit, domitis in provinciam Dacorum, pileatis Sacisque nationibus, Decibalo Rege, ac Sardonijs: simul ad ortum solis cunctæ gentes quæ inter Indum et Eufratem amnes inclytos sunt concussæ bello, atque imperati obsides Persarum regi, nomine Cosdroe, & inter ea iter conditum per feras gentes quo facilè ab usque Pontico Mari in Galliam permeatur. Victor de Cæsar.)

Iste talem se Reipublicæ præbuit qualem vix ægreque exprimere valuerunt summorum scriptorum miranda ingenia. — per multos atque atroces tyrannos perditio atque prostrato statu Romano in remedium tantorum malorum divinitus credebatur opportunè datus. Victoris Epit.

ut Triumphos de quotcunque nationibus | gentibus vellet, ageret Nam propter multitudinem earum quas ijs semper scripsit, Senatus eas neque cognoscere neque bene nominare satis καλῶς poterat. — Parabant enim cives redeunti longius obviam procedere sed is nunquam in urbem reversurus erat, nec dignum aliquid rebus ante gestis editurus, imò καὶ πρὸς ἐπὶ καὶ illa ipsa rursum amissurus. — a singulis aut cæsis. — Lucius cum alia præclare gessit

<197r>

Origenes unigenitum Dei filium conditum κτιστὸν esse docuit, a paterna gloria & essentia alienum: & spiritum sanctum infra patris & filij dignitatem collocavit, affirmans neque patrem a filio neque filium a Spiritu sancto posse cerni: verò inhumationem Christum animatam carnem ex sancta virgine assumpsisse impie negat — sed cum mente quam habuit ante mundum conditum extremis temporibus inhumanatum esse assumpta carne absque anima intelligente & ratione prædita, &c Zonaras in Imperio Decij.

Constituerat Trajanus [Babyloni existens] Eufratem facta fossa in Tigrim derivare. Sed ubi eum altiolem Tigri esse intellexit, mutavit consilium; veritus si is faceret, Eufhrates navigari non posset, quod fluxus ejus in declivem partem ferretur. Itaque convexis navibus, quod parvum spatium inter utrumque flumen intercedebat (nam Euphrates totus in paludem fluit, indeque cum tigri congungitur) tigrim trajicit; post Ctesiphontem ingreditur. Dion in vita Trajani.

Lucius cum alia præclare gessit, tum Nisibin recuperavit. [Erucio]

— qui et ipsi defecerant. — sed re infecta cum damno revertitur, nec multo tempore post in morbum incidit. Interim Iudæi qui circum Cyrenem habitabant, Andrea quodam duce — ad ducenta viginti millia. Præterea in Ægypto [πολλὰ ἔδρασσαν ὄμῃα] similia multa perpetrarunt | patrarunt | commiserunt, & in Cypro, Artemione duce, ubi perierunt hominum ducenta quadraginta millia. Ex quo fit quod Iudæo in Cyprum venire non liceat:

quod si ἄλλα ἤ forte vi tempestatis in Insulam appulerit interficitur. Sed Iudæi et ab alijs et maxime a Lucio quem Trajanus miserat subacti sunt. (Ziphilinus ex Dione) Aliter Theodosius ex Dione.

Severum, quo præclarior in repub. fuit nemo: qui [boni, seu Romani seu Senatus] quanquam exacta ætate mortuum — luxuriæque est — Rebellium infinita cæde crudelior habitus, ac cognomento Pertinax. — implacabilis delictis strenuum quemque præmijs extollebat: Denique ne parva latrocinia quidem impunita patiebatur in suos — intelligeret. Legum conditor longe æquabilium. Victor de Cæsar.

Trajanus apud Agrippinam Galliæ urbem insignia sumpsit imperij: mox Germaniam trans Rhenum in pristinum statum reduxit: trans Danubium multas gentes subegit. Regiones autem trans Euphratem et Tigrim sitas provincias fecit Seleuciam & Ctesiphontem & Babylonem occupavit. — Incredibili deinde motu sub uno tempore Iudæi — abraso habitatore mansisset. Ægyptum vero totam et Cyrenem & Thebaida cruentis seditionibus turbaverunt. In Alexandria autem commisso prælio victi et attriti sunt. In Mesopotamia quoque rebellantibus jussu Imperatoris bellum illatum est. Itaque multa millia eorum vasta cæde deleta sunt. Sane Salaminam urbem Cypri, interfectis omnibus accolis deleverunt. (Oros.)

Maximinus nulla Senatus voluntate Imperator ab exercitu creatus. Oros. Eus{eb.}

Decius regnavit 3 annos

<197v>

Regnante Gallo exoritur ultio violati nominis Christiani et usque quo ad profligandas Ecclesias edicta Decij cucurrerunt, eatinus incredibilium morborum pestis intenditur: nulla fere provincia Romana, nulla civitas nulla domus fuit, quæ non illa generali pestilentia correpta atque vastata sit. Hac sola pernicie insignes Gallus & Volusianus. Oros.

Iudæis Mesopotamiæ rebellantibus præceptis Imperator Trajanus Lysiæ Quieto ut eos provincia exterminaret. Adversum quos Quietus aciem instruens infinita millia eorum interfecit. — Salaminem Cypri, interfectis Gentibus subvertere Iudæi. Euseb. Chron.

Trajanus Italicæ in Hisp. natus, Agrippinæ in Gallijs Imp factus est. De Dacis & Scythis triumphavit. Victo Decebalo rege Daciam fecit Provinciam: Iberos Sauromatas Osroenos, Arabas, Bosporanos, Colchos in fidem accepit &c — Euseb Chron

Anno 17 Trajani: Iudæi qui in Libya erant adversum cohabitatores suos alienigenas dimicant. Similiter in Ægypto & Alexandria Apud Cyrenem quoque & in Thebaide magna contendunt. Verum gentilium pars superat in Alexandria. Anno 19 Iudæis Mesopotamiæ rebellantibus &c — Euseb chron l 2

Hadrianus Italicæ in Hispania natus consobrinæ trajani filius fuit. Ib

Eliogabalus Caracallæ filius (ib) Alexander Xerxem vincit (ib. Decius e Pannonia inferiore Budaliæ natus (ib) Anno primo Galli Pestilens morbus multas totius orbis provincias occupavit maximeque Alexandriam et Ægyptum ut scribit Dionysius & Cypriani de mortalitate testis est liber (ib) Æmilianus tyrannus (ib) Valerianus in Rhetia ab exercitu Augustus appellatus. ib.

Anno Trajani 18 ingens Iudæorum multitudo, e medio sublata est. Siquidem non Alexandriæ solum, & in reliquis Ægypti partibus verum apud Cyrenem etiam complures veluti crudeli aliquo & seditioso spiritu exagitati, contra gentes, quæ una cum illis habitabant seditionem conflare cœperunt. atque seditione mirum in modum exardescente, sequente anno (Lupo id temporis universæ Ægypti præfecturam gerente) bellum non exiguum illud quidem et leve moverunt. Ac in prima dimicatione illi a gentibus victoriam forte consecuti sunt: ac propterea Gentes Alexandriam properè confugientes Iudæos qui in ea civitate commemorabantur subito captos oppressasque interfecerunt. Iudæi ergo qui tum incolebant Cyrenem sociorum auxilio qui Alexandriæ habitabant, penitus jam destituti, Duce Lucua Ægyptum depopulari prædas agere agros illius vastare aggressi sunt. Adversus quos Imperator Marcium Turbonem cum pedestribus equestribus & navalibus copijs misit. Hic multis prælijs commissis, belloque contra eos non exiguo tempore continuato, infinitas copias Iudæorum non solum qui a Cyrene, sed etiam ab Ægypto ad auxilium ipsorum duci Lucuæ ferenda se contulerant, trucidavit. Imperator igitur <198r> admodum veritus, ne Iudæi qui erant in Mesopotamica in

Gentes eam regionem incolentes, per insidias impetum facerent, Q. Lucio in mandatis dedit ut illos e provincia funditus tolleret, deleteretque. Qui quidem facta illuc expeditione, immensam Iudæorum multitudinem, qui ibi domicilia rerum suarum collocaverant, occidit. Euseb. Hist I 4. c. 2.

Gentes rebellare cœperunt anno Trajani decimo sexto. Baron Ann 115.

Decius in agris Scythicis una cum omnibus copijs prostratus Imperium Romanum omnium ore celebratum Getis ludibrio et despectui objecit. Hæc Constantinus in Orat ad sanctarum Episcoporum cœtum, cap 24.

Claudius Imp reliquit Claudian filium, ex ea viroque Eutropio Dardano natus est Constantius. Baron An 269 2 ex Trebel. Pollione in vita Claudij

Criminari solebat incontinentes ob eamque causam legem de mœchis tulit ex quibus quamplurimæ cædes factæ sunt. Ego quidem cum consul essem, inveni scriptum in tabulis tria millia mæchorum morte fuisse mulctata. Sed cum jam multi mortales in hanc pœnam inciderent cœpit de his quærere negligentius (Dion. Baron an 201. 28.)

Tertullianus de Pallio mentioning the prosperity of the times saith to the Cartheginians gaudeo vos tam prosperos temporum, cum ita vacat ac juvat habitus denotare pacis. Hæc et annona et ocia ab Imperio et cælo. This book Baronius shows was writ toward the end of Severus reign: in whom you mae see more ceoncerning the prosperous state of the Empire at this time in Baron an 210. § 2, 3. & 197. 3

Hadrianus Trajani municeps & nepos. [Spartian in Severo]

<198v>

[[Editorial Note 35](#)]

Severus. Ex Dione Herodiano Spartiano &c: Eutropio, Victore, Orosio & Zonara Iornan Decius. Ex nummis, fastis, Victore, Eutropio, Zosimo, Zonara, Orosio [Cedrenus Niceph. Pomponio Læto

Maximinianus. in Suida. Euseb. Fast. Eutrop. Victor. Dion pro Hadr. Ant: Pio Alagab. Alexand &c natal.

Trajan pro Iudæis reb. in Dione et Orosio. Euseb.

Ptol: map. (2 Artaxares in Agaathias. But one)

Maximinus an 2 & mens aliquot. cœpit 3 Non. Oct. V. C 988 Ex Herod. Capitol. Victor. Eutrop. Oros. Zos. Zon. & Gordiani duo cœperunt V. C. 990. 6 Kal. Iun. Imperarunt mens. 1. d 6.

Sectus Ruf. & {Aur.} Victor de Traj. Item Oros

Balista multos Emissenos interfecit ita ut Civitas pene deleteretur, p 259 per idem tempus Æmilianus apud Ægyptum numpsit Imperium, occupatis horreis multa oppida malo famis pressit. — Denique quasi conjuratione totius mundi concussis orbis partibus, etiam in Sicilia quasi quoddam servile bellum extitit, latronibus evagantibus, qui vix oppressi sunt. — Inter tot bellicas clades etiam terræ motus fuit & tenebræ per multos dies. — et pestilentia tanta extiterat vel Romæ, vel in Achaicis urbibus ut uno die 5 millia hominum pari morbo perirent. Gallieno et Saturnino Consolibus Odenatus obtinuit totius Orientis Imperium, & statim bellum Persis indixit, Nisibin & Carras statim occupet. Interea Scythæ in Cappadociam pervaserunt: illic captis civitatibus bello etiam vario diu acies ad Bithyniam contulerunt. Quare milites iterum de novo Imperatore faciendo cogitaverunt quos omnes Gallienus more suo occidit. Inter hæc Scythæ per Euxinum navigantes Istrum ingressi multa gravia in solo Romano fecerunt — inde Cyzicum et Asiam deinceps Achaiam omnem vastaverunt, dein per Epirum Acarnaniam Macedoniam Bœotia | Boetiam pervagati sunt.

Gallieni duodecimo A. Olymp. 261.1 A.C 266 Odenatus Persas invadit Anno Aureliani 2, A. Olymp 262.4 A.C. 273. Zenobia capitur. Decius an 1 mens 3 Baron 254.48. Gall inter an 3 & 4 Baron 256. 36 & 257. 1, 6.

Oros I 7. c 22 repeating the Gallienian plagues mentioned by Eusebius adds Extant adhuc per diversas provincias in magnarum urbium ruinis parvæ et pauperes ædes, signa miseriarum et nominum indicia

servantes.

Sub Imperatore Gallieno cum Romanas Provincias barbaries usque quaque pervaderet: quam multos fratres nostros, qui tunc erant in carne putamus propinquum finem (mundi nempe credere potuisse? Augustin Epist 80 Ad Hesychium.

Dionysius speaking of civil broiles in Alexandria saith Vrbis portus qui sæpenumero propter hominum cædes in illis factitatas, & effusum cruorem similes etiam mari Rubro apparent apud Euseb l 7. c 16.

<199r>

Ex Hermæ visionibus.

Hermas, quod visa puella cogitabat in corde suo, dicens, Felix essem si talem uxorem et specie et moribus sortitus esset, ob concupiscentiam reprehenditur, etsi non in adulteram sed in uxorem (ob formam concupisceret. Reprehenditur etiam ob impietatem liberorum non a se reprehensam. Vis 1.

Ecce (Deus) transferet cælos ac montes, colles ac maria et omnia plena fient electis ejus, ut reddat illis repromissionem quam repromisit. Vis 1.

Visio turris conditæ 3.

Omnis rogatio humilitate eget, jejuna ergo et percipies a Domino quod postulas. Visio 3. Sed hæ visiones minus probatæ videntur.

Ex Hermæ Pastore

Mandatum 1. Crede quod unus est Deus.

2. Esto simplex & innocens. De nullo malè loquere nec libenter audi malè loquentem, nec crede illi. Contine te a detractone, Indue constantiam sanctam. Omnibus inopibus sa simpliciter nihil dubitans cui des. Omnibus da. Qui accipiunt ficta necessitate reddent rationem, qui autem dat innocens erit.

3. Veritatem dilige, et omnis sermo verus ex ore tuo procedat, absque simulatione Quicunque recesserit a mendacio vivet Deo.

4. Castitatem custodi, Et abstine a cogitatione impura. Vir, cum uxore adultera impenitente non debet convivere ne particeps sit mœchationis ejus, Dimittat ergo, sed aliam tamen non ducat. Et si postea resipiscat illa, vir debet recipere; sed non sæpe: Servis enim Dei pænitentia una est. Si vir vel mulier alicujus moritur et alter nupserit, non peccat. Sed si per se manserit, magnum sibi conquirat honorem apud Dominum. Siquis post vocationem magnam (Baptisma) peccaverit, unam pœnitentiam habet Si autem subinde peccet & pœnitentiam agit, non proderit homini talia agenti, difficile enim vivet Deo.

5. Aequanimis esto et patiens, et spiritus sanctus qui habitat in te, gaudens dilatabitur: Sin iracundia aliqua supervenerit, continuò spiritus sanctus qui in te est angustiaabitur et quæret discedere, & homo postea repletur spiritibus malignis. Æquanimitas valida est et fortis, & hilaris in pace, sed iracundia stulta est et levis et fatua.

6. Duo sunt genij cum homine, æquitatis et iniquitatis. Cum prior in cortuum ascenderit continuò loquitur tecum de justitia, pudicitia, castitate, benignitate, venia, charitate, & pietate. Cum autem iracundia tibi accesserit, aut amaritudo, cupiditas multorum operum, & optimorum ciborum, et ebrietatum et appetentia multarum rerum alienarum, et superbia, & multiloquia et ambitio et quæcunque ijs similia sunt, intellige genium iniquitatis in cor tuum ascendisse

Time Dominum et custodi mandata ejus et ne metue Diabolum

8. Abstine a malis operibus, Adulteris, ebrietatis, commensationibus malignis, esca nimia, lautitia, inhonestate, superbia, abnegatione, mendatio, detractone, nequitia, recordatione injuriæ, fama pessima, furto, falso testimonio, cupiditate. Sed non abstine a bonis operibus qualia sunt: Fides, timor Domini, charitas, concordia, æquitas, veritas patientia, castitas, Viduis administrare, orphanos et pauperes non despiciere, servos

Dei ex necessitate redimire, hospitalem esse, non contradicere, quietum esse, humillimum fieri omnium hominum, majores natu colere, studere justitiæ, fraternitatem conservare, contumelias sufferre, æquanimem esse, Lapsos a fide non projicere <199v> sed æquanimis facere, peccantes admonere, debitores non premere.

9. Petens aliquid a Domino, ne dicas intra te quomodo possum obtinere cum sim peccator? sed pete sine dubitatione, secus nihil impetrabis. Omnis enim dubitans homo, si non pænetentiam egerit, difficile Deo vivet. Purifica ergo cor tuum a dubitatione et indue fidem & quæ petieris accipies, sed si non cito accipias noli dubitare, forsitan enim propter tentationem aut pro peccato tuo quod tu ignoras tardiùs accipies, sed noli desinere petendo et accipies

10. Longe a te fac omnem tristitiam, nam soror est dubitationis et iracundiæ. Qui nunquam exquisiverunt veritatem sed tantùm crediderunt, sunt involuti in negotijs hominum ethnicorum et dubij, – et nihil omninò intelligunt, de divitijs cogitantes. Sed siquando audierint de Domino sensus eorum in negotijs est. Qui autem timorem Domini habent & scrutantur de Deo veritatem, cogitationem omnem habent ad dominum. Omnia quæ dicuntur ijs percipiunt. Vbi enim spiritus Domini inhabitat ibi et sensus multus adjungitur. Iam Cùm dubius inciderit in negotium aliquod, & non provenit illi propter dubitationem, tristitia intrat hominem, et tristem facit spiritum sanctum et vexat eum. Deinde cum iracundia accesserit pro negotio aliquo, vexatur, et postea pœnitet quod male fecerit. Vtraque ergo lædunt spiritum sanctum dubitatio et tristitia. Indue ergo hilaritatem, nam tristis non impetrat a Deo quod petit.

11. Spiritus malus applicat se dubijs et vacuis, et divinat illis & delectat illos loquendo secundum omnia desideria cordis eorum: Sed in turba justorum exinanitur et obmutescit. Proba ergo de vita et operibus, hominem qui dicit se spiritum sanctum

12. Tolle a te omnem cupiditatem malam et indue cupiditatem bonam et sanctam. Primùm ita proba hominem qui habet spiritum Dei: quia spiritus Dei de sursum est, quietus est et humilis et recedit ab omni nequitia et desiderio vano hujus seculi, & omni homini se facit humiliorem, et nemini respondet interrogatus, nec singulis respondet: neque cùm vult homini loquitur spiritus Dei sed tunc loquitur cùm vult Deus. Spiritus autem vacuus exaltat se, vult primam cathedram habere, improbus est et verbosus et in delicijs conversatur, & in voluptatibus multis, et mercedem accipit divinationis suæ, concupiscit uxorem alienam vel virum alienum, vel lautitias divitiarum vel multitudinem ciborum supervacuorum, vel ebrietatem multam vel delicias multas. Fatuæ enim sunt deliciæ multæ & voluptates servis Dei. Indue timorem domini et cupiditas mala fugiet a te. Habe timorem Dei & fidem in Deo, & veritatem ama, & servies Deo. Habes hæc mandata quæ omnes custodient qui purificaverint corda sua a vanis cupiditatibus hujus seculi.

Vers 7 ms 8 (omnes nempe) legunt ὅτι τρεῖς εἰσιν ὁ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ καὶ τὸ αἷμα καὶ ὁι τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσιν. Porro totus septimus versus hujus capitis desideratur in 8 mss. Codd. Græcis, scilicet ὅτι τρεῖς εἰσιν ὁ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ καὶ ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα. καὶ ὁι τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσι. Sed quia citatur a Sanctis Patribus, tum ante Arianorum tempora a S. Cypriano, quem etiam citat Fulgentius — tum furente passim et devastante omnia Arianorum hæresi a S. Athanasio in Opusculo, cui prænotatus est titulus, Disputatio cum <201v> Ario Nicææ {habita; his verbis;} {προς δε τυ}τοις πα{σι} Ιοάννης φάσκει Καὶ ὁι τρεῖς τὸ ἓν εἰσιν,} hoc est Præ{ter} hæc omnia Joannes inquit. Et hi tres unum sunt. Et sumit Athanasius hæc verba ex 7 non ex 8 versu cum expresse agat de consubstantialitate trium divinarum personarum, idcirco versus integer in textu Græco relictus est, juxta veritatem Lat. Vulg. Editionis et impressos etiam Codd. Græcos Hæc I. Matth. Caryophilus in Lect. In præfat. verò, rationem collationis Græcorum MSS reddens, nempe ut quod jampridem in græca editione veteris testamenti summa diligentia per sedem Apostolicam præstitum fuerat id ipsum per eandem non minori studio in Novi Testamenti græca editione præstaretur: Subjungit hæc verba. Conquisitis igitur, inquit, jussu sanctissimi Domini nostri Urbani VIII MSS codicib{us} venerandæ antiquitatis, e Vaticana potissimum & primarijs in Vrbe Bibliothecis, repertisque Evangeliorum codicibus decem, Actuum Apostolorum et Epistolarum omnium octo, Apocalypseos quatuor & collatione cum textu impresso Regij Codicis de verbo ad verbum diligentissime peracta, opus deo favente absolutum est.

Hæc Caryophilus in calce Catenæ Græcorum Patrum in Marcum a Pet. Possino collectæ & Romæ editæ anno 1673.

Athanas. auctor duarum volunt. in Christo. Caten in Marc.

Marchio Velesius Petrus Fraxardus Hisp.

Novum testamentum universum ad Græcæ originis fidem recognovimus, idque non temere neque levi opera, sed adhibitis in consilium compluribus utriusque linguæ codicibus, nec ijs sane quibuslibet sed vetustissimis simul et emendatissimis. Erasmus Epist Leonem X anno 1516. Nos in prima recognitione, quatuor græcis adjuti sumus: in secunda quinque: in tertia præter alia accessit æditio Asulana: in hac quarta præsto fuit et Hispaniensis. Erasmus præfat. in Ædit. quart. an 1527 Anno 1518 Erasmo rescribit Papa primæ editionis mentionem faciens secundam expectans.

<202r>

Michio Velesius Fraxardus exempl 16 contulerat quorum 8 habuit ex Bibl. Laurentiana Regis Hisp Et loca tantum in quibus vetusta illa MSS cum Vulgata latina convenerunt et a Græcis codd impressis discreparunt annotavit. Publicavit Lud. de la Cerda. Walton. Præfat. in Polyglot.

{M}atth	β.	γ.	δ.	ε.	ς.	ζ.	η	θ	1α	1β	1{δ}	sed 1α {illeg} nisi bis vel ter.
Ioan	β	γ	δ	ε	ς	ζ		θ		1β	1δ	item ι, 1α, 1γ singuli semel.
Luc	β	γ	δ	ε	ς	ζ	η	θ		1β	1δ	item 1ς bis pro id
Act	β		δ	ε		.	.	θ ι	1α		1γ	item ζ, 1δ semel. & η bis vel ter
Rom			δ	ε		.		θ ι	1α		1γ	item ζ semel
Cor			δ	ε		ζ		θ ι	1α		1γ	1ε item 1ς semel.
Gal			δ	ε		ζ		θ	1α	.	.	
Ephes			δ	ε		.		θ .	1α		1γ	
Philip			.	.		.		θ	1α		1γ	1ε Est autem 1ε tantum bis.
Colos			δ	ε		ζ		θ ι	1α		1γ	.
Thes			δ	ε		ζ		θ ι	1α		1γ	
Tim			δ	ε		ζ		θ ι	1α		1γ	item 1ς semel
Tit			δ	.		.		.	.	.	.	
Philem			.					ι	.		.	
Heb			δ	ε		ζ		θ ι	1α		1γ	
Iacob			δ	.		ζ		.	ι	1α	1γ	
Pet			δ	ε		ζ		θ ι	1α		1γ	item 1δ semel
Ioan			δ	ε		.		θ ι	1α		1γ	
Iud			δ	.				ι	1α			
{A}poc												1ε 1ς
Act			δ	ε				θ ι	1α		1γ	1δ

Evang β. γ. δ. ε. ς. ζ. η. θ. 1β. 1δ. Act β. δ. ε. η. θ. ι. 1α. 1γ. Epist δ. ε. ζ. θ. ι. 1α. 1γ. Apoc 1ε. 1ς. Continet et 1ε Epist ad Corinth Galat Ephes & Philip. Colos. nec in pluribus citatam animadverti. 1δ semel citatur in Tim & 1ς semel in Philip & semel in una Epist ad Cor. sed per errorem.

Augustinus contra Maximinum lib 3. cap 22. Concil Nicæen 1 Ioan 5.6 citatur et nihil amplius.

In editis etiam exemplaribus nonnullis non legit ut in Aldina et Badiana editione [afferat Erasmus.] Addo nec in Græco testamento Gerbelij Haganoæ 1521 nec in Colinæi Parisijs edito. Gobarus in h. l.

Vide Hieronymum Epist ad Marcellam ultima.

Franciscus Asulanus epist ante Vet. Test ad Ægidium Viterbiensem Romanæ Eccles. Presb. Card.. Etenim inquit, ego inquit multis vetustissimis exemplaribus collatis adhibita etiam quorundam eruditissimorum hominum cura Biblia (ut vulgo appellant) græce cuncta descripsi, atque in unum volumen reponenda curavi — Et Epist ante Nov test ad Erasmum cit — quam si sacri hi libri characteribus nostris effecti nomen tuum præferentes divulgarentur — Et in fine Venetijs in ædibus Aldi et Andrææ soceri 1518 mens Feb.

Bibl Editio Muscovitica 1581. Constanti{nus} dum Οςτροβίας, Βοηβοδας, κιοβίας – παντοις {illeg} ενσλοβαικη γλῶττα. In urbe Οςτρο{illeg}ίας ένβολινδία. ετεί 1581. In lingua sclavonica urbe Vohhinia regio sarmatiæ Europeæ ubi A{illeg} populi

1 Ioan 2.14 * Εγραψα .... αρχής [— Cp. A.3.154.5

1 John 3.16 αγαπην * [† τοῦ θεοῦ Cp.

Vide Marianam, Morinum Exercit II c 1, Bartholomæum Petri, Lintrensem in addit ad comm stij, Cornelium a Lapide, Iacob. Tirinum in h. l. Chamier de authent. Edit lib. XII, c. 7, n. 2. 7

Eucherius de quæst N. Test. & Comentator in h. l. Clementis sub. {n}

Eucherius Episc. Lugdun. de questionibus Novi Testamenti Locum sic legit. Tria sunt quæ testimonium perhibent, aqua sanguis et spiritus. Et in interpretatione hæc addit. Plures, inquit, hic ipsam interpretatione mystica intelligunt trinitatem, eo quod perfecta ipsa perhibeat testimonium Christo: Aqua patrem indicans quia ipse de se dicit: Me dereliquerunt fantem aquæ vivæ: Sanguine Christum demonstrans, utique per passionis cruorem: spiritu vero sanctum spiritum manifestans.

Isidorus Episcopus Hispalensis de Eucherio Lugdunensi Ep. sic loquit {Eu}cherius Ep. Lugd. — edidit ad Hilarium Arelatensem Episcopum solitu{dinis} desert{a} petentem opusculum de {laude Eremiti.} [Gennadius a{illeg}]

Moritur Valentiano et Martiano regnantibus. [Gennad.] claruit sub Theodosio juniore A.C. 440.

Sciendum est hoc loco Græcorum codices apertissime esse corruptos: nostros verò [i.e. Latinos] veritatem ipsam ut a prima origine traducti sunt continere. Quod ex prologo B. Hieronymi super Epistolas canonicas manifesto apparet. Ait enim. &c Stunica cont. Erasm.

Lucas Pauli ad Hæbræos interpretatus Epistolam. Chem. Alexandr. in Petr. interpr. Cassiodor. in Bibl. S. patr.

Auctor comment in epist Ioannis quæ Clementi Alexandrino inscribitur in Bibl Patr. sic legit Quia tres sunt qui testificantur spiritus et aqua et sanguis et hi tres unum sunt.

Legit εἰς τὸ ἕν editio Lipsensis Vogelij qui duplicem lectionem agnoscit unam in textu ἕν εἰσι unum sunt et in margine εἰς τὸ ἕν εἰσι in unum sunt.

Controversia Arij et Alexandri incipit cum quies erat a persecutione. Eus. l 10. 1 Convocatur concilium Nicænum. Evocabatur frequenter Arius in Concilium et assidu—o tractatu assertiones ejus discutiebantur: decernitur ὁμούσιον. Septendecim soli tunc fuisse dicuntur quibus Arij fides magis placeret. Obnitentibus Constantinus exilium minitatur. Quare Arius cum alijs seu in concilium mittitur. Cæteri undecim acquiescunt ad subscribendum manu sola non mente: cujus simulationis autor fuit Eusebius Nicomedensis. Euseb l 10. 5

Præter symbolum statutum, anathematizantur qui dicunt: Erat aliquando quando non erat filius, et antequam nasceretur non erat, aut ex nullis subsistentibus factus est, aut ex alia substantia vel subsistentia, aut τρέπτον seu mutabilem Statuunt etiam Ordinationem Episcopi absque præsentia vel autoritate Episcopi Metropolitani irritam esse. Et ne in una civitate duo sint Episcopi. Et ne ab uno Episcopo excommunicatus, excipiat ab alio. Et ne quis Clericus de civitate inferiori ad majorem Ecclesiam transire ambiat. Et ne quis clericus qui derelicta Ecclesia sua, nulla existente causa probabili vagatur et oberrat per alias Ecclesias suscipiatur in communionem. Et ut Paulianistæ qui sunt Photiniani rebaptizentur. sect 6.

Constantia moriens presbyterum quendam Arrianum Constantino commendat, dicens se pro fratris statu esse sollicitam, ne fortè pro innocentium pœnis regni sui pateretur excidium. Is accomodat aurem Presbytero, et interim accersiri de exilio Arium jubet. Arius fidei confessionem dat Imperatori, quam miratus Imperator, rursus Arium ad concilij remittit examen, quoniam quidem ad dedictionem Hierosolymorum ex omni orbe coire sacerdotes invitabantur, scripsit ad eos ut expositionem fidei ejus probarent, et eum vel per invidiam (ut asserebat) tunc circumventum dignoscerent, vel nunc ab errore correctum clementi erga ipsum judicio uterentur. A suis qui simulanter subscripserant facilè receptus est; sed cum Alexandriam perrexisset, impugnatur. Interea Constantinus obit. Eus l 10. 11

Circa initum Iuliani Apostatæ, ex Arianis oriuntur Eunomiani qui statuunt filium per omnia dissimilem patri, quod factura factori similis esse nequit, & Macedoniani qui dicunt filium per omnia similem patri, sanctum verò spiritum cum patre et filio nihil habere commune (autore macedonio. Eus l 10. 25

Regnante Iuliano concilium celebratur Alexandriæ in quo pauci numero conveniêre, Statuentes præterea ut ejusdem substantiæ ac deitatis cum patre et filio spiritus sanctus crederetur, nec quicquam in trinitate creatum aut inferius posteriusve diceretur. Disputatur etiam de differentia inter substantiam et subsistentiam, tandemque definiunt substantiam designare rei alicujus naturam rationemque qua constat, subsistentiam vero personam uniuscujusque, hoc ipsum quod extat et subsistit. Adeoque tres subsistentiæ in una substantia. Statuerunt etiam quod dominus corpus neque sine anima neque sine sensus suscepit. sec 28, 29.

Historiæ de Ossibus Babylæ martyris. sec 35

Athanasius sacerdos per annos 46. Euseb 11. 3. Hist. Trip. l 7. c 36 Socrates.

Ex Historia Tripartita.

Dicit Sozomenes Epistolas extare contrarias illis rebus quæ scripsit l 1. 3.

Incipit Historiam Sozomenes a Crispo tertio et Constantino Cæsaribus et Consolibus <203v> hoc est ab anno decimo nono Constantini l 1. 1, 4. Ergo in eo anno exorta est contentio Arij & Alexandri. Quære. Vide sequentia. Postea cap 9 & 10 incipit. {Inci} postquam per omnia floreret Ecclesia, Licinio scilicet ut in præcedentibus dictum est perempto. c 12.

Tunc Episcopi fuerunt Sylvester Romæ. Alexandriæ Alexander. Constantinopoli Alexander alter. Hierosolymis Macarius. Antiochiæ Vitalis, dein Philogonius. Antiochiæ Eustathius mox illuc a Synodo Nicæno translatus ab Episcopatu vicinæ Berææ. Tripoleos Hellanicus. Osius Cordubæ, post Arrianus. Antiochiæ{Mygdonicæ} seu Nisibin Iacobus Paulus Neocæsariæ Euphratensis. Paphnutius Ægyptius. Spiridion Cyprius.

Cæsariæ Eusebius Pamphili. Nicomediæ Eusebius alter. Paulinus Tyri. Athanasius Anazarbi Gregorius Beryti, Ætius Lyddæ seu Diospoli. Patrophilus Scythopoleos. Minophantes Ephesi. Theogonius Nicææ. Narcissus Neroniadis seu Irenopolis in secunda Cilicia. Theonas Marmaricæ. Secundus Ptolemaidis Ægypt. Maris Chalcedonensis.

Alexander in Epistola generali scribit se cum Episcopis Ægypti et Lybiarum pene centum convenientes Arium et sequaces Anathematizasse. c 14. l. 1.

Ante Synodum Nicænam tres in Syria ordinati sunt Episcopi eo quod consenserint cum Ario. Epist. Alex. altera in l 1. c 14 Item cum Ario et Achille {fecit} concilium (ut dicit) malignantium. Ibid. Item sic scribit: In Tomo quem etiam vobis direxi per filium meum Archidiaconum subscripserunt tam totius Ægypti & Thebaidis quàm Lybiæ ac Pentapolis, Syriæ Lyciæ Pamphyliae Asiæ Cappadociæ sacerdotes aliarumque Provinciarum ad quorum instar etiam vos confido eum suscipere. — Sunt autem qui Anathematizati sunt ex Presbyteris quidem Arius ex Diaconibus autem Achilles, Euzoius, Aithalis, Lucius Sarmatius, Iulius, Menas, alter Arius et Helladius. Ibid.

Quoniam Eusebius frater tuus Cæsariensis & Theodotus & Paulinus et Athanasius et Gregorius et Ætius et omnes per Orientem dicunt quòd præexistit Deus filio sine principio Anathema facti sunt præter solum Philogonium et Hellanicum et Macarium homines hæreticos ineruditos quorum alij dicunt filium eructationem alij vero propositionem, alij coingentum. Nos autem quoniam dicimus et sapimus quia filius non est ingenuus nec ingenui pars nullo modo neque ex aliquo subjecto, sed quod voluntate et consilio subsistit ante tempora & ante secula plenus deus unigenitus inconvertibilis, & antequam generaretur aut crearetur aut prædestinaretur aut fundaretur non erat: (ingenuus enim non erat) persecutionem patimur. Quia diximus principium habet filius, Deus autem sine Principio est, Et quia diximus ex non extantibus est (sic autem diximus secundum quod nec pars dei est nec ex aliquo subjecto) propterea persecutionem patimur. Ex Epistola Arij ad Eusebium Nicomedensem. Trip. hist l 1. 15.

Neque duos ingenuos audivimus unquam, neque unum in duos divisum. Neque corporale aliquid passum esse didicimus: sed unum quidem ingenuum unum <204r> verò ab eo verè et non ex ejus substantia factum. Euseb. in Epist. ad Paulinum Tyri. l 16.

Poterat autem illo tempore plurimum Eusebius, quia tunc Imperator Nicomediæ Morabatur. Nam ibi ante paululum temporis Dioclesianus et qui circa eum erant Regalia constituerant. Propterea ergo multi Episcoporum obediebant. Eusebio. Et illic frequenter scribebat Alexandro ut deserens quæstionem quæ moveret tumultum susciperet Arium & sequaces ejus: per civitates autem diversis Episcopis ne consentirent scriptis Alexandri. Vnde omnia erant valde turbata. Non enim solummodo Ecclesiæ Præsules ratiocinationibus inter se certare videbantur sed etiam populus divisus erat. l 17. vide etiam l. 18

Cùm verò sæpe supplicantes Alexandro qui circa Eusebium erant non inclinassent eum — concilium in Bythinia colligentes scripserunt Episcopis universis ut tanquam rectè credentibus communicarent Arrianis et agerent ut Alexander quoque communicaret eis. Dumque eorum studium defecisset Alexandro nequaquam consentiente, legatione fungitur Arius ad Paulinum Tyri Episc. & Eusebium Cæsareæ Palestinæ & Pratrophilum Scythapoleos, petens una cum suis, ut juberetur cum populo qui cum eo erant, solemnna sacramenta ecclesiæ celebrare tanquam ipse prius Presbyterorum habuisset officium. Esse dicens consuetudinem in Alexandria (sicut etiam nunc) ut uno existente super omnes Episcopo, Presbyteri seorsim ecclesias obtinerent, & Populus in eis collectas solemniter celebraret. Tunc illi una cum alijs Episcopis in Palestina congregati, tale decretum super petitione Arij protulerunt, jubentes eos collectas exercere sicut prius esse tamen subditos Alexandro pontifici et deprecari semper ut ejus pace et communione fruerentur. Cumque etiam in Ægypto multis concilijs celebratis hæresis pullularet ita ut ad regalia usque perveniret, non mediocriter Constantinus Imperator affligebatur, et propterea culpabat Arium et Alexandrum eisque scribens arguebat quia cum latere potuisset hæc quæstio eam deduxissent ad medium et vehementi studio contentiones movissent. Alexandro siquidem et Ario aliquando culpans aliquando suadens talia scripsit.

Didici natam &c l 1. c 19 & 20. In hac epistola narrat occasionem controversiæ. Dicit ejusmodiquæstiones quæ non alicujus legis necessitate proponuntur, inutilis vacationis tempus exquirere. Quis, ait, tantarum

quæstionum subtilitates extra lapsus sui periculum sustinebit? Ego fugienda sunt in talibus multiloquia ne fortè dum infirmitatè nostræ naturæ minimè quod proponitur explicatur, mente discentium auditorum pro tardiore intellectu ad perfectam quæstionis perceptionem pervenire non valente, ad necessitatem blasphemiae aut schismatis populus adducatur. Non enim pro summo legis mandato apud vos occasio certaminis inflammata est, neque nova quædam pro dei religione hæresis introducta est. Pro parvis (valde modicis) et nequaquam necessarijs litigatis. Vulgaria sunt hæc et infantum magis fatuitatibus commodanda quam sacrorum virorum & prudentium intelligentiæ consona Recedamus ergo volentes a tentationibus diabolicis. Quod vobis inter <204v> inter alia contentionem excitavit — (pgt) — rursus agnoscite. c 20.

Epistola vere Christiana, ne dicam prophetica, quam vel Arrianus vel Arius ipse scribere potuisset. Certè si Imperator intellexisset Alexandrum tantum has quæstiones tanti fecisse ut ideo excommunicasset Arrianos et ex Ecclesijs ejiceret, neque ullo modo reconciliationem admitteret Arrianos verò non tanti fecisse quæstionem ut Alexandrum cum suis excommunicarent sed tantum obnitos esse ne tam levia (quæ etiam falsa æstimabant) pro fidei fundamento obtruderentur, non quæ ipsi crederent intrusisse alijs sed tantum renuisse quæ alij ipsis pro religione intruderent ne fieret innovatio in religione & omnibus modis suasisse Alexandro alijsque ne propter has controversias Communio frangeretur, adeoque Arium cum suis in communionem recipiendum esse: nunquam Arrianis succensuisset utpote cum seipso eadem planè sentientibus. Sed Patres Nicæni alijque ejus partis qui circa Imperatorem erant occedarunt eum cum simulatis accusationibus, nec potuit Imperator veritatem cognoscere antequam Constantia soror moriens fraudem ei detexit & Sacerdotem quendam ei commendavit qui veritatem plenius narraret.

Athanasius in Concilio Nicæno tantum Diaconus Hist trip l 2. c 2

In Concilio Nicæno primum locum tenuit Eustathius Antiochenus, secundum Euseb. Pamph. l 2 c 5. Constantinus hortatur ut ex scripturis solummodo controversiam determinent. Ibid. Noluit is judex esse in rebus sacris. Ibid. Arriani dictantes fidei petitionem cætui dederunt. Quæ cum lecta fuisset ab universis repente disrupta est et adultera fraudulentaque pronunciata. Ib.

Sabinus Heracleæ Thracensis Mecedonianorum Episcopus laudat Eusebium Pamphili et Constantinum tanquam ea quæ sunt christianorum dogmatizantem Culpas autem expositas in Nicæa fidem tanquam ab Idiotis et nihil scientibus traditam Trip l 2. c 8.

Eusebius tradit suum sensum de Voce Consubstantiæ & creaturæ l 2. c 11

Impedit Pahnutius ne nuptias clericorum condemnarent. c 14

Tempore concilij vicennialia. c 14, & 18 Edictum Constantini ut Ariani Porphyriani vocarentur & eorum libri comburerentur, essetque occultatio eorum capitalis pœna l 2. c 15.

Eusebius & Theogonius revocantur. Eorum libellus pœnitentiæ l 2. c 16.

In tantum fidei (sub Constantino) crevit, ut multi quoque Iudæorum civium Pagani verò pene omnes Christianam illic converterentur ad fidem. In qua urbe (Constantinopoli) crescente, quo tempore religio noscitur ampliata, neque aræ neque Pagana Tempia aut sacrificia facta sunt nisi sub Iuliano brevi tempore. quod mox probatur extinctum. Sozom. l 2. c 18 Trip. hist.

Miraculum pro adoranda cruce l 2. c 19

Epistola Constantini contra Eusebium. l 2. c 22

Fabula Adulterij ab Arrianis impositi Eustathio. c 24

Eusebius Pamphili renuit Episcopatum Antiochiæ. Quod miratus Constantinus laudavit eum, beatum vocans, dicensque quod non unius urbis sed totius orbis potius digne decerneretur Episcopus. l 2. c 25.

Formula fidei Ariminensis composita est neque Episcopo Romano neque Vincentio qui tot annis episcopatum integre gesserat, neque alijs eisdem consentientibus. Damasus apud Theod l 2. c 13. At quomodo Vincentius episcopatum tot annis integre gessisse dicatur qui inter primos (scil sex annis ante concil Ariminense Causam Athanasij deseruisset. Et quomodo Episcopus Romanus (Liberius scil.) non præbuisse assensum dicatur qui formulæ Ariminensi in Concilio Sirmiensi subscripsisset. Hæc verba itaque vel ficta sunt, vel a Damaso dolosè dicta quasi illi excipiendi sint quorum assensus, cum antea subscripsissent eidem formulæ, non exigebatur denuò in concilio Ariminensi.

Nota, quod Felix obiit tempore Constantij & Liberius solus Episcopatum obtinet, quod non permississet Constantius si Liberius assensum Concil. Arim. denegasset. Philostorgius ait quod Felix rediunti Liberio omninò cessit. Philostorg l 4. c 4.

Cum Imperator voluisset filium dici per omnia similem Patri, Arim. Consil. tamen posuit tantum similem patri. Vnde videre est quod Imperator (qui ipse non interfuit huic concil) non {intulit} vim Consilio sed hoc tantum agebat ut patres tamdiu in Synodo detinerentur donec disputando inter se pacis gratia convenirent in aliqua communi sententia. Causa autem quod non dixerunt filium per omnia similem credo fuit dissimilitudo in nascibilitate filij et innascibilitate patris.

3 In Concilio Ariminensi sub initio major erat pars homoüsianorum, ijque mittunt 20 Episcopos Legatos in Orientem qui significarent eorum sententiam. Sed Legati illi primo deficiunt dein alij plures donec viginti tantum restarent. Nec tamen Imperator voluit concilium dissolvi sed cæteros etiam per disputationem convinci: O quantum differt hujusmodi Concilium ubi examinatio veritatis per disputationes, & firma pax per universam concordiam designatur, ab illis ubi res statim per numerum votorum decernitur, & sic minor pars non convincitur et unitur sed opprimitur per majorem.

Moriente Consantio, & regimine ecclesiæ per Iulianum apostatam laxato vario iterum seminantur discordia. Eunomius incipit prædicare filium essentia dissimilem patri. Ætius etiam hæresiarcha qui in concilio A.C. 359 damnatus exulabat, ad prædicandam suam doctrinam liberatur, & Athanasius pariter cum socijs, atque ab hoc tempore ecclesia procellis undique cœpit agitari.

Ex Philostorgio.

Per ὁμοούσιον Patres Ario favantes in concilio Nicæno intelligebant ὁμοιούσιον Philost l 1. c 9. Ariani post tres annos (forte ab Eusebio pulto) relaxantur ab exilio. l 2 c 6. Crimina Athanasij l 2. c 11. Constantinus veneno sublatus mandat homicidas fratres ejus tolli, l 2. c 16. Flavianus Antiochenus collecta Monachorum multitudine (in transitu Athanasij ex Europa per Syriam in Ægyptum) primus omnium acclamavit Glor. patri et Fil. et SS. lib 3. c 13. Flavianus & Paulinus Antiochenum Episcopatum inter se postea diviserunt l 3. c 18 Liberius cum Osio subscribunt contra homoüsij vocabulum in concil Sirm. l 4 c 3. Dein restituitur Liberius & Felix ad sua redit, Episcopi dignitatem retinens nulli tamen præsidens Ecclesiæ l 4. c 4. Vide l 4. c 8, 9, 10, 11, 12 De concil Arim & Constantinop. /

Ex Greg. Nazianzen Orat 21 In Laudem Athanasij.

Exhorting all to prais Athanasius he says: Virgines pronubum laudent: qui solitariam vitam agunt, excitatorem et erectorem. p 379.

Athanasius exulans ad sacra illa & divina Ægypti Monasteria se confert [succedente Georgio] — et cum Monachis consuetudinem habens solitariam vitam cum cænobica in gratiam reducit: illud nimirum ostendens & Episcopatum Philosophiæ minimè expertem esse et philosophiam sacri Antistitis institutione opus habere. Sic enim hæc duo, hoc est tranquillam actionem et actuosam tranquillitatem consociavit & copulavit, ut persuasum omnibus redderet monasticæ vitæ professionem morum potius gravitate & constantia quàm corporis secessionem exprimi. &c Addit. quod, Monachi ad Sacerdotij munus omnibus numeris absolutum pauca conferentes, multò plura ad monasticæ vitæ rationem partibus omnibus explendam recipere. Tantumque ei tribuebant ut quicquid ipsi placuisset, pro lege haberent, illiusque decreta pro Mosaicis tabulis ducerent, ac majori, quàm quæ sanctis viris deberi videatur, ipsius veneratione afficerentur. p 384, 385.

Georgius Imperatoris simplicitatem sibi conciliat: pietate enim ipsius dimoveor, ne levitatem dicam. Nam si verè dicendum est, Zelum habebat verum non secundum scientiam. p 385

Cædem Georgij, Nazianzenus tribuit Athanasianis dicitque Athanasium eo cæso mox in urbem redijsse. p 389, 390. Concurrerant tamen ad cladem ethnici (Iulian Ep. ad Alexandr. ubi suos reprehendit)

Athanasius post cædem Georgij rediens — prolapsam fidei doctrinam erigit, ac liberè rursus trinitas prædicatur — leges etiam rursus orbi terrarum præscribit atque omnium mentes ad se convertit p 392

Iovianus Athanasium et omnes alios Episcopos ab exilio revocat, & fidei nostræ veritatem a multis laceratam & perturbatam atque in sexcentas opiniones partesque distractam sibi tradi postulavit. — Atque hic potissimùm Athanasius puritatis suæ fideique in Christum firmæ & constantis specimen edidit. Nam cum cæteri omnes qui doctrinam nostram profitebantur, trifariam divisi essent, ac multi circa filium, plures etiam circa spiritum sanctum ægram fidem haberent (ubi et levior impietas pro <207r> pietate habebatur) pauci autem utrinque sani et incolumes essent; primus ille & solus, aut cum admodum paucis, veritatem palam apertisque verbis promulgare non dubitavit, unam trium personarum divinitatem & essentiam scripto confessus: & quod multis illis patribus circa Filium prius concessum fuerat idem ipse postea in afferenda spiritus sancti divinitate superno afflatu consecutus. Atque Imperatori donum vere regium & magnificum offert scriptam nimirum fidei confessionem adversus novum dogma nusquam in scriptura expressum: ut sic & Imperatorem Imperator & doctrinam doctrina & libellum libellus frangeret atque opprimeret. Hujus confessionis ut mihi videtur autoritate permoti, tum Occidentales tum quicquid in Oriente vitale est pietatem colunt

Cum essentia una et tres Hypnostases a nobis pie dicerentur (quod alterum divinitatis naturam (φυσιν) alterum trium personarum proprietates declaret) atque eodem quidem modo apud Italos intelligerentur, sed ob linguæ illius angustiam & verborum inopiam hypostasim ab essentia distinguere non possent, eoque factum esset ut pro ea ne tres essentias admittere videntur Personarum vocabulum inducerent; quid tandem contigit? res profectò ridicula, vel potius miseranda. Diversæ fidei speciem præbuit levis illa et jejuna de vocum sono altercatio. Hinc deinde Sabellianismus excogitatus est in tribus personis προσωποις et Arrianismus in tribus substantijs ὑποστάσεσι, quorum utrumque pertinax contendendi studium effinxerat [the Latines calling the Greeks Arians because Arius put 3 substances & the Greeks calling the Latines Sabellians because Sabellius's put one substance with three names.] – Quæ cum Athanasius videret utraque parte leniter & benigne accita, verborumque sententia diligenter & accurate perpensa, posteaquam concordem reperit, nec, quantum ad doctrinam ullo modo inter se dissidentes, ita negotium transegit, ut nominum usum concedens rebus eos constringeret. pag 395, 396. From the straitness of the Latine & controversy about the words is demonstrated the novelty of the language. 3 persons & 1 substance

Cum Athansius eum vitæ cursum tenuisset – ut & vita ipsius morumque ratio Episcopatus norma esset, & ipsius dogmata pro fidei orthodoxæ lege haberentur – vitam claudit. p 397.

In fine Gregorius sic Athanasium precibus colit. Nos autem utinam ipse benignus et placidus aspicias atque hunc populum gubernes, perfectum perfectæ trinitatis quæ in patris filij & spiritus sancti contemplatione intelligitur et colitur, adoratorem: meque siquidem res pacatæ futuræ sint, in vita teneas gregemque mecum pascas: sin autem ecclesia bellis flagrata est, reducas, aut assumes tecumque et cum tui similibus colloques temetsi magnum sit quod postulo. pag 397.

Athanasius Antonij vitam conscripsit, monasticæ vitæ præcepta tanquam lata lege promulgans. Greg. Naz. Orat 21 In laud. Athan.. p 376.

<207v>

Anno 324 Constantinus uxorem balneo callido immergens occidit multosque amicos peremit adeo ut & cum eo Baronius iterum & sæpius vocat hæc neroniana tempora. Baron ann 324 Non mirum ergo si fideles {e} literis Imperatorij contra Arius promulgatis territi non audebant venire ad Consil. Nicæn. Imo anno 326 ipse filium charissimum Crispum Cæsarem occidit (Gothofredus in Chron C. Theod)

<208r>

Reperitur in antiquis inscriptionibus Damasus pro unctione sanctæ Ecclesiæ nuncupasse vota Martyribus, quæ et persolvit, ubi Romanus Clerus, relicto schismatico Vrsicino, Damaso conjunctus. Extat de his vetus inscriptio istis verbis

Sanctorum quicumque legis venerare sepulchrum
Nomina nec numerum potuit retinere vetustas
Ornavit Damasus tumulum cognoscite rector
Pro reditu cleri Christo præstante triumphans
Martyribus sanctis reddit sua vota Sacerdos.^[108]

§ 19. Ex Antiq. inscrip. in Appen. pag 1171. nu. 3.

Cùm socrus Simonis magnis febribus detineretur, Petrus et Andreas rogaverunt Dominum pro eâ. — Luc 4

Et tu [ô Vidua] habes proximos qui Deo pro te supplicent. Habes Apostolos proximos, habes martyres proximos, si ipsa martyribus devotionis societate, misericordiæ quoque muneribus appropinques. — Tunc pro affinitate poterant [Apostoli,] nunc jam possunt pro nobis et pro omnibus impetrare. Videtis enim quod magno peccato obnoxia, minus idonea sit quæ pro se precetur, certè quæ pro se impetret. Adhibeat igitur ad medicum alios precatores. Aegri enim, nisi ad eos aliorum precibus medicus fuerit invitatus, pro se rogare non possunt. Infirma est caro, mens ægra est, & peccatorum vinculis impedita. Ad medici illius sedem debile non potest explicare vestigium? Obsecrandi sunt Angeli pro nobis, qui nobis ad præsidium dati sunt. Martyres obsecrandi quorum videmur nobis quoddam corporis pignore patricinium vindicare. Possunt pro peccatis rogare nostris quia proprio sanguine etiam si qua habuerint peccata, laverunt. Isti enim sunt Dei martyres, nostri Præsules, speculatores vitæ, actuumque nostrorum. non erubescamus eos intercessores nostræ infirmitatis adhibere, quia ipsi infirmitatem corporis etiam cùm vincerent cognoverunt. Ambros. lib. De Viduis

Cuncti igitur devotissimè percolendi sunt, sed specialiter ij venerandi sunt a nobis quorum reliquias possi <208v> demus. Illi enim nos orationibus adjuvant, Isti etiam adjuvant passione. Cum his autem nobis familiaritas est. Semper enim nobiscum sunt, nobiscum morantur, hoc est, et in corpore nos viventes custodiunt & de corpore recedentes excipiunt. Hic ne peccatorum nos labes absumat, ibi ne inferni horror invadat. Nam ideo hoc a majoribus provisum est, ut sanctorum ossibus nostra corpora sociemus, ut dum illos tartarus metuit, nos poena non tangat: dum illis Christus illuminat, nobis tenebrarum caligo diffugiat. Cum sanctis ergo martyribus quiescentes evadimus inferi tenebras eorum proprijs meritis, attamen consocij sanctitate. Ambros. Maximus Serm 77. De natali Martyrum Octavij Adventitij & Solutoris

Eusebius, quia castitatis vigore pollebat, propositum virginitatis instituit; quia abstinentiæ gloriabatur angustijs, monachorum introduxit forte servitium; quia Pontificij administratione fulgebat, plures e discipulis sacerdotij sui elegit hæredes. Quamvis igitur nonnulli liberis suis relinquunt auri argentique thesauros, nemo tamen sancto Eusebio ditiores reliquit. Siquidem omnes extiterunt aut Sacerdotes aut martyres. Nam, ut cætera taceam, illud quàm admirabile est, quod in hac sancta ecclesia eosdem monachos instituit quos clericos, atque ijsdem penetralibus sacerdotia officia contineri, quibus et singularis castimonia conservatur ut esset in ipsis viris contemptus rerum & accuratio Levitarum: ut si videris Monasterij lectulos, instar Orientalis propositi iudices; si devotiones cleri perspexeris, angelici ordinis observatione gaudeas. Illud autem tacendum omninò non arbitror quod cum Arrianorum detestanda perfidia totam cum universo mundo Italiam perturbasset, atque ejusdem pestulentiae Sacerdotes simplicitatem sancti Dionysij martyris captivassent, ita ut subscriptionis ejus vinculum retinerent, quâ illum a manibus eorum sapientia liberavit Dixit enim se eorum consentire perfidiæ sed quod sibi filium Dionysium in subscribendo præponerent gravi <209r> ter se moveri. Vos enim, inquit, qui dicitis filium Dei Patri Deo æqualem esse non posse, cur mihi filium prætulistis? Qua illi ratione promoti statim Sancti Dionysij chirographum deleverunt, priorem locum subscribendi beato Eusebio deferentes. Quos ille increpans et irridens ait: Neque ego me vestris sceleribus polluo neque filium meum vobiscum participare permitto. D. Ambros. serm. 69. De natali S. Eusebij Vercellensis Episcopi. vel potius Maximus Taurinensis.

Faustus Manicheus in libro contra Catholicos dixit

Sacrificia gentium vertistis in agapes, idola in martyres, quos votis similibus colitis: defunctorum umbras vino placatis et dapibus: solennes gentium dies cum ipsis celebratis, ut calendas et solstitia: de vita certè mutastis nihil. Respondit Augustinus: Populus Christianus memorias martyrum religiosa solemnitate concelebrat, et ad excitandam imitationem et ut meritis eorum consocietur, atque orationibus adjuvetur: ita tamen ut nulli martyrum, sed ipsi Deo martyrum sacrificemus, quamvis in memorias martyrum constituamus

altaria Quis enim Antistitum in locis sanctorum corporum assistens altari aliquando dixerit: Offerimus tibi Petre aut Paule aut Cypriane: sed quod offertur, offertur Deo. — Colimus ergo martyres eo cultu dilectionis & societatis quo et in hac vita coluntur sancti homines Dei, quorum cor ad talem pro evangelica veritate passionem paratum esse sentimus. Sed illos tanto devotius quanto securius post certamina superata. — At verò illo cultu quæ græcè latria dicitur, cùm sit quædam propriè divinitati debita servitus, nec colimus nec colendum docemus nisi unum Deum. Cum autem ad hunc cultum pertineat oblatio sacrificij, unde Idololatria dicitur eorum qui hoc etiam Idolis exhibent: nullo modo tale aliquid offerimus aut offerendum præcipimus vel cuiquam martyri vel cuiquam sanctæ animæ, vel cuiquam angelo. — Deo quidem in memoriis martyrum frequentissimè sacrificamus, illo duntaxat ritu quo sibi sacrificari novi testamenti manifestatione præcepit: quod pertinet ad illum cultum qui latria dicitur et uni Deo debetur. Hujus sacrificij caro et sanguis ante adventum Christi <209v> per victimas similitudinum promittebatur: in passione Christi per ipsam veritatem reddebatur: post ascensum Christi per sacramentum memoriæ celebratur. D. Augustin contra Faustum Manichæum lib 20 c 21. Quoniam plerumque in agapibus etiam carnes pauperibus erogantur, misericordiam Christianorum similem dicitis sacrificijs Paganorum. Ib. cap 20.

Inter Petrum et Theodatum conventum est ut Imperatori Theodatus Sicilia cederet, illique auream in annos singulos trecentarum librarum coronam ut mitteret, e Gothis item tria millia, — tandem cessurum se Iustiniano Imperatori principatum fatetur, **{illeg}** idque ipse imprimus & ejus deinceps uxor juravit. Et Imperatur Petrum mittit & Belisarium missurus erat qui Italiam reciperent. sed prospero belli casu Theodatus erectus non stetit promissis.

Sed delicijs frui cupis, asside sepulchro Martyris, lacrymarum illic fontes effunde, animam contere, ἄρον ἔυλογίαν ἀπὸ τοῦ τάφου benedictionem a sepulchro ejus refer; λαβὼν αὐτὴν συνήγορον ἐν ταῖς εὐχαῖς ejusque patricinio fretus in precibus, narrationibus certaminum ipsius legendis te frequenter exerce, loculum amplectere, capsulæ reliquiarum affixus esto: non ossa martyrum tantum, sed et ipsorum sepulchra & capsulæ πολλὴν βρύουσιν ἔυλογίαν multis benedictionibus scatent. Chrysost. serm 59 in Martyres. Edit Fronto Ducæi

Claudos faciunt currere, cæcos illuminant, leprosos numdant, dæmones effugant: Testatur multitudo eorum qui quotidie salvi fiunt. Chrysost de Pentecoste.

Quando quod ex nobis est simul afferimus, et accedit ἡ παρὰ τῶν δικαίων πρεσβεία intercessio sanctorum, plurimum nobis confert. Quod si ipsi salutis, nihil amplius nobis prodest. — Id scientes, dilecti, καταφεύγωμεν μὲν ἐπὶ τὰς τῶν ἁγίων πρεσβείας, καὶ παρακαλῶμεν ὡς ὑπὲρ ἡμῶν δεηθῆναι confugiamus ad sanctorum preces et oremus ut pro nobis intercedant: sed non illorum precibus tantum confidamus sed et ipsi nostra, ut oportet, dispensemus rectè, &c. Chrysost in c 19 Gen. Hon 44.

<210r>

Non igitur quasi oscitantes & desides ex aliorum meritis pendeamus. Habent enim vim pro nobis, & quidem maximam, orationes supplicationesque sanctorum: sed tunc profecto cùm nos quoque idipsum per pœnitentiam postulamus. Et paulo post: Hæc dicimus, non ut supplicandum esse sanctis negemus sed ne nosmet ipsos in otium ac desidiam resolvamus, & dormientes ipsi alijs tantummodo nostra curanda mandemus. Chrysost in Mat 2 Hom 5.

Fortasse non mediocri erga sanctas illas amore exarsistis. Cum hoc igitur ardore coram ipsarum reliquijs procidamus, ipsarum Capsulas complectamur: multam enim possunt virtutem Capsulæ martyrum obtinere, quemadmodum et ossa martyrum vim magnam habent. Neque die tantum hujus festivitatis, sed alijs etiam diebus ijs assideamus, παρακαλῶμεν αὐτὰς ἀξιῶμεν γένεσθαι προστάτιδας ἡμῶν eas obsecremus; obtestemur, ut patronæ sint nostræ. Multam enim fiduciam obtinent non viventes modò sed et mortuæ, multoque magis cum sint mortuæ. Iam enim stigmata ferunt Christi cùm autem stigmata hæc ostenderint, omnia Regi possunt persuadere. Quando igitur tanta illæ virtute pollent, tantaque apud eum amicitia; cum continuâ velut obsessione ac perpetua illarum visitatione in familiaritatem nos illarum insinuaverimus, ipsarum operâ Dei misericordiam impetremus &c. Chrysost Hom De SS Bernice & Prosdoce, Antiochiæ habita. His similia habet in Orat in Iuventinum et Maximum itidem Antiochiæ habita.

Chrysostomus de miraculis Christi et Apostolorum locutus Quæ omnia, pergit, siquis fastum prædicat & figmentorum præstigias minimè persuasum faciles: certè quæ nunc conspiciuntur, ad blasphemum os obturandum, idque pudefaciendum, ad effrænem linguam cohibendam, satis superque fuerint. Nulla est enim nostri hujus orbis seu regio, seu gens, seu urbs, ἔνθα ταῦτα οὐκ ἄδεται τὰ παράδοξα, οὐ θαυμασθέντα ποτὲ εἰ πλάματα ἦν, ubi nova atque inopinata miracula hæc non decantentur: quæ quidem si figmenta fuissent, prorsus in tantam hominum admirationem non venissent. (Chrysost Orat 2 de S. Babyla scripta anno vigesimo currente post Historiam Babylæ et Oraculi. 383.) Et paulo post: Abunde, inquit, orationi nostræ fidem faciunt quæ quotidiana a martyribus miracula eduntur, magna affatim ad illa hominum multitudine affluente. Ib.

<210v>

Constantio mortuo, Iulianus divulgato per universum terrarum orbem mandato, præcepit ut idolorum templa instaurarentur aræ excitarentur, pristini dæmonibus honores redderentur. Chrysostomus Orat 2 in Babylam.

Libanius (apud Chrysost Orat 2 in Babylam) vocat tempora Costantij demolientis cultum gentilium πολὺς ἐκεῖνος κατακλυσμὸς ingens illud diluvium. Citat ibidem Chrysostomus Libanium pro historia Bbylæ.

Faxit Deus hujus sanctæ Virginis et eorum qui similiter certaverunt orationibus ac precibus, ut et hæc et alia, quæ dicta sunt, diligenter memoria teneatis. Chrysost Hom. in S. Pelagiam Antiochiæ habita, orationem prædicta prece concludens Et in fine Orationis in S. Iulianum Antiochiæ itidem habitæ, sic hortatur populum. Ante urbem omnes effusi comprehensos fratres nostros huc reducamus: ut crastino etiam die plenum nobis Theatrum reddatur, ac festus conventus sit perfectus: ut propter hoc studium nostrum ac diligentiam hic adhibitam, εἰς τὰς αἰωνίους ἡμᾶς δέξεται σκηνὰς ὁ ὄγιος μάρτυς μετὰ παρρησίας πολλῆς, in æterna tabernacula sanctus martyr multa cum fiducia nos recipiat.

Orat: in Martyrem Ignatium Antiochiæ habitam Chrysostomus ubi multum laudaverat virtutes reliquiarum sic concludit. Quæ omnia considerantes, cum omni gaudio atque lætitia, sacrum hunc locum frequentemus; ut contubernij, mensæque cælestis participes cum sanctis fieri valeamus, precibus ipsorum sanctorum et gratia, ac benignitate domini nostri Iesu Christi. Eodem fere modo concludit Orat 2 de fato et Providentia & Orationem in martyres Ægyptios: in qua Oratione dicit etiam: Sanctorum corpora quovis adamantino et inexpugnabili muro tutius nobis urbem communiunt &c — neque tantum adversus hominum insidias aut adversus fallacias dæmonum utilis nobis est hæc possessio, sed si nobis communis dominus ob peccatorum multitudinem irascatur his objectis corporibus continuo poterimus eum propitium reddere civitati. Theodoretus autem 8 de curat. Græc. affect. Civitates, ait, et pagi corpora martyrum inter se partiti σωτήρας ὀνομάζουσι καὶ ὡς πολιούχοις τιμῶσι καὶ φύλακας servatores eos appellant et tanquam urbium custodes ac præsidēs venerantur.

<211r>

Orationes pro defunctis Chrysost in Mat 8. Hom 32. p 372

Transsubstantiatio. Chrysost Hom 51 in Matth 14. pag 555. Fr. Duc & Hom 83 in Matth 26. p 868, 869.

Antonius et visione Dei dignus est habitus, et talem vitam prorsus ostendit qualem leges Christi requirunt. Hoc autem facile cognoverit quisquis eum legerit librum qui vitæ ejus textit Historiam: in quo etiam Prophetiam lucentem videbit. De his enim quos Arriana pestis invasit, manifestissimè prophetavit: quantaque Ecclesijs labes ab illis immineret, docuit, Deo utique revelante hæc, & cuncta ante oculos ejus figura pingente. Quod certè vel præcipuum Catholicæ fidei documentum est, nullum videlicet hæreticorum talem posse monstrari. Sed ne a me hæc audire videamini ipsum potius librum legentes, diligentius cuncta discetis, ut maxima inde Philosophiæ incitamenta capiatis. Observo autem ut non solum meditemur scripta illa, sed ea quoque quæ exprimuntur imitemur. Chrysost. in Matt. 2. Hom 8.

Bellarminus & Baronius hanc vitam satis vindicant.

Licet hic tantus Christi testis [Nazarius] pretiosus confessione, preciosior sanguine, crudeli vulnere preciosor, & tincta veste candidior, licet hic Mediolanensium peculiaris putetur privilegio sepulchri, sed omnium est communione suffragij. Neque enim istius urbis charitas proflua & fides avara, tantum huic Martyri

derogaverit dum sibi arrogat, ut solum erga mœnia sua, patrociniij illius beneficia affatura esse crediderit. Non clauditur locis quod diffunditur meritis. Invocasti ubique martyrem, ubique te exaudit ille qui honoratur in martyre. Moderante itaque eo qui pensat vota tua & dispensat munera sua, in tantum vicina præsentia efficacis præbebitur advocati, in quantum fuerit fides devota suscepti. — (Ambr. Serm 93 in natali S. Mart. Nazarij et Celsi) — Et paulo post: Quæ cum ita sint Honoremus beatos Martyres, principes fidei intercessores mundi &c. (ib.)

Intra Thusciam civitate Florentina, ubi nunc vir sanctus, Zenobius nomine, Episcopus est, [Ambrosium,] quia promiserat se petentibus illis, illos se sæpius visitaturum, frequenter ad Altare quod est in Basilica Ambrosiana, quæ ibidem ab ipso constituta est, visum orare, ipso Sancto viro Sacerdoti Zenobio referente didicimus. Paulin. in vit. Ambr. de Ambrosio defuncto

Fratres quostienscunque martyrum memoriam celebramus, prætermissis omnibus sæculi actibus sine aliqua dubitatione concurrere de <211v> bemus, reddere illis honorificentiam qui nobis salutem profusione sui sanguinis pepererunt, qui tam sacrata hostia pro nostra propitiatione domino sunt oblati, præsertim cùm dicat ad sanctos suos omnipotens Deus: Qui vos honorat me honorat, et qui vos spernit me spernit. Quisquis ergo honorat martyres honorat et Christum et qui spernit sanctos spernit et dominum. Ambr serm. 6. De Margarita De ea dubitat Erasmus.

Quia nihil sanctitatem tuam soleo eorum præterire quæ hic te gerentur absente, scias etiam sanctos Martyres a nobis repertos. Nam cum basilicam dedicassem, multi tanquam uno ore interpellare cœperant, dicentes: Sic in Romana basilica dedices. Respondi faciam si martyrum reliquias invenero. Dein narratâ propheticâ suâ inventione Gervasij et Prothasij, addit Orationem ad Populum quâ vocat hos martyres Principes populi, præsidia Ecclesiæ, plebis suæ propugnatores defensores, milites, stipatores, auxilia et patronos. Martyres, inquit, videtis ut eos Dominus cum Principibus populi sui collocarit. Principes populi quos alios nisi sanctos martyres æstimare debemus, quorum jam in numerum diu ante ignorati Prothasius Gervasiusque proferuntur, qui sterilem martyribus Ecclesiam Mediolanensem, jam plurimorum matrem filiorum, lætari passionis propriæ fecerint et titulis et exemplis? — [Non immeritò plerique hanc Martyrum resurrectionem appellant. Videro utrum sibi an nobis certi martyres resurrexerunt. Cognovistis imo vidistis ipsi multos a Dæmone purgatos &c] — Gratias tibi Domine Iesu quod hoc tempore tales nobis sanctorum martyrum spiritus excitasti, quo Ecclesia tua præsidia majora desiderat cognoscant omnes quales ego propugnatores requiram, qui

[Editorial Note 37]

Hom 9 in Gen. 1 sub fin. Hom 9 in Gen. 1. {in} fine. Hom 15 in Gen 3 sub finem. Hom 44 in Gen 19 priori parte. Exposit in psal 114 sub finem dicit Civitates ad Martyrum sepulchra concurrere & populos eorum amore inflammari. x Hom 1 in Psal 48, sub finem. Exposit in Psal 48 priori partem circa medium. De Providentia lib q sub fin. De Basso Martyre sub initio. De nominum mutatione sub finem. De sanctis Martyribus Serm 65. † Orat 81. 5 x In cæmeterij appellationem. serm 32. De Droside Martyre serm 67. † Orat 91. 5 In omnes sanctos In martyres serm 59. † Orat 87. 5 In ascens. D. Iesu Christi Serm 35. sub initio. / De uno Legislatore serm 1 ubi dicit martyres et angelos orare pro nobis. [Hom 9 in Gen 1 in fine] † Orat 76.5. Hom 40 in Iuventinum et Maximum Martyres, in fine. † Orat. 66. 5 De sancta Pelagia mart. in fin. † Orat. 70. 5. In S. Ignatium mart. prope finem. † Orat 92. 5 In S Iulianum † Orat. De S. Bernice et Prosdoche, Hom 51. De Fato et Providentia Orat. 2 † Orat. 73. 5. Laudation Martyrum Ægyptiorum. x De S. Phoca

Theophilus Al. Ath: in Evangelium.

σκόπει δὲ καὶ πρὸς τῶν μαρτύρων τοὺς ταφούς τας πόλεις συντρεχούσας, τοὺς δῆμους ἀναπτομένους τῷ πόθῳ. Exposit in Ps 115 †

Ex disputatione Vigilij Episcopi Tridentini de Trinitate.

Cum Sabellius (autor Sabellianæ hæreseos) patrem ex virgine genitum esse asseruit, Ecclesia definivit esse ingenitum, etsi in scripturis nullibi dicatur ingenitus. Et cum non solum genitum sed et passum idem sabellius dixit Episcopi Syrmium convenientes in unum, inter cœteras fidei sanctiones dixerunt patrem impassibilem esse

Arius dixit, Deus quod ipse est genuit, quia Deus genuit Deum, lux lucem omnipotens omnipotentem. Athanasius dixit: Ergo non extrinsecus neque ex nihilo, neque ex aliqua præcedente aut subsequente materia sed de seipso genuit id est de eo quod ipse est genuit, & non aliud quam quod ipse est genuit, quia alterius substantiæ vel diversi generis filius esse non poterit. — Nam si alterius a se generis Deum genuit vera natiuitas dici non potest, qui proprietatem substantiæ generantis servare non potuit, Non enim possunt parentes dissimilis naturæ filius procreare.

Non exuberantiam substantiæ redundantis filium dicimus nec dissectæ naturæ portiunculam sed sine diminutione Patris filium esse genitum.

Arius dixit, filium profiteor immutabilem. Athanasius dixit: Voluntate immutabilis an natura? Arius dixit nihil horum audeo temerè pronunciare.

Arius dixit. Ego Spiritum Sanctum patre et filio minorem verum et eorum voluntatis ministrum confiteor utpote creaturam creatoris sed cuncti creturis meliorem et post filium primam.

Si filius diversæ est naturæ a Patre non tam genitus quam factus esset, sicque vacua et inanis filij patrisque appellatio. Et si natus esse dicatur et non unius cum eo ejusdemque substantiæ creditur, degener erit et instar monstri æditus.

In Trinitate unus est Deus per naturæ unionem non secundum distinctionem personarum. Et idcirco tres unus Deus est quia trium una est natura. Quia est cum multæ animæ una anima et omnes homines unus homo dicitur secundum naturæ conditionem quæ omnibus una est et non secundum diversitatem asseritur personarum. Igitur qui natura unus est Deus, idem in personis tres sunt, Pater & filius et spiritus sanctus.

Manes dixit christum solummodo Deum fuisse, et corpus tantum imaginarum habuisse. Paulus Samosatensis dixit christum fuisse nudum hominem, et Verbum in eo habitasse sicut in uno ex Prophetis, duasque fuisse naturas distinctas et incommunicabiles. Dein asseverantibus Arrianis ad unum omnibus carnem Domini fuisse inanimem, Apollinarius Laodicensis dominum assumpsisse carnem animatam quidem, sed vitali anima non intellectuali; et Verbum vice mentis intellectualis regisse corpus. Nestorius interpretatus est duas in christo naturas esse duas personas. Eutiches dixit duas naturas non potuisse uniri <212v> hypostaticè, et Deum cœlitus assumpsisse corpus, et per virginem sicut per canalem effluxisse. Ecclesia Catholica (Romana) dixit Deum carne non simpliciter natum, (hoc enim arrianismus resipit) sed carne animata idque anima intellectuali, & unione Verbi et animæ substantiali, et personali inseparabiliter sine confusione aut transmutatione naturarum in alterutram.

Unitio est duarum sine abolitione alterutrius nam non est unitio nisi duarum sublata enim dualitate non erit unitio sed unio. Ex utraque natura unitio insolubili unus est Christus ita ut totus homo deus sit et totus Deus homo. Tamen secundum diversas naturas diversa fecit et patitur: miracula per divinitatem, pœnas per humanitatem. Petrus dicit; Christo igitur carne passo omnes eadem fide armamini (Pet). Ergo carne passus est non deitate. Deitas sine passibilitate compatitur. Quicquid caro perpessa est id deitas non cruciatus patitur sed dignatione qua suum facit quicquid est hominis assumpti quia homini tribuit quicquid est Dei.

Damasus Papa ratum fecit: Siquis dixerit quod in passione crucis dolorem pertulit filius Dei Deus et non caro cum anima qua induta est, servi formam quam assumpsit Anathema sit.

Arius dixit, Pater et filius pro indissolubili fœdere voluntatis in se invicem sunt.

Monachos, quos tamen morum gravitas & vitæ ac fidei institutio sancta commendat, clericorum officijs aggregari & optamus et volumus, ita ut qui intra tricesimam ætatis annum sunt digni, in minoribus per gradus singulos, crescente tempore, promoveantur ordinibus. Siricius Papa Epist 1 videlicet ad Himerium Farraconensem episcopum. Dat 3 Id. Feb. Arcad. & Bautone Consolibus a. 385. Apud Concilia

Audivi novis clementiæ tuæ edictis Ecclesijs catholicis vim illatam fuisse, obsideri in basilicis sacerdotes, mulctam esse propositam, pœnam capitis adjectam, & legem sanctissimam sub nomine nescio cujus legis everti. Hoc quam grave sit, poteris intueri si dei magnitudinem volueris cogitare. Erubesco si quam, crediderit serenitas tua, astruere vellem rationem et Dei agere causam. Quid enim si hoc solum esset? Si enim jam per tot secula coalita & confirmata mutare, parvam ne excitare discordiam videretis? ipsis humanis legibus in hac mortalitate habet nostra reverentiam consuetudo, & in re jam vetustâ atque usitata aliquid novum fecisse, reprehensio est. Italia omnis atque Africa hoc sacramento credunt, hac fide glorianitur Gallia, Aquitania, omnis Hispania, Roma ipsa venerabilis, cujus etiam in hac parte principatus est, quod Deum sicut sequi voluit, agnovit. Confitebor ipse, quod non sine mærore dictum est, solum dissentiebat Illyricum: utinam quod errasset non extaret exemplum. Vtinam illud incolume Arianæ legis Mursinense oppidum permaneret. — Venerabilis memoriæ D. Valentinianus pater clementiæ tuæ, hac fide fideliter imperavit. Nihil ille attingere voluit quod bene constitutum videbat. Hi certe sub eodem episcopi jam fuerunt. Quæ tanta mutatio, ut qui antea sacerdotes, nunc sacrilegi judicentur? Ijsdem certe præceptis ijsdem sacramentis dicati, eadem fide credunt, qui ante crediderunt. An putat venerabilis mihi serenitas tua conceptam semel in animis hominum religionem, quam Deus ipse constituit, posse convelli? quantæ ex hoc discordiæ excitabuntur? quantæ contentiones oborientur? quam crebræ ac perstiferæ seditiones? — Italiam omnem et venerabilem Romam cæterasque provincias suis Ecclesijs suis sacerdotibus reddas, neque te medium inteseras, cum fas sit injustius eos qui a Catholica Ecclesia Ar{i}anorum interpretatione discesserint errorem suum vera religio{ne} <214v> mutare quam recte sentientibus suam immittere pravitatem. Hæc ex Epistola Maximi Imp. a Valentinianum Aug. circa an 385. Extat apud Concilia.

Nulli Episcopi vel Clerici in Ecclesia conviventur nisi forte transeuntes hospitiorum necessitate illic reficiantur. Populi etiam ab hujusmodi convivijs, quantum fieri potest, prohibeantur. Concil Carthag 3. Can 30. Celebratum anno 397.

Qui ablationes defunctorum aut negant ecclesijs, aut cum difficultate reddunt, tanquam egentium necatores excommunicentur. Concil. Carthag 4. can 95. Celebr. an. 398 Scilicet Aurelius Episcopus Carthaginensis Epistola 64 Augustini ann 391 (vide Baron. a. 391. nu. 38.) admonitus has oblationes sustulerat.

13. Siquis de alterius monasterio repertum, vel ad Clericatum promovere voluerit, vel in suo monasterio majorem monasterij constituere; episcopus qui hoc fecerit a cæterorum communionem se junctus suæ tantum plebis communionem contentus sit: & ille neque clericus neque præpositus perseveret.

14. Item placuit, ut Altaria quæ passim per agros aut vias tanquam memoriæ martyrum constituuntur, in quibus nullum corpus aut reliquiæ martyrum conditæ probantur, ab Episcopis qui eisdem locis præsent, si fieri potest, evertantur. Si autem hoc, propter tumultus populares non sinitur, plebes tamen admoneantur ne illa loca frequentent, ut qui recte sapiunt nulla ibi superstitione devincti teneantur. Et omninò nulla memoria martyrum probabiliter acceptetur, nisi aut ibi corpus, aut aliquæ certæ reliquiæ sint, aut ibi origo alicujus habitationis vel possessionis vel passionis fidelissima origine traditur. Nam quæ per somnia & per inanes quasi revelationes quorumlibet hominum ubique constituuntur altaria, omnimodè reprobentur. Can 13 & 14 Concil 5 Carthaginens. anno 398 celebr.

NB. Ambrosius per somnium invenit corpora Gervasij Et Prot (Aug l 9 Confess. c 7. & ni fallor c 22 l 20 Civ. Dei. Lucianus corpora S. Stephani Nicodemi et aliorum (Epist Luciani forte apud Sur). Vide et Augustin serm 91. Ossa Abacuc & Micheæ ab Episcopo quodam (Soz l 7 hist c ult) Quadragin <215r> ta Martyrum reliquiæ ab alio quodam (Soz l 9 c 2) Cypriani reliquia ab alio (Naz) Caput Ioannis Baptistæ a duobus Monachis (Beda de 6 ætat in Martiano & Marcellinus)

X Eusebius Emissenus homilia de S. Blandina: Vbi sunt, inquit, qui venerationem sacris martyrum dicunt deferenda non esse corporibus? &c.

Cyrillus Hierosolymitanus Catarchesi 18 Vt autem, inquit non solum anima Sanctorum honoretur credaturque quod etiam in corporibus mortuis inest virtus seu potentia, jacens in Sepulchro Helisæi mortuus, mortuumque

prophetæ corpus attingens, vivificatus est.

Gaudentius Brisi_e | ænsis Episc. in tractatu de dedicatione Basilicæ multa loquitur de cultu reliquiarum.

Epiphanius in vita Isaïæ Ezekielis et Hieremiæ scribit a plurimis coli solita sepulchra eorum ob multa beneficia quæ in eis locis propter merita eorum Prophetarum Deus conferebat.

Scimus Beatum Athanasium sanctorum reliquias non in urnis collocandas sed humi condendas esse, eo consilio censuisse ut absurdum Ægyptiorum morem abrogaret, qui mortuos suos non sub terra cordebat, sed in lectulis et sympodijs collocabant. Hæc Damascenus de Imag. Orat 1. ex Athanasij scriptis. Ex Eunapio tamen (ubi agit de Templo Serapidis, scimus reliquias martyrum extra tumultum positas populo certis diebus venerationi expositas fuisse, sub Theophilo urbis ejus episcopo.

Quoniam per Esaïam fons Siloam impetratus est, memores istius loci accolæ, summo illum cum honore et magnificentia sepelierunt, ἵνα διὰ τῶν ἑυχῶν αὐτοῦ ut ejusdem precibus perpetuum illarum aquarum usum obtinerent: χρησµὸς γὰρ ἐδόθη αὐτοῖς περὶ αὐτοῦ De hoc enim editum ipsis erat oraculum.

Iacet Ezekiel Propheta in Syrorum regione, ac multi ejus ad Sepulchrum orationis causa confluere solebant. Cumque frequens Iudæorum illic ad ipsius memoriam concursus esset <215v> aliquando factus, veriti Chaldei ne contra se consurgerent, impressionem in eos facere & interficere decreverant. Sed Propheta stare fecit aquam fluvij, ut Israelitæ fugerent, ulteriorem in ripam transmittentes: & ex hostibus qui ausi sunt fugientes persequi, pone eos demersi sunt. Idem Propheta διὰ πρξευχῆς susceptis precibus sponte sup uberrimam piscium copiam sponte suppeditans fame jam confectos aluit; ac deficientibus plerisque a Deo vitam impetravit. Epiphanius in vitis Prophetarum.

Gaudentius anno 386 (Baron 386) creatus Episcopus Brixienis Tractatum in dedicationem Basilicæ 40 Martyrum, sic concludit. Habemus, inquit, et hos quadraginta (i.e. portiunculam reliquiarum quam ex Oriente attulerit.) et prædictos decem sanctos ex diversis terrarum partibus congregatos: unde hanc ipsam Basilicam eorum meritis dedicatam, Consilium sanctorum nuncupari oportere decernimus. Dignum est ut ad tantorum Martyrum venerandas reliquias processuri ad concilium sanctorum nos procedere fateamur. Tot igitur justorum patrocínio adjuvandi, tota fide omniq. desiderio supplices, secundum eorum vestigia curramus, ut ipsis intercedentibus, universa quæ poscimus, adipisci mereamur magnificantes Christum dominus, tanti muneris largitorem. Gaudet in Bibl. Patr. Tom 4.

Chrysostomus hom. ult. in Epist. ad Rom. dicit Romam excellere omnibus urbibus propter corpora petri et Pauli

Reliquias sub Altaribus condi meminit Ambrosius in exhortatione ad virgines de reliquis Vitalis et Agricolæ, & in Epist ad sororem de inventionem corporum Gervasij et Protasij. Sic et Hieron lib. adv. Vigilant. S. Aug serm 11 de Sanctis. Sozom l 5 c 8. & Concil 5 Carthag.

Syricius in Epist ad Himerium Tarraconensem c 7 dat initio Pontificatus prohibet cum uxore commercium ijs qui sunt in sacris. Idem paulo post confirmavit Innocentius I in epist ad V_i | ectricium c 9 et in Epist ad Exuperium c 1. Sic et Leo I in Epist 8₂ | ⁴ ad Anastasium Episc Thessalonicae c 4 & Epist 9₀ | ² ad Rusticum Narbonensem. c 3. Hucusque permittebantur uxorati inter ecclesiasticos sed ab usu uxorum cohibiti

In Concilio Arelatensi secundo AC 452 celebrato, can 2 cavetur ne ullus conjugatus ad Sacerdotium assumatur <216r> nisi continentiam ab uxore promiserit. Sic in Concil Turonensi I. can 1 & 2 & Turonense II can 20. [an 461] Agathense c 9 Aurelianense c 2. & in Hispania Elibertinum ante tempora Syricij [305 can 33 Placuit inquit, in totum prohiberi Episcopis Presbyteris & Diaconis vel omnibus clericis positus in ministerio abstinere se a conjugibus & non generare filios: quicumque verò hoc fecerit ab honore clericatus exterminetur. Toletanum II c 1. &c

Chrysostomus Hom 2 de patientia Iob dicit unius Vxoris virum non ea ratione ut id nunc in Ecclesijs observetur Oportet enim omni prorsus castitate Sacerdotem ornatum esse. Augustinus lib 2 de adulterinis conjugijs. Solemus inquit eis proponere continentiam clericorum qui plerumque ad eandem sarcinam

subeundam capiuntur inviti, eamque susceptam usque ad debitum finem domino adjuvante perducunt. Vide totum locum.

Dionysium Mediolanensem Episcopum, qui jam tibi [Constantj] falsa asserenti credens damnaverat Athanasium, quod Arrianus esse noluerit, misisti in exilium. Lucifer Calar pro Athan. l . 1.

Mactasti quamplurimos in Alexandria, laniasti certos toto in orbe, disperdisti resistentes tibi varijs in locis, sed hi omnes quod tu audire minime vis, martyres sunt: illos omnes beatissimos tuo mactatos gladio in paradiso esse qui credimus. Lucif. lib. Moriend. esse pro Fil. Dei.

Novimus quod sis [Constanti] metuens ne in omnibus his pœnis tuâ detestabilitate inventis in hac perseverantia fidei moriamur & tamen admoves varios duosque cruciatus [s. exilium] et paulo post. Recordare Constanti de scelerum tuorum memoria recenti, quam tibi in civitate Alexandrina jussisti, quantos per abrupta, una tincta subscriptionis tuæ [i.e. unum edictum subscriptione tua tinctum] dejecerit, quantos gladio demeti fecerit quantos fame sitique excedi, vel carceribus necari, quantos intercepto effecerit spiritu strangulari, et tamen his omnibus crudelitatibus in sanctos martyres quos tuus interfecit gladiatorius animus cum sævieris in nos, crudelius sævis dum retines gladium, dum das operam ne in remedium velocius exitus succurrat mortis. Lucif. ib.

Qui cum in forma dei esset, non est rapinam arbitratus esse se æqualem Deo. Lucif. ib.

Basilus Oratione in Mamantem dicit omnibus nota esse miracula quibus martyr alijs sanitatem alijs vitam reddiderit Palladius in Hist. Laus. c 62 ad reliquias Philemones in Ægypto multa miracula facta narrat. Hieronymus in Epist. ad Eustochiu{m} <216v> in Epist. ad Eustochium de vita Paulæ narrat ad Sepulchra Elisei {et} Ioannis Baptistæ atque Abdiæ rugire dæmones consuevisse. Et in vita Hilarionis dicit magna quotidie signa fieri ad sepulchrum ejus.

Paulinus Natali 3 Felicis describens cultum qui S. Felici habebatur:

Aurea, inquit, nunc niveis ornantur limina velis,
Clara coronantur densis altaria lychnis,
Limina ceratis adolentur odora papyris,
Nocte dieque micant sic nox splendorque diei
Fulget, et ipsa dies cælestis illustris honore
Plus micat innumeris lucem geminata lucernis.

Sozom. l. 5, c. 20. Historiam Oraculi et Babylæ martyris narrans, & quomodo Templum cum simulachro subinde combustum erat addit: ἔδόκει δὲ τοῖς μὲν χριστιανοῖς κατ' ἄληθειαν τοῦ μάρτυρος &c. Christiani quidem censebant ignem hunc a Deo præcibus martyris annuente immissum esse in Dæmonem: Gentiles verò id facinus a Christianis patratum esse asseverabant

Reliquias Stephani martyris modo inventas Orosius detulit in Occidentem quibus inter multos Episcopos Augustinum Hipponensem Possidium Calaminensem Evodium Vzalensem aliosque plures divisim erecta sunt totidem Ecclesiæ et memoriæ ut ex Augustino ostendit Baronius an 416. § 17, 18, 19. Hispanis etiam Baron An 415 4. et Gallis (Euseb.

Hi martyres] Non in uno loco se clausurunt sed in multis locis hospitio recepti, multorum patrias ornaverunt, nec tamen separati sed inter se commixti Basil Orat in 40 Mart.

Arrius et Eunomius et eorum sequaces Christum Verbum assumpsisse corpus sine anima docebant. Theododeritus Demonstrationes per syllog, &c c 3. & Hæret Fab l. 5. c 11.

Theoderit. de durand. Græc. affect. serm 9 de Leg. numerat Britannos inter gentes quæ tunc non parebant Romano Imperio i.e. anno 324 circiter.

Trajanus Persarum Imperium subvertit, Armeniosque Romanorum fræno subjecit et Scythicas nationes sceptro suo parere compulit. Theod. ib.

Quis Dioclesiani Maximiani Maxentij Maximini Licinijque contra Christianam pietatem furor fuerit, quis ignorat. Neque enim singulos isti binosve aut ternos e Christianis impetebant sed plurimos gregatim, et millenos simul et decies millenos trucidabant. Quibusdam etiam in urbibus plenas viris et feminis et pueris Ecclesias incenderunt. ib. Sermon 9 de leg.

Nos Martyrum myriades multas ostendimus. Testes sunt eorum <217r> excitata templa, quæ et urbes exornant et illustrant regiones &c Theodoretus de curat. Græc affect sermon 9 in fine

Sepulchra martyrum ubique terra marique resplendent Theodoretus ib. sermon 11

Prophetiam de Mahuzzin Dan 11 Theodoretus applicat ad Antichristum. Theodoretus Hæretic fab. l 5. c 23.

Initium Antichristi a miraculis. ib.

Abolita Idolorum templa, Idolorum aræ funditus subversæ, illustres Ecclesiæ ubique exstructæ, in civitatibus, in pagis in agris in extremis provinciarum finibus σηκδι μαρτύρων martyrum templa pulcherrime fabricata. Theodoretus. Curat. Græc. affect. Sermon 6.

In 2 Thess. 2 Theodoretus ait, Apostasiam appellat ipsam Antichristi præsentiam. Multi enim ob futura miracula decepti a veritate deficient, et mendacium amplectentur — Dei verò Templum Ecclesias vocat. Theodoretus Hæretic. Fab. l 5. c 23.

οὐσία & ὑπόστασις sunt ut genus et species &c. Theodoretus. Immutabilis. Dial. 1. initio.

Inter hæc itaque requiramus quid necessitatis, quidve rationis sit, cum sancti Martyres in illo Paradisi lumine constituti humanis laudibus non indigent, cur tantis hominum studiis celebrentur, cur tantopere mundo huic eorum reliquiæ, deo revelante prodantur. sine dubio propter multiplices causas: &c Eusebius. Gallican. Hom 3 de S. Stephano — Ecce etiam nunc multo latius multoque pretiosius, dum fidei suæ præconio magnanimitatis trophæa, passionis insignia, ferventibus pietate studiis celebrantur ab Oriente usque in Occidentem, velut cælestis fragrantiae balsama commoventur: tunc unus sepulchri odorum suavitatibus amænus redditur nunc a solis ortu, aromatibus virtutum totus orbis impletur. Eusebius. ib. Commemorat etiam revelationem recens factam.

Eusebius Gallicanus in Symbolum scribens commentarium, dicit: Credamus et Sanctorum Communionem: sed sanctos non tam pro Dei parte quam pro Dei honore veneramus — Colamus in sanctis timorem & amorem Dei non divinitatem Dei. Colamus merita, non quæ de proprio habent, sed quæ accipere pro devotione meruerunt. Dignè itaque venerandi sunt, dum dei nobis cultum & futuræ vitæ desiderium contemptu mortis insinuant. Eusebius. de Symb. Hom 10

Sanctorum communionem, id est cum illis sanctis qui in <217v> hac quam suscepimus fide defuncti sunt, societate et spei communione tenemur Si igitur cum sanctis in æterna vita communionem habere volumus de imitatione eorum cogitemus. Debent enim in nobis aliquid recognoscere de suis virtutibus, ut pro nobis dignentur domino supplicare &c. Quidam apud D. Augustinum. sermon 181 de Temp. Symbolum exponens

— Sanctorum communionem: Credentes ergo Sanctam Ecclesiam Catholicam, sanctorum habentes communionem, quia ubi est fides sancta ibi et sanctæ communio. Sermon 115. de Temp.

D. Augustinus regnum sanctorum exponens de ecclesia præsentī dicit iudicium ejus datum exponit de potestate clavium. Dein addit: Et animæ occisorum propter testimonium Iesu et propter verbum Dei regnaverunt cum Iesu mille annis, animæ scilicet Martyrum nondum sibi corporibus suis redditis. Neque enim piorum animæ mortuorum separantur ab Ecclesia, quæ etiam nunc est regnum christi. Alioquin nec ad Altare Dei fieret eorum memoria in communicatione corporis Christi, &c — Regnat itaque cum Christo nunc primum Ecclesia in vivis et mortuis. Augustinus Civ. Dei l 20, c 9.

Augustinus factus Presbyter Monasterium intra Ecclesiam mox instituit — Ex Monasterio ferme 10 quos novi sanctos ac venerabiles viros diversis Ecclesiis — rogatus dedit. Similiterque ipsi et Monasteria instituerunt et studio crescente ædificationis verbi Dei cæteris ecclesiis promotos fratres ad suscipiendum sacerdotium præstiterunt. Possid. in vit. Augustini.

Ante Basilium nullus cænobiticæ vitæ usus in armænia viguisse — ex epistola ejusdem Basilij 63 & 79 constat.

Hæresiarcharum catalogum dedere Epiphanius, Philastrius, Augustinus Theodoretus, Damascenus

Athanasius obit 6 Non Maij An. 372.

Chænix et Ephe unum et idem est duplici nomine comprehensum. Duos sextarios et aliquid ampliùs comprehendit Epiphanius de Mensuris et Ponderib. Cyathus sextarij pars est sexta. [vulgò pars duodecima. Sextarius Alexandrinus duas libras olei capit. Libra duodecim uncijs constat, uncia 8 drachmis. ib. Chænix continet 4 sextarios auctore Fannio. Ephe non est Ephat Hebreorum. Petavius in Coment.

Arrias Montanus et Villalpandius proæmio in Ezekielem de mensuris et ponderibus.

c 67 de Philemone

Villalpandus Proæm in Ezek de Ponderibus & Mensuris l 3. c 7 Chænix apud Græc est hominis diurnus cibus quod latini demensum diurnum vocabant et continet quasi 4 vel 5 pond vel sextarios tritici Aliqui tamen duos sextarios et paulo plus volunt esse. Sed de eo nihil certi constat nisi quod sit demensum diurnum. ib.

<218r>

Ex Hilario.

Hilarius Monachus. Gillatij commentatio fol 3. 1, CD. Damiani sermo sub init.

Hieronymus continentiam cleri ab initio valuisse putavit Gillatij commentatio fol 3.1, C.

Hilarij errores. Gillatij Comment fol 6.4, D & C

Christum putabat passionibus proprie dictis carere, etiam quoad humanitatem. Lib 10 de Trin col 238 D & C 244 B, C, D, E, F, 245, 246, 247, 248, 249, 250 255. D. 256 717 F. 828

Verbum caro factum est, intelligit ad literam col 241, C, D, E, F. 246, F. 254 E.

Corpus Christi diversæ naturæ a corpore nostr col 244, 245, 246. 250. 254 E.

Verbum in passione Chridti recessit ab homine 628 F.

Christus non vere mortuus. De Trin lib 10.

Omnis creata substantia corporea est 516 D.

Adveniens angelus et sudor sanguinis in multis codicibus tum græcis tum latinis (Luc 22) omittitur col 253 B.

Contra eos qui putabant verbum commutatum in animam humanam. 258. B, C D &c

Quo sensu Homousion in Samosateno damnatus 390 & seq. 393. 394

Patri sub subjectus est [Christus] ut auctori nec se per rapinam Deo cujus in forma manebat, æquavit, 384 E. 181 F, 182 A, B

Homoiousij significatio col 358 F. 383 E F, 384 A B C D 386 A E 387 A E F 390 C E F 394 B, E 395 B. 393 F. 3

Photinus Sabellius & Samosatenus similia de Filio senserunt {378 B.} 390 B C. 131 E, 133. 134 C D.

Hos{illeg} multo ante conversionem impius 382 A, B.

{illeg} Nicænum vitiose intelligi solere, et quomodo intelligendum {331} {illeg} A B. 393 B 394 A B. 383 D

{illeg} sapientia et virtus Dei falsò intelligi solebat ille internæ potestatis aut sensûs {illeg} efficax motus 136 C.

Sabellius unionem divisit 104 D E.

Marcellus agnoscitur hæreticus. 3 45 C. 442 E 444, 445

Cassian Collat 22. Cap 2 Questinem proponit Cur interdum remissius jejunantes levioribus carnis aculeis titillentur & nonnunquam districtius abstinentes afflicto exhaustoque corpore incentivis acrioribus urgeantur. † [109] Subjungit quod hujus infestationis triplicem causam Monachorum majores prodidere. Et Collat 2 cap 17 affirmat quod gravius se periclitatum somni cibique fastidio quam soporis & gastrimargiæ colluctatione persensit. Et quod periculosius continentia immoderata quam saturitas remissa supplantat. Et Collat 7 cap 23 Quod {experientia} & Seniorum reatione compertum esse non eandem vim habere tunc Dæmones quam anteriore tempore inter Anchoretarum duntaxat principia: in quibus adhuc raritas monachorum in Eremo commanebat. Tanta namque erat eorum feritas ut vix pauci & admodum stabiles atque ætate provecti tolerare habitationem solitudinis possent. Et Collat 9 cap 31 Quod Antonij hæc erat cælestis et plusquam humana sententia: Non est, inquit, perfecta oratio in qua se Monachus, vel hoc ipsum quod orat, intelligit.

[Editorial Note 39]

<220v>

Constantinus Licinium vicerat & occiderat antequam Ecclesia bellis Arianis turbari cœperant. Socr l 1. c 4. Sozom l 1. c 7, 15. Th l 1. c 2

Alexander proponit quæstionem Socr. l. 1, c. 5. Arius putabat eum introducere opinionem Sabellij Socr l 1. c 5. Præsentis controversiæ initium hinc extitisse comperio. Cum enim tu Alexander a Presbyteris tuis requireres quid unusquisque eorum de quodam legis loco sentiret, seu potius de quadam parte inanis quæstionis eos interrogares: cumque tu Ari id quod vel nunquam cogitare vel sanè cogitatum silentio premere debueras imprudenter protulisses: excitata inter vos discordia, communio quidem denegata est. Constant. Epist apud Euseb de Vita Constantini. l

& apud Socr l 1 c 7.

Excommunicati Presbyteri Arius, Achillas, Aithales, Carpones alter Arius, Sarmates: Diaconi Euzoius, Lucius, Iulianus, Menas, Helladius, Gaius : cumque his Secundus et Theonas Episcopi Libyæ. Alexandri epist apud Socr. l 1. c 6. Diaconis Macarium addit Sozom l. 1 c. 15.

Alexandria non Ægypti solum verum etiam Thebaidis ac Lybiæ quæ Ægypto finitima est Metropolis Theod. l 1. c 2.

Constantinus mittit Osium cum litteris Theod l 1. c 7.

Alexander vir simplex Ruffin l 1 c 3. confer cum

In concil. Nicæno 17 Ariani. Ex istis sex cum Ario pulsi, reliqui 11 subscripserunt manu non mente. Ruffin. l 10. c 5

Arius in disputando dixit non similem patri secundum substantiam: non perfecte & exactè nosce patrem, neque eum perfecte videre potest filius. neque propriam substantiam nosce qualis sit. esse naturâ mutabilis. Alexander Epist ex consil. apud socr l 1 c 6. Virtutis et vitij capacem. Deumque elegisse eum præ cæteris creaturis ob studium et accuratam morum diligentiam ad vitium neutiquam deflectentem. Alexand. epist ad Alexandr. Constantinop. Ep. apud Theod l 1 c 4.

Oritur contentio Ariana post Licinij mortem Euseb de vit Const l 2 c 60. — quasi ab exigua scintilla ingens incendium excitavit. Quod quidem ab Ecclesia Alexandrina tanquam a summo capite exorsum omnem Ægyptum Libyam & Thebaida deinceps peragravit. Iam verò per reliquas provincias & civitates eousque diffudit sese uti non modo Ecclesiarum præsides verborum contumelijs se mutuo concidere, sed etiam reliquorum hominum multitudinem diversè distractam (dum hi in illorum illi in aliorum sententiam inclinarent) cernere licuisset. Eò porrò turpitudinis rerum gestarum <220r> spectaculum prolabebatur ut jam in medijs infidelium Theatris sacrosancta divinæ nostræ doctrinæ instituta, turpissimi ludibrij notam subiret. Nonnulli in ipsa Alexandria de summis religionis Christianæ mysterijs juveniliter et inconsultè digladiari. — Et cum illi qui Alexandriae dissidebant, ad Episcopos aliarum Provinciarum, alij ad alios legatos mitterent: illi etiam in alterutram partem divulsi, simili seditionis flamma incedebantur. Quibus auditis Imperator animo supra modum dolens — confestim virum ex numero piorum quos habuit circa se — mittit &c Euseb vit Const. l 2 c 60, 61, 62. Ponitur epistola in c 64 & sequ.

Epiphanius Hæres 69 § 70 dicit idem esse οὐσίαν et ὑπόστασιν et sine voce ὁμοοσίου nullam hæresin confutari posse.

[1] adduxit me iluc: deest in versione septuaginta & in targo Ion. Desumitur a versu 3

[2] d. In Hebræo jam est מנגנ ad Austrum. At sept. legebant מנגנ e regione, Quoniam ædificium dicitur urbi simile et Ierusalem stabat ad austrum montis templi, inde scriba imperitè mutavit נ in ג

[3] e Sept: χαλη λβοντοσ. vide Dan 10. 6.

[4] f Sept: et annunciabis

[5] g secundum Vnanimem Iudæorum traditionem, constabat cubitus vulgaris ex quinque palmis & sacer ex sex. Designat itaque Ezekiel se uti cubito sacro. Hieronymus corrupto usus exemplari legebat calamum constitisse sex cubitis et palmo, eumque latini fere sequuntur. Sed Hebr. hodiernus Sept. Targum Ionath. Vers. Syr. & Arab. refragantur. Et Ezekiel - etiam alibi expressè dicit cubitos suos constitisse ex cubito et palmo c 43.13 & arundinem fuisse sex cubitorum præcise c 41.8 & cubiculos unius arundinis c 40.7 fuisse sex cubitorum præcise vers 12.

[6] 1 h Numerus septem legitur in Sept. et occurrit in sequentibus vers. 22, 26.

[7] 2 k In hebr. jam adduntur: & limen unum calamo uno in latitudinem quæ verba deerant in exemplari Septuaginta et repetitio sunt verborum proximè præcedentium totidem sillabis, præterquam quod pro שער porta per ulteriorem scribæ errorem ponitur אגד unum

[8] a Sept. hic legebant {א}יל{א}ם מלוא. Deest jam vox in Heb. At postea v 10, 30 agitur de his אילאם tanquam prius memoratis, nisi mavis intelligere postes januarum LK et CB quas tamen Angelus non prius mensus fuit. Porrò hæc intervalla cubicolorum vacua fuisse colligo partim quia angelus in his constitit ubi mensus est latitudines thalorum EV, FT & latitudinem Portæ hV partim quia Sacerdotes per hæc intervalla Portarum Atrij interioris transeunt ab Exedris suis in Atrium interius redeuntque inde in exedras et interea non intrant in Atrium exterius c 42.14. Et Ezeckiel per introitum in latere Portæ borealis ingressus est in cubacula

[9] b Hæc verba Et thalamum secundum &c usque ad in latum HQ legebant Sept. in Exemplari suo, desunt verò jam in Heb. Sed probabilius est scribam oscitanter {omittere} quàm de suo petulanter {inseruisse}. Et sensus requirit ut legantur. Vt enim Angelus mensuravit sigilla{vit} omnes Atriorum portas æquales, sic etiam mensuravit omnes thalamos æquales nam et inde Ezekiel postea pronunciavit hos esse æquales , vers 10.

[10] c Hic in Hebr. scriba oscitanter bis descripsit verba intrinsecus calamo uno et mensus est vestibulum portæ, idque totidem syllabis, . In exemplari Hieronymi legebantur semel. In septuag. juxta æditionem Romanam per contrariam

scribæ oscitantiam prorsus omittuntur, sed in codice Alexandrino et vers Arab. leguntur semel, ut etiam vers. Syr.

[11] d Hactenus Angelus continua serie posuit mensuras partium portæ in longum jam redit interius et partes ejus in latum mensus est.

[12] e

[13] f Tradunt Talmudici ostia portarum singularum Templi secundi fuisse decem cubitos lata et viginti alta.

[14] g Septuaginta pro ששים sexaginta legebant עשרים viginti, quod probabilius est si modo altitudo portarum hic designetur ut intelligebant Jonathan in Targo & Syrus. Ea utique fuit altitudo ostiorum Portarum in Templo secundo. In cod. Alexandr & Arab leguntur vigintiquinque

[15] l {illeg} רצף {illeg} Stravit prunam significat {illeg} Isa. 6.6. 1 Reg. 19.6 Et inde a specie | ab effigie fornacis vox usurpatur pro area {illeg} avis s{illeg}ata fornicis sic in Ester 1.5, 6 ubi describitur Atrium regium columnis marmoreis ornatum & pavementum sub fornibus ubi lecta convivis strata erant, dicitur רצפה. Sic etiam in Cant 3.10 describendo lectum Salomonis, dicuntur columnæ ejus argenteæ, {illeg} | pluteus aureus, tectum purpureum, et media regio רצפר אחבה substratum amoris.

[16] m. Ita septuaginta. At in Heb. verba דרך adduxit me ad desunt, quætamen in transitu de Porta ad Portam legi solent vers 24, 27, 32, 35 & hic omninò legenda sunt ut sensus sit salvus.

[17] n Pro l et Septuaginta legebant כ sicut.

[18] o Ita Sept

[19] a Vers 30 Deest in Sept. edit. Rom. . Legitur tamen in MS Alexandr.

[20] b Septuaginta legunt portam locum atrij

[21] c Ita Sept. & Lat. & supra

[22] d In Hebr. jam legitur אילו postes ejus. At septuaginta et Latinus olim legebant אילמו vestibulum ejus. Et recte, ut ex locis analogis v 31, & 34 nec non 9, 22, 26, constet

[23] h 2 שפת Reg 4.38 est suspendere unco ollari. in Gen 49.14 vox משפתימם de sarcina arcuata usurpatur

[23] Hi sunt arcus ferrei quibus Sacerdotes indebant colla animalium mactandorum. Mactanda enim erant sacrific{i} ad boreale latus Altaris Levit. 1.11 & 6.25 & 7.2 26. Olim arcus seu annuli in pavimento Atrij interioris ad boreale latus Altaris in hunc usum infixi erant. ut narrant Talmudici. Iam cedes animalium transfertur ex Atrio in Portam

[23] h Jonathan in Targo vocem שפתיים interpretatur.

[24] x In Hebr. ponuntur hic singularia pro pluralibus ut sæpe fit. Portas autem in plurali verti debere constat quia subinde de duobus portis agitur. Sic et ubi unum dicitur, non intelligendum est unum cubiculum sed unum cubiculorum ædificium vel una series, id adeo quia subinde de hoc uno dicitur in plurali et facies eorum. Vnde etiam postea ubi hoc unum in Hebr dicitur cubiculum intelligere debemus cubacula, et nec non ita vertere latinè propterea quod [sermonis hujus est exprimere pl. per sing.] in hoc sermone expressio pluralium per singularia durior est.

[25] y cantorem שרים aliquando quidem Cantores, signif. frequentius verò principes Syrús in hoc loco principes vertit et rectè quia cantoribus concedenda non sunt cubacula in atrio sacerdotum. Intellige autem Principes sacerdotum, quibus utique paulo post committitur judicium supremum Ezek 44.24.

[26] z Hebr. Iam est אשר At olim Sept legebant אחר, et sensus lectionem illam omninò requirit.

[27] k Heb אשר quod. Sept אחר unum

[28] a In textu Hebr. hic jam legitur חקדים Orientis at Septuaginta olim legebant חדרים Austri. Et eadem est lectio in commate sequente tam in Hebr. quam in versionibus, et oppositio inter portas austri et aquilonis de quibus hic agitur, lectionem illam omninò confirmat.

[Editorial Note 1] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 2] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 3] The text on this page is written upside down.

[29] Iustini Oratio Parænetica ad Gentes pag 56 F

[Editorial Note 4] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 5] The following notes of Mint expenses are written upside down relative to the main text.

[30] Claudian De Halarico Vessogeta.

[31] Sigonius in Avitum.

[32] quia Reginam sibi a Iustiniano commendatam Vitiges occiderat, & post Theodati obitum Gotti Regem Vitigem sine Domini Iustiniani consensu eligerant

[Editorial Note 6] The following passage is written upside down and runs from f. 43v to f. 43r.

[33] a Ad vaticinium de adventu Longobardorum his verbis prolatum Finis venit universæ carnis alludit.

[34] Ezek: 7)

[35] Greg in Ezek hom 18

[Editorial Note 7] The next two lines are written upside down.

[Editorial Note 8] The following passage is written upside down and runs from f. 47v to f. 46v.

[36] *Barcilon

[37] † sepulchro

[Editorial Note 9] The remainder of the text on this page is written upside down.

[38] □ The manner & universality of this inundation is thus further exprest by Salvian. Iudicamur itaque ——— omnium Galliarum. And the sharpnes of it you may understand by what he writes

[39] ✠ Adde, quod Imperium illud Romanum jam diu eversum est & in multa Regna dissipatum & quasi extinctum. Nam qui nunc est et vocatur Imperator Romanus tenuissima quædam umbra est Imperij usque adeo ut ne ipsam quidem urbem Romæ, unde nominatur, possideat, & per multos annos defecerunt Imperatores Romani. Salmeron super 2 Thes 2. pag 387. Testatur Thomas & Lyranus & res ipsa probat jam olim a Romano gentes quotcumque ei subjectæ erant, desciverunt, solumque pene nomen Imperij Romani reliquum habemus, nec tamen venit Antichristus. Gulielm Estius in eundem locum.

[40] Ad locum 2 Thes 2 Sermon de <57r> Apost Bern l 4 de Consid ad Eugenium Papam

[Editorial Note 10] The following text is written upside down and runs from f. 60v to f. 59v.

[Editorial Note 11] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 12] The following line is written upside down.

[Editorial Note 13] The text on this page is written upside down.

[41] Prudent. adv. Symmach. l. 1.

[42] Claud. in 6. Cons. Honorij Vide et Baron. Annal. An 398 sec 37 & 38. /

[43] * Aviti.

[44] Sidonius Carm 7 In In Avitum. Scriptum A.C. 456 initio Imperij ejus

[45] Carm 7. vide Commut.

[46] Claud. de Bello Gildonico.

[Editorial Note 14] The text on this page is written upside down.

[Editorial Note 15] The text on this page is written upside down.

[47] ** Alia quoque quam plurima supra memorati Aristionis refert tanquam ei ex verbis domini tradita, et Ioannis Presbyteri, quæ si quis vult plenius noscere ipsos ejus relegat libellos.] Note that this Ioannes Presbyter seems to be another person than Iohannes Evangelista by what Eusebius recites out of Papias

[48] □ And in another place Eusebius writes (lib 3. cap 36.) Quibus temporibus apud Asiam supererat adhuc et florebat ex Apostolorum discipulis Polycarpus Smyrnæorum Ecclesiæ Episcopus et Papias similiter apud Hierapolim sacerdotium gerens. Whence it appears that Papias was

[Editorial Note 16] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 17] The following passage is written upside down and runs from f. 91v backwards to f. 90r.

[Editorial Note 18] The remainder of the text on this page is written upside down.

[49] (a Chron Alexandr)

[50] (a Chron. Alexand. Theophan. Paul Diac. l. 17. Zon. Cedren.)

[51] (a Chron. Alexandr.)

[52] Hæc ex eodem

[Editorial Note 19] The text on this page is written upside down.

[53] Et non ñ

[54] Edictorum primum, sed ob absentiam Imperationis contemnatum

[55] i.e. & Timothei {intr}

[56] NB Hoc mense Iulio videlicet: VII Id Iul. hujus anni finita Synodus Constantinop.

[57] [a edit. Morelij]

[58] [a edit. Morelij]

[Editorial Note 20] The remainder of the text on this page is written upside down.

[59] ** ἐγένετο. καὶ λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἐγεροῦμαι αὐτόν. καὶ ἐὰν ὑψωθῶ ἀπὸ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. οὐκοῦν — ☩ & destroy this temple & in three days I will raise it up. And if I be lifted up from the earth I will draw all men after me.

[60] *** ἡμέρα. ὁ λόγος, ὑψωθείσης αὐτοῦ τῆς σαρκὸς, κατὰ τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ χαλκοῦν ὄφιν, πάντας εἴλκυσε πρὸς ἑαυτὸν εἰς σωτηρίαν αἰώνιον. [In this Epistle are many other things to the same purpose.

[Editorial Note 21] The remainder of the text on this page is written upside down.

[61] Baron 383. 18.

[62] † Alibi tamen Origenes docet sanctos videre quid agimus & juvare Orationibus videlicet lib 8 contra Celsi circa finem Hom. 26 in lib. Num. Hom 16 in Ios & alibi.

[Editorial Note 22] The remainder of the text on this page is written upside down.

[63] [* Prov 10

[Editorial Note 23] The text on this page is written upside down.

[64] D. August. serm. de tem{p.} Barbar.

[Editorial Note 24] The text on this page is written upside down.

[65] Oros l 1; c 6.

[66] r disjectum, {de}rasum exustum. vide Gothofredum in locum

[Editorial Note 25] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 26] The text on this page is written upside down.

[Editorial Note 27] The text on this page is written upside down.

[67] Laz. Gent. migr. p 375

[Editorial Note 28] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 29] The text on this page is written upside down.

[68] [* inquit Italius in Chron, ubique in toto orbe sævientibus]

[Editorial Note 30] The text on this page is written upside down.

[Editorial Note 31] The text on this page is written upside down

[69] i.e. a prima irruptione Anno 406 finiente.

[Editorial Note 32] The following text is written upside down and runs from f. 162v to f. 162r.

[70] Buch c 3. § 5.

[71] Claudian de 4 Consulatu Honorij

- [72] ☉ Theodosius nemine sentiente, ut non dicam repugnante, vacuatas transmisit Alpes atque Aquileiam improvisus adveniens Maximum sine dolo et controversia clausit, cepit et occidit. Andragatius comes cognita Maximi nece præcipitem sese e navi in undas dedit [ac suffocatus est] Theodosius incruentam
- [73] a Tacitus de situ moribusque Germanorum
- [74] a Tacitus de situ moribusque Germanorum
- [75] b. Beatus Rhenan. l. 1. p. 70 & 82
- [76] Loquitur Claudian de expeditione Gothunnorum Claud in 4 Cons Honorij
- [77] Claudian De Bell. Getico.
- [78] [* Eridanum]
- [79] [* Sauli]
- [80] Claudian in 6 Cons. Honorij
- [81] [* Stilico]
- [82] * Ruffinus
- [83] Claud in Laudes Stilichonis l 1.
- [84] Ibid.
- [85] Ibid.
- [86] Ibid.
- [87] Claud in Eutrop. l 2. scripta circa ann 399
- [88] Claud. in Eutrop l 2.
- [89] Claud. in Ruff l 2.
- [90] [* Ad Alaricum loquitur de Stilicone]
- [91] [* Stilico]
- [92] Claud. de bello Get.
- [93] vide supra.
- [94] Claud in laudes Stilichonis l 1.
- [95] Authoris abbreviatio est
- [96] * i.e. contra Gildonem
- [97] Claudian de Laudibus Stiliconis Lib I
- [98] a. id est, post transitum illum quo Boream sine pugna terruit paulo post obitum Theodosij

[99] Claud. Ibid.

[100] Claud. de Laud. Stil. l 3.

[101] a Introducit Romam alloquentem Iovi.

[102] Claudian de Bello Gildonian

[103] * Honorius & Stilico

[104] Claud de 4 Cons. Honorij

[105] a Eutropius.

[106] Claudian in Eutropium l 1.

[107] Claud. de 4 Cons. Honorij

[Editorial Note 33] The text on this page is written upside down.

[Editorial Note 34] The text on this page is written upside down.

[Editorial Note 35] The text on this page is written upside down.

[Editorial Note 36] The following text is written upside down and appears to run backwards from f. 202v to f. 202r.

[108] Baron 367.

[Editorial Note 37] The remainder of the text on this page is written upside down.

[Editorial Note 38] The remainder of the text on this page is written upside down.

[109] † ita ut expergefatti reperiant se humorum naturalium egestionem respersos.

[Editorial Note 39] The following text is written upside down and runs from f. 220v to f. 220r.
